

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

Journal of MCU Nakhondhat

ISSN: 3027-8597 (Online)

ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (กุมภาพันธ์ 2568)

Vol.12 No.2 (February 2025)

♦ วัตถุประสงค์

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ แก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การจัดการสาธารณะ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ อาทิ วิทยาศาสตร์สุขภาพ หรือ การพยาบาล

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind) วารสารเปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และมีใช้ความรับผิดชอบของวารสาร คณะบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 12 ฉบับ (รายเดือน)*

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม	ฉบับที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์	ฉบับที่ 3 เดือนมีนาคม
ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน	ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม	ฉบับที่ 6 เดือนมิถุนายน
ฉบับที่ 7 เดือนกรกฎาคม	ฉบับที่ 8 เดือนสิงหาคม	ฉบับที่ 9 เดือนกันยายน
ฉบับที่ 10 เดือนตุลาคม	ฉบับที่ 11 เดือนพฤศจิกายน	ฉบับที่ 12 เดือนธันวาคม

♦ เจ้าของ

สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
เลขที่ 3/3 หมู่ที่ 5 ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000
โทร. 086-4345903 แฟกซ์. 075-340-042 E-mail: suriya.sur@sbss.ac.th

❖ ที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต	ที่ปรึกษาอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประเทศไทย
พระพรหมวัชรธีรอาจารย์	อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประเทศไทย
พระธรรมวชิรปัญญาจารย์	ผู้อำนวยการสถาบันพระไตรปิฎกศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประเทศไทย
พระปัญญาวัชรบัณฑิต	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประเทศไทย
พระครูอรุณสุตาลังการ	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

❖ บรรณาธิการบริหาร

บุญญาดา จงละเอียด	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

❖ หัวหน้ากองบรรณาธิการ

ธีรวัฒน์ ทองบุญชู	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

❖ กองบรรณาธิการ

พระเมธีวชิราภิต	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช	ประเทศไทย
พระครูโฆสิตวิพัฒนานุกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ครองชัย หัตถา	มหาวิทยาลัยทักษิณ	ประเทศไทย
ประเวศ อินทองปาน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ประเทศไทย
สืบพงษ์ ธรรมชาติ	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	ประเทศไทย
กันตภณ หนูทองแก้ว	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช	ประเทศไทย
สมบุญรณ์ บุญโท	มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	ประเทศไทย
นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	ประเทศไทย
วาสนา แก้วหล้า	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	ประเทศไทย
ณิศภาพรรณ คูวิเศษแสง	มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	ประเทศไทย
ธนิศร ยืนยง	มหาวิทยาลัยปทุมธานี	ประเทศไทย
ธานี วรภัทร์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	ประเทศไทย
บุษกร สุขแสน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	ประเทศไทย
มุกดาวรรณ พลเดช	วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้	ประเทศไทย
อุทัย เอกสะพัง	มหาวิทยาลัยทักษิณ	ประเทศไทย
มะลิวัลย์ โยธารักษ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พระปลัดสาโรจน์ ธมมสโร	วัดสนธิ์ (นาสน) นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
พระสมุห์อนุพงษ์ สุชีโต	วัดสนธิ์ (นาสน) นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
พระณัฐพงษ์ สิริสุวณโณ	วัดสนธิ์ (นาสน) นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
พระณัฐพงษ์ ญาณเมธี	วัดศาลาไม้ชัย นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
พระบุญญฤทธิ์ ภัททจารี	วัดสนธิ์ (นาสน) นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
พระเกียรติศักดิ์ ขำเกลี้ยง	วัดศาลาไม้ชัย นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
อนุชิต ปราบพาล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ศักดิ์ดา หารเทศ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ทิพย์วรรณ จันทรา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
อภินันท์ คำหารพล	นักวิชาการอิสระ	ประเทศไทย

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พระไกรศร ปิยสีโล	วัดสนธิ์ (นาสน) นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
พระศักดิ์นถน สกุกวิโร	วัดสนธิ์ (นาสน) นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
พระดิสรณ์ สิงห์เพ็ญ	วัดสนธิ์ (นาสน) นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
สามเณรพงษ์ศิริ สังข์แก้ว	วัดสนธิ์ (นาสน) นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ธีรนนท์ พาโอภาส	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ศุภิสรา ณ สุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ศศิธร สงศิริ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ญาณกวี คำศรี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ชาลิสา มาสุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ธนพล วราภรณ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
วัชรินทร์ คำทิพย์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

ฝ่ายกฎหมาย

ฉัตรมาศ วิเศษสินธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	ประเทศไทย

ออกแบบปก

วินัย ธีระพิบูลย์วัฒนา	พีเอช ปริ๊น & ดีไซน์ ไวนิล สติ๊กเกอร์	ประเทศไทย

จัดรูปเล่ม

ธีรนนท์ พาโอภาส	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

โรงพิมพ์

ห้างหุ้นส่วนจำกัด กรีนโซน อินเตอร์ 2001

155/2 ถนนปากนคร ตำบลท่าซัก อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทรศัพท์. 075-466-031, แฟกซ์. 075-446-676

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้ เป็นฉบับที่ 2 ประจำปีพุทธศักราช 2568 วารสารก้าวเข้าสู่ปีที่ 12 ได้รับการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพวารสาร จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้มีมาตรฐานอยู่ในกลุ่มที่ 1 (จนถึง 31 ธันวาคม 2572) เพื่อรักษาคุณภาพของวารสารให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทุกประการคุณภาพันท์

วารสารมหาจุฬานาครทรรศ ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 นี้ ประกอบด้วย บทความวิจัย 29 เรื่อง บทความวิชาการ 1 เรื่อง มีบทความที่น่าสนใจ ได้แก่ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะนาฏกรรมเพลงร่ำวงมาตรฐานโดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดพุมเรียง การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนโดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ 2) เพื่อพัฒนาทักษะนาฏกรรม เพลงร่ำวงมาตรฐาน โดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอนของนักเรียนโดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดพุมเรียง รูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง แบบหนึ่งกลุ่ม จำนวน 31 คน โดยวิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ เรื่อง ร่ำวงมาตรฐาน ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน แบบประเมินทักษะการร้องและการรำและแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ทักษะการร้องเพลงร่ำวงมาตรฐาน เพลงหญิงไทยใจงาม ความสามารถอยู่ในระดับดี และทักษะการรำเพลงร่ำวงมาตรฐาน เพลงหญิงไทยใจงาม ความสามารถอยู่ในระดับดี 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อเสนอแนะในการวิจัย 1) ครูควรเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมเพื่อความสะดวกและเพียงพอต่อนักเรียน 2) การเรียนการสอนมีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติหลากหลาย ครูต้องวางแผนและยืดหยุ่นเวลาให้เหมาะสม เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมและเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เพลงร่ำวงมาตรฐาน โดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ สูงกว่าก่อนเรียน มีทักษะการร้องเพลงร่ำวงมาตรฐาน เพลงหญิงไทยใจงาม ความสามารถอยู่ในระดับดี และทักษะการรำเพลงร่ำวงมาตรฐาน เพลงหญิงไทยใจงาม ความสามารถอยู่ในระดับดี รวมทั้งความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด จากการวิจัยผู้วิจัยมีข้อค้นพบในการวิจัย คือ ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์เป็นสื่อการสอนที่ใช้เกมการศึกษาในรูปแบบเทคโนโลยีออนไลน์ นักเรียนมีความสนใจในการเรียนรู้ กระตุ้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

กองบรรณาธิการวารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

ป.ญญาตา จงละเอียด

ป.ญญาตา จงละเอียด

บรรณาธิการ วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

สารบัญ

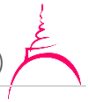
บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ง)
แนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1	1
GUIDELINES FOR REHABILITATING THE LEARNING LOSS OF STUDENTS UNDER NAKHON PHANOM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1	
พงษ์พัฒน์ สีดาวงษ์, ปรัชญา ธงพานิช, สุมาลี ศรีพุทธธรินทร์	
ประสิทธิผลการรักษาด้วยการยืดกล้ามเนื้อโดยอาศัยแรงผู้อื่นช่วยในกลุ่มผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลัง ส่วนล่างเรื้อรัง	14
THE EFFECTIVENESS OF PASSIVE STRETCHING IN PATIENTS CHRONIC LOW BACK PAIN	
อังคณา เทพพิมล	
ประสิทธิผลของโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะแห่งตนด้านการดูแลเท้าในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2	26
EFFECTIVENESS OF SELF-EFFICACY ENHANCEMENT ON FOOT CARE BEHAVIORS IN PATIENTS WITH TYPE 2 DIABETES	
ธนพร แยมศรี, เกตุกมล ทิพย์ทิพย์วงศ์, สำราญ สุขมงคล	
ความสุขในการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3	36
TEACHERS' IMPLEMENTATION HAPPINESS AFFECTING ORGANIZATIONAL COMMITMENT UNDER SAKON NAKHON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3	
จิราภรณ์ สิงหา, ปรัชญา ธงพานิช, สุมาลี ศรีพุทธธรินทร์	
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะนาฏกรรมเพลงรำวงมาตรฐาน โดยใช้ชุดการสอนประกอบ เกมการศึกษาออนไลน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดพุมเรียง	49
THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT AND DRAMATIC SKILLS PHLENG RAM WONG MATTRATHAN BY USING THE TEACHING SET WITH ONLINE EDUCATIONAL GAMES FOR PRATHOMSUKSA 4 STUDENTS OF WAT PHUM RIANG SCHOOL	
พัชรภรณ์ สุวรรณรัตน์	
คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด ในเขตลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร	61
THE SERVICE QUALITY AFFECTING SATISFACTION OF INTER EXPRESS LOGISTICS CO., LTD. IN LAT KRABANG DISTRICT, BANGKOK	
ปณิดา งามตุล, วัชรระ ยี่สุนเทศ	

ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	70
THE EFFECTS OF LEARNING MANAGEMENT BASED ON MURDOCH INTEGRATED APPROACH WITH GRAPHIC ORGANIZERS ON ENGLISH READING COMPREHENSION OF GRADE 6 STUDENTS	
อริย์ธัช อะลัมซา, จุไรศิริ ชูรักษ์	
การศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3	82
ACADEMIC AFFAIRS OPERATIONS OF SCHOOLS UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3	
ไผ่ทอง ธรรมชาติ, บุญเลิศ ธาณิรัตน์	
รูปแบบการเกษตรกรรมยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอบึงสามพัน จังหวัดบึงสามพัน	94
SUSTAINABLE FARMING MODEL ACCORDING TO THE SUFFICIENCY ECONOMY CONCEPT BAN THON-OM, CHONG MAI KAEW SUBDISTRICT, THUNG TAKO DISTRICT, CHUMPHON PROVINCE	
ฉันทชนก เทพสุทธิ์	
การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร	105
PARTICIPATORY MANAGEMENT TO PROMOTE THE PERFORMANCE OF TEACHERS IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE BANG KHUN THIAN DISTRICT OFFICE NETWORK 71 BANGKOK	
เพ็ญสกวา ริมเขต, ทศพร เกตุถนอม	
องค์ประกอบเชิงยืนยันของความยืดหยุ่นของสายการบินในประเทศไทย	115
CONFIRMATORY FACTOR ANALYSIS MODEL OF AIRLINES RESILIENCE IN THAILAND	
จริยาภรณ์ หวังศุภกิจโกศล, กริช วงศ์เจริญ, ณัฐกรานต์ ไชยหาวงค์, ธัญญรัตน์ คำเพระ	
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าไกร	127
THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT AND MATHEMATICAL PROCESS SKILLS ON FRACTIONS USING A SKILL TRAINING KIT WITH ONLINE MEDIA OF GRADE 3 STUDENTS AT BANTHATHAI SCHOOL	
รัชนิกร เย็นใจ	
ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา	139
INNOVATIVE LEADERSHIP IN ADMINISTRATION QUALITY EDUCATION	
เพชรรัตน์ ฮิมินกุล, ปราการ เกิดมีสุข	
พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการสื่อสารปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ ที่ส่งผลต่อความตั้งใจเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	148
THAI TOURISTS BEHAVIORS IN ELECTRONIC WORD-OF-MOUTH COMMUNICATION AFFECTING THE INTENTION TO SELECT POOL VILLA CHA-AM, PHETCHABURI	
รตนกร กรพิทักษ์, รัชดา มงคลโรจน์สกุล	

- ผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนรู้แบบ
ร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ชั้นปีที่ 3 161
- THE EFFECT OF CO – CURRICULAR ACTIVITIES ON BASIC ACCOUNTING SKILLS IN THE DIGITAL
ERA THROUGH COLLABORATIVE LEARNING MANAGEMENT USING THE STAD TECHNIQUE TO
ENHANCE LEARNING ACHIEVEMENT FOR THIRD-YEAR VOCATIONAL CERTIFICATE STUDENTS
วชิระ พินทา, ปรีดา เบญจการ
- พฤติกรรมในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของสโมสรฟุตบอล บีจีปทุมยูไนเต็ด (BG Pathum United)
ของกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสร 172
- PURCHASING BEHAVIOR OF SOUVENIR PRODUCTS FROM BG PATHUM UNITED FOOTBALL CLUB
AMONG THE CLUB'S SUPPORTERS
วัชรินทร์ จารุณัย, ปัทมา รูปสุวรรณกุล, สานิต ศิริวิศิษฐ์กุล
- การวิเคราะห์โครงสร้างภาษาและภาพพจน์ของสำนวนจีนในวรรณกรรม “ซีโหว่จี้” 181
- ANALYSIS OF LANGUAGE STRUCTURE AND FIGURATIVE LANGUAGE OF CHINESE EXPRESSIONS
IN JOURNEY TO THE WEST
ภากร นพฤทธิ์, วรรณภา แซ่เซ่น
- การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E)
ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving Process) และเทคนิค KWDL เพื่อเสริมสร้างทักษะ
กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ เรื่องแสงเชิงรังสีและแสงเชิงคลื่น รหัส ว30203 วิชา
ฟิสิกส์ 3 (รายวิชาเพิ่มเติม) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 191
- DEVELOPING A PHYSICS INSTRUCTIONAL PACKAGE BY USING 5E INQUIRY-BASED LEARNING
CYCLE MODEL COMBINED WITH PROBLEM-SOLVING PROCESS AND KWDL TECHNIQUE FOR
MATHAYOMSUKSA 5 STUDENTS: ENHANCING INTEGRATED SCIENTIFIC PROCESS IN THE STUDY
OF LIGHT AS WAVES AND ELECTROMAGNETIC RADIATION
ทวิพงศ์ ศรีสุวรรณ
- ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน ความสุขในการทำงาน ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน
บริษัท ABC 204
- QUALITY OF WORKING LIFE FACTORS HAPPY AT WORK AFFECTING ORGANIZATIONAL ENGAGEMENT
OF ABC COMPANY EMPLOYEES
อภิษฐา อยู่พร้อม, สุธรรม พงศ์สำราญ, อิงอร ตันพันธ์
- ทัศนคติของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานของวิทยาลัยรัฏมณี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย 213
- THE ATTITUDES OF EMPLOYERS TOWARDS INTERNSHIP STUDENTS OF RATTAPHUM COLLEGE,
RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY SRIVIJAYA
ปิยนุช ศรีวิภาพ, อารีย์ เต๊ะหละ
- ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารทะเลของนักท่องเที่ยวชาวไทย เขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล 224
- FACTORS AFFECTING THE DECISION TO CONSUME SEAFOOD AMONG THAI TOURISTS IN LANGU
DISTRICT, SATUN PROVINCE
พัชราวดี ทองพริ้ม

ความฉลาดทางอารมณ์กับการทำงานเป็นทีมของอาจารย์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี EMOTIONAL INTELLIGENCE AND TEACHER'S TEAMWORK UNDER BANGKOKTHONBURI UNIVERSITY สุธาสินี วิทยาภรณ์	233
การพัฒนาทักษะการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายด้วยวิธีการ IRAC และการสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบรีคเพื่อการประเมินผลการเขียนตอบของนักศึกษากฎหมายชั้นปีที่ 1 ในรายวิชาหลักทั่วไปแห่งกฎหมาย DEVELOPING LEGAL EXAM ANSWERING SKILLS USING THE IRAC METHOD AND CREATING RUBRIC SCORING FOR EVALUATING OF WRITING RESPONSES OF FIRST-YEAR LAW STUDENTS IN GENERAL PRINCIPLE OF LAW สุธี อังคุชัยกิจ	244
การขับเคลื่อนกระบวนการยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมอุดมสุข อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา THE PROCESS OF STRATEGY OPERATIONAL PRACTICE FOR DEVELOPING A PROSPEROUS SOCIETY THEPHA DISTRICT, SONGKHLA THAILAND คารม ทองหนูรุ่ง, สมเกียรติ สายธนู, ทวีศักดิ์ พุ่มสุขชี, วันชัย ธรรมสังการ	256
สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม COMPETENCY OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING TEACHERS' QUALITY OF WORK LIFE UNDER SAMUT SAKHON AND SAMUT SONGKHRAM SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE ธัญญา ธรรมโสภณ	268
แฟนอาร์ต: การสร้างสรรค์การเรียนรู้งานศิลปะสำหรับวัยรุ่นยุคใหม่ FAN ART: A CREATIVE APPROACH TO LEARNING ART FOR THE NEW GENERATION OF TEENAGERS สริตา เจือศรีกุล	280
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรดโปร จำกัด FACTORS AFFECTING THE DECISION TO USE THE SERVICE FOR PRODUCING MACHINED PARTS OF WINTRADE PRO COMPANY LIMITED สัมพันธ์ จันทร์หอม, วัชร ยี่สุนเทศ	290
การศึกษาวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมและอุดมการณ์ความหลากหลายทางเพศในการนำเสนอข่าวภาษาอังกฤษของสื่อบันเทิงออนไลน์ต่างประเทศ A STUDY OF DISCOURSE PRACTICES AND IDEOLOGIES OF GENDER DIVERSITY IN THE ENGLISH-LANGUAGE NEWS COVERAGE OF INTERNATIONAL ONLINE ENTERTAINMENT MEDIA บุษบา แผงสาเคน	304
การส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี PROMOTING THE ROLE OF TEAMWORK AMONG STUDENTS IN THE EDUCATIONAL ADMINISTRATION PROGRAM, FACULTY OF EDUCATION, BANGKOKTHONBURI UNIVERSITY นิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ, รัตน์มณี รัตนปกรณ	315

การพัฒนามาตรการทางกฎหมายในการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในภาคเอกชน

327

DEVELOPMENT OF LEGAL MEASURES FOR THE PROMOTION AND PROTECTION OF ELDERLY
EMPLOYMENT IN THE PRIVATE SECTOR

รวดี สุทธิศาสตร์

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

ณ

แนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1*

GUIDELINES FOR REHABILITATING THE LEARNING LOSS OF STUDENTS UNDER NAKHON PHANOM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

พงษ์พัฒน์ สีดาวงษ์^{1*}, ปรัชญา ธงพานิช², สุมาลี ศรีพุทธรินทร์¹

Pongpat Seedawong^{1*}, Praty Thongpanit², Sumalee Sriputtarin¹

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม นครพนม ประเทศไทย

¹Faculty of Education, Nakhon Phanom University, Nakhon Phanom, Thailand

²คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม นครพนม ประเทศไทย

²Faculty of Science, Nakhon Phanom University, Nakhon Phanom, Thailand

*Corresponding author E-mail: 666150110276@npu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน 2) ประเมินความต้องการจำเป็น 3) พัฒนาแนวทางการฟื้นฟู และ 4) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารและครู 272 คน ที่สุ่มเลือกแบบชั้นภูมิ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ใช้เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม ระยะที่ 2 ใช้เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินแนวทางพัฒนา สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) โดยด้านสุขภาพจิตของผู้เรียนเป็นความต้องการจำเป็นสูงสุด (PNI_{Modified} = 0.258) แนวทางฟื้นฟูประกอบด้วย 3 ด้านหลัก ได้แก่ 1) การพัฒนาโอกาสเข้าถึงการศึกษา การสนับสนุนอุปกรณ์และอินเทอร์เน็ตฟรี และสร้างความร่วมมือกับชุมชนเพื่อเสริมโอกาสการศึกษา 2) การยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ ปรับหลักสูตรและวิธีวัดผล ส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ และใช้เทคโนโลยีเสริมการเรียนรู้ตามความสนใจ และ 3) การสร้างสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ การส่งเสริมสุขภาพกาย จิตใจ และฝึกทักษะการจัดการอารมณ์ พร้อมอบรมครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพจิตของนักเรียน การประเมินแนวทาง พบว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด งานวิจัยนี้เน้นถึงความสำคัญของการพัฒนาแนวทางฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ โดยมีการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: แนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้, ความต้องการจำเป็น, สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของผู้เรียน, ประถมศึกษา

* Received January 12, 2025; Revised February 4, 2025; Accepted February 11, 2025

Abstract

This research aims to 1) Study the current state and the desired state of learning regression in students, 2) Assess the needs, 3) Develop a rehabilitation approach, and 4) Evaluate the appropriateness and feasibility of the developed approach. The sample group consisted of 272 administrators and teachers, selected through stratified random sampling. The research and development methodology was used, and the data were analyzed using descriptive statistics and the $PNI_{Modified}$ formula. The research was conducted in two phases: Phase 1 used a questionnaire as the research tool, while Phase 2 employed interviews and an evaluation form for the developed approach. The research findings revealed that the current state of learning regression was at a high level ($\bar{X} = 3.66$), while the desired state was at the highest level ($\bar{X} = 4.59$). Among the factors, the mental health of students was identified as the highest need ($PNI_{Modified} = 0.258$). The rehabilitation approach consisted of three main areas: 1) Developing access to education, such as creating a digital media library linking teachers, students, and parents, supporting free devices and internet access, and fostering community cooperation to enhance educational opportunities; 2) Elevating the quality of learning, such as adjusting curricula and assessment methods, promoting integrated learning, and using technology to support learning based on students' interests; and 3) Creating a conducive learning environment, such as promoting physical and mental health, training emotional management skills, and providing training for teachers and parents on students' mental health issues. The evaluation of the approach found that it was highly appropriate and feasible. This research highlights the importance of developing strategies to restore learning regression, with support from all sectors and efficient use of resources, in order to create an environment conducive to learning and the sustainable development of students' potential.

Keywords: Approaches to Rehabilitating Learning Loss, Needs Assessment, The Current Condition and The Desired Condition of The Learner, Primary Education

บทนำ

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ซึ่งเริ่มต้นในปลายปี พ.ศ. 2562 ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงในหลายมิติ ทั้งสาธารณสุข เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ในประเทศไทย สถานศึกษาต้องปิดการเรียนการสอนในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดรุนแรง ส่งผลให้ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เช่น การเรียนการสอนทางไกลและออนไลน์ เพื่อทดแทนการเรียนในชั้นเรียนปกติ สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาไทยในหลากหลายด้าน ทั้งการบริหารจัดการของสถานศึกษา การเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนของครู และการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกระดับ นอกจากนี้ ครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องรับบทบาทเพิ่มเติมในการสนับสนุนการเรียนรู้ ทำให้เห็นจุดอ่อนของระบบการศึกษาไทยในการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565) ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss) ได้รับความสนใจอย่างมากตั้งแต่เริ่มเกิดการแพร่ระบาดของโควิด - 19 เนื่องจากการปิดสถานศึกษาช่วงเวลาหนึ่งทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับการเรียนรู้ตามที่ควรจะได้รับอย่างครบถ้วน ครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้สู่แพลตฟอร์มออนไลน์หรือห้องเรียนเสมือนจริงมากขึ้น นวัตกรรมสนับสนุนระบบการผลิตสื่อสำหรับการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ปกครอง (ปรัชญา ธงพานิช และคณะ, 2566)

ต้องทำงานร่วมกันเพื่อจัดหาทรัพยากรและสนับสนุนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้ (อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล และคณะ, 2565)

หลังวิกฤตโควิด - 19 ค่อย ๆ คลายตัวลง ประเด็น Learning Loss หรือ ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ และ Learning Recovery หรือการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ เป็นหนึ่งในหัวข้อหลักทางการศึกษาที่พูดถึงกันอย่างมากในสังคม เพราะเป็นสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อนักเรียนทั้งรุ่น ทั้งยังเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เด็กจำนวนไม่น้อยต้องหลุดออกจากระบบการศึกษาไป ซึ่งผลกระทบดังกล่าวเสี่ยงไม่ได้ที่จะส่งผลต่อสังคมในอนาคตอย่างแน่นอน เพราะการไม่ได้รับการศึกษาหรือการได้รับการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพของเด็ก ๆ จะทำให้ขาดทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นไป รวมถึงการขาดทักษะในการพัฒนาศักยภาพด้านอื่น ๆ ด้วยความตระหนักถึงอนาคตของเด็กไทยในเรื่องนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) กระทรวงศึกษาธิการ และกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) จึงได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง สถานะการฟื้นฟูการเรียนรู้และเร่งรัดประสิทธิผลการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา (Learning Recovery and Education Opportunities Effectiveness Accelerations Situation) เพื่อศึกษา วิเคราะห์ และระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางสถานะการฟื้นฟูการเรียนรู้ และเร่งรัดประสิทธิผลการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับห้องเรียน สถานศึกษา หน่วยงานส่วนภูมิภาค หน่วยงานส่วนกลาง และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2565)

ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ เป็นประเด็นที่มีผู้สนใจศึกษาและได้รับความสนใจอย่างมากตั้งแต่ช่วงปลายปี พ.ศ. 2562 จนถึงปัจจุบัน เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด - 19 ที่ทำให้เกิดผลกระทบเป็นวงกว้างต่อสังคม คุณภาพชีวิต และเศรษฐกิจของทุกประเทศทั่วโลก เมื่อพิจารณาในมิติทางการศึกษา พบว่า สถานการณ์โรคระบาดทำให้สถานศึกษาทุกระดับต้องหยุดเรียนในบางช่วง ส่งผลให้ผู้เรียนไม่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามที่ควรจะได้รับในระบบสถานศึกษาอย่างสมบูรณ์ ครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนและวิธีการจัดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแพลตฟอร์มในการจัดการเรียนรู้ให้เป็นรูปแบบออนไลน์ หรือห้องเรียนเสมือนจริงมากขึ้น นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่จะต้องอุทิศและทุ่มเทพลังความสามารถเพื่อจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนแล้ว พ่อ แม่ ผู้ปกครอง รวมถึงสมาชิกในครอบครัวที่มีส่วนเกี่ยวข้องก็จำเป็นต้องสนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนด้วยเช่นกัน (อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล และคณะ, 2565)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ปีการศึกษา 2567 พบว่า ปัญหาคุณภาพเด็กที่มีผลการประเมินต่ำถูกวิจารณ์ว่ามีผลมาจากการจัดการเรียนการสอนที่ขาดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์การระบาดของโควิด - 19 ทำให้เกิดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยผู้วิจัยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิดของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในระยะเร่งด่วน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เป็นกรอบแนวคิดของแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 มีองค์ประกอบอยู่ 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา 2) ด้านคุณภาพการเรียนรู้ และ 3) ด้านสุขภาพจิตของผู้เรียน ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ และประเมินความต้องการจำเป็นของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนอันจะนำไปสู่การเสนอแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยด้านการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงการ บูรณาการข้อค้นพบสู่การนำเสนอแนวทางการลดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้สู่การนำไปใช้ในเชิงปฏิบัติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) การวิจัยเป็นการศึกษาแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดขอบเขตการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างกรอบแนวคิดที่ชัดเจน โดยรวบรวมข้อมูลพื้นฐานและทฤษฎีที่สนับสนุนการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน

โดยผู้วิจัยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิดของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในระยะเร่งด่วน ผู้วิจัยได้ใช้เป็นกรอบแนวคิดของแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 มีองค์ประกอบอยู่ 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา 2) ด้านคุณภาพการเรียนรู้ และ 3) ด้านสุขภาพจิตของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 2 สสำรวจสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยอิงตามกรอบแนวคิด 3 ด้าน ได้แก่ โอกาสในการเข้าถึงการศึกษา คุณภาพการเรียนรู้ และสุขภาพจิตของผู้เรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2,721 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 226 คน และครู จำนวน 2,495 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1, 2567) ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) คิดเป็นร้อยละ 10 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 272 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร 56 คน (ร้อยละ 20.6) และครู 216 คน (ร้อยละ 79.4) รวม 272 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามจำนวน 2 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) 2) ข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ รวม 30 ข้อ ในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน แบ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารและผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย ซึ่งมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกขึ้นไป โดยมีค่าอยู่ระหว่าง .80 - 1.00 และผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 50 คน ซึ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์

แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) คัดเลือกข้อที่มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตั้งแต่ .23 ขึ้นไป พบว่า แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนมีค่าระหว่าง .26 - .74 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .47 - .90 และวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งมีค่าตั้งแต่ .70 ขึ้นไป พบว่า แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .91 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .98 ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนถัดไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Google Form และได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบ 272 ฉบับ คิดเป็น 100% โดยทุกฉบับมีความครบถ้วนสมบูรณ์ของคำตอบ จากนั้นจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ข้อมูลของข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และนำเสนอข้อมูลโดยการแสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้เกณฑ์การแปลความหมายหาค่าเฉลี่ย 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI Modified) โดยนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์มาคำนวณหาค่าความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Priority Needs Index (PNI_{Modified}) นำค่าลำดับความต้องการจำเป็นของข้อคำถามรายชื่อของแต่ละด้านที่มีค่าสูงกว่าค่าโดยรวมของด้านนั้น ๆ มากำหนดเป็นประเด็นความต้องการจำเป็น เพื่อนำไปเป็นข้อคำถาม ในการกำหนดแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ในระยะที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 1 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ให้ข้อเสนอแนะตามกรอบแนวคิด 3 ด้าน ได้แก่ โอกาสในการเข้าถึงการศึกษา คุณภาพการเรียนรู้ และสุขภาพจิตของผู้เรียน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 1 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลพื้นฐานของผู้รับการสัมภาษณ์ 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นคำถามแบบปลายเปิด จำนวน 15 ข้อ โดยนำผลการวิจัย ที่ได้จากค่าลำดับความต้องการจำเป็นของข้อคำถามรายชื่อของแต่ละด้านที่มีค่าโดยรวมสูงกว่า ค่าโดยรวมของแต่ละด้านมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ในการพัฒนาแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ของแบบสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้นำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยการวิเคราะห์หาค่า Index of Item Congruence : IC ของแบบสัมภาษณ์เป็นรายชื่อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยนำผลการวิจัยในระยะที่ 1 ขั้นตอนที่ 2 ค่าลำดับความต้องการจำเป็นของข้อคำถามรายชื่อที่มีค่า PNI สูงกว่าค่า PNI รวมของแต่ละด้าน มากำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 3 คน เกี่ยวกับแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของ

ผู้เรียน ประสานงานทางโทรศัพท์เพื่อนัดหมายวัน เวลา ในสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 คน และเก็บรวบรวมแบบ สัมภาษณ์กลับคืนจากผู้ให้ข้อมูลหลักโดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บด้วยตนเองทั้งหมด 3 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาแยกเป็นหมวดหมู่ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และนำเสนอ โดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ สรุปเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักมาร่างแนวทางการฟื้นฟูภาวะ ถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 นำเสนอ แนวทางที่ได้

ขั้นตอนที่ 2 การร่างแนวทางการพัฒนา รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และเอกสารวิจัยเพื่อนำมาร่าง แนวทางพัฒนาการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ และตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

1. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. นำข้อมูลแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน จากการสังเคราะห์เอกสารในบทที่ 2 และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในขั้นตอนที่ 1 มาสังเคราะห์เป็นร่างแนวทางการฟื้นฟูภาวะ ถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. นำร่างแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษา ความตรงตามโครงสร้างเนื้อหา และด้านอื่น ๆ เพื่อให้มีความสมบูรณ์ ยิ่งขึ้น

4. นำร่างแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่ผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา มาปรับปรุงเป็นฉบับ สมบูรณ์ เพื่อนำไปสร้างเป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ประเมินแนวทางพัฒนา ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ โอกาสในการเข้าถึงการศึกษา คุณภาพการเรียนรู้ และสุขภาพจิตของผู้เรียน

ผู้วิจัยนำร่างแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 1 ที่สร้างขึ้นในขั้นตอนที่ 2 มาจัดทำในรูปแบบของแบบประเมินความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้อัตลักษณ์เป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ และมีการหาค่าคุณภาพ ดังนี้

1. นำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อ พิจารณาความถูกต้องเหมาะสม ความถูกต้องในการใช้ภาษา รวมถึงครอบคลุมเนื้อหาของการวิจัย
2. ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำแบบประเมินที่ปรับปรุง แก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบ คุณภาพของเครื่องมือ
3. ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมิน แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปหาค่า ดัชนีความสอดคล้อง โดยการวิเคราะห์หาค่า IC ของแบบประเมินเป็นรายข้อ มีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป

4. คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากการวิเคราะห์หาค่า IC พบว่า แบบประเมินความ เหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .80 - 1.00 ซึ่งเป็นข้อคำถามที่ใช้ได้ ซึ่งเมื่อได้ข้อคำถามที่ใช้ได้แล้วจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อขอหนังสือรับรอง จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ที่สถาบันวิจัย และพัฒนา มหาวิทยาลัยนครพนม

5. หลังจากที่ได้หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำแบบประเมินแบบประเมิน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปให้กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ต่อไป

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า

สภาพปัจจุบันของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ คุณภาพการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.68$) และต่ำสุด คือ สุขภาพจิตของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.64$) และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) โดยด้านที่มี คะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและคุณภาพการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.59$) รายละเอียดแสดงตาม ตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) ของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI Modified	อันดับ
	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ		
1. ด้านโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา	3.66	.30	มาก	4.59	.39	มากที่สุด	.254	2
2. ด้านคุณภาพการเรียนรู้	3.68	.34	มาก	4.59	.37	มากที่สุด	.247	3
3. ด้านสุขภาพจิตของผู้เรียน	3.64	.38	มาก	4.58	.37	มากที่สุด	.258	1
เฉลี่ยรวม	3.66	.23	มาก	4.59	.34	มากที่สุด	.254	-

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า ด้านสุขภาพจิตของผู้เรียนเป็นประเด็นเร่งด่วนที่สุด (PNI Modified = 0.258) ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการปรับปรุงสภาพจิตใจเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความต้องการจำเป็นและผลการวิเคราะห์

ผลวิจัยแสดงให้เห็นว่า แม้ผู้บริหารและครูจะให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ แต่ยังคงมีข้อจำกัดในด้านสุขภาพจิตของผู้เรียน (PNI Modified = .258) เช่น ความเครียด ภาวะซึมเศร้า และการขาด การสนับสนุนทางจิตใจ การฟื้นฟูด้านนี้ต้องเน้นการสร้างเชื่อมั่นในตนเอง การสนับสนุนจากครอบครัว และการจัดการอารมณ์

3. แนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน แนวทางที่พัฒนาขึ้นแบ่งออกเป็น 3 ด้านหลัก ดังนี้

3.1 ด้านโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา มีแนวทาง ดังนี้ 1) โรงเรียนควรมีการพัฒนาคลังสื่อดิจิทัล เพื่อการเรียนรู้แบบเปิดเพื่อเป็นคลังสื่อกลางในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง 2) โรงเรียน ควรมีการบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญและจำเป็น 3) โรงเรียนควรมีการจัดสรรอินเทอร์เน็ตฟรี เพื่อการศึกษา 4) โรงเรียนควรมีการจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ และโปรแกรมที่ทันสมัยแก่ครูผู้สอน 5) โรงเรียนควรมีการจัดตั้งศูนย์สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาในระดับโรงเรียน 6) โรงเรียนควรมีการเร่งพัฒนาแพลตฟอร์ม การเรียนรู้ที่หลากหลาย 7) โรงเรียนควรมีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายหรืออุปกรณ์แก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ทางไกล 8) โรงเรียนควรมีการสร้างความร่วมมือกับชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ในการให้การสนับสนุนด้านการศึกษา 9) โรงเรียน ควรมีการสร้างเส้นทางการศึกษาที่ต่อเนื่องให้กับผู้ที่มีการศึกษาที่ไม่สมบูรณ์ และ 10) โรงเรียนควรมีการพัฒนา เทคโนโลยีที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสเรียนรู้ได้ต่อเนื่อง

3.2 ด้านคุณภาพการเรียนรู้ มีแนวทาง ดังนี้ 1) โรงเรียนควรมีการควมมีการปรับหลักสูตรสถานศึกษา 2) โรงเรียนควรมีการปรับรูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผล 3) โรงเรียนควรมีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และเชื่อมโยงประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน 4) โรงเรียนควรมีการจัดการเรียนรู้แบบกำกับตนเองในการเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับช่วงวัย 5) โรงเรียนควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนรายบุคคล 6) โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะสังคมและอารมณ์ของผู้เรียน 7) โรงเรียนควรมีการออกแบบ พัฒนา และจัดสรรสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน 8) โรงเรียนควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนครูในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน 9) โรงเรียนควรมีการฟื้นฟูการเรียนรู้โดยใช้วิธีการที่รองรับความแตกต่างของผู้เรียน และ 10) โรงเรียนควรมีการพัฒนาเทคโนโลยีที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสเรียนรู้ได้ตามความสนใจของและพัฒนาการของตนเอง

3.3 ด้านสุขภาพจิตของผู้เรียน มีแนวทาง ดังนี้ 1) โรงเรียนควรมีการควมมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ 2) โรงเรียนควรมีการส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพจิต 3) โรงเรียนควรมีการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต 4) โรงเรียนควรมีการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีให้แก่ผู้เรียน 5) โรงเรียนควรมีการจัดตั้งระบบช่วยเหลือด้านสุขภาพจิต สังคม และอารมณ์ของผู้เรียนขึ้นในโรงเรียน 6) โรงเรียนควรมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพระหว่างครูและผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน 7) โรงเรียนควรมีการเสริมสร้างระบบและกลไกการดูแลความปลอดภัยของสถานศึกษาให้แก่ผู้เรียน 8) โรงเรียนควรมีการฝึกผู้เรียนให้รู้จักจัดการอารมณ์และความเครียด 9) โรงเรียนควรมีการปรับวิธีการสอนและการประเมินผลที่ไม่กดดันนักเรียนมากเกินไป และ 10) โรงเรียนควรมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการรับรู้สัญญาณของปัญหาสุขภาพจิตในผู้เรียนให้แก่ครูและผู้ปกครอง

4. ความเหมาะสม และความเป็นไปได้แนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน

พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิแสดงให้เห็นว่าแนวทางการฟื้นฟูมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.76$) และความเป็นไปได้ของแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสุขภาพจิตของผู้เรียน การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิแสดงให้เห็นว่าแนวทางการฟื้นฟูมีความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.59$) รายละเอียดแสดงตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน

แนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ
1. ด้านโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา	4.78	.11	มากที่สุด	4.56	.23	มากที่สุด
2. ด้านคุณภาพการเรียนรู้	4.74	.09	มากที่สุด	4.58	.13	มากที่สุด
3. ด้านสุขภาพจิตของผู้เรียน	4.76	.15	มากที่สุด	4.64	.18	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.76	.07	มากที่สุด	4.59	.12	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ระบุว่าแนวทางที่เสนอมีศักยภาพในการนำไปปฏิบัติจริง โดยเฉพาะการพัฒนาด้านสุขภาพจิตของผู้เรียนที่เป็นปัจจัยสำคัญในการแก้ไขภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ การปรับปรุงสุขภาพจิต การเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อาจช่วยเสริมสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและเสมอภาคมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

แนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า สภาพปัจจุบันของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านคุณภาพการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนถึงจุดแข็งของกระบวนการพัฒนานักเรียนในด้านคุณภาพการเรียนรู้ที่เป็นหัวใจสำคัญ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาในอนาคตควรมุ่งเน้นการรักษาคุณภาพในด้านนี้ ควบคู่กับการพัฒนาด้านอื่นสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมี ด้านโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา และคุณภาพการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนถึงความตระหนักของครูและผู้บริหารในการสร้างระบบการศึกษาที่เท่าเทียมและมีคุณภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของ ขวัญธรา พุ่มพฤษ และคณะ ที่ได้ศึกษาเรื่อง การลดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนไทยจากการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า การเรียนการสอนออนไลน์ในช่วงสถานการณ์โควิด - 19 ส่งผลกระทบบั้ทั้งระยะสั้นและระยะยาวต่อนักเรียน เช่น ความเครียด ภาวะซึมเศร้า และผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่ลดลง (ขวัญธรา พุ่มพฤษ และคณะ, 2566) และสอดคล้องกับการศึกษาของ บุญเลี้ยง พุ่มทอง ที่ได้ศึกษาเรื่อง สภาพภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยช่วงสถานการณ์โควิด - 19: สภาพการณ์ สาเหตุ และแนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือหลากหลายในการเรียนการสอน พร้อมปรับนโยบายและการประเมินผล ผู้เรียนมีการรับรู้ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในระดับปานกลาง การกำกับตนเองในการเรียนรู้มีผลต่อการรับรู้ภาวะถดถอย การลดภาวะนี้ควรสร้างแรงจูงใจและการตั้งเป้าหมาย พร้อมส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสื่อที่ไม่เหมาะสม ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้และติดตามผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด (บุญเลี้ยง พุ่มทอง, 2565) การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ควบคู่กับการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างระบบการศึกษาที่มีความยั่งยืนและครอบคลุม

2. ความต้องการจำเป็นของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน

ผลการวิเคราะห์ ค่าความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) พบว่า ด้านสุขภาพจิตของผู้เรียน มีความต้องการจำเป็นสูงสุด สะท้อนถึงความสำคัญของการดูแลสุขภาพจิตในการช่วยให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ การสนับสนุนทางจิตใจเป็นพื้นฐานสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ สอดคล้องกับการศึกษาของ นฤมล กิจรุ่งเรือง และคณะ ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนยังไม่สามารถส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามมาตรฐานในระดับชั้นของนักเรียนที่หายไปในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาได้ เนื่องจากปัจจัยภายในของสถานศึกษา และปัจจัยทางบ้าน อาทิ ข้อจำกัดทางเศรษฐกิจของครอบครัวนักเรียน และปัจจัยส่วนตัวของผู้เรียน ด้านปัญหาสุขภาพทางด้านร่างกายและจิตใจของนักเรียนเอง ปัญหาสำคัญที่ส่งผลต่อภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียน คือ การขาดแคลนทรัพยากรและทักษะการสอนของครู ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านวิชาการและทักษะชีวิต แนวทางการแก้ไข คือ การใช้กระบวนการ PDCA เพื่อพัฒนาศักยภาพครู และส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการประเมินผลทั้งด้านการเรียนและสุขภาพทางกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม (นฤมล กิจรุ่งเรือง และคณะ, 2565) การพัฒนาสุขภาพจิตของผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญในการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ เพราะช่วยให้ผู้เรียนมีสมาธิ ความมั่นใจ และสามารถรับมือกับความเครียดได้ดีขึ้น ส่งผลต่อการเรียนรู้และการพัฒนาผลการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

3. แนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้

การพัฒนาแนวทางฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่

3.1 โอกาสในการเข้าถึงการศึกษา แนวทางนี้เน้นการพัฒนาคลังสื่อดิจิทัล การเชื่อมโยงครู นักเรียน และผู้ปกครอง พร้อมสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนและอินเทอร์เน็ตฟรี รวมถึงการสร้างความร่วมมือกับชุมชน เพื่อส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ พัทธ์ธีรา อูยันทพิทักษ์ และคณะ ที่ได้ศึกษาเรื่อง การแก้ไขปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนภายในสถานศึกษา: กรณีโรงเรียนวัดไทรทอง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่า ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขด่วน เนื่องจากส่งผลให้ผู้เรียนขาดโอกาสและความสามารถที่เหมาะสมกับระดับชั้น การแก้ไขต้องพัฒนา สถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาครู โดยใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และการประเมินผลที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาอย่างเท่าเทียม (พัทธ์ธีรา อูยันทพิทักษ์ และคณะ, 2567) การเข้าถึงการศึกษาช่วยพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้เติบโตเต็มที่ ทั้งด้านวิชาการ และทักษะชีวิต โดยให้โอกาสทุกคนเรียนรู้และได้รับการสนับสนุนจากผู้สอนและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้พวกเขามีความพร้อมสำหรับการเข้าสู่โลกการทำงานในอนาคต

3.2 คุณภาพการเรียนรู้ แนวทางนี้เน้นการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการวัดผล ส่งเสริมการเรียนรู้ แบบบูรณาการ การกำกับตนเอง และการพัฒนาทักษะสังคมและอารมณ์ การใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ ตามความสนใจของนักเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ รุ่งทิวา สุขศรีพานิช และคณะ ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทาง การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) 5 อันดับแรก ได้แก่ ครูมีภาระงานอื่น ๆ นอกเหนือจากการสอน นักเรียนมีพื้นฐานความรู้แตกต่างกัน นักเรียนมีความต้องการและความถนัดแตกต่างกัน ผู้ปกครองขาดการส่งเสริมสนับสนุนหรือช่วยเหลือเรียนด้านภาษาอังกฤษ และครูไม่ครบชั้น 2) แนวทางพัฒนา มีความครอบคลุมสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงกับโรงเรียนขนาดเล็ก ข้อมูลครบถ้วน มีความชัดเจน เป็นขั้นตอน ใช้ภาษาเข้าใจง่ายสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง นำไปสู่การฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน และ 3) ผลการประเมินคุณภาพ ของแนวทางฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ความชัดเจน ถูกต้องของการใช้ภาษาและเนื้อหาความเหมาะสมในการนำไปใช้ ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และคุณภาพโดยรวมของแนวทางฯ อยู่ในระดับดีมาก (รุ่งทิวา สุขศรีพานิช และคณะ, 2567) ที่ชี้ให้เห็นว่าการส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน เพราะช่วยสร้างพื้นฐานที่ มั่นคงให้กับการเรียนรู้ของผู้เรียนในระยะยาว โดยการเน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ มีทัศนคติ เชิงบวกต่อการศึกษา และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ การเรียนรู้ที่มีคุณภาพจึงเป็นการเตรียมผู้เรียนให้ พร้อมสำหรับการเผชิญกับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและการพัฒนาศักยภาพในอนาคต

3.3 สุขภาพจิตของผู้เรียน ควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สนับสนุนสุขภาพกายและ จิตใจ รวมถึงการฝึกทักษะการจัดการอารมณ์ นอกจากนี้ควรอบรมครูและผู้ปกครองในการรับรู้และจัดการปัญหา สุขภาพจิตของนักเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ รจิต พุ่มพฤษ และทวีศิลป์ กุลนภาดล ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวทางเพื่อฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาภายหลังสถานการณ์การแพร่ ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 ในภาวะปกติถัดไป ผลการวิจัยพบว่า การฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในระดับ มัธยมศึกษาหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด - 19 ต้องการแนวทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพ รวมถึง การส่งเสริมความร่วมมือจากผู้ปกครองและหน่วยงานต่าง ๆ โดยครอบคลุม 6 ด้านหลัก ได้แก่ การพัฒนาครูผู้สอน การปรับหลักสูตร การพัฒนาและปรับการจัดการเรียนการสอน การปรับการวัดผลและประเมินผลที่ยืดหยุ่น การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า แนวทางเหล่านี้ จะช่วยลดผลกระทบจากภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ และสามารถนำไปใช้เพื่อวางแผนแก้ไขปัญหาระดับการเรียนรู้ใน

อนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยฟื้นฟูคุณภาพการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในระยะยาว (รจิต พุ่มพฤษ และทวีศิลป์ กลุณชาติ, 2566) และสอดคล้องกับการศึกษาของ ขวัญธรา พุ่มพฤษ และคณะ ที่ได้ศึกษาเรื่อง การลดภาวะ ถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนไทยจากการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โควิด - 19 โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า (ขวัญธรา พุ่มพฤษ และคณะ, 2566) การเรียนการสอนออนไลน์มีผลกระทบทั้งในระยะสั้นและยาว เช่น ความเครียด ความโดดเดี่ยว และผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนที่ลดลง เพื่อลดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ควรมีการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นและหลากหลายพร้อม การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียน สุขภาพจิตของผู้เรียนมีผลสำคัญต่อ การฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ เพราะสุขภาพจิตที่ดีช่วยให้ผู้เรียนมีสมาธิและความมุ่งมั่นในการเรียนหาก สุขภาพจิตไม่ดีจะทำให้การเรียนรู้ถูกรบกวนและอาจทำให้ภาวะถดถอยยิ่งแย่ลง การดูแลสุขภาพจิตจึงเป็นสิ่งสำคัญ ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ควรอบรมครูและผู้ปกครองเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพจิต และ วิธีการสนับสนุนผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม การอบรมนี้จะช่วยให้ครูและผู้ปกครองดูแลสุขภาพจิตของผู้เรียนได้ดีขึ้น และฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้

4. ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการฟื้นฟู

ผลการประเมิน พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของแนวทางโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะ ด้านโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา และสุขภาพจิตของผู้เรียน แนวทางนี้เน้นการสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ทุกคน เข้าถึงได้ รวมถึงการดูแลสุขภาพจิตของผู้เรียน ซึ่งช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้และลดภาวะถดถอยได้อย่างมี ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของ Harmey, S. & Moss, G. ที่ได้ศึกษาเรื่อง การหยุดชะงักในการเรียนรู้ หรือการสูญเสียการเรียนรู้: การใช้หลักฐานจากการปิดโรงเรียนโดยไม่ได้วางแผนไว้เพื่อแจ้งให้ทราบถึงการกลับมา ที่โรงเรียนหลังจาก COVID-19 (Harmey, S. & Moss, G., 2023) ที่ยืนยันว่าแนวทางที่เหมาะสมในการฟื้นฟูภาวะ ถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญหลายทฤษฎี โดยมีการใช้แนวทางที่ ตอบสนองต่อทั้งความต้องการทางการเรียนรู้และความต้องการทางจิตใจของผู้เรียน เพื่อช่วยให้เกิดการฟื้นฟูที่มี ประสิทธิภาพ ดังนี้ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ (Constructivism) การฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้จะ เน้นการสร้างกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม และสร้างแรงจูงใจให้พวกเขาารู้สึกถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ทฤษฎีการดูแลสุขภาพจิต การฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้จึงต้องมีการดูแลทั้งด้านจิตใจ เช่น การฝึกสติ การส่งเสริมความมั่นใจ การจัดการกับความเครียดและความวิตกกังวล ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการ เรียนรู้และพัฒนาได้อย่างเต็มที่

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้สรุปได้ว่า 1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คุณภาพการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สุขภาพจิตของผู้เรียน ส่วนผลการศึกษาสภาพ ที่พึงประสงค์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและ คุณภาพการเรียนรู้ ขณะที่ด้านสุขภาพจิตยังคงมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของภาวะ ถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่า มีจำนวน 1 ด้าน ที่มีค่าสูงกว่าค่าโดยรวม เรียงลำดับความต้องการจำเป็น จากมากไปหาน้อย คือ ด้านสุขภาพจิตของผู้เรียน ด้านโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา และด้านคุณภาพการเรียนรู้ และ 3) แนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ประกอบด้วย 3 ด้านหลัก 1) ด้านสุขภาพจิต ควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนา สุขภาพกายและจิต และสร้างระบบช่วยเหลือด้านสุขภาพจิตในโรงเรียน 2) ด้านโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา

การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ดิจิทัล จัดสรรอินเทอร์เน็ตฟรี และสนับสนุนการเรียนรู้ทางไกล 3) ด้านคุณภาพการเรียนรู้ ควรปรับหลักสูตรและวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย และ 4) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในความเหมาะสม คือ โอกาสในการเข้าถึงการศึกษา และในความเป็นไปได้ คือ สุขภาพจิตของผู้เรียน ทั้งสองด้านมีคะแนนสูงสุดในผลการประเมินแต่ละด้าน จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ด้านสุขภาพจิต ควรนำแนวทางพัฒนาไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งระบบช่วยเหลือด้านสุขภาพจิต สังคม และอารมณ์ของผู้เรียนขึ้นในโรงเรียน เพื่อสร้างความเชื่อมโยงและประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียน 2) ด้านโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา ควรนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในโรงเรียนและหน่วยงานการศึกษาอื่น ๆ เพื่อยกระดับมาตรฐานการเรียนการสอนและสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษา 3) ด้านคุณภาพการเรียนรู้ ควรใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่ตอบสนองต่อความหลากหลาย การจัดกิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพและเสริมศักยภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูการเรียนรู้ให้ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2565). จาก Learning Loss สู่ Learning Recovery ฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการศึกษา ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงหลังโควิด - 19. เรียกใช้เมื่อ 18 พฤษภาคม 2567 จาก <https://www.eef.or.th/news-learning-loss-learning-recovery-081122/>
- ขวัญธารา พุ่มพฤษ และคณะ. (2566). การลดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนไทยจากการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2(1), 13-23.
- นฤมล กิรุ่งเรือง และคณะ. (2565). แนวทางการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครนนทบุรี. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 19. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลี้ยง ทุ่มทอง. (2565). สภาวะการถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย ช่วงสถานการณ์โควิด - 19: สภาพการณ์ สาเหตุ และแนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 13(3), 453-472.
- ปรัชญา ธงพานิช และคณะ. (2566). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง. Journal of Roi Kaensam Academi, 8(9), 560-576.
- พัทธ์ธีรา อุนันทพิทักษ์ และคณะ. (2567). การแก้ไขปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนภายในสถานศึกษา: กรณีโรงเรียนวัดไทรทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วารสารปราชญ์ประชาคม, 2(2), 26-39.
- รจิต พุ่มพฤษ และทวีศิลป์ กุลนาคดล. (2566). การศึกษาแนวทางเพื่อฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 ในภาวะปกติถัดไป. วารสารพุทธศาสตร์ มจร อุบลราชธานี, 6(2), 941-958.

- รุ่งทิพา สุขศรีพานิช และคณะ. (2567). แนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning loss) สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(3), 518-531.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1. (2567). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา. เรียกใช้เมื่อ 18 พฤษภาคม 2567 จาก <https://www.nkpedu1.go.th/information>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). มาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: เอส บี เค การพิมพ์.
- อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล และคณะ. (2565). การศึกษาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์โควิด - 19: สภาพการณ์ บทเรียน และแนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Harmey, S. & Moss, G. (2023). Learning disruption or learning loss: using evidence from unplanned closures to inform returning to school after COVID-19. *Educational Review*, 75(4), 637-656.

ประสิทธิผลการรักษาด้วยการยืดกล้ามเนื้อโดยอาศัยแรงผู้อื่นช่วย ในกลุ่มผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลังส่วนล่างเรื้อรัง*

THE EFFECTIVENESS OF PASSIVE STRETCHING IN PATIENTS CHRONIC LOW BACK PAIN

อังคณา เทพพิมล

Angkana Theppimol

โรงพยาบาลเขานม กระบี่ ประเทศไทย

Khaophanom Hospital, Krabi, Thailand

Corresponding author E-mail: panida095024@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบระดับความเจ็บปวด ภาวะทุพพลภาพ และระยะห่างของการเคลื่อนไหวกระดูกสันหลังระดับเอว ก่อนและหลังการรักษาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความเจ็บปวด ภาวะทุพพลภาพ และระยะห่างของการเคลื่อนไหวกระดูกสันหลังระดับเอว หลังการรักษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวน 60 ราย เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบประเมินความเจ็บปวด แบบสอบถามทุพพลภาพโรแลนด์-มอร์ริส และแบบประเมิน Oswestry Disability Index ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ราย ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือน สิงหาคมถึงธันวาคม 2563 แบ่งเป็น 2 กลุ่ม 1) ให้การรักษาทางกายภาพบำบัด 2) ให้การรักษาทางกายภาพบำบัดและโปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อโดยอาศัยแรงผู้อื่น ประเมินระดับความเจ็บปวด ระยะการเคลื่อนไหวของหลัง วัดผลก่อนหลังการรักษาโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมานในการวิเคราะห์ข้อมูล เปรียบเทียบผลการรักษาระหว่างกลุ่มโดยใช้สถิติวิเคราะห์ Mann Whitney U test จากการศึกษาเกี่ยวกับการรักษาด้วยการยืดกล้ามเนื้อโดยอาศัยแรงผู้อื่นช่วย การศึกษาความเปลี่ยนแปลงก่อนหลังการรักษาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม จากการศึกษาชี้ให้เห็นว่าผลก่อนหลังการรักษาทั้งสองกลุ่มสามารถลด ระดับความรุนแรงของอาการปวดและภาวะทุพพลภาพได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีระยะห่างของการเคลื่อนไหวของกระดูกสันหลังระดับเอวเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p = 0.001$ ผลเปรียบเทียบภายหลังการรักษาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมสามารถลดระดับความรุนแรงของอาการปวดและภาวะทุพพลภาพได้มากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กลุ่มทดลองมีระยะห่างของการเคลื่อนไหวของกระดูกสันหลังระดับเอวเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p = 0.02$

คำสำคัญ: ภาวะปวดหลังส่วนล่าง, การยืดกล้ามเนื้อโดยอาศัยแรงผู้อื่นช่วย, ภาวะทุพพลภาพ

Abstract

This research aimed to 1) Compare the level of pain, disability and range of motion of the lumbar spine before and after treatment in the experimental and control groups, and 2) Compare the level of pain, disability and range of motion of the lumbar spine after treatment between the

* Received January 17, 2025; Revised February 5, 2025; Accepted February 12, 2025

experimental and control groups, totaling 60 subjects. The research instruments consisted of a general information questionnaire, a pain assessment form, the Roland-Morris Disability Questionnaire and the Oswestry Disability Index, which were validated by 3 experts. The experiment was conducted and data was collected from August to December 2020. They were divided into 2 groups: 1) Receiving physical therapy treatment; 2) Receiving physical therapy treatment and a stretching program with the help of others. The level of pain and range of motion of the back were assessed. The results of the treatment were measured before and after treatment using descriptive statistics and inferential statistics for data analysis. The results of the treatment were compared between the groups using the Mann-Whitney U test. From the study on the treatment with stretching with the help of others, the study of the changes before and after treatment between the experimental and control groups. This study revealed that the results before and after treatment in both groups could reduce the severity of pain and disability with statistical significance. And there was a statistically significant increase in the distance of movement of the lumbar spine, $p = 0.001$. The comparative results after treatment between the experimental group and the control group were able to reduce the level of pain severity and disability more than the control group with statistically significant increase. The experimental group had a statistically significant increase in the distance of movement of the lumbar spine more than the control group, $p = 0.02$.

Keywords: Chronic Low Back Pain, Passive Starching Program, Disability

บทนำ

อาการปวดหลังส่วนล่างเป็นปัญหาสุขภาพของระบบกระดูกกล้ามเนื้อที่พบได้บ่อย ร้อยละ 90 ของวัยผู้ใหญ่มีประสบการณ์ของอาการปวดหลังในช่วงชีวิตหนึ่งอย่างน้อยหนึ่งครั้ง และร้อยละ 24 - 87 เกิดการกลับเป็นซ้ำของอาการปวดหลังแบบเฉียบพลันขึ้นในปีต่อ ๆ ไป (Amano, S., et al., 2016) ทำให้มีการแสวงหาการรักษาทางการแพทย์ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สำหรับในประเทศไทย พบว่า อาการปวดหลังส่วนล่างเป็นสาเหตุที่พบบมากที่สุดของการเจ็บป่วยระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ ร้อยละ 50.5 อาการปวดหลังเกิดจากการประกอบอาชีพ อวัยวะที่พบบ่อยและเมื่อพักแล้วไม่หาย คือ บริเวณหลังส่วนล่าง ร้อยละ 6.34 ซึ่งอาการปวดหลังส่วนล่าง คือ อาการปวดเฉพาะที่เกิดระหว่างซี่โครงที่ 12 จนถึงบริเวณก้นย้อย โดยจะมีอาการปวดชาร่วมด้วยหรือไม่ก็ได้และร้อยละ 90 เป็นชนิดไม่ทราบสาเหตุ (Suwanwela, C., et al., 2017) อาการปวดหลังส่วนล่างที่ไม่ทราบสาเหตุหรืออาการปวดหลังไม่เฉพาะเจาะจงเป็นอาการที่อาจเกิดจากท่าทางไม่ถูกต้อง วิดกก้มงอ กล้ามเนื้อล้าจากการทำงาน เล่นกีฬา หรือจากแรงกล เช่น กระดูกสันหลังเสื่อม รวมทั้งการบาดเจ็บของกล้ามเนื้อและเอ็นของกระดูกสันหลัง โดยไม่มีกระดูกหักหรือเคลื่อนและไม่มีอาการทางระบบประสาทเกิดขึ้น (Vega, A. A., et al., 2020) อาการปวดเกิดบริเวณหลังกระดูกสันหลังส่วนก้นหรือกระดูกกระเบนเหน็บจะเกิดแบบต่อเนื่องและแต่ละชนิดเกิดขึ้นแบบเฉียบพลันทำให้เกิดภาวะจำกัดความสามารถของร่างกาย (disability) และมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ซึ่งอาจจะมีผลต่อระบบประสาทและกล้ามเนื้อทำให้การทำงานของร่างกาย การเดิน การวิ่ง การทำงานหรือกิจกรรมอื่น ๆ ผิดปกติ

ผลกระทบของอาการปวดหลังส่งผลต่อความลำบากในการทำกิจกรรมผู้ป่วยจะมีข้อจำกัดในการดูแลตนเองทั้งด้านการเคลื่อนไหวและการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ประเมินภาวะสุขภาพของตนว่ามีภาวะจำกัดความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันจากภาวะปวดหลังส่วนล่างในระดับมากโดยไม่สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดภาวะจำกัดความสามารถของร่างกายเป็นเวลานานส่งผลต่อกล้ามเนื้อหลังอ่อนล้า ทำให้เกิดความพิการได้ นอกจากนี้อาการปวดหลังยังส่งผลต่อจิตสังคมและเศรษฐกิจจากการรักษาที่ยาวนานทำให้ค่าใช้จ่ายสูงขึ้นเรื่อย ๆ รวมทั้งทำให้ต้องขาดงานหรือหยุดงานเกิดปัญหาครอบครัวตามมา (Kuru, T., et al., 2020) และหากเกิดอาการปวดหลังเป็นเวลานานโดยไม่ได้รับการรักษา จนกลายเป็นอาการปวดเรื้อรัง ผู้ป่วยกลุ่มนี้จะมีภาวะวิตกกังวล เครียด ซึมเศร้า มีปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวชุมชนลดลงเกิดความกลัวและแยกตัว ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนอกจากนั้นการที่ผู้ป่วยมีภาวะวิตกกังวล เครียด ซึมเศร้า จะมีผลโดยตรงต่อการหดเกร็งของกล้ามเนื้อหลังและทำให้อาการปวดหลังเพิ่มมากขึ้น (ชัยณรงค์ วลิลกุล, 2560)

จากสถิติงานกายภาพบำบัดโรงพยาบาลขอนแก่น พบว่า มีผู้ป่วยปวดหลังมารับบริการการรักษาเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเพิ่มจาก 156 ราย ในปี พ.ศ. 2560 เป็น 243 ราย ในปี พ.ศ. 2562 จำนวนผู้ป่วยที่มีปัญหาปวดหลังเข้ามารับบริการมากเป็นอันดับหนึ่งและใช้ระยะเวลาในการรักษานานมากกว่า 3 - 6 เดือน และมากถึง 1 ปี ในบางรายส่งผลให้มีความแออัด ผู้ป่วยได้รับการบริการที่ไม่ครอบคลุมจึงทำให้ไม่สามารถจำหน่ายผู้ป่วยได้จากภาวะความแออัด ทำให้นักกายภาพบำบัดไม่สามารถอธิบายให้ผู้ป่วยเข้าใจถึงพยาธิสภาพของโรคที่ผู้ป่วยประสบอยู่รวมทั้งการให้คำแนะนำ หรือให้ข้อปฏิบัติตนในการดูแลตัวเองที่ถูกต้องอย่างครอบคลุมและทั่วถึงทุกคน ซึ่งการรักษาทางกายภาพบำบัด ได้แก่ การดึงหลัง การรักษาด้วยความร้อนทั้งต้นและลึก การใช้กระแสไฟฟ้า การออกกำลังกาย และการให้คำแนะนำในการปฏิบัติตัวแก่ผู้ป่วย

จากการทบทวนการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า มีการศึกษาการรักษาผู้ป่วยด้วยโปรแกรมการรักษาอาการปวดหลังในผู้ป่วยที่มีปัญหาปวดหลังเรื้อรัง สามารถลดอาการปวด เพิ่มความสามารถในการเคลื่อนไหวของกระดูกสันหลังระดับเอวและความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันได้ (ศิริรัตน์ พานทอง, 2563) เป้าหมายเพื่อจัดการผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลังในขณะนั้นและการป้องกันไม่ให้เกิดภาวะปวดหลังซ้ำในกลุ่มผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลังส่วนล่าง โดยจะประกอบด้วยโปรแกรมการสอนให้ผู้ป่วยเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะทางกายวิภาค ระบาดวิทยา กายศาสตร์ ปัจจัยด้านชีวกลศาสตร์ที่เกี่ยวกับอาการปวดหลังท่าทางที่ถูกต้องในการทำงานและกิจวัตรประจำวัน การออกกำลังกายเพื่อเพิ่มความแข็งแรง ความยืดหยุ่นและความมั่นคงของกระดูกสันหลังส่วนล่าง แบ่งกิจกรรมออกเป็น 4 ครั้ง ใช้เวลาประมาณ 45 นาทีเป็นเวลา 4 สัปดาห์ โดยทำกิจกรรมสัปดาห์ละ 2 ครั้ง

การรักษาผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลังด้วยวิธีกายภาพบำบัด (Physical Therapy) เป็นวิธีการที่มุ่งเน้นในการบรรเทาอาการปวด เพิ่มความแข็งแรงและความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อ และปรับปรุงการเคลื่อนไหวของร่างกายเพื่อช่วยให้ผู้ป่วยสามารถกลับไปทำกิจกรรมประจำวันได้ตามปกติ ซึ่งมีหลายเทคนิคที่สามารถใช้ได้ในการรักษาผู้ป่วยปวดหลัง การออกกำลังกายเพื่อเพิ่มความแข็งแรงและความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อ การใช้เครื่องมือไฟฟ้า (Electrotherapy) เช่น TENS , EMS , Ultrasound Therapy, Heat and Cold Therapy (จิราพร กาญจนวัฒน์ นกุล, 2560) การศึกษาผลของการยืดกล้ามเนื้อโดยผู้ช่วยในผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลังส่วนล่างเรื้อรัง โดยพบว่า การใช้โปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อโดยอาศัยแรงผู้อื่นร่วมกับการบำบัดทางกายภาพบำบัดสามารถช่วยลดอาการปวดหลังและปรับปรุงความสามารถในการเคลื่อนไหวของผู้ป่วยได้อย่างมีนัยสำคัญ การยืดกล้ามเนื้อโดยผู้อื่นช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นและลดความตึงของกล้ามเนื้อที่เกี่ยวข้องกับอาการปวดหลังส่วนล่าง และเมื่อรวมกับการบำบัดทางกายภาพบำบัด เช่น การออกกำลังกายที่ช่วยเพิ่มความแข็งแรงและความยืดหยุ่น จะส่งผลดีต่อการลดอาการปวดและช่วยเพิ่มความสามารถในการทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันของผู้ป่วย (Woods, P., et al., 2018)

ในระยะเวลาที่ผ่านมา การรักษาอาการปวดหลังส่วนล่างมีหลายวิธีที่ใช้กันทั่วไป เช่น การใช้ยาแก้ปวด, การทำกายภาพบำบัดด้วยเครื่องมือไฟฟ้า เช่น การใช้เครื่องอัลตราซาวด์หรือเครื่องกระตุ้นไฟฟ้า, การออกกำลังกายเพื่อเสริมสร้างกล้ามเนื้อและเพิ่มความยืดหยุ่น รวมถึงการปรับท่าทางและพฤติกรรมการใช้ชีวิตที่อาจช่วยลดการเกิดอาการปวดหลัง อย่างไรก็ตาม วิธีเหล่านี้ยังคงมีข้อจำกัดในบางกรณี โดยเฉพาะในผู้ป่วยที่มีอาการปวดเรื้อรัง หรือผู้ป่วยที่ไม่ตอบสนองต่อการรักษาด้วยวิธีเดิม หนึ่งในปัญหาที่พบ คือ การยืดกล้ามเนื้อไม่สามารถทำได้ อย่างมีประสิทธิภาพด้วยตนเอง เนื่องจากกล้ามเนื้ออาจมีความตึงมากเกินไป หรือผู้ป่วยอาจไม่มีความสามารถในการยืดกล้ามเนื้อได้เต็มที่ในบางกรณี ดังนั้น การยืดกล้ามเนื้อโดยอาศัยแรงผู้อื่นซึ่งเป็นการใช้มือหรือเทคนิคจากผู้เชี่ยวชาญในการช่วยยืดกล้ามเนื้อให้ได้ระยะที่เหมาะสมและปลอดภัย จึงเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการลดความตึงของกล้ามเนื้อและเพิ่มความยืดหยุ่นได้ดีกว่า ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่นำหลักการการยืดกล้ามเนื้อแบบผู้อื่นทำให้มาดัดแปลงและปรับรูปแบบเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับกลุ่มผู้ป่วย และศึกษาประสิทธิผลโปรแกรมการออกกำลังกายหลังที่ผ่านดัดแปลงและปรับรูปแบบแล้วต่อการเปลี่ยนแปลงอาการปวดขณะพัก (VAS) ภาวะทุพพลภาพ (แบบประเมิน Roland - Morris Disability Questionnaire ฉบับภาษาไทย) และระยะห่างของการเคลื่อนไหวกระดูกสันหลังระดับเอว (Schober's test) เพื่อนำผลวิจัยมาพัฒนางานการรักษาทางกายภาพบำบัดในกลุ่มผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลังเรื้อรังให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาการปวดหลัง สามารถควบคุมอาการปวดหลังในขณะทำกิจวัตรประจำวันและอาจใช้เพื่อป้องกันอาการปวดซ้ำ รวมทั้งได้รับการรักษาที่เหมาะสมถูกต้องและคุ้มค่ามากที่สุด อีกทั้งยังสามารถช่วยลดอัตราความหนาแน่นหรือลดระยะเวลาในการรักษาของผู้ป่วยลงส่งผลให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบระดับความเจ็บปวด ภาวะทุพพลภาพ และระยะห่างของการเคลื่อนไหวกระดูกสันหลังระดับเอว ก่อนและหลังการรักษาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความเจ็บปวด ภาวะทุพพลภาพ และระยะห่างของการเคลื่อนไหวกระดูกสันหลังระดับเอว หลังการรักษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Research) แบบสองกลุ่ม วัดก่อนและหลังทดลองเพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของการรักษาผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลังส่วนล่างเรื้อรัง โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองรักษาตามแนวด้านกายภาพบำบัดร่วมกับโปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อโดยอาศัยแรงผู้อื่นช่วยและกลุ่มควบคุมรักษาตามแนวทางด้านกายภาพบำบัดเพียงอย่างเดียว

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคปวดหลังส่วนล่างเรื้อรังที่เข้ารับการรักษาทางกายภาพบำบัดโรงพยาบาลเขાખનอำเภอกาฬม จังหวัดกระบี่มากกว่า 1 ครั้ง จะมีอาการปวดหลังส่วนล่างมากกว่า 3 เดือนในปี ระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2563 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ป่วยปวดหลังส่วนล่างอายุระหว่าง 18 - 60 ปี ทั้งชายและหญิงมีอาการปวดหลังมากกว่า 3 เดือน ที่ได้รับการตรวจการตรวจจากแพทย์ จำนวน 60 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบกลุ่มละ 30 ราย สุ่มโดยวิธีจับฉลาก

เกณฑ์การคัดเลือกอาสาสมัคร

เกณฑ์การคัดเลือก (Inclusion criteria)

1. อาสาสมัครเพศชายหรือหญิง
2. อายุระหว่าง 18 - 65 ปี
3. มีอาการปวดหลังส่วนล่าง และมีอาการปวดมาอย่างน้อย 3 เดือน
4. มีระดับอาการปวด 3 คะแนนขึ้นไป โดยใช้ Numerical Rating Scale; (NRS)
5. สามารถสื่อสารเข้าใจ สามารถทำตามคำแนะนำได้และให้ความร่วมมือในการรักษา

เกณฑ์การคัดออก (Exclusion criteria)

1. มีประวัติการเคยได้รับการผ่าตัดที่หลังส่วนล่าง
2. มีภาวะกระดูกสันหลังส่วนล่างเคลื่อนหรือหมอนรองกระดูกสันหลังปลิ้น
3. มีปัญหาแรงของโรคกระดูกสันหลัง เช่น กระดูกหัก มะเร็ง กระดูกสันหลังอักเสบหรือติดเชื้อ
4. มีโรคหรือภาวะผิดปกติของขา เช่น มีกระดูกข้อสะโพกเสื่อม เข่าเสื่อม โรคข้อรูมาตอยด์
5. มีภาวะ quada equina syndrome
6. ผู้ที่มีข้อห้ามในการออกกำลังกายที่มีแรงต้าน เช่น มีความดันโลหิตสูงหรือมีโรคหัวใจ

เกณฑ์การให้ผู้เข้าร่วมการศึกษาก่อนออกจากการศึกษา (Discontinuation criteria)

1. อาสาสมัครขอยุติการเข้าร่วมการศึกษาระหว่างดำเนินการศึกษา
2. อาสาสมัครมีอาการปวดหรือมีภาวะทุพพลภาพเพิ่มขึ้นขณะเข้าร่วมการทดลอง

การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size calculation) เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไม่ทราบจำนวนกลุ่มประชากร ดังนั้น คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ G*power 3.1.9.2 กำหนดอำนาจในการทดสอบ (power of test) ที่ระดับ .80 กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ (level of significant) ที่ระดับ .05 และจากการทบทวนวรรณกรรมหาค่าขนาดอิทธิพล (effect size) ในตัวแปรภาวะจำกัดความสามารถที่คล้ายกับงานวิจัยในครั้งนี้ ได้ค่าขนาดอิทธิพล เท่ากับ .65 จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 60 ราย โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ กลุ่มละ 30 ราย สุ่มโดยวิธีจับฉลาก กำหนดให้ผู้ป่วยที่จับฉลากได้เลข 1 เป็นกลุ่มทดลอง และจับฉลากได้เลข 2 เป็นกลุ่มควบคุม เพื่อเป็นการป้องกันการมีอคติในการประเมินตามแบบประเมิน

การสุ่มแบ่งกลุ่ม

ผู้ช่วยวิจัยที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับกระบวนการคัดเข้าของอาสาสมัครกระบวนการรักษาและกระบวนการประเมินผลตัวชี้วัดจะเป็นผู้สุ่มเพื่อแบ่งกลุ่มของอาสาสมัครซึ่งอาสาสมัครจะถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลองที่ได้รับการรักษามาตรฐานเดิมร่วมกับการยืดกล้ามเนื้อแบบอาศัยแรงผู้อื่นช่วย (experimental group) และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการรักษามาตรฐานเดิม (control group) โดยใช้วิธีการสุ่มจับฉลากแบบบล็อก (block randomized allocation) ใช้ขนาดของบล็อกเท่ากับ 2 ในการนี้ฉลากจะถูกใส่ในซองที่หนาทึบและปิดผนึกอย่างดี (concealment) เพื่อปิดบังอาสาสมัครไม่ให้ทราบข้อมูลในการสุ่มฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ชุด ประกอบด้วย

ชุดที่ 1 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลความเจ็บป่วย ประกอบด้วยคำถาม 14 ข้อ ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ลักษณะอาชีพ รายได้ครอบครัว โรคประจำตัว ประวัติการใช้ยา ประสบการณ์ได้รับการผ่าตัด (คำตอบ : มี/ไม่มี) ค่าดัชนีมวลกาย การวินิจฉัยโรค ระยะเวลาของอาการปวดหลัง ประวัติการรักษาอาการปวดหลัง

2. การประเมินอาการปวดหลังส่วนล่าง โดยเป็นมาตรวัดแบบตัวเลข (Numerical Rating Scale : NRS) เพื่อประเมินอาการปวดหลังส่วนล่างกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย คำถาม จำนวน 3 ข้อ คะแนนตั้งแต่ 0 - 10 คะแนน 0 หมายถึง ไม่ปวดเลย 10 หมายถึง ปวดมากที่สุด (Berman, L. & Gore, R., 2018)

3. แบบประเมินภาวะการจำกัดความสามารถของผู้ป่วยปวดหลังส่วนล่าง ประยุกต์มาจากแบบประเมิน Roland - Morris Disability Questionnaire (Aydin, T., et al., 2016) เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดภาวะการจำกัดความสามารถของผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลังส่วนล่าง ประกอบด้วย ข้อคำถาม 24 ข้อ ฉบับแปลเป็นภาษาไทย

ชุดที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. โปรแกรมการรักษาทางกายภาพบำบัด ประกอบด้วย การใช้เครื่องมือทางกายภาพบำบัด เทคนิคการบำบัดด้วยมือ การออกกำลังกาย และอุปกรณ์ทางกายภาพบำบัดต่าง ๆ เพื่อลดอาการปวด เช่น การประคบร้อน การประคบเย็น shortwave diathermy ultrasound diathermy การกระตุ้นไฟฟ้าผ่านผิวหนัง (TENs high-voltage electrical stimulation)

2. โปรแกรมการยืดเหยียดกล้ามเนื้อแบบทำให้ (Passive Stretching) ต่ออาการปวดในผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลังส่วนล่างเป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาผลกระทบของการใช้เทคนิค Passive Stretching เพื่อบรรเทาอาการปวดและเพิ่มความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อในกลุ่มผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลังส่วนล่างเรื้อรัง ซึ่งอาการปวดหลังส่วนล่างเป็นปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย โปรแกรมการยืดเหยียดกล้ามเนื้อแบบ Passive Stretching สำหรับผู้ป่วยปวดหลังส่วนล่าง เช่น ยืดกล้ามเนื้อหลัง (Back Stretch) ยืดกล้ามเนื้อสะโพก (Hip Flexor Stretch): ยืดกล้ามเนื้อขา (Hamstring Stretch) ยืดกล้ามเนื้อท้อง (Abdominal Stretch) (สมบัติสินธุ์กันต์ และคณะ, 2559)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นโปรแกรมการยืดเหยียดกล้ามเนื้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย โปรแกรมการยืดเหยียดกล้ามเนื้อแบบอาศัยแรงผู้อื่นช่วย

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ โปรแกรมการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ

1. ศึกษาจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยเกี่ยวกับการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาออกแบบโปรแกรมการยืดเหยียดกล้ามเนื้อแบบอาศัยแรงผู้อื่นช่วย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมระหว่างเดือน สิงหาคม ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2563 ดังนี้

ขั้นเตรียมการ ได้แก่ 1) ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุมัติทำงานวิจัย ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลเขพนม เพื่อเสนอโครงร่างวิจัยผ่านการ พิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกระบี่ 2) หลังได้รับการพิจารณาอนุมัติตาม หนังสือเลขที่ KB-IRB2020/61.0909 แล้วขออนุญาตผู้อำนวยการเพื่อทำการวิจัยและเก็บ รวบรวมข้อมูลที่แผนกกายภาพบำบัด 3) ผู้วิจัยชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับการทำวิจัย วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการวิจัยอย่างละเอียดให้แก่ ผู้เข้าร่วมวิจัย เพื่อพิจารณาที่จะตัดสินใจเข้าร่วมงานวิจัย และ 4) ผู้เข้าร่วมวิจัยลงนามยินยอมเข้าร่วมงานวิจัยในใบยินยอมเข้าร่วมวิจัย

ขั้นตอนการ ได้แก่ 1) ผู้วิจัยทำการเลือกผู้ป่วยที่มารับบริการ กายภาพบำบัดที่งานกายภาพบำบัดตามเกณฑ์ การคัดเข้าและเกณฑ์การคัดออก ซึ่งเป็นผู้ที่มี อาการปวดหลังส่วนล่างเรื้อรัง โดยได้รับการวินิจฉัย จากแพทย์ และส่งปรึกษานักกายภาพบำบัด ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วม วิจัยทุกรายจะได้รับการซักประวัติ ตรวจร่างกาย และการวินิจฉัยทางกายภาพบำบัดว่าเป็นผู้ที่มี ปัญหาปวดหลังส่วนล่างจากนักกายภาพบำบัดซึ่งเป็น ผู้วิจัย แล้วบันทึกข้อมูลในระเบียบแรกกับผู้ป่วย กายภาพบำบัดและแบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของ ผู้เข้าร่วมวิจัย 2) แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ใช้ การสุ่มแบบง่ายด้วยวิธีเปิดซองที่ปิดผนึก คือ กลุ่ม ที่ได้หมายเลข 1 คือ กลุ่มทดลอง ได้รับการรักษาด้วย

วิธีทางกายภาพบำบัดร่วมกับโปรแกรมการยืดเหยียดกล้ามเนื้อแบบทำให (Passive Stretching) และกลุ่มที่ได้หมายเลข 2 คือ กลุ่มควบคุมได้รับการ รักษาด้วยวิธีทางกายภาพบำบัดเพียงอย่างเดียว 3) ผู้เข้าร่วมวิจัยทั้งสองกลุ่ม จะได้รับการ รักษาด้วยวิธีทางกายภาพบำบัด โดยใช้เครื่องคลีนสันและเครื่องดึงหลังเครื่องเดียวกันตามลำดับ หลังจากนั้นกลุ่มทดลองจะได้รับโปรแกรมการยืดเหยียดกล้ามเนื้อแบบทำให (Passive Stretching) โดยทั้งสองกลุ่มเข้าร่วมงานวิจัย จำนวน 2 ครั้ง/สัปดาห์ เป็น เวลา 4 สัปดาห์ และ 4) ผู้วิจัยทำการวัดค่าตัวแปรก่อนและหลังการรักษา ได้แก่ ระดับความเจ็บปวดชนิดตัวเลข และประเมินอาการปวดหลังส่วนล่าง แบบประเมินภาวะการณจำกัดความสามารถของผู้ป่วยปวดหลังส่วนล่าง บันทึกรวบรวมข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ เพื่อแปลผลต่อไป นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมวิจัยทั้ง 2 กลุ่ม จะ ได้รับการอธิบายความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโรคและ วิธีการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง สำหรับการดูแลอาการ ปวดหลังด้วยตนเองเบื้องต้น และในขณะที่ทำการ วิจัยผู้เข้าร่วมวิจัยไม่สามารถทำการออกกำลังกาย และทำการรักษาด้วยวิธีการอื่น ๆ ร่วมด้วยได้ แต่ อนุญาตให้ทานยาตามแพทย์สั่งได้โดยบันทึก รายละเอียดการใช้ยาในแบบบันทึกข้อมูลผู้ป่วย

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าร่วมวิจัยใน การศึกษาครั้งนี้ จะวิเคราะห์ด้วยการแจกแจง ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา
2. ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล ระดับความเจ็บปวด ภาวะทุพพลภาพ และระยะห่างของการเคลื่อนไหวกระดูกสันหลังระดับเอว การเปรียบเทียบการใช้ Paired t-test เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์ในกลุ่มต่าง ๆ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลทางคลินิกของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลทางคลินิกของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ค่าเฉลี่ยอายุของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมเท่ากับ 51.50 ปี และ 55.0 ปี ตามลำดับ กลุ่มทดลองมีประชากรชายและหญิงร้อยละ 40.0 และ 60.0 ตามลำดับ กลุ่มควบคุมมีประชากรชายและหญิงร้อยละ 23.33 และ 76.67 ตามลำดับ นอกจากนี้ค่าเฉลี่ยความสูงของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเท่ากับ 156.44 ± 0.05 เซนติเมตร และ 158.40 ± 0.07 เซนติเมตร ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยน้ำหนักตัวของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเท่ากับ 58.46 ± 7.22 กิโลกรัม และ 59.47 ± 8.95 กิโลกรัม ตามลำดับ ค่าดัชนีมวลกาย BMI เฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเท่ากับ 23.84 ± 2.24 และ 23.68 ± 3.07 ตามลำดับ อาสาสมัครส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอาชีพรับจ้างและค้าขาย โดยกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 56.25 และ 46.67 จากข้อมูลข้างต้นของกลุ่มทดลองและควบคุม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทั้งสองกลุ่ม

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลพื้นฐานของอาสาสมัคร กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม (baseline data) (จำนวน 30 คน) (จำนวน 30 คน)		
อายุ (ปี), mean $\pm$ S.D.	51.50 $\pm$ 8.95	55.0 $\pm$ 11.90
18 - 29	1 (3.33)	-
30 - 39	4 (13.33)	-
40 - 49	10 (33.33)	7 (23.33)
50 - 59	18 (60.0)	16 (53.33)
60 ปีขึ้นไป	2 (6.67)	2 (6.67)

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ข้อมูลส่วนบุคคล (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานของอาสาสมัคร กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม (baseline data) (จำนวน 30 คน) (จำนวน 30 คน)		
เพศ, จำนวน (%)		
ชาย	12 (40)	7 (23.33)
หญิง	18 (60)	23 (76.67)
น้ำหนัก (กิโลกรัม) , mean $\pm$ SD	58.46 $\pm$ 7.22	59.47 $\pm$ 8.95
ส่วนสูง (เซนติเมตร), mean $\pm$ SD	156.44 $\pm$ 0.05	158.40 $\pm$ 0.07
BMI, mean $\pm$ SD	23.84 $\pm$ 2.24	23.68 $\pm$ 3.07
อาชีพ, จำนวน (%)		
เกษตรกร	9 (30.0)	3 (10.0)
รับจ้าง	11 (36.67)	7 (23.33)
รับราชการ	5 (16.67)	7 (23.33)
ค้าขาย	5 (16.66)	13 (43.34)

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความเจ็บปวด ภาวะทุพพลภาพ และระยะห่างของการเคลื่อนไหวกระดูกสันหลังระดับเอวระหว่างก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

ตารางที่ 2 แสดงผลที่ได้จากการเปรียบเทียบระดับความเจ็บปวด ภาวะทุพพลภาพ และระยะห่างของการเคลื่อนไหวกระดูกสันหลังระดับเอวระหว่างก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

ตัวแปร (outcome)	ก่อนการทดลอง pre-test median (IQR)	หลังการทดลอง post-test median (IQR)	p - value
ระดับความรุนแรงของอาการปวด	6 (4 to 6)	1.5 (1 to 2)	0.001*
ระยะห่างของการเคลื่อนไหว กระดูกสันหลังระดับเอว	2.0 (2.0 to 2.5)	3.1 (2.5 to 4.2)	0.001*
ภาวะทุพพลภาพ	5.0 (4.0 to 12.0)	3.0 (2.0 to 5.5)	0.006*

*มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่ากลาง (median, IQR) ก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มทดลอง พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.05$ สำหรับ ระดับความเจ็บปวด: ก่อน 6 (4 - 6), หลัง 1.5 (1 - 2) ระยะการเคลื่อนไหวของหลัง: ก่อน 2.0 (2.0 - 2.5), หลัง 3.1 (2.5 - 4.2) ภาวะทุพพลภาพ: ก่อน 5.0 (4.0 - 12.0), หลัง 3.0 (2.0 - 5.5)

3. ผลการเปรียบเทียบระดับความเจ็บปวด ภาวะทุพพลภาพ และระยะห่างของการเคลื่อนไหวกระดูกสันหลังระดับเอวระหว่างก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 3 แสดงผลที่ได้จากการเปรียบเทียบระดับความเจ็บปวด ภาวะทุพพลภาพ และระยะห่างของการเคลื่อนไหวกระดูกสันหลังระดับเอวระหว่างก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม

ตัวแปร (outcome)	ก่อนการทดลอง pre-test median (IQR)	หลังการทดลอง post-test median (IQR)	p - value
NRS	9 (6 to 10)	5 (4.75 to 6)	0.001*
Schober's test	2.0 (1.5 to 3.0)	2.5 (2.0 to 3.8)	0.001*
RMDQ	10.0 (7.0 to 20.0)	8.0 (6.0 - 16.0)	0.001*

*มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่ากลาง (median, IQR) ก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มควบคุม พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.05$ สำหรับ ระดับความเจ็บปวด: ก่อน 9 (6 - 10), หลัง 5 (4.75 - 6) ระยะการเคลื่อนไหวของหลัง: ก่อน 2.0 (1.5 - 3.0), หลัง 2.5 (2.0 - 3.8) ภาวะทุพพลภาพ (Roland-Morris Disability Questionnaire): ก่อน 10.0 (7.0 - 20.0), หลัง 8.0 (6.0 - 16.0) แผลผลการวิเคราะห์: ไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่มีนัยสำคัญทางสถิติในระดับความเจ็บปวด, ระยะการเคลื่อนไหวของหลัง และภาวะทุพพลภาพในกลุ่มควบคุม เมื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง

4. ผลการเปรียบเทียบระดับความเจ็บปวด ภาวะทุพพลภาพ และระยะห่างของการเคลื่อนไหวกระดูกสันหลังระดับเอวระหว่างหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 4 แสดงผลที่ได้จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความเจ็บปวด ภาวะทุพพลภาพ และระยะห่างของการเคลื่อนไหวกระดูกสันหลังระดับเอวหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตัวแปร (outcome)	ค่าความแตกต่างกลุ่มทดลอง median (IQR)	ค่าความแตกต่างกลุ่มควบคุม median (IQR)	p - value
NRS	1.5 (1 to 2)	5 (4.75 to 6)	0.02*
Schober's test	3.1 (2.5 to 4.2)	2.5 (2.0 to 3.8)	0.02*
RMDQ	3.0 (2.0 to 5.5)	8.0 (6.0 - 16.0)	0.02*

*มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4 เมื่อเปรียบเทียบค่ากลาง (median IQR) ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่า ความรุนแรงของอาการปวด ระยะการเคลื่อนไหวของหลัง และภาวะทุพพลภาพมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีค่าเท่ากับ $p - value = 0.02$ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

อภิปรายผล

การยืดกล้ามเนื้อแบบอาศัยแรงผู้อื่นสามารถช่วยลดอาการปวดได้โดยการลดความตึงของกล้ามเนื้อที่อาจเป็นสาเหตุของอาการปวด วิธีนี้มีพื้นฐานจาก ทฤษฎีการปรับตัวของกล้ามเนื้อ (Muscle Plasticity Theory) ซึ่งบ่งชี้ว่าการยืดกล้ามเนื้อสามารถช่วยลดความตึงตัวที่อาจเกิดขึ้นจากการเคลื่อนไหวที่ผิดปกติหรือการเกร็งของกล้ามเนื้อ การยืดกล้ามเนื้อช่วยให้ความตึงในกล้ามเนื้อคลายออกและเพิ่มการไหลเวียนของเลือดไปสู่กล้ามเนื้อ ซึ่งช่วยลดการอักเสบและบรรเทาอาการปวด การยืดกล้ามเนื้อแบบอาศัยแรงผู้อื่นช่วยลดภาวะทุพพลภาพทฤษฎีการฟื้นฟูการเคลื่อนไหว (Rehabilitation Theory) อธิบายว่า การยืดกล้ามเนื้อแบบอาศัยแรงผู้อื่นช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อและข้อต่อ ซึ่งส่งผลต่อการปรับปรุงช่วงการเคลื่อนไหวของร่างกาย การยืดกล้ามเนื้อสามารถช่วยให้การเคลื่อนไหวของร่างกายสะดวกขึ้น ลดภาวะทุพพลภาพจากการจำกัดการเคลื่อนไหว (range of motion limitation) และทำให้ผู้ป่วยสามารถกลับไปทำกิจกรรมประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การยืดกล้ามเนื้อแบบอาศัยแรงผู้อื่นช่วยเพิ่มระยะการเคลื่อนไหวของกระดูกสันหลังระดับเอว การยืดกล้ามเนื้อที่มีผลต่อกระดูกสันหลัง เช่น กล้ามเนื้อที่ยึดกระดูกสันหลังส่วนล่าง (lumbar spine muscles) มีผลต่อการเพิ่มระยะการเคลื่อนไหวของกระดูกสันหลัง ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง คือ ทฤษฎีการเพิ่มความยืดหยุ่นของกระดูกสันหลัง (Spinal Flexibility Theory) ซึ่งกล่าวว่า การยืดเหยียดกล้ามเนื้อที่ยึดกระดูกสันหลัง เช่น กล้ามเนื้อหลังส่วนล่างสามารถช่วยเพิ่มการเคลื่อนไหวของกระดูกสันหลังและลดการจำกัดการเคลื่อนไหวที่อาจเกิดจากการเกร็งของกล้ามเนื้อบริเวณนี้ (Cohen, S. P. & Buvanendran, A., 2015)

จากผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงระดับความปวดในกลุ่มที่ได้รับการรักษาทางกายภาพบำบัด ร่วมกับโปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อแบบอาศัยแรงผู้อื่นทำให้และกลุ่มที่ได้รับการรักษาทางกายภาพบำบัดเพียงอย่างเดียว มีระดับความเจ็บปวดขณะพัก ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) สอดคล้องกับงานวิจัยที่ทำการศึกษาในผู้ที่มีอาการปวดหลังส่วนล่าง การออกกำลังกายที่ผสมผสานการยืดกล้ามเนื้อและการเสริมสร้างความแข็งแรงมีผลดีในการลดอาการปวดหลังส่วนล่างและเพิ่มความสามารถในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ป่วยที่มีความตึงของกล้ามเนื้อหลัง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการออกกำลังกายที่มีการรวมทั้งสองประเภท (ยืดและเสริมความแข็งแรง) สามารถปรับปรุงทั้งอาการปวดและการทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Kuru, T., et al., 2020)

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของระยะห่างการเคลื่อนไหว กระดูกสันหลังระดับเอวและระดับภาวะทุพพลภาพเมื่อเปรียบเทียบกับกันระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อโดยอาศัยผู้อื่นทำให้และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการรักษาโปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อโดยอาศัยผู้อื่นทำให้ซึ่งได้ศึกษานำร่องของโปรแกรมการออกกำลังกายในผู้ที่มีอาการปวดหลัง พบว่า ในสัปดาห์ที่ 4 - 7 อาการปวดหลังในกลุ่มทดลองลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุมโดยการทำการยืดกล้ามเนื้อ 5 ท่า สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที เป็นการเพิ่มความแข็งแรงของกล้ามเนื้อและความยืดหยุ่นช่วยให้กล้ามเนื้อออสะโพก กล้ามเนื้อหลังและกล้ามเนื้อหน้าท้องแข็งแรงเพิ่มขึ้นและมีส่วนเพิ่มกำลังกล้ามเนื้อหลังและขาให้กลับมาแข็งแรง เพิ่มการเคลื่อนไหว จึงทำให้อาการปวดลดลงและปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดีขึ้นสอดคล้องกับการศึกษาที่สำรวจประสิทธิภาพของการออกกำลังกายโดยการยืดกล้ามเนื้อในการลดอาการปวดหลังส่วนล่างและปรับปรุงสมรรถภาพในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ผู้เข้าร่วมการศึกษาได้รับการสุ่มให้เข้าไปในกลุ่มที่ทำการยืดกล้ามเนื้อ หรือกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการออกกำลังกาย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่ทำการยืดกล้ามเนื้ออย่างสม่ำเสมอมีการลดลงของอาการปวดหลังส่วนล่างอย่างมีนัยสำคัญและสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น การศึกษาครั้งนี้สรุปว่า การออกกำลังกายโดยการยืดกล้ามเนื้อเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการจัดการกับอาการปวดหลังส่วนล่างเรื้อรังและช่วยปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยที่มีอาการดังกล่าว (Khan, S. A., et al., 2019) ในการศึกษาครั้งนี้ ทีมวิจัยได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสี่ยงในที่ทำงานและการพัฒนาอาการปวดหลังส่วนล่างในกลุ่มคนทำงานในสำนักงาน ผลการศึกษาพบว่า ชั่วโมงการทำงานที่ยาวนานและท่าทางที่ไม่เหมาะสมเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ทำให้กล้ามเนื้อเกิดการล้า และอาการปวดหลังส่วนล่างเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ การทำงานในท่าทางที่ไม่ถูกต้องหรือการนั่งทำงานเป็นเวลานานยังส่งผลให้ความสามารถในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันลดลง ซึ่งมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานและคุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้ที่มีอาการปวดหลัง (Harris, R. L., et al., 2016) ผลการศึกษากลุ่มทดลองภายหลังได้รับการออกกำลังกายโดยการยืดกล้ามเนื้อมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$) และดีกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$) และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในสัปดาห์ที่ 6 ที่ 8 ที่ 10 และที่ 12 กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยดีกว่ากลุ่มทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกสัปดาห์ แต่ในกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยดีกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในสัปดาห์ที่ 6 และที่ 8 เท่านั้น แสดงว่าการออกกำลังกายโดยการยืดกล้ามเนื้อในกลุ่มทดลองมีผลทำให้ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับการศึกษาวิธีการดูแลผู้ที่มีอาการปวดหลังส่วนล่างเนื้อจริง 3 แบบ คือ การออกกำลังกายโดยการยืดกล้ามเนื้อ 12 สัปดาห์ การออกกำลังกายทั่วไป 12 สัปดาห์ ดังนั้นการออกกำลังกายโดยการยืดกล้ามเนื้ออย่างต่อเนื่องเป็นวิธีที่จะช่วยลดอาการปวดหลังส่วนล่างและเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมได้

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่ากระบวนการรักษาภาวะปวดหลังส่วนล่างเรื้อรัง ทั้ง 2 วิธี สามารถลดระดับความเจ็บปวด ภาวะทุพพลภาพ และเพิ่มระยะห่างของการเคลื่อนไหวกระดูกสันหลังระดับเอว แต่ถ้าใช้โปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อโดยอาศัยแรงผู้อื่นช่วยในการรักษาทำให้เพิ่มประสิทธิภาพในการบำบัดอาการปวดและฟื้นฟู จะช่วยให้ผลการรักษาดีขึ้นอย่างยั่งยืน ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้ควรมีศึกษาผลของการรักษาด้วยการยืดกล้ามเนื้อโดยอาศัยแรงผู้อื่นช่วยในกลุ่มประชากรที่มีภาวะปวดหลังส่วนล่างชนิดอื่น ๆ เช่น อาการปวดหลังส่วนล่างแบบเฉียบพลันหรืออาการปวดหลังส่วนล่างแบบกึ่งเฉียบพลัน ควรประเมินผลการรักษาโดยใช้ตัวชี้วัดที่สามารถสะท้อนถึงมิติด้านสุขภาพของผู้ป่วยที่มีภาวะ อาการปวดหลังส่วนล่างแบบเรื้อรังได้อย่างครอบคลุมสามารถนำงานวิจัยไปพัฒนาต่อยอดในผู้ป่วยโรคปวดหลังอื่น ๆ เช่น อาการปวดหลังส่วนล่างที่ทราบสาเหตุอาการปวดหลังส่วนล่างจากโรคอื่น ๆ เป็นต้น ผลการวิจัยที่ได้นำไปเป็นตัวอย่างในการเรียนการสอนและพัฒนานวัตกรรมในงานกายภาพบำบัด การให้คำแนะนำการบริหารกล้ามเนื้อเพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นและความแข็งแรงของกล้ามเนื้อหลังเพื่อเป็นทางเลือกสำหรับบรรเทาอาการปวดที่หลังสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- จิราพร กาญจนวัฒนกุล. (2560). การรักษาผู้ป่วยด้วยวิธีทางกายภาพบำบัดในผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลังส่วนล่าง. วารสารการแพทย์และการกายภาพบำบัด, 42(4), 163-168.
- ชัยณรงค์ วิลลิกุล. (2560). การจัดการภาวะปวดเรื้อรังในผู้ป่วยโรคปวดหลังส่วนล่าง: แนวทางการดูแลสุขภาพและจิตใจ. วารสารการแพทย์ศาสตร์, 45(3), 245-250.
- ศิริรัตน์ พานทอง. (2563). การศึกษาเปรียบเทียบผลของการฝึกออกกำลังกายและการรักษาด้วยการบำบัดทางกายภาพในผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลังเรื้อรัง. วารสารเวชศาสตร์ฟื้นฟู, 26(1), 45-52.
- สมบัติ สินธุภรณ์ และคณะ. (2559). ผลของการยืดเหยียดกล้ามเนื้อแบบทำให้ (Passive Stretching) ต่ออาการปวดในผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลังส่วนล่าง. วารสารการแพทย์และสุขภาพ, 22(3), 215-222.
- Amano, S. et al. (2016). Effectiveness of blood flow restricted exercise compared with standard exercise in patients with recurrent low back pain: Study protocol for a randomized controlled trial. BMC Musculoskeletal Disorders, 17, 1-11. <https://doi.org/10.1186/s12891-016-0862-6>.
- Aydin, T. et al. (2016). Effect of exercise on low back pain: A randomized controlled trial. Turkish Journal of Physical Medicine and Rehabilitation, 62(3), 233-240.
- Berman, L. & Gore, R. (2018). The numeric rating scale for pain: A practical guide for clinicians. Pain Medicine, 19(1), 156-162.
- Cohen, S. P. & Buvanendran, A. (2015). Musculoskeletal pain management. American Journal of Therapeutics, 22(3), 173-181.
- Harris, R. L. et al. (2016). Occupational risk factors and the development of low back pain in office workers: A cross-sectional study. Journal of Occupational Rehabilitation, 26(3), 283-290.
- Khan, S. A. et al. (2019). The effectiveness of stretching exercises in reducing low back pain and improving functional performance: A randomized controlled trial. Journal of Back and Musculoskeletal Rehabilitation, 32(5), 689-696.

- Kuru, T. et al. (2020). Effects of stretching and strengthening exercises on chronic low back pain and functional capacity: A systematic review and meta-analysis. *Journal of Rehabilitation Research and Development*, 57(6), 1025-1034.
- Suwanwela, C. et al. (2017). Prevalence and characteristics of low back pain in Thailand: A nationwide survey. *BMC Musculoskeletal Disorders*, 18(1), 321-330.
- Vega, A. A. et al. (2020). Non-specific low back pain: Pathophysiology and current treatments. *Journal of Pain Research*, 13, 1459-1471.
- Woods, P. et al. (2018). The role of assisted stretching in improving functional performance in chronic low back pain patients. *Journal of Rehabilitation Research and Development*, 55(3), 401-409.

ประสิทธิผลของโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะแห่งตน
ด้านการดูแลเท้าในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2*
EFFECTIVENESS OF SELF-EFFICACY ENHANCEMENT ON
FOOT CARE BEHAVIORS IN PATIENTS WITH TYPE 2 DIABETES

ธนพร แยมศรี¹, เกตุกมล ทิพย์ทิพย์วงศ์², สำราญ สุขมงคล^{3*}

Thanaporn Yaemsri¹, Ketukarn Tipthimwong², Samran Sukmongkol^{3*}

¹คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ สุรินทร์ ประเทศไทย

¹Faculty of Nursing, Surin Rajabhat University, Surin, Thailand

²คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำแพงเพชร ประเทศไทย

²Faculty of Nursing, Kamphaeng Phet Rajabhat University, Kamphaeng Phet, Thailand

³สาธารณสุขอำเภอเมือง กำแพงเพชร ประเทศไทย

³Mueang District Public Health, Kamphaeng Phet, Thailand

*Corresponding author E-mail: ketkam_tip@hotmail.com

บทคัดย่อ

ผู้ป่วยเบาหวานมีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดแผลที่เท้า เนื่องจากระบบไหลเวียนโลหิตและการซ่อมแซมเนื้อเยื่อลดลง ซึ่งนำไปสู่การติดเชื้อรุนแรงและการตัดขา ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตอย่างมาก การวิจัยกึ่งทดลองนี้มุ่งศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะแห่งตนด้านการดูแลเท้าในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่าง 42 คน คัดเลือกด้วยวิธีสุ่มอย่างง่ายและแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 21 คน ใช้แนวคิดการเสริมสร้างสมรรถนะแห่งตนประกอบด้วย การประเมินสภาวะทางกาย ความพร้อมการให้ความรู้ การใช้ข้อมูล การใช้ตัวแบบ และการสร้างประสบการณ์ความสำเร็จจากกิจกรรมต้นแบบที่ดี การเก็บข้อมูลดำเนินการระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม 2567 เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการดูแลเท้าแบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะแห่งตนเกี่ยวกับการดูแลเท้าซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และมีค่าความเชื่อมั่น ครอนบาคแอลฟา = 0.80 และ 0.95 ตามลำดับ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ทดสอบไคสแควร์ ทดสอบที วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ และการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมกรรมการดูแลเท้าสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และเมื่อเปรียบเทียบภายในกลุ่มทดลองพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมกรรมการดูแลเท้าหลังการทดลอง 1 เดือน และระยะติดตามผล 6 เดือน สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) สรุปผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าโปรแกรมมีประสิทธิผลในการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการดูแลเท้าของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 โดยช่วยลดความเสี่ยงต่อการเกิดแผลที่เท้าและเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย

คำสำคัญ: พฤติกรรมการดูแลเท้า, การส่งเสริมและสมรรถนะแห่งตน, ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

Abstract

Diabetic patients have a high risk of developing foot ulcers due to reduced blood circulation and tissue repair, which can lead to severe infections and amputation, significantly impacting quality of life. This quasi-experimental research aimed to study the effectiveness of a foot care self-efficacy enhancement program for Type 2 diabetes patients at Nakhon Chum Health Promoting Hospital, Muang District, Kamphaeng Phet Province. The sample consisted of 42 participants, selected through simple random sampling and divided into control and experimental groups of 21 participants each. The program utilized self-efficacy enhancement concepts, including physical state assessment, readiness for education, information utilization, modeling, and building successful experiences from good prototype activities. Data collection was conducted between May and October 2024. Research instruments included foot care behavior questionnaires and foot care self-efficacy perception questionnaires, which underwent content validity verification and had Cronbach's alpha reliability coefficients of 0.80 and 0.95, respectively. Data analysis employed descriptive statistics, chi-square tests, t-tests, repeated measures ANOVA, and Scheffe's method for pairwise comparisons. Results showed that the experimental group had significantly higher mean foot care behavior scores than the control group ($p < .001$). When comparing within the experimental group, the mean foot care behavior scores at 1-month post-intervention and 6-month follow-up were significantly higher than pre-intervention scores ($p < .001$). The study concludes that the program was effective in promoting foot care behaviors among Type 2 diabetes patients, helping reduce the risk of foot ulcers and improve patients' quality of life.

Keywords: Foot Care Behavior, Self-Efficacy Enhancement and Promotion, Type 2 Diabetes Patients

บทนำ

การศึกษาทางระบาดวิทยาในผู้ป่วยเบาหวาน พบว่า ตลอดช่วงชีวิตมีความเสี่ยงต่อการเกิดแผลที่เท้า ร้อยละ 15 และมีอัตราการสูญเสียอวัยวะจากการตัดเท้าและขาสูงถึงร้อยละ 85 สาเหตุสำคัญมาจากกลไกการเสื่อมสภาพของเท้าหลายประการ โดยเฉพาะการสูญเสียความรู้สึกที่ปลายประสาทส่วนปลาย ซึ่งพบว่าเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลให้เกิดแผลที่เท้าสูงถึงร้อยละ 45 - 60 (จิราภรณ์ ชินโสม, 2563) นอกจากนี้ยังพบปัจจัยร่วมอื่น ๆ ได้แก่ ภาวะผิวหนังแห้งกร้าน การเกิดตาปลาที่หนาตัวขึ้น ความผิดปกติของโครงสร้างเท้าที่ทำให้เกิดแรงกดที่ฝ่าเท้ามากกว่าปกติ รวมถึงปัจจัยทางคลินิกอื่น ๆ เช่น การควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดที่ไม่ดี และระยะเวลาการเป็นโรคเบาหวานที่ยาวนาน เมื่อมีการเกิดแผลที่เท้าร่วมกับความผิดปกติของรูปเท้า มักส่งผลให้การรักษาแผลเป็นไปได้ยากและมีโอกาสเกิดแผลเรื้อรัง โดยเฉพาะในกรณีที่มีภาวะหลอดเลือดส่วนปลายตีบร่วมด้วย จะยิ่งเพิ่มความเสี่ยงต่อการถูกตัดอวัยวะมากขึ้น จากสถิติ พบว่า การเกิดแผลที่เท้าเป็นสาเหตุสำคัญของการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลถึงร้อยละ 29 (กรมควบคุมโรค, 2564) ระยะเวลาในการรักษาเฉลี่ย 12 - 20 สัปดาห์ และมีค่าใช้จ่ายในการรักษาเฉลี่ยต่อครั้งสูงถึง 80,490 บาท ในบางรายอาจมีค่าใช้จ่ายสูงสุดถึง 843,888 บาท แม้จะใช้ทรัพยากรในการรักษาสูง แต่ผลลัพธ์การรักษายังไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยพบว่า ร้อยละ 85 ของผู้ป่วยต้องสูญเสียอวัยวะส่วนปลายจากการตัดเท้าและขา และที่น่าสนใจ ก็คือ 1 ใน 3 ของผู้ป่วยเสียชีวิตภายในระยะเวลา 1 ปี นอกจากนี้ในผู้ป่วยที่รักษาแผลจนหายแล้ว ยังพบอัตราการเกิดแผลซ้ำภายใน 1 ปี และ 5 ปี สูงถึงร้อยละ 34 และ 70 ตามลำดับ ภาวะแทรกซ้อนที่เกิดจากแผลที่เท้าในผู้ป่วยเบาหวานนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพ

ชีวิตของผู้ป่วย ทั้งในแง่ของการดูแลรักษา การสูญเสียภาพลักษณ์ ความพิการ และความสามารถในการประกอบอาชีพ การดูแลสุขภาพเท้าในผู้ป่วยเบาหวานเป็นองค์ประกอบสำคัญในการป้องกันภาวะแทรกซ้อน โดยประกอบด้วย หลักปฏิบัติที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ การทำความสะอาดเท้าอย่างสม่ำเสมอเพื่อลดการสะสมของเชื้อแบคทีเรียบนผิวหนัง การดูแลให้ผิวหนังมีความชุ่มชื้นเพียงพอเพื่อป้องกันการแตกแห้งซึ่งอาจเป็นช่องทางให้เชื้อโรคเข้าสู่ร่างกาย การตรวจสอบความผิดปกติของเท้าด้วยตนเองเป็นประจำทุกวัน การบริหารเท้าเพื่อกระตุ้นการไหลเวียนของเลือดไปยังส่วนปลาย และการเลือกใช้รองเท้าที่เหมาะสมเพื่อลดแรงกดที่ผิดปกติบริเวณฝ่าเท้า ลดการเสียดสี และป้องกันการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ จากการศึกษาพบว่า การปฏิบัติตามแนวทางการดูแลเท้าอย่างเคร่งครัดสามารถลดความเสี่ยงของการเกิดแผลที่เท้าและการตัดเท้าได้ถึงร้อยละ 50 - 83 (ชยพล ศิรินิยมชัย, 2561) อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจพฤติกรรมกรรมการดูแลเท้าในผู้ป่วยเบาหวานกลับ พบว่า มีผู้ป่วยเพียงร้อยละ 28 - 54 เท่านั้นที่มีการตรวจเท้าด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 34 มีการตัดเล็บที่ไม่ถูกวิธี ร้อยละ 31 มีพฤติกรรมเดินเท้าเปล่า และร้อยละ 75 สวมรองเท้าที่มีขนาดคับเกินไป นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้ป่วยจำนวนมากมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในการดูแลเท้า เช่น การใช้ความร้อนประคบเพื่อบรรเทาอาการชา (พูนพงศ์ หุตะโชค, 2563) ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่อาจเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดแผลและภาวะแทรกซ้อนที่เท้าได้ ข้อมูลเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการดูแลเท้าที่ถูกต้องและเหมาะสมในผู้ป่วยเบาหวาน

การรับรู้สมรรถนะแห่งตน (Self-efficacy Theory) พัฒนาเป็นความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย แหล่งที่มาสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ (Mastery Experiences) ประสบการณ์ตรงที่บุคคลประสบความสำเร็จ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองได้ 2) การได้เห็นตัวแบบ (Vicarious Experiences) การสังเกตเห็นประสบการณ์ของผู้อื่นที่ประสบความสำเร็จ จะทำให้ผู้สังเกตเชื่อว่าตนเองก็สามารถที่จะประสบความสำเร็จได้เช่นกัน 3) การใช้คำพูดชักจูง (Verbal Persuasion) และ 4) การได้รับคำแนะนำ การพูดชักจูง การให้กำลังใจ จะช่วยให้บุคคลพัฒนาความเชื่อมั่นว่าตนมีความสามารถสภาวะทางร่างกายและอารมณ์ (Physiological and Affective States) สภาพร่างกายและอารมณ์ที่ดีจะส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ข้อมูลของโรงพยาบาลกำแพงเพชรพบสถิติผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าและต้องถูกตัดอวัยวะส่วนปลายในช่วงปี พ.ศ. 2564 - 2566 สูงถึง 40, 46 และ 49 รายตามลำดับ (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกำแพงเพชร, 2566) สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการป้องกันและการจัดการภาวะแทรกซ้อนที่เท้าในผู้ป่วยเบาหวานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการดูแลตนเองในผู้ป่วยเบาหวาน โดยเฉพาะการดูแลเท้าในคลินิกเบาหวานที่ผ่านมา มักเน้นเฉพาะการให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการดูแลเท้าเพียงอย่างเดียว หรือจัดเนื้อหาในลำดับท้ายของแผนการให้ความรู้ (บุญธง พิมพ์โคตร และธีรศักดิ์ พาจันทร, 2567) ส่งผลให้พฤติกรรมกรรมการดูแลเท้าของผู้ป่วยเบาหวานอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลางเท่านั้น แสดงให้เห็นว่าการให้ความรู้ด้วยวิธีการสอนอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ การดูแลเท้าควรเป็นการให้ความรู้ที่เฉพาะเจาะจงและสนับสนุนให้ผู้ป่วยมีความมั่นใจในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ความมั่นใจในการปฏิบัติดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการรับรู้สมรรถนะแห่งตน ซึ่งเป็นตัวทำนายพฤติกรรมกรรมการดูแลเท้าในผู้ป่วยเบาหวานได้อย่างมีนัยสำคัญ (กรวรรณ ผมทอง และคณะ, 2562) การส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนยังช่วยเพิ่มพฤติกรรมกรรมการดูแลเท้าของผู้ป่วยเบาหวานให้สูงขึ้น ดังนั้น แนวคิดการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของเบนดูรา (Bandura, A., 1986) ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาแผนการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการดูแลเท้าในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 โดยเน้นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลเท้า การแบ่งปันประสบการณ์ความสำเร็จของผู้ป่วยที่ดูแลเท้าได้ดี การสร้างประสบการณ์ความสำเร็จในตนเอง และการตรวจประเมินสภาพเท้าเพื่อให้ผู้ป่วยทราบผลอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการดังกล่าวมุ่งเน้นการเสริมสร้างความมั่นใจและความสามารถของผู้ป่วยในการดูแลเท้าด้วยตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมกรรมการดูแลเท้าที่ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพในระยะยาว อีกทั้งยังสามารถเป็น

แนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลเท้าในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีและยั่งยืนต่อไปในระบบบริการสุขภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะทางด้านการดูแลเท้าในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ซึ่งใช้รูปแบบการทดสอบสองกลุ่มก่อนและหลัง (Two Group Pre-Post Test Design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ป่วยเบาหวานที่มารับบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม 2567 กลุ่มตัวอย่าง คำนวณโดยใช้โปรแกรม G* Power กำหนดค่าอิทธิพล (Effect Size) = 0.8 ค่าความคลาดเคลื่อน (Alpha) = .05 และค่า Power = 0.8 เป็นกลุ่มทดลอง 21 คน และ กลุ่มควบคุม 21 คน เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มที่ศึกษาแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 42 คน โดยใช้เกณฑ์กำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ ผู้ป่วยมีอายุระหว่าง 18 - 65 ปี เป็นเบาหวานไม่เกิน 10 ปี ไม่มีประวัติแผลที่เท้าและไม่เคยตัดเท้ามาก่อน รวมถึงไม่มีความพิการหรือภาวะแทรกซ้อนจากโรคไตวายและอัมพาต ผู้วิจัยได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการจับสลากจากรายชื่อผู้ป่วยเบาหวานที่มารับบริการในคลินิกเบาหวาน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างวันละ 5 คน โดยกลุ่มแรก จำนวน 21 คน จะเป็นกลุ่มควบคุม ซึ่งจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แล้วเสร็จ ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการในกลุ่มทดลองจำนวน 21 รายหลัง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

1.1 แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลและการเจ็บป่วย ได้แก่ เพศ อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน ความเพียงพอของรายได้ ระยะเวลาที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน ระดับน้ำตาลสะสมในเลือด โรคประจำตัวอื่น ๆ

1.2 แบบบันทึกการประเมินสภาพเท้า ซึ่งประเมินการรับรู้ความรู้สึกส่วนปลายเท้า ความผิดปกติของโครงสร้างเท้า และการไหลเวียนโลหิตส่วนปลายเท้า ตามมาตรฐานของ Registered Nurses' Association of Ontario (2016) เป็นการประเมินสภาพเท้าครอบคลุมประเด็น การรับรู้ความรู้สึกส่วนปลายเท้า การตรวจสอบความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกที่เท้า ความผิดปกติของโครงสร้างเท้า การตรวจสอบรูปทรงและโครงสร้างของเท้า รวมถึงการมองหาแผลหรือการเปลี่ยนแปลงผิวหนัง การไหลเวียนโลหิตส่วนปลายเท้า โดยการคลำชีพจรหลังเท้า

1.3 แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมดูแลเท้าของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นโดย ซึ่งเป็นการประเมินกิจกรรมการดูแลเท้าในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา โดยมีข้อคำถามจำนวน 18 ข้อ และใช้ระดับคะแนน 1 - 5 (1 = ไม่ปฏิบัติเลย 2 = ปฏิบัติ 1 - 2 วันต่อสัปดาห์ 3 = ปฏิบัติ 3 - 4 วันต่อสัปดาห์ 4 = ปฏิบัติ 5 - 6 วันต่อสัปดาห์ และ 5 = ปฏิบัติทุกวัน) เกณฑ์การพิจารณา คือ การนำคะแนนมารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนข้อของแบบสัมภาษณ์ โดยค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้อยู่ในช่วง 1.00 - 1.49 จะหมายถึงมีพฤติกรรมดูแลเท้าที่เหมาะสมน้อยที่สุด ในขณะที่คะแนนระหว่าง 4.5 - 5.00 จะหมายถึงมีพฤติกรรมดูแลเท้าที่เหมาะสมมากที่สุด

1.4 แบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะแห่งตนเกี่ยวกับการดูแลเท้า ในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ของ อานนท์ สังขะพงษ์ และคณะ โดยมีข้อคำถามทั้งหมด 14 ข้อการใช้มาตรวัดแบบ Visual Analogue Scale ในแนวนอนซึ่งมีความยาว 10 เซนติเมตร (0 = ไม่มีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการดูแลเท้า 10 = มีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการดูแลเท้าสูงมากที่สุด) เป็นการสอบถามการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการดูแลเท้าในด้านต่าง ๆ เช่น การรักษาความสะอาดของเท้า การตรวจสอบเท้า การป้องกันการเกิดแผลที่เท้า และการบริหารเท้าซึ่งถูกสร้างขึ้นตามแนวคิดของแบนดูราและจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามพฤติกรรมในการดูแลเท้าและแบบวัดการรับรู้สมรรถนะในการดูแลเท้าได้ผ่านการศึกษาวิจัยในกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึงกับการศึกษาในครั้งนี้มาแล้ว โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81 และ .95 ตามลำดับ (อานนท์ สังขะพงษ์ และคณะ, 2562)

2. เครื่องมือในการทดลอง โปรแกรมการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนด้านพฤติกรรมในการดูแลเท้าในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ได้รับการพัฒนาขึ้นตามแนวความคิดของทฤษฎีการรับรู้สมรรถนะแห่งตน มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.1 การตรวจประเมินสภาวะเท้า ประเมินการรับรู้สึกส่วนปลายเท้าด้วย Monofilament ขนาดแรงกด 10 กรัม รวมไปถึงประเมินความผิดปกติของโครงสร้างเท้าและการไหลเวียนของโลหิตส่วนปลายโดยการคลำชีพจร พร้อมแจ้งผลให้กลุ่มตัวอย่างรับทราบ

2.2 การให้ข้อมูล/ชักชวนด้วยคำพูด/สื่อด้วยภาพ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลเท้าและประโยชน์ของการดูแลเท้า การใช้สื่อ รวมถึงการโน้มน้าวให้มีพฤติกรรมในการดูแลที่ถูกต้องและสามารถปฏิบัติได้ง่าย โดยใช้สื่อโปสเตอร์ประกอบคำบรรยายและจากคลิปโทรศัพท์มือถือ

2.3 การพบผู้ป่วยเบาหวานต้นแบบ ให้กลุ่มตัวอย่างได้พบกับผู้ป่วยเบาหวานต้นแบบที่มีประสบการณ์ความสำเร็จในการดูแลเท้าและมีสภาวะเท้าปกติ เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์และสาธิตวิธีการดูแลเท้าที่ถูกต้อง

2.4 การสร้างประสบการณ์ความสำเร็จ ให้กลุ่มตัวอย่างได้ปฏิบัติจริงในการทำ ความสะอาดเท้า (ล้างเท้าด้วยน้ำสบู่ เช็ดให้แห้งด้วยผ้านุ่ม ทาโลชั่นที่ฝ่าเท้าและสันเท้า) การบริหารเท้า และการตรวจสอบเท้าเพื่อหาความผิดปกติ รวมถึงการทดลองสวมใส่แบบรองเท้าที่เหมาะสม (Kim, A., 2023)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยจับฉลากรายชื่อผู้ป่วยเบาหวานที่มารับบริการในคลินิกเบาหวานและมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยได้แนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความร่วมมือในการเข้าร่วมการวิจัย โดยมีการลงนามในใบยินยอมเพื่อพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

2. การเก็บข้อมูล เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างวันละ 5 ราย โดย 21 รายแรกจะเป็นกลุ่มควบคุม และหลังจากนั้นจะเก็บข้อมูลจากกลุ่มทดลองจนครบ 21 ราย

3. การเก็บข้อมูลในกลุ่มควบคุม เข้าพบกลุ่มตัวอย่างในวันแรกที่คลินิกเบาหวาน โดยอธิบายวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการเก็บข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลการเจ็บป่วย พฤติกรรมการดูแลเท้า และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการดูแลเท้า หลังจากนั้นจะมีการนัดหมายครั้งต่อไปเพื่อเก็บข้อมูลในเดือนที่ 1 และ 6 โดยประเมินสภาวะเท้าพร้อมแจ้งผลให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลเท้า และมอบชุดของขวัญอุปกรณ์ในการดูแลเท้า 1 ชุด (ประกอบด้วยผ้านุ่มสำหรับเช็ดเท้า 1 ผืน สบู่เหลว 1 ขวด โลชั่นทาผิว 1 ขวด กระຈກสำหรับส่องตรวจเท้า 1 บาน) ในครั้งสุดท้ายของการเก็บข้อมูล

4. การเก็บข้อมูลในกลุ่มทดลอง: เข้าพบกลุ่มตัวอย่างในวันแรกที่คลินิกเบาหวาน อธิบายวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการวิจัย โดยเก็บข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลการเจ็บป่วย พฤติกรรมการดูแลเท้า และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการดูแลเท้า จากนั้นนัดหมายเข้าโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนต่อการดูแลเท้าในสัปดาห์ถัดมา กลุ่มทดลองจะเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มละ 5 - 6 คน โดยมีการประเมินสภาวะเท้าพร้อมแจ้งผล ฝึกฝนวิธีการดูแลเท้า ใช้เวลาประมาณ 60 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์สถิติ โดยใช้สถิติพรรณนาและเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติไคสแควร์ (Chi-square) และสถิติที (Independent t-test) สำหรับการเปรียบเทียบความแตกต่างของการรับรู้และพฤติกรรมการดูแลเท้าระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จะใช้สถิติความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (repeated-measure analysis of variance) และจะมีการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการดูแลเท้าระหว่างคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe-test)

การวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมเกี่ยวกับการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เลขที่ REC No 021/66 มีการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ที่ศึกษา โดยผู้วิจัยพบกลุ่มตัวอย่าง อธิบายโครงการวิจัย และลงชื่อในใบยินยอมการวิจัยด้วยความสมัครใจ ขอความร่วมมือกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นเบาหวานจัดกิจกรรมในการส่งเสริม พฤติกรรมการ ดูแลเท้า และประเมินสภาวะเท้ารวมทั้งแจกแบบสอบถาม

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างพบทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีอายุเฉลี่ย 42.56 ปี (S.D. = 8.34) และ 43.59 ปี (S.D. = 7.72) ตามลำดับโดยทั้งสองกลุ่มมีลักษณะที่เหมือนกัน ในเรื่อง ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 47) ศึกษาในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 65) ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องการดูแลเท้า (ร้อยละ 77) ตามลำดับ มีสภาวะเท้าปกติ (ร้อยละ 51 และ 45 ตามลำดับ) ระยะเวลาเป็นเบาหวานเฉลี่ย 4.34 ปี (S.D. = 3.31) และ 4.24 ปี (S.D. = 2.12) มีระดับ HbA1C เฉลี่ย 8.82 mg% (S.D. = 1.14) และ 8.72 mg% (S.D. = 4.19) ตามลำดับ เมื่อนำเพศ อาชีพ ความพอเพียงของรายได้ การศึกษา ความรู้เรื่องการดูแลเท้าและสภาวะเท้ามาทดสอบตามความแตกต่างโดยใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนอายุ เวลาที่เป็นเบาหวาน และระดับ HbA1C ใช้สถิติทีอิสระ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการดูแลเท้าในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมการดูแลเท้าหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) ในขณะที่กลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างกัน (ตารางที่ 1) และเมื่อติดตามพฤติกรรมการดูแลเท้าในกลุ่มทดลองในระยะ 1 เดือน และ 6 เดือน พบว่า สูงกว่า ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F(2,1) = 65.71, p < .001$) ตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการดูแลเท้าและการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในระยะก่อนและหลังการทดลอง 1 เดือน และระยะติดตาม 6 เดือน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้สถิติที (n = 42)

การประเมินคะแนน	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		t
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
การรับรู้สมรรถนะแห่งตน					
ก่อนทดลอง	5.12	1.33	5.01	1.91	-1.61
หลังทดลอง 1 เดือน	9.19	0.89	6.95	1.82	6.34***
หลังทดลอง 6 เดือน	9.57	0.65	6.21	1.67	8.11
พฤติกรรมการดูแลเท้า					
ก่อนทดลอง	2.99	0.79	3.11	0.32	-1.31
หลังทดลอง 1 เดือน	4.12	0.48	3.23	0.39	7.71***
หลังทดลอง 6 เดือน	4.54	0.42	3.39	0.19	8.19***

***p<.001

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการดูแลเท้าก่อนและหลังการทดลอง 1 เดือน และ 6 เดือน ด้วยสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (n = 42)

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F
ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม				
กลุ่ม	13.17	1	13.19	17.11***
ความคลาดเคลื่อน	13.21	40	0.21	
ความแปรปรวนภายในกลุ่ม				
เวลา	11.79	1	9.72	57.12***
กลุ่มและเวลา	8.18	1	8.11	58.01***
ความคลาดเคลื่อน	5.81	40	0.18	

***p<.001

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการดูแลเท้าเป็นรายคู่ของกลุ่มทดลอง ในระยะก่อนและ หลังทดลอง 1 เดือนและระยะติดตาม 6 เดือน ด้วยวิธีของเซฟเฟ (n = 21)

พฤติกรรมการดูแลเท้า	คะแนนเฉลี่ย	ก่อนการทดลอง	หลังทดลอง 1 เดือน	ระยะติดตาม 6 เดือน
ก่อนการทดลอง	3.112(SD=0.91)	-	-.501***	-.639***
หลังการทดลอง 1 เดือน	3.787(SD=0.69)	-	-	-.021
ระยะติดตาม 6 เดือน	3.919(SD=0.61)	-	-	-

***p<.001

อภิปรายผล

ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการดูแลเท้าหลังการทดลองที่ระยะเวลา 1 เดือนและ 6 เดือน สูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยสนับสนุนผลการศึกษานี้ของ Frisca, S. ที่ได้ประเมินผลการส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลเท้าในผู้ป่วยเบาหวานที่บ้าน จำนวน 42 ราย โดยแบ่งผู้เข้าร่วมเป็น 2 กลุ่ม และให้ความรู้ ร่วมกับการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตน พบว่า ผู้ป่วยมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการดูแลเท้าสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) และมีผลต่อเนื่องนานถึง 6 สัปดาห์ (Frisca, S., 2021)

การที่กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการดูแลเท้าสูงขึ้น อธิบายได้ว่าอาจเป็นผลมาจากความเชื่อมั่น ในความสามารถของตนเองที่จะปฏิบัติพฤติกรรมการดูแลเท้าได้สำเร็จ ซึ่งได้รับการส่งเสริมผ่านการให้ข้อมูลความรู้ การนำเสนอเนื้อหาผ่านสื่อที่ช่วยกระตุ้นเตือนความจำและประโยชน์ของการดูแลเท้า ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการดูแลเท้ามาก่อน นอกจากนี้ การแบ่งปันประสบการณ์จากผู้ป่วยเบาหวานต้นแบบที่ มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ร่วมกับการแสดงให้เห็นถึงสภาพเท้าปกติและการดำรงชีวิตอย่างมี คุณภาพ ช่วยสร้างแรงบันดาลใจและเพิ่มความมั่นใจในความสามารถของกลุ่มตัวอย่างที่จะปฏิบัติตาม โดยคาดหวัง ผลลัพธ์ที่ดีเช่นเดียวกับผู้ป่วยต้นแบบ ทั้งนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Pender ที่กล่าวว่า บุคคลจะเลือกปฏิบัติ พฤติกรรมสุขภาพเมื่อมีการรับรู้ถึงคุณค่าและประโยชน์ของพฤติกรรมนั้น (Makiling, M. & Smart, H., 2020)

นอกเหนือจากการให้ข้อมูลและการสาธิตวิธีการดูแลเท้า กลุ่มทดลองยังได้รับโอกาสฝึกปฏิบัติการดูแลเท้า ที่ถูกต้องร่วมกับผู้ป่วยเบาหวานต้นแบบ โดยกิจกรรม ประกอบด้วย การล้างเท้าอย่างเหมาะสม การเพิ่มความชุ่มชื้น ให้แก่เท้า การตรวจหาความผิดปกติด้วยตนเอง การบริหารเท้า และการเลือกรองเท้าที่เหมาะสม ซึ่งทั้งหมดนี้ถือเป็นประสบการณ์ที่สะท้อนถึงความสำเร็จในการปฏิบัติพฤติกรรมการดูแลเท้า ทั้งยังช่วยเน้นให้เห็นว่าการดูแลเท้า เป็นสิ่งที่สามารถทำได้ง่าย ความง่ายนี้เองที่ส่งผลให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติ เนื่องจากการรับรู้สมรรถนะแห่งตน

มักเปลี่ยนแปลงไปตามระดับความยากง่ายของพฤติกรรม (Embuai, S. et al., 2019) ดังนั้น เมื่อมองว่าพฤติกรรมนั้นง่ายต่อการปฏิบัติ ความเชื่อมั่นจึงเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน นอกจากนี้ ประสบการณ์ความสำเร็จส่วนบุคคลยังเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการรับรู้สมรรถนะแห่งตนและการปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้น ๆ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Schaper, N. C. et al. ที่ระบุว่าผู้ป่วยที่มีเท่าปกติสามารถดูแลสุขภาพได้ง่ายกว่าผู้ที่มีปัญหาเท้าหรือเกิดแผล สภาพเท้าปกติจึงถือเป็นเป้าหมายสำคัญในการลดความเสี่ยงของการเกิดภาวะแทรกซ้อนจากโรคเบาหวานงานวิจัยนี้อาศัยแนวคิดการรับรู้สมรรถนะแห่งตน (self-efficacy) ของแบนดัวร์า โดยเน้นการเสริมสร้างความมั่นใจในความสามารถของผู้ป่วยผ่านกระบวนการสนับสนุนที่หลากหลาย เช่น การให้ผู้ป่วยมีประสบการณ์ตรงในการดูแลเท้า การสนับสนุนทางสังคม และการชี้ให้เห็นศักยภาพของผู้ป่วยผ่านคำพูดที่สร้างแรงจูงใจ วิธีการเหล่านี้ช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเองของผู้ป่วย ส่งผลให้พฤติกรรมการดูแลเท้าพัฒนาขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในระยะเวลา 1 และ 6 เดือนหลังการทดลอง (Schaper, N. C. et al., 2017) นอกจากนี้ กระบวนการดังกล่าวยังช่วยสร้างความยั่งยืนในพฤติกรรมการดูแลสุขภาพในระยะยาวในการดำเนินการศึกษาที่มวิจัยได้พัฒนากระบวนการให้ความรู้ที่กระชับ พร้อมตรวจประเมินสภาพเท้าและแจ้งผลแก่ผู้ป่วย ซึ่งพิสูจน์แล้วว่า เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มพฤติกรรมการดูแลเท้า ทั้งยังสอดคล้องกับงานของ Oluchi, S. E. et al. ที่ชี้ให้เห็นว่าการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลเท้าที่ชัดเจน พร้อมทั้งการตรวจประเมินและแจ้งผล ช่วยเพิ่มความตระหนักและพฤติกรรมการดูแลเท้าอย่างมีนัยสำคัญ (Oluchi, S. E. et al., 2023) งานของดวงรัตน์ อินทรแสน ก็สนับสนุนผลลัพธ์ในทำนองเดียวกัน โดยชี้ว่าการสนับสนุนทางข้อมูลและอารมณ์ช่วยเพิ่มพฤติกรรมการดูแลสุขภาพในผู้ป่วยเบาหวาน อย่างไรก็ตาม วิธีการดังกล่าวอาจมีข้อจำกัด เช่น การใช้ทรัพยากรในการเยี่ยมติดตามผู้ป่วยที่บ้าน (ดวงรัตน์ อินทรแสน, 2565) แต่การศึกษาในปัจจุบันได้พัฒนาวิธีที่ลดข้อจำกัดเหล่านี้ลงโดยยังคงประสิทธิภาพไว้ แม้การศึกษานี้จะมีประโยชน์ในหลายด้าน แต่ก็มีข้อจำกัดที่ควรพิจารณา เช่น ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จำกัด ซึ่งอาจลดความสามารถในการอ้างอิงผลลัพธ์ไปยังประชากรเป้าหมายได้อย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังเป็นผู้ที่มีศักยภาพในการดูแลตนเองสูง มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่มั่นคง และไม่มีภาวะแทรกซ้อนทางการแพทย์ ส่งผลให้ผลการศึกษานี้ไม่ครอบคลุมกลุ่มผู้ป่วยที่มีความหลากหลายมากนักในอนาคต

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลกระทบของการตรวจประเมินสภาพเท้าและการแจ้งผลต่อการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า สภาพเท้าปกติส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลเท้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ควรมีการขยายขอบเขตการศึกษาสู่กลุ่มประชากรที่มีความหลากหลาย เช่น ผู้ป่วยที่มีภาวะแทรกซ้อนจากโรคเบาหวาน ผู้ที่ต้องพึ่งพาการดูแลจากบุคคลอื่น หรือผู้ป่วยที่มีสถานะเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน นอกจากนี้ ควรดำเนินการศึกษาในรูปแบบสุ่มควบคุม (Randomized Controlled Trial) เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ รวมถึงการเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างให้มีพลังทางสถิติเพียงพอ งานวิจัยนี้มีคุณค่าในด้านการส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลเท้าของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ผ่านกระบวนการที่ประหยัดเวลาและทรัพยากร และยังสามารถนำไปปรับใช้ในบริบทอื่น ๆ ของการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง แนวทางนี้สามารถเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยและลดภาวะแทรกซ้อนที่เกี่ยวข้องกับโรคเบาหวานในระยะยาว ทั้งนี้ ควรมีการพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดการปรับใช้อย่างกว้างขวางในระบบบริการสุขภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. (2564). รณรงค์วันเบาหวานโลก: หัวข้อ ACCESS TO DIABETES CARE: การเข้าถึงการดูแลโรคเบาหวาน ถ้าไม่ใช่ตอนนี้แล้วจะต้องเมื่อไร. เรียกใช้เมื่อ 2 พฤษภาคม 2567 จาก https://ddc.moph.go.th/brc/news.php?news=21692&deptcode=brc&news_views=60
- กรวรรณ ผมทอง และคณะ. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลเท้าของผู้ป่วยเบาหวานกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดแผลที่เท้า. วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ, 37(4), 109-118.
- จิราภรณ์ ชิมโสม. (2563). การพยาบาลผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มีภาวะน้ำตาลในเลือดสูงชนิด Diabetic Ketoacidosis (DKA): กรณีศึกษา. ชัยภูมิเวชสาร, 40(2), 115-132.
- ชยพล ศิรินิยมชัย. (2561). การจัดการแผลเท้าเบาหวาน: บทบาทของพยาบาล. วารสารสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สาขาภาคเหนือ, 24(1), 1-14.
- ดวงรัตน์ อินทรแสน. (2565). ผลของการจัดการรายกรณีต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองและระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่รับบริการแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลบ้านโป่ง. วารสารวิชาการและการพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์, 1(1), 1-10.
- บุญธง พิมพ์โคตร และธีรศักดิ์ พาจันท์. (2567). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดแผลเบาหวานที่เท้าของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ควบคุมระดับน้ำตาลไม่ได้ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น, 31(1), 16-28.
- พูนพงศ์ หุตะโชค. (2563). การดูแลเท้าในผู้ป่วยเบาหวาน ป้องกันการถูกตัดเท้า. เรียกใช้เมื่อ 4 มิถุนายน 2567 จาก https://www.phyathai.com/article_detail/2485/th/
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกำแพงเพชร. (2566). ระบบติดตาม ประเมินคุณภาพข้อมูลตามตัวชี้วัดคุณภาพจังหวัดกำแพงเพชร. เรียกใช้เมื่อ 10 กรกฎาคม 2567 จาก http://203.157.168.50/cockpit65_ud/main/new_index2.php?stg_group_id=6&
- อานนท์ สังฆะพงษ์ และคณะ. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรอบรู้ทางสุขภาพของญาติผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังในชุมชน. วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ, 37(2), 55-62.
- Bandura, A. (1986). Social foundations of thought and action: A social cognitive theory. Engle wood Cliffs, New Jersey: Prentice.
- Embuai, S. et al. (2019). Effect of Foot Exercise and Care on Peripheral Vascular Status in Patients with Diabetes Mellitus. Jurnal Ners, 14(3), 5-12.
- Frisca, S. (2021). Effectiveness Diabetes Self-Management Education (DSME) to Foot Care Behaviour and Foot Condition in Diabetes Mellitus Patient. The 4th International Virtual Conference on Nursing (IVCN), 2021, 1069-1077. DOI: <https://shorturl.asia/dB1RZ>
- Kim, A. (2023). Daily Life Management Guidelines for Diabetic Foot Patients. The Journal of Korean Diabetes, 24(4), 214-220.
- Makiling, M. & Smart, H. (2020). Patient-centered health education intervention to empower preventive diabetic foot self-care. Advances in Skin & Wound Care, 33(7), 360-365.
- Oluchi, S. E. et al. (2023). Improving Foot Self-care Practices Through Health Education Intervention Programs Among Diabetic Patients: A Systematic Review. Malaysian Journal of Medicine & Health Sciences, 19(4), 315-325.

Schaper, N. C. et al. (2017). Prevention and management of foot problems in diabetes: a summary guidance for daily practice 2015, based on the IWGDF guidance documents. Diabetes Research and Clinical Practice, 32(1), 7-15.

ความสุขในการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กร
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3*
 TEACHERS' IMPLEMENTATION HAPPINESS AFFECTING
 ORGANIZATIONAL COMMITMENT UNDER SAKON NAKHON PRIMARY
 EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

จิราภรณ์ สิงหา^{1*}, ปรัชญา ธงพานิช², สุมาลี ศรีพุทธรินทร์¹Jiraporn Singha^{1*}, Praty Thongpanit², Sumalee Sriputtarin¹¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม นครพนม ประเทศไทย¹Faculty of Education, Nakhon Phanom University, Nakhon Phanom, Thailand²คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม นครพนม ประเทศไทย²Faculty of Science, Nakhon Phanom University, Nakhon Phanom, Thailand

*Corresponding author E-mail: 666150110060@npu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและเปรียบเทียบความสุขในการปฏิบัติงานของครู จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา 2) ศึกษาและเปรียบเทียบความผูกพันในองค์กร จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ความสุขในการปฏิบัติงานของครูกับความผูกพันในองค์กร และ 4) ศึกษาอำนาจพยากรณ์ของความสุขในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 288 คน โดยสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัว ความสุขในการปฏิบัติงาน และความผูกพันในองค์กร ผลการวิจัยพบว่า ความสุขในการปฏิบัติงานและความผูกพันในองค์กรของครูอยู่ในระดับมาก และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา นอกจากนี้ความสุขในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความผูกพันในองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กรเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านการเงิน ด้านความเป็นมืออาชีพ และด้านการสร้างบรรยากาศและจิตสภาพแวดล้อม พยากรณ์ได้ร้อยละ 37 สามารถเขียนสมการได้ ดังนี้
$$Y' = 1.53 + .19 (\text{ด้านสุขภาพ}) + .15 (\text{ด้านครอบครัว}) + .13 (\text{ด้านการเงิน}) + .10 (\text{ด้านความเป็นมืออาชีพ}) + .08 (\text{ด้านการสร้างบรรยากาศและจิตสภาพแวดล้อม})$$

$$Zy' = .27 (\text{ด้านสุขภาพ}) + .23 (\text{ด้านครอบครัว}) + .17 (\text{ด้านการเงิน}) + .16 (\text{ด้านการสร้างบรรยากาศและจิตสภาพแวดล้อม}) + .15 (\text{ด้านความเป็นมืออาชีพ})$$

คำสำคัญ: ความสุขในการปฏิบัติงาน, ความผูกพันในองค์กร, การพยากรณ์

Abstract

This research aims to 1) Study and compare job satisfaction among teachers, categorized by employment status and school size; 2) Study and compare organizational commitment, categorized by employment status and school size; 3) Examine the relationship between teachers' job satisfaction and organizational commitment; and 4) Investigate the predictive power of job satisfaction on organizational commitment in schools under the jurisdiction of the Sakon Nakhon Primary Education Service Area Office 3. The study employs a quantitative research methodology, with a sample group consisting of 288 school administrators and teachers selected through stratified random sampling. The research instrument is a 5-point Likert scale questionnaire divided into three sections: demographic information, job satisfaction, and organizational commitment. The findings reveal that both job satisfaction and organizational commitment among teachers are at a high level and significantly differ at the 0.01 statistical level when analyzed by employment status and school size. Furthermore, job satisfaction is positively correlated with organizational commitment at a statistically significant level of 0.01. Multiple regression analysis shows that the variables influencing organizational commitment, in order of significance, include health, family, finances, professionalism, and the creation of a positive atmosphere and environment, with a predictive accuracy of 37%. The regression equation is as follows: Forecasting equation in raw scores $Y' = 1.53 + 0.19 (\text{health}) + 0.15 (\text{family}) + 0.13 (\text{finances}) + 0.10 (\text{professionalism}) + 0.08 (\text{atmosphere and environment})$ Standardized Score: $Zy' = 0.27 (\text{health}) + 0.23 (\text{family}) + 0.17 (\text{finances}) + 0.16 (\text{atmosphere and environment}) + 0.15 (\text{professionalism})$.

Keywords: Work Happiness, Organizational Commitment, Prediction

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างประชากร เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่พัฒนาอย่างก้าวกระโดด ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คน ทั้งนี้ World Happiness Report 2023 ของสหประชาชาติ (UN) ชี้ให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยความสุขของประชากรไทยอยู่ในลำดับที่ 60 ของโลก โดยเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยช่วงปี 2563 - 2566 พบว่า ลดลงอยู่ที่ 5.84 สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มปัญหาสุขภาพจิตที่เพิ่มสูงขึ้น โดยมีผู้ป่วยด้านสุขภาพจิตสูงถึง 2.5 ล้านคน (Policy Watch, 2567) ความสุข เป็นพลังงานสำคัญในการส่งเสริมสุขภาวะทางจิตใจ เสริมสร้างความเข้มแข็งในการเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ โดยเฉพาะในบริบทการทำงาน ความสุขของบุคลากรมีความเชื่อมโยงกับความสัมพันธ์เชิงบวกต่อเพื่อนร่วมงาน และคุณภาพของผลการปฏิบัติงาน (เรวดี ศิริภาพ, 2562)

ในยุคปัจจุบัน การจัดการศึกษามุ่งเน้นพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้มีศักยภาพรอบด้าน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 13), 2566) ครูในฐานะกลไกสำคัญของระบบการศึกษา จึงจำเป็นต้องพัฒนาและปรับตัวให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมจำเป็นต้องสร้างองค์การนวัตกรรมขึ้นก่อน ให้บุคลากรในองค์กรเห็นความสำคัญ (ปรัชญา ธงพานิช และคณะ, 2566) ความสุขของครูในการปฏิบัติงานซึ่งมีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน นอกจากนี้ ความผูกพันในองค์กรยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร บุคลากรที่มีความผูกพันต่อองค์กรสูงมักมีความจงรักภักดี ยอมรับในเป้าหมายและนโยบายขององค์กร พร้อมปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อ

ความสำเร็จร่วมกัน (นิกร แตรงอด, 2560) ปัจจุบันบุคลากรทำงานภายใต้แรงกดดันที่มีการแข่งขันสูง ส่งผลให้บุคลากรภายในองค์กรขาดความรัก ความผูกพัน จึงเป็นเหตุให้ต้องมีการส่งเสริมความสุขในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความรักความผูกพัน ซึ่งความผูกพันในองค์กรมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาในยุคปัจจุบัน การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเหล่านี้จะช่วยสร้างแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสถานศึกษาและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาต้องอาศัยครูและบุคลากรทางการศึกษาในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน การมีบุคลากรที่มีความสุขและมีความผูกพันต่อองค์กรสูงช่วยส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด (บงกช ตั้งจิระศิลป์, 2564)

ดังนั้น การศึกษาองค์ประกอบของความสุขในการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กรจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากลยุทธ์ที่สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของพื้นที่ สร้างความยั่งยืนในการจัดการศึกษา และช่วยให้สถานศึกษาปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเพื่อพัฒนาความเข้าใจในปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรของครู อันจะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและส่งเสริมการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสุขในการปฏิบัติงานของครู จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความผูกพันในองค์กร จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการปฏิบัติงานของครูกับความผูกพันในองค์กร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
4. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ของความสุขในการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการปฏิบัติงานของครู กับความผูกพันในองค์กรจากนักแนวคิดของนักวิชาการและสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิด แล้วจึงนำไปสร้างแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ แปลความหมาย สรุป และเสนอผลการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2567 รวมทั้งสิ้น 2,626 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 195 คน และครู 2,431 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) คิดเป็นร้อยละ 10 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 288 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 34 คน และครู 254 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีสัดส่วนที่เหมาะสมกับประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม สถานภาพ และขนาดของสถานศึกษา โดยเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) 2) ความสุขในการปฏิบัติงานของครู แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ระดับ 5 และ 3) ความผูกพันใน

องค์กร แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน แบ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารและผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย ซึ่งมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกขึ้นไป โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน ซึ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) มีค่าระหว่าง .23 - .55 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ .90 ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนถัดไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Google Form และได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบ 288 ฉบับ คิดเป็น 100% โดยทุกฉบับมีความครบถ้วนสมบูรณ์ของคำตอบ จากนั้นจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent Samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยกรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ใช้วิธีการของ Scheffé เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานจำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา แสดงผลตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานภาพ		
ผู้บริหารสถานศึกษา	34	11.80
ครู	254	88.20
2. ขนาดสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก	81	28.10
ขนาดกลาง	168	58.30
ขนาดใหญ่	39	13.50
รวม	288	100.00

จากตารางที่ 1 จากการวิเคราะห์ พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 288 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 34 คน (11.80%) และครู 254 คน (88.20%) เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจากสถานศึกษาขนาดเล็ก 81 คน (28.10%) จากสถานศึกษาขนาดกลาง 168 คน (58.30%) และจากสถานศึกษาขนาดใหญ่ 39 คน (13.50%)

2. ระดับความสุขในการปฏิบัติงานของครู

ผลการวิเคราะห์ความสุขในการปฏิบัติงานของครู จำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านการสร้างบรรยากาศและจัดสภาพแวดล้อม ด้านการผ่อนคลาย ด้านสุขภาพ ด้านความเป็นมืออาชีพ ด้านการเงิน และด้านครอบครัว แสดงผลตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการปฏิบัติงานของครู

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการปฏิบัติงานของครู	n = 288		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัจจัย
ด้านการสร้างบรรยากาศและจัดสภาพแวดล้อม (X_1)	4.28	.69	มาก
ด้านการผ่อนคลาย (X_2)	4.37	.48	มาก
ด้านสุขภาพ (X_3)	4.44	.46	มาก
ด้านความเป็นมืออาชีพ (X_4)	4.35	.46	มาก
ด้านการเงิน (X_5)	4.23	.43	มาก
ด้านครอบครัว (X_6)	4.40	.51	มาก
รวม	4.37	.31	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการปฏิบัติงานของครู โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.31) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสุขภาพ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.46) ตามด้วย ด้านครอบครัว ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.51) และ ด้านการผ่อนคลาย ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.48) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเงิน ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.43)

ผลการเปรียบเทียบความสุขในการปฏิบัติงานของครู จำแนกตามสถานภาพ ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู แสดงผลตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสุขในการปฏิบัติงานของครู จำแนกตามสถานภาพ

ความสุขในการปฏิบัติงานของครู	สถานภาพ				t	Sig
	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครู			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการสร้างบรรยากาศและจัดสภาพแวดล้อม	3.85	.62	4.34	.68	4.20**	.00
2. ด้านการผ่อนคลาย	4.07	.58	4.40	.45	2.30*	.03
3. ด้านสุขภาพ	4.15	.50	4.48	.44	2.68**	.01
4. ด้านความเป็นมืออาชีพ	4.26	.42	4.36	.47	.80	.43
5. ด้านการเงิน	4.21	.50	4.45	.41	2.50**	.01
6. ด้านครอบครัว	4.12	.60	4.44	.48	3.25**	.00
รวม	4.10	.33	4.41	.29	5.10**	.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสุขในการปฏิบัติงานของครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่า ครูมีความคิดเห็นสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างบรรยากาศและจัดสภาพแวดล้อม ด้านสุขภาพ ด้านการเงิน และด้านครอบครัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการผ่อนคลาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และด้านความเป็นมืออาชีพ ไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบความสุขในการปฏิบัติงานของครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระหว่างขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ แสดงผลตามตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความสุขในการปฏิบัติงานของครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ความสุขในการปฏิบัติงานของครู	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการสร้างบรรยากาศและจัดสภาพแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	1.43	2	.72	1.51	.22
	ภายในกลุ่ม	135.04	285	.47		
	รวม	136.47	287			
2. ด้านการผ่อนคลาย	ระหว่างกลุ่ม	1.10	2	.55	2.40	.09
	ภายในกลุ่ม	65.46	285	.23		
	รวม	66.56	287			
3. ด้านสุขภาพ	ระหว่างกลุ่ม	2.77	2	1.39	6.87**	.00
	ภายในกลุ่ม	57.50	285	.20		
	รวม	60.28	287			
4. ด้านความเป็นมืออาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	.13	2	.07	.31	.74
	ภายในกลุ่ม	61.25	285	.22		
	รวม	61.38	287			
5. ด้านการเงิน	ระหว่างกลุ่ม	.22	2	.11	.60	.55
	ภายในกลุ่ม	53.04	285	.19		
	รวม	53.04	287			
6. ด้านครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	2.82	2	1.41	5.66**	.00
	ภายในกลุ่ม	71.25	285	.25		
	รวม	74.08	287			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	.84	2	.42	4.57**	.01
	ภายในกลุ่ม	26.23	285	.09		
	รวม	27.07	287			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความสุขในการปฏิบัติงานของครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระหว่างขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ทุกระดับ .01 พบว่าด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ด้านการสร้างบรรยากาศและจัดสภาพแวดล้อม ด้านการผ่อนคลาย ด้านความเป็นมืออาชีพ และด้านการเงิน ไม่แตกต่างกัน

3. ความผูกพันในองค์กรของครู

ผลการวิเคราะห์ความผูกพันในองค์กร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านอารมณ์ ด้านความต่อเนื่อง ด้านบรรทัดฐาน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการบริหาร และด้านการปฏิบัติงาน แสดงผลตามตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กร

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กร	n = 288		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัจจัย
ด้านอารมณ์ (Y ₁)	4.39	.45	มาก
ด้านความต่อเนื่อง (Y ₂)	4.40	.42	มาก
ด้านบรรทัดฐาน (Y ₃)	4.41	.40	มาก

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กร (ต่อ)

ด้านการมีส่วนร่วม (Y_4)	4.37	.48	มาก
ด้านการบริหาร (Y_5)	4.28	.53	มาก
ด้านการปฏิบัติงาน (Y_6)	4.28	.51	มาก
รวม	4.36	.33	มาก

จากตารางที่ 5 ความผูกพันในองค์กรของครูอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.33) โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในความผูกพันด้านบรรทัดฐาน ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.40) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดในความผูกพันด้านการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.51)

ผลการเปรียบเทียบความผูกพันในองค์กร จำแนกตามสถานภาพ ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู แสดงผลตามตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบความผูกพันในองค์กร จำแนกตามสถานภาพ

ความผูกพันในองค์กร	สถานภาพ				t	Sig
	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครู			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ความผูกพันด้านอารมณ์	4.24	.47	4.41	.45	2.13*	.03
2. ความผูกพันด้านความต่อเนื่อง	4.14	.47	4.44	.40	3.99**	.00
3. ความผูกพันด้านบรรทัดฐาน	4.16	.44	4.45	.38	4.09**	.00
4. ความผูกพันด้านการมีส่วนร่วม	4.19	.45	4.39	.48	2.36*	.02
5. ความผูกพันด้านการบริหาร	4.08	.49	4.31	.53	2.33*	.02
6. ความผูกพันด้านการปฏิบัติงาน	4.28	.46	4.28	.52	.08	.93
รวม	4.18	.30	4.38	.32	3.42**	.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบความผูกพันในองค์กร จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่า ครูมีความคิดเห็นสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษา ความผูกพันด้านอารมณ์ ความผูกพันด้านการมีส่วนร่วม ความผูกพันด้านการบริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ความผูกพันด้านความต่อเนื่อง และความผูกพันด้านบรรทัดฐาน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และความผูกพันด้านการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความผูกพันในองค์กร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระหว่างขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ แสดงผลตามตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบความผูกพันในองค์กร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

การบริหารการเปลี่ยนแปลง ในสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ความผูกพันด้านอารมณ์	ระหว่างกลุ่ม	2.53	2	1.26	6.3470**	.00
	ภายในกลุ่ม	56.52	285	.20		
	รวม	59.05	287			

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบความผูกพันในองค์กร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา (ต่อ)

2. ความผูกพันด้านความต่อเนื่อง	ระหว่างกลุ่ม	3.58	2	1.79	10.89**	.00
	ภายในกลุ่ม	46.86	285	.16		
	รวม	50.44	287			
3. ความผูกพันด้านบรรทัดฐาน	ระหว่างกลุ่ม	3.02	2	1.51	2.79	.00
	ภายในกลุ่ม	41.89	285	.15		
	รวม	44.92	287			
4. ความผูกพันด้านการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	1.26	2	.63	2.79	.06
	ภายในกลุ่ม	64.29	285	.23		
	รวม	65.55	287			
5. ความผูกพันด้านการบริหาร	ระหว่างกลุ่ม	.41	2	.21	.73	.48
	ภายในกลุ่ม	80.19	285	.28		
	รวม	80.60	287			
6. ความผูกพันด้านการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	3.22	2	1.61	6.46**	.00
	ภายในกลุ่ม	70.95	285	.28		
	รวม	74.16	287			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.48	2	.74	7.32	.00
	ภายในกลุ่ม	28.86	220	.10		
	รวม	30.34	222			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบความผูกพันในองค์กร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระหว่างขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่า ความผูกพันด้านอารมณ์ ความผูกพันด้านความต่อเนื่อง ความผูกพันด้านบรรทัดฐาน และความผูกพันด้านการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความผูกพันด้านการมีส่วนร่วม และความผูกพันด้านการบริหาร ไม่แตกต่างกัน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการปฏิบัติงานกับความผูกพันในองค์กร

ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการปฏิบัติงานของครูกับความผูกพันในองค์กรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Coefficient of Correlation)

ตารางที่ 8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการปฏิบัติงานของครูกับความผูกพันในองค์กร

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y
X ₁	1.00	.41**	.09	.32**	.19**	.26**	.70**	.25**	.24**	.28**	.19**	.24**	.17**	.32**
X ₂		1.00	.31**	.19**	.21**	.11	.62**	.28**	.17**	.30**	.15**	.14*	.17**	.28**
X ₃			1.00	.21**	.24**	.33**	.56**	.29**	.41**	.41**	.30**	.20**	.23**	.43**
X ₄				1.00	.50**	.09	.63**	.30**	.15*	.27**	.28**	.33**	.19**	.36**
X ₅					1.00	.13*	.58**	.26**	.15*	.26**	.29**	.34**	.24**	.37**
X ₆						1.00	.54**	.29**	.44**	.41**	.32**	.12*	.14*	.40**
X							1.00	.45**	.44**	.53**	.41**	.37**	.31**	.59**

ตารางที่ 8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการปฏิบัติงานของครูกับความผูกพันในองค์กร (ต่อ)

Y ₁								1.00	.47**	.46**	.34**	.36**	.35**	.70**
Y ₂									1.00	.52**	.31**	.21**	.25**	.63**
Y ₃										1.00	.39**	.35**	.35**	.70**
Y ₄											1.00	.41**	.42**	.69**
Y ₅												1.00	.61**	.73**
Y ₆													1.00	.74**
Y														1.00

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากตารางที่ 8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการปฏิบัติงานของครูกับความผูกพันในองค์กร พบว่าความสุขในการปฏิบัติงานของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความผูกพันในองค์กร ($r = 0.59$, $p < .01$) โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ด้านการสร้างบรรยากาศและจิตสภาวะแวดล้อม และด้านการเงิน

5. อำนาจพยากรณ์ความสุขในการปฏิบัติงานของครูต่อความผูกพันในองค์กร

ตารางที่ 9 แสดงความสัมพันธ์ความสุขในการปฏิบัติงานของครูซึ่งเป็นตัวแปรพยากรณ์

ตัวแปรพยากรณ์		X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆
ด้านการสร้างบรรยากาศและจิตสภาวะแวดล้อม (X ₁)	X ₁	1.00	.41**	.09	.32**	.19**	.26**
ด้านการผ่อนคลาย (X ₂)	X ₂		1.00	.31**	.19**	.21**	.11
ด้านสุขภาพ (X ₃)	X ₃			1.00	.21**	.24**	.33**
ด้านความเป็นมืออาชีพ (X ₄)	X ₄				1.00	.50**	.09
ด้านการเงิน (X ₅)	X ₅					1.00	.13*
ด้านครอบครัว (X ₆)	X ₆						1.00

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากตารางที่ 9 พบว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 21 ค่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง .09 ถึง .50 ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปร กล่าวคือ หากค่าของตัวแปรหนึ่งเพิ่มขึ้น อีกตัวแปรหนึ่งจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ด้านความเป็นมืออาชีพ (X₄) กับด้านการเงิน (X₅) $r = .50$ รองลงมา คือ ด้านการสร้างบรรยากาศและจิตสภาวะแวดล้อม (X₁) กับด้านการผ่อนคลาย (X₂): $r = .41$ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ด้านการสร้างบรรยากาศและจิตสภาวะแวดล้อม (X₁) กับด้านสุขภาพ (X₃) $r = .09$ ทั้งนี้ ค่า r ทั้งหมดไม่เกิน .85 จึงไม่มีปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ตามเกณฑ์ที่ Kline (2020) กำหนด

ตารางที่ 10 แสดงการหาอำนาจพยากรณ์ความสุขในการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กร

ตัวแปร	B	SEb	Beta	t	Sig
ด้านสุขภาพ (X ₃)	.19	.04	.27	5.20**	.00
ด้านการสร้างบรรยากาศและจิตสภาวะแวดล้อม (X ₁)	.08	.02	.16	3.11**	.00
ด้านการเงิน (X ₅)	.13	.04	.17	3.06**	.00
ด้านครอบครัว (X ₆)	.15	.03	.23	4.39**	.00

ตารางที่ 10 แสดงการหาอำนาจพยากรณ์ความสุขในการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กร (ต่อ)

ด้านครอบครัว (X ₆)	.15	.03	.23	4.39**	.00
ด้านความเป็นมืออาชีพ (X ₄)	.10	.04	.15	2.57**	.01
R = .60 R ² = .37 R _{adj} = .36 SE _{est} = .26 F = 33.22 a = 1.53					

* p < .05, ** p < .01

จากตารางที่ 10 ใช้การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการปฏิบัติงาน (X) และความผูกพันในองค์กร (Y) ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ (X₃) ด้านครอบครัว (X₆) ด้านการเงิน (X₅) ด้านความเป็นมืออาชีพ (X₄) และด้านการสร้างบรรยากาศและจิตสภาวะแวดล้อม (X₁) สามารถร่วมกันทำนายความผูกพันในองค์กรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าความแปรปรวนที่อธิบายได้ (R₂) อยู่ที่ .37 หรือ 37% โดยตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ด้านสุขภาพ (X₃) ตามด้วย ด้านครอบครัว (X₆) และด้านการเงิน (X₅)

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = .19 (\text{ด้านสุขภาพ}) + .15 (\text{ด้านครอบครัว}) + .13 (\text{ด้านการเงิน}) + .10 (\text{ด้านความเป็นมืออาชีพ}) + .08 (\text{ด้านการสร้างบรรยากาศและจิตสภาวะแวดล้อม}) 1.53$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Zy' = .27 (\text{ด้านสุขภาพ}) + .23 (\text{ด้านครอบครัว}) + .17 (\text{ด้านการเงิน}) + .16 (\text{ด้านการสร้างบรรยากาศและจิตสภาวะแวดล้อม}) + .15 (\text{ด้านความเป็นมืออาชีพ})$$

ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า ความสุขในการปฏิบัติงานในด้านสุขภาพ การสนับสนุนจากครอบครัว การเงิน ความเป็นมืออาชีพ และการสร้างบรรยากาศการทำงาน ล้วนมีบทบาทสำคัญต่อความผูกพันในองค์กร การพัฒนาคุณภาพชีวิตของครูในมิติดังกล่าวจึงเป็นแนวทางที่สำคัญในการส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กร

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความสุขในการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1.1 ระดับความสุขโดยรวม พบว่า ครูมีความสุขในการทำงานอยู่ในระดับสูงในทุกด้าน ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความสุข ได้แก่ สุขภาพที่ดี สวัสดิการเหมาะสม และความมั่นคงในอาชีพ ซึ่งช่วยลดความเครียดและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน สอดคล้องการศึกษาของ ธนวุฒิ แก้วนุช ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข (ธนวุฒิ แก้วนุช, 2561)

1.2 ความแตกต่างตามสถานภาพ มีทั้งผู้บริหารและครูมีความสุขในการทำงานอยู่ในระดับสูง โดยความสุขส่งผลเชิงบวกต่อสภาพจิตใจและลดความวิตกกังวลในผู้เรียน (เรวดี ศิริภาพ, 2562) อีกทั้ง ช่วยสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา (ปิยะธิดา ปัญญา และไพศาล วรคำ, 2560)

1.3 ความแตกต่างตามขนาดสถานศึกษา สถานศึกษาขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ ต่างมีระดับความสุขของครูอยู่ในระดับสูง การบริหารจัดการที่ดี การสนับสนุนจากผู้บริหาร และสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสม มีบทบาทสำคัญครูที่มีความสุขจะมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ขามา เทียนโสภา, 2566)

1.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขการวิจัย พบว่า ความสุขในการทำงานของครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยที่มีผล ได้แก่ ภาระงาน ความหลากหลายกิจกรรม และความสัมพันธ์ในองค์กร ผลลัพธ์เหล่านี้สะท้อนถึงความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (ณัฐพล หงส์คง, 2563)

2. ความผูกพันในองค์กรของครู

2.1 ระดับความผูกพันโดยรวมความผูกพันในองค์กรของครูอยู่ในระดับสูง ปัจจัยที่ส่งเสริม ได้แก่ สุขภาพจิตที่ดี ความมั่นคงในอาชีพ และการสนับสนุนในองค์กร สอดคล้องกับการศึกษาของ กฤตชัย สุริยนต์ ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานของครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ที่ชี้ว่าความผูกพันในองค์กรช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของครู (กฤตชัย สุริยนต์ และคณะ, 2562)

2.2 ความผูกพันในองค์กรของครู พบว่า ความผูกพันในองค์กรของครูอยู่ในระดับสูง ปัจจัยที่ส่งเสริม ได้แก่ ความท้าทาย ความรู้สึกความสำคัญ สอดคล้องกับการศึกษาของ นภาพรณ ณะแก้ว ที่ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและแนวทางการเสริมสร้างความผูกพันในองค์กรของครู ยืนยันว่าความผูกพันช่วยสร้างแรงจูงใจที่มีความผูกพันสูงจะมีประสิทธิภาพในการทำงาน (นภาพรณ ณะแก้ว, 2562)

2.3 ความแตกต่างตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษาผู้บริหารและครูมีความผูกพันในองค์กรในระดับสูง โดยเฉพาะในสถานศึกษาขนาดเล็ก เนื่องจากการดูแลและการสื่อสารที่ใกล้ชิดจากผู้บริหาร (รณชัย ทองงามขำ และคณะ, 2566) สอดคล้องกับการศึกษาของ ยุพา กิจสงเสริมกุล และดวงใจ ชนะสิทธิ์ ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความผูกพันต่อองค์กรของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งขนาดของสถานศึกษามีผลต่อโครงสร้างการทำงานและความสัมพันธ์ในองค์กร (ยุพา กิจสงเสริมกุล และดวงใจ ชนะสิทธิ์, 2561)

2.4 ปัจจัยเชิงสถิติที่ส่งผลต่อความผูกพันการวิเคราะห์ข้อมูลชี้ให้เห็นว่าปัจจัยคัดสรร เช่น วัฒนธรรมองค์กร การได้รับการยอมรับ และผลตอบแทน มีผลต่อความผูกพันในองค์กรอย่างมีนัยสำคัญ (วรวัจน์ สารถวิล, 2564)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานและความผูกพันในองค์กรผลการศึกษาแสดงความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความสุขในการทำงานส่งเสริมความผูกพันในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ความสุขในการทำงานกับความผูกพันในองค์กร มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษาปรัชญา ธงพานิช และคณะ กล่าวว่า การสร้างนวัตกรรมองค์กร การมีความคิดใหม่ ๆ ก่อให้เกิดประโยชน์และความผูกพันแก่องค์กร (ปรัชญา ธงพานิช และคณะ, 2566) สอดคล้องกับ นภาพรณ ณะแก้ว ระบุว่า สมาชิกที่มีความผูกพันในระดับสูงมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงกว่า (นภาพรณ ณะแก้ว, 2562) และสอดคล้องกับ วรวัจน์ สารถวิล ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กรของครูในสถานศึกษา พบว่า วัฒนธรรมการยอมรับ การมอบอำนาจ ผลตอบแทน และบรรยากาศในการทำงาน มีผลต่อความผูกพันในองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (วรวัจน์ สารถวิล, 2564)

4. ปัจจัยที่คาดการณ์ความผูกพันในองค์กร พบว่า มีปัจจัยสำคัญ 5 ประการที่คาดการณ์ความผูกพันในองค์กร ได้แก่ สุขภาพ ครอบครัวยุทธศาสตร์ทางการเงิน ความเป็นมืออาชีพ และบรรยากาศในการทำงาน ปัจจัยเหล่านี้สามารถอธิบายความแปรผันของความผูกพันในองค์กรได้ถึง 37% ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐชนน คองอยู่ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารกับความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา พบว่า ความสุขมีผลต่อความผูกพันในองค์กรอย่างมีนัยสำคัญ (ณัฐชนน คองอยู่, 2565)

ความสุขในการทำงานและความผูกพันในองค์กรของครูอยู่ในระดับสูง การส่งเสริมสุขภาพที่ดี การสนับสนุนจากครอบครัว สถานะทางการเงินที่มั่นคง การพัฒนาความเป็นมืออาชีพ และการสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีเป็นกลยุทธ์สำคัญในการเพิ่มความผูกพัน ซึ่งจะนำไปสู่ความมุ่งมั่นและประสิทธิภาพในการทำงานในระยะยาว ส่งผลดีต่อการพัฒนาองค์กรและการศึกษาอย่างยั่งยืน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้สรุปได้ว่า 1) ความสุขในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมาก จำแนกตามสถานภาพ และ ขนาดสถานศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ความผูกพันในองค์กร พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 3) ความสัมพันธ์ระหว่างความสุข ในการปฏิบัติงานของครูกับความผูกพันในองค์กร พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 กับความผูกพันในองค์กร ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ 4) อำนาจ พยากรณ์ของความสุขในการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กร มี 5 ตัวแปร ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านการสร้างบรรยากาศและจัดสภาพแวดล้อม ด้านการเงิน ด้านครอบครัว ด้านความเป็นมืออาชีพ ร่วมกัน ทำนายอธิบายความแปรปรวนความผูกพันในองค์กรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ได้ร้อยละ 37 เพราะว่าความสุขในการปฏิบัติงานมีความสำคัญในการส่งเสริมบุคคลให้อยากทำงานใน องค์กรต่อไป เพื่อให้เกิดความผูกพันต่อองค์กรสูงขึ้น จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรแบ่งแยก พื้นที่สำหรับการทำงาน ห้องเรียน ห้องประชุม และพื้นที่ส่วนกลางอย่างชัดเจน เพื่อหลีกเลี่ยงความยุ่งเหยิงและ การรบกวนระหว่างกิจกรรมต่าง ๆ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่ เกี่ยวข้องกับงาน เพื่อให้บุคลากรรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กร และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาความสุขใน การปฏิบัติงานของครูทั้ง 5 ด้านนี้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา ต่อไป ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรมีการวิจัยความสุขในการปฏิบัติงานของครู ในสถานศึกษาระดับ อื่น ๆ เช่น ระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ 2) ควรมีการวิจัยความสุขในการปฏิบัติงาน ของครูที่ส่งผลต่อการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในสถานศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กฤตชัย สุริยนต์ และคณะ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานของครูกับประสิทธิผลของ โรงเรียนในเครือข่ายมหาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสาร สังคมศาสตร์วิจัย, 10(2), 1-17.
- ขามา เทียนโสภา. (2566). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนเพื่อส่งเสริมการเป็นองค์กรแห่งความสุข. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ณัฐชนนท์ คงอยู่. (2565). การใช้อำนาจของผู้บริหารกับความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐพล หงส์คง. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กับความสุขของ ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี. วารสารบัณฑิตวิจัย, 11(1), 135-155.
- ธนวุฒิ แก้วนุช. (2561). รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข. ใน วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการการศึกษา. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นภาพรรณ ธนะแก้ว. (2562). สภาพและแนวทางการเสริมสร้างความผูกพันในองค์กรของครูตามทัศนะผู้บริหาร สถานศึกษาและครูในอำเภอเชียงของ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4. ใน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.

- นิกร แดงรอด. (2560). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการสังกัดหน่วยงานราชการ
แห่งหนึ่ง. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
บงกช ตั้งจิระศิลป์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กร ความจงรักภักดีต่อองค์กรและผลการ
ปฏิบัติงานของนักบัญชีในจังหวัดระยอง. วารสารบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม, 3(2), 55-70.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปรัชญา ธงพานิช และคณะ. (2566). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง. Journal of Roi Kaensam Academi,
8(9), 560-576.
- ปิยะธิดา ปัญญา และไพศาล วรคำ. (2560). ความสุขในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 13). (2566). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 258 ง หน้า
121 (1 ตุลาคม 2565).
- ยุพา กิจส่งเสริมกุล และดวงใจ ชนะสิทธิ์. (2561). ความผูกพันต่อองค์กรของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 10(1),
321-336.
- รณชัย ทองงามขำ และคณะ. (2566). พฤติกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความผูกพันของครูสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. วารสารสิรินธรปริทรรศน์, 24(2), 156-168.
- เรวดี ศิริภาพ. (2562). รูปแบบการพัฒนาสุขภาวะเชิงพุทธบูรณาการของพนักงานบริษัท. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร
ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วรวัจน์ สารเถลิ. (2564). ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร. วารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรม, 9(2), 173-180.
- Policy Watch. (2567). ความสุขคนไทยลดปัญหาสุขภาพจิตสูงขึ้น. เรียกใช้เมื่อ 11 มิถุนายน 2567 จาก
<https://policywatch.thaipbs.or.th/article/life-16>.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะนาฏกรรม
เพลงรำวงมาตรฐาน โดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดพุมเรียง*

THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT AND DRAMATIC SKILLS PHELENG
RAM WONG MATTRATHAN BY USING THE TEACHING SET WITH ONLINE
EDUCATIONAL GAMES FOR PRATHOMSUKSA 4 STUDENTS
OF WAT PHUM RIANG SCHOOL

พัชรภรณ์ สุวรรณรัตน์

Patcharaporn Suwannarat

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Bangkok, Thailand

Corresponding author E-mail: 6514442004@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน โดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ 2) เพื่อพัฒนาทักษะนาฏกรรม เพลงรำวงมาตรฐาน โดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอนของนักเรียนโดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดพุมเรียง รูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง แบบหนึ่งกลุ่ม จำนวน 31 คน โดยวิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ เรื่อง รำวงมาตรฐาน ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน แบบประเมินทักษะการร้องและการรำและแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ทักษะการร้องเพลงรำวงมาตรฐาน เพลงหญิงไทยใจงาม ความสามารถอยู่ในระดับดี และทักษะการรำเพลงรำวงมาตรฐาน เพลงหญิงไทยใจงาม ความสามารถอยู่ในระดับดี 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อเสนอแนะในการวิจัย 1) ครูควรเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมเพื่อความสะดวกและเพียงพอต่อนักเรียน 2) การเรียนการสอนมีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติหลากหลาย ครูต้องวางแผนและยืดหยุ่นเวลาให้เหมาะสม เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมและเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ทักษะนาฏกรรม, ชุดการสอน, เกมการศึกษาออนไลน์

* Received January 24, 2025; Revised February 8, 2025; Accepted February 16, 2025

Abstract

This research aimed to 1) Develop the academic achievement before and after learning of students by using the teaching set with online educational games; 2) Develop the dramatic skills of Phleng Ram Wong Mattrathan by using the teaching set with online educational games; and 3) Study the satisfaction of students towards learning by using the teaching set with online educational games; The sample consisted of 31 grade 4 students of Wat Phum Riang School. The research design was a one group experimental research with the purposive selection method. The research instruments included the lesson plan using the online educational games teaching set on Phleng Ram Wong Mattrathan, the online educational games teaching set, the pre- and post-learning achievement test, the singing and dancing skill assessment form, and the student satisfaction assessment form. The statistics used for data analysis included the mean, standard deviation, and t-test. The results of the research found that: 1) The academic achievement after learning was higher than before learning with a statistical significance level of .05 2) The skill of singing the Phleng Ram Wong Mattrathan, “Ying Thai Jai Ngam”, was at a good level; and the skill of dancing the Phleng Ram Wong Mattrathan, “Ying Thai Jai Ngam”, was at a good level. 3) The satisfaction of students in Overall, fourth grade students have the highest level of satisfaction. Research suggestions: 1) Teaching and learning: teachers should prepare materials and equipment ready for convenience and sufficient for students. 2) Teaching and learning has a variety of activities for students to practice. Teachers must plan and be flexible with time appropriately so that students can practice activities and learn to the fullest.

Keywords: Learning Achievement, Dramatic Skills, Teaching Set, Online Educational Games

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ประกอบด้วย สาระสำคัญ 3 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 ทักษะศิลป์ สาระที่ 2 ดนตรีและสาระที่ 3 นาฏศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของงานศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่าง ๆ เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคมตลอดจนให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ เห็นความสำคัญและคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ กระบวนการจัดการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกทักษะ กระบวนการคิด ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพในอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

นาฏศิลป์ไทย เป็นศิลปะการแสดงที่มีมาแต่ช้านาน มีความงดงามและมีคุณค่าต่อสังคม เป็นศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ประจำชาติที่ควรร่วมกันอนุรักษ์ไว้ วิชานาฏศิลป์เป็นวิชาที่มีความสำคัญอีกวิชาหนึ่ง เนื่องจากนาฏศิลป์ไทยแสดงให้เห็นถึงความเป็นอารยประเทศ การจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ในลักษณะการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างมีลีลาที่อ่อนช้อยงดงาม ดังนั้น การสอนนาฏศิลป์ จึงจำเป็นต้องมีหลักในการจัดการเรียนรู้โดยเฉพาะ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้อบรมผู้เรียนให้เกิดผลดีและมีประสิทธิภาพครูผู้สอนต้องยึดหลักสูตรเป็นสำคัญนำเอาทฤษฎีหลักการไปจัดกระบวนการเรียนการสอนให้

นักเรียนมีความรู้ความสามารถ ส่งเสริมบุคลิกภาพ เจตคติที่ดีต่อนาฏศิลป์และคำนึงถึงหลักการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสามารถของเด็กนักเรียนแต่ละคน (รสสุคนธ์ เพ็ญเนตร, 2561) ธรรมชาติของรายวิชานาฏศิลป์เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะทางนาฏศิลป์ ซึ่งในระดับหลักสูตรกลุ่มสาระวิชาจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติควบคู่กับการเกิดความคิดสร้างสรรค์ ครูผู้สอนสามารถบูรณาการเทคนิคและวิธีการที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในทุกกระบวนการตั้งแต่การกระตุ้นความสนใจก่อนเริ่มเรียนในรูปแบบเกม (เสาวรี ภูบาลชื่น, 2565)

ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษา เป็นการนำสื่อการสอนหลายชนิดเข้ารวมไว้ด้วยกัน ใช้ในการเรียนการสอนที่มีกระบวนการผลิตอย่างเป็นระบบ สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ร่วมกับการนำเกมการศึกษาในรูปแบบออนไลน์ซึ่งเป็นกิจกรรมการเล่นที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ช่วยฝึกทักษะให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในสิ่งที่เรียนอาจมีการแข่งขันหรือไม่ก็ได้ แต่จะต้องมีกติกาการเล่นกำหนดไว้ และจะต้องมีการประเมินผลความสำเร็จของผู้เล่นด้วย ซึ่งชุดการสอน มีชื่อเรียกอีกหลายชื่อ คือ ชุดการเรียน หรือ ชุดการเรียนการสอน อันเป็นการแสดงถึงแนวทางการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนมีโอกาสใช้สื่อต่าง ๆ ในชุดการเรียนและสามารถศึกษาความรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นการนำเอาสื่อการเรียนการสอนหลาย ๆ อย่างมารวมกัน โดนสอดคล้องกับวิชา หน่วย หัวเรื่อง เนื้อหา และวัตถุประสงค์ (เจริญขวัญ โรจนพงศ์สถาพร, 2561) เกมการศึกษาเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ครูกำหนดไว้ โดยการให้นักเรียนเล่นตามกติกาและนำเนื้อหา และข้อมูลของเกม พฤติกรรมการเล่น วิธีการเล่นและผลการเล่นเกมมาสรุปผลการเรียนรู้ (ทิตินา แคมมณี, 2562) การจัดการเรียนรู้ด้วยเกมการศึกษาออนไลน์ เป็นกิจกรรมที่สร้างความสนใจและสนุกสนานให้แก่ นักเรียน มีกฎเกณฑ์ กติกา การแข่งขัน ผู้เล่นจะได้ฝึกใช้กระบวนการคิด ฝึกปฏิบัติ หรือ ทบทวนเนื้อหาวิชาที่เรียนผ่านการเล่นเกมการศึกษาออนไลน์ที่ผู้เรียนสามารถเล่นผ่านระบบอินเทอร์เน็ตไม่ว่าจะเป็นที่บ้านหรือสถานศึกษา นอกจากจะได้รับการบ่งชี้ความรู้ผู้เรียนก็จะได้รับความสนุกสนานควบคู่กันไปด้วย (ปพิชญา วิชาสิทธิ์, 2564)

จากการจัดการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ในระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา ซึ่งผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนพบว่า นักเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนเท่าที่ควร เนื่องจากนักเรียนให้ความสนใจกับการเล่นเกมมือถือ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ และไม่มีสมาธิกับกิจกรรมการเรียนการสอนในเวลาเรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชานาฏศิลป์มีระดับคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ เมื่อนักเรียนไม่สามารถปฏิบัติทักษะทางนาฏศิลป์ในเพลงพื้นฐานได้อย่างถูกต้อง ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ไม่สนใจเรียน และไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งผลให้นักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ให้สูงขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนด ผู้วิจัยมีความสนใจในการออกแบบชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาในรูปแบบออนไลน์ เป็นนวัตกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนเกิดความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนโดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์
2. เพื่อพัฒนาทักษะนาฏกรรม เพลงรำวงมาตรฐาน โดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอนของนักเรียนโดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผน แบบหนึ่งกลุ่มทดลอง แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดพุมเรียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 มีจำนวน 1 ห้อง ซึ่งมีนักเรียนทั้งหมด 31 คน เนื่องจากโรงเรียนมีขนาดกลาง นักเรียนในระดับชั้นมีเพียง 1 ห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดพุมเรียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้อง นักเรียนจำนวน 31 คน โดยวิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เนื่องจากผู้วิจัยต้องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะนาฏกรรมของผู้เรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ปฏิบัติหน้าที่การสอนในรายวิชานาฏศิลป์

เครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ ที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ เรื่อง รำวงมาตรฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 6 แผน จำนวนทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง ประกอบด้วย 1) ประวัติความเป็นมาของเพลงรำวงมาตรฐาน 2) ลักษณะและรูปแบบการแสดงรำวงมาตรฐาน 3) เครื่องแต่งกายของเพลงรำวงมาตรฐาน 4) เครื่องดนตรีประกอบการแสดงรำวงมาตรฐาน 5) เพลงรำวงมาตรฐาน 6) ทำรำเพลงรำวงมาตรฐาน

การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัยโดยนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยเขียนขึ้นไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและปรับปรุงแก้ไขเพื่อเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2. ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ เรื่อง รำวงมาตรฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 เรื่อง ประกอบด้วย

2.1 ประวัติความเป็นมาของเพลงรำวงมาตรฐาน ใช้เกมการศึกษาออนไลน์ เกม Plickers

ภาพที่ 1 โปรแกรมเกม Plickers

2.2 ลักษณะและรูปแบบการแสดงรำวงมาตรฐาน ใช้เกมการศึกษาออนไลน์ Wordwall

Wordwall

ภาพที่ 2 โปรแกรมเกม Wordwall

2.3 เครื่องแต่งกายของเพลงรำวงมาตรฐาน ใช้เกมการศึกษาออนไลน์ Baamboozle

ภาพที่ 3 โปรแกรมเกม Baamboozle

2.4 เครื่องดนตรีประกอบการแสดงรำวงมาตรฐาน ใช้เกมการศึกษาออนไลน์ Wordwall

2.5 ทำรำเพลงรำวงมาตรฐาน ใช้เกมการศึกษาออนไลน์ Baamboozle

การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัยโดยนำชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ เรื่องรำวงมาตรฐานเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท นำชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อ โดยแบ่งการทดลองเป็น 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 ทดลองกับนักเรียนแบบรายบุคคล E_1/E_2 เท่ากับ 80.00/83.33 แบบกลุ่มย่อย (8 คน) E_1/E_2 เท่ากับ 85.00/81.67 และแบบภาคสนาม (30 คน) E_1/E_2 เท่ากับ 82.07/80.44 พบว่า สอดคล้องตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน วิชานาฏศิลป์ เรื่อง รำวงมาตรฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัยโดยนำแบบทดสอบที่ผ่านการปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนนาฏศิลป์ 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี 1 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อสอบเป็นรายข้อ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา นำแบบทดสอบที่ปรับแก้ตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่เคยได้รับการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รำวงมาตรฐาน มาแล้ว ซึ่งได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 39 คน นำผลการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาความยาก - ย่าง และค่าอำนาจจำแนก นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ ตามวิธีของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder-Richarson Method: KR - 20) พบว่า แบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 แสดงว่ามีค่าความเชื่อมั่นสูงนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง รำวงมาตรฐาน ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

4. แบบประเมินทักษะการร้องและการรำ โดยมีรายการประเมินทักษะการร้องเพลง 5 ข้อ และรายการประเมินทักษะการรำ 5 ข้อ

การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัยโดยสร้างแบบประเมินทักษะ กำหนดประเด็นและรูปแบบการประเมินทักษะนาฏกรรม เพลงรำวงมาตรฐาน โดยใช้แบบวัดทักษะ แบบรูบริคส์ ที่มีระดับคุณภาพ 4 ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดี พอใช้ และปรับปรุง เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและความชัดเจนของคำถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของแบบประเมินทักษะนาฏกรรม โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท นำผลการประเมินความเหมาะสมของแบบประเมินทักษะนาฏกรรมมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

5. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้ เพลงรำวงมาตรฐาน โดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ ที่เป็นแบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 20 ข้อ จากการประเมินคุณภาพของเครื่องมือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการทดลอง โดยใช้แบบแผนการวิจัย One Group Pretest-Posttest Design ดังนี้

1. ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ และให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดทักษะนาฏกรรม เพลงร่ำวงมาตรฐาน แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ เรื่อง ร่ำวงมาตรฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 6 แผน จำนวน 10 ชั่วโมง

แผนที่ 1 เรื่อง ประวัติความเป็นมาของเพลงร่ำวงมาตรฐาน จำนวน 1 ชั่วโมง

แผนที่ 2 เรื่อง ลักษณะและรูปแบบการแสดงร่ำวงมาตรฐาน จำนวน 1 ชั่วโมง

แผนที่ 3 เรื่อง เครื่องแต่งกายของเพลงร่ำวงมาตรฐาน จำนวน 2 ชั่วโมง

แผนที่ 4 เรื่อง เครื่องดนตรีประกอบการแสดงร่ำวงมาตรฐานจำนวน 1 ชั่วโมง

แผนที่ 5 เรื่อง เพลงร่ำวงมาตรฐาน จำนวน 2 ชั่วโมง

แผนที่ 6 เรื่อง ทำรำเพลงร่ำวงมาตรฐาน จำนวน 3 ชั่วโมง

โดยในแต่ละเรื่องจะใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ เรื่องร่ำวงมาตรฐาน ซึ่งจะประกอบไปด้วยรูปแบบของเกมการศึกษาออนไลน์ ดังนี้

เรื่องที่ 1 ประวัติความเป็นมาของเพลงร่ำวงมาตรฐาน เกม Plickers

เรื่องที่ 2 ลักษณะและรูปแบบการแสดงร่ำวงมาตรฐาน เกม Wordwall

เรื่องที่ 3 เครื่องแต่งกายของเพลงร่ำวงมาตรฐาน เกม Baamboozle

เรื่องที่ 4 เครื่องดนตรีประกอบการแสดงร่ำวงมาตรฐาน เกม Wordwall

เรื่องที่ 5 ทำรำเพลงร่ำวงมาตรฐาน เกม Baamboozle

2. เมื่อสิ้นสุดการสอนตามกำหนดแล้วให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดทักษะนาฏกรรม เพลงร่ำวงมาตรฐานและทำแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์

3. ตรวจให้คะแนนผลที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะนาฏกรรม และแบบสอบถามความพึงพอใจ แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานและ แปลผล การวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ได้แก่

1. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะนาฏกรรม เพลงร่ำวงมาตรฐาน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะนาฏกรรม เพลงร่ำวงมาตรฐาน ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เพลงร่ำวงมาตรฐาน โดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำผลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์และพิจารณาแปลผลความพึงพอใจ

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เพลงร่ำวงมาตรฐาน โดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เพลงร่ำวงมาตรฐานโดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ผลการเรียน	จำนวน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่า t	Sig.
ก่อนเรียน	31	30	7.35	1.90	24.522	.000
หลังเรียน	31	30	21.77	3.08		

จากตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เพลงร่ำวงมาตรฐาน โดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน พบว่า คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.35 ($\bar{X} = 7.35$, S.D. = 1.90) และคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.77 ($\bar{X} = 21.77$, S.D. = 3.08) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพลงร่ำวงมาตรฐานโดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาทักษะนาฏกรรม เพลงร่ำวงมาตรฐาน โดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยทักษะการร้องเพลง เรื่องร่ำวงมาตรฐาน เพลงหญิงไทยใจงาม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ทักษะการร้องเพลง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. เนื้อเพลง	3.71	.461	ดี
2. วิธีการขับร้อง	3.65	.486	ดี
3. จังหวะ	3.39	.495	ปานกลาง
4. ทำนอง	3.68	.475	ดี
5. คุณภาพเสียง	3.32	.599	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.81	0.36	ดี

จากตารางที่ 2 ผลค่าเฉลี่ยทักษะการร้องเพลง เรื่องร่ำวงมาตรฐาน เพลงหญิงไทยใจงาม พบว่า นักเรียนมีทักษะการร้องเพลง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.36) โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เนื้อเพลงอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .461) วิธีการขับร้องอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = .486) จังหวะการขับร้องอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = .495) ทำนองการขับร้องอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = .475) และคุณภาพของเสียงที่ขับร้องอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.599)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยทักษะนาฏกรรม เรื่องร่ำวงมาตรฐาน เพลงหญิงไทยใจงาม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ทักษะนาฏกรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความถูกต้องของท่ารำ	3.68	.475	ดี
2. ลีลาท่ารำ	3.48	.508	ปานกลาง
3. จังหวะ	3.61	.495	ดี
4. ความพร้อมเพรียง	3.71	.461	ดี
5. ความกล้าแสดงออก	3.55	.506	ดี
เฉลี่ยรวม	3.61	0.49	ดี

จากตารางที่ 3 ผลค่าเฉลี่ยทักษะนาฏกรรม เรื่องร่ายมาตรฐาน เพลงหญิงไทยใจงาม พบว่า นักเรียนมีทักษะนาฏกรรม เรื่องร่ายมาตรฐาน เพลงหญิงไทยใจงาม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.49) ภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความถูกต้องของท่าร่ายอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = .475) ลีลาท่าร่ายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = .508) จังหวะการร่ายอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = .495) ความพร้อมเพรียงอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .461) ความกล้าแสดงออกอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = .506)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพลงร่ายมาตรฐาน โดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพลงร่ายมาตรฐาน โดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	ด้านการจัดการเรียนรู้	4.63	0.48	มากที่สุด
2	ด้านครูผู้สอน	4.65	0.47	มากที่สุด
3	ด้านผู้เรียน	4.65	0.48	มากที่สุด
4	ด้านสื่อการสอน	4.70	0.45	มากที่สุด
5	ด้านการวัดและประเมินผล	4.73	0.04	มากที่สุด
รวม		4.67	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ เรื่องร่ายมาตรฐาน พบว่า ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.48) ด้านครูผู้สอนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.47) ด้านผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.48) ด้านสื่อการสอนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.45) ด้านการวัดและประเมินผลมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.04)

อภิปรายผล

ผู้วิจัยนำผลการวิจัยที่ได้มาอภิปรายผลที่เกิดขึ้นจากการศึกษา ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เพลงร่ายมาตรฐาน โดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เพลงร่ายมาตรฐาน โดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ เนื่องจากการสอนโดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ เน้นนักเรียนได้เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติร่วมกับการจัดการเรียนการสอนด้วยเกมการศึกษาในรูปแบบออนไลน์ นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการสร้างความสนใจจากการตอบคำถามในเกมการศึกษาออนไลน์ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน การสอนโดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องต่าง ๆ อย่างสนุกสนานและท้าทายความสามารถ โดยผ่านการเล่นเกมของนักเรียน ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงผ่านการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎี Game Bases Learning ที่พรพิมล ใจกล้า ได้กล่าวว่า ทฤษฎี Game Bases Learning หรือที่เรียกว่า การเรียนรู้ผ่านเกม เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ได้รับความนิยมในยุคที่เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องมือสื่อสารได้พัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งในยุคปัจจุบัน ส่งผลต่อความสนใจของนักเรียนในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และการที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมได้ลงมือปฏิบัติสามารถทำ

ให้นักเรียนได้เกิดทักษะในการเรียนรู้ การเรียนรู้ผ่านเกมเป็นนวัตกรรมการศึกษาที่ได้เอาความสนุกสนานของเกม ออกแบบมาให้อยู่ในรูปแบบใหม่ให้มีการผสมผสานเนื้อหาในบทเรียนวิชาต่าง ๆ นักเรียนเกิดความเพลิดเพลิน มีความสุข สนุกสนานกับการเรียนรู้ขณะเล่น ไม่น่าเบื่อเกิดการเรียนรู้ได้ทั้งในระดับความจำและความเข้าใจ สามารถ ชักจูงให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ โดยสอดแทรกเนื้อหาของหลักสูตรไว้ในเกม เพื่อสร้างความสนุกสนานและความมีส่วนร่วมให้แก่ นักเรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้เกมมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนซึ่งแสดงให้เห็นว่า เกมการศึกษา ตอบสนองต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะการจัดกิจกรรมเกมการศึกษานักเรียนมีการแข่งขัน มีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอน สามารถตอบคำถามที่ครูสอนได้ นักเรียนเกิดความสนใจ และตั้งใจตอบคำถามที่ครูสอน เมื่อนักเรียนมีการตอบสนองต่อการเรียนรู้ จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (พรพิมล ใจกล้า, 2564) สอดคล้องกับ Grambs, C. & Fitch, G. ได้กล่าวว่า เกมเป็นนวัตกรรมการศึกษา ครูส่วนมากมีการยอมรับว่ากิจกรรมการเล่น เกม สามารถใช้เป็นแรงจูงใจนักเรียนได้ ครูควรนำเกมไปใช้ในการสอนเพื่อให้การสอนสามารถดำเนินการไปจนบรรลุเป้าหมายได้ เนื่องจากเกมเป็นกิจกรรมที่จัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนเกิดการแข่งกันอย่างมีกฎเกณฑ์ มีวัตถุประสงค์เฉพาะกิจกรรม สร้างความสนุกสนานให้กับผู้เรียน (Grambs, C. & Fitch, G., 1970) สอดคล้องกับ กิ่งกาญจน์ บุณสินวัฒนกุล ได้วิเคราะห์แบบบันทึกสะท้อนผลการเรียนรู้ พบว่า สื่อการเรียนรู้เกมการศึกษาช่วยกระตุ้นและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งก่อนการเรียนรู้ ระหว่างการเรียนรู้ และหลังการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้ จากบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน ไม่ตึงเครียด อีกทั้งการเรียนรู้ยังช่วยพัฒนาความสามารถ ทักษะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น (กิ่งกาญจน์ บุณสินวัฒนกุล, 2562)

2. การศึกษาและพัฒนาทักษะนาฏกรรม เพลงรำวงมาตรฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากการใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะการร้องเพลงรำวงมาตรฐาน เพลงหญิงไทยใจงาม ความสามารถอยู่ในระดับดี และทักษะการรำเพลงรำวงมาตรฐาน เพลงหญิงไทยใจงาม ความสามารถอยู่ในระดับดี ทั้งนี้ เนื่องจากการเรียนด้วยชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ที่สร้างขึ้นมีขั้นตอนในการสอนและเกมการศึกษาออนไลน์ที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ผ่านการลงมือกระทำร่วมกับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในการเรียนรู้ นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง อีกทั้งนักเรียนได้ฝึกทักษะนาฏกรรมผ่านการเรียนรู้ที่นักเรียนได้ลงมือกระทำอย่างเป็นขั้นตอน โดยการเรียนรู้การสอนทักษะนาฏกรรม เพลงรำวงมาตรฐาน เป็นเนื้อหาสำคัญที่กำหนดให้นักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาตรฐาน ศ.3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ห้วงพิภพวิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ตัวที่วัด ป.4/4 แสดงนาฏศิลป์เป็นคู่ และหมู่ สาระการเรียนรู้แกนกลาง รำวงมาตรฐาน โดยเพลงรำวงมาตรฐาน มีทั้งหมด 10 เพลง ในการวิจัยครั้งนี้ได้เลือกเพลงรำวงมาตรฐานลำดับที่ 7 เพลง หญิงไทยใจงาม เนื่องจากเป็นเพลงที่มีเนื้อร้อง กล่าวถึง ความงามของผู้หญิงที่ไม่เพียงแต่จะงดงามแค่ภายนอก หากมีคุณงามความดีจากภายในจิตใจก็จะยิ่งส่งเสริมให้มีคุณค่าต่อตนเองมากยิ่งขึ้น ซึ่งครูผู้สอนได้นำความหมายของเพลงหญิงไทยใจงามสอดแทรกการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้เห็นความสำคัญของการประพฤติ ปฏิบัติตน การทำความดีจากภายในจิตใจ ที่จะสะท้อนให้เห็นผ่านการกระทำที่แสดงออกให้ผู้อื่นเห็น วิชานาฏศิลป์เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะแห่งการฟ้อนรำ นักเรียนจะต้องเรียนรู้ผ่านการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง สอดคล้องกับ ไพโรจน์ ทองคำสุก ได้สัมภาษณ์ ครูศิริวัฒน์ ดิษยนันทน์ ศิลปินแห่งชาติต้นแบบศิลปินชั้นครูผู้ถ่ายทอด และการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทย ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ลักษณะการสอนนาฏศิลป์ไทยของครู คือ การสอนให้รู้ ครูสอนนาฏศิลป์ไทยเป็นครูสอนภาคปฏิบัติ จึงต้องเน้นทักษะกระบวนการปฏิบัติขั้นพื้นฐาน เน้นความถูกต้อง เน้นทักษะความชำนาญ การทำให้ดู ครูสอนนาฏศิลป์ไทยจะต้องปฏิบัติได้จริง

ครูถ่ายทอดความรู้โดยปฏิบัติเป็นแบบอย่าง มีความแม่นยำ ถ่ายทอดทำซ้ำได้อย่างต่อเนื่องตามแบบแผน (ไพโรจน์ ทองคำสุก, 2549) สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี กล่าวว่า ทักษะกระบวนการ เป็นทักษะการปฏิบัติที่ก่อให้เกิด ความชำนาญ โดยการกระทำที่มีขั้นตอนการทำงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติผ่านการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนเป็นผู้สาธิต (ทิศนา ขัมมณี, 2562) สอดคล้องกับ คำรณ สุนทรานนท์ และรจนา สุนทรานนท์ กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษมีความจำเป็นและสำคัญ เนื่องจากวิชาภาษาอังกฤษเป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียน จะต้องใช้การสังเกตและเลียนแบบให้เหมือนหรือใกล้เคียง ดังนั้นสื่อการสอนที่พร้อมก็จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถ เรียนรู้ด้วยตนเองพร้อมกับการเรียนรู้จากการสังเกตการสาธิตการปฏิบัติจากครูผู้สอนด้วย (คำรณ สุนทรานนท์ และ รจนา สุนทรานนท์, 2559)

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดพุมเรียง ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เพลงร่ำวงมาตรฐาน โดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากชุดการสอน ประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่าน กระบวนการกลุ่ม การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และการเล่นเกมการศึกษาออนไลน์ประกอบการเรียนรู้ในแต่ละเรื่อง ที่เรียน ที่กระตุ้นความสนใจ สร้างความสนุกสนานให้กับนักเรียนในการเรียนรู้ เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็น รูปธรรม สร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้ไม่น่าเบื่อ ผ่านกิจกรรมที่นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเรียน การสอนจากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองและการแข่งขันการตอบคำถามจากเกมการศึกษาออนไลน์ ซึ่งสอดคล้อง กับ อภิเชษฐ์ ขาวเผือก ได้กล่าวว่า การพัฒนาเกมการศึกษา สร้างความเพลิดเพลินสนุกสนานให้กับทั้งนักเรียนและ กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนให้เพิ่มขึ้น สามารถกระตุ้นความสนใจของนักเรียน จากการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้รับ ความรู้เพียงทางเดียว การใช้เกมการศึกษาออนไลน์สามารถดึงดูดความสนใจให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ผ่าน การปฏิบัติกิจกรรมในชั้นเรียน การตอบคำถามจากการเล่นเกม ที่มีกฎ กติกา และการแข่งขัน ซึ่งงานวิจัยของ อภิเชษฐ์ ขาวเผือก พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อเกมการศึกษาบนแท็บเล็ตของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (อภิเชษฐ์ ขาวเผือก, 2559)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เพลงร่ำวงมาตรฐาน โดยใช้ชุดการสอนประกอบ เกมการศึกษาออนไลน์ สูงกว่าก่อนเรียน มีทักษะการร้องเพลงร่ำวงมาตรฐาน เพลงหญิงไทยใจงาม ความสามารถ อยู่ในระดับดี และทักษะการรำเพลงร่ำวงมาตรฐาน เพลงหญิงไทยใจงาม ความสามารถอยู่ในระดับดี รวมทั้งความ พึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด จากการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อค้นพบในการวิจัย คือ ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์เป็นสื่อการสอนที่ใช้เกมการศึกษาใน รูปแบบเทคโนโลยีออนไลน์ นักเรียนมีความสนใจในการเรียนรู้ กระตุ้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน การสอน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น และผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) การจัดการเรียน การสอนโดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ ครูควรเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม ไว้ล่วงหน้าให้พร้อมในแต่ละกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อความสะดวก รวดเร็ว และเพียงพอต่อนักเรียนใน การปฏิบัติกิจกรรม 2) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการสอนประกอบเกมการศึกษาออนไลน์มีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติหลากหลายบางกิจกรรมอาจใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนมากกว่าเวลาที่กำหนด ครูต้อง วางแผนและยืดหยุ่นเวลาให้เหมาะสม เพื่อให้ นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมและเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการสอน ประกอบเกมการศึกษาออนไลน์ร่วมกับรูปแบบการสอนต่าง ๆ 2) ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอน

โดยใช้เกมการศึกษาออนไลน์และทักษะกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอน ในรายวิชาอื่น ๆ ข้อจำกัดในการจัดการเรียนการสอน เพลงร่ำวงมาตรฐาน โดยใช้ชุดการสอนประกอบเกม การศึกษาออนไลน์ คือ โรงเรียนจะต้องมีความพร้อมในด้านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เครือข่ายสัญญาณอินเทอร์เน็ต วัสดุ อุปกรณ์ ที่พร้อมสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่นักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กึ่งกาญจน์ บุณสินวัฒนกุล. (2562). การพัฒนาสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถ การเรียนรู้ในรายวิชาพัฒนาการแบบเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียนรู้สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คำณ สุนทรานัน และรจนา สุนทรานัน. (2559). โครงการวิจัยเรื่องทักษะกระบวนการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยและ ดุริยางค์ไทยสอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี.
- เจริญขวัญ ไรจนพงศ์สถาพร. (2561). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้แบบเคลื่อนที่ (Mobile Learning) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยธนบุรี. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- ทิตนา เขมมณี. (2562). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปพิชญา วิชาสิทธิ์. (2564). การพัฒนาเกมออนไลน์เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง คำที่มาจากภาษาต่างประเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารหลักสูตรและการสอน, 13(38), 25-31.
- พรพิมล ใจกล้า. (2564). การพัฒนาเกมการศึกษา เรื่อง รูปร่าง รูปทรง วิชาทัศนศิลป์ของระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพโรจน์ ทองคำสุก. (2549). ครูศิริวัฒน์ ดิษยนันท์ ศิลปินแห่งชาติ ต้นแบบของศิลปินชั้นครูผู้ถ่ายทอดและ สร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทย. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร.
- มนชนก รัตนจำนงค์. (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนแบบทางตรง ผสมผสานทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รสสุคนธ์ เพ็ญเนตร. (2561). การพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏยศัพท์และภาษาท่าโดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค TAI ร่วมกับแนวคิดการสอนปฏิบัติของแอร์โรว์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ใน วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เสาวรี ภูบาลชื่น. (2565). แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สารนาฏศิลป์สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ตอนต้น. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 41(2), 131-145.
- อภิเชษฐ์ ขาวเผือก. (2559). การพัฒนาเกมการศึกษานบนแท็บเล็ตโดยใช้เทคนิคช่วยจำเพื่อส่งเสริมความคงทนใน การจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสะแกงาม. วารสารมหาวิทยาลัย ศิลปากร, 9(2), 1416-1431.

Grambs, C. & Fitch, G. (1970). *Modern Methods in Secondary Education*. (3 rd.). United States of America: Holt Rinehart and Winston Inc.

คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบริษัท อินเตอร์
เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด ในเขตลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร*

THE SERVICE QUALITY AFFECTING SATISFACTION OF INTER EXPRESS LOGISTICS
CO., LTD. IN LAT KRABANG DISTRICT, BANGKOK

ปณิดา งูตุล*, วัชรระ ยี่สุนเทศ

Panida Ngootoon*, Watchara Yeesoonetes

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Bachelor of Business Administration Program, Kasem Bundit University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: panida095024@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล และคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบริษัทฯ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ใช้บริการที่ได้ใช้บริการของบริษัท ฯ เลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสูตรการคำนวณของ W. G. Cochran ได้จำนวน 400 ราย เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลแบบออนไลน์ สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test วิเคราะห์แบบ ANOVA และ Multiple Regression Analysis ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพการให้บริการด้านความเป็นรูปธรรมของการให้บริการ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการตอบสนองลูกค้า และด้านการเข้าใจและรู้จักมีคุณภาพการให้บริการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจในการให้บริการ มีการให้บริการอย่างสม่ำเสมอตรงเวลา บริการอย่างเพียงพอ บริการอย่างต่อเนื่อง บริการอย่างก้าวหน้า ในภาพรวมความพึงพอใจในการใช้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจ เมื่อจำแนกจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีระดับความพึงพอใจในการใช้บริการ ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการตอบสนองลูกค้า ด้านการเข้าใจและรู้จักลูกค้า มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของบริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด และด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ลูกค้า ไม่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของบริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: คุณภาพการให้บริการ, ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ, บริษัทอินเตอร์เอ็กซ์เพรสโลจิสติกส์, เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

Abstract

This research aims to study the service quality and customer satisfaction, comparing customer satisfaction based on personal information, and examining how service quality influences customer satisfaction at the company. This is a quantitative study, with the sample group consisting

* Received January 20, 2025; Revised February 12, 2025; Accepted February 17, 2025

of customers who have used the company's services. The sample size of 400 was determined using W.G. Cochran's formula. The research tool used was a questionnaire, and data collected online. The statistics used for analysis include percentage, mean, standard deviation, t-test, ANOVA, and multiple regression analysis. The results revealed that the service quality, in terms of tangibility, reliability, responsiveness, and assurance, was overall at the highest level. Customer satisfaction was also high, with services being provided equally, on time, adequately, continuously, and progressively. Overall, customer satisfaction with the service was at a very high level. When comparing customer satisfaction based on gender, age, education level, occupation, and average monthly income, there were statistically significant differences in satisfaction levels at the 0.05 level. Additionally, service quality factors such as tangibility, reliability, responsiveness, and understanding and knowing customers all had a significant impact on customer satisfaction at Inter Express Logistics Co., Ltd. However, the factor of providing customer trust did not have a significant influence on customer satisfaction at Inter Express Logistics Co., Ltd. at the 0.05 significance level.

Keywords: Service Quality, Customer Satisfaction, Inter Express Logistics Co., Ltd., Ladkrabang District, Bangkok

บทนำ

การจัดการโลจิสติกส์ถือเป็นหัวใจสำคัญที่ผู้ประกอบการสามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูล หลักในการเปรียบเทียบ เพื่อหาความได้เปรียบทางการแข่งขันกับคู่แข่ง โดยสืบเนื่องมาจากการ เปิดเสรีทางการค้า ส่งผลให้ธุรกิจจัดการกับ ต้นทุนเป็นสำคัญ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผู้บริโภค รวมไปถึงการจัดการกับกระบวนการขนส่งสินค้าและบริการ หากผู้ประกอบการสามารถจัดการ ด้านต้นทุนได้นั้น จะส่งผลทำให้การแข่งขันมุ่งเน้นในเรื่องคุณภาพที่ได้รับ ประกอบด้วย ความเป็นรูปธรรมของบริการ ความน่าเชื่อถือไว้วางใจ การตอบสนองต่อลูกค้า การให้ความเชื่อมั่นต่อ ลูกค้า การรู้จักและเข้าใจลูกค้า (Parasuraman. A., 1990) รวมทั้งประสิทธิภาพที่ได้รับ ประกอบด้วย การให้บริการ อย่างเท่าเทียม การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา การให้บริการอย่างเพียงพอ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง และ การให้บริการอย่างก้าวหน้า (ควรรคิด ชโลธรรังสี, 2542) โลจิสติกส์ของไทย มีลักษณะการขนส่งหลัก ๆ สามารถ จำแนกเป็น 5 ประเภท การขนส่งโดยอาศัยการคมนาคมขนส่งสินค้าทางบกมากที่สุดกว่าร้อยละ 87 ของปริมาณ การขนส่งสินค้าทั้งหมดของประเทศ รองลงมาเป็นรูปแบบการขนส่งสินค้าทางชายฝั่งทะเล และแม่น้ำ ซึ่งมีรูปแบบ อยู่ที่เหมาะสมร้อยละ 5 ส่วนการขนส่งสินค้าทางรถไฟ มีสัดส่วนอยู่ที่ประมาณร้อยละ 2 และสุดท้ายทางอากาศมี ปริมาณอยู่เพียงไม่ถึงร้อยละ 0.5 นอกเหนือจาก 5 ประเภท แล้วยังมีการขนส่งทางท่อ โดยใช้ในการขนส่งน้ำมัน เป็นหลัก แต่ครอบคลุมเพียงบางพื้นที่ เช่น มาบตาพุด สระบุรี ชลบุรี (ชนิด ศุทธยาถัย, 2551) และด้วยภาวะ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและการดำเนินธุรกิจแบบไร้พรมแดนทำให้การแข่งขันทางการค้าเป็นไป อย่างรุนแรงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้จึงส่งผลต่อต้นทุนการผลิตและบริการทำให้มีผลกระทบต่อรูปแบบการทำธุรกิจใน ปัจจุบันการที่ธุรกิจจะสามารถยืนหยัดอยู่ได้นั้นผู้ประกอบการจึงจำเป็นต้องปรับปรุงประสิทธิภาพการให้บริการ รวมถึงความรวดเร็วในการกระจายสินค้าวัตถุดิบตั้งแต่ต้นทางไปถึงผู้บริโภคหน่วยสุดท้ายเพื่อตอบสนอง ความ ต้องการของลูกค้าด้วยต้นทุนที่เหมาะสมในขณะเดียวกันประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์และการจัดการห่วงโซ่อุปทาน เป็นกุญแจสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรธุรกิจความมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องของโลจิสติกส์และการจัดการ ห่วงโซ่อุปทานมีความสำคัญต่อการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยในการเป็นผู้นำและศูนย์กลางด้าน การขนส่ง

ดังนั้น คุณภาพของการให้บริการด้านโลจิสติกส์และประสิทธิภาพที่ดียิ่งของการจัดการห่วงโซ่อุปทานภายในองค์กรธุรกิจเป็นสาเหตุที่ต้องนำมาวิจัยและพัฒนาในด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตั้งแต่ต้นน้ำกลางน้ำและปลายน้ำรวมถึงการปรับปรุงสมรรถนะด้านโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน เพื่อนำไปสู่ความพึงพอใจของผู้บริโภค ส่งผลทำให้เกิดการใช้บริการซ้ำ โลจิสติกส์เป็นธุรกิจที่มีการแข่งขันรุนแรง มีทั้งผู้ประกอบการรายเดิม และผู้ประกอบการรายใหม่ เมื่อบริษัท ขนส่งเคอรี่เอ็กซ์เพรส จำกัด สร้างความเปลี่ยนแปลงในธุรกิจ ทำให้บริษัทต่าง ๆ ต้องปรับตัวกันอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด รวมไปถึงบริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด บริษัท เอสซีจียามาโตะเอ็กซ์เพรส จำกัด บริษัท ลาล่ามูฟ จำกัด บริษัท อาร์เอฟอีเซอร์วิส จำกัด บริษัท นิ้มชีแสงโลจิสติกส์ จำกัด บริษัท เบสท์เอ็กซ์เพรส จำกัด และบริษัท แฟลชเอ็กซ์เพรส จำกัด (สุกัญญา ฉัตรสมพร, 2546)

บริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2534 โดยเริ่มจากการเป็นผู้ให้บริการขนส่งสินค้า อุปกรณ์ บริโภค เครื่องใช้ไฟฟ้า และสินค้าเบ็ดเตล็ดอื่นๆ ด้วยรถบรรทุกทุกจำนวนเพียงไม่กี่คัน ต่อมาจากการได้รับความไว้วางใจจากลูกค้าผู้ใช้บริการ ประกอบกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจทำให้ได้เพิ่มขีดความสามารถในการรองรับงานบริการขนส่งสินค้าให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ด้วยการสร้างศูนย์กระจายสินค้าตามภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศมากถึง 13 ศูนย์กระจายสินค้า และเพิ่มจำนวนรถบรรทุกสำหรับขนส่งสินค้าซึ่งในปัจจุบันมีรถบรรทุกมากกว่า 800 คัน ทั่วประเทศ 10 ล้อ เทลเลอร์ และปิคอัพ ทำให้อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส มีความพร้อมในการให้บริการกระจายสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อให้ลูกค้าผู้ใช้บริการมั่นใจถึงการบริการขนส่ง และจัดส่งสินค้าให้ถึงมือผู้รับ อย่างปลอดภัย รวดเร็ว และมีคุณภาพ อันเป็นการเพิ่มมูลค่าทางธุรกิจให้กับลูกค้าอีกด้วยและเป็นผู้ให้บริการจัดส่งสินค้าควบคุมอุณหภูมิมากกว่า 20 ปี โดยเป็นผู้นำในตลาดธุรกิจขนส่งยาและเวชภัณฑ์ในประเทศถึง 70% บริษัทมีการร่วมมือกับทางหน่วยงานรัฐบาล อาทิเช่น สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.), องค์การเภสัชกรรม (อภ.) และสภากาชาดไทย ในการขนส่งยาโรค วัคซีนเซรุ่ม โลหิต พลาสมา และเครื่องมือแพทย์ ให้กับโรงพยาบาลทั่วประเทศ INTER EXPRESS LOGISTICS จึงเป็นผู้ให้บริการขนส่งยาและเวชภัณฑ์อันดับหนึ่ง สามารถขนส่งยาและเวชภัณฑ์ที่มีความจำเป็นต้องดูแลรักษาเป็นอย่างดี และใช้การควบคุมอุณหภูมิที่แม่นยำเหมาะสมกับพัสดุประเภทต่าง ๆ จนเป็นที่ไว้วางใจของลูกค้าทั้งผู้ผลิตและผู้กระจายยาและเวชภัณฑ์มากมาย พร้อมให้บริการขนส่งยาและเวชภัณฑ์แบบครบวงจร (บริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด, 2567)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจในการศึกษาคุณภาพการให้บริการของผู้ให้บริการ บริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด ในเขตตลาดกระบี่ กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการ ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ บริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล และศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ บริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด ในเขตตลาดกระบี่ กรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปพัฒนาคุณภาพการให้บริการสร้างความพึงพอใจต่อผู้ใช้บริการให้มีการใช้บริการซ้ำ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการของ บริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ บริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด
3. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ บริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล
4. เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ บริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้านเนื้อหา ศึกษาเรื่องคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของ บริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด ในเขตลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีคุณภาพการให้บริการ ประกอบด้วย ความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibles) ความน่าเชื่อถือ (Reliability) การตอบสนองลูกค้า (Responsive) การให้ความมั่นใจแก่ลูกค้า (Assurance) การเข้าใจและรู้จักลูกค้า (Empathy) และทฤษฎีความพึงพอใจของ Millet ประกอบด้วย การให้บริการอย่างเสมอภาค (Equity service) การให้บริการที่ตรงเวลา (Timely service) การให้บริการอย่างเพียงพอ (Ample service) การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous service) การบริการอย่างก้าวหน้า (Progressive Service)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้ใช้บริการที่ได้ใช้บริการของบริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด เลือกตัวอย่างจำนวน 400 ราย การศึกษาในครั้งนี้ ใช้การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) แบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ของ W.G. Cochran ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนี้

$$\text{สูตร } n = P (1-P)(Z^2) / (e^2)$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

P = ค่าความน่าจะเป็นของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการสุ่มจากประชากรทั้งหมด

e = ค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

z = ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

ในการคำนวณ จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 ราย แต่ทั้งนี้เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลไม่สมบูรณ์ครบถ้วน ทางผู้ศึกษาจึงได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นจำนวน 400 ราย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นจากกรอบแนวคิด ประกอบด้วย ข้อมูล 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ และความพึงพอใจในการให้บริการบริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด โดยแบ่งค่าคะแนนระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับตามแบบ ลิเคิร์ต (Likert) รวมจำนวน 30 ข้อ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการศึกษาวิจัยไปทำการทดสอบหาความเที่ยง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ผลการทดสอบหาความเที่ยงตรงโดยนำแบบสอบถาม ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ผลการวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC เท่ากับ 0.850 และผลความเชื่อมั่นโดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษา จำนวน 30 คน โดยการนำไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) หาความเชื่อมั่นรวมโดยใช้วิธีของ Cronbach ผลการทดสอบได้ค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.912

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการของ บริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด แบบฟอร์มออนไลน์ และการรับกลับคืนในรูปแบบออนไลน์ ดำเนินการตรวจสอบความเรียบร้อย เพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ครบถ้วน และสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ทำการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติที่ใช้ประกอบด้วย 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามและตัวแปรต่าง ๆ 2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมุติฐาน สถิติที่ใช้ คือ t-test การวิเคราะห์แบบ ANOVA ใช้ F-test (One-way ANOVA) และ Multiple Regression Analysis

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพการให้บริการของ บริษัท อินเทอร์เน็ต เอ็กสเพรส โลจิสติกส์ จำกัด ในเขตลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปได้ 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงถึงสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล		จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	181	45
	หญิง	219	55
	รวม	400	100
อายุ	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	54	13
	21 - 30 ปี	202	50
	31 - 40 ปี	110	28
	41 - 50 ปี	19	5
	51 ปีขึ้นไป	15	4
	รวม	400	100
อาชีพ	นักเรียน/นักศึกษา	84	21
	พนักงานบริษัท/ห้างร้าน	180	45
	ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	71	18
	ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ	65	16
	รวม	400	100
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	157	39
	ปริญญาตรี	224	56
	สูงกว่าปริญญาตรี	19	5
	รวม	400	100
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท	113	28
	15,001 - 25,000 บาท	214	53
	25,001 - 35,000 บาท	27	7
	35,001 - 45,000 บาท	23	6
	มากกว่า 45,000 ขึ้นไป	23	6
	รวม	400	100

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งสิ้น 400 คน จำแนกตามเพศ เป็นเพศหญิง จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 55 และเป็นเพศชายจำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 45 จำแนกตามอายุ ผู้ที่มีอายุ 21 - 30 ปีมากที่สุด จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 28 อายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13 อายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 5 และอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4 ตามลำดับ จำแนกตามอาชีพ ผู้ที่มีอาชีพพนักงานบริษัท/ห้างร้าน มากที่สุด จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมาเป็นผู้ที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21 เป็นผู้มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 18 เป็นผู้มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16 ตามลำดับ จำแนกตามระดับการศึกษา เป็นผู้มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 56 รองลงมาเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39 เป็นผู้มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 5 ตามลำดับ จำแนกตามรายได้ เป็นผู้มีระดับรายได้ 15,001 - 25,000 บาท มากที่สุด จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 53 รองลงมาเป็นผู้ที่มีระดับรายได้ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 28 เป็นผู้มีระดับรายได้ 25,001 - 35,000 บาท จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7 เป็นผู้มีระดับรายได้ 35,001 - 45,000 บาท จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 6 เป็นผู้มีระดับรายได้ มากกว่า 45,000 บาท จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 6 ตามลำดับ

2. คุณภาพการให้บริการของ บริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงคุณภาพการให้บริการของ บริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด

คุณภาพการให้บริการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ	4.68	.45	มากที่สุด
ด้านความน่าเชื่อถือ	4.72	.42	มากที่สุด
ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า	4.69	.48	มากที่สุด
ด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ลูกค้า	4.70	.57	มากที่สุด
ด้านการเข้าใจและรู้จักลูกค้า	4.73	.49	มากที่สุด
รวม	4.7	.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า คุณภาพการให้บริการของ บริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด 4.7 และเมื่อพิจารณารายด้านระดับความสำคัญมากที่สุด 5 รายการ ประกอบด้วย ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการมีค่าเฉลี่ย 4.68 ด้านความน่าเชื่อถือนีมีค่าเฉลี่ย 4.72 ด้านการตอบสนองต่อลูกค้ามีค่าเฉลี่ย 4.69 ด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ลูกค้ามีค่าเฉลี่ย 4.70 และด้านการเข้าใจและรู้จักลูกค้ามีค่าเฉลี่ย 4.73 ตามลำดับ

ความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการต่อผู้รับบริการบริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการต่อผู้รับบริการบริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

ความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
ได้รับบริการอย่างเท่าเทียมกัน	4.73	0.56	มากที่สุด
ได้รับบริการที่มีตรงต่อเวลา	4.71	0.52	มากที่สุด
การให้บริการเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ	4.68	0.53	มากที่สุด
มีการให้บริการได้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ	4.68	0.55	มากที่สุด
การให้บริการมีความทันสมัย	4.61	0.63	มากที่สุด
รวม	4.70	0.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ระดับความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการต่อผู้รับบริการของบริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด 4.7 และเมื่อพิจารณารายด้านระดับเห็นด้วยมากที่สุด 5 รายการ ประกอบด้วย ด้านได้รับบริการอย่างเท่าเทียมกันมีค่าเฉลี่ย 4.73 ด้านได้รับบริการที่มีตรงต่อเวลามีค่าเฉลี่ย 4.71 ด้านการให้บริการเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการมีค่าเฉลี่ย 4.68 ด้านมีการให้บริการได้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอมีค่าเฉลี่ย 4.68 และด้านการให้บริการมีความทันสมัยมีค่าเฉลี่ย 4.61 ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของบริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร จำกััดจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการ ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกััด ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการตอบสนองลูกค้า ด้านการเข้าใจและรู้จักลูกค้า มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของบริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกััด และด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ลูกค้า ไม่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของบริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกััด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปราย ได้ดังนี้

คุณภาพการให้บริการของ บริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกััด ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ด้านความเป็นรูปธรรมของการให้บริการ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการตอบสนองลูกค้า และด้านการเข้าใจและรู้จัก มีคุณภาพการให้บริการภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมากที่สุด สอดคล้องกับ จิรายุทธ์ คงมีศรี พบว่า ระดับความพึงพอใจคุณภาพการบริการในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านการเข้าใจและรู้จักลูกค้า ปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือปัจจัยด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ปัจจัยด้านการตอบสนองลูกค้า ตรงตามสมมุติฐานทุกประการและสามารถอธิบายความผันแปรของคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการบริษัทขนส่งสินค้าในกรุงเทพมหานครได้ประมาณร้อยละ 59.0 (จิรายุทธ์ คงมีศรี, 2566) และสอดคล้องกับ กัญญากาญจน์ จันทรเหลียม และพัฒน์ พิสิษฐ พบว่า ปัจจัยด้าน คุณภาพการบริการ ประกอบไปด้วย ด้านความเป็นรูปธรรมของการให้บริการ ด้านความน่าเชื่อถือ ไว้วางใจ ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ และด้านการเข้าใจและรู้จักผู้รับบริการ ทั้งนี้ มีผลต่อความพึงพอใจการใช้บริการไปรษณีย์ไทย สาขามหาวิทยาลัยรังสิต ที่ระดับมากที่สุด (กัญญากาญจน์ จันทรเหลียม และพัฒน์ พิสิษฐเกษม, 2561)

ความพึงพอใจในการให้บริการของ บริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกััด ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร มีการให้บริการอย่างเสมอภาค การให้บริการที่ตรงเวลา การให้บริการอย่างเพียงพอ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง การให้บริการอย่างก้าวหน้า ในภาพรวมของความพึงพอใจในการใช้บริการอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด สอดคล้องกับ นิรวิทย์ สิริวิทยาวาณิช พบว่า ความพึงพอใจของลูกค้าในใช้บริการธุรกิจขนส่งภายในประเทศ บริษัทเคอร์รี่เอ็กซ์เพรสใน เขตหนองแขมโดยรวมอยู่ระดับมากที่สุดโดยมีความพึงพอใจที่สูงที่สุดทุกด้าน (นิรวิทย์ สิริวิทยาวาณิช, 2559)

ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของบริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีระดับความพึงพอใจในการใช้บริการ ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกตามเพศที่แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สอดคล้องกับ สุพิชชา ศรเลี่ยมทอง พบว่า ลูกค้ามีปัจจัยด้านข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ที่แตกต่างกัน และปัจจัยด้านประเภทการให้บริการของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกััด ที่แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจด้านคุณภาพการให้บริการที่แตกต่างกัน (สุพิชชา ศรเลี่ยมทอง, 2558) และสอดคล้องกับ ศิริชัย สมิตธิปรีชาวงษ์ และปัญญา ศรีสิงห์ พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ ที่แตกต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ศิริชัย สมิตธิปรีชาวงษ์ และปัญญา ศรีสิงห์, 2563) เมื่อจำแนกตามอายุที่แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ สุพิชชา

ศรเลี่ยมทอง พบว่า ปัจจัยด้านข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ที่แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจด้านคุณภาพการให้บริการที่แตกต่างกัน (สุพิชชา ศรเลี่ยมทอง, 2558) และสอดคล้องกับ กัญยาภาณุจัน จันทรเหลียม และพัฒน์ พิสิษฐเกษม พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านอายุ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความพึงพอใจการใช้บริการไปรษณีย์ไทย สาขามหาวิทยาลัยรังสิตแตกต่างกัน (กัญยาภาณุจัน จันทรเหลียม และพัฒน์ พิสิษฐเกษม, 2561) เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ กัญยาภาณุจัน จันทรเหลียม และพัฒน์ พิสิษฐเกษม พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความพึงพอใจการใช้บริการไปรษณีย์ไทย สาขามหาวิทยาลัยรังสิตแตกต่างกัน (กัญยาภาณุจัน จันทรเหลียม และพัฒน์ พิสิษฐเกษม, 2561) และสอดคล้องกับ ศิริชัย สมิตธิปริชาวงษ์ และปัญญา ศรีสิงห์ พบว่า ด้านประชากรศาสตร์ ด้านระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้บริการรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) แตกต่างกัน (ศิริชัย สมิตธิปริชาวงษ์ และปัญญา ศรีสิงห์, 2563) เมื่อจำแนกตามอาชีพที่แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ กัญยาภาณุจัน จันทรเหลียม และพัฒน์ พิสิษฐเกษม พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านอาชีพที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความพึงพอใจการใช้บริการไปรษณีย์ไทย สาขามหาวิทยาลัยรังสิตแตกต่างกัน (กัญยาภาณุจัน จันทรเหลียม และพัฒน์ พิสิษฐเกษม, 2561) และสอดคล้องกับ ศิริชัย สมิตธิปริชาวงษ์ และปัญญา ศรีสิงห์ พบว่า ด้านประชากรศาสตร์ ด้านอาชีพ ที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้บริการรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) แตกต่างกัน (ศิริชัย สมิตธิปริชาวงษ์ และปัญญา ศรีสิงห์, 2563) เมื่อตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความพึงพอใจที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ นิรวิทย์ สิริะวิทยาวานิช พบว่า ปัจจัยด้านข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ด้านรายได้ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อความพึงพอใจด้านคุณภาพการให้บริการที่ไม่ แตกต่างกัน (นิรวิทย์ สิริะวิทยาวานิช, 2559) และสอดคล้องกับ กัญยาภาณุจัน จันทรเหลียม และพัฒน์ พิสิษฐเกษม พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความพึงพอใจการใช้บริการไปรษณีย์ไทย สาขามหาวิทยาลัยรังสิตไม่ แตกต่างกัน (กัญยาภาณุจัน จันทรเหลียม และพัฒน์ พิสิษฐเกษม, 2561)

คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการตอบสนองลูกค้า ด้านการเข้าใจและรู้จักลูกค้า มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของบริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด และด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ลูกค้า ไม่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของบริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ จิรายุทธ์ คงมีศรี พบว่า ปัจจัยคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการบริษัทขนส่งสินค้าในกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งตัวแปรที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการบริษัทขนส่งสินค้าในกรุงเทพมหานครได้ดีที่สุด คือ ปัจจัยด้านการเข้าใจและรู้จักลูกค้า ปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือปัจจัยด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ปัจจัยด้านการตอบสนองลูกค้า ตรงตามสมมุติฐานทุกประการและสามารถอธิบายความผันแปรของคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการบริษัทขนส่งสินค้าในกรุงเทพมหานคร (จิรายุทธ์ คงมีศรี, 2566)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า คุณภาพการให้บริการของ บริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ด้านความเป็นรูปธรรมของการให้บริการ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการตอบสนองลูกค้า และด้านการเข้าใจและรู้จัก มีคุณภาพการให้บริการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจในการให้บริการมีการให้บริการอย่างสม่ำเสมอ ตรงเวลา บริการอย่างเพียงพอ บริการอย่างต่อเนื่อง บริการอย่างก้าวหน้าในภาพรวมความพึงพอใจในการใช้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด การเปรียบเทียบความพึงพอใจของเมื่อจำแนกตามข้อมูลส่วน

บุคคลตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีระดับความพึงพอใจในการใช้บริการที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการตอบสนองลูกค้า ด้านการเข้าใจและรู้จักลูกค้า มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของบริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด และด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ลูกค้า ไม่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของบริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ผู้ให้บริการควรจัดอุปกรณ์และเทคโนโลยีในการจัดการการขนส่งให้มีความทันสมัย มีอุปกรณ์สำหรับการขนส่งมีความพร้อมในการให้บริการ และจัดการแต่งกายพนักงานบริษัทให้แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ด้านความเชื่อถือ ผู้ให้บริการควรให้ความสำคัญกับการกับพนักงานหรือจัดอบรม เพื่อให้พนักงานบริการลูกค้าได้ถูกต้องและแม่นยำ อีกทั้งจัดส่งสินค้าให้ตรงเวลา เพื่อการขนส่งที่น่าเชื่อถือและสามารถไว้วางใจได้ด้านการตอบสนองต่อลูกค้าผู้ให้บริการควรให้บริการด้วยความรวดเร็ว ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงบริการได้ง่าย มีความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร และพนักงานให้บริการด้วยความสุภาพอ่อนโยน และเป็นมิตร ด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ลูกค้า ผู้ให้บริการควรให้ความสำคัญกับการคิดค่าบริการให้มีความถูกต้องและชัดเจน จัดระบบการให้บริการที่มีมาตรฐาน ถูกต้อง และน่าเชื่อถือ ด้านการเข้าใจและรู้จักลูกค้าผู้ให้บริการควรสื่อสารกับผู้ใช้บริการให้เข้าใจได้ง่าย และพนักงานเข้าถึงลูกค้าแต่ละรายเป็นอย่างดี จึงจะทำให้พนักงานมีความเข้าใจของลูกค้า เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัญญากาญจน์ จันทรเหลียม และพัฒน์ พิสิษฐเกษม. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจการใช้บริการไปรษณีย์ไทย สาขามหาวิทยาลัยรังสิต. วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์, 4(2), 352-364.
- ควรคิด ชโลธรรังสี. (2542). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสุขภาพ จังหวัดอุบลราชธานี. ภาคนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม). ใน รายงานวิจัย. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. จิรายุทธ์ คงมีศรี. (2566). คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการขนส่งสินค้าในกรุงเทพมหานคร. วารสารการพัฒนาศาสตร์มหาวิทยาลัย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2(2), 50-57.
- ชนิด ศุทธาลัย. (2551). การขนส่งสินค้าในระบบโลจิสติกส์ของไทย. กรุงเทพมหานคร: กองโลจิสติกส์.
- นิรวิทย์ สิริวิทยาวาณิช. (2559). ความพึงพอใจการใช้ บริการธุรกิจขนส่งภายในประเทศบริษัทเคอรี่ เอ็กซ์เพรสในเขตหนองแขม. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยสยาม.
- บริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส โลจิสติกส์ จำกัด. (2567). ประวัติความเป็นมา Inter express logistics. เรียกใช้เมื่อ 15 ตุลาคม 2567 จาก <https://www.bsgrouph.com/blog/7022interexpress>
- ศิริชัย สมธิปรีชาวงษ์ และ ปัญญา ศรีสิงห์. (2563). ศึกษาเรื่องคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) ในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุกัญญา ฉัตรสมพร. (2546). พฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการซื้อที่ร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน ปตท. เขตกรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุพิชชา ศรีเลี่ยมทอง. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการด้านคุณภาพการให้บริการบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Parasuraman. A. (1990). Delivery Quality Service. New York: Free Press.

ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์
ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ
เพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*

THE EFFECTS OF LEARNING MANAGEMENT BASED ON MURDOCH INTEGRATED
APPROACH WITH GRAPHIC ORGANIZERS ON ENGLISH READING
COMPREHENSION OF GRADE 6 STUDENTS

อริย์ธัช อะลัมซา, จุไรศิริ ชูรักษ์*

Aritat Alamsa, Juraisiri Choorak

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สงขลา ประเทศไทย

Maser of Education, Songkhla Rajabhat University, Songkhla, Thailand

*Corresponding author E-mail: juraisiri.choo@skru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก กับเกณฑ์ร้อยละ 70 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 42 จังหวัดสตูล นักเรียน 30 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบชนิดปรนัย 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ โดยใช้ค่าสถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าการทดสอบที ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.53

คำสำคัญ: วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์, ผังกราฟิก, ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ

Abstract

The objectives of this research were 1) To compare the English reading comprehension of students before and after using murdoch integrated approach with graphic organizers

* Received January 15, 2025; Revised February 10, 2025; Accepted February 17, 2025

2) To compare English reading comprehension of students after using murdoch integrated approach with graphic organizers with the standard 70 percent of students' performance. 3) To study the satisfaction of students towards the learning management based on using murdoch integrated approach with graphic organizers The sample group consisted of 30 grade 6 students in the first semester of the academic year 2024 at RAJAPRAJANUGROH 42 Satun, Satun Province, selected by cluster random sampling. The research instruments were: 1) Lesson plans 2) A learning achievement test 3) A students' satisfaction questionnaire. The statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation, and t test. The results of the research found that 1) The English reading comprehension of students after using murdoch integrated approach with graphic organizers was significantly higher than before the learning intervention at the .05 level of statistical significance. 2) The English reading comprehension of students after using murdoch integrated approach with graphic organizers was significantly higher than the 70% threshold at the .05 level of statistical significance. 3) The satisfaction of students towards the learning process murdoch integrated approach with graphic organizers was at the highest level, with an average score of 4.53

Keywords: Murdoch Integrated Approach (MIA), Graphic Organizers, English Reading Comprehension

บทนำ

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก และตระหนักถึงความหลากหลาย ทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก และช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในทุกช่วงชั้น โดยมุ่งเน้นให้พัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะการฟัง (Listening) ทักษะการพูด (Speaking) ทักษะการอ่าน (Reading) และทักษะการเขียน (Writing) ให้อยู่ในระดับที่สามารถสื่อสารได้ ภาษาอังกฤษจึงเป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่กำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านมีความสำคัญต่อการศึกษาล่าเรียน คนที่เรียนหนังสือเก่งมักจะเป็นคนที่อ่านหนังสือเก่ง เพราะการอ่านช่วยให้ได้รับความรู้และความเข้าใจที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จและสามารถศึกษาต่อในระดับสูงได้ (วรารณ์ พรหมินทร์, 2561) ยิ่งไปกว่านั้นการอ่านยังช่วย ในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิต พัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีที่สุดของชีวิต ในการอ่านภาษาอังกฤษนอกจากผู้อ่านจะได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่านแล้ว ก็ยังได้รับประโยชน์ที่สำคัญอื่น ๆ คือ การเพิ่มพูนความรู้ การช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในภาษาอังกฤษที่เรียนมา และได้ความรู้เพิ่มเติมทั้งในด้านคำศัพท์ โครงสร้างประโยค และการทำความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์เมื่ออ่านบทอ่าน หรือ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ (เยาวรัตน์ การพานิช และคณะ, 2542) ดังนั้น การอ่านเพื่อที่จะให้เข้าใจเนื้อเรื่องนั้น นอกจากจะเกิดจากการฝึกอ่านจนเกิดความชำนาญแล้ว ยังต้องอาศัยกลวิธีต่าง ๆ เพื่อช่วยให้เข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านได้ดีขึ้น โดยการอ่านเพื่อความเข้าใจนั้นเป็นความสามารถในการเข้าใจข้อความที่อ่านได้ตรงตามที่คุณเขียนต้องการ และสามารถสรุปความ จับใจความของเรื่องที่อ่านได้ด้วยการแปลความ ตีความ และสรุปแนวคิด ผู้อ่านจะต้องมีความเข้าใจในคำศัพท์ สามารถเรียงลำดับได้ จับใจความสำคัญได้ (ลออ คันธวงศ์, 2551) ซึ่งการที่ผู้อ่านจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้มาก ย่อมมีโอกาสรับรู้เรื่องราวได้ดีกว่าผู้ที่ไม่สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ การอ่าน

เพื่อความเข้าใจจึงมีความสำคัญที่นักเรียนทุกคนควรจะเรียนรู้เพราะจะทำให้ได้รู้โลกกว้างรู้วิชาการในด้านต่าง ๆ และสามารถเชื่อมโยงความรู้มาใช้ในการสื่อสารภาษาอังกฤษใน 3 ทักษะที่เหลือได้ เช่น หากอ่านได้ก็จะสามารถเชื่อมโยงกับการเขียน การฟัง และการพูดภาษาอังกฤษได้ด้วย (ชรินทร์ แดงนา และคณะ, 2565)

จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-net) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในรายวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า ผลคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศปีการศึกษา 2563-2565 อยู่ที่ 43.55, 39.22 และ 37.62 โดยผลคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 42 จังหวัดสตูล ปีการศึกษา 2563-2565 อยู่ที่ 30.22, 30.45 และ 30.60 ตามลำดับ ซึ่งผลคะแนนเฉลี่ยดังกล่าว ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับประเทศ เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐานการเรียนรู้ในปีการศึกษา 2563 - 2565 พบว่า มาตรฐาน ต.1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล มีผลคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน อยู่ที่ 34.15, 27.11 และ 31.94 ตามลำดับ ซึ่งผลคะแนนเฉลี่ยดังกล่าวต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ และสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนยังขาดทักษะในการเข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่าน ทำให้ผลคะแนนเฉลี่ยในมาตรฐานดังกล่าวอยู่ในระดับ ที่ไม่น่าพอใจ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพปัญหาในชั้นเรียน โดยสังเกตและบันทึก หลังการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษ 6 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 42 จังหวัดสตูล ทั้งสองห้องเรียน พบว่า ผู้เรียนอ่านบทความสั้น แล้วไม่เข้าใจในเรื่องที่อ่าน ไม่สามารถสรุปหรือจับใจความประเด็นสำคัญได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร จึงไม่สามารถตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษ

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้สืบค้นรูปแบบหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยพัฒนา ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจซึ่งมีหลายวิธีด้วยกัน ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า วิธีสอนแบบบูรณาการ ของเมอร์ดอคซ์ (Murdoch Integrated Approach) เหมาะกับบริบทและลักษณะของนักเรียนในโรงเรียน ราชประชานุเคราะห์ 42 จังหวัดสตูล โดยวิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ เป็นวิธีการสอนของ เมอร์ดอคซ์ อาจารย์สอนภาษาที่มหาวิทยาลัยคูเวต (Kuwait University) เป็นผู้คิดหาวิธีการสอนอ่านภาษาอังกฤษแนวใหม่ขึ้นโดยยึดหลักจิตวิทยาภาษาศาสตร์ (Psycholinguistics) เป็นจิตวิทยาในการคิด และการสอนเพื่อการสื่อสาร เน้นการฝึกการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะต่าง ๆ คือ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน ควบคู่กันไปตลอดเวลา โดยการสอนแบบบูรณาการ ของเมอร์ดอคซ์ มีด้วยกัน 7 ขั้นตอน คือ 1) คำถามนำก่อนการอ่าน 2) ทำความเข้าใจคำศัพท์ 3) อ่านเนื้อเรื่อง 4) ทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง 5) ถ่ายโอนข้อมูลในรูปแบบอื่น 6) การทำแบบฝึกหัดต่อขึ้นส่วนประกอบ และ 7) การประเมินผลและการแก้ไข (วราภรณ์ พูลสวัสดิ์, 2564) ด้วยกระบวนการดังกล่าวจึงเหมาะกับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 42 จังหวัดสตูล ที่ควรเน้นการบูรณาการทักษะต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และขั้นตอนการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ที่แบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน นั้นจะสามารถทำให้นักเรียนเข้าใจในการอ่านมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนันทน์ ไกรทอง ที่อธิบายไว้ว่า การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวโดยรวมอยู่ในระดับมาก (นันทน์ ไกรทอง, 2559) เช่นเดียวกับงานวิจัยของอำภา วิหุวัน ที่ได้อธิบายไว้ว่า การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยวิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ด้วยวิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อวิธีการสอนดังกล่าว โดยรวมอยู่ในระดับมาก (อำภา วิหุวัน, 2558) นอกจากนี้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยให้

ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อเรื่องที่อ่านมากขึ้น คือ เทคนิคผังกราฟิก ซึ่งเป็นเทคนิคที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นรูปแบบของการสื่อสารเพื่อใช้ในการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมอย่างเป็นระบบ มีความเข้าใจง่าย กระชับ กะทัดรัด โดยเลือกแผนภูมิกราฟิกให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่นำเสนอต้องการ (นันทยา ประจันทร์เสน, 2561) และจากการศึกษางานวิจัยของนันทยา ประจันทร์เสน ที่ได้อธิบายไว้ว่า ผลการสอบอ่านโดยใช้ผังกราฟิกที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (นันทยา ประจันทร์เสน, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทราภรณ์ จำลองเพ็ญ ที่ได้อธิบายไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจโดยใช้ผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ภัทราภรณ์ จำลองเพ็ญ, 2562) ดังนั้น การนำเทคนิคผังกราฟิกมาใช้ร่วมด้วยจะทำให้ให้นักเรียนเห็นภาพและเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านมากยิ่งขึ้น

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกในการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาผล การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกจะพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้หรือไม่ ซึ่งผลวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ร่วมกับเทคนิค ผังกราฟิก กับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี สอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) โดยใช้แบบแผนการ ทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One group pretest-posttest design) โดยมีรูปแบบการวิจัย ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

T ₁	X	T ₂

T₁ แทน การทดสอบการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนการจัดการเรียนรู้ ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ จำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน

X แทน จัดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง เป็นเวลา 12 ชั่วโมง

T₂ แทน การทดสอบอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ จำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน และสอบถามความพึงพอใจ ด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 42 จังหวัดสตูล จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียนทั้งหมด 60 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 42 จังหวัดสตูล จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่มจากทั้งหมด 2 ห้องเรียน สุ่มได้ 1 ห้องเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก จำนวน 6 แผน จำนวนเวลา 12 ชั่วโมง หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง Culture & Festival สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 42 จังหวัดสตูล โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนภาษาอังกฤษ ประเมินผลเกี่ยวกับวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.92 หมายความว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวม 30 คะแนน โดยออกข้อสอบครอบคลุมทักษะการอ่าน ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ 3 ระดับ ได้แก่ ความสามารถในการอ่านด้านการแปลความ (Translation) ความสามารถในการอ่านด้านการตีความ (Interpretation) และความสามารถในการอ่านด้านการขยายความ (Extrapolation) จากนั้นตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พบว่า ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 เป็นข้อที่ใช้ได้ จำนวน 59 ข้อ และมีข้อสอบจำนวน 1 ข้อ ที่ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ไม่อยู่ในช่วง 0.50 - 1.00 ซึ่งถือว่าใช้ไม่ได้และคัดออก จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อที่ 12 จากนั้นนำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มทดลอง (try-out) นำผลที่ได้วิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) พบว่า ข้อสอบที่คัดเลือกมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.50 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.27 - 0.73 มีข้อสอบที่เข้าเกณฑ์จำนวน 30 ข้อ แล้วคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR-20 จากผลการวิเคราะห์พบว่า แบบทดสอบ มีค่าเชื่อมั่น 0.78

3. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก โดยสร้างแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบแล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่า แบบสอบถามความพึงพอใจ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 หมายความว่าแบบสอบถามความพึงพอใจสามารถใช้ได้ทุกข้อ จากนั้นนำไปทดลองกับนักเรียนกลุ่มทดลอง (try out) แล้วหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75

การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ จำนวน 30 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวม 30 คะแนน เวลา 1 ชั่วโมง เพื่อเก็บคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนไว้เปรียบเทียบกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน

2. จัดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง เป็นเวลา 12 ชั่วโมง โดยใช้หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง Culture & Festival

3. ทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ จำนวน 30 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวม 30 คะแนน เวลา 1 ชั่วโมง

4. วัดความพึงพอใจด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี สอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกจำนวน 14 ข้อ เวลา 20 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการ ดังนี้

1. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยการทดสอบค่า t กรณีข้อมูลไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test แบบ Dependent)

2. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังการจัดการเรียนรู้ เทียบเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยการทดสอบค่า t-test for one sample

3. หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อน และหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 1 ผลการศึกษการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก (n = 30)

การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ	คะแนนเต็ม	คะแนนก่อนการจัดการเรียนรู้		คะแนนหลังการจัดการเรียนรู้		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
การแปลความ (Translation)	10	5.33	1.21	8.27	1.22	13.70 *
การตีความ (Interpretation)	10	4.50	1.11	6.30	1.09	7.93 *
การขยายความ (Extrapolation)	10	5.13	1.17	7.33	1.35	8.93 *
รวม	30	14.97	2.28	21.90	2.30	19.17 *

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนก่อนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.97 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.28 และคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.90 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.30

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้ของการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ในด้านการแปลความ (Translation) การตีความ (Interpretation) และการขยายความ (Extrapolation) สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน โดยด้านการแปลความ (Translation) มีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้สูงสุด เท่ากับ ($\bar{X}$ = 8.27, S.D. = 1.22) รองลงมา ได้แก่ ด้านการขยายความ (Extrapolation) มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 7.33, S.D. = 1.35) และด้านการตีความ (Interpretation) มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 6.30, S.D. = 1.09)

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมธอดส์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกเทียบเกณฑ์ร้อยละ 70

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เปรียบเทียบหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมธอดส์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 (n = 30)

การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ	คะแนนเต็ม	คะแนนหลังการจัดการเรียนรู้		ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย	t
		$\bar{X}$	S.D.		
การแปลความ (Translation)	10	8.27	1.22	82.70	5.64*
การตีความ (Interpretation)	10	6.30	1.09	63.00	-3.52
การขยายความ (Extrapolation)	10	7.33	1.35	73.30	1.36
รวม	30	21.90	2.30	73.00	2.13*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมธอดส์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 21.90 คิดเป็นร้อยละ 73.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้ของการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจในด้านการแปลความ (Translation) มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ร้อยละ 82.70 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการขยายความ (Extrapolation) มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ร้อยละ 73.30 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญ และในด้านการตีความ (Interpretation) มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 63.00 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนแบบบูรณาการของเมธอดส์ ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมธอดส์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก (n = 30)

ลำดับที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
1	กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	4.53	0.51	มากที่สุด
2	กิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านมากขึ้น	4.57	0.57	มากที่สุด
3	กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนสามารถแปลความจากเรื่องที่อ่านได้	4.53	0.68	มากที่สุด
4	กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนสามารถตีความจากเรื่องที่อ่านได้	4.33	0.71	มาก
5	กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสรุปความจากเรื่องที่อ่านได้	4.53	0.51	มากที่สุด
6	นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานของตนเองและกลุ่ม	4.57	0.57	มากที่สุด
7	นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้	4.67	0.55	มากที่สุด
รวม		4.53	0.58	มากที่สุด
ด้านสื่อการเรียนการสอน				
8	รูปภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อหา	4.47	0.51	มากที่สุด
9	รูปภาพประกอบดึงดูดใจผู้เรียน	4.60	0.62	มากที่สุด
10	สื่อสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.47	0.51	มากที่สุด

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก (ต่อ) (n = 30)

ลำดับที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
11	สื่อที่ใช้มีความหลากหลาย	4.50	0.57	มากที่สุด
รวม		4.51	0.55	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผล				
12	นักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล	4.53	0.51	มากที่สุด
13	วิธีการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย	4.60	0.72	มากที่สุด
14	ครูวัดและประเมินผลที่ช่วยให้นักเรียนทราบความก้าวหน้าในการเรียน	4.57	0.62	มากที่สุด
รวม		4.57	0.62	มากที่สุด
รวมทั้งหมด		4.53	0.58	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความพึงพอใจด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.62) รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.58) และด้านสื่อการเรียนการสอน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.55) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความพึงพอใจในข้อที่ 7 นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.55) และความพึงพอใจในข้อที่ 4 กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนสามารถตีความจากเรื่องที่อ่านได้ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.71)

อภิปรายผล

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่มีผลต่อการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถนำผลมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการ ของเมอร์ดอคซ์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยได้ฝึกการแปลความ การตีความ การขยายความ โดยใช้ขั้นตอนการสอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นถามคำถามนำก่อนการอ่าน (Priming questions) ขณะที่ครูผู้สอนตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่าน ผู้เรียนได้ฝึกการคิด อภิปราย และคาดคะเนคำตอบร่วมกัน ก่อนที่จะอ่านเนื้อเรื่อง ขั้นที่ 2 ขั้นการทำความเข้าใจคำศัพท์ (Understanding vocabulary) ผู้เรียนแต่ละกลุ่มหาความหมายของคำศัพท์ที่ครูผู้สอนเลือกมาจากเนื้อเรื่อง ทำให้ผู้เรียนได้รู้จักความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ ก่อนที่จะอ่านเนื้อเรื่อง ขั้นที่ 3 ขั้นการอ่านเนื้อเรื่อง (Reading the text) ผู้เรียนอ่านเนื้อเรื่องจากบทอ่าน (The text) เกี่ยวกับ Culture & festival ตามเวลาที่กำหนด ซึ่งในขั้นนี้ผู้เรียนจะได้ฝึกการแปลความผ่านการอ่านเนื้อเรื่อง ขั้นที่ 4 ขั้นทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง (Understanding the text) เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนให้ผู้เรียนเติมข้อความจากประโยคปลายเปิดที่ครูผู้สอนกำหนดโดยผู้เรียนเขียนเติมประโยคเหล่านั้นให้เป็นประโยคข้อความที่สมบูรณ์ตามเนื้อเรื่องที่อ่าน (A sentence

completion exercise) ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการแปลความ ตีความ และขยายความจากเรื่อง ที่อ่าน ทำให้มีความเข้าใจ เนื้อเรื่องที่อ่านมากยิ่งขึ้น ขั้นที่ 5 ขนถ่ายโอนข้อมูล (Transferring information) ผู้เรียนได้นำความรู้ หรือข้อมูลที่ ได้จากการอ่านมานำเสนอในรูปแบบผังกราฟิก ประเภทแผนผังความคิด (Mind map) ผังที่ ชาร์ท (T-chart) และ ผังแสดงความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ต่าง ๆ (Timeline) ซึ่งเป็นการขยายความรู้ของผู้เรียนถ่ายทอดสู่ในรูปแบบ ผัง กราฟิก ขั้นที่ 6 ขั้นทำแบบฝึกหัดต่อชิ้นส่วนประโยคและเรียงโครงสร้างอนุเฉท (Doing jigsaw exercise and paragraph structure) เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนจะให้ชิ้นส่วนประโยคเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่อ่านให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่ม แล้วให้แต่ละกลุ่มช่วยกันต่อชิ้นส่วนประโยคให้อยู่ในรูปของอนุเฉท (Paragraph) ที่ถูกต้องและให้ได้ใจความที่ สมบูรณ์ ซึ่งนักเรียนในแต่ละกลุ่มจะได้ฝึกการสื่อสาร แก้ปัญหา เพื่อนำชิ้นส่วนประโยคมาต่อเป็นเรื่องราวให้ถูกต้อง ขั้นที่ 7 ขั้นการประเมินผลและแก้ไข (Evaluation and correction) เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนประเมินผลงาน ส่วนรวมอีกครั้ง ตรวจสอบความถูกต้อง และให้การแก้ไขเกี่ยวกับเรื่องของภาษาของผู้เรียนที่พบในแบบฝึกหัดประกอบ การอ่าน ซึ่งหลังจากการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ส่งผลให้ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจนักเรียน สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของภัสรินทร์ ไกรทอง ได้อธิบายไว้ว่า การพัฒนาความสามารถด้าน การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณา การของเมอร์ดอคซ์ (MIA) พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยการ จัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 (ภัสรินทร์ ไกรทอง, 2559) และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุมาลี เพชรคง ได้อธิบายไว้ว่า ผลการสอน อ่านภาษาอังกฤษตามแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านและความพึงพอใจใน การเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยยอด จังหวัดตรัง พบว่า ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (สุมาลี เพชรคง, 2561) นอกจากนี้ หลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ส่งผลให้ความสามารถ ในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ ภัทธราภรณ์ จำลองเพ็ญ ได้อธิบายไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจโดยใช้แผนผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความสามารถการอ่าน ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน หลังการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้แผนผังกราฟิก เมื่อเทียบกับเกณฑ์ มีค่าเท่ากับ 23.12 คิดเป็นร้อยละ 77.07 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ภัทธราภรณ์ จำลองเพ็ญ, 2562) และสอดคล้องกับงานวิจัยของวราภรณ์ พูลสวัสดิ์ ได้อธิบายไว้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบ MIA เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและการคิด วิเคราะห์ วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์หลังเรียน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 (วราภรณ์ พูลสวัสดิ์, 2564) ดังนั้น ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลัง การจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้ และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 เพราะวิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ร่วมกับเทคนิคผังทำให้นักเรียนได้ฝึก ทั้งการแปลความ ตีความ และขยายความ จึงมีความเข้าใจในบทอ่านมากยิ่งขึ้น

2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ บูรณาการ ของเมอร์ดอคซ์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครูผู้สอนได้คำนึงถึงปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง

ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้สอนจัดกิจกรรมที่คำนึงผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ได้ฝึกความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม มีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีรูปภาพประกอบเนื้อหา ดึงดูดใจผู้เรียน มีความหลากหลายและสอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งมีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการวัดและ ประเมินผล และมีการสะท้อนผลให้นักเรียนทราบความก้าวหน้า ส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัด การเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับชนกานต์ ฉิมวงศ์ ที่ได้อธิบายไว้ว่า ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เป็นความรู้สึกที่ได้รับ จากการตอบสนองทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งมาจากปัจจัย หรือองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเรียน เช่น สภาพแวดล้อม ในห้องเรียน เนื้อหาวิชาที่ได้รับจากการเรียน รูปแบบการเรียน ซึ่งทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ จนประสบผลสำเร็จในการเรียนได้ (ชนกานต์ ฉิมวงศ์, 2565) และสอดคล้องกับสาวิตรี อินอุทัย ได้อธิบายไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกถูกใจ ชอบใจ หรือมีความสุขของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล เป็นต้น (สาวิตรี อินอุทัย, 2563) ดังนั้น ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ร่วมกับเทคนิค ผังกราฟิกที่มี ผลต่อการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า 1) ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของ เมอร์ดอคซ์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ร่วมกับ เทคนิคผังกราฟิกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่าน แบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ร่วมกับเทคนิค ผังกราฟิก ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัย ไปใช้ ดังนี้ 1) ในขั้นตอนที่ 2 ของวิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ผู้สอนควรเลือกจำนวนคำศัพท์มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทอ่านได้มากยิ่งขึ้น โดยครูผู้สอนจะต้องคอยกระตุ้น ให้นักเรียนค้นหาความหมายของคำศัพท์ ซึ่งจำกัดด้วยระยะเวลา จะทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการค้นหา ความหมายของคำศัพท์มากยิ่งขึ้น 2) ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญ ในขั้นตอนที่ 4 และ 5 ของวิธีสอนแบบบูรณา การของเมอร์ดอคซ์ มากยิ่งขึ้น คือ ขั้นทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง (Understanding the text) และขั้นถ่ายโอนข้อมูล (Transferring information) โดยครูผู้สอนจะต้องใช้จำนวนข้อคำถามที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกการตีความและขยายความ มากขึ้น 3) ครูผู้สอนควรจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในความหมายของผังกราฟิกมาก่อนและอธิบายเทคนิค ผังกราฟิกในรูปแบบต่าง ๆ เช่น แผนผังความคิด (Mind map) ผังที่ ชาร์ท (T-chart) และผังแสดงความสัมพันธ์ ของเหตุการณ์ต่าง ๆ (Timeline) ให้นักเรียนเข้าใจก่อนที่จะให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ สำหรับข้อเสนอแนะสำหรับการ วิจัยครั้งต่อไป 1) ควรมีการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ร่วมกับเทคนิค ผังกราฟิก ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ในหน่วยการเรียนรู้อื่น โดยจัดทำบทอ่านที่สอดคล้องกับบริบท และระดับความสามารถของนักเรียน ในการนี้ผู้วิจัยใช้ผังกราฟิก 3 ประเภท คือ 1) แผนผังความคิด (Mind map) 2) ผังที่ ชาร์ท (T-chart) และ 3) ผังแสดงความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ต่าง ๆ (Timeline) ดังนั้นในการวิจัยครั้ง ต่อไปควรใช้ผังกราฟิกชนิดอื่น ๆ ทั้งนี้ ผังกราฟิกแต่ละแบบจะมีลักษณะที่สอดคล้องกับบทอ่านที่แตกต่างกัน ครูผู้สอนจึงควรพิจารณาผังกราฟิกให้เหมาะสม และสอดคล้องกับบทอ่าน 2) ควรมีการใช้การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก โดยศึกษาตัวแปรตามอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น การคิด

วิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น 3) ควรมีการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ ร่วมกับตัวแปรต้นอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากเทคนิคผังกราฟิก เช่น การใช้คำถาม ชุดกิจกรรม เป็นต้น 4) ควรมีการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ในรายวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษา เช่น ภาษาไทย ภาษามลายู เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- ชนกานต์ ฉิมวงศ์. (2565). การพัฒนาการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ (Collaborative strategic reading) ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ชรินรัตน์ แดงนา และคณะ. (2565). การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการจับใจความโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาจังหวัดนครปฐม. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 12(1), 23-30.
- นภัสนันท์ ไกรทอง. (2559). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA). ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นันทิยา ประจันทร์เสน. (2561). ผลการสอนอ่านโดยใช้ผังกราฟิกที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.
- ภัทราภรณ์ จำลองเพ็ญ. (2562). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้แผนผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เยาวรัตน์ การพานิช และคณะ. (2542). รายงานการวิจัยความเข้าใจการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ลออ คันธวงศ์. (2551). ผลการใช้กิจกรรมพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจด้วยนิทานพื้นบ้านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- วรารณ พรหมอินทร์. (2561). การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ Collaborative strategic reading. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรารณ พูลสวัสดิ์. (2564). การจัดการเรียนรู้แบบ MIA เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ”. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สาวิตรี อินอุทัย. (2563). การสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- สมาลี เพชรคง. (2561). ผลการสอนอ่านภาษาอังกฤษตามแบบบูรณาการของเมอร์ด็อก (MIA) ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านและความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยยอด จังหวัดตรัง. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อำภา วิสุวัน. (2558). การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยวิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ด็อกซ์ (MIA) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

**การศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3***
**ACADEMIC AFFAIRS OPERATIONS OF SCHOOLS
UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 3**

ไพทอง ธรรมชาติ*, บุญเลิศ ธาณิรัตน์

Paitong Thammachart*, Boonlert Taneerat

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Education, Southern College of Technology, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: robertdavid874@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู 2) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ตามตัวแปรเพศ ระดับการศึกษา วิทยฐานะ ประสบการณ์การทำงาน ขนาดของโรงเรียน เพศของผู้บริหาร และวิทยฐานะของผู้บริหาร และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน การศึกษาวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบสำรวจ ประชากร คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 1,515 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 287 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิสัดส่วนตามขนาดของโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .80 - 1.00 และค่าสัมประสิทธิ์ทั้งฉบับ เท่ากับ .986 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธี LSD ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.40) 2) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน ตามการรับรู้ของครู ตามตัวแปรเพศ ระดับการศึกษา และวิทยฐานะของผู้บริหาร โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนตัวแปรวิทยฐานะและขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรเพศของผู้บริหาร โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ 3) ปัญหา พบว่า ผู้บริหารบางส่วน ขาดความชำนาญในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายใน

คำสำคัญ: การบริหารโรงเรียน, การดำเนินงานวิชาการ, งานวิชาการโรงเรียน

Abstract

This research aimed to investigate the academic affairs operations of schools as perceived by teachers, to compare the academic affairs operations of schools as perceived by teachers in

* Received January 26, 2025; Revised February 11, 2025; Accepted February 17, 2025

relevance to their gender, educational level, academic standing, work experience, school size, administrators' gender, and academic standing, and to examine problems and suggestions concerning academic affairs operations of schools. This research study uses a survey research method. The population is 1,515 teachers under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3. The sample consisted of 287 teachers, followed by proportional stratified random sampling based on school size. The data collection instrument was a five-point rating scale questionnaire with a consistency index ranging between .80 - 1.00 and an overall reliability coefficient of .986. The data analysis statistics comprised percentage, mean, standard deviation, One-way ANOVA, and LSD test. The findings revealed that 1) The schools' overall academic affairs operations as perceived by teachers were found at good levels ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.40). 2) There were no differences in the overall comparison results of the schools' academic affairs operations as perceived by teachers in relevance to their gender, educational level, and administrators' academic standing. However, there were significant differences found between academic standings and school sizes at .05 level, work experiences at .01 level, and administrators' genders at .001 level. and 3) Problems indicated that some administrators lacked expertise in curriculum development, learning process development and internal quality assurance system development.

Keywords: School Administration, Academic Affairs, Academic Affairs Operations of Schools

บทนำ

ตามกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ออกโดยอาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้พิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาด้านวิชาการไว้ 17 ด้าน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545, 2550) สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้กำหนดขอบข่าย/ภารกิจงานด้านการบริหารวิชาการ ตามคู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคลไว้ 17 ด้าน เช่นกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนด้านวิชาการให้มีคุณภาพ โดยมุ่งกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

แต่ด้วยสภาพและบริบทที่แตกต่างกัน จึงทำให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 221 แห่ง ตั้งแต่ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ มีการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนที่แตกต่างกัน ส่งผลกระทบต่อคุณภาพด้านวิชาการของผู้เรียน โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ มีการแบ่งงานวิชาการอย่างเป็นระบบ มีรูปแบบและวิธีปฏิบัติเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน ทำให้การดำเนินงานวิชาการมีคุณภาพระดับดีมาก โรงเรียนขนาดกลางบางแห่งมีรูปแบบและวิธีปฏิบัติที่ชัดเจน แต่บางแห่งก็มีรูปแบบและวิธีปฏิบัติที่ไม่ชัดเจน ทำให้มีคุณภาพการดำเนินงานวิชาการที่ดีและไม่ดีสลับกัน ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มีการบริหารจัดการในรูปแบบครอบครัว ทำให้รูปแบบการดำเนินงานวิชาการไม่มีความชัดเจน ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำและต้องปรับปรุงแก้ไข

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา เรื่อง การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน สามารถนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาขอบข่าย/ภารกิจการดำเนินงานด้านการบริหารวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 17 ด้าน และได้เลือกด้านที่มีความสำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ตามตัวแปร เพศ ระดับการศึกษา วิทยฐานะ ประสบการณ์การทำงาน ขนาดของโรงเรียน เพศของผู้บริหาร และวิทยฐานะของผู้บริหาร
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,515 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3, 2566) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Stratified Random Sampling) ตามตารางเคชีและมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 310 คน และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน พร้อมทั้งหาสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ได้ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, R., 1967) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู และตอนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะปลายเปิดเกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู

3. การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

ศึกษาค้นคว้า แนวคิดและทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามขอบข่าย/ภารกิจการดำเนินงานด้านการบริหารวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีความสำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน 7 ด้าน ประกอบไปด้วย การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การนิเทศการศึกษา การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา แล้วนำมากำหนดเป็นประเด็นในการสร้างแบบสอบถาม โดยนำ

แบบสอบถามของงานวิจัยมาศึกษา ปรับปรุง และพัฒนาการตั้งข้อคำถามในประเด็นต่าง ๆ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล จากนั้นสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมนิยามศัพท์การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน สอดคล้องกับนิยามศัพท์ และตัวแปร โดยเป็นแบบเลือกตอบรายการ (Check List) และแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) ได้จำนวน 76 ข้อย่อย นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะและนำไปแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้อง แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 5 ท่าน และนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวแปร (Index of item objectives congruence : IOC) โดยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามด้วยดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) ผลลัพธ์ได้ค่า IOC (พรณี ลีกิจวัฒน์, 2558) ระหว่าง .80 - 1.00 ทุกข้อ จากนั้นนำ แบบสอบถาม ไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ผลการทดลองใช้ได้โดยมีความเชื่อมั่น (Cronbach, L. J., 1990) เท่ากับ .990

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครู โดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ แนบคิวอาร์โค้ด (QR code) และบัญชีรายชื่อผู้ตอบแบบสอบถามไปทางระบบ AMSS ให้โรงเรียน ติดตามเก็บรวบรวม ข้อมูลแบบสอบถามด้วยระบบ Google form และติดตามข้อมูลในกรณีที่ได้ไม่ครบด้วยวิธีการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง อีกครั้ง เพื่อให้ได้จำนวนแบบสอบถามตามที่กำหนด คือ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 85 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด ได้แบบสอบถามกลับจำนวน 287 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.58

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 287 ฉบับ ถูกวิเคราะห์จากโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยข้อมูล จากตอนที่ 1 วิเคราะห์ด้วยการหาค่าร้อยละ ข้อมูลจากตอนที่ 2 วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) การเปรียบเทียบการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู จำแนกตามตัวแปร เพศ ระดับ การศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ขนาดของโรงเรียน เพศของผู้บริหาร และวิทยฐานะของผู้บริหาร ใช้การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำ การทดสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการทดสอบ LSD และข้อมูลจากตอนที่ 3 วิเคราะห์ด้วยการหาค่า ร้อยละจากจำนวนผู้ที่เขียนตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตาม การรับรู้ของครู โดยภาพรวมและรายด้าน

การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3	n = 287		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.44	0.44	ดี	2
2. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.52	0.40	ดีมาก	1
3. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.34	0.47	ดี	7
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.39	0.48	ดี	6

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู โดยภาพรวมและรายด้าน (ต่อ)

การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3	n = 287		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
5. ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.43	0.45	ดี	5
6. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.44	0.46	ดี	2
7. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	4.44	0.45	ดี	2
รวม	4.43	0.40	ดี	

จากตารางที่ 1 พบว่า การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับดีมาก 1 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.40) อยู่ในระดับดี 6 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.46) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.45) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.44) ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.45) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.48) และด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.47) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างของการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ตามตัวแปรเพศ ระดับการศึกษา วิทยฐานะ ประสบการณ์การทำงาน ขนาดของโรงเรียน เพศของผู้บริหาร และวิทยฐานะของผู้บริหาร ปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู

การดำเนินงานวิชาการ ของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู	t-test		One-Way ANOVA			t-test	
	เพศ	ระดับ การศึกษา	วิทย ฐานะ	ประสบการณ การทำงาน	ขนาด ของ โรงเรียน	เพศของ ผู้บริหาร	วิทยฐานะ ของ ผู้บริหาร
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	.609	.737	.082	.022*	.019*	.001**	.550
2. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	.642	.483	.019*	.001**	.104	.005**	.207
3. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	.841	.701	.020*	.005**	.010*	.004**	.111
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	.995	.701	.027*	.004**	.039*	.006**	.148
5. ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	.805	.479	.105	.004**	.033*	.001**	.309
6. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	.647	.610	.078	.030*	.048*	.002**	.276
7. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	.721	.443	.361	.056	.028*	.001**	.953
รวม	.862	.618	.047*	.004**	.015*	.000***	.337

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.5 การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวม ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่/ขนาดใหญ่พิเศษ มีการรับรู้การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน สูงกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก และสูงกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่/ขนาดใหญ่พิเศษ มีการรับรู้การดำเนินงาน

วิชาการของโรงเรียนด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาและด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สูงกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก และสูงกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่/ขนาดใหญ่พิเศษ มีการรับรู้การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนด้านการนิเทศการศึกษา สูงกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก และสูงกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่/ขนาดใหญ่พิเศษ มีการรับรู้การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนและด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา สูงกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก และสูงกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ และครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่/ขนาดใหญ่พิเศษ มีการรับรู้การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ สูงกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.6 การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ตามตัวแปรเพศของผู้บริหาร พบว่า โดยภาพรวม ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีผู้บริหารเพศชาย มีการรับรู้การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนสูงกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีผู้บริหารเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อพิจารณารายด้าน ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีผู้บริหารเพศชาย มีการรับรู้การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนทุกด้านสูงกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีผู้บริหารเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.7 การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ตามตัวแปรวิทยฐานะของผู้บริหาร พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีผู้บริหารที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีการรับรู้การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนทั้งภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า ครูร้อยละ 6.27 มีความเห็นว่า ครูมีภาระงานอื่นที่ส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนมากเกินไป ทำให้การเตรียมการจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ รวมถึงครูยังขาดประสบการณ์และเทคนิคการสอนที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้ โรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารควรนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู นอกจากนี้ ครูร้อยละ 5.57 มีความเห็นว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และไม่ได้รับการส่งเสริมจากสถานศึกษาในเรื่องของการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งโรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการออกแบบการพัฒนาหลักสูตร

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับการศึกษาของ ยุพา พรหมแย้ม ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 (ยุพา พรหมแย้ม, 2562) และสอดคล้องกับการศึกษาของ ศิวพร ละครเพชร ที่ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 2 (ศิวพร ละครเพชร, 2562) พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์

ทิศทาง แนวปฏิบัติงานด้วยการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลให้ดีขึ้น พร้อม กับก่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและก่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนให้เกิดผล สำเร็จที่ได้จากการดำเนินงานด้านวิชาการนั้น จึงส่งผลให้การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างของการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

2.1 การเปรียบเทียบการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ตามตัวแปรเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีการรับรู้การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ สุวิมล สีแซก ที่ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตาม ทักษะของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 (สุวิมล สีแซก, 2565) พบว่า ครูที่มี เพศแตกต่างกัน มีทักษะต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็น เพราะเพศของครูไม่ได้ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยครูเพศชายและครูเพศ หญิงสามารถดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนได้อย่างเท่าเทียมกัน

2.2 การเปรียบเทียบการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ตามตัวแปรระดับ การศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวมและ รายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ มยุรี รินศรี ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 (มยุรี รินศรี, 2564) พบว่า ครูที่ มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความตระหนักในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจ เป็นเพราะว่า ระดับการศึกษาของครูไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน เนื่องจากครูส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ทำให้การรับรู้ชุดข้อมูลเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นตาม สภาพจริงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.3 การเปรียบเทียบการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ตามตัวแปรวิทยฐานะ พบว่า ครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีการรับรู้การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกัน กล่าวคือ ครูที่ไม่มีวิทยฐานะมีการรับรู้การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน สูงกว่าครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ อนุสรฯ โสพรรณรัตน์ ที่ได้ศึกษาเรื่อง บทบาททางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช (อนุสรฯ โสพรรณรัตน์, 2566) และไม่สอดคล้อง กับการศึกษาของ กมลรัตน์ ประทีป ณ ถลาง ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทักษะ ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต (กมลรัตน์ ประทีป ณ ถลาง, 2565) พบว่า โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูที่ไม่มีวิทยฐานะได้รับการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับด้านวิชาการอย่าง ต่อเนื่องและเป็นระบบ ประกอบกับสถานศึกษาส่วนใหญ่มุ่งพัฒนาให้ครูไม่มีวิทยฐานะเกิดความชำนาญเกี่ยวกับ งานด้านวิชาการอย่างรวดเร็ว โดยมักจะมอบหมายภาระงานหรือหน้าที่รับผิดชอบด้านวิชาการให้ทำ จุดประสงค์ เพื่อให้การบริหารงานด้านวิชาการเกิดความคล่องตัว

2.4 การเปรียบเทียบการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ตามตัวแปรประสบการณ์ การทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการรับรู้การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวม แตกต่างกัน กล่าวคือ ครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีการรับรู้การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน สูงกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป และสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 - 19 ปี สอดคล้องกับการศึกษาของ พิมพ์ใจ พุฒจิตร์ส ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน

ศึกษาธิการภาค 1 (พิมพ์ใจ พุฒจิตร์, 2562) และสอดคล้องกับการศึกษาของ พิชชาพร ชัยบุญมา ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก (พิชชาพร ชัยบุญมา, 2562) พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ประสบการณ์การทำงานเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน เนื่องจากครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี ย่อมมีระยะเวลาในการได้รับการพัฒนาความรู้ด้านวิชาการมาน้อยกว่า โดยส่วนใหญ่ครูที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 - 19 ปี และครูที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ได้ผ่านประสบการณ์การฝึกอบรมและเข้ารับการพัฒนาด้าน วิชาการในรูปแบบต่าง ๆ มากากกว่า และมีแนวโน้มที่จะรับรู้งานด้านวิชาการมากกว่า

2.5 การเปรียบเทียบการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ตามตัวแปรขนาด ของโรงเรียน พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีการรับรู้การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกัน กล่าวคือ ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่/ขนาดใหญ่พิเศษ มีการรับรู้การดำเนินงาน วิชาการของโรงเรียนสูงกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก และสูงกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภาวดี ใจภักดี และอัจฉรา วัฒนานรงค์ ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูผู้สอน ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 (สุภาวดี ใจภักดี และอัจฉรา วัฒนานรงค์, 2563) และสอดคล้องกับการศึกษาของ ชญานนท์ สายนาคร และศิริรัตน์ ทองมีศรี ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเกาะหลัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (ชญานนท์ สายนาคร และศิริรัตน์ ทองมีศรี, 2564) พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนขนาดใหญ่/ขนาดใหญ่พิเศษ มีความพร้อมในด้านการบริหารจัดการ มีแนวทาง การทำงานที่ชัดเจน รวมถึงมีงบประมาณรายหัวนักเรียนที่นำมาใช้ในการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนได้อย่างมี ประสิทธิภาพมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง

2.6 การเปรียบเทียบการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ตามตัวแปรเพศของ ผู้บริหาร พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ผู้บริหารมีเพศต่างกัน มีการรับรู้การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกัน กล่าวคือ ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีผู้บริหารเพศชาย มีการรับรู้การดำเนินงานวิชาการ ของโรงเรียนสูงกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีผู้บริหารเพศหญิง ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ กมลรัตน์ ประทีป ณ ถลาง ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต (กมลรัตน์ ประทีป ณ ถลาง, 2565) และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ พงษ์นาค แซ่เลียบ ที่ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช (พงษ์นาค แซ่เลียบ, 2566) พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารเพศชายมี ภาวะความเป็นผู้นำ มีความชัดเจนและเด็ดขาดในการสั่งการ รวมถึงมีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานวิชาการ ของโรงเรียนมากกว่า

2.7 การเปรียบเทียบการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ตามตัวแปรวิทยฐานะ ของผู้บริหาร พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ผู้บริหารมีวิทยฐานะต่างกัน มีการรับรู้การดำเนินงานวิชาการของ โรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ กมลรัตน์ ประทีป ณ ถลาง ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาภูเก็ต (กมลรัตน์ ประทีป ณ ถลาง, 2565) และสอดคล้องกับการศึกษาของ อนุสรณ์ โสพรรณรัตน์ ที่ได้ศึกษาเรื่อง บทบาททางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช (อนุสรณ์ โสพรรณรัตน์, 2566) พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า วิทยฐานะของผู้บริหาร ไม่ได้มีผลกระทบต่อการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ทำให้ไม่ว่าผู้บริหารจะมีวิทยฐานะใด ก็สามารถดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนได้เช่นเดียวกัน

3. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า ครูส่วนหนึ่งมีความเห็นว่า ครูมีภาระงานอื่นที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนมากเกินไป ทำให้การเตรียมการจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ รวมถึงครูยังขาดประสบการณ์และเทคนิคการสอนที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้ โรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารควรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู นอกจากนี้ ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และไม่ได้รับการส่งเสริมจากสถานศึกษาในเรื่องของการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งโรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และผู้บริหารครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ควรมีส่วนร่วมในการออกแบบการพัฒนาหลักสูตร สอดคล้องกับการศึกษาของ พิมพีใจ พุดจตุรัส ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 (พิมพีใจ พุดจตุรัส, 2562) พบว่า ผู้บริหารจะต้องหาวิธีการที่จะทำให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรของสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการอบรมเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคอยสนับสนุนการใช้หลักสูตรของคณะครูให้มีประสิทธิภาพในกระบวนการจัดการเรียนการสอน และผู้บริหารต้องสนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และภายนอกสถานศึกษาให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้ผู้บริหารควรมีแนวคิดทักษะ กระบวนการ ซึ่งนำมาพัฒนางานบริหารวิชาการของโรงเรียน และหาแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา อยู่ในระดับดีมาก ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับดี 2) ครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน ประสบการณ์การทำงานต่างกัน ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน และปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ผู้บริหารมีเพศต่างกัน มีการรับรู้การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกัน ส่วนครูที่มีเพศต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน และปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ผู้บริหารมีวิทยฐานะต่างกัน มีการรับรู้การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน และ 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะ ผู้บริหารบางส่วนไม่มีความชำนาญในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และระบบประกันคุณภาพภายใน ผู้บริหารจึงควรศึกษาและพัฒนาการดำเนินการด้านหลักสูตรอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ส่งเสริมการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และระบบการประกันคุณภาพภายในให้เข้มแข็ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย โรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนในสังกัดรักษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ให้คงอยู่ในระดับดีมากต่อไป และควรส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนพัฒนาการดำเนินงานวิชาการ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ให้มากขึ้น โดยชี้ให้ผู้บริหารโรงเรียนเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้วยการส่งเสริมนโยบายการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีร่วมกับครูผู้สอน ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน ที่เป็นข้อจำกัดและข้อได้เปรียบที่นำไปสู่แนวทางการดำเนินงาน

วิชาการของโรงเรียนที่เหมาะสม ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมในหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ชัดเจน ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โรงเรียนควรส่งเสริมการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน ด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โรงเรียนควรส่งเสริมนโยบายการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอน ด้านการนิเทศการศึกษา โรงเรียนควรวิเคราะห์บริบทของโรงเรียนและชุมชน วิเคราะห์เอกสารแนวทางการนิเทศภายใน ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน โรงเรียนควรส่งเสริมการจัดทำและศึกษาข้อมูลและสารสนเทศจากการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียนในกรณี ออกจากชั้นและในกรณีเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนควรส่งเสริมพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา โรงเรียนควรส่งเสริมการกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ ประทีป ณ ถลาง. (2565). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้.
- ชญานนท์ สายนาคร และศิริรัตน์ ทองมีศรี. (2564). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเกาะหลักสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- พงษ์นาค แซ่เลียบ. (2566). ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้.
- พรณี ลีกิจวัฒนะ. (2558). วิธีการวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. (2550). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 24 ก หน้า 29-36 (16 พฤษภาคม 2550).
- พิชชาพร ชัยบุญมา. (2562). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก. ใน การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิมพ์ใจ พุฒจิตร์ส. (2562). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. จังหวัดปทุมธานี.
- มยุรี รินศรี. (2564). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3. ใน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.

- ยุพา พรหมแย้ม. (2562). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ศิวพร ละหารเพชร. (2562). ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. (2566). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา สพป. นครราชสีมา เขต 3. เรียกใช้เมื่อ 10 มิถุนายน 2566 จาก http://www.nst3.go.th/?page_id=782.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2556). คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบาย สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุภาวดี ใจภักดี และอัจฉรา วัฒนารงค์. (2563). การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. ใน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สุวิมล สีแซก. (2565). ประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามทัศนะของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้.
- อนุสรณ์ โสพรรณรัตน์. (2566). บทบาททางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัย. เทคโนโลยีภาคใต้.
- Cronbach, L. J. (1990). Essential of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-609.
- Likert, R. (1967). The human organization: Its management and value. New York: McGraw-Hill.

รูปแบบการเกษตรกรรมยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงบ้านthon-อม
ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอกู่ตะเภา จังหวัดชุมพร*
SUSTAINABLE FARMING MODEL ACCORDING TO THE SUFFICIENCY ECONOMY
CONCEPT BAN THON-OM, CHONG MAI KAEW SUBDISTRICT,
THUNG TAKO DISTRICT, CHUMPHON PROVINCE

ฉันทชนก เทพสุทธิ์

Chanchanok Thepsut

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี สุราษฎร์ธานี ประเทศไทย

Faculty of Humanities and Social Sciences, Suratthani Rajabhat University, Suratthani, Thailand

Corresponding author E-mail: ant_antktd@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทชุมชน สถานการณ์ปัญหา และการจัดการการเกษตร และ 2) ค้นหาแบบการเกษตรอย่างยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงบ้านthon-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอกู่ตะเภา จังหวัดชุมพร เป็นวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี ในการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกหรือครอบครัวในชุมชน เกษตรกร และผู้นำหรือแกนนำ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 30 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน คณะกรรมการบริหารร้านค้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสมาชิกรายย่อยวิสาหกิจ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 15 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่ม วิเคราะห์เชิงเนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า บริบทชุมชนเดิมเป็นหมู่บ้านเขาหมาแหงน หมู่ที่ 2 และปีพ.ศ. 2540 แยกเป็นหมู่บ้านthonอม หมู่ที่ 6 และเป็นชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ด้านสถานการณ์ปัญหา ได้แก่ 1) การวางแผนการผลิต 2) การเงินและบัญชี 3) การผลิต 4) การตลาด 5) การบริหารกลุ่ม 6) สิ่งแวดล้อม 7) ทรัพยากร และ 8) จัดการความรู้ มีการจัดการเกษตรกรรม ได้แก่ 1) พอประมาณ 2) ความมีเหตุผล 3) มีภูมิคุ้มกัน 4) ความรู้ และ 5) คุณธรรม และพบรูปแบบการเกษตรกรรมยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดการเกษตรกรรมแบบพึ่งพาตนเอง เน้นความปลอดภัย สร้างสมดุลระบบนิเวศกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ 1) สอดคล้องกับระบบนิเวศ 2) ความเป็นไปได้ทางด้านเศรษฐกิจ 3) ความยุติธรรมในสังคม 4) มีมนุษยธรรม และ 5) ความยืดหยุ่น และปัจจัยเกษตรยั่งยืน ได้แก่ การมีส่วนร่วม การสร้างพันธมิตรเกษตรเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สุขภาวะชุมชน และจัดการความรู้

คำสำคัญ: รูปแบบการเกษตรกรรมยั่งยืน, หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, บ้านthon-อม จังหวัดชุมพร

Abstract

The purpose of this article is to 1) Study the context, problem situations, and farming management, and 2) To find sustainable farming models based on the Sufficiency Economy concept

* Received January 28, 2025; Revised February 12, 2025; Accepted February 18, 2025

Ban Thon-Om, Chong Mai Kaew Subdistrict, Thung Tako District, Chumphon Province. The Mixed Methods, quantitative Research, sample groups consisting: of community members or families, farmers, and community leaders or leaders, purposive sampling, a total of 30 people. The research tools include: a questionnaire, used for analyzing percentage, mean, and standard deviation. In qualitative Research, key informants include: The community enterprise committee, store management committee, relevant institutions, and small members of the enterprise, purposive sampling, a total of 15 people. The research tools include: in-depth interviews and focus groups and descriptive content analysis. The research found that: The original community context is Khao Ma Haeng Village, Moo 2, and in 1997, divided into Ban Thon-Om Village in Moo 6, and is a model community of the Sufficiency Economy. The problem situations include: 1) Production planning, 2) Finance and accounting, 3) Production, 4) Marketing, 5) Group management, 6) Environment, 7) Community resources, and 8) Knowledge management. The sustainable farming models based on the Sufficiency Economy, with self-reliant agricultural management, emphasizing safety, and creating a balance between the ecosystem and the environment include: 1) Moderation, 2) Reason, 3) Immunity, 4) Knowledge, and 5) Morality. And find sustainable farming models based on the Sufficiency Economy, self-reliant farming management, emphasizing safety, and creating a balance between the ecosystem and the environment include: 1) Ecological consistency, 2) Economic feasibility, 3) Social justice, 4) Humanization, and 5) Resilience. The factors of sustainable farming include: participation, agricultural partnerships, being environmentally friendly, community well-being, and knowledge management.

Keywords: Sustainable Farming Model, Sufficiency Economy, Ban Thon-Om Chumphon Province

บทนำ

หลังจาก “ยุคการปฏิวัติเขียว” (Green Revolution) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในภาคการเกษตรที่นำความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เกษตรและเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้า เช่น การใช้พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ที่ให้ผลผลิตสูง ใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ไถพรวนได้ลึกมากขึ้น มาทดแทนแรงงานสัตว์ สามารถผลิตได้ทุกช่วงเวลา และมีผลผลิตอย่างต่อเนื่อง ในช่วงปี ค.ศ. 1960 โดยเริ่มต้นจากเทคโนโลยีการผลิต เช่น การผสม พันธุ์พืช สัตว์ที่ให้ผลผลิตสูง การใช้สารเคมีชนิดต่าง ๆ และการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านอื่น ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ตลอดจนสุขภาพอนามัยและระบบนิเวศวิทยาของโลก “การปฏิวัติเขียว” กลายเป็นนโยบายหลักของเกือบทุกประเทศ รวมทั้งประเทศไทยเกษตรกรต่างถูกโน้มน้าวส่งเสริมให้ยอมรับระบบการเกษตรด้วยวิธีการต่าง ๆ รวมทั้งผ่านระบบการศึกษา และสื่อสารมวลชน (อาทิตยา พองพรหม, 2562) จากข้อมูลการรายงานของกรมวิชาการเกษตรในปี 2565 พบว่า ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าวัตถุดิบทางการเกษตรสูงถึง 0.114 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.32 จาก พ.ศ. 2563 ที่มีการนำเข้ารวม 0.098 ล้านตัน และมีแนวโน้มในการนำเข้าในปริมาณที่เพิ่มขึ้นทุกปี ส่งผลให้มีการตกค้างของสารกำจัดศัตรูพืชในผลผลิตทางการเกษตรและในสิ่งแวดล้อมในปริมาณที่มากตามไปด้วย โดยเฉพาะการสะสมในดินและน้ำ รวมถึงในห่วงโซ่อาหาร รวมทั้งเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2566) จากรูปแบบการผลิตดังกล่าวได้รับการยอมรับแบบฝังลึกในสังคมการเกษตรไทย จนกลายเป็นรูปแบบเกษตรกระแสหลักเช่นเดียวกับในหลายประเทศทั่วโลกจนถึงปัจจุบัน (อาทิตยา พองพรหม, 2562) แต่ผลกระทบ

เชิงลบของการเกษตรเคมีเชิงเดี่ยวนำไปสู่ข้อพิจารณาของสังคมโลกและทำให้เกิดเกษตรกรรมทางเลือกขึ้น โดยเน้นการผลิตที่ไม่ละเลยมิติทางด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นที่มาของการเกษตรยั่งยืน (Sustainable Agriculture)

ทั้งนี้ แนวคิดการปฏิรูประบบการเกษตรไทยจึงเกิดขึ้นเพื่อสนับสนุนเกษตรกรรายย่อย ทั้งในการเข้าถึงและสร้างความมั่นคงในการเข้าถึงฐานทรัพยากรการเกษตรพื้นฐาน โดยเฉพาะที่ดิน (การกระจายการถือครองที่ดิน ระบบที่ดินชุมชน) และปัจจัยการผลิตพื้นฐานอื่น ๆ รวมทั้งกลไกในการสนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยสามารถที่จะพัฒนาระบบการผลิตให้มีความยั่งยืนทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ดังนั้น การปฏิรูประบบเกษตรของประเทศจึงจำเป็นต้องมีการดำเนินการทั้งระบบ ตั้งแต่การแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การเปลี่ยนแปลงนโยบาย และระบบการทำงานของหน่วยงานราชการต่าง ๆ (วิฑูรย์ ปัญญากุล, 2558) จะเห็นได้ว่า ระบบเกษตรยั่งยืนเป็นระบบการเกษตรที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากถูกบรรจุไว้เป็นครั้งแรกในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และต่อเนื่องมาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เกษตรยั่งยืนเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของชุมชนหลายระดับตั้งแต่ระดับครัวเรือน ชุมชน และประเทศ โดยหลักการการเกษตรแบบยั่งยืนเป็นการผสมผสานความรู้หรือเทคโนโลยีทั้งเก่าและใหม่ไว้ด้วยกัน เพื่อพัฒนาระบบการผลิตที่สามารถสนองตอบต่อเกษตรกรทั้งทางเศรษฐกิจและรักษาสังแวดล้อม ซึ่งเป็นทางเลือกอย่างหนึ่งของเกษตรกร และนำไปสู่เกษตรยั่งยืนที่เป็นฐานสำคัญของการสร้างเศรษฐกิจแห่งการพึ่งตนเอง (อาทิตยา พงพรหม, 2562)

ดังเช่นชุมชนบ้านทอน-อม อำเภอฟุ่ดตะโก จังหวัดชุมพร ซึ่งพบว่า หลายสิบปีที่ผ่านมาเกษตรกรรายย่อยได้ประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย ทั้งการสูญเสียการเข้าถึงที่ดินการเกษตร กระแสส่งเสริมการเกษตรที่พึ่งพาสารเคมีการเกษตร ต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งความผันผวนของสภาพอากาศ เป็นเนื่องมาจากการนำสารเคมีมาใช้ในการเกษตรมายาวนานและอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกษตรกรได้รับผลกระทบต่อสุขภาพและสภาพแวดล้อม ส่งผลกระทบให้ร่างกายอ่อนแอ และมีอัตราการเจ็บป่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งขาดความตระหนักในการสร้างความรับผิดชอบชุมชนร่วมกันในการการอนุรักษ์และฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความสมดุลทางธรรมชาติและชีวิต ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการทำงานที่ซับซ้อนและขาดความตระหนักร่วมกันอย่างเพียงพอ (วิฑูรย์ ปัญญากุล, 2558) ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการด้านเกษตรอินทรีย์อย่างแท้จริง เนื่องจากการเกษตรเป็นรากฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเป็นแหล่งเก็บพลังงานในรูปแบบธรรมชาติที่สมบูรณ์ที่สุด ซึ่งควรตระหนักอย่างมีส่วนร่วมกับชุมชนให้ครอบคลุมมิติหลักทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ (โพธิวัฒน์ เผ่าพงศ์ช่วง และคณะ, 2557) ตลอดจนการรู้เท่าทันเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของสังคม

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง รูปแบบการเกษตรกรรมยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอฟุ่ดตะโก จังหวัดชุมพร เพื่อหาแนวทางการแก้ไขด้านกระบวนการผลิตตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำในการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตได้ การลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตจากการไม่ใช้สารเคมีทำให้เกิดความปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค ตลอดจนการยกระดับมาตรฐานการครองชีพและคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้นเสริมสร้างสุขภาวะ ชุมชน กินดี อยู่ดี มีสุข และการนำภูมิปัญญาในท้องถิ่นในพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับชุมชน เตรียมความพร้อมของเกษตรกรในการพัฒนาภาคการเกษตรอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชน สถานการณ์ปัญหา และการจัดการการเกษตรบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอฟุ่ดตะโก จังหวัดชุมพร
2. เพื่อค้นหารูปแบบการเกษตรอย่างยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอฟุ่ดตะโก จังหวัดชุมพร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีเนื้อหาที่ศึกษาข้อมูล ได้แก่ เอกสาร บทความวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกษตรกรรมยั่งยืน หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาที่ยั่งยืน การพึ่งตนเอง และการยอมรับนวัตกรรม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรกรรมยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ และกรรมการ จำนวน 10 คน และ 2) สมาชิกรายย่อยของวิสาหกิจ จำนวน 20 คน (ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม 2566) (สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี, 2567) เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกำหนดสัดส่วนที่เท่ากันจากประชากรทั้งหมด คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรกรรมยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) สมาชิกในชุมชนหรือครอบครัวที่อาศัยในชุมชน จำนวน 10 คน 2) กลุ่มเกษตรกร ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ และกรรมการ จำนวน 10 คน และ 3) ผู้นำหรือแกนนำชุมชน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วย กรรมการ และปราชญ์ชุมชน จำนวน 10 คน จำนวนทั้งหมด 30 คน การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงและมีบทบาทต่อการทำเกษตรกรรมยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ และกรรมการ 2) คณะกรรมการบริหารร้านค้า ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม และปราชญ์ชุมชน 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี กรมพัฒนาชุมชน และภาคีเครือข่าย และ 4) สมาชิกรายย่อยของวิสาหกิจ จำนวนทั้งหมด 15 คน เลือกแบบเจาะจง มีเกณฑ์การคัดเลือก คือ บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในการทำเกษตรกรรมยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และให้การส่งเสริม สนับสนุนชุมชน และมีประสบการณ์ทำงานร่วมกับชุมชน ไม่น้อยกว่า 5 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเกษตรกรรมยั่งยืน ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้านภาษา และด้านวิจัย จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.67 - 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) นำไปทดลองใช้กับกลุ่มอื่นที่คล้ายตัวอย่าง จำนวน 30 คน และได้หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach, L. J., 1990) เท่ากับ 0.87 และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แบ่งเป็น 4 ตอน คือ 1.1) ข้อมูลพื้นฐาน 1.2) บริบทชุมชน และสถานการณ์ปัญหา 1.3) การจัดการเกษตรตามแนว เศรษฐกิจพอเพียง (แบบสัมภาษณ์) และ 1.4) ข้อเสนอแนะ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการ ดังนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยแบ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน (แบบสอบถาม) ระยะที่ 2 บริบทชุมชน สถานการณ์ปัญหา และการจัดการการเกษตร (สัมภาษณ์เชิงลึก) และระยะที่ 3 ค้นหาแบบการเกษตรอย่างยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) เป็นการเปรียบจากเวลา สถานที่ และบุคคลเพื่อความถูกต้องของข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาแบบพรรณนา และสรุปเป็นภาพรวม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า บริบทชุมชน สถานการณ์ปัญหา และการจัดการการเกษตรบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดชลบุรี มีรายละเอียด ดังนี้

1. การศึกษาบริบทชุมชนบ้านทอน-อม ได้แก่ 1) ประวัติชุมชน เดิมหมู่บ้านทอนอม เป็นหมู่บ้านเขาหมาแขวน หมู่ที่ 2 ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดชลบุรี และได้แยกเป็นหมู่บ้านทอนอม เมื่อปีพ.ศ. 2540 ยกฐานะขึ้นเป็นหมู่ที่ 6 และตั้งชื่อว่า “บ้านทอนอม” เพราะในหมู่บ้านมีต้นชะอมจำนวนมาก เรียกต่อ ๆ ว่าทอน-อม 2) สภาพทางกายภาพ มีอาณาเขตติดต่อ ได้แก่ ทิศเหนือติดต่อกับหมู่ที่ 5 บ้านวังปลา ทิศตะวันออกติดต่อกับหมู่ที่ 2 บ้านเขาหมาแขวน ทิศตะวันตกติดต่อกับหมู่ที่ 5 บ้านวังปลา และทิศใต้ติดต่อกับหมู่ที่ 8 บ้านเขาเหรง ตำบลตะโก มีพื้นที่ประมาณ 92.50 ตาราง และสภาพภูมิอากาศร้อนชื้น 3) สภาพทางเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 85 รองลงมา คือ ค้าขาย ร้อยละ 10 และรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 5 อาชีพที่ทำรายได้มากที่สุด คือ ได้แก่ ทำสวนทุเรียน เงาะ มังคุด ยางพารา กาแฟ และส้มโอ และการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ ปลาสุกร เป็ด และไก่ เลี้ยงเพื่อบริโภคในครัวเรือน และแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ถ้ำไทร สวนลุงนิล วิถีจินตนา 1 ไร่พอเพียง 4) สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัด 4 แห่ง ได้แก่ วัดมุจลินทาราม วัดสุสติญาราม วัดแก้วเทพศิรัวงกรต และวัดป่าห้วยไทร และประเพณีและวัฒนธรรม ได้แก่ ปีใหม่ สงกรานต์ สารทเดือนสิบ ทำบุญวันเข้าพรรษา - ออกพรรษา ลอยกระทง และชักพระ 5) สภาพทางการเมืองการปกครอง มีการปกครองตำบลช่องไม้แก้ว ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านเขาขวาง หมู่ที่ 2 บ้านเขาหมาแขวน หมู่ที่ 3 บ้านคลองโชน หมู่ที่ 4 บ้านเขาวงกรต หมู่ที่ 5 บ้านวังปลา หมู่ที่ 6 บ้านทอนอม หมู่ที่ 7 บ้านห้วยไทร และหมู่ที่ 8 บ้านห้วยใหญ่ ซึ่งมีจำนวนประชากรทั้งหมด 6,420 คน โดยการปกครองแบบการกระจายโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมทางการเมือง 6) สภาพทางทรัพยากรและภูมิปัญญา คือ 6.1) ธรรมชาติ ได้แก่ ต้นตะโก 6.2) ผลผลิตการเกษตร ได้แก่ ทำสวนทุเรียน เงาะ มังคุด ยางพารา กาแฟ และส้มโอ 6.3) แหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ คลองโชน ห้วยหินดาซ ห้วยส้มควาย ห้วยร่องบ่อน ห้วยต้นสะตอ และห้วยต้นทุเรียน 6.4) แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ป่าไม้/ป่าสงวน/อุทยานแห่งชาติ 6.5) ภูมิปัญญา ได้แก่ กลุ่มเพาะเห็ดฟางบ้านคลองโชน กลุ่มจักรสานบ้านห้วยไทร กลุ่มผลิตภัณฑ์ของกาแฟ และกลุ่มบ้านส้มจี๊ด และ 6.6) ปรากฏท้องถิ่น ได้แก่ 6.6.1) ด้านแพทย์แผนไทย ได้แก่ นายอารมณ์ หนูวัน 6.6.2) ด้านงานฝีมือ ได้แก่ นางเลียบ พรหมดวง 6.6.3) ด้านการเกษตร ได้แก่ นายสมบุรณ์ ศรีสุบัติ และ 6.6.4) ด้านพิธีกรรมทางศาสนา ได้แก่ นายเจริญ คงแก้ว 7) ศักยภาพชุมชน มีการทำเกษตรยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ โดยใช้ต้นทุนในการผลิตที่ต่ำทำให้เกษตรกรได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ และมีปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งมีศูนย์การเรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลว่า

“อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดชลบุรี ได้ขึ้นชื่อว่าดินแดนที่เป็นประตูสู่ภาคใต้ของประเทศไทย มีทรัพยากรที่ค่อนข้างสมบูรณ์เป็นเมืองผลไม้ที่ขึ้นชื่อ มีทุเรียนที่มีรสชาติอร่อยและสร้างชื่อเสียงจนผู้คนต่างกล่าวขานจนอยากจะมาเยือนสักครั้ง” (องค์การบริหารส่วนตำบลช่องไม้แก้ว, 2567)

“ชุมชนได้เปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงโดยนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในระดับครอบครัวและชุมชน และมีการจัดทำสินค้า OTOP ที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องแกง น้ำมันมะพร้าวบริสุทธิ์ ทุเรียนทอด ทุเรียนกวน” (คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนบ้านทอน-อม, 2567)

และ“ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน อสม. แกนนำ และประชาชนในชุมชนร่วมกันโดยการจัดการประชุมชาวบ้าน มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันคิด วิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาในชุมชน เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน” (ผู้นำชุมชน, 2567)

2. สถานการณ์ปัญหาชุมชนบ้านทอน-อม ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนการผลิต เกษตรกรยังยึดติดอยู่กับรูปแบบการผลิตแบบเดิม ไม่มีการคิดค้นหรือพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์ในรูปแบบใหม่ ปัญหาที่พบ ได้แก่ 1) การขาด

แคลน/ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน 2) ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการผลิตการบริหาร และเทคนิคแบบสมัยใหม่ และ 3) ช่องทางตลาดมีน้อย ขาดเครือข่ายทางการตลาด และประชาสัมพันธ์ และ 2) ด้านการเงินและบัญชี เกษตรกรยังขาดเรื่ององค์ความรู้การจัดการทางการเงิน ไม่มีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายอย่างเป็นระบบ เกิดปัญหาขาดทุนสะสมต่อเนื่องมีหนี้สิน 3) ด้านการผลิตเกษตรกรจำนวนมากยังคงมีปัญหาในการผลิตด้วยข้อจำกัดด้านที่ดิน ทุน และความรู้ทางการตลาด ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงมีรายได้น้อย 4) ด้านการตลาด เกษตรกรขาดองค์ความรู้ด้านการจัดการอาหารปลอดภัยและมาตรฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องมีเพื่อสู่ลักษณะและความปลอดภัยด้านอาหาร รวมถึงการผลิตสินค้า 5) ด้านการบริหารกลุ่ม มีการดำเนินการบริหารกลุ่มมีลักษณะของการจำหน่ายสินค้าในระดับท้องถิ่นที่มีการเติบโตช้า และเกษตรกรมีจำนวนลดน้อยลง 6) ด้านสิ่งแวดล้อม มีการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศโลกอุณหภูมิโลกสูงขึ้นเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรง ภูมิอากาศและฤดูกาลเปลี่ยนแปลง ปริมาณน้ำที่กักเก็บลดลงและขาดแคลน ส่งผลต่อระบบการผลิตทางการเกษตรและระบบนิเวศเสื่อมโทรม รวมถึงการระบาดของ 7) ด้านทรัพยากรของชุมชน มีการถูกรบกวนครอบพื้นที่เกษตรกรรมส่งผลให้การใช้ประโยชน์ที่ดินและแรงงานภาคเกษตรมีแนวโน้มลดลง ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมยังส่งผลต่อความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน รวมทั้งปัญหาการเพาะปลูกผิดวิธี และ 8) ด้านการจัดการความรู้ เกษตรกรยังขาดความรู้เรื่องดินและการจัดการดินอย่างเหมาะสม และขาดทักษะในการใช้เครื่องมือที่ทันสมัย รวมทั้งขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติ GAP เกี่ยวกับการผลิตที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และเหมาะสมต่อการบริโภค

สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลว่า “เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการผลิตสินค้าที่ได้คุณภาพและ มาตรฐาน เช่น GAP และมาตรฐานสินค้าจะเป็นสิ่งที่บอกว่าสินค้าชนิดนั้น ๆ จะต้องมีลักษณะอย่างไร และลักษณะของสินค้าเหล่านี้จะสัมพันธ์กับเกรดของสินค้าที่นำไปสู่ราคา” (ภาคีเครือข่าย, 2567)

“เกษตรกรควรมีความรู้ในการวิเคราะห์แร่ธาตุในดิน เพราะดินเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญทางการเกษตร เนื่องจากเป็นแหล่งอาหารของพืช เป็นที่ค้ำจุนรากพืชทำให้ลำต้นตั้งตรงแข็งแรง เป็นที่ดูดซับน้ำ และควรมีการเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ดินควรนำใช้เทคโนโลยีมาใช้” (ประชาชน, 2567)

และ “เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดความรู้ในเรื่องของการจัดการผลิตภัณฑ์ อาหารปลอดภัย และมาตรฐานสินค้า ควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อต่อยอดเชิงพาณิชย์ เกษตรกรต้องมีการพัฒนากระบวนการผลิต และสถานที่ในการผลิตเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือด้านคุณภาพ และกระบวนการผลิตของผลิตภัณฑ์” (องค์การบริหารส่วนตำบลช่องไม้แก้ว, 2567)

3. การจัดการเกษตรกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ 1) ด้านด้านพอประมาณ คือ มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เป็นทุนเดิมของตนเองหรือภายในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดก่อนที่จะแสวงหาทรัพยากร แหล่งทุน วัตถุดิบ หรือสิ่งของบริการต่าง ๆ จากภายนอก ชุมชนมีการผลิตเพื่อพออยู่ พอกิน และพอเพียง โดยยึดหลักการพึ่งตนเอง 2) ด้านความมีเหตุผล คือ มีการนำหลักความมีเหตุผลเพื่อจัดการทรัพยากรอย่างสมดุล โดยการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลต้องพิจารณาแยกแยะให้เห็นความเชื่อมโยงของเหตุปัจจัยต่าง ๆ การนำเหตุผลมาใช้ คือ พิจารณาเหตุที่เกี่ยวข้องตามหลักวิชาการ กฎหมาย และศีลธรรม 3) ด้านภูมิคุ้มกัน คือ มีการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับคนในชุมชน โดยการเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบ/การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น คำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตจะต้องมีการป้องกันความเสี่ยง 4) ด้านความรู้ คือ เกษตรกรมีการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการผลิตทางการเกษตรให้กับเกษตรกรทั่วไปที่สนใจ ได้แก่ ความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร การลดต้นทุนการผลิตการบริหารจัดการฟาร์ม และปรับเปลี่ยนระบบการผลิตสินค้า และ 5) ด้านคุณธรรม คือ ผู้นำชุมชนส่งเสริมสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การป้องกัน การคอร์รัปชัน การทุจริตต่าง ๆ ตลอดจนการมีคุณธรรม ความซื่อสัตย์ต่อการประกอบอาชีพเช่นเดียวกับการรวมกลุ่มในการบริหารงานและ การจัดการควรยึดหลักธรรมาภิบาล

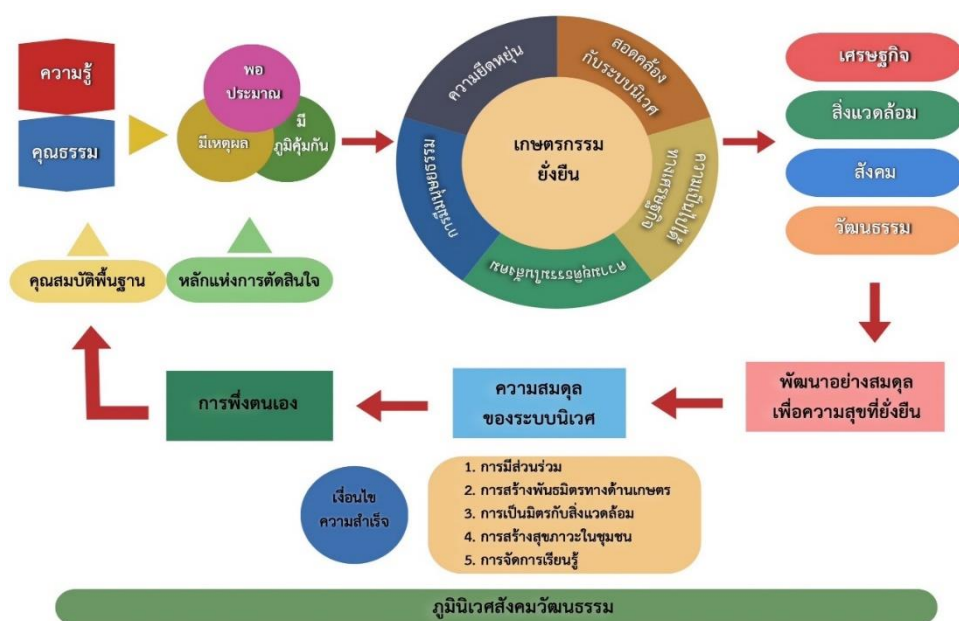

สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลว่า “การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในครัวเรือน โดยรวมกลุ่มทำกิจกรรม เช่น การเพาะเห็ดฟาง การปลูกผักปลอดสารพิษ เลี้ยงไก่ มีการทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้ทราบถึงรายรับรายจ่ายของครัวเรือน และสามารถลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เกิดกระบวนการการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในชุมชน” (คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนบ้านทอน-อม, 2567)

“มีการจัดตั้งกองทุนชุมชนโดยประสานภาคีและเครือข่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ธกส, พัฒนาชุมชน ท้องถิ่น ท้องที่ ในการสนับสนุนการจัดตั้ง โดยให้ความรู้ และทักษะในการใช้ชีวิตแบบพอเพียง ลดหนี้สิน และลดค่าใช้จ่ายครัวเรือน นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงและบัญชีครัวเรือนเป็นฐานพัฒนาชุมชน ส่งผลลดหนี้ มีรายได้เสริม คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น” (ภาคีเครือข่าย, 2567)

และ “ประชาชนมีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้(เกิดกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมอาชีพเพิ่มรายได้ลดรายจ่าย” (ประชาชน, 2567)

การค้นหารูปแบบการเกษตรอย่างยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จากการสนทนากลุ่มสรุปได้ ดังนี้ 1) สอดคล้องกับระบบนิเวศ คือ มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการทำเกษตร มีการสร้างระบบเกษตรให้มีลักษณะเลียนแบบระบบนิเวศป่าธรรมชาติ ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่เดียวกัน 2) ความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจ คือ เกษตรกรสร้างผลผลิตพอเพียงโดยสามารถเลี้ยงดูครอบครัว และมีรายได้ที่เสถียรภาพ ลดความเสี่ยงในการก่อหนี้ ส่งเสริมศักยภาพของเกษตรกร 3) ความยุติธรรมในสังคม คือ มีการจัดการตนเองให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดการรวมกลุ่ม เพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานรากมีความเข้มแข็งประชาชนทุกคนมีโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร การประกอบอาชีพ และบริการทางสังคมที่มีคุณภาพและเป็นธรรม 4) การมีมนุษยธรรม คือ ชุมชนมีการพึ่งพิงและเกื้อกูลในการอยู่ร่วมกัน ให้ความเคารพ ยอมรับ และมีสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรที่เป็นของสาธารณะอย่างเท่าเทียมกัน ด้านสังคมและวัฒนธรรมมีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และ 5) ความยืดหยุ่น คือ ชุมชนมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะการเปลี่ยนแปลงต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยีมีความสำคัญต่อการผลิต โดยเทคโนโลยีช่วยในการจัดการในกระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพดีกว่าการผลิตแบบเดิม ทำให้เพิ่มปริมาณการผลิตได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ดังนั้น ผู้วิจัยได้สรุปรูปแบบการเกษตรกรรมยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการเกษตรกรรมยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงบ้านทอน-อม

จากภาพที่ 1 สรุปได้ว่า การเกษตรกรรมยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงบ้านทอน-อมเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงลึกของ 5 ส่วน คือ ความสมดุลระบบนิเวศ การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน ภูมิโนศสังคม และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บนฐานชุมชนในการขับเคลื่อนเพื่อสร้างคุณค่าให้แก่ระบบนิเวศโดยให้มีการทำเกษตรตามภูมิประเทศของภูมิศาสตร์และภูมิสังคม ซึ่งเน้นเกษตรยั่งยืนแบบพึ่งพาตนเอง และใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในพัฒนาคน ชุมชน และสังคม โดยนำศักยภาพเป็นทุนเดิมของชุมชนมาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และชุมชนมีการจัดการตนเองอย่างบูรณาการกิจกรรมด้านต่าง ๆ ที่เอื้อและเกื้อกูลกันอย่างสมดุลของระบบนิเวศเป็นมิตรและปลอดภัยกับสิ่งแวดล้อม เกษตรกร และผู้บริโภค ทำให้เกษตรกรมีความเข้มแข็งสร้างความเป็นเอกภาพและศักยภาพของชุมชนอย่างยั่งยืนภายใต้การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในทุกระดับ เพื่อเป็นชุมชนที่ปลอดภัยและมีความมั่นคงทางอาหาร และปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จที่ในการทำเกษตรยั่งยืน ได้แก่ การมีส่วนร่วม การสร้างพันธมิตรทางเกษตร การเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การสร้างสุขภาวะในชุมชน และการจัดการความรู้ กล่าวคือจากต้นน้ำด้านการจัดการของชุมชนกลางน้ำเป็นการสร้างพันธมิตรทางด้านเกษตรอินทรีย์เพื่อสร้างสุขภาวะที่ดีในชุมชน และปลายน้ำเป็นการสร้างความสุขในชุมชนให้เกิดความสมดุลอย่างยั่งยืนโดยน้อมนำแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการพึ่งพาตนเอง และรักษาระบบนิเวศ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

บริบทชุมชน สถานการณ์ปัญหา และการจัดการการเกษตรบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอบึงตะโก จังหวัดชุมพร สรุปได้ว่า ชุมพร มีอายุหมู่บ้าน 13 ปี เดิมหมู่บ้านทอนอม เป็นหมู่บ้านเขาหมาแหงน หมู่ที่ 2 ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอบึงตะโก จังหวัดชุมพร และได้แยกมาเป็นหมู่บ้านทอนอม เมื่อปี พ.ศ. 2540 ยกฐานะขึ้นเป็นหมู่ที่ 6 และตั้งชื่อว่า “บ้านทอนอม” เป็นที่รู้จักจากสวนลุงนิลโดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชุมชน ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่เข้มแข็งในการเป็นแบบของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับอำเภอ มีทรัพยากรด้านการเกษตร ได้แก่ ทุเรียน เงาะ มังคุด ยางพารา กาแฟ และส้มโอ มีปราชญ์ท้องถิ่น ได้แก่ ด้านแพทย์แผนไทย/สมุนไพร ด้านงานฝีมือต่าง ๆ ด้านการเกษตร ด้านพิธีกรรมทางศาสนา ด้านเศรษฐกิจพอเพียง และด้านศักยภาพชุมชนมีการทำเกษตรยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ ด้านการผลิตค่านึงและรักษาไว้ซึ่งระบบนิเวศสภาพแวดล้อม มีความมั่นคง และความปลอดภัยอาหาร สร้างความสมดุลความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พิทักษ์พงศ์ ป้อมปราณี ที่ได้ศึกษาเรื่องการขับเคลื่อนระบบเกษตรกรรมยั่งยืนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านคอกช้างว่า บริบทชุมชนในหาทุนและศักยภาพทุนทางสังคมในหมู่บ้านเพื่อการขับเคลื่อนระบบเกษตรกรรมยั่งยืน คือ 1) กระบวนการเพื่อการพัฒนากระบวนการผลิต ได้แก่ การจัดการระบบการผลิต การปรับปรุงบำรุงดิน และคัดเลือกพัฒนาพันธุ์พืช และ 2) กระบวนการเพื่อสร้างแหล่งอาหารปลอดภัยค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ได้แก่ การสร้างอาหารระดับครัวเรือน และการสร้างอาหารระดับกลุ่มหรือชุมชน (พิทักษ์พงศ์ ป้อมปราณี, 2558) ด้านสถานการณ์ปัญหา ได้แก่ 1) ด้านวางแผนการผลิต สมาชิกเป็นทั้งผู้ผลิต/ผู้บริโภค 2) ด้านการเงินและบัญชี ขาดองค์ความรู้จัดการเงิน ทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายเป็นระบบ 3) ด้านการผลิตมีการผลิตแบบรายย่อย การถือครองที่ดินขนาดเล็กเพื่อทำกิน และขาดมาตรฐานผลิต 4) ด้านการตลาด ขาดองค์ความรู้จัดการอาหารปลอดภัย 5) ด้านการบริหารกลุ่ม เกษตรกรมีจำนวนลดน้อยลง ผู้ที่อยู่ในวัยแรงงานอพยพออกนอกพื้นที่ทั้งแบบถาวรและชั่วคราว 6) ด้านสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศเกิดภัยพิบัติส่งผลกระทบต่อผลิต 7) ด้านทรัพยากรของชุมชน ฐานทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม และ 8) ด้านการจัดการความรู้ ขาดความรู้เรื่องดินและการจัดการดินอย่างเหมาะสม และการจัดการเกษตรกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 1) ด้านพอประมาณ ผลิตเพื่อพออยู่ พอกิน และพอเพียง ยึดหลักการพึ่งตนเอง 2) ด้านความมีเหตุผล จัดการทรัพยากร

อย่างสมดุล 3) ด้านภูมิคุ้มกัน เตรียมความพร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้วยการพึ่งพาตนเอง 4) ด้านความรู้ ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการผลิต และ 5) ด้านคุณธรรม ผู้นำส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมบริหารจัดการกฎระเบียบที่เป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วชิราภรณ์ สังข์ทอง ที่ได้ศึกษาเรื่องเกษตรกรที่ประสบปัญหา ได้แก่ 1) ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ภัยแล้งและปลูกพืชแล้วไม่มีตลาดรองรับ 2) ทรัพยากรของชุมชน เงินลงทุนไม่เพียงพอ ขาดเมล็ดพันธุ์ เมล็ดพันธุ์มีราคาแพงมาก และ 3) ความรู้และความสามารถ ด้านการผลิตปุ๋ย การทำผลิตภัณฑ์ใช้เอง และการลดต้นทุนการผลิต สำหรับแนวทางการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ 1) ค้นหาแนวทางการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ 2) ปลูกฝังนิสัย พฤติกรรม การใช้ชีวิตอย่างพอเพียง 3) กำหนดข้อตกลงร่วมกัน 4) กำหนดบทบาทหน้าที่ของเครือข่าย 5) การสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ การทำเกษตรกรรมยั่งยืน 6) กำหนดหลักสูตรเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 7) รักษาสายใยความสัมพันธ์ (วชิราภรณ์ สังข์ทอง, 2561)

การค้นหารูปแบบการเกษตรกรรมยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอยะรัง จังหวัดชุมพร สรุปได้ว่า มีการจัดการระบบเกษตรกรรมแบบยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการเกษตรแบบยั่งยืนแบบพึ่งพาตนเอง และเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่สมดุลกับระบบนิเวศที่เป็นมิตรและปลอดภัยกับสิ่งแวดล้อม เกษตรกร และผู้บริโภค ประกอบด้วย 1) สอดคล้องกับระบบนิเวศ 2) ความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจ 3) ความยุติธรรมในสังคม 4) การมีมนุษยธรรม และ 5) ความยืดหยุ่น เมื่อพิจารณาเชื่อมโยงความสัมพันธ์คือ ความสมดุลของระบบนิเวศ การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน ภูมิโนเวศสังคม และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ต้องอาศัยชุมชนเป็นแกนกลางขับเคลื่อนสร้างคุณค่าแก่ระบบนิเวศ และใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนา และปัจจัยเงื่อนไขเกษตรอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม การสร้างพันธมิตรทางด้านเกษตร การเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การสร้างสุขภาวะในชุมชน และการจัดการความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พระศุภร์ หัยภาค ที่ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการเกษตรแบบผสมผสานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ 1) ด้านการจัดการกระบวนการผลิต การใช้ที่ดินเพื่อผลิตเป็น 2 ส่วน คือ พื้นที่ด้านทิศตะวันตกเป็นพื้นที่ตอนปลูกผักสวนครัว ไม้ผล เลี้ยงไก่ไข่ และเลี้ยงปลา พื้นที่ด้านทิศตะวันออกเป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำนา ขุดสระเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้ง เก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง ผลิตน้ำส้มควันไม้เพื่อป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช มีการจัดการเครื่องจักรเครื่องทุ่นแรงอย่างคุ้มค่า ใช้แรงงานในครอบครัว การวางแผนการใช้เงิน ด้านการจัดการส่วนประสมการตลาดโดยผลิตสินค้าตามความต้องการของตลาดโดยเน้นสินค้าคุณภาพ สะอาด ปลอดภัย ราคาสมเหตุสมผล และประชาสัมพันธ์ในลักษณะการบอกต่อ และ 2) ด้านการจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้หลักความพอประมาณ คือ การผลิตเพื่อบริโภคเหลือจำหน่าย ความมีเหตุผลผลิตตามศักยภาพของพื้นที่ และภูมิคุ้มกันมีการวางแผนการทำกิจกรรมที่เกื้อกูล ด้านเงื่อนไขความรู้มีการนำความรู้มาใช้ในการจัดการการผลิตและการตลาด ด้านคุณธรรมมีความโปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริตและมีจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจกับคู่ค้าอย่างเสมอภาค และรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และ 3) ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ การวางแผนการใช้ชีวิต ประสพการณ์เกษตรกร ทุนดำเนินการเกษตรกร และการได้รับความไว้วางใจ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ภูมิประเทศที่เหมาะสม การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และการสนับสนุนการเรียนรู้ (พระศุภร์ หัยภาค, 2563)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า บริบทชุมชน สถานการณ์ปัญหา และการจัดการการเกษตรบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอยะรัง จังหวัดชุมพร สรุปได้ว่า บริบทชุมชนในปี พ.ศ. 2540 ได้ยกฐานะขึ้นเป็นหมู่ที่ 6 และตั้งชื่อว่า “บ้านทอนอม” สมัยก่อนจะเป็นสวนกาแฟ และเปลี่ยนมาเป็นสวนปาล์ม สวนทุเรียน ในสถานการณ์ปัญหา

ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนการผลิต 2) ด้านการเงินและบัญชี 3) ด้านการผลิต 4) ด้านการตลาด 5) ด้านการบริหารกลุ่ม 6) ด้านสิ่งแวดล้อม 7) ด้านทรัพยากรชุมชน และ 8) ด้านการจัดการความรู้ ด้านการจัดการเกษตรกรรม ได้แก่ 1) ด้านพอประมาณ 2) ด้านความมีเหตุผล 3) ด้านมีภูมิคุ้มกัน 4) ด้านความรู้ และ 5) ด้านคุณธรรม และรูปแบบการเกษตรกรรมยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย 1) สอดคล้องกับระบบนิเวศ 2) ความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจ 3) ความยุติธรรมในสังคม 4) การมีมนุษยธรรม และ 5) ความยืดหยุ่น จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ การนำผลการวิจัยไปใช้คือ 1) ควรนำผลที่ได้เป็นหลักการปฏิบัติหรือการพัฒนาพื้นที่รูปธรรมเพื่อสร้างความยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับครัวเรือน และ 2) ควรนำผลที่ได้ไปสร้างพื้นที่การเรียนรู้และการมีส่วนร่วมในกระบวนการขยายผลอย่างเป็นรูปธรรม และวิธีการจัดการเกษตรจากพื้นที่ต้นแบบ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คือ 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร เพื่อสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และ 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการส่งเสริมการนำแนวคิดการทำเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำในการกำหนดนโยบาย พัฒนาการผลิตยั่งยืน และระบบฐานข้อมูล และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป คือ 1) ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชุมชนต่าง ๆ ในแต่ละอำเภอจะทำให้เห็นภาพในมุมมองกว้าง เพื่อหาแนวทางพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืน และสร้างเศรษฐกิจฐานรากเพื่อสร้างรายได้เงินหมุนเวียน และ 2) ควรศึกษาโครงสร้างทางสังคมที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนความร่วมมือกลุ่มเกษตรกรระดับพื้นที่แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ กระบวนการผลิต ช่องทางการจำหน่าย และทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนบ้านทอน-อม. (24 มี.ค. 2567). รูปแบบการเกษตรอย่างยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี. (ฉันทชนก เทพสุทธิ์, ผู้สัมภาษณ์)
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาการพิมพ์.
- ประชาชน. (14 มี.ค. 2567). รูปแบบการเกษตรอย่างยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี. (ฉันทชนก เทพสุทธิ์, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้นำชุมชน. (24 มี.ค. 2567). รูปแบบการเกษตรอย่างยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี. (ฉันทชนก เทพสุทธิ์, ผู้สัมภาษณ์)
- พระศุภร์ หัยภาค. (2563). การจัดการเกษตรแบบผสมผสานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษานายสายัญ มุ่งเขตกลาง จังหวัดอุทัยธานี. ใน วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ และสหกรณ์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิทักษ์พงศ์ ป้อมปราง. (2558). การพัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสม โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่เกษตรกรในจังหวัดนครปฐม. วารสารการวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 7(1), 59-73.
- โพธิวัฒน์ เผ่าพงศ์ช่วง และคณะ. (2557). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อความยั่งยืนของเขตประกอบการอุตสาหกรรม. วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 24(3), 644-656.
- ภาคีเครือข่าย. (24 มี.ค. 2567). รูปแบบการเกษตรอย่างยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี. (ฉันทชนก เทพสุทธิ์, ผู้สัมภาษณ์)

- วชิราภรณ์ สังข์ทอง. (2561). การพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้เกษตรกรมัยยืนเพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร กรณีศึกษา: ตำบลปากปวน อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย. ใน รายงานการประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 11. มหาวิทยาลัยมหาดไทย.
- วิฑูรย์ ปัญญากุล. (2558). ภาพรวมเกษตรอินทรีย์ไทย 2556 - 2557. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสายใยแผ่นดิน.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร. (2567). เกษตรอินทรีย์. เรียกใช้เมื่อ 14 มีนาคม 2567 จาก https://chumphon.doae.go.th/province/?page_id=1072.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2566). ผลกระทบจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร. เรียกใช้เมื่อ 14 มีนาคม 2566 จาก <https://www.onep.go.th/ผลกระทบต่อการใช้สารเคมี/>
- องค์การบริหารส่วนตำบลช่องไม้แก้ว. (24 มี.ค. 2567). รูปแบบการเกษตรอย่างยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง บ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร. (ฉันทชนก เทพสุทธิ์, ผู้สัมภาษณ์)
- อาทิตยา พงษ์พรหม. (2562). หลักการและรูปแบบเกษตรกรรมยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper Collins.

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร*

PARTICIPATORY MANAGEMENT TO PROMOTE THE PERFORMANCE OF
TEACHERS IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE BANG KHUN THIAN
DISTRICT OFFICE NETWORK 71 BANGKOK

เพ็ญสกา ริมเขต, ทศพร เกตุพนอม*

Pensakao Rimkhet, Thasporn Kettanom*

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Education, Siam Technology College, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: kettanom23@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร วิจัยเชิงพรรณนา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 จำนวน 144 คน จากการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับฉลาก เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 สถิติที่ใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน ด้านการไว้วางใจกันและด้านความยึดมั่นผูกพัน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ควรตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน สื่อสารให้คนในทีมรับรู้ร่วมกันมีการวางแผนและกำหนดหน้าที่รับผิดชอบ 2) ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน ครูสามารถเลือกขั้นตอน วิธีการทำงานและตัดสินใจในงานที่ได้รับมอบหมายอย่างอิสระ 3) ด้านการไว้วางใจกัน ผู้บริหารเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของครูทำให้อยากทำในสิ่งที่ดีมีคุณค่าให้กับผู้ไว้วางใจ 4) ด้านความยึดมั่นผูกพัน ผู้บริหารและครูมีปฏิสัมพันธ์กันทางบวกร่วมมือร่วมใจเป็นหนึ่งเดียว ทำงานด้วยความตั้งใจเต็มใจและครูควรมีส่วนร่วมตัดสินใจในการดำเนินงานทำให้มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม, ส่งเสริมการปฏิบัติงาน, สถานศึกษา, เขตบางขุนเทียนเครือข่ายที่ 71

Abstract

The objective of this research was to study the level and methods of developing participatory administration to promote the performance of teachers in educational institutions. Under the Bang Khun Thian District Office, Network 71, Bangkok. Descriptive research methods the sample group

* Received January 20, 2025; Revised February 14, 2025; Accepted February 21, 2025

includes teachers in educational institutions. Under the Bang Khun Thian District Office, Network 71, 144 people by simple randomization using a lottery method. The tool used was a questionnaire. It has the characteristics of a 5 - level evaluation scale and an interview form. It has a consistency index ranging from 0.67-1.00 with a confidence value of 0.84. Statistics used include percentages, means, standard deviations and content analysis. The research results found that Participatory management to promote teachers' performance Overall it is at a high level. When considering each aspect, it was found that it was at a high level in every aspect. Ordered by average from highest to lowest as follows: Setting common goals and objectives in terms of independence and responsibility in work. The aspect of mutual trust and the aspect of commitment. There were development guidelines as follows: 1) Setting common goals and objectives you should set clear goals. Communicate to team members together, including planning and defining responsibilities. 2) Independence regarding work responsibilities teachers can choose the steps. How to work and make decisions in assigned tasks independently. 3) Trust aspect administrators believe in teachers' knowledge and abilities, which makes teachers want to do good and valuable things for those who trust them. 4) Commitment aspect administrators and teachers interact positively and work together as one. Work with intention willingness and teachers should participate in decision-making in operations, making them feel part of the educational institution.

Keywords: Participatory Management, Promoting Work Performance, Educational Institution, Bang Khun Thian District Network 71

บทนำ

บริบทและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบันเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการปรับตัวของนานาชาติทั่วโลก ประเทศไทยได้รับอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นทั้งเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง การปกครอง โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีที่มีความล้ำหน้าอย่างก้าวกระโดด ซึ่งภาครัฐจำเป็นต้องปรับตัวและเตรียมการรองรับให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2567) การพัฒนาประเทศไทยให้มีความพร้อมในการแข่งขันในเวทีโลกได้นั้น จะต้องเพิ่มคุณภาพของคนให้มีศักยภาพเพื่อการแข่งขันให้ได้นั้น การลงทุนทางการศึกษาจึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งซึ่งสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่หลากหลายเพื่อขับเคลื่อนองค์กรในการสร้างประสิทธิผลทางการศึกษา สถานศึกษาจึงต้องมีการกระจายอำนาจการบริหาร และจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษาและตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 (ฉบับที่ 4) (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4), 2562) โดยปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมสร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การจัดการศึกษาตามภารกิจของสถานศึกษาจึงเป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ด้วยเหตุนี้ สถานศึกษาจึงมีความสำคัญและได้ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด เป็นหน่วยงานที่ให้บริการการเรียนรู้การสอนแก่ผู้เรียนโดยตรงและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง (ธีระ รุณเจริญ, 2566)

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูเป็นตัวจักรสำคัญในสถานศึกษา ซึ่งเปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของสถานศึกษา ในการเปลี่ยนแปลง ที่เรียกว่า การปฏิรูปการศึกษาเป็นการเปลี่ยนแปลงการศึกษาทั้งระบบเป็น Systemic Change เป็นการปรับรื้อและปรับปรุงครั้งใหญ่ อันได้แก่ การบริหารหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และวิชาชีพที่เราเรียกกันว่า ปรับ 4 องค์ประกอบใหญ่ (Components) การบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นหน้าที่ของผู้บริหารโดยตรงที่ดำรงตำแหน่ง ตามสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่งนั้น การบริหารจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญต่อการดำเนินงานภายในสถานศึกษาอย่างมาก ผู้บริหารต้องมีเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ เครื่องมือต่าง ๆ งบประมาณ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่จะใช้ดำเนินงานทางการศึกษาเพื่อที่จะนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามนโยบายและเป้าหมายที่ตั้งไว้ซึ่งลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา (สุธรรม ธรรมทัศนานนท์, 2566)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตั้งแต่การเริ่มคิด การวางแผน นำไปปฏิบัติและประเมินผล รวมทั้งได้รับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้งานดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกัน ดังนั้น หากผู้บริหารสถานศึกษาใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับบุคลากรของสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ด้านความยึดมั่นผูกพัน ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงานและด้านการไว้วางใจในการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการบริหารที่ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ใช้ความรู้ ความสามารถของตนให้เกิดประโยชน์ ปฏิบัติหน้าที่ได้สำเร็จอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง ตรงเวลา ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้รับมอบหมายและส่งผลให้งานประสบความสำเร็จ การบริหารแบบมีส่วนร่วม นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานด้านต่าง ๆ เพราะการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้บริหารใช้วิธีการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการวางแผน ช่วยเสนอแนะข้อคิดเห็น เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร ตลอดจนการให้อำนาจและอิสระกับกลุ่มที่จะตัดสินใจทำงานเอง ภายใต้เป้าหมายและนโยบายที่มอบหมาย (ประยูร อัครบวร, 2567) ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรทางการศึกษา พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมอาจยังมีน้อยมากในสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมชี้แจงในการมอบหมายงาน การวางแผนงาน โครงการต่าง ๆ ไม่ชัดเจน และการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษาไม่มากพอ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ไม่มากเท่าที่ควร ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในงานน้อย มีความไว้วางใจระหว่างผู้บริหารและบุคลากรน้อย การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ร่วมคิด ร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติงานระหว่างผู้บริหารและบุคลากรไม่มากพอ (สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, 2566) สอดคล้องกับแนวคิดของ Swansburg, R. C. ที่ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมคือการที่ผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชา มีการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความยึดมั่นผูกพัน มีความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงานและมีการไว้วางใจกันโดยทุกฝ่ายมีความสนใจผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจนงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดการตัดสินใจที่ดีกว่าและการตัดสินใจที่ดีจะทำให้ประสิทธิภาพของงานสูงขึ้น ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดและทฤษฎีของ Swansburg, R. C. มากำหนดเป็นกรอบการวิจัย ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน 2) ด้านความยึดมั่นผูกพัน 3) ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน และ 4) ด้านการไว้วางใจกัน (Swansburg, R. C., 1996)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของครูให้เกิดประสิทธิผลกับผู้เรียน และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ชุมชนและการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 225 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร จำนวน 144 คน โดยการเทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) จากนั้นใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับฉลาก

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามปฏิบัติการ โดยสร้างเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index: IOC) ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูจำนวน 30 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขแล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้านมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ (Interview Form) โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีคุณสมบัติดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 5 ปี เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนการสร้างแบบสัมภาษณ์โดยเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 ท่าน ในการตรวจเครื่องมือแบบสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานครใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน 2) ด้านความยืดหยุ่นผูกพัน 3) ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน 4) ด้านการไว้วางใจกัน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าลิเคิร์ท (Likert Scale) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.84 ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามออนไลน์ทาง google form จำนวน 144 คนได้แบบสอบถามกลับคืนมาครบ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาโดยรวมข้อมูลเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ วิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร ด้วยการสัมภาษณ์โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต บางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร ได้ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน	4.44	0.50	มาก	1
ด้านความยืดหยุ่นผูกพัน	4.23	0.61	มาก	4
ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน	4.31	0.68	มาก	2
ด้านการไว้วางใจกัน	4.26	0.62	มาก	3
รวม	4.35	0.50	มาก	

จากตารางที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.50) ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.68) ด้านการไว้วางใจกัน ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.62) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความยืดหยุ่นผูกพัน ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.61)

2. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นพ้องต้องกันได้แนวทางในการพัฒนา ดังนี้

ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ผลการศึกษาพบว่า ควรตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน สื่อสารให้คนในทีมรับรู้ร่วมกันรวมทั้งมีการวางแผนและกำหนดหน้าที่รับผิดชอบ ผู้บริหารและครูควรสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในทีม เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดการเริ่มต้นวางวัตถุประสงค์ สำหรับการปฏิบัติงานและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา

ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน ผลการศึกษาพบว่า ครูสามารถเลือกขั้นตอน วิธีการทำงาน และตัดสินใจในงานที่ได้รับมอบหมายอย่างอิสระภายในขอบเขตการตัดสินใจที่ได้รับ ครูสามารถกำหนด ลำดับของการทำงาน ตารางปฏิบัติงานในการบริหารงานได้อย่างอิสระ

ด้านการไว้วางใจกัน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของครูทำให้ครูอยากทำในสิ่งที่ดีมีคุณค่าให้กับผู้ไว้วางใจ สร้างความรู้สึกเต็มใจและเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและรายงานผลความก้าวหน้าของงานอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูเปิดเผยข้อมูลในการพัฒนาการศึกษาอย่างตรงไปตรงมา

ด้านความยึดมั่นผูกพัน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูมีปฏิสัมพันธ์กันทางบวกร่วมมือร่วมใจเป็นหนึ่งเดียว ทำงานด้วยความตั้งใจเต็มใจและครูควรมีส่วนร่วมตัดสินใจในการดำเนินงานทำให้มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา ผู้บริหารและครูยอมอุทิศกำลังกายและกำลังใจเพื่อปฏิบัติภารกิจของสถานศึกษาอย่างเต็มที่

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร อภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน ด้านการไว้วางใจกัน ด้านความยึดมั่นผูกพัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้านผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญโดยมีการร่วมรับรู้ ร่วมทำ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมควบคุมและตรวจสอบในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน โดยกระทำได้ด้วยความเต็มใจเพื่อให้งานนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุธิตา มณีสอดแสง เรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ที่ศึกษาวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น วางแผนการดำเนินงาน กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ร่วมตัดสินใจและร่วมในการประเมินผล เพื่อให้สถานศึกษาขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้รับผลประโยชน์สูงสุด (สุธิตา มณีสอดแสง, 2566) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ นัชมนิติน สาแม เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในสมาคมโรงเรียนเอกชนในระบบจังหวัดปัตตานี ที่ศึกษาวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในสมาคมโรงเรียนเอกชนในระบบจังหวัดปัตตานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้มีโอกาสในการพิจารณาปัญหาและตัดสินใจร่วมกัน รวมถึงร่วมรับผิดชอบในการบริหารงานบางอย่างเพื่อประโยชน์ของสถานศึกษาและเป็นการระดมความคิด เพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บริหาร การวางแผนงาน การปฏิบัติงานรวมทั้งร่วมติดตามและประเมินผลซึ่งอยู่บนพื้นฐานของการแบ่งอำนาจหน้าที่และร่วมพัฒนางานด้วยความเต็มใจ เกิดการสร้างสรรคที่จะกระทำให้งานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพมากที่สุด มีการให้รางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจเป็นการให้ความสำคัญกับสมาชิกในการได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมในผลประโยชน์และร่วมในการประเมินผล แก้ปัญหาร่วมกันเพื่อสร้างความสำเร็จให้สถานศึกษา (นัชมนิติน สาแม, 2566)

2. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นพ้องต้องกันได้แนวทางในการพัฒนา ดังนี้

2.1 ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูควรกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนสามารถสื่อสารให้คนในทีมรับรู้ร่วมกัน รวมทั้งมีการวางแผนและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลให้ชัดเจน ผู้บริหารและครูควรสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในทีม เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดการเริ่มต้นวางวัตถุประสงค์ สำหรับการปฏิบัติงานและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน กลยุทธ์ของสถานศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้มีการร่วมกำหนดขอบเขตของงานที่จะทำให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน เป็นการสร้างข้อตกลงร่วมกันในสถานศึกษาให้การทำงานไปในทิศทางเดียวกัน สร้างความรับผิดชอบร่วมกันและสามารถมีส่วนร่วมในการควบคุมกำกับ ดูแล นิเทศและติดตามงานได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ นัฐพล พันโน เรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ที่ศึกษาวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานได้ประชุมร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน มีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการปฏิบัติงาน การจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการ เพื่อให้สถานศึกษาขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้รับประโยชน์สูงสุด (นัฐพล พันโน, 2566) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ มินา ละเต๊ะ เรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในสมาคมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ที่ศึกษาวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในสมาคมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานมีการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงและพัฒนา มีการวางแผน การจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการ เพื่อให้ผลลัพธ์ออกมามีประสิทธิภาพ (มินา ละเต๊ะ, 2563)

2.2 ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน ผลการศึกษาพบว่า ครูสามารถเลือกขั้นตอนวิธีการทำงานและตัดสินใจในงานที่ได้รับมอบหมายอย่างอิสระภายในขอบเขตการตัดสินใจที่ได้รับ ครูสามารถกำหนด ลำดับของการทำงาน ตารางปฏิบัติงานในการบริหารงานได้อย่างอิสระ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์กับงานที่ได้รับมอบหมายอย่างอิสระ รวมไปถึงมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องงานสอดคล้องกับการศึกษาของ พิมพ์พิชมณูญ์ สุกายอง เรื่องการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ที่ศึกษาวิจัยพบว่า การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีอิสระในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย การกำหนดวิธีการทำงานและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์งาน การดำเนินกิจกรรมหรือโครงการในรูปแบบใหม่ ๆ ซึ่งจะทำให้บุคลากรปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ (พิมพ์พิชมณูญ์ สุกายอง, 2563) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ราม เรือนทองดี เรื่องรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ศึกษาวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารให้อิสระในการปฏิบัติงาน การคิด การตัดสินใจสามารถออกแบบลักษณะของงาน วางแผน การเลือกวิธีเกณฑ์การปฏิบัติงาน กำหนดตาราง วันและเวลา มีการเสนองานในรูปแบบใหม่ ๆ

เสนอความคิดและนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน อีกทั้งมีอิสระในการกำหนดบทบาทการปฏิบัติงาน มีการทุ่มเทเต็มที่ อย่างเต็มใจในการปฏิบัติงานทำให้สถานศึกษาขับเคลื่อนไปอย่างมีประสิทธิภาพ (ราม เรือนทองดี, 2564)

2.3 ด้านการไว้วางใจกัน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของครูทำให้ ครูอยากทำในสิ่งที่มีความสำคัญให้กับผู้ให้ความไว้วางใจ สร้างความรู้สึกเต็มใจและเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและรายงานผลความก้าวหน้าของงานอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูเปิดเผยข้อมูลในการ พัฒนาการศึกษาย่างตรงไปตรงมา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความเชื่อมั่นและเชื่อใจในการทำงานว่า ผู้ปฏิบัติงานจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างสมบูรณ์เรียบร้อยหากได้รับการยอมรับไว้วางใจจนบรรลุเป้าหมายและ เป็นที่ยอมรับของสถานศึกษาได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ สราวุฒิ คงสุข เรื่องบทบาทของผู้บริหารกับการบริหาร แบบมีส่วนร่วมของศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพประจำอำเภอ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ศึกษาวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพประจำอำเภอ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารมีความไว้วางใจ ยอมรับฟังความคิดเห็น ทำให้ บุคลากรมีความเต็มใจยินยอมปฏิบัติงานอย่างสมบูรณ์เรียบร้อยโดยผู้บริหารชื่นชมยกย่องให้เกียรติแก่ผู้ปฏิบัติงาน ทำให้มีความภาคภูมิใจยินดีในการสร้างความสำเร็จของงาน (สราวุฒิ คงสุข, 2565) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ การศึกษาของ ศิริเกศ เพ็ชรขำ เรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่องานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ที่ศึกษาวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่องานวิชาการใน สถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารให้การไว้วางใจที่แสดงออกโดยการมอบหมายงานที่สำคัญ ให้กับครูอยู่เสมอให้อำนาจการตัดสินใจ วางแผนในงานที่ได้รับมอบหมายได้รับโอกาสให้รายงานความก้าวหน้าของงาน เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องจนงานเสร็จสิ้นให้โอกาสครูเปิดเผยข้อมูลการพัฒนาตนเองอย่างซื่อสัตย์อย่างตรงไปตรงมา ครูได้แสดงความคิดเห็น ความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์สูงสุดของสถานศึกษา (ศิริเกศ เพ็ชรขำ, 2565)

2.4 ด้านความยึดมั่นผูกพัน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูมีปฏิสัมพันธ์กันทางบวกพร้อมมื่อ ร่วมใจเป็นหนึ่งเดียว ทำงานด้วยความตั้งใจเต็มใจและครูครูมีส่วนร่วมตัดสินใจในการดำเนินงานทำให้มีความรู้สึก เป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา ผู้บริหารและครูยอมรับอิทธิพลกำลังกายและกำลังใจเพื่อปฏิบัติภารกิจของสถานศึกษา อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ สร้างบรรยากาศ เป็นกันเองในการทำงานโดยผู้บริหารช่วยเหลือ แนะนำและเสนอแนะวิธีการทำงานให้ผู้ปฏิบัติงานและเปิดโอกาส ให้มีการปรึกษาหารือและร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมายทำให้เกิดความผูกพันต่อสถานศึกษา มีทัศนคติที่ดี เกิดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เกิดบรรทัดฐานทางสังคมเดียวกัน อุทิศตนอย่างเต็มใจในการร่วมสร้างสรรค์ประโยชน์ ให้เกิดกับสถานศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของ ไชยา หานุกาพ เรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผล งานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ที่ศึกษาวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจที่จะใช้ความเพียรพยายาม ทุ่มเททั้งร่างกายแรงใจ มุ่งมั่น ในการทำงาน ตลอดจนผู้บริหารให้ความช่วยเหลือเสนอแนะแนวทาง วิธีการปฏิบัติงานและให้มีส่วนร่วมใน การตัดสินใจกับผู้บริหารเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมายทำให้เกิดผลผลิตในการปฏิบัติงานดียิ่งขึ้น (ไชยา หานุกาพ, 2564) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ อนุวัฒน์ ทศบุตร เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ที่ศึกษาวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร สถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารให้ การสนับสนุนช่วยเหลือ เสนอแนะแนวทาง วิธีการปฏิบัติงานฝึกอบรมและพัฒนาแก่ผู้ปฏิบัติงานให้ได้ความรู้และ

ประสบการณ์มากขึ้น อีกทั้งมีโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับผู้บริหาร ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความขยันหมั่นเพียร อดสาหะเกิดผลผลิตในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น (อนุวัฒน์ ทศบุตร, 2565)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน ด้านการไว้วางใจกันและด้านความยึดมั่นผูกพัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้ 1) ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ควรให้ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาแผนงานอย่างเป็นระบบเพื่อให้สถานศึกษาขับเคลื่อนอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้อิสระในการปฏิบัติงาน ร่วมพัฒนางานเพื่อปรับปรุงงานให้ดีขึ้น 3) ด้านการไว้วางใจกัน ผู้บริหารควรเพิ่มความเชื่อมั่นและไว้วางใจมอบหมายงานที่สำคัญต่าง ๆ ให้กับบุคลากรรับผิดชอบ 4) ด้านความยึดมั่นผูกพัน ผู้บริหารควรสร้างเจตคติที่ดีโดยยอมรับค่านิยมเป้าหมายร่วมกันเพื่อความสำเร็จของงาน และพบข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร ในตัวแปรหรือองค์ประกอบอื่น 2) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา 3) สร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร เพื่อนำไปปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ไชยา หานุกาพ. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพวิชาการของโรงเรียน สังกัด. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธีระ รุญเจริญ. (2566). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ข้างฟ้าง.
- นัชมนดิน สาแม. (2566). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในสมาคมโรงเรียนเอกชนในระบบจังหวัดปัตตานี. ใน สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- นัฐพล พันโน. (2566). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ประยูร อัครบวร. (2567). การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49-53 (1 พฤษภาคม 2562).
- พิมพ์พิชญ์ สุภายอง. (2563). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. ใน สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

- มีนา ละเต๊ะ. (2563). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในสมาคมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ราม เรือนทองดี. (2564). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ศิริเกศ เพ็ชรขำ. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่องานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สรารุณ คณสุข. (2565). บทบาทของผู้บริหารกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพประจำอำเภอสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2566). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2567). การบริหารงานภาครัฐแบบมีส่วนร่วม. เรียกใช้เมื่อ 21 มกราคม 2568 จาก <https://www.opdc.go.th>.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2566). หลักทฤษฎีและแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุจิตา มณีสอดแสง. (2566). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อนุวัฒน์ ทศบุตร. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. ใน สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper & Row Publishers.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Swansburg, R. C. (1996). *Management and Leadership for Nurse Managers*. Jones And Bartlett Publishers, 38(3), 391-394.

องค์ประกอบเชิงยืนยันของความยืดหยุ่นของสายการบินในประเทศไทย*

CONFIRMATORY FACTOR ANALYSIS MODEL OF AIRLINES RESILIENCE IN THAILAND

จริยากรณ์ หวังศุภกิจโกศล*, กริช วงศ์เจริญ, ณัฐกรานต์ ไชยหาวงศ์, ธัญญรัตน์ คำเพระ
Jareeyakorn Hwangsuphakikokson*, Krit Wongcharern, Nattakarn Chaihawong, Thanyarat Khamproh

กองวิชาวิทยาการการบิน สถาบันการบินพลเรือน กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย
Aviation Science Management Division, Civil Aviation Training Center, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: hwani.w@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความยืดหยุ่นของสายการบินที่ดำเนินการในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานที่ปฏิบัติงานในสายการบิน 6 สายการบินที่ดำเนินการบินแบบประจำ ประกอบด้วย ได้แก่ 1) AirAsia 2) Thai Airways 3) Bangkok Airways 4) NokAir 5) Thai Vietjet และ 6) Thai Lion Air จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.962 และค่าความเชื่อมั่นเชิงองค์ประกอบ จำนวน 3 องค์ประกอบนั้นมีค่าระหว่าง 0.849 - 0.950 สุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ผลการวิจัย พบว่า แบบจำลองความยืดหยุ่นของสายการบินในประเทศไทย ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ได้แก่ 1) องค์ประกอบการกำกับดูแล (3 ตัวแปรสังเกตได้) ประกอบด้วย กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และแผนพัฒนา 2) องค์ประกอบแนวทางการรับมือ (2 ตัวชี้วัด) ประกอบด้วย ภารกิจศึกษา และการพัฒนาดัชนี และ 3) องค์ประกอบการจัดการทรัพยากร (4 ตัวแปรสังเกตได้) ประกอบด้วย เงิน ทรัพยากรบุคคล ความสามารถหลักขององค์กร และสินทรัพย์ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่า χ^2 เท่ากับ 13.442 ค่า df เท่ากับ 13 ค่า χ^2 / df เท่ากับ 1.034 ค่า p-value เท่ากับ 0.414 ค่าดัชนี GFI เท่ากับ 0.986 ค่าดัชนี AGFI เท่ากับ 0.950 ค่าดัชนี CFI เท่ากับ 1.000 ค่าดัชนี RMR เท่ากับ 0.011 ค่าดัชนี Standardized RMR เท่ากับ 0.016 ค่าดัชนี RMSEA เท่ากับ 0.013 มีน้ำหนักรองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.934 - 0.991 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 สามารถใช้วัดความยืดหยุ่นของสายการบินในประเทศไทยได้

คำสำคัญ: ความยืดหยุ่น, สายการบิน, การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

Abstract

This quantitative research aimed to analyze the determinant components and to test the construct validity confirmatory factor analysis model of airline resilience in Thailand. The samples of this research consisted of 200 employees from 6 airlines operating in Thailand: 1) AirAsia, 2) Thai Airways, 3) Bangkok Airways, 4) NokAir, 5) Thai Vietjet, and 6) Thai Lion Air. Data were collected using a structured five-point Likert scale questionnaire, achieving an overall reliability coefficient of

* Received January 13, 2025; Revised February 13, 2025; Accepted February 20, 2025

0.962 and composite reliability values for three components ranging from 0.849 to 0.950. Stratified random sampling was employed. Descriptive statistics, including means and standard deviations, were used for preliminary data analysis, while second-order confirmatory factor analysis (CFA) was conducted to validate the model. The results revealed that the airlines' resilience model comprise three latent variables: 1) Compliance (3 observed variables) consists of laws, regulatory frameworks, and developmental planning. 2) Approach (2 observed variables) consists of case studies and index development approaches. And 3) Resource Management (4 observed variables) consists of financial resources, human capital, organizational competencies, and tangible assets. The confirmatory factor analysis found that the construct validity of airline resilience corresponded to the empirical data and the statistical values showed significant congruence with the criteria: $\chi^2 = 13.442$, $df = 13$, $\chi^2/df = 1.034$, $p\text{-value} = 0.414$, $GFI = 0.986$, $AGFI = 0.950$, $CFI = 1.000$, $RMR = 0.011$, $Standardized\ RMR = 0.016$, $RMSEA = 0.013$. Factor loadings ranged from 0.934 to 0.991, all statistically significant at the 0.001 level. These findings substantiate the proposed model as an effective framework for assessing and enhancing the resilience of airlines in Thailand.

Keywords: Resilience, Airlines, Confirmatory Factor Analysis

บทนำ

กระทรวงคมนาคมได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งของประเทศไทย ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เพื่อเป็นกรอบทิศทางสำคัญในการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งในระยะยาว โดยมีเป้าหมายเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถขับเคลื่อนนโยบายไปในทิศทางเดียวกันในการสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงของประเทศเข้าสู่ยุคประเทศไทย 4.0 ซึ่งเน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะหนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การบริการของคมนาคมขนส่ง (Transport Services) ซึ่งมุ่งเน้นพัฒนาประสิทธิภาพการขนส่งสินค้าและการขนส่งผู้โดยสาร ในอุตสาหกรรมการบินซึ่งมีบทบาทสำคัญที่เชื่อมโยงประเทศไทยกับระบบเศรษฐกิจ (กระทรวงคมนาคม, 2562) ปัจจุบันโลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างพลวัต พลิกผันอย่างรวดเร็ว สถานการณ์เหล่านี้เรียกว่า โลกวูคา (VUCA World) เป็นคำย่อจาก ความผันผวน (Volatility) ความไม่แน่นอน (Uncertainty) ความสลับซับซ้อน (Complexity) และความคลุมเครือ (Ambiguity) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลเป็นวงกว้างไม่ว่าจะเป็นสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เกิดการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย (ธีรารัตน์ เชื้อตาเล็ง, 2564) ทำให้การดำเนินธุรกิจขององค์กรมีความจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องไปตามสภาพแวดล้อมที่เกิดจากแรงกดดันหลายด้าน เพื่อสร้างการแข่งขันและความอยู่รอด จึงเป็นความท้าทายที่ผู้บริหารต้องเผชิญ (สุรเดช จงวรรณศิริ, 2565) โดยเฉพาะสายการบินที่เป็นธุรกิจที่มีความซับซ้อน และประกอบกับปัจจัยท้าทายของธุรกิจ ได้แก่ ราคาเชื้อเพลิงทรงตัวสูงเพิ่มภาระต้นทุนแก่ผู้ประกอบการ รวมถึงการแข่งขันที่รุนแรงจากผู้ให้บริการต่างชาติรายใหญ่ซึ่งเพิ่มความครอบคลุมของเที่ยวบินขนส่งผู้โดยสารและสินค้ามายังภูมิภาคเอเชีย และภาระต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจากการปฏิบัติตามเกณฑ์ความปลอดภัยต่าง ๆ ทำให้สายการบินต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยเหล่านี้อาจกระทบต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรทางธุรกิจ ขณะที่ผู้ประกอบการรายเล็กแข่งขันได้ยาก เนื่องจากข้อจำกัดด้านเงินทุน จำนวนฝูงบินและส่วนแบ่งตลาดในเส้นทางบิน (ปิยะนุช สถาพงศ์ภักดี, 2566) ทำให้ความยืดหยุ่น (Organizational Resilience) เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากมีผลต่อการดำเนินงานและความสามารถในการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งช่วยให้สายการบินสามารถทำงานได้อย่างยืดหยุ่นและรักษาคุณภาพไว้ในขณะเดียวกัน (Suk, M. & Kim, W., 2021)

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในปัจจุบันเป็นไปอย่างต่อเนื่อง รุนแรง และมีความรวดเร็วจึงเป็นความท้าทายของสายการบินที่จะต้องมีการปรับตัวและรับมือกับสถานการณ์นั้น ๆ ได้ จากที่มาและความสำคัญ คณะผู้วิจัยได้พัฒนาปรับปรุงกรอบแนวคิดการวิจัยจากการศึกษาของจริยากรณ์ หวังศุภกิจโกศล และประสพชัย พสุนนท์ เรื่องการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับความสามารถในการรับมือและปรับตัวของธุรกิจการบิน ซึ่งนำเสนอองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ธรรมชาติของธุรกิจ คือ ระเบียบข้อบังคับและกฎหมาย และแผนพัฒนา 2) แนวทางการรับมือ คือ เรียนรู้จากกรณีศึกษา การจำลองเหตุการณ์ และการพัฒนาดัชนีในการประเมินการรับมือและปรับตัว 3) การจัดการทรัพยากร คือ เงิน ทรัพยากรบุคคล ความสามารถหลักขององค์กร และสินทรัพย์ 4) ผู้ให้บริการด้านการบินพลเรือน คือ การสื่อสาร ความร่วมมือที่จะช่วยให้ธุรกิจเตรียมความพร้อม การตอบสนอง ตลอดจนฟื้นฟูจากผลกระทบจากวิกฤต (จริยากรณ์ หวังศุภกิจโกศล และประสพชัย พสุนนท์, 2566) ให้เหมาะสมกับบริบทของธุรกิจสายการบิน

ดังนั้น ทางคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันของความยืดหยุ่นของสายการบินในประเทศไทย เพื่อนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความยืดหยุ่นของสายการบินที่ดำเนินการในประเทศไทยตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ต่อไป ให้สายการบินมีความยืดหยุ่นที่เพียงพอในการรักษาความสามารถในการดำเนินงาน และคุณภาพการบริการ ภายใต้การแข่งขันในตลาดที่รุนแรงได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความยืดหยุ่นของสายการบินที่ดำเนินการในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดยมีพื้นฐานแนวคิดจากปรัชญาของกลุ่มปฏิฐานนิยม (Positivism) ซึ่งแนวคิดดังกล่าวเป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบแบบจำลองการวัด (Measurement Model) เพื่อยืนยันความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของแบบจำลองตามทฤษฎีที่สนับสนุน (Kline, R. B., 2023) รายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ พนักงานที่ปฏิบัติงานในสายการบินที่ดำเนินงานในประเทศไทย จำนวน 21,631 คน จากข้อมูลสายการบิน จำนวน 6 สายการบินที่ดำเนินการบินแบบประจำ ประกอบด้วย 1) AirAsia 2) Thai Airways 3) Bangkok Airways 4) NokAir 5) Thai Vietjet และ 6) Thai Lion Air แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางจำนวนประชากรและการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	ชื่อทางการค้า	แหล่งที่มาของข้อมูล (อ้างอิง)	จำนวนพนักงาน (คน)	การคำนวณกลุ่มตัวอย่าง
1	AirAsia	(บริษัทไทยแอร์เอเชีย จำกัด, 2567)	4,478	42
2	Thai Airways	(บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน), 2565)	10,640	98
3	Bangkok Airways	(บริษัทการบินกรุงเทพ จำกัด (มหาชน), 2566)	2,294	21
4	NokAir	(บริษัทสายการบินนกแอร์ จำกัด (มหาชน), 2565)	1,319	12
5	Thai Vietjet	(สิริร่วมย์ เตชะศรีอมรรัตน์, 2565ก)	900	8
6	Thai Lion Air	(สิริร่วมย์ เตชะศรีอมรรัตน์, 2565ข)	2,000	19
รวม			21,631	200

การพิจารณาความเหมาะสมของขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ตามแนวทางของ Schumacker, R. E. & Lomax, R. G. ที่เสนอว่า เงื่อนไขการกำหนดขนาดตัวอย่างต่ำสุด 100 ตัวอย่าง เมื่อตัวแปรแฝง ≤ 5 ตัวแปร และแต่ละตัวแปรแฝงวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ ≥ 3 ตัวแปร โดยไม่มี Under identified ของตัวแปรแฝง ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เพียงพอสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล ควรมีสัดส่วน 10 - 20 ตัวอย่าง: 1 ตัวแปรสังเกตได้ (Schumacker, R. E. & Lomax, R. G., 2016) ซึ่งงานวิจัยในครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 10 ตัวแปร ดังนั้นสามารถคำนวณกลุ่มตัวอย่างได้ 200 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และส่วนที่ 2 ความยืดหยุ่นของสายการบินในประเทศไทย จำนวน 3 ด้าน โดยด้านที่ 1 การกำกับดูแล (Compliance) จำนวน 3 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย กฎหมาย (LAW) ระเบียบข้อบังคับ (REG) แผนพัฒนา (DEV) ด้านที่ 2 แนวทางการรับมือ (Approach) จำนวน 3 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย กรณีศึกษา (CAS) การจำลองเหตุการณ์ (SCE) การพัฒนาดัชนี (IND) และด้านที่ 3 การจัดการทรัพยากร (Resource Management) จำนวน 4 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย เงิน (FIN) ทรัพยากรบุคคล (HUM) ความสามารถหลักขององค์กร (COM) สินทรัพย์ (ASS) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ โดยข้อคำถามปรับปรุงจากผลการวิจัยของ จริยากรณ์ หวังศุภกิจโกศล และ ประสพชัย พสุนนท์ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงเอกสารที่มีเกณฑ์ในการคัดเลือกบทความที่เกี่ยวข้องกับความยืดหยุ่น เผยแพร่ในฐานข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ มีค่าดัชนีการประเมินและจัดอันดับวารสารของ SJR (Q) อยู่ระหว่าง Q1 - Q2 เท่านั้น และจะต้องเป็นบทความที่ได้รับการยอมรับมีการอ้างอิงไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง จากบทความวิจัยต่างประเทศ จำนวน 26 บทความ (จริยากรณ์ หวังศุภกิจโกศล และประสพชัย พสุนนท์, 2566) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นที่ต้องการวัด ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.962 แสดงว่ามีค่าความเชื่อมั่นสูงมาก (Sutrisno, H., 2016) และค่าความเชื่อมั่นเชิงองค์ประกอบ จำนวน 3 องค์ประกอบนั้นมีค่าระหว่าง 0.849 - 0.950 ตามเกณฑ์ของ Hair, J. F. et al. ระบุว่าควรมีค่าน้ำหนัก 0.7 ขึ้นไปถือเป็นเกณฑ์ที่เหมาะสม (Hair, J. F. et al., 2010)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย Google Form กับกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก โดยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย รายละเอียดในการรักษาข้อมูลให้เป็นความลับ และขอความยินยอมด้วยการกระทำ ได้จำนวน 206 ชุด และคัดเลือกฉบับสมบูรณ์ได้ 200 ชุด การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ตามสายการบิน จำนวน 6 สายการบินเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้นเพื่อให้เกิดการกระจายของข้อมูลเหมาะสม ตามที่คณะผู้วิจัยได้แสดงไว้ดังตารางที่ 1

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน เช่น ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อใช้วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second order confirmatory factor analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อทดสอบความสอดคล้องของแบบจำลองการวัดความยืดหยุ่นของสายการบินในประเทศไทยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และตรวจสอบการแจกแจงของข้อมูลจากค่าความเบ้และค่าความโด่ง แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ องค์ประกอบความยืดหยุ่นของสายการบินในประเทศไทย

ตัวแปรสังเกตได้	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ค่าความเบ้ (Skewness)	ค่าความโด่ง (Kurtosis)
ด้านที่ 1 การกำกับดูแล (Compliance)	4.34	0.60	-0.90	0.35
กฎหมาย (LAW)	4.16	0.83	-1.05	1.21
ระเบียบข้อบังคับ (REG)	4.40	0.62	-1.01	0.23
แผนพัฒนา (DEV)	4.29	0.76	-0.81	-0.27
ด้านที่ 2 แนวทางการรับมือ (Approach)	4.06	0.71	-0.49	-0.24
กรณีศึกษา (CAS)	4.13	0.80	-0.64	-0.40
การจำลองเหตุการณ์ (SCE)	4.03	0.85	-0.58	-0.51
การพัฒนาศักยภาพ (IND)	3.99	0.83	-0.69	-0.15
ด้านที่ 3 การจัดการทรัพยากร (Resource Management)	3.68	0.88	-0.47	-0.74
เงิน (FIN)	3.74	1.14	-0.46	-0.68
ทรัพยากรบุคคล (HUM)	3.79	0.96	-0.52	-0.63
ความสามารถหลักขององค์กร (COM)	3.61	0.92	-0.52	-0.44
สินทรัพย์ (ASS)	3.70	0.95	-0.53	-0.41

จากตารางที่ 2 พบว่าตัวแปรสังเกตได้ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.61 ถึง 4.40) และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.62 ถึง 1.14 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้อมูลมีการกระจายตัวปานกลางถึงสูง โดยเฉพาะ เงิน (FIN) บ่งชี้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่หลากหลาย อาจสะท้อนถึงมุมมองที่ต่างกัน จึงพิจารณาพร้อมกับค่าความเบ้อยู่ระหว่าง -0.46 ถึง -1.05 ค่าความโด่งอยู่ระหว่าง -0.27 ถึง 1.21 อย่างไรก็ตามค่าความเบ้อยู่ในช่วง -3 ถึง 3 และค่าความโด่งอยู่ในช่วง -10 ถึง 10 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับการแจกแจงปกติ (Kline, R. B., 2023) ซึ่งงานวิจัยในครั้งนี้ มีขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มากพอ ($n = 200$)

2. ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของการพัฒนาองค์ประกอบความยืดหยุ่นของสายการบินในประเทศไทย แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตจากการวัดความยืดหยุ่นของสายการบินในประเทศไทย

ตัวแปร	LAW	REG	DEV	CAS	SCE	IND	FIN	HUM	COM	ASS
LAW	1									
REG	.524**	1								
DEV	.641**	.650**	1							
CAS	.617**	.655**	.847**	1						
SCE	.018	.204**	.291**	.421**	1					
IND	.484**	.488**	.757**	.872**	.503**	1				
FIN	.560**	.524**	.765**	.777**	.294**	.792**	1			
HUM	.423**	.512**	.628**	.744**	.451**	.729**	.726**	1		
COM	.454**	.571**	.746**	.827**	.375**	.804**	.756**	.748**	1	
ASS	.465**	.590**	.677**	.754**	.272**	.679**	.701**	.756**	.837**	1

Bartlett's Test of Sphericity = 1852.764 df = 45 p-value = .000***

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy; MSA = .913

หมายเหตุ ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($p < 0.01$)

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ($p < 0.001$)

จากตารางที่ 3 ผลการตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson correlation coefficient) ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษามีด้านร่วมกันหรือไม่ พบว่า ความสัมพันธ์รายด้าน มีค่าสูงกว่า 0.30 บ่งชี้ว่ามีการเชื่อมโยงร่วมกันในระดับที่ดีพอ นอกจากนี้จากการตรวจสอบความเหมาะสมของเมตริกซ์สหสัมพันธ์ก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ใช้ค่าสถิติ Bartlett's test of sphericity จะต้องมียุทธศาสตร์ทางสถิติ ประกอบกับการพิจารณาค่าดัชนี Kaiser Meyer-Olkin-Measures of Sampling Adequacy (MSA) ตามเกณฑ์ค่าที่เหมาะสมจะต้องมีค่ามากกว่า 0.50 และถ้ามากกว่า 0.80 ถือว่าดี (Kim, J. O. & Mueller, C. W. , 1978) ซึ่งผลการวิจัย พบว่า มีค่า Bartlett's Test of Sphericity = 1852.764 df = 45 p-value = 0.000*** และค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (MSA) = 0.913 แสดงว่าเมตริกซ์สหสัมพันธ์ของข้อคำถามแตกต่างจากเมตริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสมดีมาก ข้อมูลนี้มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต่อไป

ผลการวิจัย

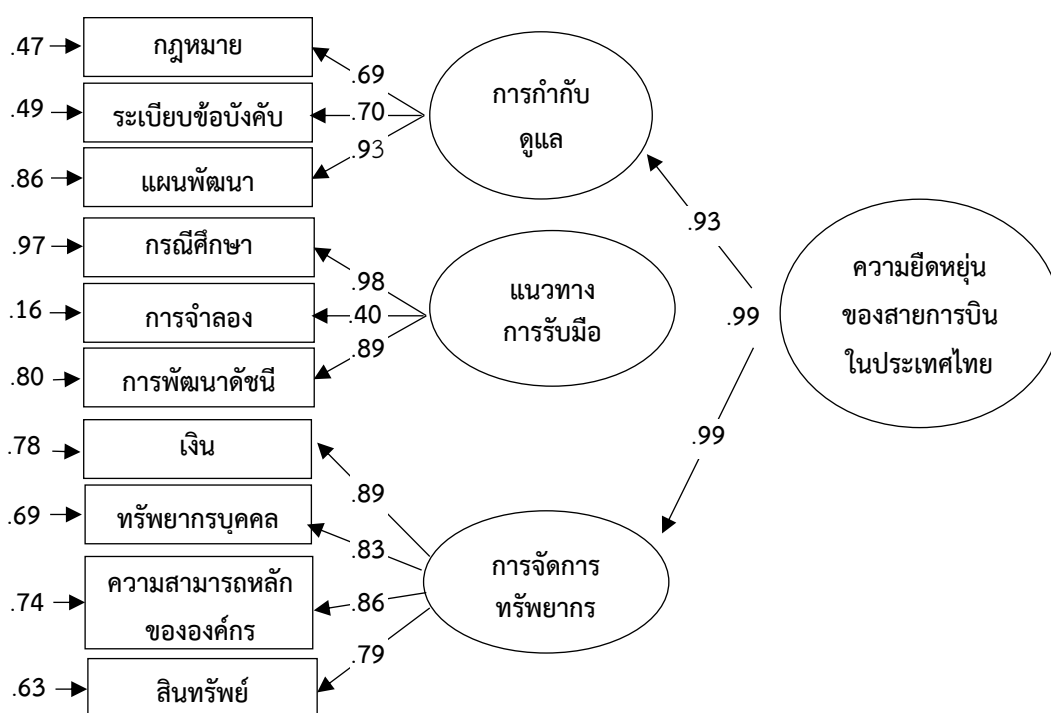
ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของความยืดหยุ่นของสายการบินในประเทศไทย ที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาค่าดัชนีแสดงความสอดคล้องกลมกลืน มีรายละเอียดแสดงดังตารางที่ 4 พบว่าการประมาณค่าแบบจำลอง ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ในส่วนของความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า ค่า Chi-square (χ^2) = 179.222, df = 32, p-value = 0.000 ค่าดัชนีดังกล่าวบ่งชี้ว่าแบบจำลองยังไม่สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลประจักษ์ เนื่องจากค่าที่ได้ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ดังซึ่งชี้ความกลมกลืน จึงได้ทำการปรับแบบจำลองโดยยอมให้ความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันได้

ตารางที่ 4 เกณฑ์ดัชนีชี้วัด ความกลมกลืนของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ก่อนและหลังปรับแบบจำลอง

ค่าดัชนี	เกณฑ์	อ้างอิง	ตัวแบบ ก่อนปรับ		ตัวแบบ หลังปรับ		ตัวแบบ หลังปรับ*	
p-value	> 0.05	(Byrne, B. M., 2005)	0.000	✗	0.145	✓	0.414	✓
X^2 / df	< 3.00	(Hair, J. F. et al., 2010)	5.601	✗	1.350	✓	1.034	✓
GFI	> 0.90	(Hair, J. F. et al., 2010)	0.850	✗	0.977	✓	0.986	✓
AGFI	> 0.90	(Schumacker, R. E. & Lomax, R. G., 2016)	0.741	✗	0.930	✓	0.950	✓
CFI	> 0.90	(Schumacker, R. E. & Lomax, R. G., 2016)	0.920	✓	0.997	✓	1.000	✓
RMR	< 0.05	(Schumacker, R. E. & Lomax, R. G., 2016)	0.042	✓	0.016	✓	0.011	✓
Standardized RMR	< 0.05	(Hair, J. F. et al., 2010)	0.057	✗	0.022	✓	0.016	✓
RMSEA	< 0.08	(Schumacker, R. E. & Lomax, R. G., 2016)	0.152	✗	0.042	✓	0.013	✓

หมายเหตุ * คัดตัวแปรการจำลองเหตุการณ์ (SCE) ออกจากแบบจำลอง

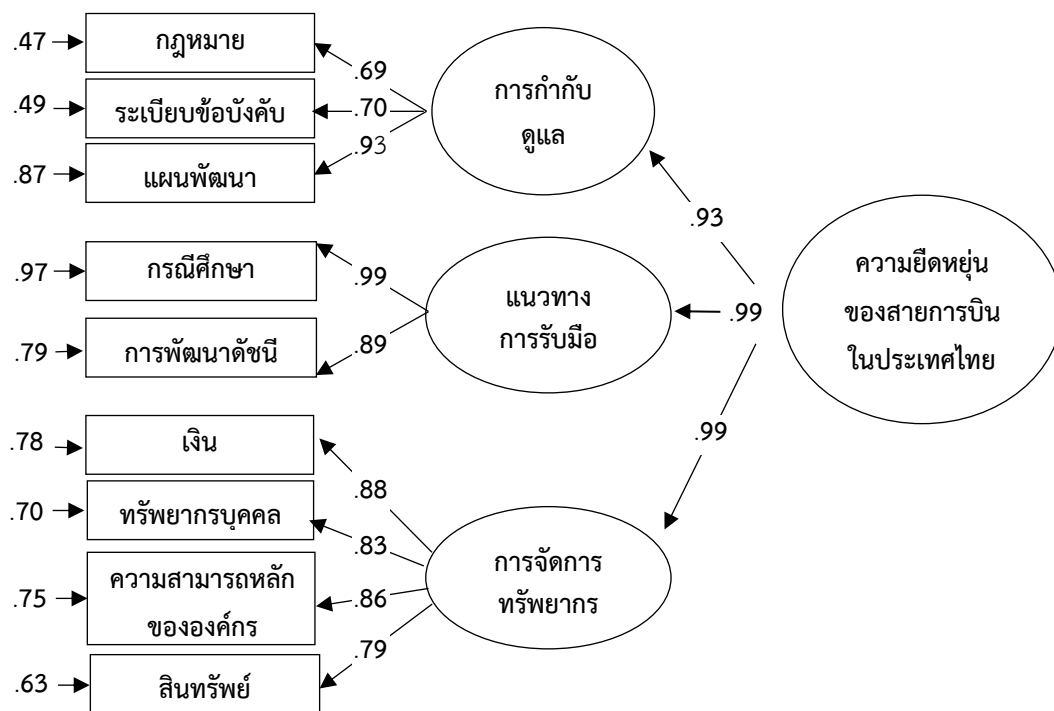
จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ดัชนีตัวบ่งชี้ความกลมกลืนความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับตัวแบบ พบว่า ค่า Chi-square (χ^2) = 24.307, df = 18, p-value = 0.145, ค่า GFI = 0.977, ค่า AGFI = 0.930, ค่า CFI = 0.997, ค่า RMR = 0.016, ค่า Standardized RMR = 0.022 และค่า RMSEA = 0.042 ค่าดัชนีดังกล่าวบ่งชี้ว่าแบบจำลองมีความสอดคล้องกับแบบจำลองตามทฤษฎี จึงสรุปได้ว่าแบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงดังภาพที่ 1 อย่างไรก็ตามความสอดคล้องในรายตัวแปร เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรสังเกตได้และตัวแปรแฝง หรือที่เรียกว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) โดยทั่วไปค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ยอมรับได้คือ 0.50 ขึ้นไป ดังนั้นจึงพิจารณาตัดตัวชี้วัดการจำลองเหตุการณ์ (SCE) ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบน้อยกว่า 0.50 แล้วทำการวิเคราะห์องค์ประกอบใหม่อีกครั้ง

$$\chi^2 = 24.307, df = 18, p\text{-value} = 0.145, RMSEA = 0.042$$

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง
ความยืดหยุ่นของสายการบินในประเทศไทยหลังปรับ

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ดัชนีตัวบ่งชี้ความกลมกลืนความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับ* ตัวแบบซึ่งตัดตัวแปรการจำลองเหตุการณ์ (SCE) ออกจากแบบจำลอง พบว่า ค่า Chi-square (χ^2) = 13.442, df = 13, p-value = 0.414, ค่า GFI = 0.986, ค่า AGFI = 0.950, ค่า CFI = 1.000, ค่า RMR = 0.011, ค่า Standardized RMR = 0.016 และค่า RMSEA = 0.013 ค่าดัชนีดังกล่าวบ่งชี้ว่าแบบจำลองมีความสอดคล้องกับแบบจำลองตามทฤษฎี จึงสรุปได้ว่าแบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงดังภาพที่ 2

$$\chi^2 = 13.442, df = 13, p\text{-value} = 0.414, RMSEA = 0.013$$

ภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง
ความยืดหยุ่นของสายการบินในประเทศไทยหลังปรับ (คัตตัวแปรการจำลองเหตุการณ์ (SCE))

การประมาณค่าแบบจำลองการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ความยืดหยุ่นของสายการบินในประเทศไทยหลังปรับแบบจำลองรอบสุดท้าย แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการประมาณค่าแบบจำลองการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองความยืดหยุ่นของสายการบินในประเทศไทย (n = 200)

ตัวแปร	รายการ	น้ำหนักองค์ประกอบ (b)	ขนาดอิทธิพล (R ²)	ค่าความคลาดเคลื่อน (S.E.)	t-value (C.R.)
COMPLIANCE	การกำกับดูแล	0.934	0.873	0.040	16.795***
LAW	กฎหมาย	0.689	0.474	0.068	11.887***
REG	ระเบียบข้อบังคับ	0.701	0.491	0.050	12.270***
DEV	แผนพัฒนา	0.932	0.868	-	-
APPROACH	แนวทางการรับมือ	0.985	0.969	0.044	17.625***
CAS	กรณีศึกษา	0.986	0.973	-	-
IND	การพัฒนาดัชนี	0.891	0.794	0.039	24.159***
RESOURCE	การจัดการทรัพยากร	0.991	0.982	-	-
FIN	เงิน	0.882	0.779	-	-
HUM	ทรัพยากรบุคคล	0.834	0.696	0.051	15.615***
COM	ความสามารถหลักขององค์กร	0.864	0.747	0.046	17.194***
ASS	สินทรัพย์	0.794	0.630	0.051	14.624***

โดยองค์ประกอบการจัดการทรัพยากร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ 0.991 มีค่า R^2 เท่ากับ 0.982 หรือสามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้ร้อยละ 98.2 รองลงมา คือ องค์ประกอบแนวทางการรับมือ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.985 มีค่า R^2 เท่ากับ 0.969 หรือสามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้ร้อยละ 96.9 อันดับสาม คือ องค์ประกอบการกำกับดูแล มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.934 มีค่า R^2 เท่ากับ 0.873 หรือสามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้ร้อยละ 87.3

เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า องค์ประกอบการกำกับดูแล ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.689 - 0.932 โดยแผนพัฒนา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ขนาดอิทธิพล (R^2) ระหว่าง 0.474 - 0.868 ทุกตัวบ่งชี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

องค์ประกอบแนวทางการรับมือ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.891 - 0.986 โดยกรณีศึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ขนาดอิทธิพล (R^2) ระหว่าง 0.794 - 0.973 ทุกตัวบ่งชี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

องค์ประกอบจัดการทรัพยากร ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.794 - 0.882 โดยเงิน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ขนาดอิทธิพล (R^2) ระหว่าง 0.630 - 0.779 ทุกตัวบ่งชี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบความยืดหยุ่นของสายการบินในประเทศไทย

1. ด้านการจัดการทรัพยากร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของความยืดหยุ่นมากที่สุด สามารถอธิบายได้ว่าสายการบินจำเป็นต้องอาศัยการเข้าถึงทรัพยากรที่มีภายในองค์กร สอดคล้องตามมุมมองทฤษฎีฐานทรัพยากรเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน (Barney, J. B., 2001) ตลอดจนก่อให้เกิดการดำรงธุรกิจต่อไปได้ ไม่ว่าจะเป็นการเงินที่มีการสำรองไว้ ซึ่งทำให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินธุรกิจในระยะสั้นได้ หากในระยะยาวต้องพิจารณาการปรับกลยุทธ์ทางธุรกิจ (Colak, O. et al., 2023) บุคลากรในเชิงของคุณภาพและปริมาณ ในที่นี้หมายความว่าบุคลากรมีทักษะ ความสามารถ และจำนวนที่เพียงพอ ดังนั้นการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ที่จำเป็น เช่น ทักษะการใช้เทคโนโลยี (Wu, C. et al., 2022) การรับรู้ข้อมูลที่สำคัญ การฝึกอบรมความพร้อมในการปรับตัว ความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานสามารถรับมือเมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิดได้ (Adjekum, D. K. & Tous, M. F., 2020) ตลอดจน บุคลากรที่เพียงพอ และสามารถปฏิบัติงานแทนกันได้ ความสามารถหลักขององค์กรที่มาจากผู้นำที่มีประสบการณ์ ด้วยการตัดสินใจนำพาองค์กรไปสู่ทิศทางที่ถูกต้อง และการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ไม่ว่าจะเป็นอากาศยานที่เพียงพอ สำนักงานที่สามารถทดแทนได้ในระหว่างนั้น (Tisdall, L. et al., 2021) เพื่อช่วยส่งเสริมธุรกิจให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เมื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ฟังพามุมมองที่อิงทรัพยากร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยให้ธุรกิจอยู่รอดและฟื้นตัว

2. ด้านแนวทางการรับมือของสายการบิน จากการเรียนรู้จากกรณีศึกษาที่ผ่านมาเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนานโยบายและแผนการดำเนินงานในองค์กร แล้วจึงนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมในบริบทของตน เนื่องจากเป็นสิ่งที่ผ่านการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบไว้ล่วงหน้าว่าสายการบินควรคำนึงถึงสิ่งใดบ้าง และรับมืออย่างไร เมื่อมีเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้น สอดคล้องกับ Chen, Z. et al. ซึ่งมีข้อสรุปที่หลากหลายจากกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จ การเรียนรู้จากองค์กรใหญ่อย่างสายการบิน Southwest Airlines บริษัท Apple Microsoft Starbucks Kyocera และ Lego ซึ่งมีลักษณะสำคัญอย่างไร เงินทุน ทำอย่างไรให้องค์กรดำเนินธุรกิจได้อย่างปกติ และมีทุนเพียงพอ เพื่อรับมือกับความเสี่ยงในช่วงวิกฤตได้ (Chen, Z. et al., 2021) อาทิ การบริหารจัดการเชิงรุก การตัดสินใจอย่างรวดเร็วและการตอบสนองต่อสถานการณ์วิกฤต ด้วยการลดต้นทุนที่ไม่จำเป็นและเพิ่มประสิทธิภาพจาก

กระบวนการภายใน สำหรับสายการบินสามารถให้บริการในระดับพื้นฐาน เช่น การลดเที่ยวบินแต่เพิ่มความถี่ในเส้นทางที่มีกำไร ด้านเชิงกลยุทธ์เพื่อรักษาการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ขององค์กร ช่วยระบุและกำจัดสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ ตลอดจนการเลือกรูปแบบการดำเนินงานที่ทำให้องค์กรยังคงเติบโตต่อไปได้ วัฒนธรรมในองค์กรที่หล่อหลอมความมุ่งมั่นให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด และการเรียนรู้ในการปรับตัว อันจะนำไปสู่กลยุทธ์สำคัญของความอยู่รอดขององค์กร นอกจากนี้ การพัฒนาดัชนีชี้วัดความยืดหยุ่นของสายการบิน สามารถนำไปกำหนดเป็นกรอบการทำงานด้านความยืดหยุ่นของบริษัทได้ เนื่องจากสามารถคาดการณ์ผลลัพธ์ที่อาจเป็นไปได้และนำไปสู่การรับมือเหตุการณ์ไม่ปกติ ซึ่งจะครอบคลุมเหตุการณ์ด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม หรือขยายผลถึงสภาพแวดล้อมที่ผิดปกติได้สำหรับสายการบิน (Sambowo, A. L. & Hidayatno, A., 2021)

3. ด้านการกำกับดูแล สำหรับสายการบินที่ดำเนินงานในประเทศไทยจำเป็นต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ และกฎเกณฑ์การขนส่งทางอากาศ ตลอดจนแผนพัฒนาการขนส่งทางอากาศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายแผนฟื้นฟูอุตสาหกรรมการบิน ถือเป็นนโยบายด้านการบินพลเรือนของประเทศที่เป็นรูปธรรมฉบับแรกของประเทศไทยตาม (สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย, 2565) ได้มีการผ่อนคลายกฎระเบียบบางประการเพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มอุตสาหกรรมที่กำลังปรับตัวสู่สภาวะปกติ ตลอดจนความต้องการในการเดินทางที่เพิ่มมากขึ้น สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนด้วยระบบกำกับดูแลทางเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพซึ่งนำไปสู่ความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมการบินต่อไป นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Arora, M. et al. และ Tabares, D. A. ซึ่งศึกษาประเด็นการปรับตัวสำหรับอุตสาหกรรมการบินและกฎระเบียบที่เคร่งครัดกลับ พบว่า การติดตามกิจกรรมการบินอย่างต่อเนื่องนั้น ก่อให้ผู้ประกอบกิจการการบินเกิดการดำเนินการปรับปรุงไม่เพียงแต่แก้ไขปัญหาด้านความปลอดภัยเท่านั้น แต่ยังกระตุ้นให้เกิดการปรับตัวพัฒนากลยุทธ์เชิงรุก เช่น การวางแผนการจัดการความเสี่ยงล่วงหน้า และการตอบสนองการเปลี่ยนแปลงภายในอุตสาหกรรม เช่น การลดการปล่อยมลพิษ การใช้พลังงานหมุนเวียนอีกด้วย (Arora, M. et al., 2021); (Tabares, D. A., 2021) ซึ่งในทำนองเดียวกัน สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยเตรียมใช้น้ำมันเชื้อเพลิงอากาศยานยั่งยืน (SAF) ภายในปี 2569 เพื่อบรรลุเป้าหมาย Net Zero ขององค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ โดยคาดว่าจะเริ่มกำหนดให้สายการบินที่เดินทางออกจากประเทศไทยจะต้องใช้น้ำมัน SAF เป็นสัดส่วน 1% ของปริมาณน้ำมันเครื่องบิน (Jet A-1) และเพิ่มขึ้นในปีถัด ๆ ไป (กฤษฎี แก้วศิริ, 2567)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การบริหารธุรกิจสายการบินภายใต้ความผันผวนของสภาพแวดล้อมภายนอก จำเป็นต้องอาศัยความยืดหยุ่นเพื่อให้ธุรกิจยังคงสามารถดำรงอยู่ได้ จำเป็นต้องคำนึงถึง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำกับดูแล ประกอบด้วย 1.1) กฎหมาย 1.2) ระเบียบข้อบังคับ และ 1.3) แผนพัฒนา 2) แนวทางการรับมือ ประกอบด้วย 2.1) กรณีศึกษา 2.2) การพัฒนาดัชนี และ 3) การจัดการทรัพยากร ประกอบด้วย 3.1) เงิน 3.2) ทรัพยากรบุคคล 3.3) ความสามารถหลักขององค์กร และ 3.4) สินทรัพย์ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ผู้บริหารในสายการบินควรมีเครื่องมือเฉพาะในการประเมินความยืดหยุ่น (KPIs) ซึ่งครอบคลุมถึงการปฏิบัติตามองค์การกำกับดูแล (3 ตัวชี้วัด) ได้แก่ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และแผนพัฒนา ด้านแนวทางการรับมือ (2 ตัวชี้วัด) ได้แก่ กรณีศึกษา การพัฒนาดัชนี และการจัดการทรัพยากร (4 ตัวชี้วัด) ได้แก่ เงิน ทรัพยากรบุคคล ความสามารถหลักขององค์กร และ สินทรัพย์ โดยในองค์ประกอบแนวทางการรับมือควรค้นหาประเด็นที่สำคัญและนำมาปรับใช้พัฒนาการดำเนินงานของตนในแง่ของรูปแบบการดำเนินธุรกิจ ตลอดจนวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กรอย่างเหมาะสมตามบริบทของสายการบิน เช่น สายการบินหลัก (Full-Service) และสายการบินต้นทุนต่ำ (Low-Cost Carrier) ซึ่งมีรูปแบบการดำเนินงานที่

แตกต่างกันในประเมินความยืดหยุ่นของตนต่อไป ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งถัดไป การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นภาพรวมของสายการบินที่ดำเนินงานในประเทศไทย ควรมีการศึกษาความยืดหยุ่น (Resilience) โดยจำแนกตามองค์ประกอบอื่น หรือศึกษาในบริษัท สายการบินหลัก หรือสายการบินต้นทุนต่ำอย่างใดอย่างหนึ่ง เนื่องจากรูปแบบการดำเนินงานของสายการบินมีความแตกต่างกัน จึงจะทำให้ข้อมูลมีความลึกมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันการบินพลเรือน ประจำปีงบประมาณ 2567

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงคมนาคม. (2562). ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งของไทย ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580). เรียกใช้เมื่อ 25 มกราคม 2568 จาก <https://www.otp.go.th/post/view/4012>
- กฤษฎี แก้วหิรัญ. (2567). ประเทศไทยเตรียมใช้เชื้อเพลิงอากาศยานยั่งยืน (SAF) ภายในปี 2569. ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. เรียกใช้เมื่อ 25 มกราคม 2568 จาก <https://shorturl.asia/yoUr0>
- จริยากรณ์ หวังศุภกิจโกศล และประสพชัย พสุนนท์. (2566). การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับความสามารถในการรับมือและปรับตัวของธุรกิจการบิน. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 43(4), 1-16.
- จิราวรรณ เชื้อตาเล็ง. (2564). การวิจัยและพัฒนา: นวัตกรรมทางการศึกษาพยาบาลแห่งยุคการเปลี่ยนแปลง. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี, 4(3), 26-38.
- บริษัทไทยแอร์เอเชีย จำกัด. (2567). พนักงาน:ทรัพยากรสำคัญสู่ความสำเร็จ. เรียกใช้เมื่อ 28 เมษายน 2568 จาก <https://www.aavplc.com/th/sustainability/social/human-capital>
- บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน). (2565). แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี/รายงานประจำปี 2565. เรียกใช้เมื่อ 28 เมษายน 2568 จาก <https://ir.thaiairways.com/th/annual-report-one-report-th/>
- บริษัทการบินกรุงเทพ จำกัด (มหาชน). (2566). แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี/รายงานประจำปี 2566. เรียกใช้เมื่อ 25 เมษายน 2568 จาก <https://shorturl.asia/t40Nk>
- บริษัทสายการบินนกแอร์ จำกัด (มหาชน). (2565). แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี/รายงานประจำปี 2565. เรียกใช้เมื่อ 28 เมษายน 2568 จาก <https://shorturl.asia/au8OA>
- ปิยะนุช สถาพงศ์ภักดี. (2566). แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรมปี 2566-2568: บริการขนส่งทางอากาศ. เรียกใช้เมื่อ 4 พฤศจิกายน 2567 จาก <https://shorturl.asia/nv9Ph>
- สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย. (2565). CAAT News 12/2565 : กบร. รับร่าง Roadmap แผนฟื้นฟูอุตสาหกรรมการบิน ปี 2565-2568 และร่างนโยบายด้านการบินพลเรือนของประเทศ. เรียกใช้เมื่อ 20 กรกฎาคม 2567 จาก <https://shorturl.asia/Bo5tO>
- สิริธรรม์ เตชะศรีอมรรัตน์. (2565ก). ทำไม ไทยเวียดเจ็ท ถึงลุยธุรกิจใหม่ แพลตฟอร์มจองท่องเที่ยว Skyfun.travel. เรียกใช้เมื่อ 28 เมษายน 2567 จาก <https://shorturl.asia/pBc3A>
- _____. (2565ข). ไทยไลออนแอร์ สายการบินที่ยังไม่เคยมีกำไร. เรียกใช้เมื่อ 28 เมษายน 2567 จาก <https://workpointtoday.com/thai-lion-air-next-step-2022/>
- สุรเดช จงวรรณศิริ. (2565). 4 ความท้าทายของ Digital Transformation ใน VUCA World. Tris Academy Club: Issue 17. เรียกใช้เมื่อ 2 พฤศจิกายน 2566 จาก <https://shorturl.asia/ckZtx>

- Adjekum, D. K. & Tous, M. F. (2020). Assessing the relationship between organizational management factors and a resilient safety culture in a collegiate aviation program with Safety Management Systems (SMS). *Safety Science*, 131(2020), 1-15.
- Arora, M. et al. (2021). Airport pandemic response: An assessment of impacts and strategies after one year with covid-19. *Transportation Research Interdisciplinary Perspectives*, 11(2021), 1-13.
- Barney, J. B. (2001). Resource-based theories of competitive advantage: A ten-year retrospective on the resource-based view. *Journal of Management*, 27(6), 643-650.
- Byrne, B. M. (2005). Factor analytic models: Viewing the structure of an assessment instrument from three perspectives. *Journal of personality assessment*, 85(1), 17-32.
- Chen, Z. et al. (2021). Predicting weather-induced delays of high-speed rail and aviation in China. *Transport Policy*, 101(2021), 1-13.
- Colak, O. et al. (2023). Airport business models and the COVID-19 pandemic: An exploration of the UK case study. *Journal of Air Transport Management*, 108(2023), 1-13.
- Hair, J. F. et al. (2010). *Multivariate data analysis*. (7th ed.). Englewood Cliffs: Prentice Hall.
- Kim, J. O. & Mueller, C. W. (1978). *Factor Analysis: Statistical Methods and Practical Issues*. London: Sage.
- Kline, R. B. (2023). *Principles and practice of structural equation modeling*. (5th ed.). New York: Guilford publications.
- Sambowo, A. L. & Hidayatno, A. (2021). Resilience Index Development for the Manufacturing Industry based on Robustness, Resourcefulness, Redundancy, and Rapidity. *International Journal of Technology*, 12(6), 1177-1186.
- Schumacker, R. E. & Lomax, R. G. (2016). *A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling*. (4th ed.). New York: Routledge.
- Suk, M. & Kim, W. (2021). COVID-19 and the airline industry: crisis management and resilience. *Tourism Review*, 76(4), 984-998.
- Sutrisno, H. (2016). An analysis of the mathematics school examination test quality. *Jurnal Riset Pendidikan Matematika*, 3(2), 162-177.
- Tabares, D. A. (2021). An airport operations proposal for a pandemic-free air travel. *Journal of Air Transport Management*, 90(2021), 1-9.
- Tisdall, L. et al. (2021). Covid-19 impacts on general aviation - comparative experiences, governmental responses and policy imperatives. *Transport Policy*, 110(2021), 273-280.
- Wu, C. et al. (2022). The operation of labour charter flights during the COVID-19 pandemic in China. *Case Studies on Transport Policy*, 10(1), 427-433.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์
เรื่อง เศษส่วน โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าไทร*

THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT AND MATHEMATICAL PROCESS
SKILLS ON FRACTIONS USING A SKILL TRAINING KIT WITH ONLINE MEDIA OF
GRADE 3 STUDENTS AT BANTHATHAI SCHOOL

รัชนิกร เย็นใจ

Ratchaneekorn Yenjai

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Bangkok, Thailand

Corresponding author E-mail: ratchaneekorn.yenjai@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียน เรื่อง เศษส่วน โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าไทร 2) เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์เรื่อง เศษส่วน โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าไทร และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าไทร วิจัยเชิงทดลองนี้มีกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าไทร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 11 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เศษส่วน จำนวน 10 แผน ระยะเวลา 10 ชั่วโมง 2) ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 4) แบบประเมินทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ และ 5) แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศษส่วน โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, เศษส่วน, ชุดฝึกทักษะ, สื่อออนไลน์

Abstract

This research aims 1) To develop the learning achievement of students who study fractions by using a skill training kit with online media of grade 3 students of Banthathai school 2) To develop

* Received January 28, 2025; Revised February 16, 2025; Accepted February 21, 2025

mathematical process skills in fractions using a skill training kit with online media of grade 3 students of Banthathai school and 3) To study the satisfaction of students towards learning management using online media skill training kit on fractions of grade 3 students of Banthathai school. This experimental research consisted of sample groups including 11 Grade 3 students of Banthathai School obtained through purposive selection. The research instruments were 1) Learning management plan on fractions, 10 plans, duration 10 hours 2) A skill training kit with online media on fractions 3) Mathematics achievement test on fractions is a multiple - choice, 4 choice type with 30 questions 4) Mathematics process skills assessment and 5) Satisfaction assessment on learning management using online media skills training kit on fractions. The statistics used in data analysis were mean, standard deviation and t-test. The research results found that 1) The learning achievement of students who study fractions by using a skill training kit with online media after studying was significantly higher than before studying at the statistical level of .05 2) The students had overall mathematical process skills at a very good level and 3) The students were satisfied with the learning management using the online media skill training kit on fractions at the highest level.

Keywords: The Learning Achievement, Fractions, Skill Training Kit, Online Media

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับการเรียนในโรงเรียนในปัจจุบัน คณิตศาสตร์ช่วยให้เราเห็นรูปแบบและเข้าใจการทำงานของสิ่งต่าง ๆ คณิตศาสตร์ช่วยให้เราคิดอย่างรอบคอบและสร้างสรรค์ สามารถแก้ไขสถานการณ์ปัญหาได้ คณิตศาสตร์มีบทบาทในชีวิตประจำวัน สอดแทรกอยู่ในกิจกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน โดยเฉพาะการวางแผนหรือการคาดการณ์เหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นต่อไป นอกจากนี้คณิตศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญมากในการเรียนรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ช่วยให้เข้าใจถึงกลไกการทำงานของสิ่งต่าง ๆ และสามารถทำให้ประเทศแข็งแกร่งและดีขึ้นได้ การปรับปรุงการศึกษาด้านคณิตศาสตร์อย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ในการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ระบุทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั่นคือ การเตรียมให้นักเรียนมีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยี การสื่อสาร และการร่วมมือ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม สามารถแข่งขันและอยู่ร่วมกับประชากรโลกได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือช่วยในการเตรียมเด็กให้มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่พบในชีวิตได้อย่างถูกต้อง พร้อมเผชิญเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาในสังคมด้วยเหตุผลอย่างมีหลักการ และวิธีปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพตามจุดหมาย นักเรียนที่สามารถเรียนคณิตศาสตร์ได้ดีจำเป็นต้อง มีพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาที่ดี

ชุดฝึกทักษะ เป็นการรวบรวมสื่อในรูปแบบของสื่อประสมและกิจกรรมการเรียนการสอนหลาย ๆ รูปแบบมาประกอบกัน ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ โดยจัดไว้ชุดอย่างมีระเบียบ (วีรวัดน์ เลิศประสาน, 2555) เป็นวิธีทางที่สำคัญในการกระตุ้นและนำกิจกรรมการเรียนรู้ภายในหรือภายนอกชั้นเรียน ช่วยสร้างเจตคติที่ดีสู่งานที่จะทำ นักเรียนมีความภาคภูมิใจในความสำเร็จของตัวเอง และแบบฝึกหัด

แต่ละแบบฝึกหัดที่จะทำได้สำเร็จ ถือว่าเป็นผลสำเร็จที่กระตุ้นให้นักเรียนทำให้ดีกว่า แบบฝึกหัดเป็นวิถีทางในการพัฒนาอุปนิสัยการเรียนรู้แบบเอกเทศ (ชาญชัย อาจินสมาจาร, 2547) ชุดฝึกทักษะจึงมุ่งให้นักเรียนเกิดความรู้ ฝึกฝนเสริมสร้าง และพัฒนาทักษะให้เพิ่มขึ้นจนเกิดความชำนาญ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

สื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการทางสังคม (Social Tool) เพื่อใช้สื่อสารระหว่างกัน เครือข่ายทางสังคม (Social Network) ผ่านทางเว็บไซต์และโปรแกรมประยุกต์บนสื่อใด ๆ ที่มีการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต โดยเน้นให้ผู้ใช้ทั้งที่เป็นผู้ส่งสารและผู้รับสารมีส่วนร่วม (Collaborative) อย่างสร้างสรรค์ในการผลิตเนื้อหาขึ้นเอง (User-Generate Content: UGC) ในรูปของข้อมูล ภาพ และเสียง (มาริษา สุจิตวนิช และดวงใจ คงคาหลวง, 2563) การจัดการเรียนรู้โดยนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยการออกแบบการสอนแบบออนไลน์เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางการเรียนรู้ของผู้เรียน และเป็นการเพิ่มรูปแบบของการกิจกรรมของผู้สอนได้มากขึ้น จะทำให้ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนสูงขึ้น (จตุพล ดวงจิตร, 2564) การประยุกต์ใช้บทเรียนคณิตศาสตร์บนสื่อออนไลน์ จึงเป็นทางเลือกหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์เพื่อสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้วิธีการที่ผสมผสาน เป็นการเรียนที่มีการตอบโต้กันระหว่างครูและนักเรียน นักเรียนจะได้ฝึกทำความเข้าใจด้วยตนเอง ฝึกการคิดให้เป็นระบบระเบียบ มีเหตุผล และสามารถเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกันได้ ซึ่งนักเรียนสามารถศึกษาซ้ำ ๆ ได้ด้วยตนเอง จนเกิดความเข้าใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

โรงเรียนบ้านท่าโท ตำบลคลองพา อำเภอนาทม จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เปิดทำการสอนในระดับปฐมวัย และระดับประถมศึกษา ซึ่งจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จากการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาคณิตศาสตร์ของโรงเรียนบ้านท่าโท พบว่า รายงานผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 44.84 ซึ่งต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยเนื้อหาเรื่องเศษส่วนเป็นเนื้อหาใหม่ที่นักเรียนต้องทำความเข้าใจ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนานักเรียนให้สามารถนำไปพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน และเกิดเป็นความรู้ที่คงทนถาวรได้ จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์เรื่อง เศษส่วน โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าโท โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงผ่านการลงมือทำ ควบคู่ไปกับการใช้สื่อออนไลน์ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแนวทางส่งเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ให้สูงขึ้น และนำผลของการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชาคณิตศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนเรื่อง เศษส่วน โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าโท
2. เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์เรื่อง เศษส่วน โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าโท
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าโท

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านท่าโท อำเภอนาทม จังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มี 1 ห้องเรียน จำนวน 11 คน

2. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เศษส่วน

2.1.1 ศึกษาโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560)

2.1.2 วิเคราะห์เนื้อหา มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน (อ้างอิงเนื้อหาจากหนังสือเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หน้า 190 - 227) เพื่อกำหนดขอบเขตของเนื้อหาสาระ ให้มีความเหมาะสมกับเวลา

2.1.3 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เศษส่วน จำนวน 10 แผน ระยะเวลา 10 ชั่วโมง ประกอบด้วย แผนที่ 1 เรื่อง การอ่านและการเขียนเศษส่วน (1) แผนที่ 2 เรื่อง การอ่านและการเขียนเศษส่วน (2) แผนที่ 3 เรื่อง การเปรียบเทียบเศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากัน แผนที่ 4 เรื่อง การเรียงลำดับเศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากัน แผนที่ 5 เรื่อง การเปรียบเทียบเศษส่วนที่ตัวเศษเท่ากัน แผนที่ 6 เรื่อง การเรียงลำดับเศษส่วนที่ตัวเศษเท่ากัน แผนที่ 7 เรื่อง การบวกเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน แผนที่ 8 เรื่อง การลบเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน แผนที่ 9 เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน และแผนที่ 10 เรื่อง โจทย์ปัญหาการลบเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน

2.1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพโดยพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยแบบประเมินเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) โดยใช้มาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert)

2.1.6 นำผลการประเมินความถูกต้องเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกแผน

2.1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2 ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2.2.1 ศึกษาหลักการ วิธีการสร้างชุดฝึกทักษะ วิเคราะห์เนื้อหาและออกแบบโครงสร้างของเนื้อหาเพื่อสร้างชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน โดยมีเนื้อหาดังนี้ 1) การอ่านและการเขียนเศษส่วน 2) การเปรียบเทียบและเรียงลำดับเศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากัน 3) การเปรียบเทียบและเรียงลำดับเศษส่วนที่ตัวเศษเท่ากัน 4) การบวกเศษส่วน 5) การลบเศษส่วน และ 6) โจทย์ปัญหาการบวกและการลบเศษส่วน

2.2.2 ดำเนินการสร้างชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2.2.3 นำชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องและนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.2.4 นำชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพโดยพิจารณาความเหมาะสมของชุดฝึกทักษะด้วยแบบประเมินเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้มาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert)

2.2.5 นำผลการประเมินความเหมาะสมของชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2.6 นำชุดฝึกทักษะไปประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผ่านการประเมินและปรับปรุง แล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านท่าไทร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 15 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 จากนั้นนำผลคะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ (E1/E2) ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556) ได้ผลดังนี้ แบบรายบุคคล (1 คน) E1/E2 เท่ากับ 91.50/93.33 แบบกลุ่มย่อย (4 คน) E1/E2 เท่ากับ 85.75/85.83 และแบบภาคสนาม (10 คน) E1/E2 เท่ากับ 84.40/84.67 พบว่า สอดคล้องตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

2.2.7 นำชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน

2.3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย 6 ระดับของ Bloom คือ ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การประเมินค่าและการคิดสร้างสรรค์

2.3.2 ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อนามาสร้างแบบทดสอบ

2.3.3 สร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบตามเนื้อหาสาระที่กำหนดและระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ตามแนวคิดของ Bloom

2.3.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 35 ข้อ

2.3.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.3.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) พบว่า แบบทดสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จำนวน 33 ข้อ และข้อสอบมีค่าดัชนี ความสอดคล้องน้อยกว่า 0.50 จำนวน 2 ข้อ

2.3.7 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 33 ข้อ มาทดลอง (Try out) กับนักเรียนที่เคยได้รับการจัดการเรียนการสอนเรื่องเศษส่วนมาแล้ว ซึ่งได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 15 คน

2.3.8 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) พิจารณาคัดเลือกแบบทดสอบ โดยมีความค่าความง่ายระหว่าง 0.55 - 0.79 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.24 - 0.62 ซึ่งผ่านเกณฑ์ จำนวน 33 ข้อ และคัดเลือกไว้เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้งหมด

2.3.9 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ ตามวิธีของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson Method: KR-20) พบว่า แบบทดสอบมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง

2.3.10 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศษส่วน เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ไปทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่างในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

2.4 แบบประเมินทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์

2.4.1 ศึกษาทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ และการสร้างแบบประเมินทักษะจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.2 สร้างแบบประเมินทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ โดยมีการประเมิน 3 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ ทักษะการเชื่อมโยง และทักษะการให้เหตุผล

2.4.3 นำแบบประเมินทักษะเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และความชัดเจนของข้อคำถาม จากนั้นแก้ไขแบบประเมินทักษะตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.4.4 นำแบบประเมินทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบเหมาะสมของแบบประเมินทักษะด้วยแบบประเมินเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) โดยใช้มาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert)

2.4.5 นำแบบประเมินทักษะการทดลองไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2.5 แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2.5.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดเจตคติ

2.5.2 กำหนดประเด็นและรูปแบบโดยใช้แบบประเมินที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2.5.3 นำแบบประเมินความพึงพอใจเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และความชัดเจนของข้อคำถาม จากนั้นแก้ไขแบบประเมินทักษะตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.5.4 นำแบบประเมินความพึงพอใจวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับตามวิธีของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson Method: KR-20) พบว่า แบบทดสอบมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง

2.5.5 นำแบบประเมินความพึงพอใจไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 วันที่ 13 สิงหาคม 2567 ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศษส่วน จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที

3.2 วันที่ 14 สิงหาคม - 1 กันยายน 2567 ดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน ตามแผนการจัดการเรียนรู้และบันทึกคะแนนทักษะจากแบบประเมินทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ จำนวน 10 ชั่วโมง

3.3 วันที่ 2 กันยายน 2567 ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศษส่วน จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที

3.4 กันยายน - สิงหาคม 2567 นำคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคะแนนทักษะที่ได้จากการประเมินทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน โดยหาค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ซึ่งมีการเก็บคะแนนระหว่างเรียนจากการทำกิจกรรมด้วยชุดฝึกทักษะ (E_1) และคะแนนทดสอบหลังเรียน (E_2) ตามกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบค่าที แบบ dependent sample t - test

4.3 การวิเคราะห์ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์หลังเรียนโดยชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลผลคะแนน ตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัย การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าไทร สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.22/87.94 สอดคล้องตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบหาประสิทธิภาพทางการศึกษด้วยชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน

การหาประสิทธิภาพ	จำนวนนักเรียน (คน)	ประสิทธิภาพของกระบวนการ		ประสิทธิภาพของผลลัพธ์		E_1 / E_2
		$\bar{X}$	E_1	$\bar{X}$	E_2	
กลุ่มเล็ก	1	183	91.50	28.00	93.33	91.50/93.33
กลุ่มกลาง	4	171.50	85.75	25.75	85.83	85.75/85.83
กลุ่มใหญ่	10	168.80	84.40	25.40	84.67	84.40/84.67
รวม	15	174.43	87.22	26.38	87.94	87.22/87.94

จากตารางที่ 1 ผลการทดสอบหาประสิทธิภาพทางการศึกษด้วยชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน พบว่า กลุ่มเล็กมีประสิทธิภาพเท่ากับ 91.50/93.33 กลุ่มกลางมีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.75/83.33 กลุ่มใหญ่มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.40/84.67 และภาพรวมมีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.22/87.94 โดยชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

2. ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง เศษส่วน โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าไทร มีผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน

คะแนน	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	11	11.00	0.957	24.108*	.000
หลังเรียน	11	24.55	0.863		

Sig. $\leq .05$

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยชุดฝึกทักษะ ประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน พบว่า คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.00 ($\bar{X} = 11.00$, S.D. = 0.957) และคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.55 ($\bar{X} = 24.55$, S.D. = 0.863) แสดงว่า เมื่อเปรียบเทียบระดับคะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการประเมินทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าไทร มีผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้ สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน

ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์	3.69	0.07	ดีมาก
2. การเชื่อมโยง	3.64	0.12	ดีมาก
3. การให้เหตุผล	3.62	0.09	ดีมาก
รวม	3.65	0.03	ดีมาก

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดฝึกทักษะ ประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน พบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.03) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทักษะการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.07) ทักษะการเชื่อมโยงอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.12) และทักษะการให้เหตุผลอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.09)

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าไทร มีผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน

ข้อคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้			
1.1 บรรยากาศภายในชั้นเรียนมีความสนุกสนาน	4.73	0.45	มากที่สุด
1.2 เกิดความสามัคคีภายในชั้นเรียน	4.73	0.45	มากที่สุด
1.3 นักเรียนมีกระตือรือร้นในการเรียน	4.82	0.39	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.76	0.04	มากที่สุด
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
2.1 นักเรียนเข้าใจเนื้อหาของบทเรียนมากขึ้น	4.82	0.39	มากที่สุด
2.2 บทเรียนมีความน่าสนใจมากขึ้น	4.73	0.45	มากที่สุด
2.3 นักเรียนได้ทำงานร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	4.64	0.48	มากที่สุด
2.4 นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์มากขึ้น	4.73	0.45	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.73	0.06	มากที่สุด

ตารางที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน (ต่อ)

3. ด้านประโยชน์จากการจัดการเรียนรู้			
3.1 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อวิชาคณิตศาสตร์	4.82	0.39	มากที่สุด
3.2 นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	4.73	0.45	มากที่สุด
3.3 นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้โจทย์ปัญหา	4.73	0.45	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.76	0.04	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.75	0.01	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.01) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.04) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.06) และด้านประโยชน์จากการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.04)

อภิปรายผล

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าไท สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนเรื่อง เศษส่วน โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศษส่วน โดยชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ทั้งนี้ เนื่องจากการเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เน้นให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ และแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง โดยครูจะช่วยเหลือกระบวนการต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนในขณะที่ใช้ชุดฝึกทักษะ ซึ่งช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ เข้าใจเนื้อหาสาระได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้นักเรียนเกิดการค้นพบองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และเกิดเป็นความรู้ที่คงทนถาวร ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะสูงขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ ศรีวะลม และคณะ พบว่า 1) ร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 และ 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริงช่วย ส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนทำให้นักเรียนสามารถสรุปความคิดรวบยอดได้ด้วยตนเอง สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ดี มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น และมีการเชื่อมโยงความรู้ในการสร้างข้อสรุปได้ (เบญจวรรณ ศรีวะลม และคณะ, 2560) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิพัฒน์ คุ่มตา และทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน ที่อธิบายไว้ว่า แผนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพ โดยมีประสิทธิผลอยู่ที่ 81.00/82.20 ซึ่งตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 70/70 ดัชนีประสิทธิผลอยู่ที่ 0.6828 ซึ่งหมายความว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 68.28 มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับสูงสุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.54 (อธิพัฒน์ คุ่มตา และทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2567)

2. การพัฒนาทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์เรื่อง เศษส่วน โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับ ดีมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทักษะการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดีมาก ทักษะการเชื่อมโยงอยู่ในระดับดีมาก และทักษะการให้เหตุผลอยู่ในระดับดี แสดงให้เห็นว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนรู้ด้วยชุดฝึกทักษะที่สร้างขึ้น มีกิจกรรมการฝึกทักษะที่หลากหลาย เน้นให้นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ส่งผลให้พัฒนาทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนทั้ง 3 ทักษะ คือ การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ การเชื่อมโยง และการให้เหตุผล ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง เกิดทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ผ่านการลงมือทำ และเห็นผลการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วารุณี เพียรประกอบ ที่อธิบายไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เรื่อง เศษส่วน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.62/81.67 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนร้อยละ 66.41 และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานทั้ง 5 ด้านในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยเรียงตามลำดับ ดังนี้ ได้แก่ การสื่อสาร การสื่อความหมายและการนำเสนอ ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก การเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์และเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การให้เหตุผล และการแก้ปัญหา อยู่ในระดับดี (วารุณี เพียรประกอบ, 2556) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนาภา จินคร้าม และสุวิมล สพฤกษ์ศรี ที่อธิบายไว้ว่า ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดเลขแบบอินเดีย (เวทคณิต) มีพัฒนาการในระดับสูงขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การหาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดเลขแบบอินเดีย (เวทคณิต) สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดเลขแบบอินเดีย (เวทคณิต) อยู่ในระดับมาก (ชนาภา จินคร้าม และสุวิมล สพฤกษ์ศรี, 2567)

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้ สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด และด้านประโยชน์จากการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ สามารถสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนในด้านสติปัญญาและความสนใจ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และทบทวนชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ได้หลายครั้งตามความพอใจของนักเรียน อีกทั้งนักเรียนได้เรียนรู้ด้วยกระบวนการของสื่อที่หลากหลายแปลกใหม่ทำให้กระตุ้นและสร้างความสนใจแก่นักเรียน สอดคล้องกับความต้องการ เหมาะสมกับวัย นักเรียนได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ และสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ที่สำคัญคือนักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ซึ่งส่งผลให้มีความพึงพอใจในการเรียนสูงขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัชชา สุขศรีและคณะ ที่อธิบายไว้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านนาหมื่นมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกจำนวนนับที่มีผลลัพธ์และตัวตั้งไม่เกิน 100,000 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายเมือง 2 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ Team Pair Solo อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (นัชชา สุขศรี และคณะ, 2564)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าโท พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศษส่วน โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ เรื่อง เศษส่วน อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะทั่วไป ดังนี้ 1) การจัดการเรียนการสอนเรื่อง เศษส่วน โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ ครูจะต้องเตรียมความพร้อมในด้านอุปกรณ์ที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ เพื่อความสะดวก รวดเร็วในการทำกิจกรรม 2) การจัดการเรียนการสอนเรื่อง เศษส่วน โดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ มีกิจกรรมที่หลากหลาย ด้วยความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนในห้องอาจใช้เวลาในการทำกิจกรรมแตกต่างกัน ครูจึงต้องวางแผนยืดหยุ่นเวลาให้เหมาะสม เพื่อให้ นักเรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้ 1) ควรมีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ร่วมกับรูปแบบการสอนต่าง ๆ 2) ควรมีการศึกษาค้นคว้าผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการใช้สื่อออนไลน์ในเนื้อหาสาระอื่น ๆ เช่น การวัด ทศนิยม การนำเสนอข้อมูล เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จตุพล ดวงจิต. (2564). การประยุกต์ใช้การสอนแบบออนไลน์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิด การเรียนรู้ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 32(3), 1-10.
- ชนาภา จินคร้าม และสุวิมล สพฤกษ์ศรี. (2567). การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคการคิดเลขแบบอินเดีย (เวทคณิต). วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 16(2), 36-50.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 5(1), 7-20.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2547). หลักการสอนทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: บริษัทรวมสาส์น (1977) จำกัด.
- ธิดิพัฒน์ คุ่มตา และทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2567). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่องเศษส่วน ผ่านการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการฝึกฝนทักษะสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3. ศูนย์วิทยาศาสตร์ และการศึกษานานาชาติ, 14(2), 109-115.
- นัชชา สุขศรี และคณะ. (2564). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่อง การบวก จำนวนนับที่มีผลลัพธ์และตัวตั้งไม่เกิน 100,000 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในกลุ่ม เครือข่ายเมือง 2 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ Team Pair Solo. วารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์, 6(2), 221-238.
- เบญจวรรณ ศรีวะลม และคณะ. (2560). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง เรื่องการบวก การลบ การคูณ และการหาร เศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, 37(1), 111-120.
- มาริษา สุจิตวนิช และดวงใจ คงคาหลวง. (2563). แนวทางการสื่อสารการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในกลุ่ม เจเนอเรชันเน็ต. วารสารร้อยแก่นสาร, 5(2), 152-166.

- วารุณี เพียรประกอบ. (2556). ผลสัมฤทธิ์และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง เศษส่วน ที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน. วารสารบัณฑิตวิจัย, 5(1), 65-78.
- วีรวัฒน์ เลิศประสาน. (2555). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่องเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา*

INNOVATIVE LEADERSHIP IN ADMINISTRATION QUALITY EDUCATION

เพชรรัตน์ อิมินกุล*, ปราการ เกิดมีสุข

Petcharat Heeminkool*, Prakan Gerdmeesuk

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Education, Bangkok Thonburi University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: petcharat.hee@bkkthhon.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นแบบ Mixed Method มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 2) เพื่อศึกษาการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา 3) เพื่อทราบข้อเสนอแนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา 4) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นครู ในสถานศึกษาจำนวน 233 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยเปิดตารางเครชีและมอร์แกน ใช้แบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เนื้อหา และความสัมพันธ์ (Pearson) พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม มีดังนี้ 3.1) วิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ร่วมสร้างความเข้าใจสภาวะการณ์ และวิเคราะห์แนวโน้มที่ชัดเจน สร้างสรรค์แนวปฏิบัติและกิจกรรมให้เหมาะสม 3.2) สร้างบรรยากาศองค์กร นวัตกรรม และรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างแนวปฏิบัติ 3.3) ทำงานเป็นทีมและร่วมกำหนด วิสัยทัศน์และประสานการปฏิบัติ ติดตามและปรับเปลี่ยนทันกับสถานการณ์ 3.4) ความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหาร และบุคลากรต้องสร้างความเข้าใจในบริบท ร่วมประเมิน วิเคราะห์และสร้างนวัตกรรมจัดการให้สอดคล้องกับ สถานการณ์ที่เกิดขึ้น 3.5) การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร จะต้องพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีแก่บุคลากรทุกคน และสื่อสารอย่างต่อเนื่องในการขับเคลื่อนงานให้บรรลุผลทันเวลาที่กำหนด และ 4) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .490 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, การบริหารคุณภาพ, การจัดการศึกษา

Abstract

This research Study on Innovative Leadership in Administration Quality Education was quantitative and qualitative (Mixed Method). The purposes of this research: 1) To study on Innovative Leadership in Administration Quality Education. 2) Administration Quality Education 3) Suggestions for Innovative Leadership in Administration Quality Education; and 4) Innovative Leadership affect Administration Quality Education. The sample was teacher consisted of 233

* Received January 29, 2025; Revised February 17, 2025; Accepted February 22, 2025

person from schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2, selected through proportional from Krejcie and Morgan, stratified random sampling, this research using a questionnaire with a five-point Likert scale. Statistical in this research to analyses included frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation, stepwise multiple regression analysis, and content analysis for qualitative recommendations for Innovative Leadership in Administration Quality Education. The research findings are as follows: 1) The overall level of innovative leadership In Administration Quality Education quality was high, 2) The quality In Administration Quality Education was also rated at a high level, 3) Suggestions for Innovative Leadership In Administration Quality Education for identified: 3.1) Fostering a clear understanding of contextual shared Vision changes to facilitate the development and obvious analysis in the future adaptation of innovative on working appropriate practices , 3.2) Cultivating an open and inclusive organizational atmosphere by incorporating stakeholder feedback and leveraging technology create guidelines, 3.3) Promoting teamwork and aligning collective visions follow up and evaluate results to address dynamic challenges working follow attainment to effectively adjust situation in time, 3.4) Administrator and person creative thinking by assessing internal and external contexts to innovate educational quality management in line with context, and 3.5) equipping personnel with technological competencies to enable efficient communication and timely operations; and 4. A positive and significant correlation was observed between innovative leadership and educational quality management, with a Pearson correlation coefficient of .490 at the .01 significance level.

Keywords: Innovative Leadership, Quality Management, Education Management

บทนำ

ในปัจจุบันมีการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และความรู้ด้านอื่น ๆ ตลอดจนนวัตกรรมใหม่ ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำเหนือผู้บังคับบัญชา เพราะสถานศึกษาเป็นแหล่งพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถที่เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้บริหารจะต้องพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อนำความรู้มาคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาและพัฒนาการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ก้าวสู่ความก้าวหน้าของสังคมภูมิปัญญา (Knowledge Based) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคของการพัฒนาความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย ทำให้ผู้บริหารต้องเร่งพัฒนาและหาแนวทางด้วยเทคนิคที่สร้างเสริมความเข้มแข็งในการบริหาร อีกทั้งสามารถแก้ปัญหา หาที่เผชิญด้วยความเข้มแข็ง สะท้อนถึงการเป็นองค์กรนวัตกรรมในเชิงประจักษ์ โดยผู้บริหารอาจนำเทคโนโลยีมาบูรณาการกับองค์ความรู้ จะช่วยให้การทำงานก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง เพิ่มขีดความสามารถในการทำงานเป็นระบบ เสริมสร้างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การสร้างความรู้ใหม่ ๆ รูปแบบการบริหารสมัยใหม่ มีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ย่อมเกิดความคิดริเริ่มและกิจกรรม นวัตกรรมบริหาร เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ ให้ความสามารถปรับตัวสร้างการทำงานที่เป็นระบบ สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันทั้งภายนอกของหน่วยงานและในทีมงานระดับองค์กร ดังนั้น ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษา ยังสะท้อนถึงความสามารถในการเผชิญปัญหาที่ซับซ้อนได้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา (Wooi, T., 2013)

ผู้บริหารสถานศึกษาพร้อมทั้งบุคลากรครูจะต้องตระหนักและรับรู้ ทำความเข้าใจต่อสถานการณ์ที่เผชิญร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาความรู้ความสามารถตนเองสม่ำเสมอและ ติดตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในบริบทร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมซึ่งเป็นการปรับตัว ปรับเปลี่ยน ขั้นตอน และวิธีการดำเนินงานการพัฒนาการจัดการศึกษา พัฒนานักเรียนให้มีความรู้ มีทักษะและประสบการณ์ในการดำรงวิถีชีวิตที่เหมาะสมกับบริบทจริง ซึ่งอาจนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในกระบวนการพัฒนาให้มีความคล่องตัวที่รวดเร็วเท่าทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นเป็นเชิงประจักษ์ที่ชัดเจนของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา (ณิรดา เวชญาลักษณ์, 2564)

จากสถานการณ์โลกของการพัฒนาเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนที่ผกผันของสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมทั้งภายในและจากภายนอกประเทศเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในบางครั้งไม่สามารถวิเคราะห์หรือคาดคะเนถึงความชัดเจนได้ยาก การขาดข้อมูลสารสนเทศที่สมบูรณ์เป็นปัจจุบัน การสื่อสารที่ต่อเนื่องของกระบวนการดำเนินงาน ความร่วมมือระหว่างผู้บริหารและบุคลากร ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยนักเรียนส่วนมากอาศัยอยู่กับผู้ปกครอง เพราะบิดามารดาต้องไปทำงาน ส่งผลให้สถานศึกษาโดยการนำของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรที่มีจำกัด ต้องพัฒนาทั้งตนเอง พัฒนางาน ตลอดจนพัฒนาและเลี้ยงดูนักเรียนที่เป็นรากฐานสำคัญสู่อนาคตของการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ สถานศึกษาโดยการนำของผู้บริหารต้องผสมผสานความเป็นหนึ่งเดียวของทุกคนในสถานศึกษาในการพัฒนาตนเองพัฒนางาน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องระดมความคิด ความร่วมมือในการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่จะนำไปพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะสะท้อนเป็นเชิงประจักษ์ที่ชัดเจน (ฐิตินันท์ นันทะศรี, 2563)

ด้วยสถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อการจัดการศึกษาทั่วทั้งองค์กรและระบบการบริหารคุณภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา
2. เพื่อศึกษาการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา
3. เพื่อทราบข้อเสนอแนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา
4. เพื่อทราบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บข้อมูล สํารวจสภาพทั่วไปเป็นแบบเลือกตอบและแบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด

1. ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเชิงปริมาณ ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา (Wooi, T., 2013) มีองค์ประกอบ คือ 1) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2) การสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม 3) การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 4) การคิดสร้างสรรค์ 5) การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร

ขอบเขตประชากร กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ประชากร เป็นครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 572 คน กลุ่มตัวอย่าง นำจำนวนประชากรมาเปิดตารางเครชีและมอร์แกน ได้จำนวน 233 คน การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling)

ขอบเขตพื้นที่วิจัย กาญจนบุรี

ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ทำการวิจัย ด้านการศึกษา ดำเนินการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผล ตั้งแต่ เดือน ตุลาคม 2566 ถึง เดือน พฤศจิกายน 2567

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัย ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล โดยมี 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบเลือกตอบ (Check List) จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, R., 1967)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา ลักษณะปลายเปิด

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา ลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, R., 1967)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัย ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และนำแบบสอบถามกลับมาตรวจสอบความเรียบร้อย ความสมบูรณ์และนำไปวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบเลือกตอบ (Check List) จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา วิเคราะห์เนื้อหา Content Analysis

ตอนที่ 4 การบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 5 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา ผู้วิจัยสรุปผลได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ด้าน	ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.46	.64	มาก
2	การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม	4.51	.61	มากที่สุด
3	การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	4.44	.65	มาก
4	การคิดสร้างสรรค์	4.50	.64	มากที่สุด
5	การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร	4.47	.63	มาก
	รวม	4.48	.63	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = .63) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = .61) การคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = .64) การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = .63) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = .64) การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = .65)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ข้อ	การบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านวิชาการ	4.41	.73	มาก
2	ด้านบุคคล	4.36	.74	มาก
3	ด้านงบประมาณ	4.43	.71	มาก
4	ด้านงานทั่วไป	3.97	.73	มาก
	รวม	4.30	.73	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = .73) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = .71) ด้านวิชาการ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = .73) ด้านบุคคล ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = .74) และด้านงานทั่วไป ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = .73) 3) ข้อเสนอแนะการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา จากการวิจัยมี 5 ข้อ ดังนี้ 3.1) วิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ควรร่วมสร้างความเข้าใจสถานการณ์ในบริบทเพื่อวิเคราะห์แนวโน้มที่ชัดเจน สร้างสรรค์แนวปฏิบัติและจัดกิจกรรม มีการติดตามและนำผลการปฏิบัติไปปรับให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น 3.2) การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ผู้บริหารและบุคลากรควรที่จะต้องเปิดใจและรับฟังความคิดเห็นและประสบการณ์จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอีกทั้งนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างสรรค์แนวคิด การปฏิบัติให้บรรลุผลที่เหมาะสม 3.3) การมีส่วนร่วมการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารและบุคลากรร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับบริบท ประสานงานร่วมกันในการปฏิบัติ ติดตามเพื่อปรับตัวปรับเปลี่ยนที่เท่าทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น 3.4) ความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารและบุคลากรจะต้องรับรู้และสร้างความเข้าใจในบริบททั้งภายในและภายนอก ร่วมประเมิน วิเคราะห์และสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น 3.5) การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร ผู้บริหารจะต้องพัฒนาทักษะและการใช้เทคโนโลยีแก่บุคลากรทุกคน เพื่อใช้ในการทำงาน ประสานงาน สื่อสารอย่างต่อเนื่องเพื่อความรวดเร็วในการขับเคลื่อนงานให้บรรลุผลทันตามเวลาที่กำหนด 4) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .490 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากเนื่องจากผู้นำสนับสนุนการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ซึ่งร่วมแลกเปลี่ยนทั้งความรู้และประสบการณ์กับบุคลากรและร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมการบริหารคุณภาพการศึกษา สนับสนุนงบประมาณและขวัญกำลังใจในการสร้างสรรค์นวัตกรรมกิจกรรมเพียงพอและทั่วถึง ผู้บริหารบุคลากรร่วมรับรู้และสร้างความเข้าใจต่อสถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งจากภายนอกและภายในที่ส่งผลถึงคุณภาพของการจัดการศึกษา ร่วมนำความรู้และประสบการณ์มาสร้างสรรค์เทคนิค วิธีการปฏิบัติงานให้บรรลุความสำเร็จและมีคุณภาพบุคลากรร่วมวิเคราะห์พิจารณา ทางเลือกในการปฏิบัติร่วมชื่นชมในผลงานและเผยแพร่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับรู้ถึงความสำเร็จ มีการส่งเสริมให้บุคลากร

ทุกคนคิดสร้างสรรค์และใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารมาใช้ในการกระบวนการปฏิบัติเพิ่มขึ้น มีการวิเคราะห์จัดเก็บเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารนำข้อมูลสารสนเทศไปบูรณาการกับบริบทในการจัดทำแผนพัฒนา สอดคล้องกับ จิราภา ประพันธ์พัฒน์ จากวิจัย ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ที่ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก (จิราภา ประพันธ์พัฒน์, 2560) อีกทั้ง จรุณี เก้าเอี้ยน ได้ทำการวิจัย คุณลักษณะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาในบริบทของสังคมพหุวัฒนธรรม ที่ว่า ผู้นำเชิงนวัตกรรมหรือผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความทันสมัยและทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีการรับรู้ข้อมูลที่เป็นจริงเชื่อถือได้ เข้าใจถึง วัฒนธรรมวิถีชีวิตของคนในชุมชน เข้าถึงหลักศาสนา ให้ความสำคัญกับองค์กรท้องถิ่น และภูมิปัญญา ที่เกิดจากคนในท้องถิ่นและต้องสร้างแนวความคิดในการพัฒนาการศึกษาของคนในชุมชนต้องให้ความสำคัญกับบุคลากรในองค์กร พัฒนาบุคลากรในด้านความรู้ความสามารถและต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการทำงาน ต้องมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิดกล้าทำกล้าเปลี่ยนแปลง (จรุณี เก้าเอี้ยน, 2562) ซึ่ง อนุชิต โฉมศรี ได้วิจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สามารถเปลี่ยนแปลง เป็นการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม สนับสนุนการคิด สร้างสรรค์ และมีการบริหารความเสี่ยง (อนุชิต โฉมศรี, 2562) สอดคล้องกับ ไศรยา คงตุก ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ซึ่งสรุปว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นผลจากการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (ไศรยา คงตุก, 2563) และเดชา ลุนาวงศ์ ภาวะผู้นำจะต้องมีการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม การบริหารความเสี่ยง การสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจในเป้าหมาย ด้านนวัตกรรม และการกำหนดทิศทางและกลยุทธ์ที่มุ่งสู่นวัตกรรม (เดชา ลุนาวงศ์, 2564) และ Zenger, J. & Folkman, J. ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สรุปได้ว่า 1) การแสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์อย่างชาญฉลาด 2) มุ่งเน้นการบริการที่ แก่ผู้รับบริการเป็นหลัก 3) ต้องได้รับความไว้วางใจจากผู้ให้บริการและผู้รับบริการ 4) แสดงให้เห็นถึงการกระทำในสิ่งที่ถูกต้องในการบริหารองค์กร 5) ศรัทธาในการสร้างและขยายเครือข่าย 6) การโน้มน้าวใจและสร้างเป้าหมายที่ชัดเจน 7) มีความรวดเร็วในการสื่อสาร 8) สร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติงาน 9) มีธรรมาภิบาล (Zenger, J. & Folkman, J., 2007)

การบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารและครูร่วมวิเคราะห์แนวโน้มบริบทเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่ง ปรีวัฒน์ ยืนยง การบริหารคุณภาพจะต้องร่วมคิดสร้างสรรค์กิจกรรมโครงการที่สนองต่อความต้องการของผู้เรียน ร่วมกำกับ ติดตามและประเมินผลด้านวิชาการและจัดทำรายงานประจำปี มีการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และปรับ พัฒนาคุณภาพด้านวิชาการ (ปรีวัฒน์ ยืนยง, 2563) ซึ่ง กุลชลี จงเจริญ สถานศึกษาประสานความร่วมมือของเครือข่ายเพื่อสนับสนุนงบประมาณในการจัดการศึกษา ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูคิดสร้างสรรค์กิจกรรม โครงการที่สนองต่อความต้องการของผู้เรียน (กุลชลี จงเจริญ, 2562) สอดคล้องกับ ปิยโชติ รอดหลง จากการศึกษา ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับประสิทธิภาพ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชัยนาท ซึ่งสรุปว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ 1.1) การสร้างบรรยากาศในการสร้างสรรค์ นวัตกรรม 1.2) การคัดเลือกคนเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรม 1.3) การพัฒนาทักษะ 1.4) การให้รางวัลในการสร้างนวัตกรรม 1.5) การจัดการทีมนวัตกรรม 1.6) การสร้างทีม และ 1.7) การค้นหาและทำงานร่วมกับผู้สนับสนุน 2) ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานจากมากไปน้อย ดังนี้ 2.1) ความทุ่มเทเวลาในการทำงาน 2.2) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน 2.3) พันธกิจของโรงเรียนมีความชัดเจน 2.4) ความคาดหวังที่สูง 2.5) ความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ผู้ปกครอง 2.6) ภาวะผู้นำด้านวิชาการ และ 2.7) สภาพแวดล้อมเป็นระเบียบและปลอดภัย (ปิยโชติ รอดหลง, 2565); (ณัฐวุฒิ ศรีสนิท, 2563)

ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา คือ 1) วิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ควรร่วมสร้างความเข้าใจสถานการณ์ในบริบทเพื่อวิเคราะห์แนวโน้มที่ชัดเจน สร้างสรรค์แนวปฏิบัติและจัดกิจกรรม มีการติดตามและนำผลการปฏิบัติไปปรับให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น 2) การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ผู้บริหาร และบุคลากรควรที่จะต้องเปิดใจและรับฟังความคิดเห็นและประสบการณ์จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอีกทั้งนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างสรรค์แนวคิด การปฏิบัติให้บรรลุผลที่เหมาะสม 3) การมีส่วนร่วมการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารและบุคลากรร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับบริบท ประสานงานร่วมกันในการปฏิบัติ ติดตามเพื่อปรับตัว ปรับเปลี่ยนที่เท่าทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น 4) ความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารและบุคลากรจะต้องรับรู้และสร้างความเข้าใจในบริบททั้งภายในและภายนอก ร่วมประเมิน วิเคราะห์และสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น 5) การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร ผู้บริหารจะต้องพัฒนาทักษะและการใช้เทคโนโลยีแก่บุคลากรทุกคน เพื่อใช้ในการทำงาน ประสานงาน สื่อสารอย่างต่อเนื่องเพื่อความรวดเร็วในการขับเคลื่อนงานให้บรรลุผลทันตามเวลาที่กำหนด สอดคล้องกับ ไตรยา คงตุก ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นผลจากการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การมีทักษะการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม การบริหารความเสี่ยง การสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจในเป้าหมาย ด้านนวัตกรรมและการกำหนดทิศทางและกลยุทธ์ที่มุ่งสู่นวัตกรรม (ไตรยา คงตุก, 2563) ได้วิจัยภาวะผู้นำนวัตกรรมที่สนับสนุนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำนวัตกรรม มีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและกลยุทธ์ที่เน้นนวัตกรรมและส่งเสริมการมีนวัตกรรมเป็นกลไกที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ ผู้นำมีความมุ่งมั่นในการริเริ่มการเป็นภาวะผู้นำด้านนวัตกรรม ซึ่งเน้นสนับสนุนภาวะผู้นำในเชิงกลยุทธ์ เช่น กิจกรรมนวัตกรรมขององค์กรและ เวียงวิวรรณ ทำทูล มีการปฏิบัติการด้วยนวัตกรรมมีเทคนิคในการจัดการนวัตกรรม และการมีเครือข่ายและพันธมิตรด้านนวัตกรรม (เวียงวิวรรณ ทำทูล, 2557) และ Ubaidillah, M. ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับการการปรับปรุง คุณภาพการศึกษา สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสามารถช่วยปรับปรุงคุณภาพการศึกษาได้อย่างยั่งยืน เพราะช่วยให้สถานศึกษามีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง (Ubaidillah, M., 2018) ผู้บริหารมีบทบาทและหน้าที่โดยตรงในการเปลี่ยนแปลงนวัตกรรมและยกระดับคุณภาพการศึกษา กล้าเปลี่ยนแปลงงานด้านต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและโครงสร้างการจัดการศึกษาให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .490 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตรงกับ ปิยโชติ รอดหลง และณัฐวุฒิ ศรีสนิท ซึ่งศึกษา ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับประสิทธิผล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชัยนาท ที่สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชัยนาท มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ปิยโชติ รอดหลง, 2565) และสมพงษ์ เชือกพรหม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กร สมรรถนะสูงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูง ($r_{xy} = .790$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 (สมพงษ์ เชือกพรหม, 2565) สอดคล้องกับ เมธี ตั้งสิริพัฒนา ได้วิจัยการศึกษา ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ได้สรุปว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) .923 (เมธี ตั้งสิริพัฒนา, 2564)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยภาวะผู้นำเชิงคุณภาพการจัดการศึกษา สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม การคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง และการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม การบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ ด้านบุคคล และด้านงานทั่วไป มีข้อเสนอแนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา มีดังนี้ 1) วิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ควรร่วมสร้างความเข้าใจสภาวะการณ์ในบริบทและวิเคราะห์แนวโน้มที่ชัดเจน สร้างสรรค์แนวปฏิบัติและจัดกิจกรรม มีการติดตามและนำผลการปฏิบัติไปปรับให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น 2) การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ผู้บริหารและบุคลากรควรเปิดใจและรับฟังความคิดเห็นและประสบการณ์จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการสร้างสรรค์แนวปฏิบัติให้เหมาะสม 3) การมีส่วนร่วมการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารและบุคลากรร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับบริบท ประสานการปฏิบัติ ติดตามและปรับตัว ที่เท่าทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น 4) ความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารและบุคลากรจะต้องรับรู้และสร้างความเข้าใจในบริบท ร่วมประเมิน วิเคราะห์และสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ 5) การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร ผู้บริหารจะต้องพัฒนาทักษะและการใช้เทคโนโลยีแก่บุคลากรทุกคน ในการทำงาน ประสานงาน สื่อสารอย่างต่อเนื่องเพื่อความรวดเร็วในการขับเคลื่อนงานให้บรรลุผลทันตามเวลาที่กำหนด และ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .490 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีข้อเสนอแนะ การนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงควรนำผลการวิจัยไปพิจารณาการ จัดเก็บ รวบรวมความรู้ที่เป็นปัจจุบันที่นำไปสู่การวิเคราะห์แนวโน้มเปลี่ยนแปลงสู่อนาคตที่ชัดเจน แม่นยำ สามารถจัดทำแผนการบริหารที่นำไปปฏิบัติสู่การบรรลุความสำเร็จ 2) การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมนำผลการวิจัยไป สนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์การทำงานเป็นทีมอย่างสร้างสรรค์และมีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น 3) การมีส่วนร่วมการทำงานเป็นทีม และการคิดสร้างสรรค์นำผลการวิจัยไปพิจารณาสถานการณ์และวิเคราะห์แนวโน้ม ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม สอดคล้องบริบทรวมทั้งร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานและ 4) การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารนำผลการวิจัยไปพิจารณาการจัดการ การซ่อมบำรุงเทคโนโลยีและการสื่อสารให้สามารถใช้งานได้สมบูรณ์และรวดเร็วอยู่เสมอ และ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป มี 1) ควรวิจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของบุคลากรในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน และ 2) ควรวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมการบริหาร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวาน กราฟฟิค.
- กุลชลี จงเจริญ. (2562). หน่วยที่ 12 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จรูณี แก้วเอียน. (2562). คุณลักษณะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทของ สังคมพหุวัฒนธรรม.
- ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2564). ภาวะผู้นำ แนวคิด ทฤษฎี เพื่อการประยุกต์ใช้ทางการศึกษา. เชียงใหม่: วन्दาคารพิมพ์.

- จิราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- จิตินันท์ นันทะศรี. (2563). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 14(3), 93-106.
- ณัฐภูมิ ศรีสนิท. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- เดชา ลุนาวงค์. (2564). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปรีวัฒน์ ยืนยง. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิค อุบลราชธานี. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 4(3), 330-344.
- ปิยโชติ รอดหลง. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชัยนาท. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เมธี ตั้งสิริพัฒนา. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เวียงวืวรรธน์ ทำทูล. (2557). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์การขีดสมรรถนะสูง ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไศรยา คงตุก. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมพงษ์ เชือกพรหม. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การสมรรถนะสูงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. ใน วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์.
- อนุชิต โฉมศรี. (2562). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Likert, R. (1967). "The Method of Constructing and Attitude Scale," in Attitude Theory and Measurement. New York: Wiley & Son.
- Ubaidillah, M. (2018). Innovation Leadership in improving the quality of Education. International Journal of Mechanical Engineering and Technology, 9(7), 1288-1299.
- Wooi, T. (2013). Innovation Leadership in education. Retrieved June 18, 2024, from <https://www.slideshare.net/timothywooi/innovation-leadership-ineducation>
- Zenger, J. & Folkman, J. (2007). Leadership development 6.0: Connecting leadership development with drivers for business results. New York: McGraw Hill.

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการสื่อสารปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์
ที่ส่งผลต่อความตั้งใจเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
THAI TOURISTS BEHAVIORS IN ELECTRONIC WORD-OF-MOUTH COMMUNICATION
AFFECTING THE INTENTION TO SELECT POOL VILLA CHA-AM, PHETCHABURI

รตนกร กรพิทักษ์*, รัชดา มงคลโรจน์สกุล

Ratanakorn Kornpitak*, Ratchada Mongkolrojsakul

คณะมนุษยศาสตร์และการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ปทุมธานี ประเทศไทย

Faculty Humanities and Tourism Management, Bangkok University, Pathum Thani, Thailand

*Corresponding author E-mail: ratanakorn.korn@bumail.net

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรม และการสื่อสารแบบปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ 2) เปรียบเทียบความตั้งใจเลือกที่พักจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยกับความตั้งใจในการเลือกที่พัก และ 4) ศึกษาปัจจัยการสื่อสารแบบปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเลือกที่พักแบบ บ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลมีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป สามารถใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสืบค้นข้อมูล เช่น เฟซบุ๊ก, ทวิตเตอร์, ยูทูบ, ไลน์, ติดต่องาน, อินสตาแกรม จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรม โดยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง และการสื่อสารแบบปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากที่พักออกแบบมีมุมถ่ายรูปลงสื่อออนไลน์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้หญิงถนัด 2) นักท่องเที่ยวที่มีอายุ รายได้ต่อเดือน และระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความตั้งใจเลือกที่พักแตกต่างกัน 3) พฤติกรรมนักท่องเที่ยวด้านการค้นหาข้อมูล ความถี่และระยะเวลาใช้สื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจเลือกที่พัก และ 4) การสื่อสารปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ด้านคุณภาพ ปริมาณ และความเชี่ยวชาญของผู้ส่งสารมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ของนักท่องเที่ยวชาวไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่พัก, พฤติกรรมนักท่องเที่ยว, การสื่อสารแบบปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์, ความตั้งใจเลือกที่พัก

Abstract

This research aimed to 1) Study personal factors, behaviors, and word-of-mouth communication on social media; 2) Compare accommodation selection intentions classified by personal information; 3) Study the relationship between Thai tourist behaviors and accommodation selection intentions;

* Received January 21, 2025; Revised February 17, 2025; Accepted February 22, 2025

and 4) Study the factors of word-of-mouth communication on social media that influence the accommodation selection intentions in the form of pool villas in Cha-am District, Phetchaburi Province. This research was a quantitative research. The instrument used was a questionnaire. The sample group was 400 Thai tourists living in Bangkok and its vicinity, aged 20 and over, and able to use social media to search for information, such as Facebook, Twitter, YouTube, Line, TikTok, and Instagram. The statistics used for data analysis included the mean, standard deviation, t-test, and multiple regression analysis. The results of the study found that 1) Personal factors and behaviors were mostly women, and word-of-mouth communication on social media was at a high level overall, as the accommodations were designed with a corner for taking pictures to post on social media, which is something women are good at. 2) Tourists with different ages, monthly incomes, and education levels had different accommodation selection intentions. 3) Tourist behavior in terms of information search The frequency and duration of social media use were significantly related to accommodation selection intention, and 4) word-of-mouth communication on social media in terms of quality, quantity, and expertise of the sender had a statistically significant influence on the accommodation selection intention of pool villas in Cha-am District, Phetchaburi Province of Thai tourists at the 0.01 level.

Keywords: Factors Influencing Accommodation Selection, Tourist Behavior, Word-Of-Mouth Communication on Social Media, Accommodation Selection Intention

บทนำ

จะเห็นได้ว่าธุรกิจที่พักถือเป็นอีกหนึ่งธุรกิจที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย และส่งผลเชิงบวกต่อระบบเศรษฐกิจในประเทศในวงกว้าง ทั้งเป็นการสร้างงานให้กับคนในพื้นที่รวมถึงยังช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในท้องถิ่นผ่านการใช้จ่ายในธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น ร้านอาหาร ห้างสรรพสินค้า และกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ แต่จากการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนาหรือวิกฤตโควิด-19 ในหลายประเทศทั่วโลก ที่ผ่านมานั้นนับได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่ร้ายแรงที่สุดในหลายรอบทศวรรษเมื่อเทียบกับวิกฤติของโรคระบาดอื่น ๆ ที่เคยเกิดขึ้น เมื่อพิจารณาในภาคส่วนของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยซึ่งเป็นอุตสาหกรรมสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศ พบว่า การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยลดลง โดยเฉพาะในช่วงที่รัฐบาลไทยมีการประกาศมาตรการในการจำกัดการเดินทางทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ จนกระทั่งการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สามารถควบคุมให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ส่งผลให้ในช่วงปลายปี พ.ศ.2565 มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยกลับมาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นประมาณ 93 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 40 และมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่กลับมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นประมาณ 2 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 5 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2565)

ธุรกิจที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่ามีบทบาทที่สำคัญของการท่องเที่ยวในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเพื่อการกระจายรายได้ไปยังท้องถิ่น ด้านสังคมเพื่อให้เกิดการจ้างงานและอาชีพด้านวัฒนธรรมเพื่อสร้างภาพลักษณ์ในการรักษาศิลปวัฒนธรรมแบบไทย รวมทั้งเอกลักษณ์ของพูลวิลล่าในรูปแบบต่าง ซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวไทยในปัจจุบัน เนื่องจากที่พักเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทั้งในรูปแบบโรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์ และที่พักประเภทอื่น ๆ (ประคอง สุคนธจิตต์ และคณะ, 2564) ซึ่งอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ และได้รับความนิยมเป็นอันดับ

ตัน ๆ ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเป็นกลุ่ม หรือกลุ่มครอบครัวที่ต้องการพักผ่อนหย่อนใจ ทำให้มีความต้องการที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่าเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเป็นที่พักที่รองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้หลากหลายระดับ รวมถึงมีราคาที่เหมาะสม และมีความเป็นส่วนตัวมากกว่าที่พักแบบโรงแรมหรือรีสอร์ท ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้ จำนวนผู้ประกอบการธุรกิจที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่าทั้งขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีเพิ่มขึ้นตามไปด้วย เป้าหมายหลักของการพัฒนาดิจิทัลแพลตฟอร์มในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ คือ การพัฒนาแนวทางในการบูรณาการผู้ประกอบการด้านท่องเที่ยวเข้าด้วยกันและอำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมสามารถนำข้อมูลหรือบริการมาผสมผสานให้เกิดบริการใหม่ ๆ ได้ เนื่องจากการสื่อสารปากต่อปากทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Word of Mouth) เป็นการแบ่งปันประสบการณ์ของผู้บริโภค หรือการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่เคยใช้มาก่อน ทั้งในด้านบวกและด้านลบให้แก่ผู้บริโภคคนอื่น ผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ (Putri, L. & Wandebori, H., 2016) ซึ่งการสื่อสารปากต่อปากทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดจากผู้บริโภค ด้วยกันมีความน่าเชื่อถือมากกว่าข้อมูลที่รับจากธุรกิจหรือจากที่นักการตลาดได้สร้างขึ้น (Hussain, et al., 2020) จากการทบทวนวรรณกรรมจากงานวิจัยในอดีต พบว่า การศึกษาองค์ประกอบของการสื่อสารปากต่อปากทางอิเล็กทรอนิกส์ ยังไม่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยแตกต่างกันไปตามอุตสาหกรรมหรือบริบท และยังไม่มีการศึกษาในบริบทของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมที่พักและการท่องเที่ยว (วันทกาญจน์ อังคะศรี และคณะ, 2566) อีกทั้งการสื่อสารปากต่อปากนั้น เป็นเครื่องมือที่นักการตลาดสร้างขึ้นเพื่อเพิ่มการรับรู้ในตราสินค้า หรือเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าหรือบริการได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักของนักท่องเที่ยวได้ การบอกต่อมีผลดีต่อธุรกิจในวงกว้างทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการโฆษณา เป็นการทำการตลาดที่จะสร้างความสำเร็จให้กับธุรกิจที่สำคัญอีกทางหนึ่ง โดยเฉพาะการบอกต่อทางอิเล็กทรอนิกส์ นักการตลาดต้องสร้างโฆษณาบนตลาดออนไลน์ให้มีความน่าสนใจให้เกิดเป็นกระแสบอกต่อ เนื่องจากผู้รับข่าวสารจะเกิดการแชร์และบอกต่อหรือไม่ขึ้น ก็ขึ้นอยู่กับความน่าสนใจของตัวข้อมูล ซึ่งหากสามารถนำเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจและน่าติดตาม ก็ย่อมจะทำให้เกิดการตอบรับจากเครือข่ายสังคมออนไลน์ และเกิดการบอกต่อเพื่อสร้างการรับรู้ในตราสินค้าอย่างแท้จริง และสามารถขยายยอดขายได้

จากรายงานของกรุงไทยคอมพาสในปี พ.ศ. 2567 ที่ได้ประเมินว่า รายได้ของธุรกิจที่พัก ในปี พ.ศ. 2567 - 2568 จะมีมูลค่าประมาณ 9.0 และ 9.6 แสนล้านบาท ซึ่งมีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่องจากช่วงครึ่งแรกของปี พ.ศ. 2567 ที่อัตราการเข้าพัก (OR) และราคาห้องพัก (ADR) ที่ฟื้นตัวกลับสู่ระดับเดียวกับช่วงปี พ.ศ. 2562 ส่งผลให้รายได้รวมของธุรกิจที่พัก ในปี พ.ศ. 2567 มีแนวโน้มกลับสู่ระดับเดียวกับช่วงก่อนโควิด อีกทั้ง ยังพบว่า ในปี 2568 ธุรกิจที่พักจะพบกับความท้าทายมากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการแข่งขันภายในธุรกิจจากจำนวนห้องพักที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และในด้านต้นทุนในการดำเนินธุรกิจที่อยู่ในระดับสูง เช่น ค่าแรง ค่าพลังงาน รวมถึงต้นทุนทางการเงิน กล่าวได้ว่าธุรกิจที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่าก็ได้รับผลกระทบดังกล่าวเช่นกัน ส่งผลให้มีอัตราการแข่งขันสูงจากปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งผู้ประกอบการจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานและกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อสร้างความแตกต่างให้กับธุรกิจ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ขยายฐานลูกค้าใหม่ และรักษาฐานลูกค้าเก่าให้คงอยู่กับธุรกิจต่อไปอย่างยั่งยืน ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่มีความท้าทายเป็นอย่างมาก (Krungthai COMPASS, 2567) เนื่องจากปัญหาที่พบในการการสื่อสารปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ ประสบการณ์และความรู้สึกของนักท่องเที่ยวที่ได้มาสัมผัสพักแบบบ้านพักพูลวิลล่า จึงเป็นช่องทางการสื่อสารที่ดี ดังนั้น ช่องทางการสื่อสารที่จะถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้สึกของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม ก็คือ การสื่อสารแบบปากต่อปาก และการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งการสื่อสารทั้ง 2 รูปแบบนี้ (เอกฤกษ์ สมคะเน, 2566) จะเป็นการถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้สึกของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยว ไปยังบุคคลอื่นได้โดยตรง การสื่อสารแบบปากต่อปาก และสื่อสังคมออนไลน์สามารถสร้างการรับรู้ในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นการรับรู้คุณภาพการให้บริการ การรับรู้ด้านราคา เป็นต้น

อีกทั้งยังสามารถสร้างความเชื่อถือให้กับนักท่องเที่ยวคนอื่น ๆ ได้อีกด้วย เพราะฉะนั้นนักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้บริการ จะบอกเล่าประสบการณ์ของตนผ่านการสื่อสารแบบปากต่อปาก และผ่านช่องทางการสื่อสารผ่านสังคมออนไลน์ซึ่งมีผลทำให้นักท่องเที่ยวคนอื่น ๆ ใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกใช้หรือเลือกซื้อบริการนั้น ดังนั้น การพัฒนาการสื่อสารแบบปากต่อปาก และสื่อสังคมออนไลน์ว่ามีอิทธิพลต่อความตั้งใจเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

จากปัญหาความสำคัญที่ได้กล่าวไปข้างต้นนั้น จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการสื่อสารปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ ที่ส่งผลต่อความตั้งใจเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เพื่อนำผลการศึกษามาพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่าในเขตอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรม และการสื่อสารแบบปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อความตั้งใจเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความตั้งใจต่อการเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ตามปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวไทย
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อความตั้งใจในการเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
4. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยการสื่อสารแบบปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. **ประชากรที่ใช้ในการวิจัย** นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี ในปี พ.ศ. 2566 จำนวนทั้งสิ้น 10,819,466 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2567)

2. **กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย** นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี ในปี พ.ศ. 2566 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของ Yamane กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ 5% และระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน (Yamane, K., 1970) จากนั้นสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) และการเลือกตัวอย่างแบบสโนว์บอลล์ (Snowball Sampling)

3. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อคำถามคัดกรองกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวไทย ประกอบไปด้วย เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระดับการศึกษา

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 4 ข้อคำถามการสื่อสารปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 3 ด้าน ประกอบไปด้วย 1) การสื่อสารปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ด้านคุณภาพ (eWOM Quality) 2) การสื่อสารปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ด้านปริมาณ (eWOM Quantity) 3) การสื่อสารปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ด้านความเชี่ยวชาญของผู้ส่งสาร (Sender Expertise)

ส่วนที่ 5 ข้อคำถามความตั้งใจเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 8 ข้อ

การทดสอบเครื่องมือศึกษาวิจัย

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์กรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบเนื้อหาและโครงสร้างเพื่อปรับปรุง แก้ไข

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องแต่ละข้อซึ่งกำหนดความคิดเห็นไว้ตามเกณฑ์การพิจารณาของข้อคำถาม ตามวิธีการของ (Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K., 1977)

ให้คะแนน +1 แน่ใจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา

ให้คะแนน 0 ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา

ให้คะแนน -1 แน่ใจว่าไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

ขั้นที่ 4 เกณฑ์การวิเคราะห์ความสอดคล้อง จากการคำนวณค่า IOC จากค่าคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน ผลลัพธ์ได้ผลเฉลี่ยรวมของค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามเท่ากับ 0.94 แสดงว่าแบบสอบถามวิจัยชิ้นนี้มีความเชื่อถือได้

ขั้นที่ 5 หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามฉบับร่างที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วคำนวณหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการหาความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งผลการทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือศึกษาการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม ผลการทดลองใช้ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .938

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data)

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaires) โดยทำการแจกแบบสอบถามผ่านทาง Google Form กำหนดช่วงเวลาในการการแจกแบบสอบถามไว้ภายในช่วงเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายน พ.ศ. 2567 ได้รับแบบสอบถามออนไลน์ตอบกลับคืนมา จำนวน 440 ฉบับ และมีฉบับที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ผ่านเกณฑ์การคัดกรองจำนวนทั้งสิ้น 400 ฉบับ

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data)

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ค้นคว้าจากหนังสือ บทความทางวิชาการ วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ บทความทางอินเทอร์เน็ต รวมทั้งวิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์สถิติ โดยใช้สถิติ ได้แก่

5.1 ข้อคำถามข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวไทย ประกอบไปด้วย เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระดับการศึกษา เป็นการแจกแจงความถี่ (Frequency) และแสดงค่าร้อยละ (Percentage) ตามข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

5.2 ข้อคำถามพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เป็นการแจกแจงความถี่ (Frequency) และแสดงค่าร้อยละ (Percentage) ตามข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

5.3 ข้อคำถามการสื่อสารปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 3 ด้าน ประกอบไปด้วย 1) การสื่อสารปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ด้านคุณภาพ (eWOM Quality) 2) การสื่อสารปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ด้านปริมาณ (eWOM Quantity) 3) การสื่อสารปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ด้านความเชี่ยวชาญของผู้ส่งสาร (Sender Expertise) โดยใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.4 ข้อคำถามความตั้งใจเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.5 การศึกษาเปรียบเทียบความตั้งใจต่อการเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ตามปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวไทย การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Analysis) โดยใช้ทดสอบสมมติฐานเพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามโดยใช้สถิติ t-test, ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) และสถิติการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

5.6 การศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อความตั้งใจในการเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation)

5.7 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยการสื่อสารแบบปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี สถิติการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรม และการสื่อสารแบบปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อความตั้งใจเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 1 แสดงถึงสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	รายละเอียดคำถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	123	30.8
	หญิง	277	69.2
	รวม	400	100.0
อายุ	20 - 26 ปี (Generation Z)	131	32.8
	27 - 44 ปี (Generation Y)	153	38.2
	45 - 59 ปี (Generation X)	113	28.2
	60 - 79 ปี (Baby Boomer)	3	0.8
	รวม	400	100.0
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	15,000 - 30,000 บาท	153	38.2
	30,001 - 45,000 บาท	164	41.0
	45,001 - 60,000 บาท	71	17.8
	60,001 บาทขึ้นไป	12	3.0
	รวม	400	100.0
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	30	7.5
	ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	346	86.5
	สูงกว่าปริญญาตรี	24	6.0
	รวม	400	100.0

จากตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 69.3 มีอายุ 27 - 44 ปี จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 38.30 รายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 30,000 - 45,000 บาท จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 346 คน คิดเป็นร้อยละ 86.5

ตารางที่ 2 แสดงถึงสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยในการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อจองที่พัก

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทย	รายละเอียดคำถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
คำสำคัญ (Keyword) ที่ใช้ในการค้นหาที่พัก	ที่พักชะอำ	61	15.3
	ที่พักชะอำติดทะเล	106	26.4
	ที่พักชะอำมีสระว่ายน้ำส่วนตัว	141	35.3
	Pool Villa ชะอำ	84	21.0
	รวม	400	100.0
สื่อสังคมออนไลน์ ที่ใช้บ่อยที่สุดในการจองที่พัก	ผ่านเว็บไซต์หรือเพจเฟซบุ๊กของที่พักโดยตรง	209	52.2
	เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันของบริษัทนำเที่ยว	46	11.5
	ผ่านเว็บไซต์ Agency เช่น Agoda, Expedia, Traveloka, Airbnb	145	36.3
	รวม	400	100.0
จำนวนครั้งที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพิจารณาที่พัก (ต่อวัน)	1 - 2 ครั้งต่อวัน	96	24.0
	3 - 4 ครั้งต่อวัน	276	69.0
	มากกว่า 5 ครั้งต่อวัน	28	7.0
	รวม	400	100.0
ช่วงเวลาที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการจองที่พัก	00.01 - 06.00 น.	22	5.5
	06.01 - 12.00 น.	24	6.0
	12.01 - 18.00 น.	166	41.5
	18.01 - 24.00 น.	188	47.0
	รวม	400	100.0
ระยะเวลาต่อครั้งที่ใช้ในการพิจารณาเลือกที่พัก	น้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อครั้ง	41	10.3
	1 - 3 ชั่วโมงต่อครั้ง	310	77.5
	มากกว่า 3 ชั่วโมงต่อครั้ง	49	12.3
	รวม	400	100.0

จากตารางที่ 2 พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยในการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อจองที่พัก พบว่า ส่วนใหญ่มีคำสำคัญที่มักใช้ในการค้นหาที่พัก คือ ชะอำมีสระว่ายน้ำส่วนตัว จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 โดยมีการจองที่พักผ่านเว็บไซต์หรือเพจเฟซบุ๊กของที่พักโดยตรง จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 52.3 ในส่วนของจำนวนที่พักที่พิจารณาภายใน 1 วัน พบว่า ส่วนใหญ่พิจารณาที่พัก 3 - 4 ครั้งต่อวัน จำนวน 276 คน คิดเป็นร้อยละ 69.0 และมีการจองที่พักในช่วงเวลา 18.01 - 24.00 น. จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0 อีกทั้งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการพิจารณาเลือกที่พัก 1 - 3 ชั่วโมงต่อครั้ง จำนวน 310 คน คิดเป็นร้อยละ 77.5

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการสื่อสารปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์

พฤติกรรมการสื่อสารปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
ด้านคุณภาพ	4.12	0.54	มาก	1
ด้านปริมาณ	4.03	0.54	มาก	2
ด้านความเชี่ยวชาญของผู้ส่งสาร	3.97	0.56	มาก	3
รวม	4.04	0.55	มาก	

จากตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการสื่อสารปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.04 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพ 2) ด้านปริมาณ และ 3) ด้านความเชี่ยวชาญของผู้ส่งสาร ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบความตั้งใจต่อการเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ตามปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบความตั้งใจต่อการเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระดับการศึกษา ของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ปัจจัยส่วนบุคคล	Sig	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
		แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
เพศ	.114		/
อายุ	.000**	/	
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	.000**	/	
ระดับการศึกษา	.009*	/	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความตั้งใจต่อการเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีความตั้งใจเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีไม่แตกต่างกัน

นักท่องเที่ยวที่มีอายุที่แตกต่างกันมีความตั้งใจเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

นักท่องเที่ยวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีความตั้งใจเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความตั้งใจเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อความตั้งใจในการเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อความตั้งใจในการเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์	ความตั้งใจเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	
	Chi-Square	Sig.
การค้นหาข้อมูล	234.801	.001**
สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้อย่างน้อยที่สุด	90.950	.283
ความถี่ในการใช้สื่อ	179.699	.000**
ช่วงเวลาที่ใช้สื่อ	115.546	.737
ระยะเวลาที่ใช้สื่อ	171.491	.000**

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อความตั้งใจในการเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า พฤติกรรมในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้านการค้นหาข้อมูล (Sig = .001*) ความถี่ในการใช้สื่อ (Sig = .000*) และระยะเวลาที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพิจารณาจองที่พัก (Sig = .000*) มีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. การวิเคราะห์ปัจจัยการสื่อสารแบบปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยการสื่อสารแบบปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ตัวแปร	b	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	.830	.177		4.682	.000
ด้านคุณภาพ	.492	.067	.454	7.327	.000*
ด้านปริมาณ	.153	.077	.141	1.978	.049*
ด้านความเชี่ยวชาญของผู้ส่งสาร	.156	.056	.151	2.792	.005*

$r = 0.685$, $\text{adj. } r^2 = 0.465$, $F = 116.535$, $p = 0.000$, * $p < .05$

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการสื่อสารแบบปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัจจัยการสื่อสารปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ ด้านปริมาณ และด้านความเชี่ยวชาญของผู้ส่งสาร มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ของนักท่องเที่ยวชาวไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านคุณภาพมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ของนักท่องเที่ยวชาวไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R) เท่ากับ 0.685 ค่ากำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R^2) เท่ากับ 0.465 ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 ด้านนี้สามารถร่วมกันพยากรณ์ความตั้งใจในการเลือกที่พักของนักท่องเที่ยวชาวไทย ได้ร้อยละ 46.5 เมื่อพิจารณาจากค่า Beta พบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพ มีน้ำหนักเท่ากับ 0.454 ปัจจัยด้านปริมาณ มีน้ำหนักเท่ากับ 0.141 และปัจจัยด้านความเชี่ยวชาญของผู้ส่งสาร มีน้ำหนักเท่ากับ 0.151 โดยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก แสดงว่า ปัจจัยดังกล่าวทั้ง 3 ปัจจัยนี้ สามารถพยากรณ์ความตั้งใจในการเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.830

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรม และการสื่อสารแบบปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อความตั้งใจเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 27 - 44 ปี รายได้ต่อเดือนระหว่าง 30,000 - 45,000 บาท การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า พฤติกรรมในการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อจองที่พัก ใช้คำว่า ชะอำมีสระว่ายน้ำส่วนตัว ในการค้นหา จองที่พักผ่านเว็บไซต์หรือเพจเฟซบุ๊กของที่พักโดยตรง พิจารณาที่พัก 3 - 4 ครั้งต่อวัน จองที่พักในช่วงเวลา 18.01 - 24.00 น. พิจารณาเลือกที่พัก 1 - 3 ชั่วโมงต่อครั้ง และปัจจัยพฤติกรรมการสื่อสารปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก อาจเป็นเพราะปัจจุบันที่พักหรือสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ มีการออกแบบให้มีมัลติมีเดียรูปลงสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้หญิงถนัด อีกทั้งเพศหญิงที่มีช่วงอายุ 27 - 44 ปี ถือได้ว่าเป็นกลุ่มคนวัยทำงาน ทำให้มีเงินในการท่องเที่ยวมากกว่าช่วงอายุอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรชัย นาคคล้าย และคณะ ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการเลือกใช้บริการโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จองห้องพักผ่านเว็บไซต์ของที่พักโดยตรง เดินทางมากับเพื่อน ใช้บริการโรงแรมระดับ 5 ดาว ตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโรงแรมด้วยตนเอง ให้ความสำคัญกับบริการซักรีด และวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน (กรรชัย นาคคล้าย และคณะ, 2567) และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุรสิทธิ์ อุดมธนวศ์ และคณะ ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการบ้านพักพูลวิลล่าของนักท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐมในสภาวะโควิด-19 พบว่า นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 21- 30 ปี และมีการบอกต่อทางอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับมาก (สุรสิทธิ์ อุดมธนวศ์ และคณะ, 2566)

2. นักท่องเที่ยวที่มีอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันมีความตั้งใจเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามอายุ เพียงด้านเดียวที่มีผลแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรอนงค์ คำปล้องในหัวข้อเรื่อง การสื่อสารการตลาดดิจิทัล ขององค์กรที่ดำเนินธุรกิจไมซ์ (MICE) กรณีศึกษาศูนย์ประชุมและนิทรรศการระดับมาตรฐานสากล ในประเทศไทยพบว่า การสื่อสารการตลาดของธุรกิจไมซ์ (Mice) มีอุปสรรคในด้านความแตกต่างในช่วงวัยของลูกค้า เนื่องจากกลุ่มผู้สูงอายุมีความถนัดกับการอ่านหนังสือ หรือโทรศัพท์ ซึ่งเป็นสื่อในอดีตที่เป็นรูปแบบออฟไลน์ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ หรือวารสารเป็นต้นในทางกลับกันกลุ่มคนรุ่นใหม่มีอัตราการเข้าถึงการสื่อสารดิจิทัลมากขึ้น ซึ่งการสื่อสารที่จำเป็นต้องส่งถึงในช่วงวัยที่แตกต่างกัน รวมถึงรูปแบบการสื่อสารการตลาดแบบดั้งเดิม และการสื่อสารการตลาดแบบออนไลน์มีความแตกต่างกัน จึงต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์และการดำเนินกิจกรรมทางการตลาดที่ส่งผลต่อลูกค้าในแต่ละช่วงวัยที่แตกต่างกัน (ฉัตรอนงค์ คำปล้อง, 2563)

3. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้านการค้นหาข้อมูล ความถี่ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และระยะเวลาที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพิจารณาจองที่พักมีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรสิทธิ์ อุดมธนวศ์ และคณะ ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการบ้านพักพูลวิลล่าของนักท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐมในสภาวะโควิด-19 พบว่า การให้ความสำคัญกับการค้นหาข้อมูลบ้านพักพูลวิลล่า จำนวนครั้งในการเข้าเว็บไซต์ รวมถึงการอ่านรีวิว ความคิดเห็นต่าง ๆ ของผู้ที่เคยเข้าใช้บริการ จะทำให้เพจของบ้านพักพูลวิลล่าเป็นเพจที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับแรก ๆ ส่งผลให้ผู้สนใจมาใช้บริการเกิดการตัดสินใจได้ง่ายขึ้น (สุรสิทธิ์ อุดมธนวศ์ และคณะ, 2566) และสอดคล้องกับการศึกษาของ อุมารณ รอดสมจิตต์ ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีผลต่อความตั้งใจไปเที่ยวซ้ำที่หมู่เกาะภาคใต้ ผังทะเลอันดามัน

พบว่า พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้านภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว การเปิดรับข้อมูลและด้านการเปิดรับประสบการณ์มีอิทธิพลต่อความตั้งใจไปเที่ยวซ้ำที่หมู่เกาะภาคใต้ ผังทะเลอันดามัน (อุมารณ รอดสมจิตต์, 2565)

4. ปัจจัยการสื่อสารปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ในด้านคุณภาพ ปริมาณ และด้านความเชี่ยวชาญของผู้ส่งสาร มีอิทธิพลต่อความตั้งใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากผู้ประกอบการที่พักแต่ละแห่งมีการบอกต่อเกี่ยวกับข้อมูลของห้องพักทางวิดีโอ ที่สามารถ แสดงรูปภาพ เสียง และภาพเคลื่อนไหว เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ที่พัก ทำให้ลูกค้าเห็นถึงสภาพของสถานที่จริงได้โดยละเอียดได้เหมือน ๆ กัน จึงทำให้การสื่อสารปากต่อปากทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางวิดีโอ และอาจเนื่องจากถึงแม้ว่าการบอกต่อเกี่ยวกับข้อมูลของห้องพักทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ สามารถ เข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้หลากหลายและทั่วถึง สะดวกและรวดเร็ว รวมถึงการบอกต่อของบุคคลผู้มีประสบการณ์ในการใช้ห้องพักช่วยให้การตัดสินใจเลือกที่พักนั้นง่ายขึ้น แต่ในการเลือกที่พักลูกค้า เป็นผู้ตัดสินใจพักเองขึ้นอยู่กับความชอบและวิธีการดำเนินชีวิตที่ต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรสิทธิ์ อุดมธนวศ์ และคณะ ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการบ้านพักพูลวิลล่าของนักท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐมในสภาวะโควิด-19 พบว่า การบอกต่อทางอิเล็กทรอนิกส์มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจใช้บริการบ้านพักพูลวิลล่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 (สุรสิทธิ์ อุดมธนวศ์ และคณะ, 2566) และสอดคล้องกับการศึกษาของ Setiawan et al. ศึกษาเรื่อง การบอกต่อแบบปากต่อปากผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่กระตุ้นความตั้งใจที่จะมาเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวผ่านภาพลักษณ์ของจุดหมายปลายทาง ความน่าเชื่อถือและความพึงพอใจ การรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในญี่ปุ่นและอินโดนีเซีย พบว่า การบอกต่อแบบปากต่อปากผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความตั้งใจที่จะมาเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้ เพราะการให้ความสำคัญกับการค้นหาข้อมูล การตรวจสอบและพิจารณาการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ทำให้ที่พักหรือสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้นได้ ส่งผลให้ผู้ที่มาให้บริการเกิดการตัดสินใจได้ง่ายขึ้น (Setiawan, et al., 2021)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรม และการสื่อสารแบบปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อความตั้งใจเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 27 - 44 ปี ที่มีรายได้ต่อเดือน 30,000 - 45,000 บาท ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีพฤติกรรมการใช้สื่อด้วยการระบุดำเนินการค้นหาที่พัก คือ ใช้อินเทอร์เน็ตส่วนตัว มักทำการจองที่พักผ่านเว็บไซต์หรือเพจเฟซบุ๊กของที่พักโดยตรง โดยมีการพิจารณาที่พัก 3 - 4 ครั้งต่อวัน มักจะจองที่พักช่วง 18.01 - 24.00 น. และใช้สื่อในการเลือกที่พัก 1 - 3 ชั่วโมงต่อครั้ง โดยมีการสื่อสารปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นกลุ่มผู้ประกอบการหรือเจ้าของธุรกิจที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ควรมุ่งเน้นทำการตลาดไปที่กลุ่มนักท่องเที่ยวเพศหญิง ที่มีรายได้ต่อเดือน 30,000 บาทขึ้นไป โดยการเผยแพร่สื่อโฆษณาผ่านช่องทางเว็บไซต์หรือเพจเฟซบุ๊กของที่พักเป็นหลัก เพื่อให้สามารถเข้าถึงผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงจุด ผลการเปรียบเทียบความตั้งใจต่อการเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ตามปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ รายได้ต่อเดือน และระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความตั้งใจเลือกที่พักแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 - 26 ปี ที่มีรายได้ 60,001 บาทขึ้นไป และมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จะมีความตั้งใจเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี มากกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ ดังนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก ควรทำการตลาดผ่านช่องทางออนไลน์โดยมุ่งเน้นไปที่กลุ่มนักท่องเที่ยวดังกล่าวเป็นหลัก เพื่อให้ธุรกิจสามารถสื่อสารทางการตลาดได้ตรงกับกลุ่มลูกค้าของธุรกิจ จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อความตั้งใจใน

การเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า พฤติกรรมนักท่องเที่ยวด้านการค้นหาข้อมูล ความถี่และระยะเวลาใช้สื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจเลือกที่พัก ดังนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า ควรให้ความสำคัญกับการอัปเดตข้อมูลข่าวสารของที่พักผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่ต้องมีการให้ข้อมูลที่ละเอียด น่าสนใจ และมีการลงข้อมูลที่พิกัดอย่างต่อเนื่อง มีการทำการตลาดด้วยช่องทางต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้นักท่องเที่ยวทำการค้นหาที่พักเจอได้ง่าย และการวิเคราะห์ปัจจัยการสื่อสารแบบปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า การสื่อสารปากต่อปากบนสื่อสังคมออนไลน์ด้านคุณภาพ ปริมาณ และความเชี่ยวชาญของผู้ส่งสารมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเลือกที่พักแบบบ้านพักพูลวิลล่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีของนักท่องเที่ยวชาวไทย ดังนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก ควรให้ความสำคัญกับการกระตุ้นให้ผู้ที่เคยเข้าใช้บริการไปแล้ว ได้ทำการแสดงความคิดเห็น ถ่ายทอดประสบการณ์และความประทับใจของตนเองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจสามารถทำการศึกษาหาข้อมูลได้อย่างสะดวก และสามารถใช้อ้างอิงเหล่านั้นมาประกอบการตัดสินใจได้

เอกสารอ้างอิง

- กรรชัย นาคล้ำ และคณะ. (2567). พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการเลือกใช้บริการโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต. เรียกใช้เมื่อ 7 ธันวาคม 2567 จาก <https://shorturl.asia/HycOv>
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2567). สถานการณ์การท่องเที่ยว จังหวัดเพชรบุรี ปี 2566. เรียกใช้เมื่อ 6 ตุลาคม 2567 จาก <https://province.mots.go.th/ewtadmin/ewt/phetchaburi/download/oct2023.pdf>
- ฉัตรอนงค์ คำปล้อง. (2563). การสื่อสารการตลาดดิจิทัล ขององค์กรที่ดำเนินธุรกิจไมซ์ (MICE) กรณีศึกษาศูนย์ประชุมและนิทรรศการระดับมาตรฐานสากล ในประเทศไทย. ใน รายงานการวิจัยนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารการตลาดดิจิทัล. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2565). การเปลี่ยนแปลงภาคการท่องเที่ยวไทย กับก้าวต่อไปหลังเปิดประเทศ. เรียกใช้เมื่อ 23 มิถุนายน 2567 จาก <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/bot-magazine/Phrasiam-65-3/the-knowledge-65-3-3.html>
- ประคอง สุคนธจิตต์ และคณะ. (2564). พฤติกรรมในการเลือกใช้บริการที่พักประเภทรีสอร์ตของนักท่องเที่ยวในตำบลห้วยหมอนทอง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 4(3), 73-86.
- วันทกาญจน์ อังคะศรี และคณะ. (2566). ผลกระทบของการสื่อสารปากต่อปากทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวในประเทศไทย. วารสารการบัญชีและการจัดการ, 15(1), 201-216.
- สุรสิทธิ์ อุดมธนวนศ์ และคณะ. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการบ้านพักพูลวิลล่าของนักท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐมในสภาวะโควิด-19. วารสารร่วมฤกษ์ มหาวิทยาลัยเกริก, 41(3), 71-85.
- อุมาภรณ์ รอดสมจิตต์. (2565). พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีผลต่อความตั้งใจไปเที่ยวซ้ำที่หมู่เกาะภาคใต้ ฝั่งทะเลอันดามัน. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เอกฤกษ์ สมคะเน. (2566). ปัจจัยด้านช่องทางการสื่อสารตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการห้องพักรีสอร์ท 5 ดาวในเขตกรุงเทพมหานครของนักท่องเที่ยวชาวไทยในช่วงโควิด-19. วารสารปัญญาปณิธาน, 8(1), 261-273.

- Hussain, et al. (2020). Consumers' Motivational Involvement in eWOM for Information Adoption: The Mediating Role of Organizational Motives. *Frontiers in Psychology*, 10, 1-13. DOI: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32038413/>
- Krungthai COMPASS. (2567). เปิด 3 โจทย์ท้าทายธุรกิจโรงแรม. เรียกใช้เมื่อ 30 มกราคม 2568 จาก https://krungthai.com/Download/economyresources/EconomyResourcesDownload_3092Research_Note_09_09_67.pdf
- Putri, L. & Wandebori, H. (2016). Factors Influencing Cosmetics Purchase Intention in Indonesia Based on Online Review. *International Conference on Ethics of Business Economics and Social Science*, 255-263. DOI: <http://eprints.uny.ac.id/id/eprint/41793>.
- Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, (2), 49-60. DOI: <https://eric.ed.gov/?id=ED121845>.
- Setiawan, et al. (2021). How electronic word of mouth (e-WOM) triggers intention to visit through destination image, trust and satisfaction: The perception of a potential tourist in Japan and Indonesia. *Online Information Review*, 45(5), 861-878.
- Yamane, K. (1970). Purification and properties of extracellular and cell-bound cellulase components of *Pseudomonas fluorescens varcellulosa*. *The journal of Biochemistry*, 67(1), 19-35.

ผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล
 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์
 ทางเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3*

THE EFFECT OF CO – CURRICULAR ACTIVITIES ON BASIC ACCOUNTING SKILLS
 IN THE DIGITAL ERA THROUGH COLLABORATIVE LEARNING MANAGEMENT
 USING THE STAD TECHNIQUE TO ENHANCE LEARNING ACHIEVEMENT
 FOR THIRD-YEAR VOCATIONAL CERTIFICATE STUDENTS

วชิระ พินทา*, ปรีดา เบญจการ

Wachira Pinta*, Preeda Benkran

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สงขลา ประเทศไทย

Master of Education, Songkhla Rajabhat University, Songkhla, Thailand

*Corresponding author E-mail: hukunana1992@gmail.com

บทคัดย่อ

วิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล ของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี กับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ซึ่งเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนวิทยาลัยการอาชีพละงู ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้น ปีที่ 3 จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม โดยใช้ห้องเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล หลังการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ของนักเรียนหลังจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: เทคนิค เอส ที เอ ดี, ทักษะพื้นฐานทางบัญชี, กิจกรรมเสริมหลักสูตร, ความพึงพอใจ

* Received January 29, 2025; Revised February 18, 2025; Accepted February 23, 2025

Abstract

The objectives of this research were: 1) To compare students learning achievement in basic accounting skills in the digital era before and after participating in STAD-based co-curricular activities; 2) To compare the learning achievement after participating in the STAD-based co-curricular activities with the criterion of 70%; and 3) To study students' satisfaction with STAD-based co-curricular activities on basic accounting skills in the digital era. A quasi-experimental design was employed, involving 20 third-year vocational certificate students majoring in accounting at La-ngu Industrial and Community Education College, selected through cluster sampling, with classrooms as the units of sampling. Research instruments included a manual for co-curricular activities, an academic achievement test, and a satisfaction questionnaire regarding the co-curricular activities. The statistics used in the research included mean, percentage, standard deviation, and t-test statistics. The research findings showed that: 1) The learning achievement in basic accounting skills in the digital era after participating in the co-curricular activities using the STAD cooperative learning technique was significantly higher than before the activities, at the 0.05 level of significance. 2) The learning achievement of student through the STAD cooperative learning technique of students after participating in the co-curricular activities was significantly higher than the set criterion of 70%, at the 0.05 level of significance. and 3) Students' satisfaction with the co-curricular activities through the STAD cooperative learning technique was at the highest level.

Keywords: STAD Technique, Basic Accounting Skills, Co-Curricular, Satisfaction

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างสังคมที่ได้เปรียบของประเทศในการแข่งขันในเวทีโลกภายใต้ระบบของเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ทุกประเทศต่างให้ความสำคัญและทุ่มเทในการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลภายในประเทศให้มีความสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งระบบเศรษฐกิจและสังคม ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ภายใต้แรงกดดันจากภายนอก กระแสโลกาภิวัตน์และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งปัจจุบันและอนาคตโดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ส่งผลต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การศึกษาเป็นการพัฒนาความรู้ ความคิดความสามารถของคนนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองหรือสังคม นับว่าเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศด้วยเช่นกัน ดังนั้น การศึกษาจึงไม่ใช่เพียงแค่การกระทำหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่เพียงเพราะทำให้คนคนนั้นมีความรู้ แต่เป็นเครื่องมือที่ใช้ทำให้ไปสู่การบรรลุเป้าหมาย เป็นการพัฒนาวิชาความรู้ทั้งในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติ การศึกษาจะต้องใช้หลักการวิชาการที่ช่วยให้แนวทางในการปฏิบัติบรรลุผล ได้แก่ การฝึกฝนปฏิบัติวิชาการในความเป็นจริงเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ ชำนาญหรือเรียกอีกอย่างว่า “ทักษะ”

ทักษะของนักบัญชีบริหารในยุคดิจิทัล นักบัญชีต้องสามารถหาวิธีการใหม่ ๆ ในการจัดการ วิเคราะห์และดึงเอาคุณค่าที่ซ่อนอยู่ในข้อมูลออกมาให้ได้ สามารถใช้ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์เพื่อหาประเด็นของธุรกิจที่น่าสนใจ และสามารถตั้งคำถามได้ถูกต้องซึ่งจะนำไปสู่การหาคำตอบและทางออกที่ตอบโจทย์ของธุรกิจ แน่นอนว่าเมื่อนักบัญชีถูกคาดหวังให้รับบทบาทที่กว้างขึ้น นักบัญชีก็จำเป็นต้องพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ด้วย เช่น ในการหา Insight และช่วยวางแผนกลยุทธ์และนวัตกรรมของธุรกิจ นักบัญชีจำเป็นต้องพัฒนาทักษะขั้นสูงในการทำงานกับข้อมูล ซึ่งรวมถึงทักษะการตั้งคำถามและการใช้เครื่องมือใหม่ ๆ เพื่อจัดการและวิเคราะห์ข้อมูล นักบัญชีต้องแปลข้อมูลให้เป็น Insight และเป็นตัวกลางสื่อสาร Insight ให้แก่ผู้บริหารจึงต้องสามารถสื่อสารด้วยภาษาธุรกิจ และสื่อสารกับผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี เช่น Data Scientist ได้ ในการจัดการระบบอัตโนมัติและ AI นักบัญชียังคงต้องรู้ลึกในทักษะด้านการบัญชีและเข้าใจขอบเขตและลักษณะการดำเนินงานธุรกิจอย่างถ่องแท้ นอกจากนี้ นักบัญชียังต้องสามารถเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ในองค์กรเข้าด้วยกัน ตั้งแต่ข้อมูล กระบวนการทำงาน ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อให้สามารถผลิตข้อมูล Insight และนำเสนอทางออกที่เหมาะสมและตรงตามต้องการของผู้ใช้ อันจะนำไปสู่การขับเคลื่อนธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ

จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาในสาขาการบัญชี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีการศึกษา 2566 ของวิทยาลัยการอาชีพพะเยา พบว่า นักเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในสาขาการบัญชีมีผลการทดสอบเกี่ยวกับสมรรถนะด้านวิชาชีพโดยกำหนดเกณฑ์คะแนนผ่าน ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 65 ของคะแนนเต็มในส่วนทฤษฎีและปฏิบัติรวมกัน ผลปรากฏว่าในการทดสอบการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 26 คน จากนักเรียนทั้งหมด 27 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 96.30 (สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2566) และจากการที่ได้สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนสาขาการบัญชี และพบว่าระหว่างการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมา ผู้สอนได้มีการสังเกตจากการทำกิจกรรมในระหว่างเรียน รวมไปถึงการตรวจสอบแบบฝึกหัดของนักเรียน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการบัญชีที่ถูกต้อง ขาดทักษะการวิเคราะห์รายการค้าจึงทำให้คะแนนในการเรียนไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ จึงควรแก้ปัญหาโดยการส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ด้านทักษะวิชาชีพ โดยเริ่มต้นจากการฝึกจำแนกประเภทของหมวดบัญชี วิเคราะห์รายการค้า บันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป แยกประเภททั่วไป จัดทำงบทดลอง จัดทำงบการเงิน และการยื่นงบการเงินออนไลน์ ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีแรงจูงใจหรือสิ่งเร้าที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีกำลังใจในการเรียน โดยการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการจัดทำบัญชีซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญช่วยให้นักเรียน สามารถเตรียมความพร้อมก่อนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาต่อไป

จากปัญหาและแนวคิดดังกล่าวข้างต้น การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัลถือเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางธุรกิจในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในงานบัญชี การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล จึงไม่เพียงแต่เป็นการสร้างความเข้าใจในเนื้อหาทางบัญชี แต่ยังช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ในโลกการทำงานจริง การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีส่วนดีและประโยชน์ในหลายประการ เช่น การเพิ่มความเข้าใจเนื้อหาเชิงลึก เนื่องจากนักเรียนมีโอกาสรู้ลึกนอกเหนือจากบทเรียนปกติ ทำให้สามารถเข้าใจแนวคิดพื้นฐานทางบัญชีได้ชัดเจนและลึกซึ้งยิ่งขึ้น และหากนำมาบูรณาการร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD (Student Teams-Achievement Divisions) ซึ่งเหมาะสมอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ในเรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 เนื่องจากเทคนิคนี้เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม และพัฒนาทักษะของตนเองและเพื่อนร่วมกลุ่ม สร้างแรงจูงใจต่อการเรียนผ่านกิจกรรมที่มีความสนุกสนานและมีส่วนร่วมกระตุ้นให้นักเรียนยิ่งอยากมีส่วนร่วมในการเรียนอีกทั้งมีส่วนช่วยต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อีกด้วย

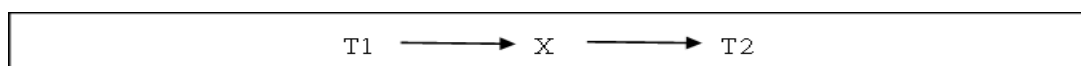

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 หลังการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี กับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เพื่อเป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่าง สอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One-group pretest-posttest design) โดยมีรูปแบบการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสตูล แผนกวิชาการบัญชี จำนวน 3 ห้อง จำนวน 75 คน จากวิทยาลัยเทคนิคสตูล จำนวน 2 ห้อง จำนวน 55 คน และวิทยาลัยการอาชีพละงู จำนวน 1 ห้อง จำนวน 20 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 แผนกวิชาการบัญชี จำนวน 20 คน วิทยาลัยการอาชีพละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. คู่มือการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี จากการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 ซึ่งสรุปได้ว่าหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 มีความมุ่งเน้นให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษามีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่ครอบคลุมด้านบัญชี และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเตรียมความพร้อมสู่โลกการทำงาน จึงได้กำหนดแผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จำนวน 5 แผน การจัดกิจกรรม ผ่านการนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยพิจารณาความสอดคล้องของการวัดประเมินผลกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งมีค่าความเหมาะสมเท่ากับ 4.59
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล ก่อนเรียน (Pre-Test) และหลังเรียน (Post-Test) จากการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 60 ข้อ ซึ่งแต่ละข้อมีความสอดคล้องกับสมรรถนะในแต่ละแผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งจาก

การประเมิน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 นำแบบทดสอบที่ได้จากการตรวจสอบของคณะผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองเพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก โดยคัดเลือกข้อที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.31 - 0.75 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.25 - 0.88 เพื่อใช้เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับสมบูรณ์ จำนวน 30 ข้อ และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี โดยศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจชนิดประมาณค่า 5 ระดับ และคำนิยามต่อคำว่า “ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร” เพื่อสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 10 ข้อ นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างคำถามนั้นกับคำที่นิยามศัพท์ไว้ ซึ่งมีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบ จำนวน 30 ข้อ เวลา 30 นาที เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล
2. จัดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง เป็นเวลา 10 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเอง
3. ทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบเรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล จำนวน 30 ข้อ เวลา 30 นาที
4. วัดความพึงพอใจด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจต่อแผนการจัดการกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี จำนวน 10 ข้อ เวลา 15 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 70 ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) แบบกลุ่มเดียว
3. วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำผลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์และพิจารณาแปลผลความพึงพอใจ

ผลการวิจัย

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 มีผลการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัลของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ระหว่างก่อนจัดกิจกรรม - หลังจัดกิจกรรม ได้แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล หลังการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรกับก่อนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3

การทดสอบของกลุ่มทดลอง	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ผลสัมฤทธิ์ก่อนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	20	30	13.15	3.08	18.29*	.00
ผลสัมฤทธิ์หลังการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	20	30	24.4	2.72		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัลของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัลของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 กับ เกณฑ์ร้อยละ 70 ได้ผลดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัลของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 กับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดสอบของกลุ่มทดลอง	n	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	t	Sig
หลังได้รับการจัดกิจกรรม	20	24.40	2.72	81.33	40.08*	.00
เกณฑ์	20	21.00	-	70.00		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัลของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยมีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเฉลี่ย 24.40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.33

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ได้แสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี

ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
ด้านเนื้อหา				
นักเรียนได้ความรู้เกี่ยวกับทักษะ พื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล	4.80	0.41	มากที่สุด	3
เนื้อหาในกิจกรรมเสริมหลักสูตร เหมาะสมกับระยะเวลา	4.10	0.31	มาก	5
เนื้อหามีความน่าสนใจสามารถประยุกต์ใช้ในวิชาอื่นได้	4.85	0.37	มากที่สุด	2
ภาพรวม	4.58	0.50	มากที่สุด	-

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี (ต่อ)

ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
ด้านการจัดการเรียนการสอน				
กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น	4.85	0.37	มากที่สุด	2
กิจกรรมการเรียนรู้เน้นกระบวนการกลุ่มและให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม	4.85	0.37	มากที่สุด	2
ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติ	4.60	0.50	มากที่สุด	4
ภาพรวม	4.77	0.43	มากที่สุด	-
ด้านการวัดผลและประเมินผล				
ครูแจ้งแนวทางการวัดและประเมินผลให้นักเรียนทราบล่วงหน้า	4.90	0.31	มากที่สุด	1
กิจกรรมในชั้นประเมินผลครอบคลุมเนื้อหาสอดคล้องกับสิ่งที่ได้เรียนรู้	4.85	0.37	มากที่สุด	2
ครูมีการประเมินผลการเรียนรู้เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม	4.80	0.41	มากที่สุด	3
ครูแจ้งผลการประเมินให้ผู้เรียนทราบทุกครั้ง	4.80	0.41	มากที่สุด	3
ภาพรวม	4.84	0.37	มากที่สุด	-
รวมทุกด้าน	4.73	0.45	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 3 นักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.37) ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูแจ้งแนวทางการวัดและประเมินผลให้นักเรียนทราบล่วงหน้า ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.31) รองลงมาด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.43) ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.37) และด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.50) ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ เนื้อหาที่มีความน่าสนใจสามารถปรับประยุกต์ใช้ในวิชาอื่นได้ ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.37) เป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์จากการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี และความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์จากการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 แสดงให้เห็นว่าการใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ในการจัดการเรียนรู้ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้และทักษะทางบัญชีในยุคดิจิทัลได้ดีขึ้น เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ที่เน้น การทำงานร่วมกันในกลุ่มย่อย ซึ่งในกลุ่ม ประกอบด้วย นักเรียนที่เรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน อยู่ในกลุ่มเดียวกันในอัตรา 2:2:1 และ

การสร้างแรงจูงใจจากเพื่อนร่วมทีมช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสดูแลเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้จากกันและกัน และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งส่งผลให้ความรู้ที่ได้มีความมั่นคงและยั่งยืนมากขึ้น นอกจากนี้การมีเป้าหมายร่วมกันและการใช้แบบทดสอบวัดผลเพื่อเสริมแรงจูงใจ ช่วยให้นักเรียนเกิดความตั้งใจในการเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สลาบิน (Slavin, E., 1995) พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จะทำให้นักเรียนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักเรียนที่เรียนเก่งจะรู้สึกว่าคุณค่า มีประโยชน์ต่อกลุ่มเพราะสามารถช่วยให้สมาชิกเข้าใจเนื้อหาบทเรียนได้มากขึ้น เด็กปานกลางและเด็กอ่อนก็จะรู้สึกอบอุ่นและสบายใจที่ตนมีเพื่อนที่เก่งคอยให้ความช่วยเหลือและเรียนทันบทเรียน ผลจากการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม จะพัฒนาทักษะทางสังคม นักเรียนจะรู้สึกถึงคุณค่าของตนเองมากขึ้นเกิดความมั่นใจในตนเอง ทุกคนมีบทบาทต่อการประสบความสำเร็จของกลุ่มเท่ากัน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Johnson, R. T. et al. พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือนั้นช่วยให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาการเรียนรู้เชิงลึกและการเข้าใจจากการทำงานร่วมกันซึ่งจะส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสในการอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำให้เกิดการเข้าใจเนื้อหาที่ลึกซึ้งขึ้น นอกจากนี้การอธิบายแนวคิดให้เพื่อนร่วมทีมฟังยังเป็นการช่วยเสริมสร้างความเข้าใจของตนเองเพิ่มอีกด้วย อีกทั้งยังช่วยในเรื่องของการพัฒนาทักษะทางสังคมและการสื่อสาร สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ เพิ่มความมั่นใจตนเอง และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่ม (Johnson, R. T. et al. , 1993)

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุณิสสา ทรัพย์สูงเนิน ที่อธิบายไว้ว่าผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 สาขาการบัญชี ผลการวิจัยพบว่า ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 สาขาการบัญชี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (สุณิสสา ทรัพย์สูงเนิน, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิตินันท์ มงศิริ ที่อธิบายไว้ว่าผลการจัดการเรียนรู้วิชาการบัญชีเบื้องต้น โดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการแก้ปัญหาของโพลยา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการทำงานกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการบัญชีเบื้องต้น เรื่องการบันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไปและแยกประเภททั่วไป ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการแก้ปัญหาของโพลยาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (อิตินันท์ มงศิริ, 2566)

นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้รับรู้ถึงทักษะทางบัญชีที่เกิดขึ้นจากการได้ฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและเข้าใจยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์ ที่อธิบายไว้ว่า ทักษะการปฏิบัติงานด้านบัญชี คือ ความสามารถ ความชำนาญกล้านเนื้อของบุคคล ซึ่งเรียกกันว่าทักษะ ปฏิบัติหรือทักษะทางกล้านเนื้อ การเกิดทักษะทางกล้านเนื้อหรือทักษะปฏิบัติจึงเป็นลักษณะของ พฤติกรรมที่เป็นผลผลิตจากเรียนรู้รูปแบบหนึ่ง ล้วนแต่เป็นพฤติกรรมของกล้านเนื้อที่แสดงออกในลักษณะของ ความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญและชำนาญที่ต้องอาศัยการฝึกหัดที่เหมาะสม (สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์, 2526)

2. ผลสัมฤทธิ์จากการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ในการจัดการเรียนรู้ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้และทักษะทางบัญชีในยุคดิจิทัลได้ดีขึ้นยิ่งขึ้น โดยครูผู้สอนได้มีการกำหนดเกณฑ์ในการมอบของขวัญให้แก่ผลการเรียนของแต่ละกลุ่ม หลังจากการจัดอันดับจากผลการทำกิจกรรมกลุ่ม และรายบุคคล เพื่อเป็นการเสริมแรงทางบวก จึงทำให้นักเรียนแต่ละกลุ่มให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี สร้างแรงจูงใจจากเพื่อนร่วมทีมช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสดูแลเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้จากกันและกัน และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งส่งผลให้ความรู้ที่ได้มีความมั่นคงและ

ยังยืนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สีขานนท์ ชินะทอน ที่อธิบายไว้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง สถิติ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 (สีขานนท์ ชินะทอน, 2567)

3. ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด เป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ มากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านเนื้อหาเป็นลำดับสุดท้าย โดยนักเรียนรู้สึกว่าเป็นวิธีการสอนที่มีความ น่าสนใจ เกิดการร่วมมือกันทำงาน มีการช่วยเหลือกันและกันภายในกลุ่ม รวมถึงผู้สอนให้ความเป็นกันเองทำให้นักเรียนได้แสดงความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ ได้เรียนรู้ถึงการให้เหตุผลสนับสนุนความคิดของตนเอง การแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ทำให้บรรยากาศในการจัดการเรียนดีขึ้นและนักเรียนมีความรู้สึกชอบในการเรียนวิชา บัญชีเพิ่มขึ้นอีกด้วย สะท้อนถึงความเหมาะสมของเนื้อหาที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล โดยผู้วิจัยได้นำเนื้อหาที่มีความเชื่อมโยงกับบริบทของโลกดิจิทัลทำให้นักเรียนมองเห็นความสำคัญและสามารถ นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัยก์ ทามา ที่อธิบายไว้ว่าการพัฒนาความรู้ ทักษะวิชาชีพทางบัญชีโดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือวิธี STAD ของนักศึกษา หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขา การบัญชี (ต่อเนื่อง) ผลการวิจัยพบว่า แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนด้วยการเรียนรู้ แบบกลุ่มร่วมมือวิธี STAD มีความพึงพอใจในกิจกรรม การเรียนรู้ในระดับมาก (อรทัยก์ ทามา, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรวดี อินทปนต์ และปิยดา สุนทรปิยะพันธ์ ที่อธิบายไว้ว่าการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ การเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ (IES) ทักษะทางวิชาชีพบัญชี โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD ในรายวิชาการบัญชีอาชีวกร ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค STAD ในระดับมากทั้งด้านผู้สอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและด้านประโยชน์ที่ได้รับจาก การเรียนรู้ (ภัทรวดี อินทปนต์ และปิยดา สุนทรปิยะพันธ์, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิสา ทรัพย์สูงเนิน ที่ อธิบายไว้ว่าผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 สาขาการบัญชี ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัด การเรียนรู้โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD อยู่ในระดับมาก (สุนิสา ทรัพย์สูงเนิน, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิตินันท์ มองศิริ ที่อธิบายไว้ว่าผลการจัดการเรียนรู้วิชาการบัญชีเบื้องต้น โดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการแก้ปัญหาของโพลยา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะ การทำงานกลุ่ม และเจตคติต่อการเรียนบัญชีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า เจตคติ ต่อการเรียนบัญชีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการแก้ปัญหาของโพลยา โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก (ธิตินันท์ มองศิริ, 2566)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล โดยการจัดการ เรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 หลังการจัด กิจกรรมเสริมหลักสูตรสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนรู้แบบ

ร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 หลังการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นปีที่ 3 ต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี อยู่ใน ระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.45) ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ในแผนกิจกรรมที่ 5 ควรมีการปรับความยืดหยุ่นของเวลาให้เกิดความเหมาะสม เนื่องจากมีการใช้คอมพิวเตอร์ประกอบการเรียนซึ่งนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานทางคอมพิวเตอร์ที่แตกต่างกัน ส่งผล ให้ในการจัดกิจกรรมมีความล่าช้า
- 2) ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ในช่วงแรกของการเข้ากลุ่ม นักเรียนที่เรียนเก่งมักจะทำงาน ด้วยตัวเองเพียงคนเดียว ดังนั้น ในระหว่างการจัดกิจกรรม ครูควรมีการกระตุ้นให้นักเรียนช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม และคอยกระตุ้นนักเรียนที่อ่อนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น เพื่อให้กลุ่มของตนประสบความสำเร็จนักเรียน ที่เก่งจะต้องช่วยเหลือนักเรียนที่อ่อน และนักเรียนที่อ่อนจะต้องพยายามที่จะเรียนรู้ให้มากขึ้นเพื่อให้กลุ่มของตน ประสบความสำเร็จไปด้วยกัน
- 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะพื้นฐาน ทางบัญชีในยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้น หากมีครูผู้สอนต้องการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล สามารถนำกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะ พื้นฐานทางบัญชีในยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี นำไปใช้ โดยใช้เครื่องมือวัด ความรู้และทักษะการปฏิบัติ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) กิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะพื้นฐาน ทางบัญชีในยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี นอกจากจะจัดกลุ่มโดยใช้คะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว ควรที่จะพิจารณาการจัดกลุ่มในกรณีที่นักเรียนเป็นเด็กกลุ่มเปราะบาง เช่น กลุ่มที่มี ความบกพร่องทางการเรียนรู้ กลุ่มนักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว ควรพิจารณาให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุน นักเรียนกลุ่มนี้เป็นพิเศษอาจให้อยู่กับนักเรียนที่มีศักยภาพสูง หรือกลุ่มที่เพื่อนสามารถให้ความช่วยเหลือได้ เพื่อให้ พวกเขาสามารถทำกิจกรรมร่วมกับมีโอกาสนเรียนรู้และพัฒนาตนเองเท่าเทียมกับนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ
- 2) ควรทำ การศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี กับเนื้อหาในงาน บัญชีเรื่องอื่น ๆ ในสาขาวิชางานบัญชี เพื่อเพิ่มพูนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทำให้พัฒนาความเข้าใจในประเด็น เฉพาะของเนื้อหา เช่น การวิเคราะห์งบการเงิน การบริหารต้นทุน และทำบัญชีในระบบคอมพิวเตอร์ เป็นต้น
- 3) ควรมีการศึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับตัว แปรอื่น เช่น สื่อออนไลน์ เหตุการณ์จำลอง ความสามารถในการแก้ไขปัญหา เพราะจะช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุม และตอบสนองต่อความต้องการทั้งในเชิงวิชาการและการปฏิบัติจริง
- 4) ควรมีการศึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี เปรียบเทียบหรือร่วมกับเทคนิค อื่น ๆ เช่น TAI, JIGSAW เป็นต้น
- 5) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ทักษะพื้นฐาน ทางบัญชีในยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นการประเมินด้านความรู้และทักษะปฏิบัติตามสมรรถนะประจำแผนการจัดกิจกรรม ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาตัวแปรอื่น ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการคิด วิเคราะห์
- 6) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะพื้นฐาน ทางบัญชีในยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ในการวิจัย ครั้งต่อไปควรศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการปฏิบัติงานด้านบัญชี

เอกสารอ้างอิง

- ธิดินันท์ มั่งคั่งศิริ. (2566). ผลการจัดการเรียนรู้วิชาการบัญชีเบื้องต้น โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการแก้ปัญหาของโพลยา ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการทำงานกลุ่ม และเจตคติต่อการเรียนบัญชีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภัทรวดี อินทปนต์ และปิยา สุนทรปิยะพันธ์. (2562). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษา ระหว่างประเทศ (IES) ทักษะทางวิชาชีพบัญชี โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD ในรายวิชาการบัญชี ภาชีอากร. จันทรเกษมสาร, 25(1), 92-107.
- สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2566). รายงานผลการทดสอบมาตรฐานวิชาชีพ. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สิขานนท์ ชื่นนนทอน. (2567). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 7(22), 71-78.
- สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์. (2526). การสอนทักษะปฏิบัติ(Workshop Teaching). (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สุนิสา ทรัพย์สูงเนิน. (2563). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 สาขาการบัญชี. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรรถยุทธ์ ท่ามา. (2561). การพัฒนาความรู้ทักษะวิชาชีพทางบัญชีโดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือวิธี STAD ของ นักศึกษา หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาการบัญชี (ต่อเนื่อง). วารสารการอาชีวศึกษาภาคกลาง, 2(2), 51-57.
- Johnson, R. T. et al. (1993). Circles of Learning: Cooperation in the Classroom. United States of America: Interaction Book Company.
- Slavin, E. (1995). Cooperative Learning. (2nd ed.). USA: Allyn and Bacon.

**พฤติกรรม การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของสโมสรฟุตบอล
บีจีปทุมยูไนเต็ด (BG Pathum United) ของกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสร***
**PURCHASING BEHAVIOR OF SOUVENIR PRODUCTS FROM BG PATHUM UNITED
FOOTBALL CLUB AMONG THE CLUB'S SUPPORTERS**

วัชรินทร์ จารุณัย*, ปัทมา รูปสุวรรณกุล, สานิต ศิริวิศิษฐ์กุล

Watcharin Jarunai*, Pattama Roopsuwanakul, Sanit Siriwisitkul

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Business Administration, North Bangkok University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: watcharin.jaru@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสโมสรฟุตบอล BG Pathum United ของกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสร 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสโมสรฟุตบอล BG Pathum United ของกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสรตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยประชากร คือ ประชาชนทั่วไปที่เข้าชมการแข่งขันฟุตบอลและกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสรฟุตบอล กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บจากแบบสอบถาม สถิติในวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยวิเคราะห์ค่าไคสแคว ผลการศึกษา พบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศชาย จำนวน 238 คน ร้อยละ 59.50 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 126 คน ร้อยละ 31.50 มีสถานภาพโสด จำนวน 248 คน ร้อยละ 62.00 มีพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 144 คน ร้อยละ 36.00 มีระดับการศึกษา ปวช./ปวส./อนุปริญญา จำนวน 183 คน ร้อยละ 45.80 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 20,000 บาท จำนวน 160 คน ร้อยละ 40.00 2) พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกส่วนใหญ่ความถี่ในการใช้บริการน้อยกว่า 1 ครั้ง ต่อเดือน จำนวน 238 คน ร้อยละ 59.50 มีประเภทอุปกรณ์การเชียร์ จำนวน 292 คน ร้อยละ 73.00 มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งน้อยกว่า 1,000 บาท จำนวน 200 คน ร้อยละ 50.00 มีการตัดสินใจเลือกใช้บริการเพื่อใช้ประกอบการเชียร์ จำนวน 209 คน ร้อยละ 52.30 มีช่วงเวลาผู้บริโภคที่มาใช้บริการวันที่มีโปรแกรมแข่งขัน จำนวน 284 คน ร้อยละ 59.50 และ 3) กลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสรที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา และ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสโมสรฟุตบอลภาพรวมแตกต่างกัน

คำสำคัญ: พฤติกรรมการเลือกซื้อ, ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก, กลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสรฟุตบอล

Abstract

This research aims to study: 1) Personal factors and purchasing behavior of BG Pathum United football club souvenir products among club enthusiasts. 2) Compare the purchasing behavior of BG Pathum United football club souvenir products among club enthusiasts according to personal factors. The population is the general public who watch football matches and those

* Received January 27, 2025; Revised February 18, 2025; Accepted February 23, 2025

who love football clubs. A sample group of 400 people is quantitative research. Collected from questionnaires. Statistics in the analysis are percentage, mean, and standard deviation. By analyzing Chi-Square, the results found that. 1) Most of the respondents were male: 238 people, 59.50 percent; 126 people, 31.50 percent were under 20 years of age, and had single status; 248 people, 62.00 percent had private company employees; 144 people, 36.00 percent had an education level of Vocational Certificate /Vocational Certificate /Associate Degree, 183 people, 45.80 percent, had an average monthly income lower than 20,000 baht, 160 people, 40.00 percent. 2) The behavior of purchasing souvenir products is mostly the frequency of using the service less than 1 time per month, 238 people, 59.50 percent. There are cheering equipment types, 292 people, 73.00 percent. There is a cost per time of less than 1,000 baht, 200 people, 50.00 percent. There is a decision to use the service for cheering 209 people, 52.30 percent. There are times when consumers come to use the service on days when there is a competition program, 284 people, 59.50 percent. and 3) Group of club enthusiasts with personal factors including gender, age, status, occupation, education level. and different average monthly incomes will have different purchasing behavior for football club souvenir products overall.

Keywords: Buying Behavior, Souvenir Products, Football Club Enthusiasts

บทนำ

ประเทศไทยมีกีฬาที่นิยมอย่างมาก นั่นก็คือ กีฬาฟุตบอล นับเป็นกีฬาที่คนไทยให้ความนิยมในการติดตาม ไม่ว่าจะเป็นทีมชาติไทยหรือสโมสรฟุตบอลในต่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการแข่งขันในธุรกิจการสื่อสารหรือธุรกิจบันเทิงเพื่อเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในการถ่ายทอดสดฟุตบอลในลีกดัง ๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความนิยมต่อกีฬาฟุตบอลในประเทศไทยได้เป็นอย่างดีและยังเป็นแรงขับเคลื่อนกีฬาฟุตบอลในประเทศไทยอีกทางหนึ่งด้วย ปัจจุบันกีฬาฟุตบอลในประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วเพราะมีการเห็นถึงคุณค่าและมูลค่าที่จะเกิดขึ้นในการลงทุนกับกีฬาฟุตบอลไทยมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบเช่นเดียวกับต่างประเทศโดยมีลีกอาชีพทำให้นักฟุตบอลมีรายได้ที่แน่นอนถือเป็นการสร้างกีฬาฟุตบอลในประเทศไทยอย่างยั่งยืนอีกด้วย (อนุชิต กุลวานิช และคณะ, 2562) ทั้งนี้ สโมสรฟุตบอล บีจีปทุมยูไนเต็ด ได้สร้างรูปแบบบริษัทและหลายสโมสรพยายามพัฒนาหรือได้รับเงินลงทุนที่มองเห็นถึงผลกำไรในอนาคต เพราะว่กีฬาฟุตบอลเป็นที่ได้รับความนิยมอย่างมาก ทำให้ในอนาคตสามารถสร้างมูลค่าได้มากมายอย่างแน่นอนเพราะสโมสรฟุตบอลสร้างรายได้ในหลายทาง ไม่ว่าจะเป็นตัวในชมแต่ละการแข่งขัน อาหารและเครื่องดื่มที่ขายในสนาม และสินค้าต่าง ๆ นอกจากนี้ ประเทศไทยมีผู้คนหลงใหลในกีฬาฟุตบอลอย่างลึกซึ้ง ทั้งในการเชียร์ทีมชาติไทยและติดตามการแข่งขันฟุตบอลระดับสโมสรในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะลีกดัง ๆ ที่ได้รับความนิยมสูงมาก ซึ่งธุรกิจการถ่ายทอดสดฟุตบอลในประเทศไทยจึงกลายเป็นสนามการแข่งขันของบริษัทด้านการสื่อสารและความบันเทิง ทั้งในแง่การเข้าซื้อลิขสิทธิ์ถ่ายทอดสดและการให้บริการแพลตฟอร์มที่สามารถดึงดูดผู้ชม โดยการเข้าถึงกีฬาฟุตบอลยังถือเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการรวมกลุ่มและการแสดงพลังเชียร์ที่น่าประทับใจของคนไทยอีกด้วย (กนกพงศ์ ชัยวารี, 2563)

ปัจจุบันกีฬาฟุตบอลในประเทศไทยกำลังพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบมากขึ้น โดยได้รับแรงผลักดันจากการมองเห็นคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดจากการลงทุนในกีฬานี้ การพัฒนากีฬาฟุตบอลในประเทศไทยมีการขับเคลื่อนผ่านหลากหลายปัจจัยสำคัญ เช่น ฟุตบอลไทยลีก (Thai League) เป็นลีกฟุตบอลอาชีพหลักของประเทศ ที่มีโครงสร้างการแข่งขันที่ชัดเจนและเป็นระบบ ซึ่งช่วยสร้างโอกาสให้นักฟุตบอลสามารถมีรายได้ที่

มันคงจากการเป็นนักกีฬาอาชีพ ลีกลีก็ยังช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะนักฟุตบอลและเพิ่มโอกาสในการแข่งขันในระดับนานาชาติ การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เช่น สนามฟุตบอล สนามฝึกซ้อม และศูนย์ฝึกอบรมเยาวชน ช่วยสร้างรากฐานที่มั่นคงให้กับวงการฟุตบอลไทย ขณะเดียวกันภาคเอกชนได้เข้ามาเป็นผู้สนับสนุนหลักในรูปแบบของสปอนเซอร์ ซึ่งเพิ่มเงินทุนในการพัฒนาลีกและนักกีฬา การพัฒนานักฟุตบอลเยาวชนหลายสโมสรเริ่มให้ความสำคัญกับการสร้างระบบพัฒนาเยาวชน เช่น การจัดตั้งอะคาเดมี่ที่มีมาตรฐานสากล เพื่อปูพื้นฐานให้นักเตะรุ่นใหม่มีความพร้อมทั้งด้านทักษะและวินัย โอกาสในเวทีนานาชาตินักฟุตบอลไทยเริ่มมีโอกาสไปค้าแข้งในต่างประเทศ โดยเฉพาะในลีกชั้นนำของเอเชีย ซึ่งช่วยยกระดับมาตรฐานและเพิ่มชื่อเสียงให้กับฟุตบอลไทยในเวทีโลกและมูลค่าทางเศรษฐกิจฟุตบอลไทยสร้างมูลค่าในหลายมิติ แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างแรงบันดาลใจแก่เยาวชน สร้างงานในภาคส่วนต่าง ๆ และยกระดับชื่อเสียงของประเทศในเวทีระดับโลกอีกด้วย นอกจากนี้ สโมสรฟุตบอลบางกอกกล๊าส คือ หนึ่งในสโมสรระดับแนวหน้าในไทยพรีเมียร์ลีก ลีกสูงสุดของประเทศ เป็นที่รู้จักในฉายา เดอะแรบบิท (The Rabbits) ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2522 และก้าวสู่ความสำเร็จจากการคว้าแชมป์จากการแข่งขันฟุตบอลหลากหลายรายการ โดยใช้สนามลีโอสเตเดียม เป็นสนามแข่งขันสำหรับเกมเหย้า ตั้งอยู่ในบริเวณ บีจีซี ปทุมธานีกล๊าส อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ต่อมาในปี พ.ศ. 2562 บีจีเอฟซีได้วางเป้าหมายให้สโมสรฟุตบอลเป็นทีมของชาวจังหวัดปทุมธานี สร้างความเป็นหนึ่งในการร่วมสนับสนุนทีมฟุตบอลของท้องถิ่น ซึ่งมีฐานแฟนบอลอยู่เป็นจำนวนมาก จึงได้เปลี่ยนแปลงชื่อสโมสรใหม่เป็น บีจี ปทุม ยูไนเต็ด หรือ บีจีพียู (BGPU) โดยเริ่มการใช้ชื่อสโมสรใหม่สู่สาธารณะอย่างเป็นทางการในฤดูกาล พ.ศ. 2562 ด้วยปณิธานและความมุ่งมั่นที่มีอย่างเต็มเปี่ยม บีจีพียูพร้อมเดินหน้าพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของนักฟุตบอลในทุกระดับอย่างไม่หยุดยั้ง ควบคู่กับการเฟ้นหานักฟุตบอลทั้งไทยและต่างประเทศ บริหารโดยทีมผู้ฝึกสอนมืออาชีพ เพื่อสร้างรูปแบบการเล่นที่เป็นแบบฉบับของ เดอะ แรบบิท มุ่งหวังยกระดับสโมสรสู่ระดับสากล ทั้งนี้ การรวมตัวกันอาจจะอยู่ในรูปของการมีโลโก้ร่วมกัน การใช้สีร่วมกันหรือการมีตราสินค้าที่ออกแบบสำหรับสินค้าและบริการเฉพาะ เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นการพัฒนาฟุตบอลอาชีพในประเทศอย่างยั่งยืนอีกด้วย ด้วยเงินรางวัลจากการแข่งขันและรายได้ ทั้งนี้ ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจจาก ซึ่งทีมที่มาแรงทั้งความเป็นทีมที่มีฟอร์มการเล่นที่ยอดเยี่ยมและทำธุรกิจสร้างรายได้อย่างต่อเนื่องและมั่นคงในการดึงนักฟุตบอลที่มีความสามารถมาอยู่ในทีมฟุตบอลอาชีพของประเทศไทยที่ประสบความสำเร็จสูงสุดทีมหนึ่งในประวัติศาสตร์ฟุตบอลไทย การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของผู้ประกอบการ ควรตระหนักถึงการพัฒนาด้านการส่งเสริมการตลาดและใช้สื่อทางการจัดการทางการตลาดผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างกลุ่มลูกค้าให้เพิ่มขึ้น (สรารุณ พุฒนวล, 2562)

พฤติกรรมในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของสโมสรฟุตบอล BG Pathum United ของกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสรสามารถวิเคราะห์ได้หลายประการ เพื่อทราบแนวทางในการจัดการด้านต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เข้าชม และเสริมสร้างฐานแฟนคลับให้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ยอดรายได้จากการขายบัตรและการซื้อสินค้าบริเวณสนามสูงขึ้น (เบญญดา จงปรางค์, 2563) สินค้าที่ระลึกสามารถบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว การสร้างประสบการณ์ที่ดีให้แก่แฟนคลับการจัดกิจกรรมพบปะนักเตะ การเปิดโอกาสให้แฟนคลับร่วมกิจกรรมพิเศษ การสร้างความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสโมสร เช่น การให้สิทธิพิเศษแก่สมาชิก การโปรโมทและการตลาดการใช้โซเชียลมีเดียในการโปรโมทสินค้าและกิจกรรมของสโมสรการจัดแคมเปญการตลาดที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพฤติกรรมในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ที่ตอบสนองความต้องการของผู้ชื่นชอบสโมสรจะช่วยเพิ่มความพึงพอใจและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสโมสรและแฟนคลับ ไปสู่การเติบโตของธุรกิจและฐานแฟนคลับที่แข็งแกร่งยิ่งขึ้น แฟนคลับ (Fan Club) เป็นการรวมตัวกันเป็นกลุ่มของผู้รับสารที่มีความสนใจ มีการสื่อสารในเรื่องเดียวกัน ชื่นชอบในสิ่งเดียวกันที่มารวมตัวกัน ซึ่งมีมากมายหลายกลุ่ม โดยแฟนคลับมีการเข้าร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากการรับชมและรับฟัง ที่สะท้อนให้เห็นถึงความผูกพันทางอารมณ์ (Onoparatvibool, V., 2010)

จากความสำคัญของปัจจัยดังดูในสนามแข่งขันฟุตบอลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของสโมสรฟุตบอลบีจีปทุมยูไนเต็ด (BG Pathum United) ของกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสร ซึ่งประเภทของผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมในการตัดสินใจซื้อความพึงพอใจในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ราคาที่เหมาะสม ความสะดวกในการซื้อ การส่งเสริมการขาย การจัดกิจกรรมพิเศษและงานแฟร์เพื่อสร้างความสนใจและกระตุ้นยอดขาย เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการจัดการด้านต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เข้าชมที่จะส่งผลให้ธุรกิจสโมสรฟุตบอลและมีความมั่นคงที่เพิ่มมากขึ้นและมียอดขายได้จากการขายบัตรสูงขึ้นหรือมีพฤติกรรมการใช้จ่ายซื้อสินค้าบริเวณสนามมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสโมสรฟุตบอล BG Pathum United ของกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสร
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสโมสรฟุตบอล BG Pathum United ของกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสรตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนทั่วไปที่เข้าชมการแข่งขันฟุตบอลและกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสร เนื่องจากผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนทั่วไปที่เข้าชมการแข่งขันฟุตบอลและกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสรฟุตบอล BG Pathum United ขนาดกลุ่มตัวอย่างจึงมี จำนวน 400 ตัวอย่าง จากตารางสำเร็จรูปของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือและขั้นตอนการสร้างเครื่องมือหรือแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีการดำเนินการสร้างตามลำดับ ดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากตำรา บทความ เอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกับสิ่งที่ต้องการศึกษา

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มประชาชนทั่วไปที่ชื่นชอบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก สโมสรฟุตบอล BG Pathum United เป็นคำถามที่สามารถเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว มีคำถามรวมทั้งสิ้น 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสโมสรฟุตบอล BG Pathum United ของกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสร ได้แก่ ความถี่ในการใช้บริการ ประเภทการให้บริการ ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง การตัดสินใจเลือกใช้บริการ และช่วงเวลาผู้บริโภคที่มาใช้บริการ

2.3 วิธีตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้านความเชื่อมั่น (Reliability) ดำเนินการโดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด เป็นรูปแบบ มาตรวัด 5 ระดับแบบ ลิเคิร์ต (Likert, R., 1967) คำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา Alpha Coefficient ครอนบาค (Cronbach, L. J., 1970) สำหรับการวิจัยครั้งนี้มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

ของ ครอนบาค ซึ่งเครื่องมือชิ้นนี้ได้ผลการประเมินทั้งฉบับเท่ากับ 0.826 ถือว่าใช้ได้ สามารถนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

3. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยเริ่มส่งแบบสอบถามในเดือน สิงหาคม ถึงตุลาคม พ.ศ. 2567 และได้ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง โดยให้ตอบแบบสอบถามผ่านระบบ (Google Form) ซึ่งผู้วิจัยสามารถเก็บแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 400 ฉบับ จากนั้นนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนประชากร กรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน และนำแบบสอบถามที่ได้ไปบันทึกข้อมูลผ่านคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อใช้วิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

4.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่กับพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสโมสรฟุตบอล BG Pathum United ของกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสร ได้แก่ ค่าไคสแคว (Chi Square Test: χ^2 - test) ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว โดยจัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ลงรหัส (Code) ทำการประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลผ่านคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ การศึกษา ครั้งนี้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย 1) ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ กำหนดค่าของข้อมูลอยู่ในระดับกลุ่มชื่อนามบัญญัติ (Nominal Scales) ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติแบบพรรณนา (Descriptive Statistics) ในรูปการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายข้อมูลที่เป็นลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 2) ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสโมสรฟุตบอล BG Pathum United ของกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสร ได้แก่ ความถี่ในการใช้บริการ ประเภทการใช้บริการ ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง การตัดสินใจเลือกใช้บริการ และช่วงเวลาผู้บริโภคที่มาใช้บริการ โดยทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติแบบพรรณนา (Descriptive Statistics) ในรูปการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 3) ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่กับพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสโมสรฟุตบอล BG Pathum United ของกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสร สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-Square)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่เข้าชมการแข่งขันฟุตบอลสโมสรฟุตบอล BG Pathum United จำนวน 400 ตัวอย่าง ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏรายละเอียด ดังนี้

1. จากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสโมสรฟุตบอล BG Pathum United ของกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสร

1.1 จากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยแสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศชาย	238	59.50
2. อายุต่ำกว่า 20 ปี	126	31.50
3. สถานภาพ โสด	248	62.00
4. อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน	144	36.00
5. ระดับการศึกษา ปวช. /ปวส. /อนุปริญญา	183	45.80
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 20,000 บาท	160	40.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 238 คน ร้อยละ 59.50 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 126 คน ร้อยละ 31.50 มีสถานภาพโสด จำนวน 248 คน ร้อยละ 62.00 มีพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 144 คน ร้อยละ 36.00 มีระดับการศึกษา ปวช./ปวส./อนุปริญญา จำนวน 183 คน ร้อยละ 45.80 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 20,000 บาท จำนวน 160 คน ร้อยละ 40.00

1.2 พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสโมสรฟุตบอล BG Pathum United ของกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสร ได้แก่ ความถี่ในการใช้บริการ ประสิทธิภาพการให้บริการ ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง การตัดสินใจเลือกใช้บริการ และช่วงเวลาผู้บริโภคมานิยมใช้บริการโดยแสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ความถี่ในการใช้บริการน้อยกว่า 1 ครั้ง ต่อเดือน	238	59.50
2. ประสิทธิภาพการให้บริการ	292	73.00
3. ค่าใช้จ่ายต่อครั้งน้อยกว่า 1,000 /บาท	200	50.00
4. การตัดสินใจเลือกใช้บริการเพื่อใช้ประกอบการเชียร์	209	52.30
5. ช่วงเวลาผู้บริโภคมานิยมใช้บริการวันที่มีโปรแกรมแข่งขัน	284	71.00

จากตารางที่ 2 พบว่า พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกส่วนใหญ่ความถี่ในการใช้บริการน้อยกว่า 1 ครั้ง ต่อเดือน จำนวน 238 คน ร้อยละ 59.50 มีประสิทธิภาพการเชียร์ จำนวน 292 คน ร้อยละ 73.00 มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งน้อยกว่า 1,000 บาท จำนวน 200 คน ร้อยละ 50.00 มีการตัดสินใจเลือกใช้บริการเพื่อใช้ประกอบการเชียร์ จำนวน 209 คน ร้อยละ 52.30 มีช่วงเวลาผู้บริโภคมานิยมใช้บริการวันที่มีโปรแกรมแข่งขัน จำนวน 284 คน ร้อยละ 71.00

2. จากการเปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสโมสรฟุตบอล BG Pathum United ของกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสรตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 3 สรุปผลทดสอบสมมติฐานที่ 1 พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสโมสรฟุตบอล BG Pathum United ของกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสรตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสโมสรฟุตบอล BG Pathum United ของกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสร		
	(Chi Square Test : χ^2 - test)	p-value	ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ
1. เพศ	171.454	.001	ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0)
2. อายุ	190.614	.001	ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0)
3. สถานภาพ	166.692	.001	ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0)

ตารางที่ 3 สรุปผลทดสอบสมมติฐานที่ 1 พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสโมสรฟุตบอล BG Pathum United ของกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสรตามปัจจัยส่วนบุคคล (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสโมสรฟุตบอล BG Pathum United ของกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสร		
	(Chi Square Test : χ^2 - test)	p-value	ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ
4. อาชีพ	295.235	.001	ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0)
5. ระดับการศึกษา	227.125	.001	ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0)
6. รายได้	129.653	.001	ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0)

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐาน กลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสรที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันจะมีพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสโมสรฟุตบอล โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาข้อมูลสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสโมสรฟุตบอล BG Pathum United ของกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสร

ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสโมสรฟุตบอล BG Pathum United ของกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสร พบว่า พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกส่วนใหญ่ความถี่ในการใช้บริการน้อยกว่า 1 ครั้ง ต่อเดือน จำนวน 238 คน ร้อยละ 59.50 มีประเภทอุปกรณ์การเชียร์ จำนวน 292 คน ร้อยละ 73.00 มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งน้อยกว่า 1,000 บาท จำนวน 200 คน ร้อยละ 50.00 มีการตัดสินใจเลือกใช้บริการเพื่อใช้ประกอบการเชียร์ จำนวน 209 คน ร้อยละ 52.30 มีช่วงเวลาผู้บริโภคที่มาใช้บริการวันที่มีโปรแกรมแข่งขัน จำนวน 284 คน ร้อยละ 59.50

2. จากการเปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสโมสรฟุตบอล BG Pathum United ของกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสรตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการศึกษาการเปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสโมสรฟุตบอล BG Pathum United ของกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสรตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสรที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันจะมีพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสโมสรฟุตบอล โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรว อังรณกุล ได้ศึกษาเรื่อง ความตั้งใจซื้อสินค้ารับบรรจุภัณฑ์ของผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ทิศนคติต่อสินค้ารับบรรจุภัณฑ์ประกอบด้วย ด้านการคิดใหม่ด้านการลดการใช้ และด้านการหมุนเวียนมาใช้ใหม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้ารับบรรจุภัณฑ์ของผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร (แพรว อังรณกุล, 2565) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญญาดา จงปราณี ได้ศึกษาเรื่อง ความหมายและความสำคัญของสินค้าที่ระลึกมีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สินค้าที่ระลึกมีผลต่อความตั้งใจซื้อ ของนักท่องเที่ยว กล่าวคือ เมื่อนักท่องเที่ยวได้มีการเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ แล้ว เมื่อกลับมายังที่พักอาศัยนักท่องเที่ยวมักจะหาการซื้อ สินค้าที่ระลึกสามารถบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวเช่นโมเดลภาพวาดหรือแม่เหล็กติดตู้เย็นเป็นไปตามสมมติฐานที่หนึ่ง ผลการวิจัยในสมมติฐานที่สอง พบว่า การซื้อ สินค้าที่ระลึกแบบทั่วไปตามร้านค้าห้างสรรพสินค้าหรือสถานี่ให้บริการน้ำมันในจังหวัดต่าง ๆ ไม่มีผลต่อการตั้งใจซื้อของนักท่องเที่ยว (เบญญาดา จงปราณี, 2563) สอดคล้องกับงานวิจัย

ของ ธัญนันท์ โคตรโสภา ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องประดับแหวนเพชรของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องประดับแหวนเพชรของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรส และรายได้แตกต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องประดับแหวนเพชรของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ธัญนันท์ โคตรโสภา, 2563) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาทิพย์ อินทรภักดี ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่ใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่ใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เพศ มีความสัมพันธ์ตามความถี่ในการซื้อ อายุ มีความสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์ในการซื้อ ความถี่ในการซื้อและแหล่งที่ซื้อ อาชีพ มีความสัมพันธ์ตามความถี่ในการซื้อ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์ในการซื้อ และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่ใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ตามความถี่ในการซื้อ ส่วนรายด้านพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์ในการซื้อและผู้เกี่ยวข้องในการซื้อ และด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์ตามความถี่ในการ (จุฑาทิพย์ อินทรภักดี, 2562)

สรุปและข้อเสนอแนะ

องค์ความรู้จากการเปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสโมสรฟุตบอล BG Pathum United ของกลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสรตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มผู้ชื่นชอบสโมสรที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันจะมีพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสโมสรฟุตบอล โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของสโมสรฟุตบอล ซึ่งแนวทางจะช่วยให้ผู้ประกอบการหรือสโมสรสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ดียิ่งขึ้น พร้อมทั้งสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับธุรกิจอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยเห็นว่ากลุ่มผู้บริโภคความชอบและการใช้งานของแต่ละเพศและช่วงอายุเพิ่มตัวเลือกสินค้าในกลุ่มที่ได้รับความนิยม โดยข้อเสนอการศึกษาครั้งต่อไป ได้แก่ 1) ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในระดับที่ลึกซึ้งมากขึ้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและแม่นยำยิ่งขึ้น 2) ควรศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจในมิติต่าง ๆ ที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น และ 3) ควรศึกษาสโมสรอื่น ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- กนกพงศ์ ชัยวารีย์. (2563). พฤติกรรมการชมกีฬาฟุตบอลทีมชาติไทย และความคิดเห็นต่อการใช้บริการที่มีชื่อเสียงเพื่อสื่อสารสนับสนุนทีมชาติไทย. ใน สารนิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จุฑาทิพย์ อินทรภักดี. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่ใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ใน สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการอุตสาหกรรม. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธัญนันท์ โคตรโสภา. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องประดับแหวนเพชรของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ใน สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

- เบญญดา จงปราณี. (2563). ความหมายและความสัมพันธ์ของสินค้าที่ระลึกมีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน สารนิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต สาขาการตลาด. วิทยาลัยการจัดการมหาวิทยาลัยมหิดล.
- แพรว อังธนากุล. (2565). ความตั้งใจซื้อสินค้าได้รับบรรจุภัณฑ์ของผู้บริโภคเจนเนอเรชันวายในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สรารัฐ พุฒนวล. (2562). แนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของผู้ประกอบการธุรกิจร้านกาแฟในจังหวัดระนอง. ใน สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการโลจิสติกส์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- อนุชิต กุลวานิช และคณะ. (2562). กิจกรรมสร้างความสุข 8 ประการที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรทางด้านกีฬาฟุตบอลอาชีพ. วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 8(1), 57-71.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Educational Administration*. (8th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. New York: Wiley & Son.
- Onoparatvibool, V. (2010). Communication factors and the formation and retaining of football fanclub in Thai premier league. In Thesis of the Degree of Master of Arts Program in Development Communication. Chulalongkorn University.

การวิเคราะห์โครงสร้างภาษาและภาพพจน์ของสำนวนจีนในวรรณกรรม “ซีโหว่จี้”*

ANALYSIS OF LANGUAGE STRUCTURE AND FIGURATIVE LANGUAGE OF
CHINESE EXPRESSIONS IN JOURNEY TO THE WEST

ภากร นพฤทธิ์*, วรณต แซ่เซ่น

Phakorn Noparit*, Woranat Saesen

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ยะลา ประเทศไทย

Faculty of Humanities and Social Sciences, Yala Rajabhat University, Yala, Thailand

*Corresponding author E-mail: phakorn.n@yru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างภาษาของสำนวนจีน และเพื่อทำการวิเคราะห์ภาษาภาพพจน์ของสำนวนจีนที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมจีนเรื่อง ซีโหว่จี้ โดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ จากสำนวนเชิงอรรถที่ปรากฏในวรรณกรรมจีนเรื่อง ซีโหว่จี้ ของอู่เจินเอิน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 11 ในเดือนกรกฎาคม ปี ค.ศ. 2013 ของสำนักพิมพ์เหอหนานหมินเหวินเสวีย มีจำนวนทั้งสิ้น 100 ตอน และจำนวนหน้าทั้งหมด 1,162 หน้า เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) พจนานุกรมจีน - ไทย 2) พจนานุกรมมหาสมุทรแห่งคำศัพท์สำนวนจีน 3) พจนานุกรมสำนวนจีน ฉบับใหญ่ และ 4) ตารางความหมายและการจำแนกประเภทโครงสร้างและภาษาภาพพจน์ของสำนวนเชิงอรรถที่ปรากฏในซีโหว่จี้ สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ความถี่ และการวิเคราะห์เอกสารด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างทางภาษาของสำนวนเชิงอรรถที่ปรากฏในซีโหว่จี้ จำนวนทั้งสิ้น 653 สำนวน พบว่า โครงสร้างของสำนวนเชิงอรรถในวรรณกรรมจีน เรื่อง ซีโหว่จี้ สามารถจำแนกออกเป็น 6 ประเภท โดยประเภทที่พบมากที่สุด คือ โครงสร้างแบบคู่ขนาน (联合式) พบจำนวนทั้งสิ้น 394 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 60.34 รองลงมา คือ โครงสร้างแบบประธาน-ภาคแสดง (主谓式) พบจำนวนทั้งสิ้น 102 สำนวน หรือคิดเป็นร้อยละ 15.62 ในส่วนของภาษาภาพพจน์ของสำนวนจีนที่ปรากฏอยู่ในซีโหว่จี้ที่พบมากที่สุด คือ การใช้ถ้อยคำคู่ (对偶) มีจำนวน 238 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 36.45% ของจำนวนสำนวนทั้งหมด รองลงมา คือ อุปมาอุปไมย (比喻) มีจำนวน 217 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 33.23%

คำสำคัญ: โครงสร้างภาษา, ภาษาภาพพจน์, สำนวนจีน, วรรณกรรมจีน, ซีโหว่จี้

Abstract

This article aims to examine the language structure of Chinese expressions appearing in Journey to the West and the figurative language of Chinese expressions in Journey to the West using a qualitative approach. The expressions were chengyu expressions appearing in Journey to the West, penned by Wu Cheng'en 11th edition, July 2013. There were 100 chapters with 1,162 pages. The research tools were 1) A Chinese-Thai dictionary, 2) The Ocean of Chinese Words dictionary, 3) The full Chinese idiomatic phrase dictionary, and 4) A table showing the meaning and classification

* Received January 26, 2025; Revised February 18, 2025; Accepted February 23, 2025

of the language structure and figurative language of Chinese expressions in Journey to the West. Statistics used for the research and analysis were percentage and frequency, and document analysis was done using the content analysis technique. The analytical result was that there were 653 chengyu expressions in Journey to the West that could be divided into six groups. The most common group was the parallel type with 394 expressions or 60.34%, followed by the subject-verb with 102 expressions, or 15.62%. Regarding the most common figurative language in Journey to the West, the antithesis was the most common type with 238 expressions or 36.45%, followed by metaphor with 217 expressions or 33.23%.

Keywords: Language Structure, Figurative, Chinese Expressions, Chinese Literature, Journey to The West

บทนำ

สำนวนเป็นรูปแบบหนึ่งของภาษาที่ใช้คำ วลี หรือประโยคที่มีความหมายเชิงเปรียบเทียบเพื่อเป็นศิลปะธรรมสำหรับคนในสังคม โดยสำนวนสามารถสะท้อนถึงค่านิยม ความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติของคนในสังคมนั้นได้ จึงถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษยชาติ และเมื่อกล่าวถึงภาษาแล้วย่อมไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าภาษาจีนเป็นอีกหนึ่งในภาษาที่สามารถสะท้อนถึงความคิด ความเชื่อ วัฒนธรรม รูปแบบการดำเนินชีวิตของชาวจีนในยุคสมัยต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน โดยสำนวนจีนมีโครงสร้างภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ และมีความหมายแฝงทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย และสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญา นิสัยการใช้ชีวิต ความคิดและความรู้สึกของผู้คนได้อย่างลึกซึ้ง (วนิดา ตั้งเทียนชัย, 2550) ดังนั้น จึงถือได้ว่า สำนวนจีนเป็นแหล่งที่สะท้อนถึงความมั่งคั่งทางภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหลังจากผ่านการตกผลึกโดยคนในสังคมแล้ว คำต่าง ๆ ได้กลายเป็นคำที่มีความหมายและมีโครงสร้างคงที่ ที่สามารถใช้ในการถ่ายทอดความหมายอันลึกซึ้งด้วยถ้อยคำเพียงไม่กี่คำ (พาสรินทร์ วงศ์วุฒิสารوخ, 2554) ฉะนั้นแล้วสำนวนจีนจึงควรค่าแก่การนำมาศึกษา โดยเฉพาะข้อมูลที่สำคัญคือ วรรณกรรมจีน (เปียฉิดา สังสีแก้ว, 2565) เนื่องจากวรรณกรรมจีนอุดมไปด้วยสำนวนที่ใช้มานานหลายศตวรรษในการถ่ายทอดอารมณ์ จินตภาพ และคุณค่าทางวัฒนธรรม จากวรรณกรรมจีนคลาสสิกไปจนถึงวรรณกรรมจีนร่วมสมัย (สุรสิทธิ์ อมรวิชช์ศักดิ์, 2564) และในบรรดานวนิยายคลาสสิกของจีน “ซีโหว่วจี้” นับว่ามีโครงสร้างเนื้อหาที่ซับซ้อนที่สุด เพราะเป็นการผสมผสานความคิดและเนื้อหาของพุทธศาสนา ลัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อ เนื้อหาเรื่องราวไม่เพียงแต่สามารถถ่ายทอดแนวคิดทั้งสามอย่างไปพร้อม ๆ กันได้อย่างลงตัว แต่ยังนำพาอารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์ในสังคมเข้าสู่โลกแห่งเทพเจ้าและปิศาจ การใช้สำนวนที่ดูเคร่งขรึมและเต็มไปด้วยอารมณ์ขันทำให้นวนิยายเรื่องนี้ได้รับความนิยมจากผู้อ่านอย่างแพร่หลาย ในขณะที่ “ซีโหว่วจี้” ในฐานะนวนิยายเรื่องยาวซึ่งมีส่วนที่เป็นสาระสำคัญและภาพลักษณ์ทางศิลปะที่เต็มไปด้วยอารมณ์ขัน มีโครงเรื่องที่มีชีวิตชีวาและหักมุมรวมถึงตัวละครที่มีความหลากหลายจนทำให้เกิดผลงานชิ้นเอกที่หายากในประวัติศาสตร์วรรณกรรมจีนตั้งแต่สมัยราชวงศ์หมิง ซึ่งใน “ซีโหว่วจี้” ได้มีการประยุกต์ใช้สำนวนอยู่มากมาย ที่สะท้อนให้เห็นถึงแก่นแท้ของภาษาและวัฒนธรรมของชาวจีนมาเป็นเวลาช้านานได้อย่างชัดเจน

สำนวนจีนประกอบด้วยคำต่าง ๆ ที่ประกอบกันเป็นกลุ่มคำหรือวลี และสามารถถ่ายทอดความหมายได้โดยตรงหรือโดยอ้อม ทำให้คำพูดมีชีวิตชีวาและเพิ่มสีสันให้กับการสนทนา โครงสร้างของสำนวนจีนมีความซับซ้อนและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว คุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์และคุณสมบัติเชิงความหมายล้วนมีบทบาทในการทำให้สำนวนนั้นมีความโดดเด่นและแตกต่างกัน อีกทั้งการใช้ภาษาภาพพจน์ยังเป็นกลวิธีช่วยให้มองเห็น “ภาพ” และเข้าถึงความรู้สึก ความคิด รวมทั้งสิ่งที่ผู้พูดต้องการถ่ายทอดออกมาได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น และภาพพจน์ยังเป็นที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม ความเชื่อ สภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตของคนในเผ่าพันธุ์ สังคม และชาติต่าง ๆ อีกด้วย

(สิริวรรณพิชา ธนจิราวัฒน์, 2558) ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาสำนวนจีนในวรรณกรรมจีนเรื่อง ซีโหว่จี้ เนื่องจากวรรณกรรมเรื่องนี้จัดว่าเป็นผลงานชั้นยอดของวรรณกรรมจีนที่ควรศึกษา และได้ขึ้นชื่อว่าเป็นหนึ่งในสี่สุดยอดวรรณกรรมที่ยิ่งใหญ่ของจีนที่มีการแพร่หลายและโด่งดังไปทั่วโลก อีกทั้งยังมีนักวิชาการได้ศึกษาวิจัยในแง่มุมที่ต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นในด้านของปรัชญา วัฒนธรรม ภาษาและตัวละครที่อยู่ในวรรณกรรม

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์โครงสร้างภาษาและภาพพจน์ของสำนวนจีนในวรรณกรรม “ซีโหว่จี้” เพื่อให้ทราบถึงโครงสร้างทางภาษาของสำนวนจีนและการใช้ภาษาภาพพจน์ของสำนวนจีนที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรม ซึ่งจะช่วยให้สามารถเข้าใจสำนวนจีนที่อยู่ในวรรณกรรมจีนเรื่องนี้ได้ดียิ่งขึ้น และเพื่อสามารถนำสำนวนจีนเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้อง ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะเกิดประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาสำนวนจีนในวรรณกรรมจีนและผู้เรียนภาษาจีนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างภาษาของสำนวนจีนที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมจีนเรื่อง ซีโหว่จี้
2. เพื่อวิเคราะห์ภาษาภาพพจน์ของสำนวนจีนที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมจีนเรื่อง ซีโหว่จี้

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ รูปแบบของการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อศึกษาโครงสร้างภาษาและการใช้ภาษาภาพพจน์ในสำนวนจีนที่ปรากฏในวรรณกรรมจีนเรื่อง ซีโหว่จี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สำนวนเชิงอรรถที่ปรากฏในวรรณกรรมจีนเรื่อง ซีโหว่จี้ ของอู่เฉิงเอน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 11 ในเดือนกรกฎาคม ปีค.ศ. 2013 สำนักพิมพ์เหรินหมินเหวินเสวีย มีจำนวนทั้งหมด 100 ตอน และจำนวนทั้งหมด 1,162 หน้า (Wu, C., 2013) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรทั้งหมด โดยใช้การรวบรวมข้อมูลแบบครบถ้วน (Total Population Sampling) ซึ่งรวบรวมสำนวนเชิงอรรถทั้งหมดที่ปรากฏใน “ซีโหว่จี้” โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้ 1) สำนวนจีนที่เลือกจากเนื้อหาทั้งหมดต้องเป็นสำนวนประเภท “เชิงอรรถ” (成语) 2) ใช้พจนานุกรมมหาสมุทรแห่งคำศัพท์สำนวนจีน (中华成语辞海) ของ (中华成语辞海编委) และพจนานุกรมสำนวนจีนฉบับใหญ่ (中华成语大词典) ของ 郑微莉 และ 周谦 ในการยืนยันการเลือก และ 3) การศึกษานี้มุ่งเน้นสำนวนเชิงอรรถสี่พยางค์ที่ปรากฏใน “ซีโหว่จี้” โดยพิจารณาสำนวนสาม หก และแปดพยางค์เพิ่มเติม ในกรณีที่พบสำนวนที่ซ้ำกันจะเลือกเพียงหนึ่งสำนวนเพื่อเป็นตัวแทนโดยไม่ซ้ำ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) พจนานุกรมจีน - ไทย ฉบับใหม่ของ เสี่ยวชย เอี่ยมวรเมธ ที่มีคำศัพท์ภาษาจีนถึง 73,400 คำ (เสี่ยวชย เอี่ยมวรเมธ, 2564) 2) พจนานุกรมมหาสมุทรแห่งคำศัพท์สำนวนจีน (中华成语辞海) ของ (中华成语辞海编委会) ที่รวบรวมสำนวนเชิงอรรถ กว่า 40,000 รายการ ซึ่งเหมาะสำหรับนักวิชาการในการใช้อ้างอิงและศึกษา (Editorial Committee of Zhonghua Chengyu Cihai, 2016) 3) พจนานุกรมสำนวนจีนฉบับใหญ่ (中华成语大词典) ของ 郑微莉 และ 周谦 ซึ่งรวบรวมสำนวนเชิงอรรถ กว่า 45,000 รายการ (Zheng, W. & Zhou, Q., 2021) และ 4) ตารางความหมายและการจำแนกประเภทโครงสร้างและภาษาภาพพจน์ของสำนวนเชิงอรรถที่ปรากฏในซีโหว่จี้ ในส่วนของการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้ดำเนินการ ดังนี้ 1) ทำการศึกษาความหมายของสำนวนเชิงอรรถได้ที่รวบรวมอย่างละเอียด 2) ส่งสำนวนเชิงอรรถที่รวบรวมและวิเคราะห์เบื้องต้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นเจ้าของภาษาตรวจสอบ เพื่อยืนยันความถูกต้อง และ 3) ปรับปรุงเครื่องมือวิเคราะห์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์จนถึงเดือน เมษายน ปีพ.ศ. 2567 ในการคัดเลือกสำนวนเชิงอรรถในวรรณกรรมจีนเรื่อง ซีไห่ยวี่ โดยใช้พจนานุกรมจีน - ไทย พจนานุกรม มหาสมุทรแห่งคำศัพท์สำนวนจีนและพจนานุกรมสำนวนจีนฉบับใหญ่ เป็นเครื่องมือช่วยในการระบุและทำความเข้าใจ สำนวนเชิงอรรถที่ปรากฏ จากนั้นนำสำนวนเชิงอรรถทั้งหมดที่รวบรวมได้ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นเจ้าของภาษาตรวจสอบ ความถูกต้องของข้อมูล หลังจากการสำรวจและรวบรวมข้อมูล พบว่าสำนวนเชิงอรรถทั้งหมดที่ได้มี จำนวน 653 สำนวน ซึ่งถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดที่กำหนด

สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กรอบการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ศึกษาโครงสร้างภาษาของสำนวนเชิงอรรถ โดยใช้ทฤษฎีโครงสร้างสำนวนเชิงอรรถของหวางฉิน (Wang, Q., 2004) ซึ่งแบ่งโครงสร้างออกเป็น 7 รูปแบบ ได้แก่ 1) โครงสร้างแบบประธาน - ภาคแสดง (主谓式) 2) โครงสร้างแบบกริยา - กรรม (动宾式) 3) โครงสร้างแบบกริยา - ส่วนเสริม (动补式) 4) โครงสร้างแบบกริยาเรียง (连动式) 5) โครงสร้างแบบคำสองหน้าที่ (兼语式) 6) โครงสร้างแบบหน่วยขยาย - หน่วยหลัก (偏正式) และ 7) โครงสร้างแบบคู่ขนาน (联合式)

2. วิเคราะห์การใช้ภาษาภาพพจน์ของสำนวนเชิงอรรถ โดยใช้ทฤษฎีภาษาภาพพจน์ในสำนวนเชิงอรรถของ หวางฉิน (Wang, Q., 2004) ซึ่งแบ่งการใช้ภาษาภาพพจน์ออกเป็น 7 รูปแบบ ได้แก่ 1) อุปมาอุปไมย (比喻) 2) อติพจน์ (夸张) 3) นามนัย (借代) 4) บุคคลวัตหรือบุคลาธิษฐาน (比拟) 5) การเปรียบ “ต่าง” (对照) 6) โวหารแบบผสม (错综) และ 7) การใช้ถ้อยคำคู่ (对偶)

3. จำแนกประเภทของสำนวนเชิงอรรถตามโครงสร้างภาษาและการใช้ภาษาภาพพจน์ พร้อมอธิบายตัวอย่าง ของแต่ละประเภท

4. สรุปและแสดงผลการวิเคราะห์ในรูปของค่าความถี่ และร้อยละ (Percentage) เพื่อแสดงสัดส่วนของ โครงสร้างทางภาษา และภาษาภาพพจน์ของสำนวนเชิงอรรถที่ปรากฏในซีไห่ยวี่ตามลักษณะต่าง ๆ ที่พบ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์โครงสร้างทางภาษาของสำนวนเชิงอรรถที่ปรากฏในวรรณกรรมจีนเรื่อง ซีไห่ยวี่ จำนวนทั้งสิ้น 653 สำนวน พบว่า โครงสร้างของสำนวนเชิงอรรถในซีไห่ยวี่ สามารถแบ่งออกเป็น 6 ประเภท ซึ่งแสดงผลทางสถิติตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าความถี่ และร้อยละของโครงสร้างของสำนวนเชิงอรรถที่ปรากฏในซีไห่ยวี่

โครงสร้างของสำนวนเชิงอรรถในซีไห่ยวี่	จำนวน	ร้อยละ
1. แบบคู่ขนาน (联合式)	394	60.34
2. แบบประธาน-ภาคแสดง (主谓式)	102	15.62
3. แบบหน่วยขยาย-หน่วยหลัก (偏正式)	88	13.48
4. แบบกริยา-กรรม (动宾式)	37	5.67
5. แบบกริยาเรียง (连动式)	25	3.83
6. แบบส่วนเสริม (补充式)	7	1.07
รวม	653	100

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ค่าความถี่ และร้อยละของโครงสร้างของสำนวนเชิงอรรถที่ปรากฏในซีไห่ยวี่ สรุปได้ ดังนี้ 1) แบบคู่ขนาน (联合式) เป็นโครงสร้างของสำนวนเชิงอรรถที่พบมากที่สุดที่ปรากฏในซีไห่ยวี่ โดยมีจำนวน 394 สำนวน หรือคิดเป็นร้อยละ 60.34 สะท้อนให้เห็นถึงความนิยมของโครงสร้างประเภทนี้ในสำนวนเชิงอรรถที่ ปรากฏในซีไห่ยวี่ เช่น 长生不老 (cháng shēng bù lǎo) หมายถึง อายุยืนยาว “长生” และ “不老”

เป็นคำที่มีความหมายคู่ขนานกัน โดย “长生” หมายถึง “มีชีวิตรยืนยาว” และ “不老” หมายถึง “ไม่แก่เฒ่า” ซึ่งทั้งสองคำนี้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันในเชิงความหมาย และช่วยเสริมกันเพื่อแสดงแนวคิดที่สมบูรณ์ในตัวเอง

สำนวนนี้ปรากฏอยู่ในซีไหววจี ตอนที่ 1 ดังประโยคที่ว่า “风餐夜宿，一心里访问佛仙神圣之道，觅个长生不老之方。” 2) แบบประธาน - ภาคแสดง (主谓式) พบจำนวน 102 สำนวน หรือคิดเป็นร้อยละ 15.62 เป็นโครงสร้างที่พบได้ในลำดับรองลงมาจากแบบคู่ขนาน (联合式) เช่น 飞蛾投火 (fēi é tóu huǒ) หมายถึง แมลงเม่าบินเข้ากองไฟ “飞蛾” เป็นภาคประธาน หมายถึง ตัวแมลงเม่าที่บินเข้าหากองไฟ “投火” เป็นภาคแสดง หมายถึง การที่แมลงเม่าบินเข้าไปในกองไฟ สำนวนทั้งหมดนี้สื่อถึงพฤติกรรมของแมลงเม่าที่พุ่งตัวเข้าไปในกองไฟ โดยเปรียบเทียบถึงการที่คนไม่กลัวอันตรายและยอมเสี่ยงทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมักจะนำไปสู่ความพินาศ

สำนวนนี้ปรากฏอยู่ในซีไหววจี ตอนที่ 97 ดังประโยคที่ว่า “这一去，却似飞蛾投火，反受其殃。” 3) แบบหน่วยขยาย - หน่วยหลัก (偏正式) พบจำนวน 88 สำนวน หรือคิดเป็นร้อยละ 13.48 ซึ่งเป็นโครงสร้างที่พบได้ในลำดับที่สาม เช่น 随机应变 (suí jī yìng biàn) หมายถึง ปรับตัวไปตามสถานการณ์พลิกแพลงไปตามสถานการณ์ “随机” หมายถึง ตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ เป็นคำที่ขยายหรือกำหนดความหมายของ “应变” ซึ่งหมายถึง การปรับตัวตามสถานการณ์เฉพาะเจาะจง สำนวนทั้งหมดสื่อความหมายว่า “การปรับตัวอย่างยืดหยุ่นตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์” สำนวนนี้ปรากฏอยู่ในซีไหววจี ตอนที่ 15 ดังประโยคที่ว่า “可以随机应变，救得你急苦之灾。” 4) แบบกริยา - กรรม (动宾式) พบจำนวน 37 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 5.67 จัดอยู่ในลำดับที่สี่ของโครงสร้างที่พบ เช่น 将功折罪 (jiāng gōng zhé zuì) หมายถึง เอาความดีความชอบไปลบล้างโทษ “将功” เป็นโครงสร้างกริยา - กรรม หมายถึง “ใช้ความดีความชอบ” ส่วน “折罪” ก็เป็นโครงสร้างกริยา - กรรมเช่นเดียวกัน หมายถึง “ลบล้างความผิด” สำนวนทั้งหมดนี้รวมกันหมายถึง “ใช้ความดีความชอบเพื่อลบล้างความผิด” สำนวนนี้ปรากฏอยู่ในซีไหววจี ตอนที่ 19 ดังประโยคที่ว่า “这里持斋把素，教我跟随那取经人往西天拜佛求经，将功折罪。” 5) แบบกริยาเรียง (连动式) พบจำนวน 25 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 3.83 เป็นโครงสร้างที่มีความถี่รองลงมาในลำดับที่ห้า เช่น 拔刀相助 (bá dāo xiāng zhù) หมายถึง ยื่นมือออกมาช่วย ยื่นมือช่วยเหลือ “拔刀” เป็นการกระทำแรก หมายถึง การชักดาบออกมา “相助” เป็นการกระทำที่สอง หมายถึง การช่วยเหลือผู้อื่น โดยสำนวนทั้งหมดนี้หมายถึง “การชักดาบออกมาช่วยเหลือผู้อื่น” โดยเปรียบเทียบถึงความกล้าหาญในการช่วยเหลือคนอื่นในยามคับขัน อันตราย สำนวนนี้ปรากฏอยู่ในซีไหววจี ตอนที่ 6 ดังประโยคที่ว่า “天使请回，吾当就去拔刀相助也。” และ 6) แบบส่วนเสริม (补充式) พบเพียง 7 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 1.07 ถือเป็นโครงสร้างที่พบน้อยที่สุดในสำนวนเชิงอรรถที่ปรากฏในซีไหววจี เช่น 变化多端 (biàn huà duō duān) หมายถึง เปลี่ยนแปลงไปมากมายหลายอย่าง “变化” เป็นส่วนหลัก หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ “多端” เป็นส่วนขยายเพิ่มเติม โดยอธิบายความ หมายถึง “变化” มีหลายด้านและหลากหลายรูปแบบ สำนวนทั้งหมดนี้เน้นย้ำถึงความหลากหลายและความซับซ้อนของการเปลี่ยนแปลง สำนวนนี้ปรากฏอยู่ในซีไหววจี ตอนที่ 32 ดังประโยคที่ว่า “那怪果然神通广大，变化多端。”

สรุปได้ว่า โครงสร้างแบบคู่ขนาน (联合式) เป็นโครงสร้างที่พบมากที่สุด มีจำนวน 394 สำนวน (60.34%) รองลงมา คือ โครงสร้างแบบประธาน - ภาคแสดง (主谓式) จำนวน 102 สำนวน (15.62%) และโครงสร้างแบบหน่วยขยาย-หน่วยหลัก (偏正式) จำนวน 88 สำนวน (13.48%) ตามลำดับ ส่วนโครงสร้างแบบกริยา - กรรม (动宾式) และโครงสร้างแบบกริยาเรียง (连动式) พบจำนวน 37 สำนวน (5.67%) และ 25 สำนวน (3.83%) ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบโครงสร้างแบบส่วนเสริม (补充式) จำนวน 7 สำนวน (1.07%) ซึ่งเป็นโครงสร้างที่พบน้อยที่สุดในสำนวนเชิงอรรถของซีไหววจี

ผลจากการวิเคราะห์การใช้ภาษาภาพพจน์ของสำนวนเชิงอรรถที่ปรากฏในวรรณกรรมจีนเรื่อง ซื่อหยวจี้ จำนวนทั้งสิ้น 653 สำนวน พบว่า ภาษาภาพพจน์ของสำนวนเชิงอรรถในซื่อหยวจี้ สามารถแบ่งออกเป็น 6 ประเภท ซึ่งแสดงผลทางสถิติตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าความถี่ และร้อยละของจำนวนภาษาภาพพจน์ของสำนวนเชิงอรรถที่ปรากฏในซื่อหยวจี้

ภาษาภาพพจน์ของสำนวนเชิงอรรถในซื่อหยวจี้	จำนวน	ร้อยละ
1. การใช้ถ้อยคำคู่ (对偶)	238	36.45
2. อุปมาอุปไมย (比喻)	217	33.23
3. อติพจน์ (夸张)	157	24.04
4. การซ้ำคำ (叠字)	28	4.29
5. นามนัย (借代)	8	1.23
6. การเรียงถ้อยคำ (排比)	5	0.77
รวม	653	100

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ค่าความถี่ และร้อยละของจำนวนภาษาภาพพจน์ของสำนวนเชิงอรรถที่ปรากฏในซื่อหยวจี้ สามารถสรุปได้ ดังนี้ 1) การใช้ถ้อยคำคู่ (对偶) เป็นประเภทที่พบมากที่สุด มีจำนวน 238 สำนวน คิดเป็น 36.45% ของจำนวนสำนวนทั้งหมด เช่น 背义忘恩 (bèi yì wàng ēn) หมายถึง ลืมบุญคุณที่คนอื่นมีต่อตัวเอง และทำสิ่งที่ทรยศต่อผู้มีพระคุณ ในสำนวนนี้คำว่า “背义” และ “忘恩” มีความสัมพันธ์แบบคู่ขนานกัน ทั้งสองวลีมีโครงสร้างที่สมมาตรและมีความหมายที่เกี่ยวข้องกัน “背义” หมายถึง การทรยศต่อคุณธรรม ส่วน “忘恩” หมายถึง การลืมบุญคุณ ซึ่งสร้างประโยคที่มีความสมดุลและช่วยเพิ่มจังหวะในภาษาให้มีความไพเราะมากขึ้น สำนวนนี้ปรากฏอยู่ในซื่อหยวจี้ ตอนที่ 8 ดังประโยคที่ว่า “我只道他背义忘恩，那知他被人谋死。” 2) อุปมาอุปไมย (比喻) มีจำนวน 217 สำนวน คิดเป็น 33.23% เช่น 捉影捕风 (zhuō yǐng bǔ fēng) หมายถึง การอุปมาว่าสิ่งที่ไม่ได้อยู่จริงหรือการคาดเดาโดยไม่มีหลักฐาน ในสำนวนนี้คำว่า “影” และ “风” เป็นสิ่งที่ เป็นนามธรรม ใช้เพื่อเปรียบเทียบกับสิ่งที่เลื่อนลอย ไม่มีตัวตน หรือไม่เป็นจริง สำนวนเชิงอรรถนี้ใช้ “捉影” และ “捕风” เป็นการเปรียบเทียบเชิงภาพลักษณ์ถึงการกระทำที่ไร้ประโยชน์ หรือการพยายามไล่ตามสิ่งที่ไม่สมจริงหรือไม่มีมูลความจริง สำนวนนี้ปรากฏอยู่ในซื่อหยวจี้ ตอนที่ 25 ดังประโยคที่ว่า “就拿住他，也似抟砂弄汞，捉影捕风。” 3) อติพจน์ (夸张) มีจำนวน 157 สำนวน คิดเป็น 24.04% เช่น 起死回生 (qǐ sǐ huí shēng) หมายถึง พ้นชีวิตกลับคืนมาได้ ชุบชีวิตให้ฟื้นคืนได้ ในสำนวนนี้คำว่า “起死” หมายถึง การทำให้คนที่เสียชีวิตกลับมามีชีวิตอีกครั้ง ส่วน “回生” หมายถึง การทำให้ชีวิตกลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้ง ซึ่งในความเป็นจริงมักเป็นไปได้ ดังนั้น สำนวนนี้จึงใช้อติพจน์ (夸张) เพื่อสื่อถึงทักษะทางการแพทย์หรือความสามารถที่น่าอัศจรรย์อย่างยิ่ง สำนวนนี้ปรากฏอยู่ในซื่อหยวจี้ ตอนที่ 83 ดังประโยคที่ว่า “念动起死回生 真言，哪吒遂得了性命。” 4) การซ้ำคำ (叠字) พบทั้งสิ้น 28 สำนวน คิดเป็น 4.29% เช่น 轰轰烈烈 (hōng hōng liè liè) หมายถึง เกริกก้อง สะเทือนเลื่อนลั่น ในสำนวนนี้คำว่า “轰轰” และ “烈烈” เป็นคำซ้ำกัน โดย “轰轰” ใช้บรรยายถึงเสียงที่ดังกึกก้อง และ “烈烈” ใช้บรรยายถึง ความยิ่งใหญ่ และทรงพลัง การใช้คำซ้ำช่วยเพิ่มจังหวะและพลังในภาษา ทำให้การสื่อสารดูมีชีวิตชีวาและน่าประทับใจมากขึ้น สำนวนนี้ปรากฏอยู่ในซื่อหยวจี้ ตอนที่ 78 ดังประโยคที่ว่า “起初时，还荡荡悠悠；次后来，就轰轰烈烈。” 5) นามนัย (借代) พบ 8 สำนวน คิดเป็น 1.23% เช่น 三魂七魄 (sān hún qī pò) หมายถึง สามดวงจิตเจ็ดวิญญาณ ในสำนวนนี้คำว่า “三魂七魄” มิได้หมายถึง ดวงจิตสามดวงและวิญญาณเจ็ดดวงตามความหมายตรงตัว แต่ใช้ภาพลักษณ์นี้เป็นการอุปมาแทนสภาพจิตใจ พลังชีวิต หรือความสมบูรณ์ของจิตวิญญาณของมนุษย์ สำนวนนี้ปรากฏอยู่ในซื่อหยวจี้ ตอนที่ 29 ดังประโยคที่ว่า “三魂七魄，倏忽阴司，

已作无常之客。” และ 6) การเรียงถ้อยคำ (排比) พบ 5 สำนวน คิดเป็น 0.77% เช่น 妖魔鬼怪 (yāo mó guǐ guài) หมายถึง ภูตผีปีศาจ ในสำนวนนี้คำว่า “妖 (ปีศาจ)” “魔 (มาร)” “鬼 (ผี)” และ “怪 (อสูร)” เป็นคำที่เรียงลำดับอย่างสอดคล้องกัน โครงสร้างนี้ก่อให้เกิดการสรรคำซ้ำอย่างเป็นระเบียบ ซึ่งช่วยเสริมให้สำนวนมีน้ำหนักและแสดงความหมายได้อย่างมีพลังมากขึ้น ทั้งสี่คำนี้ต่างหมายถึงสิ่งเหนือธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับปีศาจ ผี หรือสิ่งชั่วร้าย สำนวนนี้ปรากฏอยู่ในซีไหยวี้ ตอนที่ 22 ดังประโยคที่ว่า “我不是那妖魔鬼怪，也不是少姓无名。”

สรุปได้ว่า การใช้ภาษาภาพพจน์ของสำนวนเชิงอรรถในซีไหยวี้ ได้ใช้ถ้อยคำคู่ (对偶) และอุปมาอุปไมย (比喻) เป็นประเภทภาษาภาพพจน์ที่มีการใช้มากที่สุดในซีไหยวี้ โดยมีสัดส่วนรวมกันเกือบ 70% ของสำนวนเชิงอรรถทั้งหมด รองลงมาคือ อติพจน์ (夸张) มีจำนวน 157 สำนวน คิดเป็น 24.04% และการซ้ำคำ (叠字) พบเพียง 28 สำนวน คิดเป็น 4.29% ภาษาภาพพจน์ของสำนวนเชิงอรรถในซีไหยวี้ที่มีการใช้น้อยที่สุดได้แก่ นามนัย (借代) พบ 8 สำนวน คิดเป็น 1.23% และการเรียงถ้อยคำ (排比) พบเพียง 5 สำนวน คิดเป็น 0.77% ของทั้งหมด ซึ่งสองประเภทรวมกันมีสัดส่วนที่ 2.00%

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

โครงสร้างภาษาของสำนวนจีนที่ปรากฏอยู่ในซีไหยวี้ ชี้ให้เห็นว่า โครงสร้างทางภาษาและภาษาภาพพจน์ของสำนวนเชิงอรรถใน “ซีไหยวี้” มีลักษณะเฉพาะที่สะท้อนความสลับซับซ้อนและความหลากหลายทางวัฒนธรรมของจีนโบราณอย่างเด่นชัด โดยเฉพาะโครงสร้างแบบคู่ขนาน (联合式) ซึ่งมีสัดส่วนถึงร้อยละ 60.34 ของสำนวนเชิงอรรถทั้งหมด ถือเป็นโครงสร้างที่พบมากที่สุด โดยโครงสร้างนี้มีลักษณะสมมาตรและเชื่อมโยงความหมายของคำในลักษณะเสริมกัน เช่น สำนวน “长生不老” ในซีไหยวี้ ตอนที่ 1 ดังประโยคที่ว่า “风餐夜宿，一心里访问佛仙神圣之道，觅个长生不老之方。” ซึ่งสะท้อนแนวคิดทางปรัชญาและความเชื่อเรื่องความเป็นอมตะ การใช้โครงสร้างแบบนี้ไม่เพียงเพิ่มความไพเราะของภาษา แต่ยังช่วยเน้นย้ำความหมายในตัวบทได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พาสินันท์ วงศ์วุฒิสาราช ที่กล่าวไว้ว่า โครงสร้างแบบคู่ขนาน (联合式) เป็นองค์ประกอบสำคัญในโครงสร้างไวยากรณ์ของสำนวนจีนใน “ซีไหยวี้” โดยเฉพาะการนำตัวเลขพื้นฐานมาผสมผสานกับคำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ หรือคำลักษณนามในรูปแบบคู่ขนาน ซึ่งนับเป็นเอกลักษณ์เด่นของสำนวนจีนในยุคของซีไหยวี้ (พาสินันท์ วงศ์วุฒิสาราช, 2554) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปานดวงใจ บุญจนาวิโรจน์ ที่ได้ศึกษาวินิจฉัยเรื่อง การสำรวจโครงสร้างสำนวนจีนที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ที่พบว่า จากการศึกษาโครงสร้างสำนวนจีนที่ใช้ในชีวิตประจำวันที่ปรากฏในแบบเรียน A Course in Chinese Colloquial Idioms และเอกสารคู่มือ HSK Spoken Idioms จำนวน 258 สำนวน พบว่า มีการใช้โครงสร้างแบบคู่ขนานมากถึง 43 สำนวน (ปานดวงใจ บุญจนาวิโรจน์, 2565) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Wang, Y. ที่ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาสำนวนภาษาจีนใน “ซีไหยวี้” ที่พบว่า สำนวนใน “ซีไหยวี้” มีการกระจายโครงสร้างที่หลากหลาย แต่โครงสร้างแบบคู่ขนาน (联合式) ยังคงมีบทบาทสำคัญในการสื่อความหมายและสร้างจังหวะทางภาษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า โครงสร้างแบบคู่ขนาน (联合式) เป็นองค์ประกอบสำคัญในสำนวนจีนที่ปรากฏอยู่ในซีไหยวี้ได้อย่างชัดเจน (Wang, Y., 2014) นอกจากนี้โครงสร้างแบบคู่ขนาน (联合式) ซึ่งมีสัดส่วนมากถึงร้อยละ 60.34 แล้ว สำนวนเชิงอรรถที่ทำการศึกษาครั้งนี้ยังมีการใช้โครงสร้างแบบประธาน - ภาคแสดง (主谓式) ซึ่งมีจำนวนมากเป็นอันดับที่ 2 โดยพบจำนวนทั้งสิ้น 102 สำนวน หรือคิดเป็นร้อยละ 15.62 ซึ่งสอดคล้องผลการศึกษาของ รัฐพร ปานมณี ที่ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาและพัฒนารูปแบบการสอนไวยากรณ์ประโยค “把” (bǎ) ของผู้เรียนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาในเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ที่พบว่า

ประโยคในภาษาจีนส่วนใหญ่จะประกอบด้วยภาคประธาน และภาคแสดงโดยจะมีคำหลักในภาคประธาน “中心语” เป็นเป้าหมายในการบรรยาย การพรรณนา หรือในการอธิบายของภาคแสดง โดยนับเป็นหัวเรื่องของภาคแสดง (รัฐพร ปานมณี, 2567) ดังเช่นตัวอย่างจากการศึกษาของผู้วิจัยครั้งนี้ คือ สำนวน 飞蛾投火 (fēi é tóu huǒ) ในซีโหยวจี ตอนที่ 97 ดังประโยคที่ว่า “这一去，却似飞蛾投火，反受其殃。” ซึ่งในสำนวนนี้ “飞蛾” เป็นภาคประธาน หมายถึงตัวแมลงเม่าที่บินเข้าหาหลอดไฟ ในขณะที่ภาคแสดง คือ บทที่ทำหน้าที่ในการบรรยาย ขยายความบทประธาน ซึ่งภาคแสดงหรือบทกริยาของประโยคภาษาจีนส่วนใหญ่มักจะเป็นคำกริยา และคำกริยาที่เป็นบทกริยาจะไม่มีการเปลี่ยนรูป โดย “投火” เป็นภาคแสดง หมายถึง การที่แมลงเม่าบินเข้าไปในหลอดไฟ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พาสนินทร์ วงศ์วุฒิสโรช ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนในซีโหยวจีกับฉบับแปลภาษาไทยไซอิ๋ว ที่พบว่า โครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนจีนใน ซีโหยวจี สามารถจัดเป็น 7 ประเภทหลัก และรูปแบบที่พบมากเป็นอันดับต้น ๆ คือ โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดงเช่นเดียวกัน (พาสนินทร์ วงศ์วุฒิสโรช, 2554)

ผลการวิเคราะห์ภาษาภาพพจน์ของสำนวนจีนที่ปรากฏอยู่ในเรื่องซีโหยวจี ในส่วนของภาษาภาพพจน์ ผลการวิจัยพบว่า การใช้ถ้อยคำคู่ (对偶) เป็นกลวิธีที่พบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.45 เช่น สำนวน 背义忘恩 (bèi yì wàng ēn) ใน ซีโหยวจี ตอนที่ 8 ดังประโยคที่ว่า “我只道他背义忘恩，那知他被人谋死。” ซึ่งเป็นการใช้ ถ้อยคำคู่ที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน โดยคำว่า “背义” และ “忘恩” ต่างมีความหมายเกี่ยวกับการกระทำที่ไม่ซื่อสัตย์และไร้ความกตัญญู การใช้ถ้อยคำคู่ในสำนวนนี้อาศัยโครงสร้างที่ สมมาตร เพื่อสร้างจังหวะของคำที่ไพเราะ สั้น และกะทัดรัด ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของเชิงอวีในวรรณกรรมจีน ทั้งนี้ การใช้ถ้อยคำคู่สามารถแบ่งออกเป็น ถ้อยคำคู่ที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน และรูปแบบอื่น ๆ ตามบริบทของการใช้ ซึ่งสอดคล้องกับ พิริยา สุรขจร ที่กล่าวว่า การใช้ถ้อยคำคู่ที่มีความหมายแย้งกัน และการใช้ถ้อยคำคู่ที่มีความหมายต่อเนื่องกัน คือ การใช้ถ้อยคำคู่ที่มีความหมายในเชิงรับส่งกัน (พิริยา สุรขจร, 2558) ดังนั้น การใช้ถ้อยคำคู่ จึงถูกนำมาใช้ในสำนวนจีนที่ปรากฏอยู่ในซีโหยวจี เพราะสามารถใช้ในการสื่อสารได้น่าสนใจ กระชับ และมีความสละสลวยของภาษาเนื่องจากมีการสัมผัสเสียงของคำในประโยค ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กัลยาณี กฤตโตปการกิต ที่ศึกษาเรื่อง กลวิธีทางวาทศาสตร์ในคำขวัญสิ่งแวดล้อมภาษาจีน ที่พบว่า ในด้านไวยากรณ์ของคำขวัญ สิ่งแวดล้อมภาษาจีน พบว่า มีการใช้โครงสร้างประโยคหลากหลาย โดยที่พบมาก คือ การใช้ประโยคเดียว และประโยคถ้อยคำคู่ (กัลยาณี กฤตโตปการกิต, 2562) ภาษาภาพพจน์ของสำนวนจีนที่ปรากฏอยู่ในซีโหยวจีที่พบมากเป็นอันดับรองลงมา คือ การใช้อุปมาอุปไมย (比喻) คิดเป็นร้อยละ 33.23 เช่น สำนวน 捉影捕风 (zhuō yǐng bǔ fēng) ใน ซีโหยวจี ตอนที่ 25 ดังประโยคที่ว่า “就拿住他，也似抔砂弄汞，捉影捕风。” โดยคำว่า “捉影捕风” แสดงให้เห็นถึงความพยายามที่สูญเปล่าในการจับสิ่งที่ไร้ตัวตน เหมือนกับการพยายามจับกุมขุนหงอกที่มักจะหนีรอดไปได้เสมอ ซึ่งสะท้อนถึงความพยายามของผู้ประพันธ์ในการใช้ภาษาเชิงวรรณศิลป์ เพื่อสร้างอารมณ์และความน่าสนใจให้แก่ตัวบท เนื่องจากคำอุปมาอุปไมย เป็นเครื่องมือทางงานเขียนที่ได้ผลดีที่สุดชนิดหนึ่ง เป็นการนำสิ่งหนึ่งทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิตไปเปรียบเทียบกับอีกสิ่งหนึ่งที่จะมีหรือไม่มีชีวิตก็ได้ เพื่อทำให้เกิดจินตภาพ ทำให้เข้าใจและเห็นภาพลักษณะต่าง ๆ ทั้งรูป รส สี กลิ่น อุณหภูมิ การกระทำของตัวละครหรือฉากในงานเขียน ให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจตามความตั้งใจของผู้ประพันธ์ (ฐิติชญา อัครเดชเรืองศรี, 2562) และยังสามารถสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สนิทวรรณพิชา ธนจิราวัฒน์ ที่ทำการศึกษารื่อง การศึกษาเปรียบเทียบภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมผ่านสำนวนไทย จีน อังกฤษ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิริยา สุรขจร ที่ทำการศึกษารื่อง การศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีทางวาทศาสตร์เชิงอุปมาของสำนวนจีนทางพุทธศาสนากับสำนวนไทยที่มีความหมายใกล้เคียงกัน ที่มีผลการศึกษาที่พบเป็นไปในแนวทางเดียวกัน คือ การใช้ภาษาภาพพจน์ เช่น อุปมาอุปไมย มีบทบาทสำคัญในการสะท้อนวัฒนธรรมและความคิดทางปรัชญาที่แฝงอยู่ในสำนวนจีน โดยเฉพาะในงานวรรณกรรม

ที่มีอิทธิพลทางศาสนาอย่าง “ซีโหยวจี” (สิริวรรณพิชา ธนจิราวัฒน์, 2558); (พิริยา สุรขจร, 2558) นอกจากนั้น ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Zhang, J. ที่ทำการศึกษาเรื่อง ศึกษาลักษณะเด่นการใช้กลวิธีทางวาทศาสตร์ใน คำขวัญสิ่งแวดล้อมของจีน ที่พบว่า กลวิธีทางวาทศาสตร์ในคำขวัญสิ่งแวดล้อมของจีนที่พบได้บ่อยครั้ง คือ กลวิธี ทางวาทศาสตร์ประเภทการอุปมาอุปไมย อุปลักษณ์ (比喻) (Zhang, J., 2013)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า โครงสร้างภาษาของสำนวนเชิงอรรถที่ปรากฏในเรื่องซีโหยวจี มีความหลากหลาย โดยโครงสร้างแบบคู่ขนาน (联合式) เป็นประเภทที่พบมากที่สุด สะท้อนถึงความนิยมในการใช้โครงสร้างที่มีความสมดุลและเชื่อมโยงความหมายในเชิงเสริมสร้าง นอกจากนี้ยังพบโครงสร้างอื่น ๆ เช่น โครงสร้างประธาน ภาคแสดง (主谓式) และโครงสร้างหน่วยขยาย - หน่วยหลัก (偏正式) ซึ่งช่วยเพิ่มความหลากหลายใน ลักษณะการใช้ภาษาในตัวบท ในส่วนของภาษาภาพพจน์ของสำนวนเชิงอรรถที่ปรากฏในเรื่องซีโหยวจีการใช้ถ้อยคำคู่ (对偶) และอุปมาอุปไมย (比喻) เป็นกลวิธีหลักที่พบมากที่สุด โดยถ้อยคำคู่มีบทบาทสำคัญในการสร้างความสมมาตรและจังหวะทางภาษา ขณะที่อุปมาอุปไมยช่วยสื่อสารแนวคิดเชิงปรัชญาและสร้างภาพลักษณ์ที่ ชัดเจนให้กับเนื้อหา ผลการวิจัยนี้ยังสะท้อนถึงลักษณะเฉพาะของ “ซีโหยวจี” ในฐานะวรรณกรรมคลาสสิกที่มีความโดดเด่นในการผสมผสานระหว่างศิลปะการใช้ภาษาและแนวคิดทางปรัชญา อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้มี ข้อจำกัดในแง่ของการวิเคราะห์ที่มุ่งเน้นเฉพาะสำนวนเชิงอรรถในซีโหยวจี ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมสำนวนจีนในแหล่งข้อมูล อื่น ๆ ของวรรณกรรมจีน การศึกษาในอนาคตอาจพิจารณาเปรียบเทียบโครงสร้างและการใช้ภาพพจน์ในงาน วรรณกรรมจีนเรื่องอื่น ๆ เพื่อขยายมิติการวิเคราะห์ จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้าง ภาษาและภาษาภาพพจน์ของสำนวนจีนในวรรณกรรมจีนเรื่องอื่น เช่น สามก๊ก (三国演义) หรือความฝันในหอแดง (红楼梦) เพื่อเพิ่มมิติทางวรรณกรรมเปรียบเทียบ รวมถึงการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างสำนวนเชิงอรรถกับ บริบททางวัฒนธรรมและสังคมจีน เพื่อเข้าใจความหมายในเชิงลึก 2) ควรมีการศึกษาด้านการแปลและการตีความ สำนวนเชิงอรรถเพิ่มเติม เพื่อความเข้าใจที่ครอบคลุมในบริบทที่กว้างขึ้น นอกเหนือจากการศึกษาโครงสร้างภาษา และภาษาภาพพจน์ของสำนวนจีนในวรรณกรรมจีน และ 3) ควรศึกษาในประเด็นที่น่าสนใจอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การศึกษาทัศนคติที่สะท้อนอยู่ในสำนวนจีนในวรรณกรรม ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจถึงวัฒนธรรมของจีน ในแง่มุมต่าง ๆ ที่ถูกถ่ายทอดผ่านวรรณกรรมจีน เช่น อุดมคติ ความเชื่อ วิธีการใช้เหตุผล ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กัลยาณี กฤตโตปการกิต. (2562). กลวิธีทางวาทศาสตร์ในคำขวัญสิ่งแวดล้อมภาษาจีน. วารสารภาษา ศาสนา และ วัฒนธรรม, 8(2), 64-99.
- ฐิติชญา อัครเดชเรืองศรี. (2562). การศึกษาการใช้คำอุปมาอุปไมยในนวนิยายเรื่อง อันนา คาเรนินา ของเลิฟ ตอล สตอย. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัสเซียศึกษา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เอียร์ชัย เอี่ยมวรเมธ. (2564). พจนานุกรมจีน - ไทย ฉบับใหม่. กรุงเทพมหานคร: รวมสาส์น.
- ปานดวงใจ บุญจนาวิโรจน์. (2565). การสำรวจโครงสร้างสำนวนจีนที่ใช้ในชีวิตประจำวัน. วารสารอักษราพิบูล, 3(2), 1-18.
- ปิยธิดา สังข์แก้ว. (2565). ศึกษาเนื้อหาของสำนวนภาษาจีนที่สะท้อนวัฒนธรรมจีนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาสำนวนและสุภาษิตจีนของหลักสูตรภาษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏ. วารสารมนุษย์และสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 7(1), 36-51.

- พาสนินทร์ วงศ์วุฒิสโรช. (2554). การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนใน ซีโหยวจี กับฉบับแปลภาษาไทย ไซอิ๋ว. ใน วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิริยา สุรขจร. (2558). การศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีทางวาทศาสตร์เชิงอุปมาของสำนวนจีนทางพุทธศาสนากับ สำนวนไทยที่มีความหมายใกล้เคียงกัน. วารสารจีนศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 8(2), 36-73.
- รัฐพร ปานมณี. (2567). การศึกษาและพัฒนารูปแบบการสอนไวยากรณ์ประโยค“把”(bǎ) ของผู้เรียนภาษาจีน ระดับอุดมศึกษาในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC). e-Journal of Education Studies, Burapha University, 6(2), 92-105.
- วนิดา ตั้งเทียนชัย. (2550). สำนวนจีน: โครงสร้างทางภาษาและเจตนาการใช้. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- สิริวรรณพิชา ธนจิราวัฒน์. (2558). การศึกษาเปรียบเทียบภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมผ่านสำนวนไทย จีน อังกฤษ. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- สุรสิทธิ์ อมรณชิตศักดิ์. (2564). การปะทะสังสรรค์ของคติขงจื้อ เต๋า พุทธในตัวละครหองคงในวรรณกรรมไซอิ๋ว. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 21(2), 159-168.
- Editorial Committee of Zhonghua Chengyu Cihai. (2016). Zhonghua chengyu cihai. Changsha: Hunan Education Press.
- Wang, Q. (2004). Hanyu shuyu lun. Jinan: Shandong Education Press.
- Wang, Y. (2014). A Study of Chinese Idioms in Xi You Ji. Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior, 18(2), 523-534.
- Wu, C. (2013). Journey to the West. (11th ed.). Beijing: People's Literature Publishing House.
- Zhang, J. (2013). Research on eco-friendly slogans. Journal of Neurolinguistics, 26(1), 89-112.
- Zheng, W. & Zhou, Q. (2021). Zhonghua chengyu da cidian. (2nd ed.). Beijing: The Commercial Press International Co., Ltd.

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้
5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving Process)
และเทคนิค KWDL เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ
เรื่องแสงเชิงรังสีและแสงเชิงคลื่น รหัส ว30203 วิชาฟิสิกส์ 3 (รายวิชาเพิ่มเติม)
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*

DEVELOPING A PHYSICS INSTRUCTIONAL PACKAGE BY USING 5E
INQUIRY-BASED LEARNING CYCLE MODEL COMBINED WITH PROBLEM-SOLVING
PROCESS AND KWDL TECHNIQUE FOR MATHAYOMSUKSA 5 STUDENTS:
ENHANCING INTEGRATED SCIENTIFIC PROCESS IN THE STUDY OF
LIGHT AS WAVES AND ELECTROMAGNETIC RADIATION

ทวิพงศ์ ศรีสุวรรณ

Tawipong Srisuwan

โรงเรียนสุราษฎร์ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ประเทศไทย

Suratthani School, The Secondary Educational Service Area Office Suratthani, Chumphon, Thailand

Corresponding author E-mail: krutao@st.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา 2) หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฯ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 3) หาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมฯ ให้มีค่าดัชนีประสิทธิผลตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป 4) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียน 5) เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการก่อนและหลังเรียนของนักเรียน 6) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน เป็นวิจัยแบบกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนโรงเรียนสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ชั้น ม.5 ห้อง 4 จำนวน 35 คน ปีการศึกษา 2567 ภาคเรียนที่ 1 ได้จากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบประเมินความสอดคล้องของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5) แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ และ 6) แบบสอบถามความพึงพอใจ ผลวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมฯ ประกอบด้วย คำแนะนำการใช้สำหรับครูและนักเรียน ขั้นตอนการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน ใบกิจกรรม ใบความรู้ แบบฝึกหัด บรรณานุกรมและเฉลยที่พัฒนาขึ้น 10 ชุด มีความสอดคล้องโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.95 2) ชุดกิจกรรมฯ มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 มีค่าเท่ากับ 83.07/81.24 3) ชุดกิจกรรมฯ มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.74 4) คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 5) คะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 6) ภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

* Received January 16, 2025; Revised February 19, 2025; Accepted February 23, 2025

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมการเรียนรู้, กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E), กระบวนการแก้ปัญหา, เทคนิค KWDL, ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ

Abstract

The objectives of this research article were: 1) To develop a Physics Instructional Package. 2) To determine the efficiency of the Physics Instructional Package, ensuring it meets the 80/80 criteria for effectiveness. 3) To ascertain the effectiveness index of the Physics Instructional Package, aiming for a value of 0.50 4) To compare students' learning achievements before and after using the Physics instructional package. 5) To compare the integrated science process skills of students before and after using the Physics Instructional Package. 6) To study the students' satisfaction with the Physics Instructional Package. This quasi-experimental study was conducted with The sample group comprised 35 students from M.5/4 in the first semester of 2024 from Surat Thani School, under the Secondary Educational Service Area Office Surat Thani-Chumphon, This group was selected using the cluster random sampling method. The research employed a One Group Pretest-Posttest Design. The data collecting tools include: 1) the developed learning activity set, 2) lesson plans, 3) an activity alignment evaluation form, 4) an academic achievement test, 5) an integrated scientific process skills test, and 6) a student satisfaction questionnaire. The results showed that: 1) 10 sets of the Physics Instructional Package consisted of guidelines for teachers and students, learning procedures, learning outcomes, pre- and post-tests, activity sheets, knowledge sheets, exercises, references, and answer keys were developed, achieving an Index of Item Objective Congruence of 0.95. 2) The Physics instructional package had an efficiency value (E_1/E_2) of 83.07/81.24. 3) The Physics instructional package's effectiveness index was 0.74. 4) There was a statistically significant increase in learning achievement scores at the .01 level. 5) There was a statistically significant improvement in Integrated Science Process Skills scores at the .01 level. and 6) The students expressed a very high level of satisfaction with the Physics instructional package.

Keywords: Instructional Package, 5e Inquiry-Based Learning Cycle Model, Problem Solving Process, Kwdl Technique, Integrated Science Process Skills

บทนำ

วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมสำคัญของโลกสมัยใหม่ มีบทบาทในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งว่าวิทยาศาสตร์ช่วยเสริมสร้างกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมปี 2545 ได้เน้นความสำคัญของการพัฒนาทักษะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อให้ประชาชนมีความรู้รอบด้านสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคเทคโนโลยีและนวัตกรรม ทว่าการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในประเทศไทยยังขาดการเน้นทักษะสำคัญ ทำให้นักเรียนยังไม่สามารถพัฒนาความรู้และความสามารถในการระดับที่คาดหวังได้ (ชินภัทร ภูมิรัตน, 2555)

แม้ว่าวิทยาศาสตร์จะมีบทบาทสำคัญในสังคมปัจจุบัน แต่กระบวนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในประเทศไทยยังไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนต่ำและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด (สุทธิพงษ์ พงษ์วร, 2552) ซึ่งให้ เห็นว่าการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงช่วยเพิ่มความสนใจของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม ครูยังใช้การสอนแบบเน้นท่องจำ ขาดสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะทางวิทยาศาสตร์ การขาดการพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์และวิจารณ์ญาณยังเป็นปัญหาสำคัญที่ขัดขวางการเรียนรู้ของนักเรียนและยังขาดทักษะการคิดขั้นสูงและการวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการแก้ปัญหาในชีวิตจริงและการพัฒนาความรู้ทางวิทยาศาสตร์อย่างยั่งยืน (พัชรินทร์ ศรีพล, 2556)

จากข้อมูลของสารสนเทศฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสุราษฎร์ธานี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในรหัส ว30203 วิชาฟิสิกส์ 3 ยังคงต่ำกว่าเป้าหมาย โดยเฉพาะในบทเรียนเรื่อง แสงเชิงคลื่นและแสงเชิงรังสี ที่นักเรียนมีความเข้าใจในระดับยากมาก ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง เช่น ปีการศึกษา 2565 มีค่าเฉลี่ยเพียง 69.45% สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการขาดการบูรณาการความรู้กับการฝึกทักษะคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ (สารสนเทศฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสุราษฎร์ธานี, 2565) รวมถึงผลกระทบจากการเรียนออนไลน์ในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 การเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญในการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับอนาคต แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในเชิงกระบวนการเรียนการสอนและศักยภาพของผู้เรียนชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving Process) และเทคนิค KWDL ที่ช่วยเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ การวิจัยนี้คาดว่าจะ成为ประโยชน์ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและสร้างระบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในระยะยาวและแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ และการบูรณาการทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ (ธนัชพร อุทธา, 2566)

การวิจัยในครั้งนี้จึงมีเป้าหมายในการสร้างแนวทางที่สามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคาดหวังว่าจะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการและทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 อันเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพและการใช้ชีวิตในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving Process) และเทคนิค KWDL เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ เรื่องแสงเชิงรังสีและแสงเชิงคลื่น รหัส ว30203 วิชาฟิสิกส์ 3 (รายวิชาเพิ่มเติม) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving Process) และเทคนิค KWDL เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ เรื่องแสงเชิงรังสีและแสงเชิงคลื่น รหัส ว30203 วิชาฟิสิกส์ 3 (รายวิชาเพิ่มเติม) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
3. เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving Process) และเทคนิค KWDL เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ เรื่องแสงเชิงรังสีและแสงเชิงคลื่น รหัส ว30203 วิชาฟิสิกส์ 3 (รายวิชาเพิ่มเติม) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีค่าดัชนีประสิทธิผลตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ร้อยละ 50)

4. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving Process) และเทคนิค KWDL เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ เรื่องแสงเชิงรังสีและแสงเชิงคลื่น รหัส ว30203 วิชาฟิสิกส์ 3 (รายวิชาเพิ่มเติม) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

5. เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving Process) และเทคนิค KWDL เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ เรื่องแสงเชิงรังสีและแสงเชิงคลื่น รหัส ว30203 วิชาฟิสิกส์ 3 (รายวิชาเพิ่มเติม) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

6. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving Process) และเทคนิค KWDL เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ เรื่องแสงเชิงรังสีและแสงเชิงคลื่น รหัส ว30203 วิชาฟิสิกส์ 3 (รายวิชาเพิ่มเติม) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

วิธีดำเนินการวิจัย

รายละเอียดระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ได้แก่ ห้อง ม. 5/1 จำนวน 35 คน ห้อง ม.5/4 จำนวน 35 คน ห้อง ม.5/5 จำนวน 40 คน ห้อง ม.5/6 จำนวน 38 คนและห้อง ม.5/8 จำนวน 38 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวนนักเรียนทั้งหมด 186 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ห้อง ม.5/4 จำนวน 35 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จัดห้องเรียนแบบละความสามารถ โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อที่จะสามารถนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่ใช้สำหรับทดลอง ได้แก่

1.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving Process) และเทคนิค KWDL เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ เรื่องแสงเชิงรังสีและแสงเชิงคลื่น รหัส ว30203 วิชาฟิสิกส์ 3 (รายวิชาเพิ่มเติม) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 ชุด

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง แสงเชิงคลื่น และเรื่อง แสงเชิงรังสี ประกอบการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving Process) และเทคนิค KWDL เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการเรื่องแสงเชิงรังสีและแสงเชิงคลื่น รหัส ว30203 วิชาฟิสิกส์ 3 (รายวิชาเพิ่มเติม) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 17 แผน

2. เครื่องมือเก็บข้อมูล ได้แก่

2.1 แบบประเมินความสอดคล้องของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แสงเชิงคลื่น และเรื่อง แสงเชิงรังสีแบบทดสอบที่ใช้เป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76 ถือว่าเป็นแบบทดสอบที่ดี มีความเหมาะสมกับนักเรียนสามารถนำมาใช้ได้

2.3 แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ แบบทดสอบที่ใช้เป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77 ถือว่าเป็นแบบทดสอบที่ดี มีความเหมาะสมกับนักเรียนสามารถนำมาใช้ได้

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน แบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวนข้อคำถามรวมทั้งสิ้น 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.80

3. ขั้นตอนการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดำเนินการตามขั้นตอนดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ลำดับขั้นตอนการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ปฐมนิเทศ ชี้แจงวัตถุประสงค์ และทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ และแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการทั้ง 5 ทักษะ จำนวน 30 ข้อ ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)

2. หลังจากทดสอบก่อนเรียนทำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving Process) และเทคนิค KWDL เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ เรื่องแสงเชิงรังสีและแสงเชิงคลื่น รหัส ว30203 วิชาฟิสิกส์ 3 (รายวิชาเพิ่มเติม) จำนวน 10 ชุด ดำเนินการจัดการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 17 แผนฯ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นและทดสอบระหว่างเรียน ท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 - 16 ด้วยแบบทดสอบ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ละ 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น 100 ข้อ

3. เมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) เมื่อสิ้นสุดการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แล้วโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ ซึ่งเป็นฉบับเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนและบันทึกคะแนนไว้ ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการทั้ง 5 ทักษะ จำนวน 30 ข้อ ฉบับเดิมและสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ

4. นำผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการและความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ ก่อนเรียนและหลังเรียน ไปวิเคราะห์ทางสถิติและหาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่นักเรียนทำได้

ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อหาสถิติ โดยมีรายละเอียดขั้นตอน ดังนี้

1. หาค่าสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละของคะแนนระหว่างเรียน และคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ ทดสอบค่าที (t-test)
3. วิเคราะห์ความยากง่ายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ
4. หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ
5. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ ตามวิธีการของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) KR-20
6. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)
7. หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) ระหว่างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
8. การตรวจสอบคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกำหนดเกณฑ์การตัดสินจากความคิดเห็นส่วนใหญ่ของผู้เชี่ยวชาญว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับมาก ผู้วิจัยสามารถนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ได้ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มากำหนดเกณฑ์การประเมิน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

เหมาะสมมากที่สุด	ระดับคะแนนเฉลี่ย	4.51 - 5.00
เหมาะสมมาก	ระดับคะแนนเฉลี่ย	3.51 - 4.50
เหมาะสมปานกลาง	ระดับคะแนนเฉลี่ย	2.51 - 3.50
เหมาะสมน้อย	ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.51 - 2.50
เหมาะสมน้อยที่สุด	ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.50

9. การหาคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้จำแนกดังนี้

9.1 การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ ตามเกณฑ์ 80/80 (E_1/E_2)

9.2 การวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

9.3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ เป็นการประเมินโดยนำผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า t-test Dependent Sample และตรวจสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ถ้าผลการตรวจสอบค่าเฉลี่ยหลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ ส่งผลให้นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

9.4 การเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ เป็นการประเมินโดยนำผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการก่อนและหลังการเรียน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า t-test Dependent Sample และตรวจสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ถ้าผลการตรวจสอบค่าเฉลี่ยหลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ ส่งผลให้นักเรียน มีแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการสูงขึ้น

10. การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนความพึงพอใจของผู้เรียนตามเกณฑ์การประเมิน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 - 5.00	มีความพึงพอใจมากที่สุด
3.51 - 4.50	มีความพึงพอใจมาก
2.51 - 3.50	มีความพึงพอใจปานกลาง
1.51 - 2.50	มีความพึงพอใจน้อย
1.00 - 1.50	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving Process) และเทคนิค KWDL เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ เรื่องแสงเชิงรังสีและแสงเชิงคลื่น รหัส ว30203 วิชาฟิสิกส์ 3 (รายวิชาเพิ่มเติม) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปรากฏว่าชุดกิจกรรมได้พัฒนาขึ้นมา 10 ชุด โดยรายการประเมินมีรายละเอียดดังนี้ 1) ด้านเนื้อหา (แสดงจุดประสงค์การเรียนรู้ได้สมบูรณ์ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดเนื้อหาที่มีความถูกต้องตามหลักวิชาการเหมาะสมกับเวลาเรียน มีภาพประกอบชัดเจน เข้าใจง่ายขนาดตัวอักษรเหมาะสม)

2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ (สอดคล้องกับเนื้อหาที่มีกิจกรรมเรียนรู้ที่ท้าทายทำให้อยากเรียนรู้และสร้างความสนใจ ผู้เรียนทุกคนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองหรือร่วมกับกลุ่มทุกกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น อย่างมีเหตุผลทำให้อุเรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์) 3) ด้านสื่อและอุปกรณ์ (สื่อมีความสอดคล้อง กับเนื้อหาจุดประสงค์การเรียนรู้ การนำเสนอมีการจัดลำดับน่าสนใจ สื่อและอุปกรณ์เหมาะสมในการนำไปใช้ มีคำชี้แจงในใบกิจกรรมเป็นขั้นตอนเข้าใจง่ายผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ) 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล (ประเมินผลได้ตรงกับเนื้อหาจุดประสงค์การเรียนรู้ส่งเสริมการวัดด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ สมรรถนะและ คุณลักษณะการทากิจกรรมในใบกิจกรรมช่วยให้อุเรียนทราบความก้าวหน้าของตนเองมีการวัดผลและประเมินผล หลายวิธีควบคู่กันไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ มีเกณฑ์ในการวัดผลที่ชัดเจน เข้าใจง่ายวัดและ ประเมินได้) 5) ด้านแผนการจัดการเรียนรู้(แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนตามแบบที่โรงเรียน กำหนด เขียนสาระสำคัญในแผนการจัดการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ระบุพฤติกรรมชัดเจน สามารถวัดได้ สาระการเรียนรู้ครบถ้วน สัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้ ระบุวิธีการวัดผลประเมินผลอย่างชัดเจนระบุเครื่องมือ สำหรับการวัดผลประเมินผลอย่างชัดเจน ระบุเกณฑ์การประเมินผลอย่างชัดเจน กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม ครบถ้วนทุกขั้นตอนตามวิธีสอนที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ระบุการใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้สัมพันธ์สอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนรู้ มีหลักฐานอาทิ สื่อ ใบกิจกรรมความรู้เครื่องมือวัดฯ ที่ปรากฏในแผนการจัดการเรียนรู้ครบถ้วน) ผลการพิจารณาความสอดคล้องของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ โดยมีผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ได้ค่า IOC = 0.95

2. ผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ จากการนำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน ผลการหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) มีค่าเท่ากับ 83.07/81.24 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 แสดงว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ สามารถช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหา กระตุ้นความกระตือรือร้น และพัฒนา ทักษะนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการหาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ จากการนำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน มีค่าเท่ากับ 0.74 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปแสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรม การเรียนรู้ฯ นี้ สามารถช่วยให้นักเรียนพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้ด้วยตนเอง มีส่วนร่วม กระตือรือร้น และพัฒนา ทักษะผ่านการปฏิบัติจริงได้อย่างดี

4. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุด กิจกรรมการเรียนรู้ฯจากการนำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving Process) และเทคนิค KWDL เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ เรื่องแสงเชิงรังสีและ แสงเชิงคลื่น รหัส ว30203 วิชาฟิสิกส์ 3 (รายวิชาเพิ่มเติม) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D.	ΣD	ΣD^2	df	t
ก่อนเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม	35	10.89	3.25	472	6638	34	28.17**
หลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม	35	24.37	0.91				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ มีคะแนน ทดสอบหลังเรียน ($\bar{X} = 24.37$, S.D. = 0.91) สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน ($\bar{X} = 10.89$, S.D. = 3.25) และ เมื่อทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving Process) และเทคนิค KWDL เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ เรื่องแสงเชิงรังสีและแสงเชิงคลื่น รหัส ว 30203 วิชาฟิสิกส์ 3 (รายวิชาเพิ่มเติม) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากการนำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving Process) และเทคนิค KWDL เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ เรื่องแสงเชิงรังสีและแสงเชิงคลื่น รหัส ว 30203 วิชาฟิสิกส์ 3 (รายวิชาเพิ่มเติม) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ขั้นบูรณาการกลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D.	ΣD	ΣD^2	df	t
ก่อนเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม	35	12.63	2.80	431	5647	34	23.05**
หลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม	35	24.94	1.24				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีคะแนนทดสอบหลังเรียน ($\bar{X} = 24.94$, S.D. = 1.24) สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน ($\bar{X} = 12.63$, S.D. = 2.80) และเมื่อทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการโดยการทดสอบค่าที่แบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จากการนำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.57) ซึ่งความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า ค่าความพึงพอใจรายการที่ 6 กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ช่วยกระตุ้นความสนใจ ใฝ่รู้ ส่งผลให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.52) และรายการที่ 5 ภาพที่ใช้ประกอบเนื้อหา (ภาพถ่าย/ภาพวาด) ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความชัดเจนและเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.51) รายการที่เหลือมีค่าระหว่าง ($\bar{X} = 4.49 - 4.60$, S.D. = 0.50-0.70) และข้อเสนอแนะโดยสรุปมีดังต่อไปนี้ 1) ขอให้มีการประกอบในชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นสำเนาเอกสารแบบภาพสี เนื่องจากได้เอกสารเป็นภาพประกอบขาว-ดำ 2) อยากให้มีการทดลองมากขึ้นและบางกิจกรรมให้เวลาน้อยไป ควรเพิ่มระยะเวลาในบทเรียน/บททวนเนื้อหาในบางส่วน 3) อยากให้เวลาทำกิจกรรมเพิ่มหรือจัดสรรเวลาให้มากกว่านี้ ควรมีความยืดหยุ่นของเวลาในการทำกิจกรรม และ 4) จัดกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่เหมาะสม ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้

อภิปรายผล

ผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.07/81.24 และค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.74 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving Process) และเทคนิค KWDL เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ เรื่องแสงเชิงรังสีและแสงเชิงคลื่น รหัส ว30203 วิชาฟิสิกส์ 3 (รายวิชาเพิ่มเติม) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านสื่อและอุปกรณ์ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล และ 5) ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมมีความสอดคล้องโดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 เฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.95 แสดงว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง แสงเชิงคลื่นและแสงเชิงรังสีได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและงานวิจัยของ ทรศน์พร อ่อนประทุม, สุทธิพงษ์ พงษ์วร และ Joyce, B. & Weil, M. ที่ได้กล่าวถึงพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีปรัชญา และทฤษฎีรองรับ เช่น ทฤษฎีด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ มีการตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมด้วยวิธีการวิจัย เพื่อตรวจสอบทฤษฎีและหลักการพื้นฐาน และนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข การสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเองและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งด้วยตนเองและกิจกรรมกลุ่ม ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จึงเป็นสื่อประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ และมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง พัฒนาทักษะและความคิดอย่างเป็นระบบ โดยมีการฝึกทักษะ ทศนคติ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ถูกต้อง (ทรศน์พร อ่อนประทุม, 2566); (สุทธิพงษ์ พงษ์วร, 2552); (Joyce, B. & Weil, M., 2009)

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 มีค่าเท่ากับ 83.07/81.24 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 สอดคล้องกับ บุญชม ศรีสะอาด, พุทธิพร สายสงเคราะห์ และสุจันทร์ญา อุปแก้ว โดยสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมการใช้สื่อการสอนแบบประสมโดยอาศัยระบบบูรณาการสื่อหลาย ๆ อย่างเข้าด้วยกัน ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามความสามารถหรือทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่ม เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และยืนยันว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัยช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง มีส่วนร่วม กระตือรือร้น และพัฒนาทักษะผ่านการปฏิบัติจริงอย่างมีประสิทธิภาพ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556); (พุทธิพร สายสงเคราะห์, 2560); (สุจันทร์ญา อุปแก้ว, 2564)

3. ผลการหาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.74 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และเป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนตรี มณีวงษ์ ที่ได้วิจัยเพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ตามแนวการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) (Learning Cycle) เรื่อง การเคลื่อนที่แนวตรงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7319 หรือคิดเป็นร้อยละ 73.19 ที่ยืนยันว่าชุดกิจกรรมช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง กระตุ้นความกระตือรือร้น และพัฒนาทักษะผู้เรียนอย่างดี ทั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง อันส่งผลให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเรียนยิ่งขึ้น (มนตรี มณีวงษ์, 2564) มีการนำเสนอเนื้อหาที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถศึกษาทบทวน ทำแบบทดสอบได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำทลายความสามารถของผู้เรียนมีภาพประกอบสวยงาม เข้าใจง่าย มีกระบวนการแก้ปัญหากระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะด้วยตนเอง ทำให้เกิดความกระตือรือร้น สนุกสนานในการเรียน จึงทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความก้าวหน้าและพัฒนาการทางการเรียนเพิ่มขึ้น

4. จากผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพันธ์ แซ่ควั ได้วิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยชุดกิจกรรมผลวิจัยพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่ยืนยันว่าชุดกิจกรรม

การเรียนรู้ช่วยพัฒนาทักษะ กระตุ้นความสนใจ และส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ทั้งนี้ เพราะวัสดุกิจกรรมการเรียนรู้มีลำดับขั้นตอน องค์ประกอบครบสมบูรณ์มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ (จักรพันธ์ แซ่ควั, 2564) ใช้สื่อมีความน่าสนใจ เหมาะแก่เนื้อหา เข้าใจได้ง่าย สามารถสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน มีความกระตือรือร้น มีความอยากเรียน สนุกสนาน และตื่นเต้น เนื้อหาที่สอนพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ส่งเสริมให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เกิดกระบวนการแก้ปัญหาได้ สามารถนำเสนอความคิดในการแก้โจทย์ได้หลากหลาย และสรุปเป็นความรู้ที่ได้จากการเรียน

5. จากผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า คะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเป็นไปตามสมมติฐานสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัชญา เนื่องชมภู ที่ได้วิจัยเพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการหลังเรียน ($\bar{X} = 17.30$, S.D. = 1.92) ของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 11.25$, S.D. = 1.86) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (จิรัชญา เนื่องชมภู, 2564) และสอดคล้องกับงานวิจัยของคาร์ลีและอายาส (Karsli, F. & Ayas, A., 2014) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมห้องปฏิบัติการโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ (5E) ในการเรียนรู้ เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่ออัตราการเกิดปฏิกิริยา และการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมห้องปฏิบัติการโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ (5E) ในการเรียนรู้ เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่ออัตรา การเกิดปฏิกิริยา และการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพในการสร้างแรงจูงใจของผู้เรียน ช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนด้วย ทั้งนี้เพราะชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีการทดลองและให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง การสอนโดยใช้วิธีการสืบเสาะหาความรู้จะมีผลในการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

6. จากผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของชาวีเยร์ สาเหาะ ได้วิจัยเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง แสง โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีค่าเท่ากับ ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.57) อยู่ในระดับมากที่สุด (ชาวีเยร์ สาเหาะ, 2566) ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น มีสื่อที่หลากหลายสนองความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนได้ดี กิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากสื่อที่เหมาะสม ผู้เรียนสนุกกับการเรียนรู้ มีความมั่นใจ และได้รับการเสริมแรงจากครู ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีรายละเอียด ดังนี้ 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านสื่อและอุปกรณ์ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล และ 5) ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ โดยหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หาดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้มีค่าดัชนีประสิทธิผลตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ร้อยละ 50) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving Process) และเทคนิค KWDL เพื่อ

เสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ เรื่องแสงเชิงรังสีและแสงเชิงคลื่น รหัส ว30203 วิชาฟิสิกส์ 3 (รายวิชาเพิ่มเติม) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 โรงเรียนสุราษฎร์ธานี จำนวน 35 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จัดห้องเรียนแบบคละความสามารถ โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving Process) และเทคนิค KWDL เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ เรื่องแสงเชิงรังสีและแสงเชิงคลื่น รหัส ว30203 วิชาฟิสิกส์ 3 จำนวน 10 ชุด แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง แสงเชิงคลื่น และเรื่อง แสงเชิงรังสี ประกอบการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 17 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็นข้อสอบเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการที่เป็นข้อสอบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวนข้อคำถามรวมทั้งสิ้น 15 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test Dependent Sample ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ 1) ครูผู้สอนควรให้คำแนะนำและติดตามนักเรียนอย่างใกล้ชิดในช่วงแรกของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากนักเรียนอาจยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองในกระบวนการเรียนรู้ โดยเฉพาะการทำงานกลุ่ม ครูควรหมั่นสังเกตและให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น 2) ครูผู้สอนควรออกแบบใบกิจกรรมในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การทดลอง การสืบค้นข้อมูลและการสร้างแผนผังความคิดในทุกชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการอย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในวิชาอื่น บทเรียนอื่น หรือชีวิตประจำวันได้ 3) การปรับปรุงเอกสารประกอบการเรียนรู้ควรจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีภาพประกอบเป็นเอกสารสี เพื่อเพิ่มความน่าสนใจและช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจนขึ้นและจัดสรรเวลาให้ยืดหยุ่น และขยายเวลาสำหรับกิจกรรมหรือการทบทวนในส่วนที่สำคัญ จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหา กระตุ้นความสนใจและเหมาะสมกับนักเรียน ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรมีการนำแนวคิดการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปขยายผลใช้กับเรื่องอื่นหรือใช้กับนักเรียนระดับชั้นอื่น ทั้งนี้ เพราะการเรียนการสอนโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ สามารถพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ ตลอดจนในพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนได้เป็นอย่างดี 2) ควรมีการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) กับนวัตกรรมการศึกษาอื่น เช่น ศูนย์การเรียนรู้ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) และอื่น ๆ ของรายวิชาฟิสิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เป็นต้น และ 3) หากสามารถจัดการสุ่มสมบูรณ์ (Random Assignment) ควรมีการทดลองเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ใช้กับนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ควบคุมตัวแปรเกินและตัวแปรแทรกซ้อนเพื่อให้ผลการวิจัยชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จักรพันธ์ แซ่ไคว. (2564). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (7E) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. Journal of MCU Nakhondhat, 8(2), 423-440.

- จิรัชญา เนื่องชมภู. (2564). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน เรื่อง การเคลื่อนที่เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2. วารสารการศึกษาและนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, 1(2), 171-186.
- ชินภัทร ภูมิรัตน. (2555). การศึกษากับความมั่นคงของมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- ชาวิยะห์ สาเหาะ. (2566). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง แสง โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ และคอมพิวเตอร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ทรรศนพร อ่อนประทุม. (2566). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน เรื่อง ดวงอาทิตย์กับชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 11(2), 98-111.
- ณัฏพร อุตธา. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง งานและพลังงาน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพนาศึกษา. วารสารสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, 4(1), 55-72.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พัชรินทร์ ศรีพล. (2556). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอน โดยใช้รูปแบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พุทธิพร สายสงเคราะห์. (2560). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5 ขั้น) เรื่อง เซลล์และกระบวนการดำรงชีวิตของพืช ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, 32(1), 25-35.
- มนตรี มณีวงศ์. (2564). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ ตามแนวการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) (Learning Cycle) เรื่อง การเคลื่อนที่แนวตรง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนสังคมมหาวิทยาลัยพิษณุโลก, 2(1), 74-89.
- สารสนเทศฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสุราษฎร์ธานี. (2565). สารสนเทศฝ่ายวิชาการ. สุราษฎร์ธานี: เอกสารฝ่ายวิชาการโรงเรียนสุราษฎร์ธานี.
- สุจันทร์ญา อุปแก้ว. (2564). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. Journal of MCU Nakhondhat, 8(8), 191-209.
- สุทธิพงษ์ พงษ์วร. (2552). จุดประกายให้รอบรู้: การเรียนรู้วิทยาศาสตร์กับการนำมาใช้ในการดำรงชีวิต. นิตยสารสสวท, 38(163), 7-10.
- Joyce, B. & Weil, M. (2009). Model of Teaching. (8th ed.). New York: Courtesy of Reece Galleries, Inc.
- Karsli, F. & Ayas, A. (2014). Developing a Laboratory Activity by Using 5e Learning Model on Student Learning of Factors Affecting the Reaction Rate and Improving Scientific Process Skills. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 143(1), 663-668.

ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน ความสุขในการทำงาน ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อ องค์การของพนักงานบริษัท ABC*

QUALITY OF WORKING LIFE FACTORS HAPPY AT WORK AFFECTING ORGANIZATIONAL ENGAGEMENT OF ABC COMPANY EMPLOYEES

อภิษฐา อยู่พร้อม*, สุธรรม พงศ์สำราญ, อิงอร ตันพันธ์

Apitta Yuprom*, Suthum Phongsamran, Ingorn Tanphan

คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Graduate School, Kasembundit University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author Email: apitta0247@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณภาพชีวิตในการทำงาน ความสุขในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท ABC 2) เปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท ABC และ 4) ความสุขในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท ABC เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานบริษัท ABC จำนวน 114 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test (One-way ANOVA) และ Multiple Regression ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพชีวิตในการทำงาน ความสุขในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์การ อยู่ในระดับสูงมาก 2) ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อความผูกพันต่อองค์การ ไม่แตกต่างกัน 3) คุณภาพชีวิตในการทำงานด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคมมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 4) ความสุขในการทำงานด้านความรักในงานและด้านความสำเร็จในงานมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านการเป็นที่ยอมรับมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน การสร้างความสุขในการทำงานให้พนักงานมีความผูกพันต่อองค์การ บริษัทควรมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในภายนอกให้พนักงานได้มีส่วนร่วม การให้ความสำคัญถึงคุณค่าของพนักงานทุกคน การให้โอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ค่าตอบแทนและรางวัลเพื่อสนับสนุนให้พนักงานทำงานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตในการทำงาน, ความสุขในการทำงาน, ความผูกพันต่อองค์การ

Abstract

The Objective of this Study: 1) To examine the quality of working life, happiness at work and organizational engagement of the ABC company's employees. 2) To compare organizational engagement of the ABC company employees categorized by personal information 3) To investigate how quality of working life influences the organizational engagement of the ABC company employees.

* Received February 5, 2025; Revised February 19, 2025; Accepted February 24, 2025

4) To investigate how the employees are happy at work, the influences and organizational engagement at the ABC company. This is quantitative research. The sample population consisted of 114 ABC company employees. Questionnaires were utilized to collect the data. The statistical methods used for data analysis include frequency, percentage, mean, Standard deviation, t-test, F-test (One-way ANOVA) and multiple regression analysis. The findings revealed that: 1) The quality of working life, happiness at work and organizational engagement are high importance. 2) Different personal information have similar effects on organizational engagement. 3) Quality of working life in social relevance significantly affected organizational engagement at a statistical significant level of 0.01 and 4) Happiness at work love of work and work achievement significantly affected organizational engagement at a statistical significance level of 0.01 and recognition significantly affected organizational engagement at a statistical significance level of 0.05. The Suggestions of this study can be used as a guideline of developing the quality of working life and Creating happiness at work to make employees feel engaged with organization. The company should organize various internal and external activities for employees to participate comprehensively, emphasizing the value of every employee, providing opportunities for career advancement compensation and rewards to encourage employees in perform their work with quality.

Keywords: Quality of Working Life, Happiness at Work, Organizational Engagement

บทนำ

สภาพสังคมในปัจจุบันมีการเติบโตและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การดำเนินชีวิต และการทำงาน โดยเฉพาะเศรษฐกิจมีการขยายตัวในอุตสาหกรรมและบริการ ธุรกิจต่าง ๆ จึงผลิตสินค้าและบริการในปริมาณมากเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในความสะดวกสบาย มากยิ่งขึ้น (ประพนธ์ วันนิจ และมนูญ สอนโพนงาม, 2565) มีการนำระบบออนไลน์และเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามา ใช้ในการบริหารจัดการและการทำงานเพื่อความพึงพอใจ และยังมีเรื่องการจัดการเวลาที่ดีเพื่อการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กัญจน์ภัทร์ ศุภะกุลสวัสดิ์, 2564) สำหรับธุรกิจมีทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญมากที่สุดที่จะเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จของเป้าหมายธุรกิจนั้น ธุรกิจจึงต้องให้ความสำคัญและสนับสนุน สิ่งที่ดีให้กับพนักงานให้ปฏิบัติงานสำเร็จและมีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไปพร้อมกับองค์กร (วาสนา ศรีอัครลาภ และจิราวรรณ คงคล้าย, 2559) ซึ่งสิ่งสนับสนุนดังกล่าวนี้เป็นสิ่งเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีความสำคัญยิ่งเนื่องจากเป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการในการดำเนินชีวิตที่ดี ซึ่งทำให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับองค์กรและทำงานได้อย่างมีความสุขนำไปสู่ผลดีต่อตัวบุคคลและองค์กรในการเพิ่มผลผลิตให้กับองค์กร การปรับปรุงศักยภาพของพนักงาน การลดความเครียด ลดอุบัติเหตุ เพิ่มขวัญและกำลังใจ ความพอใจในงาน และลดอัตราการขาดงานและการลาออก (วิทยา อินทร์สอน และสุรพงศ์ บางพาน, 2559)

โดยปกติมนุษย์ทุกคนมีความต้องการมีชีวิตที่ดี การมีความสุข และการได้รับความเป็นธรรม (คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ, 2561) รวมทั้งการได้รับการตอบสนองความต้องการของตนเองในสิ่งอำนวยความสะดวก การได้รับสิทธิมีคุณค่า และการได้โอกาสต่าง ๆ (ปัญญา ธีระเวชวรวิทย์, 2562) สิ่งเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่องค์กรต้องให้ความสำคัญซึ่งเป็นเรื่องการให้คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี นอกจากนี้ความสุขในการทำงานเป็นเรื่องที่หลายองค์กรสนใจเนื่องจากความสุขจะทำให้พนักงานทำงานอยู่กับองค์กรได้ต่อไปได้ โดยจะแสดงออกมาในความกระตือรือร้นในการทำงาน บรรยากาศที่ดีจากการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันภายในที่ทำงาน อันเป็นสิ่งช่วยสนับสนุนให้องค์กร

ในการลดความขัดแย้งและนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าต่อไป (ภัทรดนัย ฉลองบุญ, 2561) เมื่อพนักงานได้ทั้งคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีและการมีความสุขในการทำงานจะส่งผลให้เกิดความผูกพันต่อองค์กร ทูมเททำงานให้กับองค์กร องค์กรจึงได้รับประโยชน์ต่าง ๆ มากมายที่จะเกิดขึ้นตามมา เช่น การลดการลาออก การได้งานที่มีประสิทธิภาพบรรลุผลสำเร็จ เป็นต้น (อนุดิษฐ์ ฐานไชยกร, 2562) ความผูกพันต่อองค์กรจึงเป็นสิ่งที่องค์กรอยากได้จากพนักงานเป็นอย่างมาก บริษัท ABC เป็นธุรกิจอุตสาหกรรมงานพิมพ์ฉลากและการพิมพ์อื่น ๆ ทั้งสติ๊กเกอร์และป้ายราคาสำหรับติดสินค้าทั่วไป ซึ่งมีการลาออกของพนักงานอยู่เป็นประจำ สำหรับบริษัทที่เช่นกันมีทั้งพนักงานกลุ่มรักและผูกพันกับบริษัทและกลุ่มที่มีการเข้าทำงานใหม่ และลาออกอย่างต่อเนื่องซึ่งในบางเดือนมีจำนวนมากกว่าเดือนอื่น ๆ อยู่เป็นครั้งคราว แต่องค์กรได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการรักษาพนักงานให้อยู่กับบริษัทได้เป็นระยะยาว การลดการลาออกของพนักงานในกลุ่มเข้าใหม่อยู่กับบริษัทในระยะสั้นและลาออกไปเพื่อต้องการลดค่าใช้จ่ายในการสรรหา การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร และการฝึกอบรม รวมทั้งมีความต้องการดูแลพนักงานให้ดียิ่งขึ้นเพื่อพนักงานได้ทุ่มเททำงาน มีความภาคภูมิใจที่ได้อยู่กับองค์กร และมีความผูกพันต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน ความสุขในการทำงาน ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ABC เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน สร้างความสุขในการทำงาน และสร้างความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ABC

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงาน ความสุขในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ABC
2. เพื่อเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ABC จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ABC
4. เพื่อศึกษาปัจจัยความสุขในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ABC

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขอบเขตการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน ความสุขในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ABC โดยอาศัยทฤษฎีคุณภาพชีวิตในการทำงาน ประกอบด้วย ค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ ความปลอดภัยและสุขภาพ การพัฒนาความสามารถ โอกาสความก้าวหน้า และความมั่นคงในการทำงาน สังคมสัมพันธ์ กฎหมาย ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ความเป็นประโยชน์ต่อสังคม ทฤษฎีความสุขในการทำงาน ประกอบด้วย การติดต่อสัมพันธ์ ความรักในงาน ความสำเร็จในงาน การเป็นที่ยอมรับ และ ทฤษฎีความผูกพันต่อองค์กร ประกอบด้วย ความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและการยอมรับในเป้าหมาย ความเต็มใจทุ่มเทปฏิบัติงาน ความปรารถนา ดำรงตนเป็นสมาชิกขององค์กร

2. ด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชากรพนักงานบริษัท ABC จำนวน 158 คน การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมรับความคลาดเคลื่อนได้ $\pm 5\%$ (Yamane, T., 1967) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 114 คน และทำการสุ่มแบบชั้นภูมิจากแต่ละสายงาน

3. ระยะเวลาในการศึกษา เริ่มต้นเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2566 - พฤศจิกายน 2567

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเองจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สอบถามเรื่องเพศ อายุ ตำแหน่งงาน สายงาน ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 คุณภาพชีวิตในการทำงาน เป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้ 5 = สำคัญมากที่สุด 4 = สำคัญมาก 3 = สำคัญปานกลาง 2 = สำคัญน้อย 1 = สำคัญน้อยที่สุด ตอนที่ 3 ความสุขในการทำงาน เป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้ 5 = สำคัญมากที่สุด 4 = สำคัญมาก 3 = สำคัญปานกลาง 2 = สำคัญน้อย 1 = สำคัญน้อยที่สุด และตอนที่ 4 ความผูกพันต่อองค์กร เป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้ 5 = เห็นด้วยมากที่สุด 4 = เห็นด้วยมาก 3 = เห็นด้วยปานกลาง 2 = เห็นด้วยน้อย 1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังนี้ 1) ความเที่ยงตรง ด้วยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณา ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.955 และ 2) การหาความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง (Try out) ซึ่งเป็นกลุ่มพนักงานในบริษัทโรงงานอุตสาหกรรม โดยหาความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยวิธีของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1970) จำนวน 30 คน แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.978

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างและได้รับกลับคืนมาด้วยตนเอง ดำเนินการตรวจสอบความเรียบร้อยเพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ครบถ้วนและสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน ความสุขในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ABC วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. เปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์กรจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล วิเคราะห์โดย t-test และ F-test (One-way Anova)
3. คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ABC และความสุขในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ABC ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 114 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 25 - 35 ปี ในระดับปฏิบัติการ สายการผลิต ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 - 20,000 บาท โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไป ดังนี้

1. คุณภาพชีวิตการทำงาน ความสุขในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ABC

คุณภาพชีวิตในการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตในด้านการทำงานมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 4.00$) และเมื่อพิจารณาถึงระดับความสำคัญเป็นรายด้าน อยู่ในระดับความสำคัญมากทุกรายการ ประกอบด้วย ด้านความปลอดภัยและสุขภาพ ($\bar{X} = 4.16$) ด้านสังคมสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.14$) ด้านกฎเกณฑ์ที่เป็นธรรม ($\bar{X} = 4.07$) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ($\bar{X} = 4.01$) ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม ($\bar{X} = 4.01$) ด้านการพัฒนาความสามารถ ($\bar{X} = 3.90$) ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ ($\bar{X} = 3.86$) และด้านโอกาสความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ($\bar{X} = 3.81$) ตามลำดับ รายละเอียดแสดงตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับความสำคัญคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานบริษัท ABC

คุณภาพชีวิตในการทำงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ	3.86	0.92	มาก
2. ด้านความปลอดภัยและสุขภาพ	4.16	0.71	มาก
3. ด้านการพัฒนาความสามารถ	3.90	0.77	มาก
4. ด้านโอกาสความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน	3.81	0.89	มาก
5. ด้านสังคมสัมพันธ์	4.14	0.71	มาก
6. ด้านกฎเกณฑ์ที่เป็นธรรม	4.07	0.84	มาก
7. ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน	4.01	0.75	มาก
8. ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม	4.01	0.72	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.00	0.67	มาก

ความสุขในการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า ความสุขในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 4.06$) และเมื่อพิจารณาถึงระดับความสำคัญเป็นรายด้าน อยู่ในระดับความสำคัญมากทุกรายการ ประกอบด้วย ด้านการติดต่อสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.22$) ด้านความรักในงาน ($\bar{X} = 4.15$) ด้านความสำเร็จในงาน ($\bar{X} = 4.07$) และด้านการเป็นที่ยอมรับ ($\bar{X} = 3.79$) ตามลำดับ รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงระดับความสำคัญความสุขในการทำงานของพนักงานบริษัท ABC

ความสุขในการทำงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. ด้านการติดต่อสัมพันธ์	4.22	0.73	มาก
2. ด้านความรักในงาน	4.15	0.70	มาก
3. ด้านความสำเร็จในงาน	4.07	0.62	มาก
4. ด้านการเป็นที่ยอมรับ	3.79	0.72	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.06	0.59	มาก

ความผูกพันต่อองค์กร ผลการวิจัยพบว่า ความผูกพันต่อองค์กร มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{X} = 4.08$) และเมื่อพิจารณาถึงระดับความคิดเห็นเป็นรายด้าน อยู่ในระดับความคิดเห็นมากทุกรายการ ประกอบด้วย ด้านความเต็มใจทุ่มเทปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.30$) ด้านความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและยอมรับในเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.04$) และด้านความปรารถนาดำรงตนเป็นสมาชิกขององค์กร ($\bar{X} = 3.89$) ตามลำดับ รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงระดับความคิดเห็นความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ABC

ความผูกพันต่อองค์กร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและยอมรับในเป้าหมาย	4.04	0.70	มาก
2. ด้านความเต็มใจทุ่มเทปฏิบัติงาน	4.30	0.58	มาก
3. ด้านความปรารถนาดำรงตนเป็นสมาชิกขององค์กร	3.89	0.70	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.08	0.58	มาก

2. เปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ABC ตามปัจจัยส่วนบุคคล

การเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์กร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลทุกด้าน ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่งงาน สายงาน ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ABC ไม่แตกต่างกัน สรุปผลตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท ABC

ข้อมูลส่วนบุคคล	ความผูกพันต่อองค์การ		Sig	ผลการทดสอบ
	T	F		
เพศ	0.253		0.081	ไม่แตกต่าง
อายุ		1.823	0.147	ไม่แตกต่าง
ตำแหน่งงาน	0.500		0.618	ไม่แตกต่าง
สายงาน	0.072		0.942	ไม่แตกต่าง
ระดับการศึกษา		1.247	0.291	ไม่แตกต่าง
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		0.516	0.672	ไม่แตกต่าง

3. คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท ABC

ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท ABC พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคมมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท ABC

คุณภาพชีวิต ในการทำงาน	B	Std. Error	Bata	t	Sig.	ผลการทดสอบ
(Constant) ค่าตอบแทนที่เป็นธรรม และเพียงพอ	0.078	0.071	0.126	1.016	0.271	ไม่มี
ความปลอดภัย และสุขภาพ	0.040	0.077	0.049	0.519	0.605	ไม่มี
การพัฒนาความสามารถ	0.057	0.077	0.076	0.742	0.460	ไม่มี
โอกาสความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน	0.162	0.097	0.250	-1.659	0.098	ไม่มี
สังคมสัมพันธ์	0.188	0.090	0.233	2.099	0.088	ไม่มี
กฎเกณฑ์ที่เป็นธรรม	0.172	0.087	0.251	1.970	0.051	ไม่มี
ความสมดุลระหว่างชีวิต กับการทำงาน	-0.018	0.077	-0.023	-0.233	0.816	ไม่มี
ความเป็นประโยชน์ ต่อสังคม	0.324	0.073	0.407	4.447	0.000**	มี

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 (2 - tailed)

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (2 - tailed)

4. ความสุขในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท ABC

ผลการวิจัยพบว่า ความสุขในการทำงานมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท ABC พบว่า ความสุขในการทำงานด้านความรักในงาน และด้านความสำเร็จในงาน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านการเป็นที่ยอมรับ มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงการวิเคราะห์ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงการวิเคราะห์ความสุขในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท ABC

ความสุขในการทำงาน	B	Std. Error	Bata	t	Sig.	ผลการทดสอบ
(Constant) การติดต่อสัมพันธ์	0.099	0.063	0.126	1.572	0.119	ไม่มี
ความรักในงาน	0.240	0.066	0.292	3.644	0.000**	มี
ความสำเร็จในงาน	0.291	0.080	0.314	3.637	0.000**	มี
การเป็นที่ยอมรับ	0.180	0.069	0.227	2.631	0.010*	มี

อภิปรายผล

จากการศึกษา ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน ความสุขในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ABC ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะอภิปรายดังนี้

1. คุณภาพชีวิตในการทำงาน ความสุขในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ABC คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานบริษัท ABC จากการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน ภาพรวมของพนักงานของบริษัท ABC อยู่ในระดับความสำคัญมาก ซึ่งเป็นเพราะบริษัทได้ให้ในสิ่งที่ตอบสนองความเป็นอยู่ในการทำงานที่ดีได้ตามความต้องการของพนักงาน ทำให้พนักงานสามารถทำงานอยู่กับบริษัทได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ ศฤงคาร ที่สรุปว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก (เบญจวรรณ ศฤงคาร, 2561) สำหรับความสุขในการทำงานของพนักงานบริษัท ABC จากการศึกษาพบว่า ความสุขในการทำงาน ภาพรวมของพนักงานของบริษัท ABC อยู่ในระดับความสำคัญมาก ทั้งนี้ เพราะภายในบริษัทมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างบุคคล มีทั้งการให้เกียรติ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทุกคนได้รับการยอมรับมีโอกาสนในการทำงานที่ตนเองรัก และได้รับความสำเร็จในชีวิตการทำงานเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Punjamawat, Y. & Thissayakorn, P. ที่สรุปว่า พนักงานส่วนใหญ่มีความสุขในการทำงาน อยู่ในระดับสูง (Punjamawat, Y. & Thissayakorn, P., 2021) ส่วนความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ABC จากการศึกษาพบว่า ความผูกพันต่อองค์กร ภาพรวมของพนักงานบริษัท ABC อยู่ในระดับความสำคัญมาก ทั้งนี้เนื่องจากพนักงานมีความรู้สึกที่ดีต่อบริษัท ต้องการทำงานอยู่กับบริษัทไปในระยะยาวจึงตั้งใจทุ่มเทปฏิบัติงาน โดยมีเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกันกับบริษัท สอดคล้องกับฉัตรฐิตา เกตุจินดา และชินโสณ วิสิฐนิธิกิจา ที่สรุปว่า ความผูกพันต่อองค์กร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ฉัตรฐิตา เกตุจินดา และชินโสณ วิสิฐนิธิกิจา, 2565)

2. เปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ABC จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ABC จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล จากการศึกษพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลทุกด้าน ได้แก่ ด้านเพศ ด้านอายุ ด้านตำแหน่งงาน ด้านสายงาน ด้านระดับการศึกษา และด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ABC ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ขวัญธิดา พิมพการ และคณะ ที่สรุปว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับตำแหน่งงาน ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทไม่แตกต่างกัน (ขวัญธิดา พิมพการ และคณะ, 2564)

3. คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ABC

คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ABC พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคมมีอิทธิพลต่อความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ จันรจนาและกฤษฎดา เขียววัฒนสุข ที่สรุปว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน (ศิริวรรณ จันรจนา และกฤษฎดา เขียววัฒนสุข, 2563) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วงศ์วิวัฒน์ ศิริเพชร และกฤษฎา มุฮัมหมัด ที่สรุปว่า ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานส่งผลต่อความผูกพันของพนักงาน (วงศ์วิวัฒน์ ศิริเพชร และกฤษฎา มุฮัมหมัด, 2564)

4. ความสุขในการทำงานมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ABC

ความสุขในการทำงานมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ABC พบว่า ความสุขในการทำงานด้านความรักในงาน และด้านความสำเร็จในงาน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านการเป็นที่ยอมรับ มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานต่อองค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับ อวิชพงษ์ มีคุณและชินโสณ วิสิฐนิธิกิจา ที่สรุปว่า

ความสุขในการทำงานมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กร (อวัชพงษ์ มีคุณ และชินโสณ วิสิฐนิจิกิจา, 2561) สอดคล้องกับ Monica, N. & Anandan, C. ที่สรุปว่า ความสุขของพนักงานมีอิทธิพลต่อความผูกพันของพนักงาน (Monica, N. & Anandan, C., 2023) นอกจากนี้สอดคล้องกับ Sanamthong, E. & Prabyai, S. ที่สรุปว่า ความสุขในการทำงานส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sanamthong, E. & Prabyai, S., 2023)

สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย บริษัทควรมีการสนับสนุนในการดูแลพนักงานในด้านต่าง ๆ เพิ่มเติมเพื่อความสะดวกสบายและทำงานได้อย่างมีความสุขไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมที่ดีมีความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวกที่พร้อมใช้งาน การสร้างบรรยากาศความเป็นมิตรในการทำงาน การให้โอกาสและมีกิจกรรมเพื่อการพัฒนาพนักงานเพื่อความก้าวหน้าเสริมความสามารถที่สูงขึ้นในการทำงานด้วยกิจกรรมการฝึกอบรม การศึกษาเพิ่มเติม และการได้รับงานที่ท้าทาย การตั้งกฎเกณฑ์และแนวทางที่สามารถปฏิบัติได้จริง การจัดกิจกรรมเพื่อสังคมอย่างต่อเนื่องทั้งในและนอกบริษัทที่มีทั้งจัดโดยบริษัทและร่วมกับชุมชน โดยให้พนักงานได้มีส่วนร่วม การสื่อสารเพื่อสร้างความตระหนักถึงเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อภาพลักษณ์ที่ดีของบริษัทและเป็นการปลูกจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม ควรให้โอกาสพนักงานได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามขอบเขตหน้าที่ที่พนักงานรับผิดชอบ มีอิสระในการทำงาน ได้รับการชื่นชม ช่วยเหลือและได้ทำงานตามความชอบเพื่อให้เกิดความผูกพันต่อองค์กร การส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่ง ค่าตอบแทน และรางวัลเพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและเต็มศักยภาพ รวมทั้งส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีร่วมกันในการทำงานร่วมกัน และควรให้ความสำคัญกับพนักงานทุกคนอย่างเท่าเทียม ช่วยเหลือและสนับสนุนพนักงานอย่างทั่วถึง การสื่อสารทุกข้อดีของพนักงานเพื่อให้แสดงถึงการยอมรับในคุณค่าของพนักงาน และ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของบริษัท ABC ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท ABC และควรศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาองค์กรเชิงกลยุทธ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงสำหรับบริษัท ABC

เอกสารอ้างอิง

- กัณฑ์ภัทร์ ศุภะกุลสวัสดิ์. (2564). วัฒนธรรมองค์กรกับความเปลี่ยนแปลงในยุค New Normal. *Journal of Modern Learning Development*, 6(5), 388-401.
- ขวัญธิดา พิมพ์การ และคณะ. (2564). การศึกษาปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทในกลุ่มผู้ผลิตพลาสติก. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 38(103), 171-183.
- คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ. (2561). การส่งเสริมคุณธรรม “พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา” สร้างคนดีสู่สังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 1). สมุทรสาคร: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- ฉัตรฐิตา เกตุจินดา และชินโสณ วิสิฐนิจิกิจา. (2565). คุณภาพชีวิตการทำงานมีผลต่อความผูกพันขององค์กรของพนักงานบริษัท อีเทอร์นีตี้ แกรนด์ โลจิสติก จำกัด (มหาชน). *วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย*, 16(1), 15-25.
- เบญจวรรณ ศฤงคาร. (2561). บรรยากาศองค์กรและคุณภาพชีวิตการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 7(1), 35-44.
- ประทวน วันนิจ และมนูญ สอนโพนงาม. (2565). วิฤตวัฒนธรรมเปลี่ยนผ่านวิถีชีวิตสังคมไทยในยุคดิจิทัล. *วารสารวณิฆองแหรพทุทศาสตรปริทรศน์*, 9(2), 117-126.

- ปัญญา ชีระเวชรวุฒิ. (2562). คู่มืออบรมพัฒนาบุคลากรให้เป็นมืออาชีพ. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: บริษัท เลิฟแอนด์ลิฟเพรส จำกัด.
- ภัทรดนัย ฉลองบุญ. (2561). ความสุขในการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐ. วารสารสันติศึกษา ปรีทรรณ มจร, 6(พิเศษ), 590-599.
- วงศ์วิวัฒน์ ศิริเพชร และกฤษฎา มุฮัมหมัด. (2564). ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานในกลุ่มบริษัทผู้ผลิตพลาสติกในเขตพื้นที่พระราม 2 ในเอกสารการประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติครั้งที่ 16 ปีการศึกษา 2564. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- วาสนา ศรีอิศรลาภ และจิราวรรณ คงคล้าย. (2559). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์การแห่งยุคสารสนเทศสู่องค์การยุคใหม่ในอนาคต. Veridian E-Journal Silpakorn University, 9(2), 328-338.
- วิทยา อินทร์สอน และสุรพงศ์ บางพาน. (2559). แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม. เรียกใช้เมื่อ 11 มกราคม 2568 จาก <http://www.thailandindustry.com/online/mag/>
- ศิริวรรณ จันรจนา และกฤษฎา เขียววัฒนสุข. (2563). คุณภาพชีวิตในการทำงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(4), 160-177.
- อนุดิษฐ์ ฐานไชยกร. (2562). ความผูกพันในองค์การ. Journal of Roi Kaensarn Academi, 4(1), 32-45.
- อวัชพงษ์ มีคุณ และชินโสณ วิสิฐนิจิกิจา. (2561). ความสุขในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท แลนด์ แอนด์ เฮาส์ จำกัด (มหาชน). วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร, 12(3), 856-871.
- Cronbach, L. J. (1970). Essential of psychological testing. (3rd ed.). New York: Haper & Row.
- Monica, N. & Anandan, C. (2023). Correlation level of happiness and employee engagement. International Journal of Multidisciplinary Research and Growth Evaluation, 4(2), 460-463.
- Punjamawat, Y. & Thissayakorn, P. (2021). Working happiness and employee engagement at Publishing Company., Ltd. Chulalongkorn Medical Journal, 65(3), 259-264.
- Sanamthong, E. & Prabyai, S. (2023). A Causal Model of Relationship between Organizational Climate Influencing Happiness at Work and Organization Engagement. Emerging Science Journal, 7(2), 558-568.
- Yamane, T. (1967). Statistics: An Introductory Analysis. (2nd ed.). New York: Harper and Row.

ทัศนคติของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานของวิทยาลัยรัตภูมิ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย*

THE ATTITUDES OF EMPLOYERS TOWARDS INTERNSHIP STUDENTS OF RATTAPHUM COLLEGE, RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY SRIVIJAYA

ปิยนุช ศรีริภ*, อารีย์ เต๊ะหละ

Piyanch Sririp, Aree Tehlah

วิทยาลัยรัตภูมิ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา ประเทศไทย

Rattaphum College, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Songkhla, Thailand

*Corresponding author Email: piyanuch.sr@rmutsv.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ทัศนคติของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานของวิทยาลัยรัตภูมิ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย และ 2) แนวทางในการปรับปรุงทักษะการฝึกงานของนักศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ สถานประกอบการที่นักศึกษาวิทยาลัยรัตภูมิฝึกงาน จำนวน 57 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทัศนคติของผู้ประกอบการและความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการมีทัศนคติที่ดีต่อการฝึกงานของนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.72 สะท้อนถึงการประเมินในระดับมากในทุกด้าน ด้านความรู้ทางวิชาการวิชาชีพได้รับการประเมินสูงสุดที่ค่าเฉลี่ย 3.87 และด้านบุคลิกภาพได้รับค่าเฉลี่ย 3.86 ขณะที่ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพมีค่าเฉลี่ย 3.55 และด้านความรู้ทั่วไปที่ส่งผลต่อการทำงานมีค่าเฉลี่ย 3.63 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าสถานประกอบการมีทัศนคติเชิงบวกต่อนักศึกษา โดยเฉพาะในด้านความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพ สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของนักศึกษาในการนำความรู้มาประยุกต์ใช้กับการทำงานจริง นอกจากนี้บุคลิกภาพของนักศึกษายังได้รับการชื่นชมซึ่งอาจเป็นผลมาจากการส่งเสริมในระหว่างการศึกษา อย่างไรก็ตามด้านความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการทำงานยังคงเป็นจุดที่สามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน การศึกษานี้จึงชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการปรับปรุงหลักสูตรและการฝึกอบรมให้ครอบคลุมทั้งความรู้เชิงวิชาการและวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของนักศึกษาให้สอดคล้องกับการประกอบอาชีพในอนาคต

คำสำคัญ: ทัศนคติ, สถานประกอบการ, นักศึกษาฝึกงาน, ทักษะวิชาการวิชาชีพ

Abstract

This study aimed 1) To examine the attitudes of employers towards internship students of Rattaphum College, Rajamangala University of Technology Srivijaya, and 2) To explore ways to improve students' internship skills aligning with the demands of the labor market. This study is a

* Received February 5, 2025; Revised February 20, 2025; Accepted February 24, 2025

quantitative research. The sample group consisted of 57 employers where Rattaphum College students had interned. The research tool was a questionnaire consisting of three parts: demographic information of the respondents, employers' attitudes, and feedback and suggestions. Descriptive statistics, including percentages, means, and standard deviations, were used to analyze the data. The results showed that employers had a positive attitude towards the internship of Rattaphum College students, with an overall mean score of 3.72, reflecting a high evaluation across all aspects. The academic and professional knowledge aspect received the highest evaluation with a mean score of 3.87, and the personality traits aspect received a mean score of 3.86. Meanwhile, the ethics and professionalism aspects had a mean score of 3.55, and the general knowledge related to work had a mean score of 3.63. These results indicate that the employers have a favorable perception of the students, particularly regarding their academic and professional knowledge, which reflected their ability to apply knowledge to practical work situations. Moreover, the students' personalities were praised, likely due to the emphasis on personality development during their studies. However, the dimension of general knowledge related to job performance remains an area for potential improvement to better meet labor market demands. This study emphasizes the importance of curriculum development and training programs that comprehensively address both academic and professional knowledge, thereby enhancing the students' potential for future success.

Keywords: Attitude, Employer, Internship, Professional Skills

บทนำ

โลกในยุคนี้มีการแข่งขันการผลิตและพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่องไม่หยุดนิ่ง เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของสังคม ซึ่งหากพลเมืองของประเทศมีทักษะการคิดสร้างสรรค์จะสามารถสร้างนวัตกรรมที่เอื้ออำนวยความสะดวก และนำพาประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ดังนั้นหนึ่งในทักษะที่สำคัญและจำเป็นในยุคศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสื่อใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นมากมายและนับวันจะมีอิทธิพลและบทบาทในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มของเด็กและเยาวชนในยุคใหม่ จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) ได้ระบุไว้ว่าการจัดการศึกษาที่จะมีความเหมาะสมกับโลกในศตวรรษที่ 21 จะต้องดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน การศึกษาต่อและการปฏิบัติหน้าที่การงาน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) การศึกษาในปัจจุบันจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระของการจัดการเรียนการสอนรวมทั้งแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กัญญา เจริญพญา, 2561) การเปลี่ยนแปลงของโลกด้วยการสร้างคนไทยในศตวรรษที่ 21 ไปสู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีจุดมุ่งหมาย มีหลักคิดสร้างสรรค์และมีจิตสาธารณะจึงทำให้สถาบันอุดมศึกษาต้องร่วมกันผลักดันและสร้างผู้เรียนให้มีทั้งความรู้ทางวิชาการ ทักษะในการทำงาน ทักษะในการเข้าสังคมและอยู่ร่วมกับผู้อื่น (อดิพร เกิดเรือง และคณะ, 2564) ด้วยเหตุดังกล่าว การจัดการเรียนการสอนจำเป็นจะต้องมีรูปแบบที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีศักยภาพในการประกอบอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภวรรณ การญญะวีร์ ที่อธิบายไว้ว่าการจัดการเรียนการสอนเป็นการจัดกิจกรรมในการเรียนรู้ เช่น การใช้สื่อการสอน การจัดกิจกรรมระหว่างสอน

การทดสอบ เป็นต้น รวมทั้งความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในการให้ความช่วยเหลือ แนะนำแก่ผู้เรียนในด้านต่าง ๆ การให้กำลังใจ ให้ความรักและความเอาใจใส่ด้วย โดยมีองค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอน คือ 1) หลักสูตรการเรียนการสอน 2) การจัดการเรียนการสอน 3) สื่อการเรียนการสอน และ 4) การวัดและประเมินผล (ศุภวรรณ การุญญะวีร์, 2564) เช่นเดียวกัน การจัดการเรียนการสอนในมุมมองของพิมพ์ใจ พุฒจิตร์ส ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาหมายถึง การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกช่วงชั้น จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้จัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุดห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งเสริมการวิจัยและการพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระ (พิมพ์ใจ พุฒจิตร์ส, 2562) ทั้งนี้กระบวนการดังกล่าวอาจจะรวมถึงการลงมือปฏิบัติจริงหรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการฝึกงานด้วย

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพหรือการฝึกงาน หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระทำร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยกับสถานประกอบการ เพื่อให้นักศึกษาได้ความรู้ทักษะและเจตคติที่จำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพ เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของสถานประกอบการสามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมและก้าวหน้าเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (จารุณี อินต๊ะสอน, 2562) โดยทั่วไปการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาก็เพื่อมุ่งหวังการผลิตกำลังคน และพัฒนามนุษย์ในระดับวิชาชีพชั้นสูง หรือระดับกึ่งวิชาชีพชั้นสูง วิชาชีพชั้นสูงนั้นจะเน้นคุณลักษณะที่สำคัญ 6 ประการ คือ 1) มีสำนึกของการบริการสาธารณะมีความผูกพันในหน้าที่ของวิชาชีพ 2) มีองค์ความรู้และทักษะที่อยู่เหนือความเข้าใจของคนทั่วไป 3) ใช้ระยะเวลาในการฝึกฝนความชำนาญในวิชาชีพ 4) มีอิสระในการตัดสินใจตามขอบข่ายของงานที่กำหนด 5) มีการควบคุมมาตรฐานของการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ 6) มีจรรยาบรรณเป็นกรอบในการประกอบวิชาชีพ จากเกณฑ์ทั้ง 6 ประการ ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่ว่าจะเป็นภาควิชาชีพใดก็ตามกระบวนการจัดการศึกษาจะต้องสามารถสร้างคุณภาพระหว่างด้านองค์ความรู้ด้านทักษะปฏิบัติและด้านคุณธรรม การฝึกประสบการณ์วิชาชีพจึงมีความสำคัญต่อการบูรณาการด้านต่าง ๆ ให้เป็นหนึ่งเดียวและมีความประสานกลมกลืนเสริมสร้างคุณลักษณะของผลผลิตทางการศึกษาที่พึงประสงค์ ดังนั้น การให้บรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ จึงประกอบไปด้วย ปัจจัยหลายด้าน หากจะเป็นการคาดหวังให้ผู้เรียนที่จบการศึกษาแล้วมีงานทำที่มั่นคงด้วยแล้ว ก็เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ต้องบูรณาการองค์ความรู้ทางทฤษฎีร่วมกับการลงมือปฏิบัติจริงในสถานที่จริง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการฝึกงานในสถานประกอบการเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุดที่จะได้พัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้กระบวนการสอนควบคู่กับการฝึกปฏิบัติจำเป็นจะต้องมีปัจจัยสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงสภาพการทำงานจริงว่าเป็นอย่างไร และควรมีการประพฤติตนอย่างไร ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ 1) การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งการพัฒนาเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับการผสมผสานความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมและปฏิบัติตนอย่างถูกต้องตามกาลเทศะ ปัจจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของปณัสยา พิมพ์กลาง ที่ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการ นักศึกษาควรได้รับการส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในทุกรายวิชาที่เรียน รวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม (ปณัสยา พิมพ์กลาง, 2562) ที่สำคัญ คือ การฝึกให้นักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมการทำงานได้เป็นอย่างดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เคารพผู้บังคับบัญชา มุ่งมั่นพัฒนางานตนเอง 2) การแสวงหาความรู้ นักศึกษาควรมีหลักการเชื่อมโยงข้อมูลพื้นฐานเดิมผนวกกับข้อมูลใหม่เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและนำมาใช้ การทบทวนเนื้อหาและฝึกฝนปฏิบัติอยู่บ่อยครั้งจะช่วยให้มั่นใจได้ว่าข้อมูลนั้นจะอยู่ในความทรงจำได้ในระยะยาว 3) การพัฒนาทักษะทางปัญญา คือ การพัฒนาความคิดรวบยอดรวมทั้งหลักการทางทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติ การวิเคราะห์สถานการณ์และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นลำดับขั้นตอนตามแผนที่วางไว้และต้องฝึกปฏิบัติในหลายสถานการณ์ รวมทั้งสถานการณ์ที่คาดว่าจะได้ใช้ในอนาคตเพื่อช่วยในการถ่ายทอดความรู้และนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม และ 4) การพัฒนาทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

และการสื่อสาร เป็นการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องพร้อมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับและคำแนะนำในการปรับปรุงทักษะที่จำเป็นแก่นักศึกษา ซึ่งแต่ละคนอาจมีความสามารถต่างกันในการใช้ทักษะด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการสื่อสาร บางคนต้องได้รับการสอนเป็นพิเศษโดยตรงร่วมกับการฝึกปฏิบัติและควรให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาทักษะเหล่านี้ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรวมทั้งด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความรับผิดชอบ หลักสูตรและสาขาวิชาสามารถสนับสนุนด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบให้นักศึกษาได้ด้วยการมอบหมายงานกลุ่ม เพื่อให้นักศึกษาได้รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น ร่วมแสดงความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น รวมถึงการรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จสิ้น แม้เกิดปัญหาในการทำงานร่วมกันก็ตาม (จันทร์เมธา ศรีรักษา และ เมทินี วงศ์ธราวัฒน์, 2560) ดังนั้นการบรรลุผลมาตรฐานการเรียนรู้จึงสามารถเกิดขึ้นได้หลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นการสอนที่จะต้องใช้กลยุทธ์การสอนที่เหมาะสมกับรูปแบบต่าง ๆ ของการเรียนรู้รวมทั้งมีการประเมินประสิทธิผลของกลยุทธ์การสอนนั้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการฝึกงานที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือทำจริง ปัจจัยดังกล่าวจะเป็นส่วนสำคัญของการประกันคุณภาพภายในของสถาบันฯ ให้มั่นใจว่าปัจจัยสู่ความสำเร็จเหล่านี้เป็นที่เข้าใจของคณาจารย์ผู้เกี่ยวข้องและนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม (ทรงเกียรติ อิงคามระธร และชฎาพร โพค์ยสุวรรณ, 2562)

การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาวิทยาลัยรัตภูมิ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการบริหารส่วนงานภายในของสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2550 และมาตรา 17 (2) (6) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2548 ประกอบกับมติสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ในคราวประชุม ครั้งที่ 2/2551 เมื่อวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2551 และครั้งที่ 6/2551 เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2551 จึงออกประกาศให้จัดตั้งส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2551 โดยมีการจัดการเรียนการสอน 2 ระดับ ได้แก่ ระดับปริญญาตรีและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงนั้นประกอบด้วย 2 สาขา คือ สาขาอุตสาหกรรมและสาขาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยมุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยพยายามให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ในทางด้านภาคปฏิบัตินี้นักศึกษาจะต้องเข้าฝึกงาน 320 ชั่วโมงสำหรับนักศึกษาทั้ง 2 สาขา สถานที่ฝึกงานที่สำคัญ ๆ ได้แก่ บริษัท ห้างหุ้นส่วน ร้าน โรงงาน และหน่วยงานราชการต่าง ๆ สถานที่ฝึกงานเหล่านี้จะเปิดโอกาสให้นักศึกษาของวิทยาลัยรัตภูมิ มีโอกาสได้ทดลองใช้ความรู้ที่ร่ำเรียนมาอย่างจริงจัง ในขณะเดียวกันสถานประกอบการดังกล่าวก็สามารถประเมินคุณภาพของนักศึกษาวิทยาลัยรัตภูมิ พร้อมทั้งส่งเสริมองค์ความรู้ที่ควรแก่การเรียนรู้เพิ่มเติมให้เกิดความชำนาญ ก็ถือได้ว่าการผลิตบัณฑิตของวิทยาลัยรัตภูมิบรรลุเป้าหมาย และบัณฑิตก็น่าจะสามารถหางานทำได้ง่าย รวมทั้งอาจจะได้งานทำในสถานที่ที่ตนเคยฝึกงานก็ได้ จากความสำคัญของการฝึกงานในฐานะส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนานักศึกษาให้มีความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงานอย่างแท้จริง การฝึกงานในสถานประกอบการเป็นโอกาสให้นักศึกษาได้ประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิชาการและทักษะวิชาชีพที่เรียนมาในสภาพแวดล้อมการทำงานจริง ซึ่งมีส่วนช่วยให้นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็น เช่น การแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม และการสื่อสารในองค์กร อย่างไรก็ตาม ความคิดเห็นและการประเมินจากสถานประกอบการที่เป็นผู้รับนักศึกษาฝึกงานนั้นมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรและแนวทางการเตรียมความพร้อมนักศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องทัศนคติของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานของวิทยาลัยรัตภูมิ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ทัศนคติของสถานประกอบการต่อความรู้ ทักษะวิชาการวิชาชีพ และคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกงาน รวมถึงเพื่อหาจุดแข็งและจุดอ่อนที่ต้องปรับปรุงเพิ่มเติม ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานโยบายการศึกษาและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยกับสถานประกอบการอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานของวิทยาลัยรัตภูมิ
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขทักษะการฝึกงานของนักศึกษาวิทยาลัยรัตภูมิให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานหรือการประกอบอาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ทัศนคติของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานของวิทยาลัยรัตภูมิ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่มุ่งศึกษาและวิเคราะห์ทัศนคติของสถานประกอบการที่รับนักศึกษาฝึกงานจากวิทยาลัยรัตภูมิในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สถานประกอบการที่นักศึกษาของวิทยาลัยรัตภูมิได้ไปฝึกงาน จำนวน 112 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ สถานประกอบการที่นักศึกษาของวิทยาลัยรัตภูมิได้ไปฝึกงาน จำนวน 57 แห่ง ซึ่งเป็นการสุ่มเก็บข้อมูลอย่างง่ายโดยเลือกสถานประกอบการที่มีความสะดวกในการให้ข้อมูลในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยได้ไปบันทึกการฝึกงานของนักศึกษา โดยในแต่ละสถานประกอบการ ผู้วิจัยได้เลือกผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลนักศึกษาฝึกงานหรือหัวหน้าฝ่ายบุคคล ซึ่งเป็นบุคคลที่มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติและความคิดเห็นเกี่ยวกับนักศึกษาฝึกงานที่ได้รับการฝึกงานจากสถานประกอบการนั้น ๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามซึ่งสร้างขึ้นเพื่อศึกษาทัศนคติของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานของวิทยาลัยรัตภูมิ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

แบบสอบถามส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามส่วนที่ 2 ทัศนคติของผู้ประกอบการที่มีต่อการฝึกงานของนักศึกษาวิทยาลัยรัตภูมิ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ทางวิชาการวิชาชีพ 2) ด้านความรู้ความสามารถทั่วไปที่ส่งผลต่อการทำงาน 3) ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ และ 4) ด้านบุคลิกภาพ

แบบสอบถามส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาดังกล่าวผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของคำถามในแบบสอบถาม ผลการประเมิน พบว่า ค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) เท่ากับ 0.84 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคำถามในแบบสอบถามมีความเหมาะสม

วิธีการเก็บข้อมูลวิจัย

การเก็บข้อมูลในงานวิจัยเรื่องทัศนคติของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานของวิทยาลัยรัตภูมิ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลขณะที่ลงพื้นที่ที่สถานศึกษาฝึกงานในสถานประกอบการต่าง ๆ โดยแบบสอบถามถูกออกแบบเพื่อรวบรวมข้อมูลจากสถานประกอบการเกี่ยวกับทัศนคติของสถานประกอบการและข้อเสนอแนะที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานทั้งใน 1) ด้านความรู้ทางวิชาการวิชาชีพ 2) ด้านความรู้ความสามารถทั่วไปที่ส่งผลต่อการทำงาน 3) ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพและ 4) ด้านบุคลิกภาพ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของคำถามในแบบสอบถามผลการประเมิน พบว่า ค่า IOC เท่ากับ 0.84 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคำถามในแบบสอบถามมีความเหมาะสม นอกจากนี้ยังมีคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงทักษะของนักศึกษาให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานหรือการประกอบอาชีพอิสระ โดยกลุ่มเป้าหมายหลัก

ของแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารหรือหัวหน้างานในสถานประกอบการที่มีประสบการณ์ในการรับนักศึกษาฝึกงาน ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำไปวิเคราะห์เพื่อพัฒนาแนวทางการฝึกงานในอนาคตให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อสรุปและแสดงผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ค่าร้อยละถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสัดส่วน เช่น ลักษณะสถานประกอบการ ตำแหน่งงาน เพศและศึกษา รวมทั้งการแจกแจงความถี่ของทัศนคติในแต่ละด้าน ค่าเฉลี่ยถูกใช้เพื่อหาค่ากลางของคะแนนในแต่ละข้อคำถามที่สะท้อนถึงภาพรวมของข้อมูล ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใช้ในการวิเคราะห์ความกระจายตัวของข้อมูล เพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างหรือความหลากหลายในความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์นี้ช่วยให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและนำไปใช้พัฒนานโยบายหรือปรับปรุงได้อย่างเหมาะสม

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของสถานประกอบการที่รับนักศึกษาฝึกงานของวิทยาลัยรัษฎามิ พบว่า สถานประกอบการส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานภาคเอกชน (ร้อยละ 88.57) ตามด้วยหน่วยงานภาครัฐ (ร้อยละ 5.71) ขณะที่ประเภทของสถานประกอบการในภาคเอกชน ส่วนมากดำเนินการในรูปเจ้าของคนเดียวหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด (ร้อยละ 35.48) สำหรับบุคลากรในหน่วยงาน ส่วนใหญ่มีจำนวน 101 - 500 คน (ร้อยละ 40.00) ในด้านการประเมินผล ผู้ประเมินส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งผู้จัดการฝ่ายปฏิบัติการ (ร้อยละ 45.71) ส่วนวิธีการคัดเลือกนักศึกษาเข้าสถานประกอบการ พบว่า การพิจารณาประวัติและคุณสมบัตินักศึกษาเป็นวิธีหลัก (ร้อยละ 48.57) โดยสถานประกอบการให้ความสำคัญกับความรู้ความสามารถพิเศษ เช่น ภาษาอังกฤษ และคอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 51.42) สะท้อนถึงความต้องการบุคลากรที่มีทักษะเฉพาะทางในตลาดแรงงานปัจจุบัน

ผลการศึกษาทัศนคติของผู้ประกอบการที่มีต่อการฝึกงานของนักศึกษาวิทยาลัยรัษฎามิ เป็นการประเมินทัศนคติของผู้ประกอบการที่มีต่อการฝึกงานของนักศึกษาวิทยาลัยรัษฎามิ เกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษา 4 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ทางวิชาการวิชาชีพ 2) ด้านความรู้ทั่วไปที่ส่งผลต่อการทำงาน 3) ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพและ 4) ด้านบุคลิกภาพ ซึ่งในภาพรวมผู้ประกอบการมีทัศนคติต่อการฝึกงานของนักศึกษาวิทยาลัยรัษฎามิอยู่ในระดับมากโดยมีรายละเอียดและผลการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 1 ทัศนคติของผู้ประกอบการที่มีต่อการฝึกงานของนักศึกษาวิทยาลัยรัษฎามิ

ลำดับ	ทัศนคติของผู้ประกอบการต่อนักศึกษา	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับทัศนคติ
1	ด้านความรู้ทางวิชาการวิชาชีพ	3.87	0.15	มาก
2	ด้านความรู้ทั่วไปที่ส่งผลต่อการทำงาน	3.63	0.21	มาก
3	ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ	3.55	0.48	มาก
4	ด้านบุคลิกภาพ	3.86	0.43	มาก
รวม		3.72	0.49	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงทัศนคติของผู้ประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานของวิทยาลัยรัษฎามิ ข้อมูลที่ปรากฏได้สะท้อนมุมมองในหลายด้านที่สำคัญต่อการทำงานในอนาคต ด้านที่ได้รับการประเมินในระดับสูงที่สุด คือ ความรู้ทางวิชาการวิชาชีพ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.87 ซึ่งบ่งบอกว่านักศึกษาได้รับการยอมรับในทักษะเชิงวิชาการที่ตรงกับสายอาชีพ ขณะเดียวกัน ด้านบุคลิกภาพ ก็ได้รับการประเมินในระดับสูงเกือบเทียบเท่ากันที่ค่าเฉลี่ย 3.86 แสดงถึงความประทับใจของผู้ประกอบการในด้านการวางตัว ทักษะการสื่อสาร และการปรับตัวของนักศึกษา ส่วนด้านความรู้ทั่วไปที่ส่งผลต่อการทำงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.63 สะท้อนให้เห็นว่านักศึกษามีความรู้รอบตัวที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ในระดับที่น่าพึงพอใจ อย่างไรก็ตาม ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพมีค่าเฉลี่ย

3.55 ซึ่งแม้อยู่ในระดับ “มาก” แต่มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. 0.48) สูงสุดในตาราง อาจแสดงถึงความหลากหลายของความคิดเห็นในด้านนี้ โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ที่ 3.72 บ่งชี้ว่าผู้ประกอบการมองว่า นักศึกษามีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับการทำงานในระดับ มาก ทั้งในด้านความรู้ ความประพฤติ และบุคลิกภาพ

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่สะท้อนถึงทัศนคติของผู้ประกอบการต่อการนักศึกษาฝึกงานวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาด้านความรู้ทางวิชาการวิชาชีพถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สะท้อนถึงความสามารถของนักศึกษาในการนำความรู้ที่เรียนมาใช้ในการสถานการณ์จริง ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความมั่นใจของผู้ประกอบการในการมอบหมายงาน ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพในสายอาชีพของนักศึกษา ข้อมูลในตารางต่อไปจะแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับความรู้และทักษะวิชาการที่ นักศึกษาได้รับการประเมินจากผู้ประกอบการ เพื่อให้เห็นภาพรวมของประสิทธิภาพในด้านนี้

ตารางที่ 2 ทัศนคติของผู้ประกอบการที่มีต่อการฝึกงานของนักศึกษาด้านความรู้ทางวิชาการวิชาชีพ

ลำดับ	ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับทัศนคติ
1	มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ/วิชาชีพในสาขาที่เรียน	4.20	0.56	มาก
2	ปฏิบัติงานให้ได้ตามคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพ	3.94	0.16	มาก
3	มีการพัฒนาตนเองและพัฒนางานที่รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง	4.00	0.16	มาก
4	มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ	3.40	0.49	ปานกลาง
5	มีความสามารถในการวางแผนการทำงาน	3.74	0.44	มาก
6	มีความสามารถในการวิเคราะห์และตัดสินใจการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้	3.97	0.61	มาก
รวม		3.87	0.15	มาก

จากตารางที่ 2 ซึ่งแสดงถึงทัศนคติของผู้ประกอบการที่มีต่อการฝึกงานของนักศึกษาด้านความรู้ทาง วิชาการวิชาชีพ สามารถสรุปผลได้ว่า นักศึกษามีความรู้ความสามารถทางวิชาการ/วิชาชีพในสาขาที่เรียนสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.20 และ S.D. 0.56 ซึ่งได้รับการประเมินในระดับมาก สะท้อนถึงการนำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้ ได้ดี ขณะที่ด้านการพัฒนาตนเองและพัฒนางานที่รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย 4.00 และ S.D. 0.16 อยู่ใน ระดับมาก เช่นกัน แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจในการปรับปรุงศักยภาพของตนเอง ด้านที่ได้รับการประเมินต่ำสุด คือ ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ย 3.40 และ S.D. 0.49 อยู่ในระดับ ปานกลาง บ่งชี้ว่ายังมีพื้นที่ให้พัฒนา ความเชี่ยวชาญเพิ่มเติม ส่วนด้านอื่น เช่น การวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและการวางแผนการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 3.97 และ 3.74 ตามลำดับ โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ที่ 3.87 สะท้อนว่านักศึกษามีความสามารถด้านวิชาการ วิชาชีพในระดับมาก

ตารางที่ 3 ทัศนคติของผู้ประกอบการที่มีต่อการฝึกงานของนักศึกษาด้านความรู้ทั่วไปที่ส่งผลต่อการทำงาน

ลำดับ	ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับทัศนคติ
1	มีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติงาน	3.60	0.49	มาก
2	มีความสามารถในการทำงานเป็นทีมและการทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.65	0.48	มาก
3	มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ	3.94	0.23	มาก
4	มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารภายในและภายนอกองค์กร	4.00	0.52	มาก
5	มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ	3.68	0.48	มาก
6	มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง	3.40	0.49	ปานกลาง
7	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.60	0.49	มาก
8	มีความสามารถในการบริหารจัดการ	3.20	0.40	ปานกลาง
รวม		3.63	0.21	มาก

จากตารางที่ 3 แสดงทัศนคติของผู้ประกอบการที่มีต่อการฝึกงานของนักศึกษาในด้านความรู้ทั่วไปที่ส่งผลต่อการทำงาน พบว่า ความสามารถในการสื่อสารภายในและภายนอกองค์กร ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่ 4.00 และ S.D. 0.52 ในระดับมาก สะท้อนถึงความสามารถของนักศึกษาในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ได้คะแนนเฉลี่ย 3.94 และ S.D. 0.23 ในระดับมาก เช่นกัน แสดงถึงทักษะการใช้เทคโนโลยีที่ดี ขณะที่ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและการบริหารจัดการ ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำสุดที่ 3.40 และ 3.20 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง บ่งบอกถึงความจำเป็นในการพัฒนาทักษะด้านนี้เพิ่มเติม โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ที่ 3.63 และ S.D. 0.21 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับมาก โดยผู้ประกอบการมองว่านักศึกษามีความรู้ทั่วไปที่ช่วยสนับสนุนการทำงานได้ดีในระดับหนึ่ง แต่ยังคงปรับปรุงในบางด้าน เช่น การบริหารจัดการและการพัฒนาตนเอง

ตารางที่ 4 ทัศนคติของผู้ประกอบการที่มีต่อการฝึกงานของนักศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ

ลำดับ	ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับทัศนคติ
1	การประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี	3.10	0.81	ปานกลาง
2	มีความซื่อสัตย์สุจริต	3.60	0.81	มาก
3	มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	3.74	0.49	มาก
4	มีระเบียบวินัยปฏิบัติตามกติกาของสังคม	3.40	0.49	ปานกลาง
5	มีความขยันอดทนอดสาหัส	3.82	0.45	มาก
6	ตรงต่อเวลา	3.80	0.40	มาก
7	เสียสละและอุทิศตนเพื่อส่วนรวม	3.45	0.7	ปานกลาง
8	ให้เกียรติและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	3.50	0.81	ปานกลาง
รวม		3.55	0.48	มาก

จากตารางที่ 4 ซึ่งแสดงทัศนคติของผู้ประกอบการที่มีต่อนักศึกษาในด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ พบว่า ด้านความขยันอดทนอดสาหัสได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่ 3.82 และ S.D. 0.45 อยู่ในระดับมาก สะท้อนถึงคุณลักษณะเชิงบวกที่โดดเด่นของนักศึกษา ด้านการตรงต่อเวลาได้คะแนนเฉลี่ย 3.80 และ S.D. 0.40 ซึ่งอยู่ในระดับมาก เช่นกัน บ่งบอกถึงความมีวินัยในระยะเวลา ขณะที่ด้านที่ได้คะแนนต่ำสุด คือ การประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี มีค่าเฉลี่ย 3.10 และ S.D. 0.81 อยู่ในระดับปานกลาง แสดงถึงการที่ผู้ประกอบการมองว่ายังมีพื้นที่สำหรับพัฒนาด้านนี้ เช่นเดียวกับการเสียสละและอุทิศตนเพื่อส่วนรวมและการให้เกียรติและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งได้รับการประเมินในระดับปานกลาง เช่นกัน โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ที่ 3.55 และ S.D. 0.48 อยู่ในระดับมาก แสดงว่านักศึกษามีคุณธรรมและจรรยาบรรณดีพอสมควร แต่มีจุดที่สามารถพัฒนาเพื่อคุณสมบัติยิ่งขึ้น

ตารางที่ 5 ทัศนคติของผู้ประกอบการที่มีต่อการฝึกงานของนักศึกษาด้านบุคลิกภาพ

ลำดับ	ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับทัศนคติ
1	การให้ความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงาน	4.23	0.75	มาก
2	การปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงาน	3.98	0.90	มาก
3	ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	3.60	0.49	มาก
4	การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	3.50	0.40	ปานกลาง
5	ความเชื่อมั่นในตนเอง	3.58	0.27	มาก
6	ความสามารถในการควบคุมอารมณ์	4.40	0.49	มาก
7	ความมีเหตุผล	4.05	0.69	มาก
8	ความเป็นผู้นำ	3.60	0.50	มาก
รวม		3.86	0.43	มาก

จากตารางที่ 5 ซึ่งแสดงทัศนคติของผู้ประกอบการที่มีต่อนักศึกษาในด้านบุคลิกภาพ พบว่า ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่ 4.40 และ S.D. 0.49 อยู่ในระดับมาก สะท้อนถึงความสามารถในการจัดการอารมณ์และแสดงความมั่นคงทางอารมณ์ในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้านการให้ความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงาน ได้คะแนนเฉลี่ย 4.23 และ S.D. 0.75 ในระดับมาก เช่นกัน บ่งบอกถึงความเป็นมิตรและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ด้านการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ได้คะแนนต่ำสุดที่ 3.50 และ S.D. 0.40 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง แสดงถึงโอกาสในการพัฒนาทักษะการเปิดใจรับความคิดเห็นเพิ่มเติม ส่วนด้านอื่น ๆ เช่น ความมีเหตุผล และการปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงาน ได้รับการประเมินในระดับมาก โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ที่ 3.86 และ S.D. = 0.43 ซึ่งอยู่ในระดับมาก แสดงว่านักศึกษามีบุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสมต่อการทำงานในองค์กร แต่ยังสามารปรับปรุงในบางด้านเพื่อเพิ่มความสมบูรณ์

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปและอภิปรายในเชิงพรรณนาได้ดังนี้ นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกงานได้รับการประเมินในระดับที่ดีในหลากหลายด้าน ซึ่งสะท้อนถึงความพร้อมและศักยภาพในการปฏิบัติงานจริงในองค์กร โดยในด้านความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพ นักศึกษาได้รับการประเมินในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านความรู้ความสามารถในสาขาที่เรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 4.20 แสดงให้เห็นถึงการนำความรู้จากการเรียนมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรงค์ ปวรจารย์ ที่กล่าวถึงการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเน้นว่าการนำความรู้จากห้องเรียนไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในเชิงลึกและพัฒนาทักษะเชิงปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วรรงค์ ปวรจารย์, 2552) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรางค์ อภิรมย์วิไลชัย และคณะ ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกงานกับความพร้อมในการทำงาน พบว่าการฝึกงานในสถานประกอบการช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในความรู้และทักษะวิชาชีพได้อย่างมีนัยสำคัญ (สุรางค์ อภิรมย์วิไลชัย และคณะ, 2557) อย่างไรก็ตามด้านความรู้ความสามารถในวิชาชีพบางประเด็นยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าส่วนอื่น อาจสะท้อนถึงข้อค้นพบที่ชี้ว่านักศึกษาจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนเพิ่มเติมในทักษะเฉพาะด้านเพื่อให้พร้อมตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานเฉพาะกลุ่ม การอภิปรายดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดและข้อค้นพบของนักวิจัยหลายท่านที่เน้นย้ำถึงความสำคัญของการฝึกงานในการพัฒนาความรู้และทักษะของนักศึกษาอย่างสมดุล

ในด้านความรู้ทั่วไปที่ส่งผลต่อการทำงาน ความสามารถในการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กรเป็นจุดเด่นที่ได้รับการประเมินสูงสุดที่ค่าเฉลี่ย 4.00 แสดงให้เห็นถึงทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิเคราะห์ที่แสดงถึงความสามารถในการสื่อสารที่โดดเด่นของนักศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของพิงค์ฉัตร เมธธารณกุล และอานวย ทอง โปร่ง ซึ่งเน้นย้ำว่าทักษะการสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการทำงานที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ในองค์กรและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กรที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในทีม (พิงค์ฉัตร เมธธารณกุล และอานวย ทอง โปร่ง, 2567) นอกจากนี้การที่นักศึกษาได้รับการประเมินในระดับปานกลางในด้านการเรียนรู้ด้วยตนเองและการบริหารจัดการชี้ให้เห็นว่าทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นทักษะที่ต้องการการฝึกฝนและส่งเสริมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บุคคลสามารถปรับตัวและพัฒนาตนเองได้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย

ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ผลการวิจัยที่ชี้ให้เห็นถึงความขยันอดทนและอดสาหะในระดับสูงของนักศึกษา ซึ่งเป็นคุณลักษณะเชิงบวก เช่น ความมุ่งมั่นและความพยายามในการเพิ่มประสิทธิภาพและความสำเร็จในการทำงาน ส่วนข้อค้นพบเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มเติม ชี้ให้เห็นว่าการสร้างจรรยาบรรณในวิชาชีพที่แข็งแกร่งต้องอาศัยการส่งเสริมจากทั้งการศึกษาและสภาพแวดล้อมในการทำงาน และใน

ด้านบุคลิกภาพ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ที่ได้รับการประเมินในระดับสูงเป็นทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ในองค์กรและการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันข้อค้นพบในด้านการรับฟังความคิดเห็นยังมีพื้นที่ให้พัฒนาซึ่งเป็นหนึ่งในคุณลักษณะที่ช่วยเสริมสร้างความร่วมมือในทีมและการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยรวมผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่มีศักยภาพที่เหมาะสมกับการทำงานในองค์กรในหลากหลายด้านชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะและคุณสมบัติที่เหมาะสมของนักศึกษาในช่วงการฝึกงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้พวกเขาประสบความสำเร็จในอาชีพการงานในอนาคต

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องทัศนคติของผู้ประกอบการต่อนักศึกษาฝึกงานวิทยาลัยรัตภูมิ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย พบว่า นักศึกษาได้รับการประเมินในระดับดีในหลายมิติที่เกี่ยวข้องกับการทำงานจริงในองค์กร ด้านความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพเป็นจุดเด่นสำคัญโดยเฉพาะในความสามารถในการนำความรู้ในสาขาที่เรียนมาประยุกต์ใช้ สะท้อนถึงความมั่นใจของผู้ประกอบการในการมอบหมายงาน ในส่วนของคุณธรรมจริยธรรม ความขยันอดทน และอุตสาหกรรมได้รับการยอมรับที่ดี และด้านบุคลิกภาพ นักศึกษามีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ดีเยี่ยม แต่ยังคงขาดคุณสมบัติด้านการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยสรุป นักศึกษามีศักยภาพในระดับดีทั้งด้านความรู้ ทักษะ และบุคลิกภาพ แต่ควรมีการพัฒนาทักษะเชิงลึกและคุณสมบัติเสริมบางประการ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการทำงานในอนาคตอย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนั้น ในงานวิจัยครั้งนี้ทางผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีศักยภาพในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) วิทยาลัยควรปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ โดยเน้นการฝึกอบรมที่เพิ่มความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพเฉพาะทาง รวมถึงการส่งเสริมทักษะ เช่น การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการรับฟังความคิดเห็น เพื่อให้นักศึกษามีความพร้อมและสามารถแข่งขันในตลาดแรงงานได้ดียิ่งขึ้น
- 2) วิทยาลัยควรจัดตั้งระบบความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างสถานประกอบการและสถาบันการศึกษา เช่น การพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน การอบรมผู้ประกอบการให้เป็นพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกงาน และการสนับสนุนทรัพยากรในการฝึกปฏิบัติ รวมถึงการจัดเก็บข้อมูลและประเมินผลการฝึกงานในเชิงลึก เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพและช่วยให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาที่รอบด้านมากขึ้น และข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรพิจารณาเพิ่มมุมมองจากกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลาย เช่น เพื่อนร่วมงานหรือหัวหน้างานที่ใกล้ชิดกับนักศึกษาฝึกงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและรอบด้านมากขึ้น นอกจากนี้ การใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่ผสมผสานระหว่างแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึกจะช่วยให้เข้าใจเหตุผลเบื้องหลังการประเมินในแต่ละด้านอย่างชัดเจน อีกทั้งควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบของปัจจัยส่วนบุคคล เช่น แรงจูงใจหรือความพร้อมทางอารมณ์ของนักศึกษา รวมถึงผลของการสนับสนุนจากสถานประกอบการ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเหล่านี้กับการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ควรขยายการวิจัยให้ครอบคลุมกลุ่มนักศึกษาจากสาขาอาชีพที่หลากหลาย เพื่อเปรียบเทียบจุดแข็งและโอกาสในการพัฒนาที่แตกต่างกันในแต่ละสายงาน ซึ่งจะช่วยให้วิทยาลัยสามารถปรับปรุงหลักสูตรและเตรียมความพร้อมของนักศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้นกับความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กัญญกร เอี่ยมพญา. (2561). การพัฒนาวิชาชีพครู. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: เซ็นจูรี จำกัด.
- จันทร์เมธา ศรีรักษา และเมทินี วงศ์ธราวัฒน์. (2560). ความคาดหวังและการรับรู้เกี่ยวกับการฝึกงานด้านธุรกิจ การบิน: กรณีศึกษานิสิตหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการโรงแรมและท่องเที่ยว. ใน รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 14: ตามรอยพระยุคลบาท เกษตรศาสตร์กำแพงแสน. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.
- จารุณี อินต๊ะสอน. (2562). ทักษะด้านระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ส่งผลต่อความประทับใจในการบริการ การศึกษา ของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ทรงเกียรติ อิงคามระธร และชญาพร โพธิ์สุวรรณ. (2562). คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะของบัณฑิตตามอัตลักษณ์ และ การดำเนินการด้านสุนทรียภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. วารสาร วไลยอลงกรณ์ปริทัศน์, 11(2), 25-31.
- ปณัสยา พิมพ์กลาง. (2562). ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเลือกสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ . ใน รายงานสืบเนื่อง การประชุมวิชาการ การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- พิงค์ฉัตร เมธธารณกุล และอานวย ทอง โปรง. (2567). ความสัมพันธ์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการ สื่อสาร ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษามัธยมศึกษา สมุทรปราการ. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (ส พบ ท.), 6(1), 232-248.
- พิมพ์ใจ พุดจตุรัส. (2562). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1. ใน วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- วงศ์ ปวรจารย์. (2552). การพัฒนาศักยภาพในการวิจัยระดับปริญญาตรีด้วยการฝึกงานเทคโนโลยีสะอาด. ใน รายงานวิจัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภวรรณ การุญญะวีร์. (2564). การเรียนการสอนสำหรับนักเรียนในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19. วารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์, 2(2), 48-55.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564). เรียกใช้เมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2560 จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=6420&filename=develop_issue
- สุรางค์ อภิรมย์วิไลชัย และคณะ. (2557). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเตรียมความพร้อมในการฝึกงานของ นักเรียนอาชีวศึกษาแบบค่ายกิจกรรมด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม, 8(1), 71-78.
- อติพร เกิดเรือง และคณะ. (2564). แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 ของสถาบันอุดมศึกษาไทย. วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์, 6(1), 781-790.

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารทะเลของนักท่องเที่ยวชาวไทย
เขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล*

FACTORS AFFECTING THE DECISION TO CONSUME SEAFOOD AMONG THAI
TOURISTS IN LANGU DISTRICT, SATUN PROVINCE

พัชรารัตน์ ทองพริ้ม

Patcharavadee Thongprim

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยตาปี สุราษฎร์ธานี ประเทศไทย

Faculty of Accountancy, Tapi University, Surat Thani, Thailand

Corresponding author E-mail: pthongprim@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารทะเลของนักท่องเที่ยวชาวไทยเขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารทะเลของนักท่องเที่ยวชาวไทยเขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล และเพื่อศึกษาความแตกต่างด้านปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารทะเลของนักท่องเที่ยวชาวไทยเขต อำเภอละงู จังหวัดสตูล โดยให้รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยซื้ออาหารทะเล จำนวน 400 คน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติแบบที (T-test) และแบบเอฟ (F- test) ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยว พบว่า 1) นักท่องเที่ยวที่บริโภคอาหารทะเลในเขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการซื้ออาหารทะเลมากที่สุดเป็นอาหารว่าง 2) นักท่องเที่ยวที่บริโภคอาหารทะเลในเขตอำเภอละงู จังหวัดสตูลที่มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 20,001 - 30,000 บาท สมาชิกในครอบครัวอยู่ระหว่าง 3 - 4 คน อาศัยอยู่ภาคใต้ และมีระยะทางห่าง 201 กิโลเมตรขึ้นไปต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยวแตกต่างกัน 3) พฤติกรรมการซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารทะเล ทั้งวัตถุประสงค์ในการซื้ออาหาร ประเภทอาหารทะเล ความถี่ในการซื้ออาหารทะเล ปริมาณในการซื้ออาหาร เวลาในการซื้ออาหารทะเล ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยวแตกต่างกัน

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารทะเล, อาหารทะเล, นักท่องเที่ยว, การตัดสินใจซื้อ

Abstract

This paper aims to study the seafood consumption behavior of Thai tourists in La-ngu District, Satun Province, to study the lifestyle that influences the decision to consume seafood of Thai tourists in La-ngu District, Satun Province, The research format for this time was quantitative research, using questionnaires as the tool for collecting data. and to study the differences in

* Received January 11, 2025; Revised February 21, 2025; Accepted February 24, 2025

demographic factors that influence the decision to consume seafood of Thai tourists in La-ngu District, Satun Province. The sample group used in the research was 400 Thai tourists who had purchased seafood. This research was a quantitative research using T-test and F-test statistics. The results of the analysis of tourists' seafood purchasing behavior. It was found that 1) Tourists who consumed seafood in Langu District, Satun Province, mostly had the purpose of purchasing seafood as a snack. 2) Tourists who consumed seafood in Langu District, Satun Province, who had marital status, bachelor's degree, civil servant/state enterprise employee occupations, average monthly income of 20,001 - 30,000 baht, 3 - 4 family members, lived in the South, and were 201 kilometers or more apart, had different effects on tourists' seafood purchasing behavior. 3) Tourists' seafood purchasing behavior affects their decision to buy seafood, including the purpose of buying food, types of seafood, frequency of buying seafood, amount of food bought, and time of buying seafood, which are different, have different effects on tourists' decision to buy seafood.

Keywords: Factors Affecting Seafood Consumption Decisions, Seafood, Tourists, Decision Making

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีอาหารทะเลทุกสายพันธุ์ และมีการประมงในแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อนำมาขายส่งให้แม่ค้าตลาด อาหารทะเลทำให้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารทะเลของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในจังหวัดสตูล เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย ทั้งประมงน้ำจืดหรือน้ำเค็มทำให้มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยอย่างมาก การทำประมงทะเลมีหลายประเภททั้งการใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสูง หรือเรือประมงขนาดเล็กของการทำประมงชาวบ้าน (กรมประมง, 2564) อำเภอละงู จังหวัดสตูล มีนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางมาท่องเที่ยวในจำนวนมากขึ้น การท่องเที่ยวในจังหวัดสตูลยังขยายตัวอย่างเห็นได้ชัด จากตัวเลขสถิติด้านการท่องเที่ยว ซึ่งมีจำนวนที่เพิ่มขึ้น ซึ่งดูได้จากจำนวนและรายได้ของการท่องเที่ยวในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ. 2555 - 2565) สูงสุดในปี 2562 มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติกว่า 1,549,880 คน เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวประมาณ 9,238 ล้านบาท และมีการฟื้นตัวด้านการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดรายได้เข้าท้องถิ่น อาหารทะเลเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่สามารถตัดสินใจเลือกซื้อบริโภคได้ง่ายกว่า อาหารประเภทอื่น อาหารทะเลเป็นอาหารที่จะทำสุกหรือไม่สุกทำให้มีรสชาติที่ถูกปากตรงต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายลูกค้าได้ง่ายมากขึ้น ทั้งด้านรสชาติที่โดดเด่นทำ หรือการปรุงแต่งอาหารให้เป็นเอกลักษณ์ จวบจนทำให้ผู้ประกอบการเปิดร้านขายอาหารทะเลเป็นจำนวนมาก หรือแข่งขันกันทางธุรกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้เป็นอย่างดี (การท่องเที่ยวจังหวัดสตูล, 2567) รวมถึงผู้บริโภคให้ความสำคัญกับความปลอดภัยในการบริโภคมากขึ้น นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมในปัจจุบัน ก็มีผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างมากในแต่ละวัน ผู้ประกอบการอาหารทะเลส่วนใหญ่มักจะมีอาหารทะเลไม่มีเพียงพอในช่วงวันหยุดยาว ทำให้ต้องมีความถี่ในการเลือกซื้อมากขึ้น (กิตติพร จูตะวิริยะ, 2564) การตัดสินใจเลือกซื้ออาหารทะเลแต่ละร้านริมทางหรือในตลาดสด เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารทะเลของนักท่องเที่ยวชาวไทยเขต อำเภอละงู จังหวัดสตูล หรือการแสดงพฤติกรรมการเลือกซื้อของผู้บริโภคของแต่ละบุคคล ปัจจุบันอาหารทะเลสามารถสร้างรายได้ให้แม่ค้าพ่อค้าตลาดเพิ่มมากขึ้น เพราะเมื่อก่อนผู้บริโภคยังไม่ตอบสนองความต้องการอาหารทะเลเหมือนในปัจจุบัน มีการแข่งขันขายอาหารทะเลกันมากขึ้นทั้งด้านราคา เพื่อให้ผู้บริโภคสนใจในการโฆษณาและเข้าไปใช้บริการที่ร้านอาหารทะเล โดยนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นทำให้ผู้ประกอบการอาหารทะเลส่วนใหญ่มักจะมีอาหารทะเลไม่มีเพียงพอในช่วงวันหยุดยาว จึงเป็นปัจจัยที่จะศึกษาวิจัยเพื่อตอบสนองความต้องการของอาหารทะเลได้อย่างเพียงพอ (Solomon, 2002)

ผู้บริโภคส่วนใหญ่เลือกซื้อสินค้าด้วยตัวเองเพื่อเน้นถึงคุณภาพด้านราคาถูกหรือแพงไปหรือไม่ หากต้องการซื้อสินค้าแต่ละประเภทมักจะเลือกดูหลาย ๆ ร้านค้าเพื่อดูถึงปริมาณ ความสด กลิ่น สี และที่สำคัญ คือ ราคาว่าคุ้มไหมถ้าเราเลือกซื้อราคา ถูกกว่าร้านขายอาหารทะเลร้านอื่นหรือไม่ สรลพร มนต์สวัชกุล กล่าวว่าการเลือกซื้อของผู้บริโภคส่วนใหญ่จะเลือกซื้อตอนใกล้ถึงจุดหมายปลายทาง เพื่อซื้อแล้วเข้าไปที่พักรับและส่วนใหญ่อาหารทะเลสดที่ต่างจังหวัดจะขายถูกกว่าเมืองหลวง เพราะมีจังหวัดที่ติดกับแหล่งน้ำ ขนส่งสินค้าได้ง่าย จึงเปลี่ยนพฤติกรรม การเลือกซื้ออาหารทะเลของลูกค้านี้ได้ดีกว่าในตัวเมือง จึงทำให้เกิดรายได้สูงสุดของแม่ค้าพ่อค้า (สรลพร มนต์สวัชกุล, 2566) ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่ขายอาหารทะเลจะเลือกซื้อสินค้าในช่วงเวลา 03.00 เป็นต้นไปเพราะมีราคาถูกกว่าหรือการไปก่อนก็ได้คุณภาพของสัตว์น้ำแต่ละประเภทได้ดีกว่า ทำให้หน้าร้านของผู้ประกอบการมีลูกค้าประจำ หรือนักท่องเที่ยวเลือกซื้อของสดมากกว่าร้านผู้ประกอบการคนอื่น เพราะมีทั้งด้านคุณภาพ ราคาถูก ของสดใหม่ วันต่อวัน อาหารสดไม่มีกลิ่นเน่า (ญาณิกา สุขพงษ์ และพริยา ศรีเจริญกิจ, 2555) การที่ผู้บริโภคไปเลือกซื้อสินค้าอาหารทะเลตอนตลาดวายอาจจะทำให้พบเจออาหารทะเลไม่สดหรือมีกลิ่นเป็นสินค้าที่เหลือจากการเลือกของผู้บริโภคคนอื่น ทำให้ไม่คุ้มค่างบเงินที่เสียไปในการเลือกซื้ออาหารทะเลในครั้งนี้

การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการค้นหาหรือวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรม การซื้อ และการใช้ของผู้บริโภค เพื่อศึกษาถึงลักษณะความต้องการ พฤติกรรม การซื้อและการวิจัยของผู้บริโภค คำตอบที่ได้จะช่วยให้การ ตลาดสามารถจัดกลยุทธ์ทางการตลาด (Marketing Strategic) ที่สามารถสนองความพึงพอใจของผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสม คำถามใช้เพื่อค้นหาลักษณะพฤติกรรมผู้บริโภค คือ 6WS และ 1H ซึ่งประกอบด้วย Who? What? Why? Who? When? Where? How? เพื่อค้นหาคำตอบ 7 ประการ หรือ 7Os OCCUPANTS OBJECTS OBJECTIVES ORGANIZATIONS OCCASIONS OUTLETS และ OPERATIONS โมเดลนี้จะทำให้เกิดความเข้าใจในพฤติกรรมของผู้บริโภคได้ เพื่อให้ธุรกิจสามารถหาสินค้าหรือบริการที่ดีและสอดคล้องกับพฤติกรรมนั้น ๆ ของผู้บริโภค รูปแบบ พฤติกรรมของผู้บริโภคเป็นการศึกษาถึงเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ซึ่งเปรียบเสมือนกล่องดำ และ ผู้ผลิตหรือผู้ขายไม่สามารถคาดคะเนได้ความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อจะได้รับอิทธิพลจากลักษณะต่าง ๆ ของผู้ซื้อแล้ว จะมีการตอบสนองของผู้ซื้อหรือการตัดสินใจของผู้ซื้อ

จากการที่กล่าวมาข้างต้นทำให้แสดงถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคอาหารทะเลได้ง่ายขึ้น และยังมีโอกาสในการประกอบธุรกิจให้เจริญเติบโตได้ในอนาคตที่มีรายได้ที่สูงขึ้น และการมีศักยภาพในการจัดการคุณภาพสินค้าในพื้นที่ และเพียงพอต่อความต้องการของลูกค้าได้เพิ่มมากขึ้นและเพียงพอต่อการจัดจำหน่าย ทำให้ผู้วิจัยได้มีความสนใจที่จะศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารทะเลของนักท่องเที่ยวชาวไทยเขต อำเภอละงู จังหวัดสตูล ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้ในแนวทางให้กับแม่ค้าพ่อค้าในตลาดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพได้มากขึ้น หรือใช้ในการวางแผนด้านกลยุทธ์ทางการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค และมีข้อมูลพื้นฐานประกอบการตัดสินใจของผู้ประกอบการรายใหม่ที่สนใจเข้ามาดำเนินธุรกิจใน อำเภอละงู จังหวัดสตูล ได้ง่ายขึ้นกว่าเดิม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารทะเลของนักท่องเที่ยวชาวไทยเขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล
2. เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารทะเลของนักท่องเที่ยวชาวไทยเขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างด้านปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารทะเลของนักท่องเที่ยวชาวไทยเขต อำเภอละงู จังหวัดสตูล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารทะเลของนักท่องเที่ยวชาวไทยเขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยซื้ออาหารทะเล ในเขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของยามาเน (Yamane, 1973); (ยุทธ ภิยวรรณ์, 2549) ความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 0.05 จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ 400 คน โดยแจกแบบสอบถามนักท่องเที่ยวโดยการสุ่มในรูปแบบการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สามารถแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว ภูมิลำเนา และระยะห่างจากจังหวัดที่พักอาศัย

ตอนที่ 2 ปัจจัยรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักท่องเที่ยว แยกเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านกิจกรรม ด้านความสนใจด้านการแสดงความคิดเห็น

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์ในการซื้ออาหารทะเล ประเภทอาหารทะเล ความถี่ในการซื้ออาหารทะเล ปริมาณในการซื้ออาหาร และช่วงเวลาในการซื้ออาหารทะเล

โดยนำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการวิจัย จำนวน 30 ชุด แล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (α -Coefficient) ซึ่งจะต้องได้ค่าดัชนีมากกว่า 0.70 ขึ้นไป จึงจะนำไปใช้ในการวิจัยได้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

รูปแบบการดำเนินชีวิตของนักท่องเที่ยว	ค่าความเชื่อมั่น
ด้านกิจกรรม	0.81
ด้านความสนใจ	0.86
ด้านการแสดงความคิดเห็น	0.85
รวม	0.84

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ (ปริญญญา เรืองทิพย์, 2556)

3.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ลักษณะประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว พฤติกรรมการซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยว และรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักท่องเที่ยว

4. สถิติเชิงวิเคราะห์ (Analytical statistics)

4.1 การทดสอบสมมติฐานความแตกต่างระหว่างการจัดอันดับการตัดสินใจซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยว จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้าง โดยใช้สถิติแบบที (T-test) และแบบเอฟ (F- test) ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One- Way Analysis of Variance) และเปรียบเทียบผลต่างค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ Fisher's Least Significant Difference (LSD)

4.2 การวิเคราะห์เพื่อสร้างสมการถดถอย หรือสมการพยากรณ์ ด้วยสถิติทดสอบความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยปัจจัยด้านรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยวเขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า นักท่องเที่ยวที่บริโภคอาหารทะเลในเขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.5 มีอายุระหว่าง 26 - 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.8 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 46.0 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 48.5 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 44.8 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 20,001 - 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.3 มีสมาชิกในครอบครัวอยู่ระหว่าง 3 - 4 คน คิดเป็นร้อยละ 42.3 อาศัยอยู่ภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 50.5 มีระยะทางห่างจากแหล่งซื้ออาหารทะเล 201 กิโลเมตรขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 53.0

ตารางที่ 2 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศหญิง	214	53.5
2. อายุ 26 - 35 ปี	167	41.8
3. สถานภาพสมรส	184	46.0
4. ระดับการศึกษาปริญญาตรี	194	48.5
5. อาชีพเป็นข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	179	44.8
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 20,001 - 30,000 บาท	185	46.3
7. สมาชิกในครอบครัวอยู่ระหว่าง 3-4 คน	169	42.3
8. อาศัยอยู่ภาคใต้	202	50.5
9. มีระยะทางห่าง 201 กิโลเมตรขึ้นไป	212	53.0

2. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการซื้ออาหารทะเล พบว่า นักท่องเที่ยวที่บริโภคอาหารทะเลในเขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการซื้ออาหารทะเลมากที่สุดเป็นอาหารว่าง คิดเป็นร้อยละ 44.0 มักจะซื้ออาหารประเภทตระกูลปลาหมึก คิดเป็นร้อยละ 33.0 ส่วนใหญ่มีความถี่ในการซื้ออาหารทะเลมากที่สุด คือ 10 ครั้ง/เดือน คิดเป็นร้อยละ 40.5 และมีปริมาณในการซื้ออาหารทะเลมากที่สุด คือ น้อยกว่า 500 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.0 ช่วงเวลาในการซื้ออาหารทะเลมากที่สุด วันจันทร์-วันศุกร์ คิดเป็นร้อยละ 31.8

ตารางที่ 3 พฤติกรรมการซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยว ในแต่ละด้านของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

พฤติกรรมการซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
1. วัตถุประสงค์ในการซื้ออาหารทะเลมากที่สุดเป็นอาหารว่าง	176	44.0
2. ประเภทตระกูลปลาหมึก	132	33.0
3. ความถี่ในการซื้ออาหารทะเลมากที่สุด คือ 10 ครั้ง / เดือน	162	40.5
4. ปริมาณในการซื้ออาหารน้อยกว่า 500 บาท	112	28.0
5. ช่วงเวลาในการซื้ออาหารทะเล คือ วันจันทร์-วันศุกร์	127	31.8

3. ผลการวิเคราะห์รูปแบบการดำเนินชีวิตของนักท่องเที่ยว โดยรวมมีความคิดเห็นในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมมีความคิดเห็นในระดับมาก ส่วนด้านความสนใจและด้านการแสดงความคิดเห็นมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดของด้านกิจกรรม คือ การเช็ตราอาหารสดหลาย ๆ ร้านทำให้ประหยัดต้นทุน

ตารางที่ 4 ข้อมูลแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักท่องเที่ยว

รูปแบบการดำเนินชีวิตของนักท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านกิจกรรม	3.52	.490	มาก
ด้านความสนใจ	3.29	.523	ปานกลาง
ด้านการแสดงความคิดเห็น	3.45	.447	ปานกลาง
รวม	3.52	.578	มาก

4. ผลการวิเคราะห์การตัดสินใจซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยว โดยรวมมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักท่องเที่ยวจะแนะนำคนรู้จักหรือเพื่อนที่จะมา เขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล ให้ซื้ออาหารทะเลที่ทานซื้อ มีความคิดเห็นในระดับมาก

การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยว เขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวที่บริโภคอาหารทะเลในเขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล ที่มีสถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว ภูมิลำเนา และระยะห่างจากจังหวัดที่พักอาศัยต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยว เขตอำเภอละงู จังหวัดสตูลแตกต่างกัน

2. นักท่องเที่ยวที่บริโภคอาหารทะเลในเขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล ที่มีเพศ และอายุ ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยว เขตอำเภอละงู จังหวัดสตูลไม่แตกต่างกัน

3. รูปแบบการดำเนินชีวิตของนักท่องเที่ยว ทั้งด้านกิจกรรม ด้านความสนใจ และด้านการแสดงความคิดเห็น ที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารทะเลในเขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล ทั้ง 3 ด้าน

4. พฤติกรรมการซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยว เขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล ทั้งวัตถุประสงค์ในการซื้ออาหาร ประเภทอาหารทะเล ความถี่ในการซื้ออาหารทะเลปริมาณในการซื้ออาหาร ช่วงเวลาในการซื้ออาหารทะเล ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยว เขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล จำแนกตามเพศ

พฤติกรรมการซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยว	ชาย		หญิง		t	Sig
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
	2.55	.564	2.56	.484	-.248	.804

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยว เขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล จำแนกตามอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว ภูมิลำเนา ระยะห่างจากจังหวัดที่พักอาศัย

ปัจจัยส่วนบุคคล	Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
อายุ	2.558	4	.639	2.377	.051
สถานภาพสมรส	4.147	2	2.073	7.865	.000*
ระดับการศึกษา	5.087	4	1.272	4.843	.001*
อาชีพ	4.479	4	1.120	4.239	.002*
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	11.313	4	2.828	11.459	.000*
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	12.747	3	4.249	17.517	.000*
ภูมิลำเนา	3.458	3	1.153	4.333	.005*
ระยะห่างจากจังหวัดที่พักอาศัย	3.102	5	.620	2.313	.043*

ตารางที่ 7 รูปแบบการดำเนินชีวิตของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยว เขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	t	Sig
ด้านกิจกรรม	-.225	-1.884	.060
ด้านความสนใจ	-.085	-.849	.397
ด้านการแสดงความคิดเห็น	.194	1.050	.294
ค่าคงที่	2.958	14.544	.000*

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยว เขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการซื้ออาหารทะเล จำแนกตามประเภทอาหารทะเล จำแนกตามความถี่ในการซื้ออาหารทะเล จำแนกตามปริมาณในการซื้ออาหาร จำแนกตามช่วงเวลาในการซื้ออาหารทะเล

พฤติกรรมการซื้ออาหารทะเล	Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
วัตถุประสงค์ในการซื้ออาหารทะเล	4.752	2	2.376	7.907	.000*
ประเภทอาหารทะเล	4.363	3	1.454	4.812	.003*
ความถี่ในการซื้ออาหารทะเล	4.363	3	1.454	4.812	.003*
ปริมาณในการซื้ออาหาร	5.424	4	1.356	4.515	.001*
ช่วงเวลาในการซื้ออาหารทะเล	5.952	4	1.488	4.977	.001*

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยว เขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล สามารถสรุปตามสมมติฐานได้ดังนี้

1. จากวัตถุประสงค์การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารทะเลของนักท่องเที่ยวชาวไทยเขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล ทั้งวัตถุประสงค์ในการซื้ออาหาร ประเภทอาหารทะเล ความถี่ในการซื้ออาหารทะเล ปริมาณในการซื้ออาหาร ช่วงเวลาในการซื้ออาหารทะเล มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวมักจะต้องดูองค์ประกอบรวมทั้งหมดของการซื้ออาหารทะเลไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของเวลาในการซื้อ ซึ่งนักท่องเที่ยวบางท่านอาจจะไม่ทราบว่า เขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล มีสถานที่ซื้ออาหารทะเลที่สะพานปลาบริเวณเรือจอดจึงไม่สามารถซื้อในเวลาที่ต้องการได้ อีกทั้งยังมีประชากรที่มีความหลากหลายทั้งคนในพื้นที่ พื้นที่ใกล้เคียง และนักท่องเที่ยวที่มาจากภาคอื่น ๆ (ปริญญ์ เรืองทิพย์, 2556) ดังนั้น วัตถุประสงค์ในการซื้ออาหารทะเลอาจจะแตกต่างกันไป เช่น ซื้อเพื่อประกอบเป็นอาหาร หรือซื้อเพื่อจัดงานสังสรรค์ในการไปเที่ยวแต่ละครั้ง ณัฐภัทร วัฒนถาวร ได้กล่าวไว้ว่าการตัดสินใจบริโภคอาหารคลีนฟู้ดของประชากรกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารทะเลสดประเภทกุ้งมีค่าใช้จ่ายต่ำกว่า 500 บาท มีเหตุผลหรือโอกาสในการเลือกซื้อเพราะทานกับครอบครัว และช่องทางการซื้ออาหารทะเลสดส่วนใหญ่ซื้อที่ตลาด ซึ่งพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารทะเล (ณัฐภัทร วัฒนถาวร, 2558)

2. จากวัตถุประสงค์การศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตไม่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารทะเลของนักท่องเที่ยวชาวไทย เนื่องจากประชากรที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากหลากหลายพื้นที่ทำให้มีรูปแบบการใช้ชีวิตที่คล้าย ๆ กันทั้งการการใช้จ่ายราคาอาหารสดหลาย ๆ ร้านทำให้ประหยัดต้นทุน และมีความคิดเห็นว่าการเช็ดคุณภาพอาหารทะเลทำให้ตัดสินใจเลือกซื้อได้ง่ายขึ้น ทำการหาข้อมูลว่าอาหารทะเลสดที่ควรบริโภคเป็นที่ยอมรับมีอะไรบ้าง รวมถึงตรวจคุณภาพอาหารทะเลสดทุกครั้ง เพราะผู้บริโภคให้ความสนใจว่าอาหารทะเลสดมี

คุณค่าทางโภชนาการและคิดว่าเหมาะกับทุกคนในครอบครัว และผู้บริโภคส่วนใหญ่มาเป็นจำนวนมากในวันหยุด (กิงกานต์ ปฏิบัติ และคณะ, 2564)

3. จากวัตถุประสงค์การศึกษาการเปรียบเทียบความแตกต่างด้านปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารทะเลของนักท่องเที่ยวที่จังหวัดสตูลที่มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 20,001 - 30,000 บาท สมาชิกในครอบครัวอยู่ระหว่าง 3 - 4 คน อาศัยอยู่ภาคใต้ และมีระยะทางห่าง 201 กิโลเมตรขึ้นไป ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยวแตกต่างกัน เนื่องจากการซื้ออาหารทะเลแต่ละครั้งนักท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงจำนวนคนหรือสมาชิกในครอบครัว เพื่อที่จะสามารถคำนวณปริมาณในการซื้ออาหารทะเลแต่ละครั้งได้ และเนื่องจากจังหวัดสตูลอยู่ค่อนข้างไกลจากเมืองหลวงของประเทศไทย ดังนั้น ประชากรส่วนใหญ่ที่ซื้ออาหารทะเลที่จังหวัดสตูล มักจะเป็นคนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเดียวกันหรืออยู่ภาคใต้เหมือนกัน และสอดคล้องกับงานของ ชนม์กานต์ อภิเศกทนต์ สรุพบว่า ผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารทะเลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ชนม์กานต์ อภิเศกทนต์, 2560)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารทะเลของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 20,001 - 30,000 บาท สมาชิกในครอบครัวอยู่ระหว่าง 3 - 4 คน อาศัยอยู่ภาคใต้ และมีระยะทางห่าง 201 กิโลเมตรขึ้นไป ต่างกันต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารทะเลแตกต่างกัน แต่นักท่องเที่ยวที่แตกต่างกันในเรื่องของเพศ และอายุ มีผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารทะเลไม่แตกต่างกัน โดยรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักท่องเที่ยว ทั้งด้านกิจกรรม ด้านความสนใจ และด้านการแสดงความคิดเห็น ที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารทะเลในเขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล ทั้ง 3 ด้าน ส่วนในเรื่องของพฤติกรรมการซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยว เขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล ทั้งวัตถุประสงค์ในการซื้ออาหารประเภทอาหารทะเล ความถี่ในการซื้ออาหารทะเล ปริมาณในการซื้ออาหาร ช่วงเวลาในการซื้ออาหารทะเล ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยว เขตอำเภอละงู จังหวัดสตูลแตกต่างกัน ข้อเสนอแนะในการวิจัย 1) ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับเรื่องราคาของอาหารทะเลและรสชาติความสดใหม่ รวมถึงการปรุงอาหารที่สะอาด เพราะเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารทะเลของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล 2) การสร้างความจงรักภักดีของลูกค้าต่อร้านอาหารทะเลของผู้ประกอบการควรเพิ่มความพิเศษในเรื่องของการบริการให้ลูกค้าที่มาซื้ออาหารมีความประทับใจ เช่น เรื่องการขนส่งถึงที่พัก เป็นต้น ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการซื้ออาหารทะเล เพื่อให้ นำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาประสิทธิภาพของการขายอาหารทะเลให้ลูกค้าเกิดความพอใจมากขึ้น 2) ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจจะมีการตัดสินใจซื้ออาหารทะเล เช่น ปัจจัยทางด้านสังคม ปัจจัยด้านสถานการณ์ ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจผลิตภัณฑ์ และปัจจัยด้านส่วนประสมการตลาด 3) ควรศึกษาวิจัยในเขตพื้นที่อื่น ๆ เพื่อขยายฐานของข้อมูลลูกค้าและสามารถนำผลที่ได้ใช้ให้เกิดประโยชน์กับทุกภูมิภาค

เอกสารอ้างอิง

- กรมประมง. (2564). การวิเคราะห์สินค้าระหว่างประเทศ. เรียกใช้เมื่อ 15 ตุลาคม 2567 จาก <https://www.fisheries.go.th/strategytradestat/images/FisheriesInterTrade/ThailandTrading/Comulative/ComulativeJan-Mar64.pdf>
- การท่องเที่ยวจังหวัดสตูล. (2567). การท่องเที่ยวจังหวัดสตูลฟื้นตัวดีต่อเนื่อง จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และเชิงธรณีวิทยา. เรียกใช้เมื่อ 15 ตุลาคม 2567 จาก <https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG230817105523572>
- กึ่งกานต์ ปฏิบัติ และคณะ. (2564). พฤติกรรมความต้องการของผู้บริโภคสินค้าปลาหมึกแปรรูปของตลาดในเทศบาลบ้านเพ จังหวัดระยอง. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- กิริติพร จุฑะวิริยะ. (2564). วิธีการบริโภคอาหารกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม. วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง, 7(2), 49-73.
- ชนม็กสานต์ อภิเศกตกานต์. (2560). ปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารทะเลสดในกรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเกริก.
- ญาณิกา สุขพงษ์ และพริยา ศรีเจริญกิจ. (2555). ปัจจัยในการดำเนินธุรกิจการค้าอาหารทะเลสด กรณีศึกษาตลาดทะเลไทย จังหวัดสมุทรสาคร. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐภัทร วัฒนถาวร. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารคลีนฟู้ดของประชากรในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ปริญญา เรืองทิพย์. (2556). สถิติพื้นฐานงานวิจัย. เรียกใช้เมื่อ 15 ตุลาคม 2567 จาก <https://edu.buu.ac.th/assets/person/Parinya-Ruangtip-1.pdf>
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2549). สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- สร้อยพร มนต์สวักุล. (2566). การศึกษามุมมองของผู้บริโภคในการเลือกซื้ออาหารทะเล ผ่านตลาดสด. ใน สารนิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Solomon. (2002). M. R. Consumer Behavior: Buying, Having and Being. New Jersey: Prentice Hall.

ความฉลาดทางอารมณ์กับการทำงานเป็นทีมของอาจารย์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*

EMOTIONAL INTELLIGENCE AND TEACHER'S TEAMWORK UNDER BANGKOKTHONBURI UNIVERSITY

สุธาสินี วียาภรณ์

Suthasinee Wiyaporn

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Education, Bangkokthonburi University, Bangkok, Thailand

Corresponding author E-mail: suthasinee.wiy@bkkthon.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี 2) ศึกษาการทำงานเป็นทีมของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับการทำงานเป็นทีมของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 286 คน จากประชากรทั้งหมด 1,001 คน กลุ่มตัวอย่างได้รับการสุ่มอย่างเหมาะสม ขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จากการเปิดตารางของ ทาโรยามาเน่ และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และสุ่มอย่างง่าย ขั้นตอนการวิจัย การศึกษาเอกสาร สร้างเครื่องมือ เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ด้วยสถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามตอนที่ 1 แบบสอบถามมีลักษณะแบบเลือกตอบเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิจัยพบว่า 1) ความฉลาดทางอารมณ์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยการรับรู้อารมณ์ตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 3.68) 2) การทำงานเป็นทีมของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านได้รับการสนับสนุนจากองค์กรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.20) และ 3) ความฉลาดทางอารมณ์กับการทำงานเป็นทีมของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกระดับสูงและมีลักษณะคล้อยตามกัน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และการทำงานเป็นทีม

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์, การทำงานเป็นทีม, อาจารย์, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Abstract

The objectives of this research were: 1) To study the emotional intelligence of faculty members at Bangkok Thonburi University, 2) To study teamwork of faculty members at Bangkok Thonburi University, and 3) To study relationship between emotional intelligence and teamwork of faculty members at Bangkok Thonburi University. This study is a survey research methodology,

* Received February 4, 2025; Revised February 21, 2025; Accepted February 24, 2025

with a sample of 286 faculty members selected from a total population of 1,001 through appropriate stratified and simple random sampling techniques. The sample size was determined using Yamane's table. The research process involved a review of relevant literature, development of research instruments, data collection, and statistical analysis, including frequency, percentage, mean, standard deviation, and correlation coefficient. The research instrument was a questionnaire divided: 1) A Multiple-choice section on respondents' demographic information, 2) A Section measuring emotional intelligence using a five-point Likert scale, and (3) a section assessing teamwork performance, also utilizing a five-point Likert scale. The findings revealed that: 1) The overall emotional intelligence of faculty members at Bangkok Thonburi University was at a high level, with the highest mean score found in the aspect of awareness of self emotions ($\bar{X} = 3.68$); 2) Teamwork performance was also at a high level, with the highest mean score in the aspect of organizational support ($\bar{X} = 4.20$); and 3) There was a statistically significant positive correlation at the 0.01 level between emotional intelligence and teamwork, indicating a strong and consistent relationship. These results highlight the necessity of enhancing emotional intelligence and teamwork, particularly in terms of recognizing the emotions of others.

Keywords: Emotional Intelligence, Teamwork, Teachers, Bangkokthonburi University

บทนำ

ในปัจจุบันการทำงานหรือการบริหารจัดการมีการแข่งขันและความเปลี่ยนแปลงท่ามกลางกระแสของความไม่แน่นอน การทำงานในมหาวิทยาลัยนั้นปัจจุบันมีความท้าทายและซับซ้อนมากขึ้น ต้องเผชิญกับความท้าทายด้านการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล โดยเฉพาะปัญหาด้านความขัดแย้งระหว่างบุคลากรและการขาดประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีม ซึ่งส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดทักษะด้านความฉลาดทางอารมณ์ ในภาพรวมอาจารย์มหาวิทยาลัยต้องรับผิดชอบภาระงานที่หลากหลายทั้งด้านการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และงานบริหาร รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานในมหาวิทยาลัย เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี การแข่งขันในระดับชาติ ความคาดหวังของผู้เรียน ซึ่งล้วนต้องอาศัยการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความสำเร็จในการทำงานจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถทางวิชาการเพียงอย่างเดียว แต่ยังต้องอาศัยทักษะด้านความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีม (Goleman, D., 2020) การทำงานเป็นทีมในบริบทของอาจารย์มหาวิทยาลัยสถาบันอุดมศึกษาในยุคปัจจุบันเน้นการทำงานแบบบูรณาการและสหวิทยาการมากขึ้น ทำให้อาจารย์ต้องร่วมมือกันในการพัฒนาหลักสูตร งานวิจัย และกิจกรรมทางวิชาการต่าง ๆ การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนพันธกิจของมหาวิทยาลัยให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งด้านการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการแก่สังคม

ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) คือ ความตระหนักรู้ในตัวเอง ในการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมักมีอารมณ์เกิดขึ้นและแปรเปลี่ยนไปมาได้เสมอ เนื่องจากต้องประสบกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์เชิงบวกหรือลบก็ตาม ซึ่งอารมณ์เหล่านี้มีผลทำให้ร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพร่างกายในภาวะปกติ สามารถเข้าใจรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นหรือที่เรียกกันว่า “ความฉลาดทางอารมณ์” (emotional Intelligent) ใช้คำย่อว่า อีคิว (E.Q.) เป็นเรื่องที่มีผู้ให้ความสนใจอย่างมากในปัจจุบัน เป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการบริหารจัดการทีมงาน การตัดสินใจ และการสร้างแรงจูงใจให้กับอาจารย์ ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารและอาจารย์ช่วยให้สามารถเข้าใจและจัดการกับอารมณ์ของตนเอง

และผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนการทำงานเป็นทีม(Teamwork) คือ กระบวนการที่อาจารย์หลายคนร่วมมือกันเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงการสื่อสารอย่างเปิดเผย การแบ่งปันความรู้ และทรัพยากร การสนับสนุนซึ่งกันและกัน และการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน การทำงานเป็นทีมช่วยให้อาจารย์สามารถแลกเปลี่ยนแนวคิด พัฒนาวิธีการสอน และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีขึ้นสำหรับนักเรียน นอกจากนี้ยังส่งเสริมความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงาน ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยเป็นไปอย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จ

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสร้างสรรค์สังคมที่ยั่งยืน หนึ่งในปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของระบบการศึกษา คือ คุณภาพและประสิทธิภาพของการทำงานของอาจารย์เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความรู้และคุณธรรมให้กับนักศึกษา ความฉลาดทางอารมณ์และการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันอย่างลึกซึ้ง โดยความฉลาดทางอารมณ์เป็นรากฐานสำคัญที่ส่งเสริมประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีม อาจารย์ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะสามารถสร้างความไว้วางใจ เข้าใจมุมมองที่แตกต่าง และประสานความร่วมมือได้ดี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสองปัจจัยนี้จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์มหาวิทยาลัยและการยกระดับคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษา จากการศึกษาของ Wong, A. et al. พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะสามารถบริหารจัดการความเครียด เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และมีทักษะในการสื่อสารที่ดีกว่า ส่งผลให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การสำรวจสภาพปัญหาในมหาวิทยาลัยไทย พบว่า อาจารย์จำนวนมากประสบปัญหาในการทำงานเป็นทีม มีความขัดแย้งในการทำงาน และมีความเครียดสะสม ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพงานและความสุขในการทำงาน (Wong, A. et al, 2023)

จากข้อมูลดังกล่าว ความฉลาดทางอารมณ์และการทำงานเป็นทีมของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยในยุคปัจจุบันที่การอุดมศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อาจารย์มหาวิทยาลัยต้องเผชิญความท้าทายในการปรับตัวและพัฒนาทักษะที่จำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนพันธกิจของมหาวิทยาลัยให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งด้านการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ อย่างไรก็ตาม การขาดความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทของความฉลาดทางอารมณ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมในบริบทอุดมศึกษา อาจส่งต่อการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ที่ไม่ตรงจุดและไม่ครอบคลุม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับการทำงานเป็นทีมของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างสองปัจจัยนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาในภาพรวม ทั้งในด้านการพัฒนาองค์กร การพัฒนาวิชาชีพ และการสร้างองค์ความรู้ใหม่ในบริบทของการอุดมศึกษาไทย ผลการวิจัยนี้ยังสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย เพิ่มทักษะความฉลาดทางอารมณ์ และสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายและกลยุทธ์ในการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย ซึ่งจะส่งผลให้การทำงานเป็นทีมของอาจารย์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และส่งผลดีต่อคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาในที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการทำงานเป็นทีมของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับการทำงานเป็นทีมของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับการทำงานเป็นทีม ของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร โดยมีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. ขอบเขตการวิจัย

1.1 ขอบเขตเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในเรื่องของความฉลาดทางอารมณ์และการทำงานเป็นทีม โดยในเรื่องความฉลาดทางอารมณ์นั้นผู้วิจัยได้นำทฤษฎีของ Goleman, D. ได้นำเสนอองค์ประกอบหลักของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ 4 ด้าน 1) การรับรู้อารมณ์ตนเอง (Self-awareness) 2) การจัดการอารมณ์ตนเอง (Self-regulation) 3) การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น (Empathy) และ 4) ทักษะทางสังคม (Social skills) (Goleman, D., 2020) ส่วนทฤษฎีการทำงานเป็นทีมผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีของ Hackman, J. R. ได้อธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของทีม ไว้ 4 ปัจจัย ดังนี้ 1) ทีมมีเป้าหมายที่ชัดเจนและมีสมาชิกที่เหมาะสม (Real Team) 2) ทีมต้องมีเป้าหมายที่ท้าทายและมีความหมาย (Compelling Direction) 3) ทีมต้องมีโครงสร้างและกระบวนการทำงานที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน (Enabling Structure) และ 4) ทีมต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กร (Supportive Context) (Hackman, J. R., 2002)

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่อาจารย์ในมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร รวมประชากรทั้งหมด 1,001 คน โดยผู้วิจัยได้ขอจำนวนอาจารย์จากสำนักบุคลากร มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 286 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง (Yamane, T., 1973) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และสุ่มอย่างง่าย

ตารางที่ 1 แสดงประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

คณะ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1.คณะบริหารธุรกิจ	286	82
2.คณะนิติศาสตร์	12	3
3.คณะรัฐศาสตร์	107	31
4.คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	33	9
5.คณะศิลปศาสตร์	35	10
6.คณะนิเทศศาสตร์	19	5
7.คณะบัญชี	25	7
8.คณะพยาบาลศาสตร์	42	12
9.ดุริยางคศาสตร์	67	19
10.คณะสาธารณสุขศาสตร์	46	13
11.คณะศิลปกรรมศาสตร์	26	7
12.คณะศึกษาศาสตร์	98	29
13.คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา	48	14
14.คณะวิศวกรรมศาสตร์	59	17
15.คณะทันตแพทยศาสตร์	44	13
16.คณะแพทยศาสตร์	54	15
รวม	1,001	286

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์กับการทำงานเป็นทีมของในมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของในมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี แบ่งออกเป็น 5 ด้าน จำนวน 20 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของในมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี แบ่งออกเป็น 5 ด้าน จำนวน 20 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ของลิเคิร์ต (Likert, R., 1970)

5 หมายถึง ความฉลาดทางอารมณ์/การทำงานเป็นทีม ของอาจารย์มากที่สุด

4 หมายถึง ความฉลาดทางอารมณ์/การทำงานเป็นทีมของอาจารย์มาก

3 หมายถึง ความฉลาดทางอารมณ์/การทำงานเป็นทีม ของอาจารย์ปานกลาง

2 หมายถึง ความฉลาดทางอารมณ์/การทำงานเป็นทีม ของอาจารย์น้อย

1 หมายถึง ความฉลาดทางอารมณ์/การทำงานเป็นทีม ของอาจารย์น้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดรูปแบบและโครงสร้างของแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความฉลาดทางอารมณ์กับการทำงานเป็นทีม ของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี

3. นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการศึกษา ด้านวิชาการ และด้านการวิจัย

โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามที่มีค่าระหว่าง 0.67 - 1.00 (Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K., 1997)

4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามคำแนะนำแล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นของความฉลาดทางอารมณ์ของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี เท่ากับ .83 และค่าความเชื่อมั่นของการทำงานเป็นทีมของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานครบุรี เท่ากับ .90 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป (Cronbach, L. J., 1970)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตแต่ละคณะในมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยการส่งแบบสอบถาม ไปทุกคณะในมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จำนวน 286 ฉบับ

3.3 เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่รับคืนทั้งหมด จำนวน 286 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.4 ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ในรูปแจกแจงความถี่ และร้อยละ
ตอนที่ 2 ความฉลาดทางอารมณ์ของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน ตอนที่ 3 การทำงานเป็นทีมของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน และตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับการทำงานเป็นทีมของอาจารย์ใน
มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความฉลาดทางอารมณ์กับการทำงานเป็นทีมของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร ข้อมูล
ส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 53.80 อายุ 41 ปีขึ้นไป
จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00 ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 100
และมีตำแหน่งหน้าที่อาจารย์ จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 94.40

1. ผลการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร แสดงผลตามตาราง ดังนี้
ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความฉลาดทางอารมณ์ของอาจารย์

ที่	ความฉลาดทางอารมณ์ของอาจารย์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การรับรู้อารมณ์ตนเอง	3.68	0.67	มาก
2	การจัดการอารมณ์ตนเอง	3.67	0.61	มาก
3	การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น	3.62	0.64	มาก
4	ทักษะทางสังคม	3.67	0.64	มาก
รวม		3.66	0.60	มาก

จากตารางที่ 2 ความฉลาดทางอารมณ์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.60) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านการรับรู้
อารมณ์ตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.67) รองลงมา คือ ด้านการจัดการอารมณ์ตนเอง ทักษะทาง
สังคม ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.61, 0.64) และด้านการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.64)

2. ผลการศึกษาการทำงานเป็นทีมของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร แสดงผลตามตาราง ดังนี้
ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทำงานเป็นทีมของอาจารย์

ที่	การทำงานเป็นทีมของอาจารย์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	มีเป้าหมายที่ชัดเจนและมีสมาชิกที่เหมาะสม	3.70	0.69	มาก
2	มีเป้าหมายที่ท้าทายและมีความหมาย	3.63	0.65	มาก
3	มีโครงสร้างและกระบวนการทำงานที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน	3.67	0.65	มาก
4	ได้รับการสนับสนุนจากองค์กร	4.20	0.36	มาก
รวม		3.80	0.50	มาก

จากตารางที่ 3 การทำงานเป็นทีมของอาจารย์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่
ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านได้รับการสนับสนุน
จากองค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.36) รองลงมา คือ มีเป้าหมายที่ชัดเจนและมีสมาชิกที่เหมาะสม
($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.69) และด้านมีเป้าหมายที่ท้าทายและมีความหมาย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.65)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับการทำงานเป็นทีมอาจารย์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร แสดงผลตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับการทำงานเป็นทีมอาจารย์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

X&Y	X ₁ การรับรู้ อารมณ์ตนเอง	X ₂ การจัดการ อารมณ์ตนเอง	X ₃ การรับรู้ อารมณ์ของผู้อื่น	X ₄ ทักษะทาง สังคม	X
Y ₁ เป้าหมายที่ชัดเจน และมีสมาชิกที่เหมาะสม	.831**	.798**	.829**	.819**	.836**
Y ₂ เป้าหมายที่ท้าทาย และมีความหมาย	.821**	.788**	.808**	.809**	.864**
Y ₃ โครงสร้างและ กระบวนการทำงานที่เอื้อต่อ การทำงานร่วมกัน	.854**	.814**	.836**	.826**	.892**
Y ₄ การสนับสนุนจากองค์กร	.828**	.832**	.831**	.818**	.878**
Y	.871**	.843**	.869**	.860**	.922**

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับการทำงานเป็นทีมของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.788 - 0.922 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอยู่ในระดับสูง ($r = .922$) และมีลักษณะคล้ายคลึงตามกัน

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์กับการทำงานเป็นทีมของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษามีประเด็นอภิปราย ดังนี้

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ อาจารย์มหาวิทยาลัยเป็นกลุ่มบุคลากรที่ต้องใช้ทักษะความฉลาดทางอารมณ์ในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการสอน การให้คำปรึกษา การทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานและลักษณะงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่ต้องอาศัยทักษะความฉลาดทางอารมณ์ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ จึงได้มีการพัฒนาทักษะด้านนี้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธภา เวชวิสุทธิคุณ ที่ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เขต 2 และพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบประเด็นที่น่าสนใจ คือ ด้านความลึกซึ้งทางอารมณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าอาจารย์มีความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ของผู้อื่นได้ดี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะลักษณะงานที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนและเพื่อนร่วมงานอย่างใกล้ชิด (สุทธภา เวชวิสุทธิคุณ, 2561) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรกนก วงศ์กัลยา พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น จะเห็นได้ว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาทักษะความฉลาดทางอารมณ์อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นจากประสบการณ์การทำงาน การอบรม หรือการศึกษาด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้คนรอบข้าง (กรกนก วงศ์กัลยา, 2566)

ส่วนด้านการจัดการอารมณ์ตนเอง และทักษะทางสังคมมีค่าเฉลี่ยรองลงมาแสดงให้เห็นว่าอาจารย์สามารถจัดการอารมณ์ตนเองและมีทักษะในการใช้ชีวิตในสังคมได้ดีในระดับที่น่าพอใจ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญสำหรับการทำงานในสถาบันการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ ชูมี ได้ทำงานวิจัยเรื่องการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ ดังนี้ ความสามารถในการจูงใจตนเอง การควบคุมอารมณ์ของตนเอง การมีทักษะทางสังคม การตระหนักรู้ตนเอง และการเข้าใจผู้อื่น ดังนั้น อาจารย์ในมหาวิทยาลัยจึงควรพัฒนาตนเองในด้านการจัดการอารมณ์ตนเองและทักษะทางสังคม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและการดำเนินชีวิต (อุไรวรรณ ชูมี, 2561)

ประเด็นที่ควรให้ความสนใจ คือ ด้านการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดแม้จะอยู่ในระดับมากแต่ก็เป็นด้านที่ควรได้รับการพัฒนา เนื่องจากการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่นมีความจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจในด้านการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นเพื่อเป็นประโยชน์ในการร่วมมือกันทำงาน ความสำคัญของการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ สถานการณ์ของการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นมีความสำคัญ เช่น การทำงานเป็นทีม การเจรจาต่อรอง หรือการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูมิวิมล กุณทา ได้ทำวิจัยเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนเดินเรือพาณิชย์ศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนเดินเรือพาณิชย์ศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิต จากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการจูงใจตนเอง ด้านทักษะทางสังคม ด้านการควบคุมตนเอง ด้านความตระหนักรู้ในตนเอง และด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ดังนั้น การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นจึงเป็นทักษะที่สำคัญในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และยังเป็นด้านที่ควรได้รับการพัฒนาเนื่องจากมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการทำงานเป็นทีม การเจรจาต่อรอง และการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษา ดังนั้น การเสริมสร้างทักษะด้านนี้จะช่วยให้สามารถทำงานร่วมกันได้ดียิ่งขึ้นและส่งเสริมความร่วมมือในองค์กร (ภูมิวิมล กุณทา, 2563)

2. การทำงานเป็นทีมของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าสถาบันมีการส่งเสริมและพัฒนาการทำงานเป็นทีมอย่างเป็นระบบและอาจเป็นเพราะอาจเกิดจากปัจจัยหลายประการที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การสนับสนุนจากองค์กร บรรยากาศการทำงานที่เป็นมิตร ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญของอาจารย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพิ่มสุข อนันต์มั่งคั่ง ได้ศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมารีวิทยุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 และพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการสนับสนุนจากองค์กรมีค่าเฉลี่ยสูงสุดแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของมหาวิทยาลัยในการสร้างระบบและกลไกสนับสนุนการทำงานเป็นทีม ทั้งในด้านนโยบาย ทรัพยากร และการให้รางวัล ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าการสนับสนุนจากองค์กรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าองค์กรมีบทบาทสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความร่วมมือและประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีม ทั้งนี้ อาจเกิดจากโครงสร้างและนโยบายที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม บรรยากาศการทำงานและวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมความร่วมมือ (เพิ่มสุข อนันต์มั่งคั่ง, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wilson, C. et al. พบว่า การสนับสนุนจากองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมในสถาบันการศึกษา โดยพบค่าเฉลี่ยในระดับสูง ด้านการมีเป้าหมายที่ชัดเจนและมีสมาชิกที่เหมาะสมที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา แสดงให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยมีการกำหนดเป้าหมายการทำงานและจัดสรรบุคลากรได้อย่างเหมาะสม (Wilson, C. et al., 2023)

ส่วนด้านมีเป้าหมายที่ชัดเจนและมีสมาชิกที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยรองลงมาแต่ยังอยู่ในระดับมากแสดงให้เห็นว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรีมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจนและสามารถทำงานร่วมกับทีมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการกำหนดเป้าหมายที่สอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัย ระบบการคัดเลือกและกระจายงานที่เหมาะสมตามความสามารถของอาจารย์ และการมีแนวทางการทำงานที่เอื้อต่อความสำเร็จของทีม อย่างไรก็ตาม อาจยังมีบางประเด็นที่สามารถพัฒนาเพิ่มเติม เช่น การเสริมสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับเป้าหมายในระยะยาว และการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรบทบาทในทีมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ด้านมีเป้าหมายที่ท้าทายและมีความหมาย ค่าเฉลี่ยต่ำสุดแต่ก็ยังอยู่ในระดับมากแสดงให้เห็นว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรีมีเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถทำงานร่วมกันได้ดี อย่างไรก็ตาม ระดับของความท้าทายและความหมายของเป้าหมายอาจขึ้นอยู่กับบริบทของงานที่ได้รับมอบหมาย แต่อาจมีข้อจำกัดบางประการทำให้เป้าหมายที่ได้รับรู้สึกเป็นงานประจำมากกว่างานที่สร้างแรงบันดาลใจและความท้าทาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Anderson, T., & Lee, R. พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยมักรู้สึกว่าการได้รับมอบหมายไม่ท้าทายความสามารถเท่าที่ควร และเสนอแนะให้มีการออกแบบภาระงานที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของทีมมาก (Anderson, T. & Lee, R., 2023) ข้อค้นพบนี้ชี้ให้เห็นว่า แม้มหาวิทยาลัยจะมีระบบสนับสนุนการทำงานเป็นทีมที่ดี แต่ควรให้ความสำคัญกับการออกแบบภาระงานที่ท้าทายและมีความหมายมากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้อาจารย์ได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่และเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในผลงาน ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมในระยะยาว ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรออกแบบภาระงานที่ท้าทายและมีความหมายมากขึ้นโดย 1) ส่งเสริมโครงการวิจัยและนวัตกรรม ที่ช่วยให้คณาจารย์ได้พัฒนาความเชี่ยวชาญ 2) เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และกำหนดเป้าหมายของทีมเอง 3) จัดกิจกรรมหรือโครงการข้ามสาขา เพื่อเพิ่มความซับซ้อนและความน่าสนใจของงาน 4) สร้างแรงจูงใจและการยอมรับผลงาน เช่น การให้รางวัลหรือสนับสนุนการพัฒนาทางวิชาชีพ เพื่อกระตุ้นให้คณาจารย์รู้สึกว่าการงานของตนมีคุณค่าและส่งผลต่อความก้าวหน้าทางวิชาการและองค์กร

3. ความฉลาดทางอารมณ์กับการทำงานเป็นทีมของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจาก อาจารย์ในมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรีมีความฉลาดทางอารมณ์ช่วยให้เข้าใจและจัดการอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้ดี ส่งผลให้เกิดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ลดความขัดแย้งและเสริมสร้างความร่วมมือภายในทีม อาจารย์ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงมักมีความเห็นอกเห็นใจ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น และสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อความสำเร็จของทีม ซึ่งนำไปสู่ประสิทธิภาพและความสามัคคีในการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรกนก วงศ์กัลยา ได้ทำวิจัยเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นกัน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่อยู่ระหว่าง 0.788 - 0.922 (กรกนก วงศ์กัลยา, 2566) แสดงให้เห็นว่าทุกองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Johnson, M. & Brown, K. ที่สรุปว่า การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม โดยเฉพาะในด้านการสื่อสาร การจัดการความขัดแย้ง และการสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ในระดับสูงที่พบ (Johnson, M. & Brown, K., 2023) ยังสอดคล้องกับทฤษฎีความฉลาดทางอารมณ์ของ Goleman, D. ที่อธิบายว่าบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะมีความสามารถในการเข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถควบคุมอารมณ์ และมีทักษะทางสังคมที่ดี ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม (Goleman, D., 2020) ข้อค้นพบนี้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมของอาจารย์มหาวิทยาลัย โดยสถาบันการศึกษาควรจัดให้มีโปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมและยกระดับคุณภาพการศึกษา

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์กับการทำงานเป็นทีมของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร ดังนี้ 1) ความฉลาดทางอารมณ์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.60) 2) การทำงานเป็นทีมของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.50) และ 3) ความฉลาดทางอารมณ์กับการทำงานเป็นทีมของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกระดับสูงและมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 1) มหาวิทยาลัยควรจัดโปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้แก่อาจารย์อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) มหาวิทยาลัยควรออกแบบภาระงานที่มีความท้าทายและความหมายมากขึ้นโดย 1) ส่งเสริมโครงการวิจัยและนวัตกรรม ที่ช่วยให้คณาจารย์ได้พัฒนาความเชี่ยวชาญ 2) เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และกำหนดเป้าหมายของทีมเอง 3) จัดกิจกรรมหรือโครงการข้ามสาขา เพื่อเพิ่มความซับซ้อนและความน่าสนใจของงาน 4) สร้างแรงจูงใจและการยอมรับผลงาน เช่น การให้รางวัลหรือสนับสนุนการพัฒนาทางวิชาชีพ เพื่อกระตุ้นให้คณาจารย์รู้สึกว่าการพัฒนาของตนเองมีคุณค่าและส่งผลต่อความก้าวหน้าเพื่อกระตุ้นการใช้ศักยภาพของทีมอย่างเต็มที่ 3) ควรนำผลการประเมินความฉลาดทางอารมณ์มาใช้ในการจัดองค์ประกอบของทีม เพื่อให้เกิดความสมดุลและเสริมจุดแข็งซึ่งกันและกัน ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาทั้งสองด้านจากอาจารย์ที่มีผลการประเมินในระดับสูง 2) ควรมีการศึกษาในระดับนานาชาติเพื่อเปรียบเทียบและแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กรกนก วงศ์กัลยา. (2566). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เพิ่มสุข อนันต์มั่งคั่ง. (2560). การศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมารีวิทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3 สุพรรณบุรี. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภูมิวรพล กุณฑา. (2563). ความฉลาดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนเดินเรือพาณิชย์ศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุทธภา เวชวิสุทธิกุล. (2561). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อุไรวรรณ ชูมี. (2561). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

- Anderson, T. & Lee, R. (2023). The role of challenging goals in team effectiveness in higher education. *Journal of Educational Management*, 22(10), 664-669.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological test*. (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Goleman, D. (2020). *Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ*. Bantam Books. New York: Bloomsbury Publishing.
- Hackman, J. R. (2002). *Leading Teams: Setting the Stage for Great Performances*. Boston, United States of America: Harvard Business School Press.
- Johnson, M. & Brown, K. (2023). Enhancing team performance through emotional intelligence in higher education. *International Journal of Educational Psychology*, 30(2), 67-74.
- Likert, R. (1970). *A technique for the measurement of attitudes*. New York: McGraw-Hill.
- Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K. (1997). On the use of content specialists in the Assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2(2), 49-60.
- Wilson, C. et al. (2023). Organizational support and team effectiveness in educational institutions. *Journal of Organizational Behavior in Education*, 39(2), 192-199.
- Wong, A. et al. (2023). Emotional intelligence and stress management among university professors. *International Journal of Educational Psychology*, 13(3), 243-274.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

**การพัฒนาทักษะการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายด้วยวิธีการ IRAC
และการสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริคเพื่อการประเมินผล
การเขียนตอบของนักศึกษากฎหมายชั้นปีที่ 1 ในรายวิชาหลักทั่วไปแห่งกฎหมาย***
**DEVELOPING LEGAL EXAM ANSWERING SKILLS USING THE IRAC METHOD AND
CREATING RUBRIC SCORING FOR EVALUATING OF WRITING RESPONSES OF
FIRST-YEAR LAW STUDENTS IN GENERAL PRINCIPLE OF LAW**

สุธี อังศุชัยกิจ

Sutee Angsuchaikit

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี ประเทศไทย

Faculty of Law, Muban Chombueng Rajabhat University, Ratchaburi, Thailand

Corresponding author E-mail: suthiang@mcru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อบกพร่องในการเขียนตอบของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่ลงเรียนในรายวิชาหลักทั่วไปแห่งกฎหมาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 2) เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษา โดยใช้วิธีการ IRAC เพื่อเสริมสร้างการเขียนตอบอย่างเป็นระบบ และ 3) เพื่อวิเคราะห์และศึกษาข้อบกพร่องในการเขียนตอบของนักศึกษา และนำมาสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริคในการประเมินและให้คะแนนการเขียนตอบโดยวิธีการ IRAC กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาที่ลงเรียนในรายวิชาหลักทั่วไปแห่งกฎหมาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 32 คน พื้นที่วิจัย คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย แบบทดสอบกฎหมาย และเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมการเขียนตอบเพื่อประเมินพัฒนาการของนักศึกษาในการเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย ข้อมูลถูกวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย เก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างยังขาดทักษะในการเขียนตอบ ซึ่งสามารถจำแนกข้อบกพร่องได้ทั้งสิ้น จำนวน 12 รายการ 2) การใช้วิธี IRAC ช่วยเพิ่มทักษะการเขียนตอบข้อสอบอย่างเป็นระบบ และสามารถพัฒนาการประยุกต์ใช้กฎหมายของนักศึกษาได้ 3) ข้อบกพร่องในการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษา สามารถนำมาสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริคโดยแบ่งเป็น 4 ประเด็นการประเมิน ดังนี้ 1) การระบุประเด็นปัญหาทางกฎหมาย (2 คะแนน) 2) การระบุหลักกฎหมายที่ใช้ (2 คะแนน) 3) การประยุกต์ใช้หลักกฎหมาย (4 คะแนน) และ 4) การสรุปผล (2 คะแนน)

คำสำคัญ: การเขียนตอบข้อสอบ, ทักษะการเขียน, วิธีการ IRAC, รูบริค, กฎหมายทั่วไป

Abstract

This study employed a mixed-methods research approach with the following objectives:
1) To examine deficiencies in the legal exam writing skills of first-year law students enrolled in the

* Received January 10, 2025; Revised February 21, 2025; Accepted February 24, 2025

General Principle of Law course during the first semester of the 2024 academic year at Muban Chombueng Rajabhat University, 2) Develop law exam writing skills among students using the IRAC method to enhance systematic law exam writing, and 3) To analyze writing deficiencies and develop a rubric scoring system for evaluating IRAC-based legal exam responses. The study's sample consisted of 32 first-year law students enrolled in the General Principle of Law course in the first semester of the 2024 academic year. The research was conducted at Muban Chombueng Rajabhat University, Ratchaburi Province. The research instruments included legal examination tests and rubric scoring. Data was collected using pre- and post-training assessments to evaluate students' progress in writing legal exam answers. Data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, and mean. The research findings revealed that: 1) the sample group lacked systematic writing skills in legal exam responses, with 12 specific deficiencies identified; 2) The use of the IRAC method enhances systematic legal exam writing skills and improves students' ability to apply legal principles.; and 3) the identified writing deficiencies were instrumental in developing a rubric scoring system for evaluating legal exam responses. This can be used to create a scoring rubric divided into 4 assessment points as follows: 1) Identification of legal issues (2 points) 2) Identification of rules used (2 points) 3) Application Principles of law (4 points) and 4) Conclusions (2 points).
Keywords: Writing Exam Answers, Writing Skills, IRAC Method, Rubric Scoring, General Principle of Law

บทนำ

การศึกษากฎหมายในระดับอุดมศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพด้านกฎหมาย โดยเฉพาะการเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย ถือเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถแสดงศักยภาพด้านการวิเคราะห์ การประยุกต์ใช้กฎหมาย และการนำเสนอคำตอบอย่างเป็นระบบ ซึ่งในการตอบข้อสอบกฎหมาย การวิเคราะห์เพื่อจับประเด็นกฎหมายถือเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด เพราะหากท่องจำตัวบทได้ แต่ไม่สามารถวิเคราะห์ได้ว่าคำถามต้องการให้ตอบในประเด็นใด ย่อมเป็นการตอบที่ไม่ตรงกับประเด็นคำถาม การเขียนตอบข้อสอบกฎหมายจึงเป็นการเขียนตอบที่ต้องผสมผสานระหว่างการตอบอย่างเป็นระบบและต้องถูกต้องตามประเด็นคำถาม (เกียรติยศ ศักดิ์แสง, 2560) ส่งผลให้เกิดปัญหาในช่วงขณะเรียน คือ โอกาสประสบความสำเร็จตั้งแต่ในระดับปริญญาตรีในการทำคะแนนเขียนตอบให้อยู่ในระดับดีถึงดีมากเป็นไปได้ยาก และในระดับเลวร้ายนักศึกษาอาจย้ายสาขาเรียนเพราะรู้สึกว่าการเขียนตอบเป็นเรื่องที่ยากเกินไปสำหรับตนเอง ส่วนปัญหาในอนาคตเนื่องจากในประเทศไทยการสมัครสอบในวิชาชีพสายกฎหมายอาทิ ทนายความ อัยการ ผู้พิพากษา ยังคงยึดหลักในการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายในการวัดผล ทำให้ทักษะในการเขียนตอบจึงเป็นทักษะที่สำคัญที่นักศึกษากฎหมายทุกคนพึงมี ปัจจุบันการเรียนการสอนด้านกฎหมายมุ่งเน้นให้นักศึกษามีทักษะในการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและสามารถประยุกต์ใช้หลักกฎหมายได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำงานในวิชาชีพกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งอยู่ในช่วงกำลังปรับตัวเข้าสู่การเป็นนักศึกษากฎหมายอย่างเต็มตัว โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ยังคงประสบปัญหาในการเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย เนื่องจากความซับซ้อนของการวิเคราะห์ปัญหาข้อสอบกฎหมาย และยังขาดทักษะในการเรียบเรียงความคิด และใช้เหตุผลทางกฎหมาย (ปิ่นหยก ศาสน์ประดิษฐ์, 2563ข) ซึ่งบางครั้งนักศึกษาไม่สามารถระบุข้อเท็จจริงหรือประเด็นปัญหาที่คำถามต้องการได้ ทำให้ใส่ข้อเท็จจริงในข้อสอบลงมาทั้งหมด (ปิ่นหยก ศาสน์ประดิษฐ์, 2563ก) และกลายเป็นการตอบแบบลอกคำถามแล้วตอบ ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับปัญหาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่

ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาหลักทั่วไปแห่งกฎหมาย หนึ่งในปัญหาที่สำคัญ คือ การขาดความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายและการจัดลำดับความคิดอย่างเป็นระบบ นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่สามารถนำหลักการกฎหมายไปประยุกต์ใช้กับกรณีศึกษาได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังมีปัญหาในด้านการเขียนคำตอบที่ไม่ชัดเจน และ วินิจฉัยประเด็นปัญหาในแบบทดสอบคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริงหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งตามหลักการของ IRAC (Issue, Rule, Application, Conclusion) ถือเป็นวิธีการที่สามารถช่วยให้นักศึกษากฎหมายเข้าใจในประเด็นปัญหาที่ต้องการใช้ตัวบทกฎหมายในการแก้ปัญหาได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย เนื่องจากหลักการดังกล่าวช่วยฝึกให้นักศึกษาวิเคราะห์ว่า 1) คำถามให้มา มีประเด็นปัญหาที่ต้องวินิจฉัยในเรื่องใด (Issue) 2) ในการวินิจฉัยประเด็นปัญหาดังกล่าวต้องใช้หลักกฎหมายใดมาประกอบในการวินิจฉัย (Rule) 3) เมื่อกำหนดประเด็นปัญหาและหลักกฎหมายที่ใช้ในการวินิจฉัยได้แล้ว จะนำหลักกฎหมายมาปรับใช้ในการเขียนตอบประเด็นปัญหาในหาในการเขียนตอบได้อย่างไร (Application) และ 4) การเขียนสรุปการตอบให้กระชับและได้ใจความ (Conclusion) ทำให้การศึกษาเชิงลึกในเรื่องนี้จึงน่าสนใจเป็นอย่างมาก โดยพบงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่าการเขียนตอบแบบ IRAC มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษา (Arifin, R. et al., 2019) อีกทั้งยังมีงานวิจัยที่สนับสนุนว่า การประเมินผลการเขียนตอบที่ครอบคลุมและเป็นระบบช่วยให้นักศึกษาพัฒนาทักษะในการเชื่อมโยงข้อเท็จจริงกับหลักกฎหมาย (O'Brien, M. & Littrich, J., 2008) อย่างไรก็ตาม ยังมีช่องว่างในการศึกษาที่เกี่ยวกับการสร้างเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจนและสอดคล้องกับการวิเคราะห์ตามองค์ประกอบของ IRAC ทำให้การวัดประเมินผลเพื่อแก้ไขปัญหาในการเขียนตอบยังไม่สามารถนำมาพัฒนาการเขียนตอบของนักศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีคโดยนำปัญหาในการเขียนตอบของนักศึกษาในกลุ่มเป้าหมายมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาเป็นเกณฑ์การให้คะแนน เพื่อวัดประเมินผลการเขียนตอบเป็นรายประเด็น ส่งผลให้นักศึกษาปรับปรุงทักษะการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้นักศึกษาเข้าใจถึงปัญหาในการเขียนตอบของตนเอง และสามารถวัดระดับการพัฒนาได้อย่างเห็นผลเป็นรูปธรรม

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายโดยใช้วิธีการ IRAC ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษากฎหมาย แต่ยังคงพบปัญหาหลักของการใช้วิธีการ IRAC คือ การขาดกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน ทำให้การประเมินผลการเขียนตอบยังไม่สามารถพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรม จึงมีการแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการพัฒนาเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีคในรายองค์ประกอบ IRAC โดยจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวคาดว่า นักศึกษามีแนวทางที่ชัดเจนในการเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย สามารถวัดและประเมินผลการพัฒนาทักษะการเขียนตอบได้อย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้นักศึกษาเข้าใจข้อผิดพลาดของตนเอง และสามารถปรับปรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยระบบการให้คะแนนที่ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนด้านกฎหมายมีมาตรฐานมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อบกพร่องในการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่ลงทะเบียนในรายวิชาหลักทั่วไปแห่งกฎหมาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567
2. เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษา โดยใช้วิธีการ IRAC เพื่อเสริมสร้างการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายอย่างเป็นระบบ
3. เพื่อวิเคราะห์และศึกษาข้อบกพร่องในการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษา และนำมาสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีคในการประเมินและให้คะแนนการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายโดยวิธีการ IRAC

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี พื้นที่วิจัย คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ตำบลจอมบึง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนในรายวิชาหลักทั่วไป แห่งกฎหมาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 32 คน มีการแบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

ศึกษาข้อมูลทฤษฎีและแนวทางการใช้วิธีการ IRAC (Issue, Rule, Application, Conclusion) เพื่อการเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย พัฒนาแบบทดสอบข้อสอบกฎหมายที่ใช้ในการทดลอง เพื่อประเมินทักษะการเขียนตอบข้อสอบเบื้องต้นของนักศึกษา สร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริคเบื้องต้นสำหรับใช้วัดและให้คะแนนการเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย เนื่องจากวิธีการ IRAC มีรากฐานมาจากแนวคิดเกี่ยวกับ หลักการให้เหตุผลทางกฎหมาย ซึ่งได้รับอิทธิพลจากวิธีการพิจารณาคดีของศาลในระบบจารีตประเพณี โดยหลักการนี้ถูกนำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนวิชากฎหมาย ซึ่งเน้นให้นักศึกษาเรียนรู้จากคำพิพากษา และฝึกวิเคราะห์ข้อเท็จจริงกับหลักกฎหมาย (Stockmeyer, N. O., 2021)

ขั้นตอนที่ 2 เก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

จัดให้นักศึกษาทำข้อสอบกฎหมายเบื้องต้นโดยยังไม่แนะนำการใช้วิธีการ IRAC เพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษา เก็บรวบรวมผลการเขียนตอบข้อสอบ ทำการวิเคราะห์การเขียนตอบข้อสอบเพื่อสรุปประเด็นสำคัญและข้อบกพร่องที่พบ เพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาสำหรับการฝึกทักษะในขั้นตอนถัดไป และนำไปพัฒนาเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค เพื่อให้เหมาะสมกับการประเมินทักษะการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายโดยใช้วิธีการ IRAC

ขั้นตอนที่ 3 การฝึกทักษะการเขียนตอบข้อสอบด้วยวิธีการ IRAC

จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการควบคู่ไปกับการเรียนในชั้นเรียนให้กับนักศึกษาเกี่ยวกับการใช้วิธีการ IRAC เพื่อการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายในรายวิชาหลักทั่วไปแห่งกฎหมาย โดยอธิบายและให้ตัวอย่างการใช้ IRAC ในการวิเคราะห์และเขียนตอบข้อสอบ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการเขียนตอบข้อสอบหลังการฝึกทักษะ

ให้นักศึกษาทำข้อสอบกฎหมายอีกครั้งหลังจากการฝึกทักษะการเขียนตอบด้วยวิธีการ IRAC ใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริคที่ปรับปรุงและพัฒนาให้ละเอียดขึ้นในการประเมินผลการเขียนตอบของนักศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปเปรียบเทียบกับผลการเขียนตอบข้อสอบก่อนการฝึกทักษะ และอธิบายคะแนนที่ได้ตามเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริคในแต่ละครั้งเพื่อให้นักศึกษาสามารถปรับปรุงทักษะรายด้านได้อย่างถูกต้อง

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ผลและสรุปผลการวิจัย

เปรียบเทียบผลการเขียนตอบข้อสอบของนักศึกษาก่อนและหลังการฝึกทักษะการใช้วิธีการ IRAC เพื่อประเมินประสิทธิภาพของการฝึกอบรม วิเคราะห์พัฒนาการของนักศึกษาในแต่ละองค์ประกอบของการเขียนตอบข้อสอบ และตรวจสอบว่ามีการปรับปรุงในด้านใดบ้างหลังการฝึกทักษะ สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของวิธีการ IRAC และความเหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริคที่พัฒนาขึ้นสำหรับการประเมินทักษะการเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาข้อบกพร่องในการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ ปี 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่ลงทะเบียนในรายวิชาหลักทั่วไปแห่งกฎหมาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567

พบว่า การเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่ลงเรียนในรายวิชาหลักทั่วไปแห่งกฎหมาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 32 คน จากการเก็บข้อมูล การทำข้อสอบกฎหมายเบื้องต้นในรายวิชาหลักทั่วไปแห่งกฎหมาย ในขั้นตอนการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายที่ยัง ไม่แนะนำให้นักศึกษาใช้วิธีการ IRAC ในการเขียนตอบ จำนวน 32 ชุด พบข้อบกพร่องในการเขียนตอบข้อสอบ กฎหมายแบ่งเป็น 12 รายการ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงข้อบกพร่องในการเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย

ประเภทของข้อบกพร่อง	ตัวอย่างลักษณะที่เกิดขึ้น
จำตัวบทไม่ได้	- ไม่เขียนเลขมาตรา และไม่เขียนหลักกฎหมายในมาตรานั้น ๆ - เขียนเลขมาตรา แต่ไม่ใส่หลักกฎหมายในมาตรานั้น ๆ
จำตัวบทได้แต่นำมาวินิจฉัยเข้ากับ ปัญหาอาทธรณ์ไม่ได้	วางตัวบทมาตรา 15 แต่อธิบายว่าทารกยอมเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของบิดา และมารดา เพราะมีการสมรสกันโดยชอบด้วยกฎหมาย
อ่านคำถามแล้วไม่สามารถกำหนด ประเด็นปัญหาที่โจทย์ต้องการถามได้	คำถามถามเรื่องสภาพบุคคลของทารก แต่ตอบในประเด็นเรื่องบิดามารดาสมรสกัน โดยชอบด้วยกฎหมาย บุตรยอมเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของบิดามารดา
เขียนตอบคำถามไม่ครบทุกประเด็น คำถาม	คำถามถามประเด็นเรื่องสภาพบุคคลของทารกเมื่อคลอดออกมา และสิทธิในการรับ มรดกของทารกในกรณีมารดา แต่ตอบเฉพาะเรื่องสิทธิในการรับมรดกของทารกใน กรณีมารดา แต่ไม่ได้ตอบว่าทารกมีสภาพบุคคลหรือไม่เมื่อคลอดออกมาแล้ว
การเลือกใช้ตัวบทกฎหมายที่ไม่ตรงกับ กรณีสถานการณ์ที่เกิดขึ้น	คำถามถามประเด็นเรื่องสภาพบุคคลของทารกเมื่อคลอดออกมา และสิทธิในการรับ มรดกของทารกในกรณีมารดา แต่ไปใช้มาตรา 1599, 1603, 1629 ในการตอบ คำถาม
เลือกใช้ตัวบทกฎหมายได้ตรงกับกรณี ปัญหาที่เกิดขึ้นแต่ปรับใช้กฎหมายผิดไป จากเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น ๆ	วางตัวบทมาตรา 15 แต่อธิบายว่าทารกคลอดออกมาแล้วหายใจหนึ่งครั้งจากนั้นจึง เสียชีวิตลง ย่อมไม่มีสภาพบุคคล
การเขียนตอบที่ไม่เป็นระบบ ขาดการจัดลำดับเนื้อหา ทำให้ยากต่อการอ่านและทำความเข้าใจ ในคำตอบ	- เขียนเนื้อหาในคำถามสั้น ๆ แล้วเขียนว่าเป็นไปตามมาตรา 15 โดยไม่อธิบายอะไร เพิ่มเติม เช่น ทารกเมื่อคลอดออกมาแล้ว เป็นไปตามมาตรา 15 - เขียนตอบโดยไม่มีการกำหนดประเด็นการวินิจฉัย อธิบายตามที่ตนเองคิดได้ใน ขณะนั้น เช่น เขียนถึงเรื่องการคลอดของทารกว่าการคลอดมีลักษณะ จากนั้นก็ อธิบายต่อเรื่องการตายโดยผลของกฎหมาย แล้วสรุปว่าทารกไม่มีสภาพบุคคล
เขียนตอบสั้นลวกโจทยแล้วฟันธงว่าผิด หรือไม่ผิด	เขียนคำถามเข้ามาอีกรอบแล้วตอบว่าทารกเมื่อคลอดออกมาแล้วมีสภาพบุคคล
เขียนตอบยาวแต่ไม่เข้าประเด็นคำถาม	เขียนอธิบายเนื้อหาที่เคยเรียนในชั้นเรียน เช่น ทารกถ้าคลอดออกมาแล้วทั้งตัว และมดมีการหายใจหัวใจเต้น ถือว่าคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก แต่ถ้าคลอดมาแล้วไม่ หายใจถือว่าไม่อยู่รอดเป็นทารก แต่ไม่เขียนตอบว่าตามคำถามทารกมีสภาพบุคคล หรือไม่
เขียนตอบแบบไม่ฟันธงในคำตอบ เช่น อาจจะผิด อาจจะไม่ผิด เป็นต้น	เขียนตอบว่าถ้าคลอดมาแล้วไม่หายใจก็ไม่มีสภาพบุคคล แต่ถ้าหายใจก็มีสภาพ บุคคล แต่ไม่ตอบว่ากรณีคลอดออกมาแล้วหายใจหนึ่งครั้งแล้วทารกเสียชีวิต ทารกมี สภาพบุคคลหรือไม่
ไม่ได้ใช้ภาษากฎหมายในการเขียนตอบ	ใช้คำว่า พ่อ, แม่, ตั้งท้อง, ลูก
เขียนตอบโดยลวกโจทยแล้วเขียน มาตรา แต่ไม่ได้วินิจฉัยในประเด็น ปัญหาว่าผิดหรือถูกอย่างไร	เขียนโจทย์คำถามเข้ามาอีกรอบ แล้วเขียนตัวบทมาตรา 15 แต่ไม่ได้มีการวินิจฉัย หรือสรุปในประเด็นในการตอบคำถามแต่อย่างใด

ตารางที่ 2 แจกแจงความถี่ข้อบกพร่องในการเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย

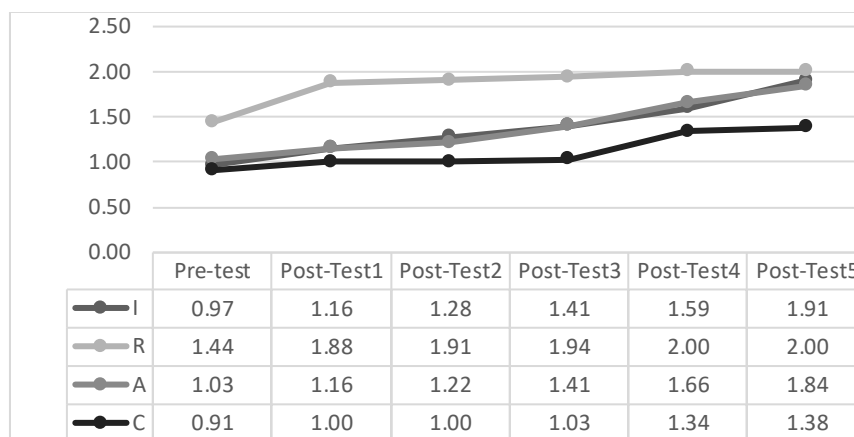
ประเภทของข้อบกพร่อง	ความถี่ (Frequency)	ความถี่สะสม (Cumulative Frequency)	ร้อยละ (%)
จำตัวบทไม่ได้	6	6	3.97
จำตัวบทได้แต่นำมาวินิจฉัยเข้ากับปัญหาหาหากรณีไม่ได้	15	21	9.93
อ่านคำถามแล้วไม่สามารถกำหนดประเด็นปัญหาที่โจทย์ต้องการถามได้	24	45	15.89
เขียนตอบคำถามไม่ครบทุกประเด็นคำถาม	31	76	20.53
การเลือกใช้ตัวบทกฎหมายที่ไม่ตรงกับกรณีปัญหาที่เกิดขึ้น	14	90	9.27
เลือกใช้ตัวบทกฎหมายได้ตรงกับกรณีปัญหาที่เกิดขึ้นแต่ปรับใช้กฎหมายผิดไปจากเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น ๆ	10	100	6.63
การเขียนตอบที่ไม่เป็นระบบ ขาดการจัดลำดับเนื้อหา ทำให้ยากต่อการอ่านและทำความเข้าใจในคำตอบ	13	113	8.61
เขียนตอบสั้นลวกโจทก์แล้วฟันธงว่าผิดหรือไม่ผิด	10	123	6.63
เขียนตอบยาวแต่ไม่เข้าประเด็นคำถาม	10	133	6.63
เขียนตอบแบบไม่ฟันธงในคำตอบ เช่น อาจจะผิด อาจจะไม่ผิด เป็นต้น	2	135	1.32
ไม่ได้ใช้ภาษากฎหมายในการเขียนตอบ	15	150	9.93
เขียนตอบโดยลวกโจทก์แล้วเขียนมาตรา แต่ไม่ได้วินิจฉัยในประเด็นปัญหาว่าผิดหรือถูกอย่างไร	1	151	0.66

จากตารางที่ 2 พบว่า ข้อบกพร่องที่พบมากเป็นลำดับที่ 1 คือ เขียนตอบคำถามไม่ครบทุกประเด็นคำถาม ซึ่งมีจำนวนความถี่ 31 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20.53 ลำดับที่ 2 คือ อ่านคำถามแล้วไม่สามารถกำหนดประเด็นปัญหาที่โจทย์ต้องการถามได้ มีจำนวนความถี่ 24 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15.89 ลำดับที่ 3 คือ จำตัวบทได้แต่นำมาวินิจฉัยเข้ากับปัญหาหาหากรณีไม่ได้ และไม่ได้ใช้ภาษากฎหมายในการเขียนตอบ มีจำนวนความถี่ 15 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.93 ลำดับที่ 4 คือ การเลือกใช้ตัวบทกฎหมายที่ไม่ตรงกับกรณีปัญหาที่เกิดขึ้น มีจำนวนความถี่ 14 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.27 ลำดับที่ 5 คือ การเขียนตอบที่ไม่เป็นระบบ ขาดการจัดลำดับเนื้อหา ทำให้ยากต่อการอ่านและทำความเข้าใจในคำตอบ มีจำนวนความถี่ 13 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.61 ลำดับที่ 6 คือ เลือกใช้ตัวบทกฎหมายได้ตรงกับกรณีปัญหาที่เกิดขึ้นแต่ปรับใช้กฎหมายผิดไปจากเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น ๆ เขียนตอบสั้นลวกโจทก์แล้วฟันธงว่าผิดหรือไม่ผิด และเขียนตอบยาวแต่ไม่เข้าประเด็นคำถาม มีจำนวนความถี่ 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.63 ลำดับที่ 7 คือ จำตัวบทไม่ได้ มีจำนวนความถี่ 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.97 ลำดับที่ 8 คือ เขียนตอบแบบไม่ฟันธงในคำตอบ เช่น อาจจะผิด อาจจะไม่ผิด เป็นต้น มีจำนวนความถี่ 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.32 และลำดับสุดท้าย คือ เขียนตอบโดยลวกโจทก์แล้วเขียนมาตรา แต่ไม่ได้วินิจฉัยในประเด็นปัญหาว่าผิดหรือถูกอย่างไร มีจำนวนความถี่ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.62 ของข้อบกพร่องทั้งหมด

วัตถุประสงค์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษา โดยใช้วิธีการ IRAC เพื่อเสริมสร้างการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายอย่างเป็นระบบ พบว่า ในการศึกษาครั้งนี้ นักศึกษา จำนวน 32 คน ได้เขียนตอบข้อสอบแบบ 4 องค์ประกอบตามวิธีการ IRAC คือ การระบุประเด็นปัญหาทางกฎหมาย (Issue) คะแนนเต็ม 2 คะแนน การระบุหลักกฎหมาย (Rule) คะแนนเต็ม 2 คะแนน การประยุกต์ใช้หลักกฎหมาย (Application) คะแนนเต็ม 4 คะแนน และการสรุปผล (Conclusion) คะแนนเต็ม 2 คะแนน รวมเป็น 10 คะแนนต่อ 1 แบบทดสอบ โดยแบ่งการทดสอบออกเป็นก่อนการใช้วิธีการ IRAC (Pre-test) จำนวน 1 ครั้ง และหลังการใช้วิธีการ IRAC (Post-test)

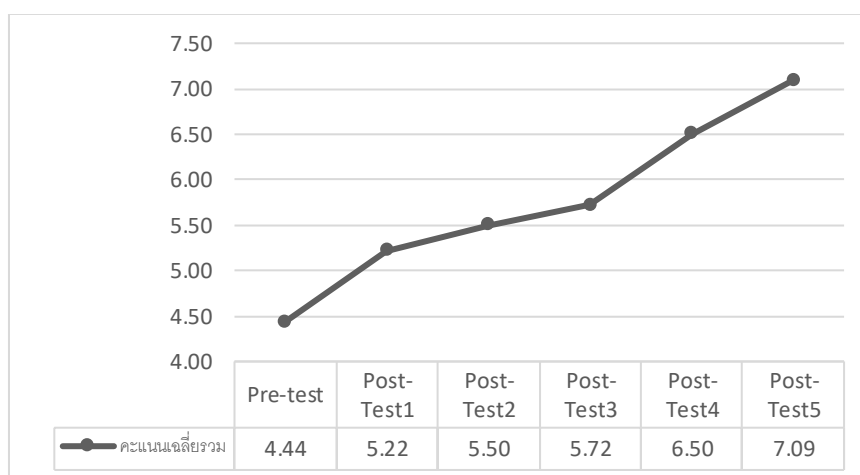

ทั้งหมด 5 ครั้ง โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีค สำหรับใช้วัดและให้คะแนนการเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย โดยระบุเกณฑ์ที่สำคัญตามวิธีการ IRAC สามารถแสดงกราฟเส้นคะแนนเฉลี่ยรายด้าน IRAC ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงคะแนนเฉลี่ยรายด้านตามวิธีการ IRAC ก่อนการใช้วิธีการ IRAC
Pre-test และคะแนนเฉลี่ยในแต่ละ Post-test

ตามภาพที่ 1 เป็นกราฟเส้นแสดงคะแนนเฉลี่ยรายด้านตามวิธีการ IRAC ของนักศึกษาในแบบทดสอบก่อนใช้วิธีการ IRAC (Pre-test) จำนวน 1 ครั้ง และหลังการใช้วิธีการ IRAC (Post-test) ทั้งหมด 5 ครั้ง โดยจะเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยรายด้าน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทุกด้าน จากการใช้วิธีการ IRAC ซึ่งแสดงถึงการพัฒนาทักษะการเขียนตอบข้อสอบของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 2 แสดงคะแนนเฉลี่ยรวมตามวิธีการ IRAC ก่อนการใช้วิธีการ IRAC
Pre-test และคะแนนเฉลี่ยในแต่ละ Post-test

ตามภาพที่ 2 เป็นกราฟเส้นที่แสดงคะแนนเฉลี่ยรวมตามวิธีการ IRAC ของนักศึกษาในแบบทดสอบก่อนใช้วิธีการ IRAC (Pre-test) จำนวน 1 ครั้ง และหลังการใช้วิธีการ IRAC (Post-test) ทั้งหมด 5 ครั้ง โดยจะเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยรวม มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จากการใช้วิธีการ IRAC ในการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายซึ่งแสดงถึงการพัฒนาทักษะการเขียนตอบข้อสอบของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ที่ 3 วิเคราะห์และศึกษาข้อบกพร่องในการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษา และนำมาสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริคในการประเมินและให้คะแนนการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายโดยวิธีการ IRAC พบว่า ในการศึกษาค้นคว้าข้อบกพร่องในการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายจำแนกได้ทั้งสิ้น 12 รายการตามตารางที่ 1 จากข้อบกพร่องที่พบสามารถจัดกลุ่มตามองค์ประกอบของการเขียนตอบแบบ IRAC ซึ่งประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ คือ Issue (การระบุประเด็นปัญหา), Rule (การระบุตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง), Application (การประยุกต์ใช้กฎหมายกับสถานการณ์) และ Conclusion (การสรุปคำตอบ) ได้ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงการจัดกลุ่มข้อบกพร่องในการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายตามองค์ประกอบของการเขียนตอบแบบ IRAC

ประเด็นการประเมิน	ข้อบกพร่องในการเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย
การระบุประเด็นปัญหาทางกฎหมาย (Issue)	- อ่านคำถามแล้วไม่สามารถกำหนดประเด็นปัญหาที่โจทย์ต้องการถามได้ - เขียนตอบคำถามไม่ครบทุกประเด็นคำถาม
การระบุหลักกฎหมายที่ใช้ (Rule)	- จำตัวบทไม่ได้
การประยุกต์ใช้หลักกฎหมาย (Application)	- จำตัวบทได้แต่นำมาวินิจฉัยเข้ากับปัญหาอุทธรณ์ไม่ได้ - การเลือกใช้ตัวบทกฎหมายที่ไม่ตรงกับกรณีปัญหาที่เกิดขึ้น - เลือกใช้ตัวบทกฎหมายได้ตรงกับกรณีปัญหาที่เกิดขึ้นแต่ปรับใช้กฎหมายผิดไปจากเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น ๆ - เขียนตอบสั้นลวกโจทก์แล้วฟันธงว่าผิดหรือไม่ผิด - เขียนตอบยาวแต่ไม่เข้าประเด็นคำถาม - เขียนตอบแบบไม่ฟันธงในคำตอบ เช่น อาจจะผิด อาจจะไม่ผิด เป็นต้น - เขียนตอบโดยลวกโจทก์แล้วเขียนมาตรา แต่ไม่ได้วินิจฉัยในประเด็นปัญหาว่าผิดหรือถูกอย่างไร - ไม่ได้ใช้ภาษากฎหมายในการเขียนตอบ
การสรุปผล (Conclusion)	- การเขียนตอบที่ไม่เป็นระบบ ขาดการจัดลำดับเนื้อหา ทำให้ยากต่อการอ่านและทำความเข้าใจในคำตอบ

การจัดกลุ่มข้อบกพร่องตามองค์ประกอบ IRAC ช่วยให้เห็นภาพรวมของปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษา ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาทักษะการเขียนตอบข้อสอบโดยการสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค โดยการประเมินแต่ละด้านอย่างชัดเจนและเป็นระบบ จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลนี้มาปรับเข้ากับเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละประเด็นการประเมินโดยอิงจากรูปแบบการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายแบบ IRAC ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 4 ส่วน ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละประเด็นการประเมิน โดยอิงจากรูปแบบการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายแบบ IRAC

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน
การระบุประเด็นปัญหาทางกฎหมาย (Issue) คะแนนเต็ม 2 คะแนน	2 คะแนน: ระบุประเด็นทางกฎหมายได้อย่างชัดเจน ครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และไม่หลุดประเด็นไปจากสิ่งที่คำถามต้องการ 1 คะแนน: ระบุประเด็นได้ถูกต้อง แต่ขาดความชัดเจนหรือไม่ครอบคลุมทุกประเด็น 0 คะแนน: ระบุประเด็นผิดหรือไม่สามารถระบุประเด็นทางกฎหมายได้เลย
การระบุหลักกฎหมายที่ใช้ (Rule) คะแนนเต็ม 2 คะแนน	2 คะแนน: ระบุหลักกฎหมายได้ถูกต้อง ชัดเจน และอธิบายรายละเอียดของหลักกฎหมายนั้น ๆ อย่างครบถ้วน 1 คะแนน: ระบุหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้ แต่ขาดความสมบูรณ์ในรายละเอียด 0 คะแนน: ระบุหลักกฎหมายผิดหรือไม่สามารถระบุหลักกฎหมายได้

ตารางที่ 4 แสดงการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละประเด็นการประเมิน โดยอิงจากรูปแบบการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายแบบ IRAC (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน
การประยุกต์ใช้หลักกฎหมาย (Application) คะแนนเต็ม 4 คะแนน	4 คะแนน: ประยุกต์ใช้หลักกฎหมายได้อย่างถูกต้องและชัดเจน สามารถเชื่อมโยงข้อเท็จจริงกับหลักกฎหมายได้ครบถ้วน มีการวิเคราะห์ที่เหมาะสม และไม่มีข้อผิดพลาดทางภาษา 3 คะแนน: ประยุกต์ใช้หลักกฎหมายได้อย่างถูกต้องและชัดเจน สามารถเชื่อมโยงข้อเท็จจริงกับหลักกฎหมายได้ครบถ้วน 2 คะแนน: ประยุกต์ใช้หลักกฎหมายได้ถูกต้อง แต่ขาดความชัดเจนในการเชื่อมโยงระหว่างข้อเท็จจริงและหลักกฎหมาย หรือการวิเคราะห์ไม่ละเอียดพอ 1 คะแนน: มีการประยุกต์ใช้หลักกฎหมาย แต่มีข้อผิดพลาดเล็กน้อยหรือวิเคราะห์ไม่ครบถ้วน 0 คะแนน: ไม่สามารถประยุกต์ใช้หลักกฎหมายได้ หรือวิเคราะห์ผิดทั้งหมด
การสรุปผล (Conclusion) คะแนนเต็ม 2 คะแนน	2 คะแนน: สรุปผลได้ชัดเจน ครอบคลุม และสอดคล้องกับการประยุกต์ใช้กฎหมายที่กล่าวมา 1 คะแนน: สรุปผลได้ถูกต้อง แต่ขาดความชัดเจนหรือไม่ครอบคลุมทุกประเด็นที่วิเคราะห์ 0 คะแนน: สรุปผลผิดหรือไม่สามารถสรุปผลได้เลย

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบตัวอย่างข้อบกพร่องที่พบบ่อยในการเขียนตอบและแนวทางการแก้ไขตามรูปแบบการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายแบบ IRAC

องค์ประกอบ IRAC	ข้อบกพร่องที่พบบ่อย	แนวทางแก้ไข	ผลการปรับปรุง
การระบุประเด็นปัญหาทางกฎหมาย (Issue)	อ่านคำถามแล้วไม่สามารถกำหนดประเด็นปัญหาที่โจทย์ต้องการถามได้	การฝึกอ่านและตีความคำถามอย่างเป็นระบบ โดยการฝึกแยกข้อเท็จจริงสำคัญออกจากข้อเท็จจริงรอง	นักศึกษาสามารถตอบถูกต้องตามประเด็นคำถามได้มากขึ้น และสามารถแยกได้ว่าข้อเท็จจริงใด คือข้อเท็จจริงสำคัญที่ใช้ในการตอบคำถาม
การระบุหลักกฎหมายที่ใช้ (Rule)	จำตัวบทไม่ได้	ให้นักศึกษาจดจำตัวบทควบคู่ไปกับการฝึกใช้ตัวบทกฎหมายในการวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมาย	นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถเขียนตัวบทได้ดีขึ้น แม้ในบางมาตราจะไม่ได้สามารถเขียนตัวบทได้ครบถ้วน แต่ยังสามารถเขียนหลักกฎหมายได้ครบถ้วน
การประยุกต์ใช้หลักกฎหมาย (Application)	จำตัวบทได้แต่นำมาวินิจฉัยเข้ากับปัญหาทางกฎหมายไม่ได้	ฝึกวิเคราะห์ข้อเท็จจริงแบบเชื่อมโยงกับกฎหมาย	นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถนำตัวบทกฎหมายมาวิเคราะห์ในการตอบปัญหาทางกฎหมายเข้ากับข้อเท็จจริงได้ดีขึ้น แต่ยังมีปัญหาในกรณีที่โจทย์มีความซับซ้อนอาจมีการวินิจฉัยผิดไปจากตรงคำตอบอยู่บ้าง

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบตัวอย่างข้อบกพร่องที่พบบ่อยในการเขียนตอบและแนวทางการแก้ไขตามรูปแบบการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายแบบ IRAC (ต่อ)

องค์ประกอบ IRAC	ข้อบกพร่องที่พบบ่อย	แนวทางแก้ไข	ผลการปรับปรุง
การสรุปผล (Conclusion)	การเขียนตอบที่ไม่เป็นระบบ ขาดการจัดลำดับเนื้อหา ทำให้ยากต่อการอ่านและทำความเข้าใจในคำตอบ	การฝึกเขียนตอบ โดยใช้วิธีการ IRAC และในการสรุปผล ให้ฝึกเขียนให้กระชับ และชัดเจน	นักศึกษาสามารถเขียนตอบโดยใช้วิธีการ IRAC การเขียนตอบเป็นระบบ และมีความชัดเจนมากขึ้น ส่งผลให้การเขียนสรุปผลมีความชัดเจนและถูกต้อง

อภิปรายผล

งานวิจัยนี้พบว่า การศึกษาข้อบกพร่องในการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่ลงทะเบียนในรายวิชาหลักทั่วไปแห่งกฎหมาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 พบว่า นักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างยังขาดทักษะในการเขียนตอบโดยใช้วิธีการที่เป็นระบบ และยังมีข้อบกพร่องด้านความเข้าใจในตัวบทกฎหมาย อีกทั้งการเขียนตอบไม่ครบถ้วนทุกประเด็นของคำถาม แสดงให้เห็นว่านักศึกษายังขาดทักษะการประยุกต์ใช้และการตีความที่แม่นยำ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนักศึกษากฎหมายในชั้นปีที่ 1 ยังขาดทักษะการเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย เรื่องการวิเคราะห์งานเขียนของนักเขียนมือใหม่ระดับปริญญาตรีและบัณฑิตในสาขากฎหมาย ซึ่งแสดงถึงปัญหาในการเขียนงานทางกฎหมายของนักกฎหมายมือใหม่ โดยเน้นความสำคัญในการแยกประเด็น การระบุข้อสำคัญในเนื้อหา และการนำกฎหมายมาประยุกต์ใช้ในกรณีปัญหาที่ยังขาดความรู้ทางกฎหมายที่ชัดเจน (Lesley, et al., 2013) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สติธ จำเริญ เรื่องการศึกษาปัญหาการเขียนตอบข้อสอบวิชากฎหมายลักษณะทางหุ้นส่วนและบริษัท ที่ระบุว่า นักศึกษากฎหมายในชั้นปีที่ 1 ยังขาดความรู้ความเข้าใจหลักกฎหมายที่ถูกต้องแม่นยำ และยังขาดทักษะในการปรับบทกฎหมายเข้ากับข้อเท็จจริงอันจะทำให้การเขียนสรุปคำตอบถูกต้องครบถ้วน (สติธ จำเริญ, 2564)

ส่วนการพัฒนาทักษะการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษา โดยใช้วิธีการ IRAC เพื่อเสริมสร้างการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายอย่างเป็นระบบ พบว่า วิธีการ IRAC ช่วยเสริมสร้างทักษะการเขียนข้อสอบกฎหมายให้นักศึกษากฎหมายชั้นปีที่ 1 ได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง คิดเหมือนทนายความ การใช้ตารางการให้เหตุผลทางกฎหมายและการอ้างอิงเกณฑ์ เกณฑ์การประเมินบน IRAC ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการใช้หลักการแบบ IRAC ในการสอนและประเมินนักศึกษากฎหมายชั้นปีที่ 1 ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจและพัฒนากระบวนการคิดทางกฎหมายก่อนเริ่มเขียน และช่วยให้นักศึกษาเข้าใจภาพรวมการตอบที่เป็นระบบ ซึ่งครอบคลุมถึงการระบุประเด็นปัญหาที่ต้อง การอ้างอิงหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การนำกฎหมายไปประยุกต์ใช้กับข้อเท็จจริง และการสรุปผลอย่างชัดเจน (Burton, K., 2017) เช่นเดียวกับงานวิจัย เรื่อง IRAC และแบบฝึกหัดการเขียนข้อสอบสำหรับวิธีพิจารณาความแพ่ง ที่ระบุว่า ทักษะการระบุประเด็นปัญหาเป็นทักษะสำคัญที่นักศึกษากฎหมายควรมี รวมถึงการใช้โครงสร้าง IRAC ในการตอบข้อสอบกฎหมายช่วยให้นักศึกษาสามารถตอบข้อสอบกฎหมายได้อย่างเป็นระบบ (Ho, C. M., 2021)

สำหรับการวิเคราะห์และศึกษาข้อบกพร่องในการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษา และนำมาสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีคในการประเมินและให้คะแนนการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายโดยวิธีการ IRAC พบว่า ข้อบกพร่องในการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษาเกิดจากความไม่ชัดเจนในการระบุประเด็นทางกฎหมาย (Issue), การระบุตัวบทกฎหมายไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้อง (Rule), การประยุกต์ใช้หลักกฎหมายที่ขาดความชัดเจนและการวิเคราะห์ที่ไม่สมบูรณ์ (Application) และการสรุปผลที่ขาดการจัดลำดับเนื้อหา (Conclusion)

ซึ่งจากการวิจัยนี้สามารถนำมาสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีคได้ โดยผลจากการนำเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีคมาใช้ในการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายโดยใช้วิธีการ IRAC แสดงให้เห็นถึงการวัดระดับในการพัฒนาทักษะการเขียนตามองค์ประกอบ IRAC โดยจะเห็นได้ว่าคะแนนเฉลี่ยรายด้านมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทุกด้าน ประกอบกับคะแนนเฉลี่ยรวมในการทำแบบทดสอบมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามผลการวิจัยของวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับเรื่องการเรียนรู้และการสอน โครงการมาตรฐานวิชาการนิติศาสตรบัณฑิต ที่พบว่า การใช้กรอบการเขียนตอบแบบ IRAC ช่วยเสริมสร้างทักษะในการวิเคราะห์ปัญหาและการประเมินคำตอบ (Kift, S. et al., 2010) ดังนั้น ผลการวิจัยนี้ยืนยันว่าการจัดทำเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีคที่อิงกับองค์ประกอบ IRAC เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการประเมินทักษะการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษา ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจโครงสร้างของการตอบคำถามทางกฎหมายและพัฒนาทักษะการเขียนตอบได้อย่างเป็นระบบ

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบที่สำคัญ คือ การระบุและจำแนกข้อบกพร่องในการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษาในรูปแบบการวิเคราะห์แบบ IRAC สามารถช่วยปรับปรุงทักษะการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษาให้ดีขึ้นได้ โดยใช้การให้คะแนนแบบรูปรีคช่วยให้นักศึกษารู้ถึงข้อบกพร่องในการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายตามรายองค์ประกอบ IRAC อย่างเป็นรูปธรรม จนสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปพัฒนาการเขียนตอบของตนเองได้ โดยในการดำเนินการสอนควมมีการจัดทำคู่มือสำหรับการฝึกอบรมเพิ่มเติม หรือการจัดกิจกรรมเสริมเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องเฉพาะด้าน รวมถึงศึกษาแนวทางการใช้เทคนิคการสอนที่สามารถปรับปรุงทักษะการเขียนตอบข้อสอบในแต่ละองค์ประกอบของ IRAC อย่างมีประสิทธิภาพข้อเสนอแนะ สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยเห็นควรทำวิจัยต่อเนื่องโดยทำการเพิ่มกลุ่มเป้าหมายให้มีความหลากหลายมากขึ้น โดยเพิ่มจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่มีความแตกต่างกันในระหว่างปีการศึกษา และต่างสถาบัน เพิ่มขึ้นตอนการติดตามผลระยะยาวเพื่อตรวจสอบว่าวิธีการ IRAC ช่วยพัฒนาทักษะการเขียนตอบข้อสอบในระยะยาวหรือไม่ รวมถึงการวัดผลกระทบต่อการเรียนในรายวิชาอื่น รวมถึงการประเมินประสิทธิผลของการใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีค IRAC ในการส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะการเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย รวมถึงศึกษาแนวทางการใช้เทคนิคการสอนที่สามารถปรับปรุงทักษะการเขียนตอบข้อสอบในแต่ละองค์ประกอบของ IRAC อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติยศ ศักดิ์แสง. (2560). เทคนิคการเขียนตอบข้อสอบวิชากฎหมาย เขียนตอบอย่างไรให้ได้คะแนน. วารสารนิติศาสตร์และสังคมท้องถิ่น, 1(2), 145-171.
- ปิ่นหยก ศาสน์ประดิษฐ์. (2563ก). คู่มือวางแผนการสอบและหลักการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายในระดับนิติศาสตรบัณฑิต เนติบัณฑิตไทย อัยการผู้ช่วย และผู้ช่วยผู้พิพากษา พร้อมการเตรียมตัวศึกษาต่อระดับนิติศาสตรมหาบัณฑิตในต่างประเทศ. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 3(1), 135-144.
- _____. (2563ข). คนไม่ใช่ เขียนตอบอะไรก็ได้. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 3(2), 117-130.
- สถิต จำเริญ. (2564). การศึกษาปัญหาการเขียนตอบข้อสอบวิชากฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัท. วารสารมนุษยสังคมศิลปาสาร, 3(2), 91-109.
- Arifin, R. et al. (2019). Improving Law Student Ability on Legal Writing through Critical and Logical Thinking by IRAC Method. Indonesian Journal of Advocacy and Legal Services, 1(1), 107-128.

- Burton, K. (2017). Think Like a Lawyer Using a Legal Reasoning Grid and Criterion-Referenced Assessment Rubric on IRAC (Issue, Rule, Application, Conclusion). *Journal of Learning Design*, 10(2017), 57-68.
- Ho, C. M. (2021). IRAC & Exam-Writing Exercise for Civil Procedure. Retrieved October 10, 2024, from https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3789103
- Kift, S. et al. (2010). Learning and teaching academic standards project: Bachelor of Laws learning and teaching academic standards statement. Australian Learning and Teaching Council. Retrieved October 15, 2024, from <https://cald.asn.au/wp-content/uploads/2024/04/LLB-TLOsKiftetallTASStandardsStatement2010-TLOs-LLB2.pdf>
- Lesley, et al. (2013). An analysis of the textual practices of undergraduate and postgraduate novice writers in law. *Per Linguam*, 29(2), 72-84. <http://dx.doi.org/10.5785/29-2-147>.
- O'Brien, M. & Littrich, J. (2008). Using Assessment Practice to Evaluate the Legal Skills Curriculum. *Journal of University Teaching and Learning Practic*, 5(1), 68-84.
- Stockmeyer, N. O. (2021). Legal reasoning? It's all about IRAC. Retrieved October 15, 2024, from https://www.americanbar.org/groups/law_students/resources/student-lawyer/studentessentials/legal-reasoning-its

การขับเคลื่อนกระบวนการยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมอุดมสุข

อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา*

THE PROCESS OF STRATEGY OPERATIONAL PRACTICE FOR DEVELOPING
A PROSPEROUS SOCIETY THEPHA DISTRICT, SONGKHLA THAILAND

คารม ทองหนูรุ่ง*, สมเกียรติ สายธนู, ทวีศักดิ์ พุฒสุขชี, วันชัย ธรรมสังการ

Karom Thongnurang*, Somkiat Saithanoo, Thaweesak Putsukee, Wanchai Dhammasaccakarn

คณะวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา ประเทศไทย

International College, Thaksin University, Songkhla, Thailand

*Corresponding author E-mail: thephanews@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการ พัฒนาการกระบวนการและประเมินกระบวนการ ยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมอุดมสุขอำเภอเทพา จังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี คือ การวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เครือข่ายดาหลาทุกระดับหมู่บ้าน เลือกแบบเจาะจง จำนวน 260 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารท้องถิ่น และผู้นำท้องที่ เลือกแบบเจาะจง จำนวน 42 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม สถิติวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน และใช้สถิติพรรณนาวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมอุดมสุข อำเภอเทพา โดยภาคีเครือข่ายการพัฒนา ประกอบด้วย ภาคประชาสังคม ภาครัฐ และภาควิชาการ ได้พัฒนาขึ้น โดยรูปแบบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือและตามหลักการปกครองของศาสนาอิสลาม (อัชชуро) ด้วยศักยภาพ ของชุมชนในการกำหนดและผลักดันวาระเป้าหมายการพัฒนาพื้นที่และจริยธรรมาภิบาล ซึ่งกำหนดวิสัยทัศน์ “เทพาแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง แผ่นดินแห่งความสงบ-สุข” เป็นแผนแม่บท การพัฒนากระบวนการยุทธศาสตร์ฯ มีการพัฒนาได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการ บริบทของชุมชนและสถานการณ์ปัจจุบัน โดยได้จัดทำ แผนพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการด้วย “โครงการดาหลาบูรสู่ความพอเพียงอำเภอเทพา” ซึ่งเป็นโครงการอำเภอนำร่อง บำบัดทุกข์ บำรุงสุขแบบบูรณาการฯ โดยกระทรวงมหาดไทย ผลการประเมินกระบวนการยุทธศาสตร์การพัฒนา สังคมอุดมสุขอำเภอเทพา ทำให้มีความสุขเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยที่สำคัญ คือ มีเป้าหมาย ชัดเจน มีภาวะผู้นำ มีส่วนร่วมของชุมชน การสื่อสารสังคม การสร้างขวัญกำลังใจและการติดตามประเมินผล

คำสำคัญ: กระบวนการยุทธศาสตร์การพัฒนา, การพัฒนาสังคมอุดมสุข, แผนพัฒนาพื้นที่

Abstract

This article aims to study the process, develop, and evaluate the strategic process for developing a prosperous society in Thepha District, Songkhla Province. Research and Development (R&D) a mixed-methods research were employed. The sample group is 260 from the village individuals

* Received January 15, 2025; Revised February 21, 2025; Accepted February 25, 2025

(The Dahla Baroo network) selected through purposive sampling. The key informants include the District Chief, the Deputy District Chief, heads of government office, local administrators, and community leaders, totaling 42 individuals, selected through purposive sampling. The research instruments and approaches used in data collection were questionnaires, in-depth interviews, and focus group discussions. The research statistics and data analysis include percentage, mean, standard deviation, and descriptive statistics for content analysis. The findings revealed that the strategic process of developing a prosperous society in Thepha District, through a development network comprising civil society, government sectors, and academic matters, was developed based on deliberative democracy and the principles of Islamic governance (Al-Shura), the collaboration and empowerment community participation in decision-making to regulation and force development agenda goals, Ethical governance, and Social communication to the vision of "Thepha: Land of Virtue, Prosperity, and Peace". Which became the master plan for development and has been implemented as an integrated area development project by "The Dahla Baru Self-Sufficiency in Thepha District" a pilot project for a prosperous community integrated by the Department of Provincial Administration, Ministry of Interior. This initiative significantly increased the community's happiness index with statistical significance at the 0.05 level ($p < .05$). Consummation contributing factors included obviously goal setting, leadership, collaboration, social communication, encouragement, and performance reviews.

Keywords: Development Strategy Process, Prosperous Society Development, Regional Development Plan

บทนำ

อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา มีพื้นที่ประมาณ 978 ตารางกิโลเมตรหรือ 661,250 ไร่ ที่ตั้งทิศเหนือจดทะเลอ่าวไทย ทิศตะวันออกจดอำเภอหนองจิกและอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ทิศตะวันตกจดอำเภอจะนะและอำเภอนาทวี ทิศใต้จดอำเภอสะบ้าย้อย แบ่งเขตการปกครองเป็น 7 ตำบล 67 หมู่บ้านมีประชากรจำนวนทั้งสิ้น 78,712 คน เพศชาย 40,143 คน เพศหญิง 38,569 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 22,873 ครัวเรือน ลักษณะทางสังคมเป็นพหุวัฒนธรรมชุมชนดั้งเดิม มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความสามัคคี มีความมั่นคงทางสังคม ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 60) นับถือพุทธศาสนา (ร้อยละ 40) ลักษณะทางภูมิศาสตร์บริเวณทิศใต้และทิศตะวันตกมีลักษณะเป็นที่ราบเนินเขา (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2562) บริเวณทิศตะวันออกมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม บริเวณทิศเหนือเป็นพื้นที่ราบชายฝั่งทะเลและพื้นที่ลุ่มน้ำป่าชายเลน มีแม่น้ำเทพาเป็นแหล่งน้ำสำคัญในที่ตั้งพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาคลองเทพา ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีคลองสาขาเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติสำหรับการเกษตรกรรม การอุปโภคบริโภค การประมงน้ำจืด การคมนาคมขนส่งและการท่องเที่ยว ทำให้อำเภอเทพามีศักยภาพด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีการประกอบอาชีพที่หลากหลายด้วยปัจจัยความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทั้งเกษตรกรรม การประมง การบริการและการท่องเที่ยว (อำเภอเทพา, 2561) อย่างไรก็ตาม พบว่า มีข้อจำกัดของการพัฒนาพื้นที่และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการพัฒนาซึ่งได้สะท้อนภาพปัญหาของการพัฒนาในมิติของประชาชนหรือชุมชนซึ่งมีภาวะพึ่งพิงปัจจัยพื้นฐานจากภายนอกชุมชน คำนึงกับการรอรับการช่วยเหลือ ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในการจัดการทรัพยากรชุมชนของตนเอง ขาดภาวะผู้นำ และในมิติของการทำงานภาครัฐ ซึ่งยังคงเป็นลักษณะนโยบายการพัฒนาจากบนลงล่าง นโยบายเดียวใช้กับทุกพื้นที่ ข้อจำกัดของงบประมาณและห้วงเวลาดำเนินการตามภารกิจของหน่วยงานเป็นหลัก อีกทั้งยังต้องเผชิญกับการโยกย้ายบุคลากรซึ่งส่งผลต่อ

ความต่อเนื่องและเป็นข้อจำกัดสำคัญของการพัฒนาพื้นที่โดยเฉพาะผู้บริหารการพัฒนาสูงสุดเช่น นายอำเภอ ปลัดอำเภอ และหัวหน้าส่วนราชการ (นที พรหมภักดี และคณะ, 2559)

ดังนั้น เพื่อการลดข้อจำกัดของความต่อเนื่องของการพัฒนาพื้นที่ด้วยปัจจัยดังกล่าวข้างต้น อำเภอเทพาได้ จัดตั้งศูนย์ประสานความร่วมมือและพัฒนาการมีส่วนร่วมอำเภอเทพา (The Collaborative Development Center : CDC) เป็นองค์กรภาคประชาสังคมโดยความเห็นชอบของนายอำเภอเทพา ประกอบด้วย 1) “คณะทำงาน” ซึ่งเป็น ประชาชนจิตอาสาที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วม การจัดการ ความขัดแย้ง การจัดทำแผนชุมชนและแผนพัฒนาพื้นที่ ทำหน้าที่บูรณาการกระบวนการมีส่วนร่วมในลักษณะเป็นพื้นที่ กลางของการสื่อสารสังคม รับฟังแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความต้องการของชุมชนและภาคีเครือข่ายการพัฒนา ของภาคประชาสังคม ภาครัฐ และภาควิชาการเพื่อผลักดันให้เป็นวาระการพัฒนาพื้นที่ให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนา คุณภาพชีวิตทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน (สตีธร ธนานิธิโชติ และวิชุดา สาคิตพร, 2557) รวมถึงสร้างชุมชนสันติสุขตามแนวทางการพัฒนาเสริมความมั่นคงทั้งงานตามภารกิจของหน่วยงานและงาน ตามยุทธศาสตร์สำคัญทั้งในและนอกพื้นที่ และ 2) “คณะที่ปรึกษา” ประกอบด้วย นายอำเภอเทพา หัวหน้าส่วน ราชการ ผู้บริหารท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารสถานศึกษา นักวิชาการ ผู้นำองค์กรชุมชนและผู้นำภาคีเครือข่าย การพัฒนา ได้จัดทำ “ยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอเทพา” (พ.ศ. 2561 - 2570) โดยกำหนดวิสัยทัศน์ “เทพา แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง แผ่นดินแห่งความสงบ-สุข” (อำเภอเทพา, 2561) เป็นแผนแม่บท กรอบแนวคิดและ แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของอำเภอเทพา อันได้มาจากการศึกษาชุมชน ทำความเข้าใจสภาพปัญหาและความต้องการ ของคนในชุมชน รวบรวมและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ทั้งในระดับ หมู่บ้าน ตำบลและอำเภอโดยบูรณาการแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนพัฒนาตำบลและแผนพัฒนาอำเภอเข้ากับแนวทาง พัฒนาจังหวัด นโยบายและแผนพัฒนาระดับชาติในลักษณะแผนเดียว (One Plan) (สำนักงานปลัดกระทรวง มหาดไทย, 2562) ที่สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และเป็นธรรมโดยการขับเคลื่อนการพัฒนาของภาคประชาสังคมที่มีภาควิชาการทำหน้าที่สนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการ เทคนิควิธีการ องค์ความรู้และการจัดการความรู้ในด้านต่าง ๆ และภาครัฐทำหน้าที่บริหารการพัฒนาโดยบูรณา การแผนงาน โครงการตามข้อเสนอความต้องการการพัฒนาหรือแนวทางแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่กับเป้าหมายและ แผนงานให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมด้วยจริยธรรมาภิบาล (สุดจิต นิमितกุล, 2545)

ผู้วิจัยสนใจในการศึกษานี้เพราะ 1) ความสำคัญของกระบวนการยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอเทพา (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2570) ซึ่งเป็นแผนแม่บทในการพัฒนาพื้นที่ที่เชื่อมโยงการพัฒนาในลักษณะแผนเดียวกับ แผนพัฒนาทั้งในระดับพื้นที่และระดับภูมิภาค 2) กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายการพัฒนา และ 3) แนว ทางการขับเคลื่อนการพัฒนาโดยภาคประชาสังคมที่มีภาควิชาการเป็นผู้สนับสนุนองค์ความรู้และภาครัฐเป็นผู้บริหาร การพัฒนาปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์ที่จะทำให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอยู่ด้วยคุณภาพทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศอย่างยั่งยืน มีความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่ซับซ้อนหรือภาวะวิกฤติได้ อย่างทันทั่วทั้งที่และบรรลุวิสัยทัศน์การพัฒนา “แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง แผ่นดินแห่งความสงบ-สุข” ได้อย่าง สัมฤทธิ์ผล (อำเภอเทพา, 2561)

ทั้งนี้ ผู้วิจัยคาดหวังว่าการศึกษาวិจัยการขับเคลื่อนกระบวนการยุทธศาสตร์การพัฒนาฯ นี้จะเกิดประโยชน์ ต่อการวางแผนและการจัดสรรทรัพยากรในการพัฒนาพื้นที่ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายการพัฒนา ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับชุมชน ระดับปฏิบัติการและระดับนโยบายทั้งทางตรงและทางอ้อมของเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมในอันที่จะสนองตอบความต้องการ ลดหรือแก้ไขปัญหของชุมชนที่มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ ผลอย่างยั่งยืน และขยายผลประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนกระบวนการยุทธศาสตร์การพัฒนาแก่พื้นที่อื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมอุดมสุขอำเภอเทพา
2. เพื่อพัฒนากระบวนการยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมอุดมสุขอำเภอเทพา
3. เพื่อประเมินกระบวนการยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมอุดมสุขอำเภอเทพา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) เป็นวิธีการวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุทธศาสตร์การพัฒนา การบริหารการพัฒนา กระบวนการมีส่วนร่วม แนวคิดและหลักการการพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการ และข้อมูลพื้นฐานเชิงพื้นที่อำเภอเทพา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) และพัฒนากระบวนการยุทธศาสตร์การพัฒนาโดยการดำเนิน “โครงการดาหลาบรูสู่ความพอเพียงอำเภอเทพา” ภายใต้โครงการอำเภอนำร่อง “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” แบบบูรณาการ และสร้างนักขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นำการเปลี่ยนแปลง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างทัศนคติเชิงบวกให้เห็นคุณค่าความสำคัญของตนเอง ชุมชนและสังคมในการดำรงตนอยู่อย่างมีความสุขด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสร้างโอกาสในการพัฒนาด้วยกิจกรรมโครงการ 4 กิจกรรม คือ 1) พัฒนาเครือข่ายดาหลาบรูสู่ความพอเพียงระดับหมู่บ้านและระดับตำบล 2) ก้าวพ้นจนแจ่มแจ่มตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงครัวเรือนตงเกนธ์ TPMAP 3) อดุรรู้รายครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) ประเมินผลความสุขมวลรวม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง / ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีดังนี้ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ เครือข่ายดาหลาบรูระดับหมู่บ้าน 670 คน (67 หมู่บ้านๆ ละ 10 คน) ระดับตำบล 70 คน (7 ตำบล ๆ ละ 10 คน) และระดับอำเภอ 10 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 260 คน (สุวิมล ตีรพานันท์, 2543) 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอและหัวหน้าส่วนราชการ 13 คน ผู้บริหารท้องถิ่น 8 คน และผู้นำท้องที่ 21 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมทั้งสิ้นจำนวน 42 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามและศึกษาประเด็นแผนพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการ การบริหารการพัฒนา กระบวนการมีส่วนร่วม และการติดตามประเมินผล โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการยุทธศาสตร์การพัฒนา จำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา ซึ่งนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ได้เท่ากับ 1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9 ซึ่งผ่านเกณฑ์ความสอดคล้อง (กาสัก เตชะชั้นหมาก, 2553) 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi - Structure Interview)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้ 1) การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล 2) การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - dept Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) บันทึกข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์เนื้อหา

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) (สิน พันธุ์พินิจ, 2554)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ศึกษากระบวนการยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมอุดมสุข อำเภอเทพา ซึ่งอำเภอเทพาได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอเทพา (พ.ศ. 2561 - 2570) เพื่อเป็นแผนแม่บท (Master plan) ในการกำหนดรูปแบบและแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่แบบบูรณาการระยะยาวโดยทำการศึกษารอบแนวคิดจากยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 10 ถึงฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสงขลาและแผนพัฒนาอื่นที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ตามกระบวนการยุทธศาสตร์การพัฒนาซึ่งประกอบด้วย 1) การกำหนดยุทธศาสตร์ 2) การประเมินองค์กรและสภาพแวดล้อม 3) การกำหนดกลยุทธ์ 4) การดำเนินกลยุทธ์ และ 5) การประเมินผล ด้วยกระบวนการศึกษาชุมชนแบบมีส่วนร่วมเทคนิคเอไอซี (AIC Technique) ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เกิดความตระหนักรู้และเข้าใจในบริบทและศักยภาพของชุมชน สภาพปัญหาและข้อจำกัดของชุมชน รวมถึงแนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชนร่วมกัน การแสวงหาทางเลือกที่ดีที่สุดในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยเห็นพ้องต้องกันอย่างฉันทานุมัติตามประเด็นสาระสำคัญ และการนำโครงการพัฒนาไปสู่แผนปฏิบัติการที่เป็นการสร้างแนวทางปฏิบัติร่วมกันด้วยพันธะสัญญาความสมัครใจของชุมชน รวบรวมเป็นแผนพัฒนาตำบลและแผนพัฒนาอำเภอ และศึกษาการประเมินองค์กรและสภาพแวดล้อมจากการวิเคราะห์ประเมินศักยภาพพื้นที่ (SWOT Analysis) และวิเคราะห์ทิศทางยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาพื้นที่ (TOWS Matrix) ของอำเภอเทพาด้วยวิสัยทัศน์ “แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง แผ่นดินแห่งความสงบ-สุข” ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา 11 ประเด็น คือ 1) ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว 2) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรม 3) ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งผลิตอาหาร 4) ส่งเสริมและพัฒนาการแปรรูปและอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร 5) ส่งเสริมและพัฒนาพลังงานสะอาด 6) ส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ 7) ส่งเสริมและพัฒนาความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 8) ส่งเสริมและพัฒนาชุมชนการออม ชุมชนพอเพียงและสวัสดิการชุมชน 9) ส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 10) ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน และ 11) ส่งเสริมและพัฒนาสิทธิชุมชน ที่ดินที่ทำกินและที่อยู่อาศัย โดยมีแผนงานโครงการทั้งสิ้น 82 โครงการ ประกอบด้วย แผนงานการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ (44 โครงการ / ร้อยละ 53.66) แผนงานการพัฒนาด้านสังคม (8 โครงการ/ร้อยละ 9.76) แผนงานการพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (12 โครงการ / ร้อยละ 14.63) แผนงานการพัฒนาด้านความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (5 โครงการ / ร้อยละ 6.10) แผนงานการพัฒนาด้านการบริหารจัดการ (13 โครงการ / ร้อยละ 15.85) และจัดให้มีโครงสร้างการดำเนินงานขับเคลื่อนการบริหารการพัฒนาในระดับหมู่บ้าน คือ คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ระดับตำบล คือ คณะกรรมการแผนพัฒนาตำบล (คพต.) และระดับอำเภอ คือ 1) คณะกรรมการบริหารงานอำเภอเทพา (กบอ.เทพา) 2) ศูนย์ปฏิบัติการอำเภอ (ศป.อ.เทพา) 3) คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พขอ.เทพา) โดยกำหนดการประเมินโดยมุ่งเน้นการตรวจสอบและประเมินประสิทธิภาพของแผนงาน โครงการและกิจกรรม 4 ด้าน (CIPP Model) คือ บริบท (Context) จะเป็นการประเมินบริบทเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เงื่อนไข และปัญหาที่เกิดขึ้นในโครงการหรือกิจกรรม ปัจจัยนำเข้า (Input) จะเป็นการวิเคราะห์และประเมินปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ความสอดคล้องกับเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และแผนปฏิบัติการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น โครงสร้างองค์กร บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีและวิธีการจัดการต่าง ๆ ทั้งด้านปริมาณ คุณภาพและประสิทธิภาพ กระบวนการ (Process) ซึ่งจะเป็นการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ (Action Plan) และตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Index : KPI) เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนายุทธศาสตร์ เป้าหมายวัตถุประสงค์รวมถึงวิธีการให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปให้ดียิ่งขึ้น และผลลัพธ์ (Product)

ซึ่งเป็นผลจากการวัดความสำเร็จในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย แผนปฏิบัติการและตัวชี้วัด รวมถึงผลกระทบทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมอันเกิดจากการดำเนินโครงการและข้อเสนอแนะอันจะนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต

2. การพัฒนาระบบการยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมสุข อาเภอเทพา ซึ่งอำเภอเทพาได้นำยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอเทพา (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2570) ไปสู่ปฏิบัติ (Implementation) โดยการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอเทพา (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2565) แผนพัฒนาอำเภอเทพา (พ.ศ. 2566 - พ.ศ. 2570) และแผนปฏิบัติการประจำปีโดยบูรณาการร่วมกับแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนพัฒนาตำบลเข้ากับแผนพัฒนาจังหวัดสงขลา นโยบายและแผนพัฒนาระดับชาติในลักษณะแผนเดียว (One Plan) โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการอำเภอเทพา (กบอ.เทพา) โดยหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการประกอบด้วย คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.เทพา) ศูนย์ปฏิบัติการอำเภอเทพา (ศปก.เทพา) คณะกรรมการบริหารศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับอำเภอ (ศจพ.อ.เทพา) ส่วนงานราชการระดับอำเภอตามภารกิจหน้าที่ และคณะทำงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอเทพาภาคประชาสังคมโดยศูนย์ประสานความร่วมมือและพัฒนาการมีส่วนร่วมอำเภอเทพา (ศรส.) และคณะกรรมการเครือข่ายการพัฒนาเทพาที่ยั่งยืน (คกท.) ซึ่งเป็นการกำหนดนโยบายแบบผสมผสาน (Hybrid Policy Making) โดยการผสมผสานแนวทางและวิธีการของกระบวนการแบบบนลงล่าง (Top Down) และแบบล่างขึ้นบน (Bottom Up) ด้วยเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในบริบทของสถานการณ์หรือปัญหาที่เผชิญอยู่ด้วยกระบวนการทัศน์ (Paradigm) การขับเคลื่อนการพัฒนาโดยให้บทบาทสำคัญแก่ภาคประชาสังคม (Civil Society) ในการขับเคลื่อนการพัฒนา ซึ่งมีภาควิชาการ (Academic matters) ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนให้ข้อมูลทางวิชาการ เทคนิควิธีการองค์ความรู้และการจัดการความรู้ในด้านต่าง ๆ และภาครัฐ (Government sectors) ทำหน้าที่บริหารการพัฒนาโดยบูรณาการภาระหน้าที่งานกับแผนงาน โครงการตามข้อเสนอการพัฒนาหรือแนวทางแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมด้วยจริยธรรมาภิบาล ทำให้เกิดผลสำเร็จของการพัฒนาตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอเทพา (พ.ศ. 2561 - 2570) เชิงประจักษ์ด้วย “โครงการดาหลาบารูสู่ความพอเพียง” ภายใต้โครงการอำเภอนำร่องบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแบบบูรณาการและสร้างนักขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นำการเปลี่ยนแปลงกระทรวงมหาดไทย ซึ่งอำเภอเทพาได้จัดตั้งศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับอำเภอ (ศจพ.อ.เทพา) กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย โดยมีคณะกรรมการฯ ประกอบด้วยภาครัฐ ภาควิชาการและภาคประชาสังคมเพื่อดำเนินการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยระบบ TPMAP (Thai People Map and Analytics Platform) ซึ่งเป็นระบบ Big Data ของภาครัฐในการเร่งการความช่วยเหลือกลุ่มคนจนเป้าหมายและกลุ่มคนเปราะบางในมิติความยากจน 5 มิติ คือ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ ด้านความเป็นอยู่ ด้านรายได้และด้านการเข้าถึงบริการของรัฐให้เกิดการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลเป็นรูปธรรมและเกิดการบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วนนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างแท้จริงเพื่อบรรลุประโยชน์และผลสัมฤทธิ์ต่อประชาชน (High Impact) ให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีการประกอบอาชีพที่มั่นคง มีทัศนคติเชิงบวกและเห็นคุณค่าความสำคัญของตนเอง ชุมชนและสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเป้าประสงค์เพื่อมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคม (High Value) ให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานความรู้และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม มีความมั่นคงในชีวิต ชุมชนมีความเข้มแข็ง พึ่งตนเองพัฒนาตนเองและปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลง และสร้างโอกาสในการพัฒนาตนเองของชุมชน ลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติโดย 4 กิจกรรมหลักคือ กิจกรรมที่ 1 พัฒนาเครือข่ายดาหลาบารูสู่ความพอเพียงโดยการพัฒนา

เครือข่ายดาหลาบารุ่ความพอเพียงจากการคัดเลือกบุคคลเครือข่ายหมู่บ้าน จำนวน 670 คน (67 หมู่บ้าน ๆ ละ 10 คน) อบรบเชิงปฏิบัติการฐานเรียนรู้ (Bast Practice Learning Rally) หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพนักขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และผู้นำการเปลี่ยนแปลง ระดับหมู่บ้านและตำบล อำเภอเทพา กิจกรรมที่ 2 ก้าวพ้นจนแจ็กแจ็กตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงครัวเรือนตงเกณท์ TP MAP โดยการจ้ดกลุ่มข้อมูลตามสภาพปัญหาของครัวเรือนที่ตงเกณท์ตามฐานข้อมูลของ TP MAP (จำนวน 539 ครัวเรือน) วิเคราะห์และประเมินปัญหาครัวเรือนเป้าหมายโดยเครือข่ายดาหลาบารุ่ระดับหมู่บ้าน จ้ดกลุ่มปัญหาครัวเรือนเพื่อบอหมายให้หน่วยงานส่วนราชการรับผิดชอบตามภารกิจดำเนินงานแก้ไขปัญหาคครัวเรือนร่วมกับเครือข่ายดาหลาบารุ่ความพอเพียงระดับหมู่บ้านและระดับตำบล กิจกรรมที่ 3 อุดรรู้รายครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการสร้างจิตสำนึกชุมชนในการดำรงอยู่ด้วยการประหยัดและอดออมตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการส่งเสริมการปลูกพืชผักสวนครัวเพื่อลดรายจ่ายครัวเรือนและส่งเสริมให้จ้ดทำบัญชีครัวเรือน โดยเครือข่ายดาหลาบารุ่ความพอเพียงระดับหมู่บ้านและระดับตำบล

3. การประเมินกระบวนการยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมอุดมสุข อำเภอเทพา “ความสุขมวลรวม” ภายหลังจากอำเภอเทพาได้ดำเนินโครงการดาหลาบารุ่ความพอเพียงฯ โดยการประเมินผล จากกิจกรรมถอดบทเรียน สรุปผลการดำเนินงาน เก็บรวบรวมข้อมูลและผลการดำเนินงานระดับหมู่บ้านจ้ดกระทำกับข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวชี้วัด (7 มิติตัวชี้วัดของ Gross Village Happiness : GVH ประกอบด้วย 1) ด้านสุขภาวะ 2) เศรษฐกิจชุมชน 3) ครอบครัวอบอุ่น 4) ชุมชนเข้มแข็ง 5) สภาพแวดล้อมดี 6) ชุมชนประชาธิปไตย และ 7) ชุมชนเอื้ออาทร) ด้วย Web Diagram และแบบประเมินผลโครงการ จ้ดลำดับสังเคราะห์และอภิปรายผลการประเมินระดับหมู่บ้าน ระดับตำบลและระดับอำเภอ เรียบเรียงเนื้อหารายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการเพื่อรายงานผลโครงการแก่หน่วยงานและการสื่อสารสังคม โดยเครือข่ายดาหลาบารุ่ความพอเพียงระดับหมู่บ้าน ระดับตำบลและระดับอำเภอ ทั้งนี้ ปรากฏผลจากการดำเนินโครงการดาหลาบารุ่ความพอเพียงฯ ดังนี้ 1) การพัฒนาเครือข่ายดาหลาบารุ่ความพอเพียงระดับหมู่บ้าน ระดับตำบลและระดับอำเภอให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและประสบการณ์ตามหลักสูตรอบรบเชิงปฏิบัติการนักขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นำการเปลี่ยนแปลง จำนวน 750 คน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ภาวะผู้นำ ความมุ่งมั่นและทัศนคติเชิงบวกในการขับเคลื่อนกิจกรรมโครงการฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล 2) สามารถแก้ไขปัญหาด้านรายได้ครัวเรือนด้วยการพัฒนาทักษะอาชีพ ส่งเสริมการสร้างงานสร้างอาชีพตามความถนัดและความต้องการของครัวเรือนทั้ง 539 ครัวเรือน (ร้อยละ 100) 3) เครือข่ายดาหลาบารุ่เป็นแกนนำและส่งเสริมให้ชุมชนดำรงวิถีชีวิตด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการอดออมและการปลูกพืชผักสวนครัวแก่ครัวเรือนที่ตงเกณท์ จปฐ. ทำให้ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 11 จากฐานข้อมูล จปฐ. ปี พ.ศ. 2564 4) ระดับมวลความสุขของคนเทพา จากการจ้ดทำฐานข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบประเมินความอยู่เย็นเป็นสุข หรือความสุขมวลรวมระดับหมู่บ้าน (GVH) 6 องค์ประกอบ 22 ตัวชี้วัด พบว่า มีระดับเพิ่มขึ้นจากระดับ 3.58 ก่อนดำเนินกิจกรรมโครงการเป็นระดับ 4.77 หลังดำเนินกิจกรรมโครงการแล้วเสร็จ 5) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key of Success) ของโครงการฯ ตามลำดับความสำคัญพบว่า 1) การกำหนดเป้าหมายชัดเจน 2) ภาวะผู้นำ 3) การมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายการพัฒนา 4) การสื่อสารสังคม และ 5) การติดตามประเมินผลและการสร้างขวัญกำลังใจ ซึ่งสามารถแสดงผลการประเมินและผลการเปรียบเทียบการประเมินความสุขมวลรวมของหมู่บ้านดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความสุขมวลรวมของหมู่บ้าน/ชุมชน (Gross Village Happiness : GVH)

พื้นที่	ก่อนดำเนินการ	หลังดำเนินการ	เพิ่มขึ้น / (-ลดลง)
ตำบลลำไพล	3.56	4.70	1.14
ตำบลเกาะสะบ้า	3.91	4.78	0.87
ตำบลท่าม่วง	3.90	4.77	0.87

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความสุขมวลรวมของหมู่บ้าน/ชุมชน (Gross Village Happiness : GVH) (ต่อ)

พื้นที่	ก่อนดำเนินการ	หลังดำเนินการ	เพิ่มขึ้น / (-ลดลง)
ตำบลวังใหญ่	3.75	4.73	0.98
ตำบลสะกอม	3.57	4.73	1.16
ตำบลปากบาง	3.46	4.72	1.26
ตำบลเทพา	3.46	4.74	1.28
อำเภอเทพา	3.58	4.77	1.19

ที่มา : รายงานสรุปผลการดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์ความสุขมวลรวมของหมู่บ้าน/ชุมชน อำเภอเทพา ภายใต้โครงการอำเภอนำร่อง “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” แบบบูรณาการและสร้างนักขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นำการเปลี่ยนแปลง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2566

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบการประเมินความสุขมวลรวมของหมู่บ้าน/ชุมชน (Gross Village Happiness : GVH)

ความสุขมวลรวม (GVH)	N	$\bar{X}$	S.D.	T
ก่อนดำเนินโครงการ	67	3.67	0.21	44.73***
หลังดำเนินโครงการ	67	4.74	0.08	

*p<0.5, **p<.01, ***p<.001

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ความสุขมวลรวมหลังการดำเนินโครงการ ($\bar{X} = 4.74$ S.D. = 0.08) สูงกว่าก่อนการดำเนินโครงการ (3.58) ($\bar{X} = 3.67$ S.D. = 0.21) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้ กระบวนการยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมอุดมสุข อำเภอเทพา ซึ่งอำเภอเทพาได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอเทพา (พ.ศ. 2561 - 2570) เพื่อเป็นแผนแม่บท (Master plan) ในการกำหนดรูปแบบและแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่แบบบูรณาการระยะยาว ประกอบด้วย 1) การกำหนดยุทธศาสตร์ 2) การประเมินองค์กรและสภาพแวดล้อม 3) การกำหนดกลยุทธ์ 4) การดำเนินกลยุทธ์ และ 5) การประเมินผล ด้วยกระบวนการศึกษาชุมชนแบบมีส่วนร่วมเทคนิคเอไอซี (AIC Technique) (ธีระภัทรา เอกพาณิชย์สวัสดิ์, 2554) และรวมเป็นแผนพัฒนาตำบลและแผนพัฒนาอำเภอ และศึกษาการประเมินองค์กรและสภาพแวดล้อมจากการวิเคราะห์ประเมินศักยภาพพื้นที่ (SWOT Analysis) และวิเคราะห์ทิศทางยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาพื้นที่ (TOWS Matrix) ของอำเภอเทพาด้วยวิสัยทัศน์ “แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง แผ่นดินแห่งความสงบ-สุข” เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนายุทธศาสตร์ เป้าหมาย วัตถุประสงค์รวมถึงวิธีการให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปให้ดียิ่งขึ้น และผลลัพธ์ (Product) ซึ่งเป็นผลจากการวัดความสำเร็จในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย แผนปฏิบัติการและตัวชี้วัด รวมถึงผลกระทบทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมอันเกิดจากการดำเนินโครงการ และข้อเสนอแนะอันจะนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติพัฒน์ ตั้งโพธิธรรม และนิวัติ สาหิม ว่า ทิศทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาพื้นที่ 4 อำเภอที่มีปัญหาความรุนแรงของจังหวัดสงขลา โดยศึกษาจากระดับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ พบว่า ประชาชนให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจมากที่สุด รองลงมา คือ ปัญหาด้านความมั่นคง ระดับความสำคัญของปัญหาด้านความมั่นคง คือ โครงการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในพื้นที่ ด้านการบริหารจัดการคือ โครงการจัดทำประชาคมหมู่บ้านและประชาคมตำบลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ (กิตติพัฒน์ ตั้งโพธิธรรม และนิวัติ สาหิม, 2560)

การพัฒนากระบวนการยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมอุดมสุข อำเภอเทพา โดยการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอเทพา (พ.ศ. 2561 - 2565) แผนพัฒนาอำเภอเทพา (พ.ศ. 2566 - 2570) และแผนปฏิบัติการประจำปีโดยบูรณาการร่วมกับแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนพัฒนาตำบลเข้ากับแผนพัฒนาจังหวัดสงขลา ทำให้เกิดผลสำเร็จของการพัฒนาตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอเทพา (พ.ศ. 2561 - 2570) เชิงประจักษ์ด้วย “โครงการดาหลาบารูสู่ความพอเพียง” ภายใต้โครงการอำเภอนำร่องบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแบบบูรณาการและสร้างนักขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นำการเปลี่ยนแปลง กระทรวงมหาดไทย (อำเภอเทพา, 2561) โดยมีคณะกรรมการฯ ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาควิชาการและภาคประชาสังคมเพื่อดำเนินการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยระบบ TPMAP (Thai People Map and Analytics Platform) ซึ่งเป็นระบบ Big Data ของภาครัฐในการเร่งการความช่วยเหลือกลุ่มคนจนเป้าหมายและกลุ่มคนเปราะบางในมิติความยากจน 5 มิติคือ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ ด้านความเป็นอยู่ ด้านรายได้และด้านการเข้าถึงบริการของรัฐ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิทธิชัย เทพภูษา ว่าการพัฒนา รูปแบบและแนวทางในการจัดทำและบูรณาการแผนพัฒนาอำเภอด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายการพัฒนาสามารถสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความต้องการและข้อจำกัดของชุมชนได้เป็นอย่างดี (สิทธิชัย เทพภูษา, 2564) ซึ่งทำให้ศูนย์ปฏิบัติการอำเภอเทพา (ศปก.อ.เทพา) สามารถขับเคลื่อนการบริหารการพัฒนาเพื่อความมั่นคงด้วยแผนงานโครงการตามทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์ เป้าหมายและตัวชี้วัดหลักได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สนธยา พลศรี, 2553)

การประเมินกระบวนการยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมอุดมสุข อำเภอเทพา “ความสุขมวลรวม” ภายหลังจากอำเภอเทพาได้ดำเนินโครงการดาหลาบารูสู่ความพอเพียงฯ โดยการประเมินผลจากกิจกรรมถอดบทเรียนสรุปผลการดำเนินงาน เก็บรวบรวมข้อมูลและผลการดำเนินงานระดับหมู่บ้านจัดกระทำกับข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวชี้วัด ปรากฏผลจากการดำเนินโครงการดาหลาบารูสู่ความพอเพียงฯ ดังนี้ 1) การพัฒนาเครือข่ายดาหลาบารูสู่ความพอเพียงระดับหมู่บ้าน ระดับตำบลและระดับอำเภอให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและประสบการณ์ตามหลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการนักขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นำการเปลี่ยนแปลง 2) สามารถแก้ไขปัญหาด้านรายได้ครัวเรือนด้วยการพัฒนาทักษะอาชีพ 3) เครือข่ายดาหลาบารูสู่ความพอเพียงเป็นแกนนำและส่งเสริมให้ชุมชนดำรงวิถีชีวิตด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการออมและการปลูกพืชผักสวนครัวแก่ครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ทำให้ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น 4) ระดับมวลความสุขของคนเทพา จากการจัดทำฐานข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบประเมินความอยู่เย็นเป็นสุข หรือความสุขมวลรวมระดับหมู่บ้านหลังการดำเนินโครงการสูงกว่าก่อนการดำเนินโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) ปัจจัยแห่งความสำเร็จของโครงการ ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าหมายชัดเจน 2) ภาวะผู้นำ 3) การมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายการพัฒนา 4) การสื่อสารสังคม และ 5) การติดตามประเมินผลและการสร้างขวัญกำลังใจ (อำเภอเทพา, 2566)

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ได้พบองค์ความรู้ใหม่ได้แก่ ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จ (Critical Success Factors) ของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนา สามารถจัดลำดับความสำคัญจากมากที่สุดไปถึ้น้อยที่สุด ดังนี้ 1) กระบวนการมีส่วนร่วมที่เหมาะสม คือ รูปแบบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ และหลักการปรึกษาหารือ (อัชชुरอ) ตามหลักศาสนาอิสลาม 2) ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนจะต้องอยู่ในระดับความร่วมมือ (Collaboration) ถึงระดับบรรลุอำนาจการตัดสินใจ (Empower) โดยฐานความร่วมมือของชุมชน (Community Collaborative Based) 3) ความเข้มแข็งของชุมชนและศักยภาพของภาคประชาสังคมในการกำหนดและผลักดันเป้าหมายวาระการพัฒนาพื้นที่ (Agenda) ซึ่งเกิดขึ้นจากความต้องการและสภาพปัญหาของชุมชนที่แท้จริงให้ปรากฏในแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอและแผนความต้องการของอำเภอ 4) จริยธรรมาภิบาล

การบริหารการพัฒนาของหน่วยงานราชการในพื้นที่และที่มีส่วนเกี่ยวข้องและ 5) การสื่อสารสังคม ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงแนวทางการขับเคลื่อนและการบริหารการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนอำเภอเทพา

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า กระบวนการยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมอุดมสุข อำเภอเทพา โดยภาคีเครือข่ายการพัฒนา ประกอบด้วย ภาคประชาสังคม ภาครัฐและภาควิชาการ พัฒนาโดยรูปแบบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือและหลักการปรึกษาหารือ (อชชอุร) ตามหลักศาสนาอิสลามได้กำหนดวิสัยทัศน์ “เทพาแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง แผ่นดินแห่งความสงบ-สุข” เป็นแผนแม่บทการพัฒนากระบวนการยุทธศาสตร์ฯ มีการพัฒนาได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของชุมชนและสถานการณ์ปัจจุบัน ได้จัดทำแผนพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการด้วย “โครงการดาหลาบารูสู่ความพอเพียง อำเภอเทพา” ผลการประเมินกระบวนการยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมอุดมสุข อำเภอเทพา ทำให้มีความสุขเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยสำคัญคือ มีเป้าหมายชัดเจน มีภาวะผู้นำ มีส่วนร่วมของชุมชน การสื่อสารสังคม การสร้างขวัญกำลังใจและการติดตามประเมินผล จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) อำเภอเทพาจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมวางแผนการพัฒนาด้วยการกำหนดกลยุทธ์เชิงรุก (Approach Strategy) กลยุทธ์เชิงรับ (Defensive) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (Reduction) และกลยุทธ์เชิงป้องกัน (Preventive) ในอนาคตให้ปรากฏใน “ยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอเทพา (พ.ศ. 2571 - 2580)” โดยใช้ทุนทรัพยากรและศักยภาพที่มีอยู่ในการสนับสนุนและสร้างโอกาสการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ เช่น การพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน การพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรและการแปรรูปสินค้าทางการเกษตรและปศุสัตว์ให้มีมูลค่าเพิ่ม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการขนส่งและโลจิสติกส์ทั้งในระดับพื้นที่ ระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ การพัฒนาความร่วมมือด้านการค้า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการพัฒนาทักษะแรงงานเพื่อให้ชุมชนสามารถรับประโยชน์จากโอกาสทางเศรษฐกิจใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการสาธารณสุขและทรัพยากรทางการแพทย์ การเผชิญความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะส่งผลกระทบต่อการทำเกษตรกรรมและประมง

พื้นบ้านซึ่งเป็นแหล่งรายได้สำคัญของชุมชนในพื้นที่ อีกทั้งการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้และแหล่งน้ำ ให้เหมาะสมกับการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนเพื่อให้ชุมชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคงในระยะยาว ด้วยวิธีการบูรณาการทำงานร่วมกันของภาคีเครือข่ายการพัฒนาทั้งภาคประชาสังคม ภาครัฐ และภาควิชาการในการกำหนดยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ “เทพาแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง แผ่นดินแห่งความสงบ-สุข” และแผนพัฒนาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยควรจัดทำ “คู่มือการบริหารแผนพัฒนาเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ” ซึ่งเป็นผลสัมฤทธิ์ด้วยกระบวนการยุทธศาสตร์การพัฒนาจากองค์ความรู้ของ “โครงการดาหลาบารุสู่ความพอเพียงอำเภอเทพา” ซึ่งเป็นโครงการอำเภอนำร่อง (บำบัดทุกข์ บำรุงสุข) แบบบูรณาการและสร้างนัยกับคลื่นยุทธศาสตร์นำการเปลี่ยนแปลง กระทรวงมหาดไทยเป็นแนวทางการบริหารการพัฒนาแก้อำเภอทั่วประเทศและผลักดันให้เป็นระเบียบปฏิบัติในการประสานแผนพัฒนาเชิงพื้นที่แบบบูรณาการของกระทรวงมหาดไทยต่อไป อีกทั้งสามารถสร้างคุณค่าและคุณประโยชน์ทางวิชาการด้วยการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนพหุอัตลักษณ์วัฒนธรรม การสร้างจริยธรรมาภิบาล (Ethical Governance) ในชุมชน การพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ รวมถึงการสร้างความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของพหุอัตลักษณ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กาสัถ เตชะชนหมาก. (2553). หลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัทสุวีรียาสาส์น จำกัด.
- กิตติพัฒน์ ตั้งโพธิธรรม และนิวัติ สาหิม. (2560). ทิศทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหพื้นที่ 4 อำเภอที่มีความรุนแรงในจังหวัดสงขลาโดยศึกษาจากระดับความต้องการของประชาชนในพื้นที่. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์. (2554). ชุมชนศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บริษัทแอคทีฟ พรินท์ จำกัด.
- นที พรหมภักดี และคณะ. (2559). นายอำเภอกับการบริหารงานพื้นที่เชิงบูรณาการ กรณีการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอในบทบาทนายอำเภอกับการบริหารจัดการงานพื้นที่เชิงบูรณาการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน.
- สติธร ธนานิธิโชติ และวิชุดา สาธิตพร. (2557). การพัฒนานโยบายสาธารณะโดยกระบวนการประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ : แนวคิด รูปแบบและข้อสังเกตบางประการ. วารสารการจัดการสมัยใหม่, 12(2), 55-61.
- สนธยา พลศรี. (2553). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์.
- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2562). คู่มือการจัดทำและประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่หมู่บ้าน ชุมชน ตำบลและอำเภอ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สิทธิชัย เทพภูษา. (2564). แนวทางการขับเคลื่อนงานศูนย์ปฏิบัติการอำเภอของฝ่ายปกครองกรณีศึกษา การจัดทำและบูรณาการแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอเทพา จังหวัดสงขลา. กรุงเทพมหานคร: สถาบันดำรงราชานุภาพ กระทรวงมหาดไทย.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2554). เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: บริษัทวิทยพัฒน์จำกัด.
- สุดจิต นิमितกุล. (2545). ความสำคัญและแนวคิดประชาสังคมกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. วารสารดำรงราชานุภาพ, 2(5), 55-72.
- สุวิมล ติรกานันท์. (2543). การประเมินโครงการ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อำเภอเทพา. (2561). ยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอเทพา (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2570). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย.

_____. (2566). รายงานสรุปผลโครงการดาหลาบารุสู่ความพอเพียง ภายใต้โครงการอำเภอนำร่อง “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” แบบบูรณาการและสร้างนักขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นำการเปลี่ยนแปลง กระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย.

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม*

COMPETENCY OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING TEACHERS' QUALITY OF
WORK LIFE UNDER SAMUT SAKHON AND SAMUT SONGKHRAM
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

ธัญญา ธรรมโสภณ

Thansaya Thassopon

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Educational, Bangkokthonburi University, Bangkok, Thailand

Corresponding author E-mail: t.thansaya@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาและคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม 2) ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ประชากรเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำนวน 1,086 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกนด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ จำนวน 258 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 9 คน สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาและคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการวางแผนและการบริหารจัดการ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ ด้านการตระหนักรู้โลกาภิวัตน์ และด้านการบริหารตนเองส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ทั้ง 5 ด้าน ด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การโค้ชและให้คำปรึกษา บุคลากรเทคโนโลยีใหม่มาใช้บริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เสริมแรงจูงใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร โดยทุกแนวทางต้องมีการประเมินอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา, คุณภาพชีวิตการทำงานของครู, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร, สมุทรสงคราม

* Received February 4, 2025; Revised February 22, 2025; Accepted February 25, 2025

Abstract

The objectives of this research article were: 1) To study the competency of school administrators and teachers' quality of working life under Samut Sakhon, Samut Songkhram Secondary Educational Service Area Office; 2) To competency of school administrators affecting teachers' quality of working life under Samut Sakhon, Samut Songkhram Secondary Educational Service Area Office; and 3) To study guideline development of competency of school administrators affecting teachers' quality of working life under Samut Sakhon and Samut Songkhram Secondary Educational Service Area Office. The research methodology was a mixed method. The population consisted of 1,086 people at Samut Sakhon and Samut Songkhram Secondary Educational Service Area Office. The sample size was determined by stratified random sampling of Krejci and Morgan's table, of 258 people. The research instruments were the questionnaire and in-depth interview guide with 9 People. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, Standard Deviation, multiple regression analysis, and content analysis. The results of the research were found that: 1) Competency of school administrators and teachers' quality of working life under Samut Sakhon and Samut Songkhram Secondary Educational Service Area Office, overall and in each aspect was at a high level 2) Competency of school administrators affecting teachers' quality of working life under Samut Sakhon and Samut Songkhram Secondary Educational Service Area Office, statistical significance at .05 level; and 3) Guidelines for enhancing the competencies of school administrators to highest effectiveness across all five aspect included organizing practical workshops, providing coaching and mentoring, integrating new technologies for efficient management, strengthening motivation, and fostering positive relationships within the organization. All aspects should be continuously and consistently evaluated.

Keywords: Competency of School Administrators, Teachers' Quality of Working Life, Samut Sakhon Secondary Educational Service Area Office, Samut Songkhram

บทนำ

คุณภาพชีวิตการทำงานของครูถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษา เพราะครูเป็นผู้ที่ทำหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาและถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน การมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีจะช่วยส่งเสริมให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพ ในทางกลับกัน หากครูมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ไม่ดี เช่น มีความเครียดจากงาน สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน หรือขาดการสนับสนุนจากผู้บริหาร อาจส่งผลให้ประสิทธิภาพในการสอนลดลง ซึ่งจะกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในที่สุด (วิกานดา จิรพุทธกร, 2565) คุณภาพชีวิตการทำงานในลักษณะของความพึงพอใจในการทำงานนั้น จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานและยังเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดความต้องการทำงาน ที่จะนำไปสู่ประสิทธิภาพและเกิดการเพิ่มผลผลิตขององค์กรในที่สุด เรียกได้ว่าบรรลุปเป้าหมายของทั้งบุคคลในฐานะสมาชิกขององค์กรและตัวองค์กรเอง (นิสรพร แซ่มชุงาม, 2562) อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลสำคัญที่มีบทบาทโดยตรงในการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีให้แก่ครู ความสามารถในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหาร เช่น การสร้างแรงจูงใจ การให้คำปรึกษา การจัดสรรทรัพยากร และการส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพ มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูอย่างชัดเจน (Mintzberg, H., 1973) นอกจากนี้ การเป็นผู้นำที่มีสมรรถนะในการบริหาร เช่น การตัดสินใจที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

หรือการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมความร่วมมือ ยังช่วยพัฒนาองค์กรของสถานศึกษาได้อย่างยั่งยืน (Northouse, P. G., 2021)

ปัญหาการขาดสมรรถนะในด้านการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาหลายคนยังขาดสมรรถนะในด้านการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ การสร้างแรงจูงใจแก่ครู รวมถึงความสามารถในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบุคลากร สมรรถนะในการบริหารการศึกษาของผู้บริหารยังไม่ตรงตามเป้าหมายการจัดการศึกษา (วิกานดา จิรพุทธกร, 2565) และคุณภาพชีวิตการทำงานของครูที่ยังไม่ดีเพียงพอครูบางกลุ่มในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาครและสมุทรสงครามยังประสบปัญหาด้านความเครียดจากงาน การขาดการสนับสนุน และการได้รับทรัพยากรที่ไม่เพียงพอ ซึ่งส่งผลต่อการทำงานและความพึงพอใจในอาชีพ (อัญธิกา บุญเลิศ, 2562) แม้ว่าจะมีการศึกษาที่หลากหลายได้ระบุถึงความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารและคุณภาพชีวิตการทำงานของครู แต่ยังคงขาดข้อมูลเชิงลึกในบริบทของพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งมีลักษณะเฉพาะทางด้านวัฒนธรรมและโครงสร้างการจัดการ (คมสันต์ สังขปิณฺโณ, 2565) สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ โกรธตัน ที่อธิบายไว้ว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูมีผลต่อการเป็นโรงเรียนสมรรถนะสูงในพื้นที่ดังกล่าว (จุฑามาศ โกรธตัน, 2566) นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐณี มณีวรรณ ที่อธิบายไว้ว่าภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูในเขตพื้นที่นี้ การพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในพื้นที่นี้ (ณัฐณี มณีวรรณ, 2563)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง “สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม” ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีของ Hellriegel, D. et al. ได้แบ่งสมรรถนะของผู้บริหารออกเป็น 6 ด้าน คือ 1) ด้านการสื่อสาร 2) ด้านการวางแผนและการบริหารจัดการ 3) ด้านการทำงานเป็นทีม 4) ด้านการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ 5) ด้านการตระหนักรับรู้โลกาภิวัตน์ และ 6) ด้านการบริหารตนเอง (Hellriegel, D. et al., 2005) และการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของครูนั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ตามทฤษฎีของ Walton, R. E. ได้กล่าวถึง คุณภาพชีวิตการทำงานของครูไว้ 8 ด้าน คือ 1) ค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ 2) สิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย 3) โอกาสและการพัฒนาความสามารถ 4) ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน 5) การบูรณาการด้านสังคม 6) ระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน 7) ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และ 8) การปฏิบัติงานในสังคม (Walton, R. E., 1975) ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะผลการวิจัยจะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการในบริบทพื้นที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา และคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยผสมผสานวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีวิธีการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำนวน 1,086 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำนวน 285 คน ด้วยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครสซี และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) เทียบตามสัดส่วนประชากรแต่ละโรงเรียน

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและเกี่ยวข้องกับการศึกษา จำนวน 9 คน จำแนกเป็นผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์อยู่ในตำแหน่งปัจจุบันไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 4 คน และครูที่มีวิทยฐานะตั้งแต่ครูชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบสอบถาม 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการสื่อสาร 2) ด้านการวางแผนและการบริหารจัดการ 3) ด้านการทำงานเป็นทีม 4) ด้านการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ 5) ด้านการตระหนักรู้โลกาภิวัตน์ และ 6) ด้านการบริหารตนเอง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู จำนวน 8 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม 2) ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อสุขลักษณะและปลอดภัย 3) ด้านโอกาสและพัฒนาความสามารถ 4) ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน 5) ด้านการบูรณาการทางสังคมในองค์กร 6) ด้านหลักการธรรมนูญในองค์กร 7) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน และ 8) ด้านความเกี่ยวข้องทางสังคมของชีวิตการทำงาน ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (five- rating scale)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีเนื้อหาในการสัมภาษณ์ 2 ประเด็น

ตอนที่ 1 ประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ประกอบด้วย 1) ด้านการสื่อสาร 2) ด้านการวางแผนและการบริหารจัดการ 3) ด้านการทำงานเป็นทีม 4) ด้านการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ 5) ด้านการตระหนักรู้โลกาภิวัตน์ และ 6) ด้านการบริหารตนเอง

ตอนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ประกอบด้วย 1) ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม 2) ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อสุขลักษณะและปลอดภัย 3) ด้านโอกาสและพัฒนาความสามารถ 4) ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน 5) ด้านการบูรณาการทางสังคมในองค์กร 6) ด้านหลักการธรรมนูญในองค์กร 7) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน และ 8) ด้านความเกี่ยวข้องทางสังคมของชีวิตการทำงาน

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม มีค่าระหว่าง 0.67 - 1.00

2. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

3. นำแบบสอบถามหาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96 (Cronbach, L. J., 1990)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. เก็บรวบรวมข้อมูลตามแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเลือกสรรตัวแปรที่มีสำคัญต่อสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

2. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทางแพลตฟอร์มและด้วยตนเอง

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม มีขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้รับการตอบแบบสอบถามกลับมา 258 คน คิดเป็นร้อยละ 90.53 และทำการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

2. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยใช้แนวทางการสัมภาษณ์รายบุคคล ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ความถี่ (frequency) 2) ร้อยละ (percentage) 3) ค่าเฉลี่ย (mean) 4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ 5) การถดถอยพหุคูณ (multiple regression)

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม มีผลการวิจัยดังนี้

1. ศักยภาพสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาและ ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ดังตารางที่ 1 - 2

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา (258)

ที่	สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านการสื่อสาร	3.75	0.307	มาก
2	ด้านการวางแผนและการบริหารจัดการ	3.97	0.434	มาก
3	ด้านการทำงานเป็นทีม	3.89	0.304	มาก
4	ด้านการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์	4.00	0.457	มาก
5	ด้านการตระหนักรู้โลกาภิวัตน์	4.01	0.458	มาก
6	ด้านการบริหารตนเอง	3.70	0.352	มาก
	รวม	3.89	0.312	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมรรถนะในการตระหนักรู้โลกาภิวัตน์ ($\bar{X} = 4.01$) รองลงมา คือ สมรรถนะในการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.00$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สมรรถนะในการบริหารตนเอง ($\bar{X} = 3.89$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู (n = 258)

ข้อที่	คุณภาพชีวิตการทำงานของครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม	3.95	0.505	มาก
2	สิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย	3.98	0.443	มาก
3	การพัฒนาความสามารถของบุคคล	3.94	0.454	มาก
4	ความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน	3.99	0.471	มาก
5	บูรณาการด้านสังคม	3.96	0.441	มาก
6	ประชาธิปไตยในองค์กร	3.69	0.359	มาก
7	ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว	3.96	0.510	มาก
8	ประโยชน์และความรับผิดชอบต่อสังคม	4.00	0.460	มาก
	รวม	3.93	0.389	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประโยชน์และความรับผิดชอบต่อสังคม ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมา คือ ความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน ($\bar{X} = 3.99$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาความสามารถของบุคคล ($\bar{X} = 3.94$)

2. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครู

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	sig
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่ (constant)	-.464	0.076		-6.06	<.001
สมรรถนะในการวางแผนและการบริหารจัดการ (X_2)	0.376	0.019	0.419	19.14	<.001
สมรรถนะในการตระหนักรู้โลกาภิวัตน์ (X_5)	0.201	0.016	0.236	12.07	<.001
สมรรถนะในการบริหารตนเอง (X_6)	0.183	0.029	0.165	6.34	<.001
สมรรถนะการทำงานเป็นทีม (X_3)	0.171	0.020	0.133	8.67	<.001
สมรรถนะในการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ (X_4)	0.155	0.017	0.122	8.29	<.001
สมรรถนะในการสื่อสาร (X_1)	0.035	0.028	0.027	1.24	0.217
R = 0.967, R ² = 0.936, Adjusted R ² = 0.936					
Std. Error of the Estimate = 0.967, F=3.742 Sig = <.001					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า ผลลัพธ์ค่า Sig. เท่ากับ 0.001 เมื่อเปรียบเทียบกับระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (Sig มีค่าน้อยกว่า .05) พบว่า มีตัวแปร อิสระอย่างน้อย 1 ตัว (สมรรถนะของผู้บริหาร)

ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม (Y) พบว่า ด้านการวางแผนและการจัดการ (X_2) ด้านการตระหนักรับรู้โลกาภิวัตน์ (X_5) ด้านการบริหารตนเอง (X_6) ด้านการทำงานเป็นทีม (X_3) และด้านการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ (X_4) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงครามสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการวางแผน และการบริหารจัดการด้านปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ ด้านการตระหนักรับรู้โลกาภิวัตน์ และด้านการบริหารตนเองส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 (Y) (Bata) มีค่าเท่ากับ 0.419, 0.236, 0.165, 0.133 และ 0.122 โดยมีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของคุณภาพชีวิตการทำงานของครูครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม (Y) กับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการวางแผนและการจัดการ (X_2) ด้านการตระหนักรับรู้โลกาภิวัตน์ (X_5) ด้านการบริหารตนเอง (X_6) ด้านการทำงานเป็นทีม (X_3) และด้านการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ (X_4) มีค่า $R = 0.967$ โดยที่ตัวพยากรณ์สามารถพยากรณ์คุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม (Y) ค่า R^2 ได้ร้อยละ 93.06 มีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ 0.076

ส่วนสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสื่อสาร (X_1) (Sig = 0.217) ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพชีวิตของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม (Y)

3. แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน และครูผู้สอน จำนวน 3 คน สามารถสรุปผลจากการสัมภาษณ์จากด้านที่ส่งผล จำนวน 5 ด้านตามลำดับ ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนและการจัดการ 2) ด้านการทำงานเป็นทีม 3) ด้านเชิงปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ 4) ด้านตระหนักรับรู้โลกาภิวัตน์ และ 5) ด้านการบริหารตนเอง แนวทางพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพสูงสุดทั้ง 5 ด้าน ด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การโค้ชและให้คำปรึกษา บุคลากรเทคโนโลยีใหม่ มาใช้บริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เสริมแรงจูงใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร โดยทุกแนวทางต้องมีการประเมินอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เพราะสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนในการบริหารงานของสถานศึกษาและด้านกำลังคน ดังนั้น ผู้บริหารต้องมีการมีทั้งศาสตร์และศิลป์มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่เรื่องของการวางแผน การทำงานเป็นทีม การปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ การตระหนักรับรู้โลกาภิวัตน์และการบริหารตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษาให้บรรลุได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัย ของวิไลพร ศรีอนันต์ ที่อธิบายไว้ว่าสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนเอกชน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (วิไลพร ศรีอนันต์, 2561) และ สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชนียา ราชวงษ์ ที่อธิบายไว้ว่าสมรรถนะของผู้บริหารในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (พัชนียา ราชวงษ์ และอำนาจ ทองโปร่ง, 2565) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญา ธรรมโสภณ และสุธาสินี วิทยาภรณ์ ที่อธิบายไว้ว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากเช่นกัน (ธัญญา ธรรมโสภณ และสุธาสินี วิทยาภรณ์, 2567)

เมื่อพิจารณาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านการตระหนักรับรู้โลกาภิวัตน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีความสามารถในการเข้าใจบริบทและการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกเพื่อปรับตัวในงานบริหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของของวิไลพร ศรีอนันต์ ที่อธิบายไว้ว่า สมรรถนะในการตระหนักรับรู้โลกาภิวัตน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาอยู่ในระดับมากขึ้นกัน (วิไลพร ศรีอนันต์, 2561) สอดคล้องกับงานวิจัยของ นาวัน พินิจ ที่อธิบายไว้ว่า สมรรถนะของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ โดยผู้บริหารมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบผ่าน กระบวนการคิดวิเคราะห์ มีการประเมินสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกองค์กร มีการวางแผนกลยุทธ์และแนวปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีการร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายการทำงานอย่างเป็น ระบบ มีข้อมูลสารสนเทศ มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของครู บุคลากร สังคม ชุมชน และท้องถิ่น ทั้งนี้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งหวังให้สถานศึกษามี คุณภาพได้มาตรฐาน การบริหารจัดการจึงต้องมีกระบวนการบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีบุคลากร ทรัพยากร มีประสิทธิภาพ ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายและการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ผู้บริหารและ บุคลากรต้องมีทักษะความสามารถในการจัดองค์กร มีการวางแผนการพัฒนาได้ตามเป้าหมาย (นาวัน พินิจอภิรักษ์, 2564)

ส่วนสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านสมรรถนะในการบริหารตนเองที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่ก็ยังอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องเพิ่มความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ต่อตนเอง สามารถทำงานภายใต้ความกดดันต่าง ๆ เรียนรู้และพัฒนาตนเองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและมีการยืดหยุ่นตามสถานการณ์ เพื่อให้งานบรรลุและประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญ์สินี โกชนกุล ที่อธิบายไว้ว่า ผู้บริหารมีการพัฒนาตนเอง เรียนรู้ที่จะปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งมีความยืดหยุ่นตาม สถานการณ์ นอกจากนี้ผู้บริหารควรมีการวางแผนกลยุทธ์ โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ สร้างเป้าหมายที่ ชัดเจน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ และดำเนินงานมีประสิทธิภาพ (พิชญ์สินี โกชนกุล, 2564)

คุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่และบทบาทในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคปัจจุบันอย่างมีประสิทธิภาพ ตระหนักรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงของโลกและนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวโน้มของการศึกษาที่มุ่งเน้นให้โรงเรียนมีความพร้อมต่อการแข่งขันในระดับนานาชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ บัวศรี ที่อธิบายไว้ว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากขึ้นกัน (สมบูรณ์ บัวศรี, 2565)

2. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม พบว่า ด้านการวางแผนและการจัดการด้านการตระหนักรับรู้โลกาภิวัตน์ ด้านการบริหารตนเอง ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ มิติที่มีบทบาทต่อการ ศึกษา สถานศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยน และผู้บริหารก็ต้องปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยมีการสะท้อนให้เห็นถึงการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่ดีเป็นระบบผ่านการปฏิบัติงานที่ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัสรี สะอิดี และคณะ ที่อธิบายไว้ว่า สมรรถนะเป็นปัจจัยในการทำงานที่เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่องค์กร โดยเฉพาะการเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพราะสมรรถนะเป็นปัจจัยช่วยให้พัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อให้ส่งผลไปสู่การพัฒนาองค์กร (อัสรี สะอิดี และคณะ, 2562) สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรานันท์ วงษ์มาก ที่อธิบายไว้ว่า ผู้บริหารต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้ทันการณ์ใน

การใช้นวัตกรรมในการทำงาน กล้าตัดสินใจ สร้างสรรค์ความร่วมมือคิดต่างอย่างสร้างสรรค์คิดไปข้างหน้า และเห็นคุณค่าในตัวคน (จิราพันธ์ วงษ์มาก, 2567)

3. แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม พบว่า ทั้ง 5 ด้าน มีแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้วยการส่งเสริมให้มีการออกแบบการวางแผนเพื่อจัดลำดับความสำคัญของงาน จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนกลยุทธ์ การใช้เครื่องมือต่าง ๆ ที่ทันสมัย ฝึกทักษะในการบริหารโครงการ เกี่ยวกับการบริหารเวลา งบประมาณ และทรัพยากรทางการศึกษา ส่งเสริมให้มีการใช้มูลสารสนเทศเพื่อกำหนดแผนพัฒนาสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกจกนก เอื้อวงศ์ ที่อธิบายไว้ว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาควรประกอบด้วย สมรรถนะหลายด้าน เช่น การแปลงและยอมรับนโยบาย การสร้างความเข้าใจการจัดโครงสร้างการจัดการทรัพยากร และการพัฒนาบุคลากร เป็นการส่งเสริมให้ผู้บริหารมีทักษะในการวางแผนและบริหารจัดการที่ครอบคลุมทุกด้าน มีการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพด้วยการจัดอบรม เพื่อสร้างสัมพันธ์การสื่อสารและความเชื่อมั่นในทีมงานที่เปิดกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในทีมและสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนทีมงานด้วยการให้รางวัลทีมงานที่มีผลงานโดดเด่น (เกจกนก เอื้อวงศ์, 2565) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประหยัด ชำนาญและสาคร อัมจักร ที่อธิบายไว้ว่า ในการทำงานเป็นทีม ควรจะต้องมีแผนงานเพื่อส่งเสริมและพัฒนาตนเองของทีมงานและสมาชิกภายในทีม จัดให้มีการประชุมเพื่อสรุปผลการปฏิบัติงาน จัดกิจกรรมเสริมแรงด้วยการมอบรางวัลหรือยกย่องชมเชยของผู้ที่ปฏิบัติงานและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ มีการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ ผู้บริหารมีการจัดฝึกอบรมการกำหนดเป้าหมายที่เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาการศึกษาและยุทธศาสตร์ชาติ การจัดการกับการเปลี่ยนแปลง เช่น การสื่อสารความจำเป็นของการเปลี่ยนแปลงและการสนับสนุนบุคลากรในช่วงเปลี่ยนผ่าน การใช้เทคนิคการติดตามผลเพื่อประเมินความสำเร็จของแผนกลยุทธ์ (ประหยัด ชำนาญ และสาคร อัมจักร, 2563) สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญ ภูวิจิตร ที่อธิบายไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่จะส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเป้าหมายที่สอดคล้องตามนโยบายการศึกษาและยุทธศาสตร์ชาติ การบริหารกลยุทธ์จึงต้องมีการเชื่อมโยงประสานให้สอดคล้องกับบริบทของสภาพแวดล้อมและบริบทของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมและสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้ การวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาต้องได้รับการสนับสนุนของชุมชนในระดับท้องถิ่นทั้งในด้านการออกแบบกฎเกณฑ์ แนวปฏิบัติ และอำนาจหน้าที่ สถานศึกษาท้องถิ่นทุกขนาดได้ใช้การวางแผนกลยุทธ์เพื่อบูมไปสู่เป้าหมาย ซึ่งปัจจัยหลักที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานของสถานศึกษานั้นคือ การวางแผนกลยุทธ์สถานศึกษา การทำข้อตกลง และความร่วมมือทั้งจากส่วนกลางสู่การวางแผนกลยุทธ์ในการศึกษา เทคโนโลยียังช่วยลดเวลาในการทำข้อตกลง กันระหว่างกลุ่มที่มีความแตกต่างกันของผู้คน ผู้บริหารต้องมีการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมด้วยการส่งเสริมการเข้าร่วมเวทีการศึกษาในระดับชาติ เช่น การสัมมนาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฝึกทักษะการสื่อสารและทำงานในสภาพแวดล้อมที่หลากหลายทางวัฒนธรรม มีการอัปเดตข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มโลก สนับสนุนการติดตามข่าวสารเทคโนโลยี การศึกษา และเศรษฐกิจโลก ส่งเสริมการใช้เครื่องมือดิจิทัล บริหารองค์กรในยุคดิจิทัลด้วยการจัดการฝึกอบรมด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงสถานศึกษากับบริบทโลก (เจริญ ภูวิจิตร, 2565) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Walton S. H. ที่อธิบายไว้ว่า ผู้นำต้องรับรู้ถึงความสำคัญอย่างมากเกี่ยวกับกระแสโลกาภิวัตน์ มีวิสัยทัศน์ในการทำงานเป็นทีม มีความรู้ความสามารถทักษะต่าง ๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมได้ทันกระแสโลกาภิวัตน์ซึ่งเป็นความสามารถที่สำคัญของผู้บริหาร ยอมรับในความหลากหลายของสังคม โดยพิจารณาเห็นความสำคัญของโปรแกรม (Walton, S. H., 2000) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกรสร เจียมทอง ที่อธิบายไว้ว่า ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจ ความสามารถและความชำนาญและพัฒนาเทคนิควิธีใหม่ ๆ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารควรมีเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงใน

ยุคโลกาภิวัตน์ พร้อมทั้งผู้บริหารต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ และก้าวให้ทันเทคโนโลยี มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้าด้วยการเข้าร่วมอบรม ประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์กับผู้อื่น และศึกษาดูงานในที่ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ส่งเสริมการสร้างสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน (ไกรศร เจริญทอง, 2561) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชามณูชุลาวชัย ที่อธิบายไว้ว่า การบริหารตนเองเป็นสมรรถนะที่เกิดจากการประสานความร่วมมือเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา โดยการปฏิบัติงานร่วมกับ บุคลากรในสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ได้อย่างเหมาะสม (พิชามณูชุลาวชัย, 2562)

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาและคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การโค้ชและให้คำปรึกษา บูรณาการเทคโนโลยีใหม่มาใช้บริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เสริมแรงจูงใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร โดยทุกแนวทางต้องมีการประเมินอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย 1) ควรนำผลจากการวิจัยไปพิจารณาประกอบการตัดสินใจในระดับนโยบายแล้วนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาและประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาในด้านการเพิ่มทักษะความรู้ความสามารถของผู้บริหารให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง และมีการสื่อสารที่ชัดเจน เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้มีการสร้างขวัญกำลังใจให้ครูได้เข้ามามีส่วนร่วมและเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นตัดสินใจแสดงออกถึงศักยภาพความสามารถและมีอิสระของครูในการทำงานให้มากขึ้นกว่าเดิม 2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษาองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

เอกสารอ้างอิง

- เก็จจนก เอื้อวงศ์. (2565). การนำนโยบายไปปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา: สมรรถนะและแนวทางการพัฒนา. วารสารครุศาสตร์สาร, 16(1), 77-92.
- ไกรศร เจริญทอง. (2561). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- คมสันต์ สังขวิญญู. (2565). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 16(2), 101-120.
- จิรนนท์ วงษ์มาก. (2567). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารวิจัยนวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยี, 2(2), 10-20.
- จุฑามาศ โถรัตน์. (2566). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อโรงเรียนสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 5(3), 95-112.

- เจริญ ภูวจิตร. (2565). แนวทางการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในยุค Next Normal. เรียกใช้เมื่อ 10 ธันวาคม 2567 จาก <http://www.nidtep.go.th/2017/publish/doc/20220308-4.pdf>
- ณัฐณี มณีวรรณ. (2563). ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ัญญา ธรรมโสภณ และสุธาสินี วียาภรณ์. (2567). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับความสุขในการทำงานของครูสังกัดเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาคร. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 11(1), 271-278.
- นาวัน พินิจอภิรักษ์. (2564). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 8(2), 328-345.
- นิสราพร แชมพูงาม. (2562). การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 4. วารสารการบริหารการศึกษา, 10(2), 347-361.
- ประหยัด ขำนาญ และสาร อัมจักร. (2563). การพัฒนาการทำงาน เป็นทีมสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ. วารสารบัณฑิตศึกษา, 17(76), 77-88.
- พัชนียา ราชวงษ์ และอานวย ทองโปร่ง. (2565). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1. Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(6), 47-65.
- พิชญ์สินี โกชนกุล. (2564). การศึกษาสมรรถนะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครูใน โรงเรียนที่ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 15(3), 109-130.
- พิชามญช์ ลาวชัย. (2562). สมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิกานดา จิรพุทธกร. (2565). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับ คุณภาพชีวิตการทำงานของครูสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มธนบุรีเหนือ. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิไลพร ศรีอนันต์. (2561). สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลโรงเรียนเอกชน จังหวัดนครปฐม. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 9(1), 14-24.
- สมบุญ บัวศรี. (2565). คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระบุรี. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 9(7), 337-353.
- อัญธิกา บุญเลิศ. (2562). ทักษะการบริหารกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมการศึกษา, 5(1), 25-40.
- อัสรี สะอีดี และคณะ. (2562). สมรรถนะครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21. e-Journal of Education Studies Burapha University, 1(4), 14-24.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper & Row.
- Hellriegel, D. et al. (2005). Management: A Competency-Based Approach. (10th ed.). Singapore: Thomson South-Western.

- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Mintzberg, H. (1973). *The Nature of Managerial Work*. New York: Harper & Row.
- Northouse, P. G. (2021). *Leadership: Theory and Practice*. Thousand Oaks, New York: Sage Publications.
- Walton, R. E. (1975). Criteria for Quality of Working Life. in *The Quality of Working Life the Three Press*. New York: A Division of Macmillan.
- Walton, S. H. (2000). *Leadership requirements in the 21st century: The perceptions of Canadian private sector leaders*. Canada: Athabasca University.

แฟนอาร์ต: การสร้างสรรค์การเรียนรู้งานศิลปะสำหรับวัยรุ่นยุคใหม่***FAN ART: A CREATIVE APPROACH TO LEARNING ART
FOR THE NEW GENERATION OF TEENAGERS**

สรिता เจือศรีกุล

Sarita Juaseekoon

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Education, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand

Corresponding author E-mail: sarita.j@chula.ac.th

บทคัดย่อ

แฟนอาร์ต คือ งานศิลปะที่สร้างขึ้นจากความชื่นชอบของแฟนคลับที่มีต่อสื่อ หรือบุคคล เช่น นักร้อง นักแสดง นินยา ภาพยนตร์ การ์ตูน ฯลฯ ซึ่งถ่ายทอดในรูปแบบของภาพวาด ภาพการ์ตูน ภาพตัดต่อ หรืองานออกแบบกราฟิกต่าง ๆ ที่สื่อถึงศิลปิน หรือตัวละครที่ชื่นชอบ หรือต่อยอดไปสู่การสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เช่น โปสการ์ด เข็มกลัด พวงกุญแจ สติกเกอร์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความชื่นชอบของตนเอง และแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มแฟนคลับ จากการที่แฟนอาร์ตมีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมแฟนคลับ ซึ่งมีบทบาทสำคัญกับวัยรุ่น จึงทำให้นักวิชาการทางศิลปศึกษาเล็งเห็นศักยภาพของแฟนอาร์ตในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปะในกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีความมั่นใจ และแรงจูงใจในการเรียนรู้ศิลปะลดลง บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอบทบาทของแฟนอาร์ตต่อการเรียนรู้ศิลปะของวัยรุ่นไทย ซึ่งประกอบด้วย มโนทัศน์ของแฟนอาร์ตและวัฒนธรรมแฟนคลับ บทบาทของแฟนอาร์ตในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ 3 ด้าน ได้แก่ 1) แฟนอาร์ตช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนศิลปะ 2) แฟนอาร์ตช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และ 3) แฟนอาร์ตช่วยสร้างความตระหนักเกี่ยวกับบทบาทของศิลปะในชีวิตประจำวัน ร่วมกับการนำเสนอ แนวทางการนำมาประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนในขอบเขตที่เหมาะสม และตัวอย่างกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนข้อสังเกตอื่น ๆ ที่ผู้สอนต้องคำนึงถึงในการนำ แฟนอาร์ตไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยมีจุดมุ่งหมายในการสร้างความเข้าใจ ตลอดจนเป็นแนวทางกับให้ครู และบุคลากรทางการศึกษา นำไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนของตนเอง เพื่อให้ชั้นเรียนศิลปะมีความสร้างสรรค์ ทันสมัย และสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ที่เป็นวัยรุ่นยุคใหม่มากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: แฟนอาร์ต, การสร้างสรรค์การเรียนรู้, งานศิลปะ, วัยรุ่นยุคใหม่

Abstract

Fan art refers to artwork created by fans as an expression of admiration for a particular medium or individual, such as singers, actors, novels, movies, cartoons, and more. It is often presented in forms such as drawings, cartoons, photo edits, or various graphic designs that depict the artists or characters they admire. Fan art can also extend into the creation of other products like postcards, badges, keychains, and stickers, with the purpose of fulfilling personal interests and

* Received February 6, 2025; Revised February 22, 2025; Accepted February 25, 2025

sharing within fan communities. Given its strong ties to fan culture, which plays a significant role in the lives of teenagers, art education scholars have identified the potential of fan art to promote artistic learning in this age group, a stage when confidence and motivation for learning art tend to decline. This article aims to explore the role of fan art in the art education of Thai teenagers. It conceptualizes fan art and fan culture and examines its potential to support art education in three critical dimensions: 1) Fan art as a catalyst for fostering motivation in art learning 2) Fan art as a medium for nurturing creativity 3) Fan art as a tool for cultivating awareness of art's significance in everyday life. Additionally, the article proposes strategies for integrating fan art into classroom settings within appropriate boundaries, including examples of activities aligned with the basic education core curriculum. Furthermore, it highlights key considerations for educators when incorporating fan art into their teaching practices. The overarching goal is to enhance understanding and provide practical guidance for teachers and educators on incorporating fan art into their classrooms, making art classes more creative, modern, and relevant to the new generation of teenagers.

Keywords: Fanart, Creative Approach to Learning, Art, New Generation of Teenager

บทนำ

แฟนอาร์ต (Fanart) มาจากการรวมตัวของคำว่า Fan และคำว่า Art หมายถึง ผลงานศิลปะที่สร้างขึ้นโดยแฟน (Fan) ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสนใจชื่นชอบเป็นพิเศษต่อสื่อหรือบุคคล เช่น นักร้อง นักแสดง นิยาย ภาพยนตร์ การ์ตูน ทีมกีฬา ฯลฯ (Merriam-Webster, 2024) โดยทั่วไปแฟนอาร์ตจะเผยแพร่ในกลุ่มคนที่มีความชื่นชอบแบบเดียวกันที่เรียกว่า “แฟนคลับ” (Fanclub) เป็นหลัก (Seymour, J., 2018) จึงมีภาพลักษณ์เป็นงานศิลปะ “เฉพาะกลุ่ม” แต่จากประสบการณ์ของผู้เขียน พบว่า ในช่วง 3 - 5 ปีที่ผ่านมา แฟ้มสะสมผลงานสำหรับสมัครเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรด้านศิลปะระดับปริญญาตรีมีการใส่ผลงานแฟนอาร์ตเข้ามามากขึ้น ทั้งยังพบสื่อบันเทิงต่าง ๆ ที่ใช้แฟนอาร์ตเป็นส่วนหนึ่งของการประชาสัมพันธ์ จึงแสดงถึงความแพร่หลายของแฟนอาร์ตในวงกว้าง

แม้ว่าแฟนอาร์ตจะเป็นที่นิยมมากขึ้น แต่มุมมองของสังคมที่มีต่อแฟนอาร์ตนั้นไม่ได้เป็นไปในทิศทางบวกเสมอไป โดยเฉพาะในบริบทโรงเรียน มีข้อเขียนออนไลน์มากมายที่ถกเถียงเกี่ยวกับคุณค่าทางศิลปะของแฟนอาร์ต บทสนทนาในสังคมออนไลน์ที่แสดงความลังเลไม่แน่ใจว่าควรนำผลงานแฟนอาร์ตใส่ในแฟ้มสะสมผลงานหรือไม่ จนถึงคำถามว่าเหตุใดครูศิลปะในโรงเรียนของตนจึง “เกลียด” แฟนอาร์ต และมองว่าไม่ใช่ “งานศิลปะที่แท้จริง (Real Art)” โดยให้เหตุผลว่าแฟนอาร์ตขาดความคิดริเริ่ม ไม่ได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง และไม่ได้แสดงถึงเฉพาะตัวของศิลปิน (Eshima, M., 2004) อีกสาเหตุหนึ่งอาจมาจากการที่แฟนอาร์ตมีที่มาจากวัฒนธรรมแฟนคลับ เนื่องจากสังคมมักมองกลุ่มแฟนคลับในเชิงลบ เช่น มองว่าเป็นกลุ่มคนที่หลีกเลี่ยงสังคม เป็นทาสสินค้า มีความคลั่งไคล้เกินพอดี จนกลายเป็นกลุ่มวัฒนธรรมย่อยที่มีอัตลักษณ์ผิดแปลกไปจากคนส่วนใหญ่ (นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ, 2565) ผลงานแฟนอาร์ตที่สื่อถึงกลุ่มวัฒนธรรมดังกล่าวจึงถูกมองแง่ลบไปด้วย สิ่งเหล่านี้อาจเป็นเหตุผลที่ครูศิลปะประเมินงานแฟนอาร์ตว่ามีคุณค่าทางศิลปะน้อย และไม่เหมาะสมกับการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

อย่างไรก็ตาม มีข้อเขียนทางวิชาการหลายฉบับที่กล่าวถึงศักยภาพของแฟนอาร์ตและวัฒนธรรมแฟนคลับที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ศิลปะ โดยมองว่าความสนใจที่วัยรุ่นมีต่อแฟนอาร์ตช่วยกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ศิลปะมากขึ้น (Samuelsson, S. W., 2023) หรือความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์งานแฟนอาร์ตจะช่วยพัฒนาทักษะทางศิลปะตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ในการสื่อสารและการแสดงออกของวัยรุ่น (Chen, J. S., 2007); (Manifold, M. C., 2009B) เป็นต้น ผู้เขียนจึงเล็งเห็นถึงคุณค่าและศักยภาพของแฟนอาร์ตในการพัฒนาเป็นกิจกรรมการเรียนรู้

ศิลปะที่สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียนวัยรุ่น บทความนี้จึงนำเสนอโมทัศน์เกี่ยวกับแฟนอาร์ต และวัฒนธรรมแฟน เพื่อสร้างความเข้าใจในเบื้องต้น ก่อนจะนำเสนอบทบาทของแฟนอาร์ตที่มีต่อการเรียนรู้ศิลปะ จากการทบทวนวรรณกรรมและองค์ความรู้ ตลอดจนนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะโดยใช้แฟนอาร์ตเป็นสื่อ และตัวอย่างกิจกรรมที่พัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทไทย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นแนวทางให้ครูและบุคลากรทางการศึกษานำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ศิลปะในชั้นเรียนของตนให้มีความสร้างสรรค์ ทันสมัย และสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนที่เป็นวัยรุ่นยุคใหม่มากยิ่งขึ้น

แฟนอาร์ตและวัฒนธรรมแฟน

“แฟน” (Fan) ในความหมายดั้งเดิมมาจากคำว่า Fanatic มีการนำคำนี้มาใช้ครั้งแรกช่วงปลายศตวรรษที่ 19 โดยนำมาใช้กับกลุ่มผู้คลั่งไคล้ทีมกีฬาหรือละครที่เป็นที่นิยมขณะนั้น ซึ่งถูกมองว่าเป็นผู้ที่คลั่งไคล้ในระดับที่เกินพอดี จนถูกรวบรวมถูกครอบงำจิตใจ (Jenkins, H., 2013) จนถึงช่วงศตวรรษต้นที่ 20 คำว่าแฟนจึงเริ่มมีความหมายในเชิงบวกมากขึ้น โดยหมายถึงผู้ติดตามหรือผู้ที่มีความสนใจชื่นชอบเป็นพิเศษต่อสื่อหรือบุคคล เช่น นักร้อง นักแสดง นินยา ภาพยนตร์ ฯลฯ (Harris, C. & Alexander, A., 1998) การเป็นแฟนนั้นสามารถทำได้ทั้งในรูปแบบปัจเจกบุคคลและการรวมกลุ่ม การรวมกลุ่มของแฟนที่มีความชื่นชอบแบบเดียวกันเพื่อพูดคุยและแสดงความชื่นชมเกี่ยวกับสิ่งที่ตนชื่นชอบนั้นจะเรียกว่า “แฟนคลับ” (Fanclub) หรือ “แฟนด้อม” (Fandom) ซึ่งจะมีการสร้างอัตลักษณ์หรือวัฒนธรรมย่อยของตนขึ้นมา ที่เรียกว่า “วัฒนธรรมแฟน (Fan Culture)” เช่น มีการแต่งกายที่มีลักษณะเฉพาะ มีอุปกรณ์ที่เป็นสัญลักษณ์สื่อถึงสิ่งที่ชื่นชอบ และมีการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การชมคอนเสิร์ต ชมการแข่งขัน การฟังเพลง การซื้อสินค้า ไปจนถึงการสร้างและการแบ่งปันสารสนเทศต่าง ๆ ภายในกลุ่ม (ศิริณา วอนแก่น้อย, 2565) เช่น สื่อต่าง ๆ ที่แฟนคลับสร้างขึ้นเองที่เรียกว่า “แฟนเวิร์ค” (Fanwork) หรือ “แฟนเมด” (Fanmade) เช่น ผลงานที่นำเอาลักษณะของสิ่งที่ชื่นชอบมาทำเป็นเรื่องราว ที่เรียกว่า “แฟนฟิคชั่น” (Fanfiction) หรือการสร้างเป็นภาพ ที่เรียกว่า “แฟนอาร์ต” (Fanart) (Price, L. & Robinson, L., 2016) ตลอดจนการแสดงออกในรูปแบบอื่น เช่น การเต้นคัฟเวอร์แดนซ์ (Cover Dance) ที่เป็นการเต้นเลียนแบบศิลปินที่ชื่นชอบ การแต่งคอสเพลย์ (Cosplay) ที่เป็นการแต่งกายเลียนแบบตัวละครที่ชื่นชอบ เป็นต้น

แฟนอาร์ต (Fanart) หมายถึง ผลงานศิลปะที่สร้างขึ้นโดยแฟน (Fan) บนความชื่นชอบที่มีต่อนิยาย หนังสือ ภาพยนตร์ ฯลฯ (Merriam-Webster, 2024) โดยงานศิลปะนั้นทำได้หลายรูปแบบ เช่น ภาพวาด ภาพถ่าย การ์ตูน ภาพตัดต่อหรืองานออกแบบกราฟิกต่าง ๆ ที่สื่อถึงศิลปินหรือตัวละครที่ชื่นชอบ โดยทั่วไปแล้วจะนำเสนอผลงานผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่แฟนคลับรวมตัวกันอยู่ นอกจากนี้อาจต่อยอดไปสู่ผลิตภัณฑ์แฟนเมด เช่น โปสการ์ด เข็มกลัด พวงกุญแจ สติกเกอร์ ซึ่งจะมีการแจกจ่ายหรือแลกเปลี่ยนตามงานอีเวนต์ เช่น คอนเสิร์ต งานพบปะแฟนคลับ ที่เรียกว่า แฟนมีตติ้ง (Fan Meeting) ตลอดจนใช้ใน “แฟนโปรเจกต์” (Fan Project) ซึ่งหมายถึงกิจกรรมพิเศษที่แฟนคลับทำเพื่อสร้างความประทับใจให้แก่ศิลปินในโอกาสพิเศษต่าง ๆ เช่น การจัดทำป้ายโฆษณา หรือการจัดคาเฟ่เนื่องในวันเกิดให้แก่ศิลปิน เป็นต้น (กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์, 2567)

ภาพที่ 1 ตัวอย่างแฟนอาร์ต และการแจกจ่ายแฟนอาร์ตในคาเฟ่วันเกิดศิลปิน

โดยทั่วไปแฟนมักจะเผยแพร่ผลงานแฟนอาร์ตของตนในกลุ่มคนที่มีความชื่นชอบแบบเดียวกัน ที่เรียกว่า “แฟนคลับ” (Fanclub) ผ่านช่องทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ที่กลุ่มใช้ในการพูดคุยสื่อสารแลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่งกันและกัน เช่น แพลตฟอร์ม X, Instagram, Facebook ด้วยความคาดหวังว่าผู้ชมที่มีความชื่นชอบในสิ่งเดียวกันจะสามารถ “รับรู้” ได้ว่าผลงานดังกล่าวสื่อถึงใครหรือสิ่งใด (Seymour, J., 2018) แม้ว่าแฟนอาร์ตจะเป็นสิ่งที่แฟนคลับสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความชื่นชอบของตนเอง เมื่อผลงานได้รับการเผยแพร่ มีผู้แสดงความคิดเห็น มีการกด Like หรือ Share เพื่อส่งต่อผลงานนั้นออกไปในวงกว้าง จะทำให้ผู้สร้างผลงานรู้สึกได้รับการยอมรับ เกิดความภาคภูมิใจและเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานต่อไป สอดคล้องกับ Jenkins, H. ได้กล่าวว่า ปรากฏการณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของ “วัฒนธรรมการมีส่วนร่วม” (Participatory Culture) (Jenkins, H., 2013) โดยมองว่ากลุ่มแฟนคลับเป็นกลุ่มผู้ชมที่มีพลังในการเข้าไปมีส่วนสนับสนุนศิลปินหรือสิ่งที่ชอบ เช่น เข้าไปร่วมโหวตให้ศิลปินได้รับรางวัล มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล จนถึงการสร้างสื่อและเผยแพร่ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องเป็นฝ่ายรอศิลปินหรือผู้ผลิตสื่อเท่านั้น ซึ่งสื่อที่แฟนคลับเป็นผู้ผลิตขึ้นมาเองนั้นนอกจากจะช่วยให้สิ่งที่ตนเองชื่นชอบเป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้นแล้ว ยังช่วยเติมเต็มความต้องการของแฟนคลับมากขึ้น เช่น การได้จินตนาการภาพหรือเรื่องราวของศิลปินที่ชอบจะทำให้รู้สึกเหมือนตนเองได้ใช้เวลาร่วมกับศิลปิน นอกจากนี้ยังทำให้แฟนคลับเกิดการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในรูปแบบของการสื่อสารแนวนอน (Horizontal Communication) เกิดการแบ่งปันความคิดเห็น อารมณ์ความรู้สึกและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความผูกพันเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งมากขึ้น (กฤตยา ชันทยาธเนศ, 2561) ในมุมมองของแฟนคลับแล้ว การสร้างสรรค์งานแฟนอาร์ตจึงไม่ได้เป็นการทำเพื่อตนเองเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการทำเพื่อสิ่งที่ตนชื่นชอบ และเหล่าแฟนคลับที่มีความชื่นชอบในสิ่งเดียวกัน

จากการศึกษาข้อมูลสามารถสรุปได้ว่า แฟนอาร์ตเป็นการรวมตัวระหว่างความเป็นแฟนและความเป็นศิลปะเป็นงานศิลปะที่ขับเคลื่อนโดยความชื่นชอบของผู้สร้างสรรค์ที่มีต่อสื่อหรือบุคคล จนนำสิ่งนั้นมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างงานศิลปะรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งมีการอ้างอิงถึงสื่อหรือบุคคลต้นแบบทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ใช้ชื่อ ภาพ หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มแฟนคลับสามารถจดจำได้ ก่อนจะเผยแพร่ไปในกลุ่มแฟนคลับทั้งในรูปแบบออนไลน์และรูปแบบอื่น ๆ

บทบาทของแฟนอาร์ตในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

จากนิพจน์ว่าแฟนอาร์ต คือ งานศิลปะรูปแบบหนึ่งที่ขับเคลื่อนด้วยความชื่นชอบของแฟนคลับ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่มีความเชื่อมโยงกับวัยรุ่นอย่างลึกซึ้ง แฟนอาร์ตจึงมีศักยภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะได้ในหลายบทบาท ได้แก่

1. แฟนอาร์ตช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนศิลปะ

แรงจูงใจมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ ซึ่งแรงจูงใจในการเรียนรู้ศิลปะนั้นมีแนวโน้มลดลงเมื่อผู้เรียนอายุมากขึ้น โดยเฉพาะช่วงอายุ 9 - 11 ปี ที่เด็กจะพยายามวาดภาพให้มีความสมจริงแบบผู้ใหญ่ เมื่อไม่สามารถวาดได้ตามที่ต้องการจึงขาดความมั่นใจและแรงจูงใจที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะเพิ่มเติม พัฒนาการทางศิลปะจึงหยุดนิ่งในช่วงวัยมัธยม (Lowenfeld, V. & Brittain, L. W., 1964); (Davis, J., 1997) การนำสิ่งที่วัยรุ่นชื่นชอบ เช่น เกม การ์ตูน เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนนั้นช่วยให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้ดี สอดคล้องกับ McCormick, A. ได้กล่าวว่า สำหรับนักเรียนบางกลุ่มที่ไม่สนใจในศิลปะแล้ว แฟนอาร์ตถือเป็น “งานศิลปะรูปแบบเดียวที่นักเรียนยังให้ความสนใจเรียนรู้และยังคงทำอยู่” (McCormick, A., 2016) และสอดคล้องกับ Trafi-Prats, L. ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ผ่านการสร้างแฟนอาร์ตนั้นเป็นการเรียนรู้ที่มีความเชื่อมโยงกับอารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียนมาก เนื่องจากผู้เรียนถูกขับเคลื่อนด้วยความรู้สึกที่มีต่อสิ่งที่ชอบ จึงมีแนวโน้มที่จะอยากทำผลงานออกมาให้ดียิ่งขึ้น อยากพัฒนาทักษะของตนเองเพื่อสร้างงานให้ดีขึ้น (Trafi-Prats, L., 2021) อีกทั้งการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มแฟนคลับก็เป็นอีกแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างและเผยแพร่ผลงาน ไม่ว่าจะเป็นการให้กำลังใจหรือคำแนะนำจากแฟนคลับด้วยกัน และการได้เห็นผลงานของแฟนคลับคนอื่น ๆ (Freedman, K. et al., 2013) ครูศิลปะสามารถใช้แฟนอาร์ตในการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้ เช่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกศิลปินที่ชอบมาใช้เป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์งานแฟนอาร์ต ร่วมกับการนำเสนอจุดเด่นของศิลปินและแนวทางการนำเสนอจุดเด่นนั้นในผลงาน ซึ่งผู้เรียนจะได้แสดงความชื่นชอบที่มีต่อศิลปินร่วมกับการเรียนรู้การแสดงออกทางศิลปะ เป็นต้น

2. แฟนอาร์ตช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

ข้อถกเถียงที่สำคัญเกี่ยวกับคุณค่าของแฟนอาร์ต คือ การขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Originality) เนื่องจากแฟนอาร์ตมีการอ้างอิงถึงสื่อหรือบุคคลที่ชอบ หลายครั้งจึงกลายเป็นการลอกเลียน (Copy) ผลงานที่มีอยู่แล้ว เช่น การวาดเลียนแบบภาพการ์ตูน เป็นที่แน่ชัดว่าความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นั้นเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นต่องานศิลปะและศิลปิน อย่างไรก็ตาม การลอกเลียนจากต้นแบบนั้นไม่ใช่เรื่องใหม่ในการเรียนรู้ศิลปะ ศิลปินที่มีชื่อเสียงจำนวนมากเรียนรู้จากการลอกงาน (Reproduction) ของศิลปินชั้นเอก สอดคล้องกับ McCormick, A. ได้กล่าวว่า การที่ผู้เรียนหยิบยืม (Appropriation) สิ่งที่ชอบหรือสิ่งที่เปี่ยมเสน่ห์ในขณะนั้นมาใช้ในผลงาน ก็ไม่ได้แตกต่างจากการสร้างงานของศิลปินป๊อปอาร์ต (Pop Art) หรือศิลปินยุคหลังสมัยใหม่ (Post-Modern) (McCormick, A., 2015) และสอดคล้องกับ Ishibashi, K. & Okada, T. ได้กล่าวว่า การเรียนรู้การวาดภาพจากการลอกเลียนต้นแบบนั้นทำให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น เพราะรู้สึกกดดันน้อยกว่าการต้องเริ่มวาดภาพจากความคิดตัวเองทั้งหมด ซึ่งระหว่างการเลียนแบบผู้เรียนจะได้ศึกษาและวิเคราะห์มุมมองของศิลปินไปด้วย (Ishibashi, K. & Okada, T., 2004) การสร้างงานแฟนอาร์ตให้ศิลปินเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการศึกษาข้อมูล การวิเคราะห์ ติชม การจินตนาการ การถ่ายทอดเรื่องราวหรือการใช้สัญลักษณ์เพื่ออ้างอิงถึงศิลปินที่เป็นต้นแบบ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวช่วยกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี (ศุภักษรณ์ วงษ์วรรณรัตน์, 2562) ครูศิลปะสามารถใช้แฟนอาร์ตในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้ เช่น ให้ผู้เรียนนำเสนอตัวการ์ตูนที่ชอบในเงื่อนไขที่แตกต่างจากเดิมเพื่อกระตุ้นการใช้จินตนาการ เช่น การเปลี่ยนเพศ เปลี่ยนบทบาทหน้าที่ เปลี่ยนที่อยู่ ฯลฯ ซึ่งผู้เรียนอาจจะลอกเลียนบุคลิกลักษณะดั้งเดิมของตัวการ์ตูนได้ แต่ในขณะเดียวกันต้องนำเสนอในรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องตามโจทย์ เป็นต้น

3. แพนอาร์ตช่วยสร้างความตระหนักเกี่ยวกับบทบาทของศิลปะในชีวิตประจำวัน

การเรียนการสอนศิลปะส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากผลงานศิลปะที่มีชื่อเสียง เพื่อเป็นการบ่มเพาะสุนทรียะในตัวบุคคล อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ. 1960 เป็นต้นมา ศิลปศึกษาให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างศิลปะกับมนุษย์และสังคม (Stuhr, P. L., 2003) เกิดเป็นแนวคิด “ศิลปศึกษาที่ใช้วัฒนธรรมทางทัศน์เป็นสื่อ (Visual Culture Art Education)” ซึ่งต้องการให้ขยายขอบเขตการเรียนรู้จากศิลปะไปสู่วัฒนธรรมทางทัศน์ (Visual Culture) ซึ่งหมายถึงภาพหรือสิ่งที่มองเห็นได้ซึ่งมนุษย์ใช้ในการสื่อสารวัฒนธรรมของตนเองผ่านสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น สิ่งพิมพ์ โฆษณา สื่อออนไลน์ต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อตามสมัยนิยมที่ผู้เรียนพบเห็นในชีวิตประจำวัน ที่คนส่วนใหญ่อาจไม่ได้มองว่าเป็น “ศิลปะ” แต่สื่อเหล่านี้มีคุณสมบัติทางสุนทรียะที่ควรค่าแก่การศึกษา ซึ่งครูศิลปะต้องเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถ “สร้าง” และ “เสพ” วัฒนธรรมทางทัศน์ได้อย่างเหมาะสม (Mirzoeff, N., 2009) แพนอาร์ตถือเป็นตัวอย่างที่ดีของวัฒนธรรมทางทัศน์ที่นำมาเป็นสื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์ได้ นอกจากนี้การที่แพนอาร์ตมีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมบริบทของแฟนคลับ คือ เป็นสื่อที่สร้างขึ้นเพื่อให้แฟนคลับพึงพอใจ จึงเป็นตัวอย่างที่ดีของงานออกแบบเพื่อตอบโจทย์ผู้บริโภค ดังตัวอย่างของศิลปินแพนอาร์ตจำนวนมากที่หารายได้จากการรับวาดภาพหรือออกแบบของที่ระลึกเพื่อผลิตแจกจ่ายในกลุ่มแฟนคลับ (คชาภรณ์ วงษ์วรรณรัตน์, 2562) การสอนเกี่ยวกับแพนอาร์ตจึงทำให้ผู้เรียนเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ความรู้ด้านศิลปะในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพมากขึ้น ครูศิลปะอาจใช้แพนอาร์ตเป็นสื่อในการเรียนรู้ทฤษฎีทางศิลปะร่วมกับตัวอย่างที่เป็นภาพผลงานศิลปะแบบดั้งเดิม เช่น ให้ผู้เรียนวิเคราะห์การใช้สีในมิวสิกวิดีโอของศิลปินที่ชอบว่าช่วยในการนำเสนออารมณ์ของเพลงได้อย่างไรบ้าง หรือเสื้อผ้าของศิลปินทำให้ผู้ชมเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ของศิลปินอย่างไร เป็นต้น

การจัดการเรียนรู้ศิลปะโดยใช้แพนอาร์ตเป็นสื่อ

จากข้อมูลที่น่าเสนอไปเบื้องต้น ทำให้เห็นถึงศักยภาพของแพนอาร์ตในฐานะสื่อที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะของวัยรุ่น กระนั้นก็ไม่ได้หมายความว่าควรนำมาใช้ทดแทนการเรียนรู้ศิลปะแบบดั้งเดิม เนื่องจากองค์ความรู้และทักษะทางศิลปะนั้นยังคงเป็นสิ่งที่จำเป็น และแพนอาร์ตก็ไม่อาจตอบสนองการเรียนรู้ได้อย่างครบถ้วน ครูศิลปะจึงควรพิจารณาถึงการนำแพนอาร์ตเข้ามาสอดแทรกในการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม เพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์งานที่สนใจ และได้ขยายขอบเขตการสร้างสรรค์งานศิลปะไปในรูปแบบใหม่ ๆ มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Manifold, M. C. ได้กล่าวว่า การนำแพนอาร์ตมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ศิลปะมีแนวทาง ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำภาพที่ตนเองสนใจ (เช่น ภาพการ์ตูน ภาพถ่ายศิลปิน หรือภาพแพนอาร์ต) มาเป็นต้นแบบในการสร้างงานศิลปะได้ โดยทำควบคู่ไปกับการวิเคราะห์ภาพดังกล่าวในแง่ของเนื้อหา สื่อ และเทคนิคที่ศิลปินเลือกใช้
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างโครงการศิลปะของตนเอง โดยเลือกทำในสิ่งที่ตนสนใจ เช่น โครงการออกแบบสินค้าแพนอาร์ต ออกแบบชุดคอสเพลย์ วาดการ์ตูน ที่ใช้ความรู้ทางศิลปะหลาย ๆ ด้านมาผสมผสานกัน ซึ่งอาจเป็นรูปแบบเดี่ยวหรือกลุ่มก็ได้
3. นำภาพหรือสื่อที่กำลังเป็นกระแสในปัจจุบัน มาให้ผู้เรียนเปรียบเทียบกับงานศิลปะในรูปแบบดั้งเดิม อภิปรายเกี่ยวกับภาพที่เห็น องค์ประกอบ และเนื้อหาที่แสดงออกมา ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เพราะเหตุใด
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เผยแพร่ผลงานศิลปะของตนในกลุ่มแฟนคลับ ผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนมุมมองความคิดเห็น
5. เปิดกว้างกับสไตล์เฉพาะตัวของผู้เรียน โดยเข้าใจว่าเป็นผลผลิตจากความชอบและความสนใจส่วนบุคคล

6. ชี้ให้ผู้เรียนเห็นถึงบทบาทของศิลปะในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะสิ่งที่แต่เดิมแล้วสังคมอาจจะไม่ได้มองว่าเป็นศิลปะ (Manifold, M. C., 2009B)

จากข้อเสนอแนะดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การนำแฟนอน์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้นั้นต้องทำควบคู่กันระหว่างการสร้างสรรค์งานแฟนอน์ และการศึกษาสื่อที่เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างแฟนอน์ เนื่องจากแฟนอน์จะไม่สามารถเกิดขึ้นหรือทำความเข้าใจได้หากปราศจากสื่อดังกล่าว นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญกับความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมแฟนอน์ โดยการทำให้ผู้เรียนได้นำผลงานไปนำเสนอต่อกับกลุ่มแฟนอน์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีความชื่นชอบแบบเดียวกันด้วย

การประยุกต์ใช้แฟนอน์ในชั้นเรียนศิลปะ

การจัดการเรียนรู้ศิลปะในบริบทไทยนั้นจำเป็นต้องมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) จากการศึกษาของผู้เขียน พบว่า แฟนอน์นั้นสามารถใช้ในการสอนเกี่ยวกับการสร้างงานศิลปะเพื่อสื่อความหมาย หรือใช้เป็นสื่อในการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะและวัฒนธรรมได้ดี จึงสามารถตอบสนองเป้าหมายการเรียนรู้ของทั้งมาตรฐาน ศ.1.1 ที่เน้นการสร้างงานศิลปะ และมาตรฐาน ศ.1.2 ที่เน้นการทำความเข้าใจงานศิลปะ เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับการที่แฟนอน์เหมาะกับการสอนนักเรียนช่วงวัยมัธยมศึกษาตอนต้น (อายุ 13 - 15 ปี) ซึ่งเป็นช่วงที่สนใจวัฒนธรรมกระแสนิยมและขาดความมั่นใจในการเรียนรู้ศิลปะ ตัวอย่างตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ผ่านแฟนอน์ เช่น มาตรฐาน ศ.1.1 ตัวชี้วัด ม.2/7 บรรยายวิธีการใช้งานทัศนศิลป์ในการโฆษณาเพื่อโน้มน้าวใจ และนำเสนอตัวอย่างประกอบ โดยครูอาจให้ผู้เรียนออกแบบป้ายประชาสัมพันธ์ศิลปินหรือสื่อที่ชอบ โดยอ้างอิงจากป้ายโฆษณาบิลบอร์ดที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน หรือมาตรฐาน ศ.1.2 ตัวชี้วัด ม.2/1 ระบุและบรรยายเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่สะท้อนถึงงานทัศนศิลป์ในปัจจุบัน โดยให้วิเคราะห์การทุนหรือซีรีส์ที่ชอบว่ามีการสอดแทรก Soft Power อย่างไรบ้าง เป็นต้น

ทั้งนี้ จุดสำคัญ คือ การเลือกสื่อที่เป็นแรงบันดาลใจและโจทย์ของงานแฟนอน์ให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน โดยในบทความนี้ผู้เขียนยกตัวอย่างกิจกรรมที่ใช้เว็บตูน หรือการ์ตูนที่อ่านในรูปแบบออนไลน์เป็นสื่อในการเรียนรู้เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้วัฒนธรรมไทยในการสร้างสื่อสมัยนิยม ดังนี้

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนสามารถอธิบายเปรียบเทียบการออกแบบตัวละครเว็บตูนที่ได้แรงบันดาลใจจากวัฒนธรรมไทยได้
2. ผู้เรียนสามารถออกแบบตัวละครเว็บตูนที่ได้แรงบันดาลใจจากวัฒนธรรมไทยได้
3. ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการนำความรู้ทางศิลปะไปใช้ในการประกอบอาชีพ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนโดยการทำให้ผู้เรียนนำเสนอตัวละครจากเว็บตูนที่ชอบ ก่อนจะสังเกตและเปรียบเทียบการออกแบบตัวละครจากเว็บตูน เรื่อง “วันทองไร้ใจ” และ “ฉันทน์และท่านขุนที่สวยงามที่สุดในสยาม” ซึ่งตัวเอกเป็นคุณในยุคปัจจุบันที่ทะลุมิติไปในยุคอดีต เพื่อวิเคราะห์ตัวอย่างของการออกแบบตัวละครที่ได้รับแรงบันดาลใจจากวัฒนธรรมไทย จากนั้นจึงให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ตัวละครของตนเอง โดยสมมติให้ศิลปินดาราที่ตนเองชื่นชอบทะลุมิติไปอยู่ประเทศไทยในอดีต ซึ่งผู้เรียนจะต้องศึกษาเกี่ยวกับการแต่งกายในยุคสมัยนั้น ควบคู่ไปกับการวาดภาพเพื่อสื่อสารบุคลิกลักษณะของตัวละครให้สอดคล้องกับศิลปินที่เป็นแรงบันดาลใจ ก่อนจะนำมาวิจารณ์ในชั้นเรียน พร้อมเชื่อมโยงให้เห็นว่าความรู้ทางด้านศิลปะและศิลปะไทย สามารถใช้ในการประกอบอาชีพนักเขียนการ์ตูน หรืออาชีพที่เกี่ยวข้อง เช่น นักวาดภาพประกอบ นักออกแบบคาแรคเตอร์ ฯลฯ ได้ จะทำให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของการประยุกต์ใช้ความรู้ด้านศิลปะชัดเจนขึ้น

ภาพที่ 2 ภาพจากเว็บตูนเรื่อง “วันทองไร้ใจ” และ “ฉันนี่แหละท่านขุนที่สวยที่สุดในสยาม

ข้อสังเกตเพิ่มเติมในการประยุกต์ใช้แฟนอน์ตในชั้นเรียนศิลปะ

แม้ว่าการจัดการเรียนรู้ศิลปะโดยใช้แฟนอน์ตเป็นสื่อจะมีศักยภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ได้ดี แต่ผู้สอนควรทำความเข้าใจว่า ผู้เรียนอาจไม่ได้มีความสนใจในแฟนอน์ตหรือเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมแฟนอน์ตทุกคน หรือแม้แต่วัยรุ่นที่เป็นแฟนอน์ตก็อาจมีความสนใจที่แตกต่างกัน (Manifold, M. C., 2009A) การบังคับให้ทุกคนทำผลงานแฟนอน์ตจึงอาจทำให้ผู้เรียนบางกลุ่มไม่พอใจ ผู้สอนจึงควรสังเกตความสนใจของผู้เรียนล่วงหน้า

จากการที่วัฒนธรรมแฟนอน์ตอาจถูกมองในแง่ลบ ผู้เรียนอาจรู้สึกกังวลที่ต้องเปิดเผยความชื่นชอบของตนเอง จึงมีความจำเป็นที่ผู้สอนจะต้องสร้างชั้นเรียนศิลปะให้เป็นพื้นที่ปลอดภัย ที่ผู้เรียนทุกคนสามารถแสดงความชอบของตนออกมาได้โดยไม่ต้องกังวล และตัวผู้สอนเองจำเป็นต้องแสดงท่าทีเชิงบวกต่อความชื่นชอบของผู้เรียนโดยไม่ตัดสินหรือต่อต้านด้วยเช่นกัน (Arunrangsiwed, P., 2018)

ข้อควรระวังที่สำคัญที่สุด คือ การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกฎหมายลิขสิทธิ์ เนื่องจากผลงานแฟนอน์ตเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นโดยอ้างอิงถึงสิ่งที่มีลิขสิทธิ์ เช่น ตัวละคร ภาพการ์ตูน หรือแม้แต่บุคคล โดยเฉพาะศิลปินที่มีต้นสังกัด แต่ในการใช้งานในกรณีที่ไม่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายอาจพิจารณาให้เข้าข่ายการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรม (Fair Use) ซึ่งหมายถึง หลักการที่อนุญาตให้บุคคลอื่นสามารถใช้งานสิ่งที่มีลิขสิทธิ์ได้อย่างจำกัดในบางลักษณะ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์ เนื่องจากไม่กระทบต่อสิทธิตามกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์ และไม่ขัดต่อการหาประโยชน์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ เช่น การใช้ในการศึกษา หรือการใช้โดยไม่แสวงหากำไร (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2557) ผู้สอนจึงควรย้ำกับผู้เรียนเสมอว่า ผลงานแฟนอน์ตที่สร้างขึ้นจะต้องสร้างบนพื้นฐานการให้เกียรติต้นฉบับ มีการอ้างอิงถึงต้นฉบับทุกครั้ง ไม่แอบอ้างว่าเป็นความคิดของตนเอง และห้ามใช้ในการหากำไรโดยเด็ดขาด (Segev, R. & Kroshus, E., 2020)

สรุป

แม้ว่าคุณค่าของแฟนอน์ตในฐานะศิลปะและในฐานะสื่อส่งเสริมการเรียนรู้นั้นจะยังเป็นที่ถกเถียงอยู่ แต่เราไม่อาจปฏิเสธได้ถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมแฟนอน์ตที่มีต่อผู้เรียนวัยรุ่น เช่นนั้นแล้ว การนำแฟนอน์ตซึ่งเป็นงานศิลปะในรูปแบบที่ผู้เรียนคุ้นเคยและให้ความสนใจมาเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายของศิลปะในชีวิตประจำวันมากขึ้น จึงเป็นสิ่งสำคัญที่

ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรทำความรู้จักกับแฟนอาร์ต และพิจารณาแนวทางการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังตัวอย่างกิจกรรมที่ผู้เขียนได้นำเสนอ เพื่อให้การเรียนรู้ศิลปะมีความสร้างสรรค์ น่าสนใจ เหมาะกับวัยรุ่นยุคใหม่ นอกจากนี้ยังสามารถนำมาใช้ในการสร้างสื่อการเรียนรู้ ตลอดจนแนวทางการบูรณาการกิจกรรมร่วมกับกลุ่มสาระอื่น ๆ เช่น การสร้างสรรค์แฟนอาร์ตที่เป็นงานศิลปะร่วมกับแฟนฟิคชันที่เป็นงานเขียน จุดสำคัญคือ การ “เปิดโอกาส” ให้ผู้เรียนได้แสดงความชอบของตนผ่านผลงานศิลปะ ได้เลือกโจทย์หรือสิ่งที่ใช้ในการอ้างอิงได้เอง โดยไม่ด่วนตัดสินว่าเหมาะสมหรือไม่ และการให้ความสนใจกับสิ่งที่ผู้เรียนชอบเพื่อหาวิธีนำสิ่งนั้นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนศิลปะ เช่นนั้นแล้ว ห้องเรียนศิลปะจะดูเป็นพื้นที่ที่ทันสมัย และเป็นมิตรกับผู้เรียนวัยรุ่นยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2557). คู่มือการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรม. กรุงเทพมหานคร: กรมทรัพย์สินทางปัญญา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551: กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กฤตยา ธนทยาธนา. (2561). รูปแบบการสื่อสารในพื้นที่สาธารณะ สื่อสังคมออนไลน์ ของงานเขียน แฟน ฟิคชันวาย ศิลปินเกาหลีในสังคมไทย. ใน วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. (2567). แฟนโปรเจกต์: การสื่อสารของแฟนคลับ รักแค่ไหน? รักอย่างไร? จึงเหมาะสม. เรียกใช้เมื่อ 1 พฤศจิกายน 2567 จาก <https://www.thaimediafund.or.th/article-12092024/>
- คชาภรณ์ วงษ์วรรณรัตน์. (2562). วัฒนธรรมแฟน สู่การเป็นผู้ผลิตแฟนอาร์ต กรณีศึกษา แฟนคลับวง วินเนอร์ และวงไอคอน. ใน สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต ภาควิชามานุษยวิทยา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ. (2565). มานุษยวิทยากับวัฒนธรรมแฟนคลับ Anthropology, Fandom and Fan Culture. เรียกใช้เมื่อ 5 ตุลาคม 2567 จาก <https://www.sac.or.th/portal/th/article/detail/370>
- ศิริณา วอนแก่น้อย. (2565). แฟนศึกษาสู่พฤติกรรมสารสนเทศของแฟน. วารสารห้องสมุด, 66(1), 37-51.
- Arunrangsiwed, P. (2018). Fan Activities as a Tools to Improve Learning Motivation. In Doctoral Dissertation in Communication. Bangkok University.
- Chen, J. S. (2007). A study of fan culture: Adolescent experiences with animé/manga doujinshi and cosplay in Taiwan. Visual Arts Research, 33(1),14-24.
- Davis, J. (1997). Drawing's Demise: U-Shape Development in Graphic Symbolization. Studies in Art Education, 38(3), 132-157.
- Eshima, M. (2004). Fan art is real art: Changing people's minds about the importance of fan art. Retrieved October 20, 2024, from <https://thefalcon.seapacmedia.com/12896/featured-stories/fan-art-is-real-art/>
- Freedman, K. et al. (2013). Visual Culture Learning Communities: How and What Students Come to Know Informal Art Groups. Studies in Art Education, 54(2), 103-115.
- Harris, C. & Alexander, A. (1998). Theorizing Fandom: Fans, Subculture and Identity. Cresskill, New Jersey: Hampton Press.

- Ishibashi, K. & Okada, T. (2004). How Copying Artwork Affects Students' Artistic Creativity. Retrieved November 2, 2024, from <https://escholarship.org/uc/item/8bq69315>
- Jenkins, H. (2013). Textual poachers: Television fans & participatory culture. New York: Routledge.
- Lowenfeld, V. & Brittain, L. W. (1964). Creative and Mental Growth. New York: Macmillan.
- Manifold, M. C. (2009A). Fanart as Craft and the Creation of Culture. *International Journal of Education through Art*, 5(1), 7-21.
- _____. (2009B). What Art Educators Can Learn from the Fan-based Artmaking of Adolescents and Young Adults. *Studies in Art Education*, 50(3), 257-271.
- McCormick, A. (2015). How Important Is Originality in the Art Room? Retrieved October 20, 2024, from <https://theartofeducation.edu/2015/09/how-important-is-originality-in-the-art-room/>
- _____. (2016). Can You Learn to Love Fan Art? Retrieved October 25, 2024, from <https://theartofeducation.edu/podcasts/can-learn-love-fan-art-ep-033/>
- Merriam-Webster. (2024). Fanart Definition & Meaning. Retrieved October 25, 2024, from <https://www.merriam-webster.com/dictionary/fanart>
- Mirzoeff, N. (2009). *An Introduction to Visual Culture*. London: Routledge.
- Price, L. & Robinson, L. (2016). Being in a knowledge space: Information Behavior of cult media fan communities. *Journal of Information Science*, 43(5), 649-664.
- Samuelsson, S. W. (2023). Fan Art and Creative Community: The Meaning of Art in Online Fandom. In Bachelor Thesis in Art History. Upsala University.
- Segev, R. & Kroshus, E. (2020). Fan Art: Appropriation or Appreciation? Retrieved October 20, 2024, from <https://segevllp.com/fan-art-appropriation-or-appreciation/>
- Seymour, J. (2018). Homage, Collaboration, or Intervention: How framing fanart affects its Interpretation. *Participations Journal of Audience & Reception Studies*, 15(2), 98-114.
- Stuhr, P. L. (2003). A Tale of Why Social and Cultural Content is Often Excluded from Art Education - and Why It Should Not Be. *Studies in Art Education*, 44(4), 301-314.
- Trafi-Prats, L. (2021). Thinking Affective Pedagogies at the Intersection of Popular Media, Digital Technology and Gurokawaii. *Studies in Art Education*, 62(3), 209-211.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรดโปร จำกัด*

FACTORS AFFECTING THE DECISION TO USE THE SERVICE FOR PRODUCING MACHINED PARTS OF WINTRADE PRO COMPANY LIMITED

สัมพันธ์ จันทรหอม*, วัชร ย์สุนเทศ

Sumpun Junhom*, Watchara Yeessontes

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Master of Business Administration Program, Kasem Bundit University, Bangkok, Thailand

Corresponding author E-mail: sumpun2022@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด การตัดสินใจใช้บริการโรงกลึง เปรียบเทียบการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโรงกลึง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงกลึงของ บริษัท วินเทรดโปร จำกัด เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ใช้บริการโรงกลึงของ บริษัท วินเทรดโปร จำกัด จำนวน 400 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการทดสอบสมมติฐาน ผลการวิจัย พบว่า ข้อมูลพื้นฐาน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 31 - 40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 20,001 - 30,000 บาท ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด กระบวนการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ข้อมูลส่วนบุคคล ด้านอายุ ด้านระดับการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรดโปร จำกัด ที่แตกต่างกัน ส่วนเพศที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจในการใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรดโปร จำกัด ที่ไม่แตกต่างกัน ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านบุคคล และด้านกระบวนการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรดโปร จำกัด ส่วนด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านลักษณะทางกายภาพ ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรดโปร จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด, การตัดสินใจใช้บริการโรงกลึง, บริษัท วินเทรดโปร จำกัด

Abstract

This research article aims to Study marketing mix factors Deciding to use a lathe service Compare the decision in selecting lathe services. Classified according to personal information and marketing mix factors affecting the decision to use the lathe services of Wintrade Pro Co., Ltd. is a quantitative research. Sample groups include: 400 users of the lathe shop of Wintrade Pro Co., Ltd. The research instrument was a questionnaire. Data was collected using a questionnaire. Statistics

* Received January 8, 2025; Revised February 22, 2025; Accepted February 25, 2025

used in research and data analysis include statistics, percentages, averages. Average and hypothesis testing. The research results found that the basic data Most are male, aged 31 - 40 years, bachelor's degree level. Occupation: Private company employee Average monthly income from 20,001 - 30,000 baht Marketing mix factors are at the most important level. The decision process for using lathe production services was at the level of highest agreement. Personal information: age, education level, occupation. Average monthly income different It has different effects on the decision to use the turning work production services of Wintrade Pro Company Limited. different gender parts It has no different effect on the decision to use the turning work production services of Wintrade Pro Company Limited. Marketing mix factors Product side, price side, distribution channel side, people side, and process side. Influences the decision to use the lathe production services of Win Tradepro Co., Ltd. Marketing promotion section and physical characteristics There is no influence on the decision to use the turning work production services of Wintrade Pro Co., Ltd. with statistical significance at the 0.05 level.

Keywords: Marketing Mix Factors, Decision to Use Lathe Services, Wintrade Pro Co., Ltd.

บทนำ

อุตสาหกรรมเครื่องจักรกลและรวมถึงอุตสาหกรรมต้นน้ำอย่างอุตสาหกรรมประกอบกิจการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์โลหะหรือโรงกลึง เป็นอุตสาหกรรมประกอบกิจการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์โลหะมีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการผลิตอื่น ๆ เนื่องจากเป็นพื้นฐานของการผลิตชิ้นส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญในกระบวนการการผลิตของอุตสาหกรรมอื่น ๆ (สถาบันยานยนต์ กระทรวงอุตสาหกรรม, 2559) อุตสาหกรรมประกอบกิจการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์โลหะหรือโรงกลึงมีแนวโน้มล้มเลิกกิจการอย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้ประกอบการคงสถานะเปิดกิจการลดลงจากปี พ.ศ. 2557 มีจำนวนโรงงาน 3,691 ราย เป็นจำนวน 3,564 ราย ในปี 2558 ส่งผลให้มีการจ้างงานลดลงจากปี 2557 เพราะมีการแข่งขันสูงขึ้นและอุตสาหกรรมประกอบกิจการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์โลหะมีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการผลิตอื่น ๆ เนื่องจากเป็นพื้นฐานของการผลิตชิ้นส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญในกระบวนการการผลิตของอุตสาหกรรมอื่น ๆ (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2559)

ธุรกิจโรงกลึงเป็นอุตสาหกรรมที่มีการแปรรูปโลหะให้เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปในรูปแบบต่าง ๆ สามารถนำมาเป็นส่วนประกอบได้หลากหลายอุตสาหกรรม ธุรกิจโรงกลึงถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินกิจการเกือบทุกอุตสาหกรรม จึงจัดว่าเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมต้นน้ำที่สนับสนุนอุตสาหกรรมการผลิตต่าง ๆ เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมขึ้นรูปโลหะ อุตสาหกรรมหล่อโลหะ อุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนทางกลและทางไฟฟ้ารวมถึงภาคเกษตรกรรม เป็นต้น อุตสาหกรรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์โลหะหรือโรงกลึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อความต้องการของลูกค้าปัจจุบันและสามารถปรับตัวให้ทันต่อสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันได้ (กรม โรงงานอุตสาหกรรม, 2559)

อุตสาหกรรมประกอบกิจการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์โลหะหรือโรงกลึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อความต้องการของลูกค้าปัจจุบัน การวิจัยนี้ได้นำปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและทฤษฎีการตัดสินใจมาใช้ในการวิจัยซึ่งปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดจะเป็นเครื่องมือหรือปัจจัยสินค้าทางการตลาดที่มีส่วนในการช่วยสร้างสมดุลของระบบการตลาดธุรกิจในการที่จะตอบสนองความต้องการและใช้กระตุ้นลูกค้าหรือกลุ่มเป้าหมายให้เกิดความต้องการสินค้า ผลิตภัณฑ์และบริการต่าง ๆ (จิตพิสุทธ์ หงษ์ขจร, 2560) ส่วนการตัดสินใจจะนำมาใช้ในการเลือกและเปรียบเทียบสิ่งที่ต้องการจากทางเลือกมากมายโดยการนำมาพิจารณาด้วยเหตุผลเพื่อให้ได้สิ่งที่จะทำให้

ให้บรรลุวัตถุประสงค์ (กฤษฎี ชนะชัย, 2561) ซึ่งขั้นตอนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคจะสัมพันธ์กับความรู้สึกนึกคิดและการแสดงออกของผู้บริโภคจะแตกต่างกันตามประสบการณ์ ทักษะคิดและการรับรู้ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออย่างมาก (วรวิมล ราชาสกุล, 2565)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจทำการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจโรงกลึงได้รู้ความต้องการของตลาดธุรกิจโรงกลึง จนทำให้เกิดความสามารถทางการแข่งขัน พร้อมทั้งปรับตัวให้ทันต่อสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบันได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการใช้บริการโรงกลึง บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด
2. เพื่อศึกษาการตัดสินใจใช้บริการโรงกลึง บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด
3. เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการโรงกลึง บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล
4. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงกลึง บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

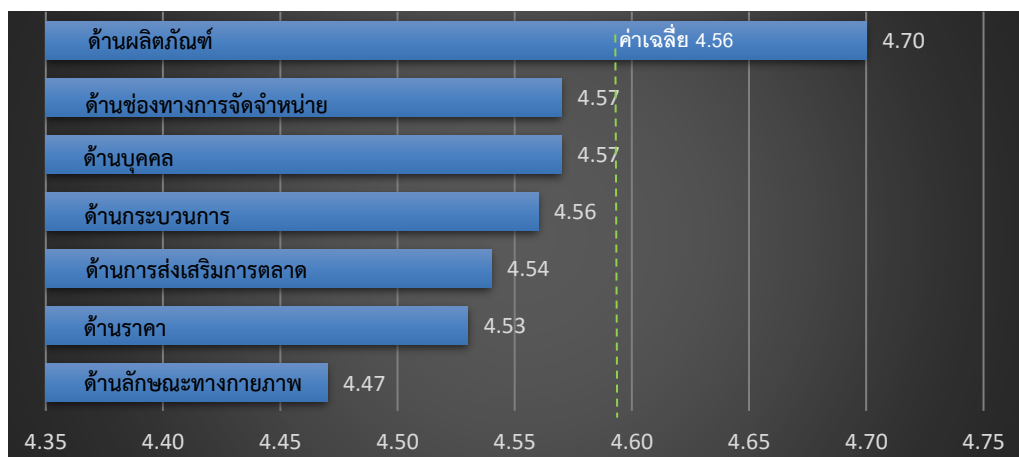
1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)
2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด จำนวน 400 ราย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งตำรา เอกสารและผลการศึกษาวิจัยอื่น ๆ

ที่เกี่ยวข้องและข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามและรับกลับคืนมาตรวจสอบความเรียบร้อย เพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ครบถ้วนและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ทำการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยหาอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) โปรแกรม Microsoft Excel ซึ่งเป็นโปรแกรมสำเร็จรูป สร้างแผนภูมิวงกลม (Pie Chart) และแผนภูมิแท่ง (Bar Chart) พร้อมคำอธิบายผลและนำผลที่ได้จากแผนภูมิมานำเสนอเพื่อวิเคราะห์ตามลักษณะของตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่ออธิบายข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามและตัวแปรต่าง ๆ และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมุติฐาน สถิติที่ใช้ คือ t-test การวิเคราะห์แบบ ANOVA ใช้ F-test (One-way ANOVA) และ Multiple Regression Analysis

ผลการวิจัย

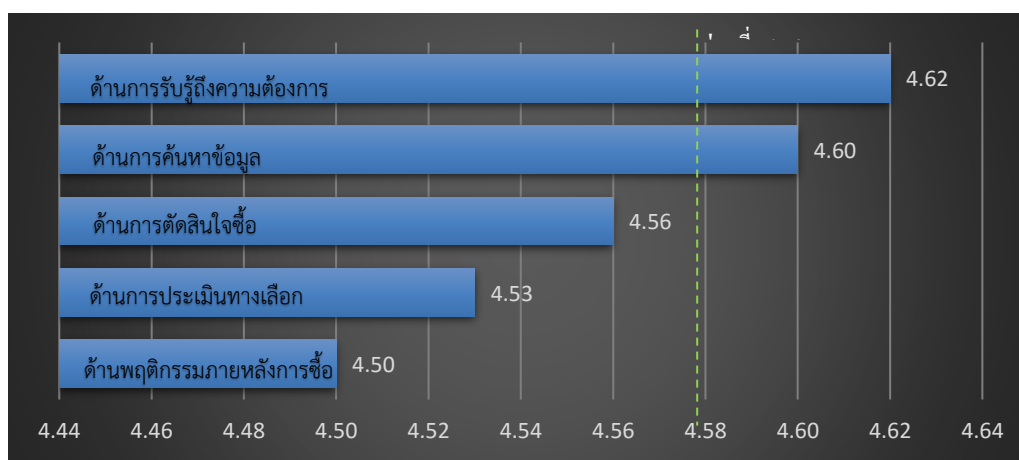
ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด แสดงได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงภาพรวมปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึง

จากแผนภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ภาพรวมปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) และเมื่อพิจารณาถึงระดับความสำคัญ อยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด 6 รายการ ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.70$) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X} = 4.57$) ด้านบุคคล ($\bar{X} = 4.57$) ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.56$) ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 4.54$) ด้านด้านราคา ($\bar{X} = 4.53$) และอยู่ในระดับความสำคัญมาก 1 รายการ คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.47$) ตามลำดับ

การตัดสินใจใช้บริการโรงกลึง บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด แสดงได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงภาพรวมการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึง

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ภาพรวม การตัดสินใจ โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) และเมื่อพิจารณาถึงระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด 4 รายการ ประกอบด้วย ด้านการรับรู้ถึงความต้องการ ($\bar{X} = 4.62$) ด้านการค้นหาข้อมูล ($\bar{X} = 4.60$) ด้านการตัดสินใจซื้อ ($\bar{X} = 4.56$) ด้านการประเมินทางเลือก ($\bar{X} = 4.53$) และอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก 1 รายการ คือ ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ ($\bar{X} = 4.50$) ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ปรากฏผล ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.1 บุคคลที่มีเพศแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของบริษัท วินเทรด์โปร จำกัด ที่แตกต่างกัน

H_0 : เพศแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของบริษัท วินเทรด์โปร จำกัด ที่ไม่แตกต่างกัน

H_1 : เพศแตกต่างกันมีการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของบริษัท วินเทรด์โปร จำกัด ที่แตกต่างกัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ที่ใช้การทดสอบด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way ANOVA) ทดสอบสมมติฐานใช้ความเชื่อมั่น 95% โดยทดสอบความแปรปรวนของแต่ละกลุ่ม ถ้าความแปรปรวนแต่ละกลุ่มเท่ากัน จะทดสอบสมมติฐานจากตาราง Brown-Forsythe ซึ่งจะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อ Sig มีค่าน้อยกว่า .05 และถ้าสมมติฐานข้อใดปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) ที่มีค่าเฉลี่ยอย่างน้อยหนึ่งคู่ที่แตกต่างกันจะนำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีทดสอบ Fisher's Least Significant Difference (LSD) หรือ Dennett's T3 เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของบริษัท วินเทรด์โปร จำกัด ที่แตกต่างกัน จำแนกตามเพศ

เพศ	Mean	Std. Deviation	T	df	Sig.	ผลการทดสอบ
ชาย	4.5709	.15702	1.681	398	.094	ไม่แตกต่าง
หญิง	4.5429	.14035	1.759		.080	

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของบริษัท วินเทรด์โปร จำกัด มีค่า Sig. เท่ากับ 0.094 และ 0.080 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0

สมมติฐานที่ 1.2 บุคคลที่มีอายุแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของบริษัท วินเทรด์โปร จำกัด ที่แตกต่างกัน

H_0 : อายุแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของบริษัท วินเทรด์โปร จำกัด ไม่แตกต่างกัน

H_1 : อายุแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของบริษัท วินเทรด์โปร จำกัด แตกต่างกัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ที่ใช้การทดสอบด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way ANOVA) ทดสอบสมมติฐานใช้ความเชื่อมั่น 95% โดยทดสอบความแปรปรวนของแต่ละกลุ่ม ถ้าความแปรปรวนแต่ละกลุ่มเท่ากัน ให้ทดสอบสมมติฐานจากตาราง Brown-Forsythe ซึ่งจะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อ Sig มีค่าน้อยกว่า .05 และถ้าสมมติฐานข้อใดปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) ที่มีค่าเฉลี่ยอย่างน้อยหนึ่งคู่ที่แตกต่างกันจะนำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีทดสอบ Fisher's Least Significant Difference (LSD) หรือ Dennett's T3 เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 2 และ ตารางที่ 3

ตารางที่ 2 แสดงผลเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด จำแนกตามอายุ

การตัดสินใจใช้บริการ	Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	1.954	4	.489	26.298	.001*	แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	7.339	395	.019			
รวม	9.239	399				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า การตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโด โปร จำกัด จำแนกตามอายุ มีค่า Sig เท่ากับ .001 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ยอมรับสมมติฐาน รอง H_1

ตารางที่ 3 วิเคราะห์รายคู่แสดงผลเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด จำแนกตามอายุ

อายุ	น้อยกว่า 20 ปี	21 - 30 ปี	31 - 40 ปี	41 - 50 ปี	51 ปีขึ้นไป
น้อยกว่า 20 ปี		.003*	.001*	.001*	.164
21 - 30 ปี			.001*	.001*	.691
31 - 40 ปี				.219	.003*
41 - 50 ปี					.001*
51 ปีขึ้นไป					

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า บุคคลที่อายุน้อยกว่า 20 ปี กับ อายุ 21 - 30 ปี กับ อายุ 31 - 40 ปี กับ อายุ 41 - 50 ปี และอายุ 21 - 30 ปี กับอายุ 31 - 40 ปี กับ อายุ 41 - 50 ปี และอายุ 31 - 40 ปี กับ อายุ 51 ปีขึ้นไป และอายุ 41 - 50 ปี กับ อายุ 51 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.3 บุคคลที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด ที่แตกต่างกัน

H_0 : ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด ไม่แตกต่างกัน

H_1 : ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด แตกต่างกัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ใช้การทดสอบด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way ANOVA) การทดสอบสมมติฐานใช้ความเชื่อมั่น 95% โดยทดสอบความแปรปรวนของแต่ละกลุ่ม ถ้าความแปรปรวนแต่ละกลุ่มเท่ากัน ให้ทดสอบสมมติฐานจากตาราง Brown-Forsythe ซึ่งจะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อ Sig มีค่าน้อยกว่า .05 และถ้าสมมติฐานข้อใดปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) ที่มีค่าเฉลี่ยอย่างน้อยหนึ่งคู่ที่แตกต่างกันจะนำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีทดสอบ Fisher's Least Significant Difference (LSD) หรือ Dennett's T3 เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้าง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4 และตารางที่ 5

ตารางที่ 4 แสดงผลเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด จำแนกตามระดับการศึกษา

การตัดสินใจใช้บริการ	Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	.199	2	.100	4.350	.014*	แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	9.094	397	.023			
รวม	9.293	399				

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า การตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด จำแนกตามระดับการศึกษา มีค่า Sig เท่ากับ .014 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานรอง H_1

ตารางที่ 5 วิเคราะห์รายคู่แสดงผลเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
ต่ำกว่าปริญญาตรี		.034*	.020
ปริญญาตรี			.076
สูงกว่าปริญญาตรี			

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี กับ ปริญญาตรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.4 บุคคลที่มีอาชีพแตกต่างกันมีการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด แตกต่างกัน

H_0 : อาชีพแตกต่างกันมีการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด ไม่แตกต่างกัน

H_1 : อาชีพแตกต่างกันมีการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด แตกต่างกัน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือการทดสอบด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way ANOVA) การทดสอบสมมติฐานใช้ความเชื่อมั่น 95% โดยทดสอบความแปรปรวนของแต่ละกลุ่ม ถ้าความแปรปรวนแต่ละกลุ่มเท่ากัน ให้ทดสอบสมมติฐานจากตาราง Brown-Forsythe ซึ่งจะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อ Sig มีค่าน้อยกว่า .05 และถ้าสมมติฐานข้อใดปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) ที่มีค่าเฉลี่ยอย่างน้อยหนึ่งคู่ที่แตกต่างจะนำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีทดสอบ Fisher's Least Significant Difference (LSD) หรือ Dennett's T3 เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 6 และตารางที่ 7

ตารางที่ 6 แสดงผลเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด จำแนกอาชีพ

การตัดสินใจใช้บริการ	Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	.403	5	.081	3.573	.004*	แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	8.890	394	.023			
รวม	9.293	399				

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า บุคคลที่มีอาชีพที่ต่างกันมีการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรตโปร จำกัด มีค่า Sig เท่ากับ .004 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานหลัก H_1

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบความแตกต่างรายการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรตโปร จำกัด จำแนกตามอาชีพ

ระดับอาชีพ	นักเรียน/นักศึกษา	รับจ้าง	พนักงานบริษัทเอกชน	รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ	อื่น ๆ
นักเรียน/นักศึกษา		.647	.030*	.004*	.040*	.311
รับจ้าง			.043*	.036*	.088	.273
พนักงานบริษัทเอกชน				.207	.308	.024*
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ					.765	.071
ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ						.066
อื่น ๆ						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า บุคคลที่เป็นนักเรียน/นักศึกษา กับ อาชีพพนักงานเอกชน กับอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับอาชีพธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ และชีพรับจ้าง กับอาชีพพนักงานเอกชน กับอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และอาชีพพนักงานเอกชน กับอาชีพอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.5 บุคคลที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัทวินเทรตโปร จำกัด ที่แตกต่างกัน

H_0 : รายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรตโปร จำกัด ไม่แตกต่างกัน

H_1 : รายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรตโปร จำกัด แตกต่างกัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ใช้การทดสอบด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way ANOVA) ทดสอบสมมติฐานใช้ความเชื่อมั่น 95% โดยทดสอบความแปรปรวนของแต่ละกลุ่ม ถ้าความแปรปรวนแต่ละกลุ่มเท่ากัน ให้ทดสอบสมมติฐานจากตาราง Brown-Forsythe ซึ่งจะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อ Sig มีค่าน้อยกว่า .05 และถ้าสมมติฐานข้อใดปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) ที่มีค่าเฉลี่ยอย่างน้อยหนึ่งคู่ที่ต่างกันจะนำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีทดสอบ Fisher's Least Significant Difference (LSD) หรือ Dennett's T3 เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 8 และตารางที่ 9

ตารางที่ 8 แสดงผลเปรียบเทียบการตัดสินใจตัดสินใจในการใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรตโปร จำกัด จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

การตัดสินใจใช้บริการ	Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig	ผลการทดสอบ
ระหว่างกลุ่ม	1.878	4	.470	25.009	.001*	แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	7.415	395	.019			
รวม	9.239	399				

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า การตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด มีค่า Sig เท่ากับ .001 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานรอง H₁

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่การตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	=<20,000 บาท	20,001-30,000 บาท	30,001-40,000 บาท	40,001-50,000 บาท	>50,001 บาท
<=20,000 บาท		.272	.291	.001*	.001*
20,001-30,000 บาท			.670	.001*	.001*
30,001-40,000 บาท				.001*	.001*
40,001-50,000 บาท					.056
>50,001 บาท					

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า บุคคลมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท กับ รายได้เฉลี่ย 40,001 - 50,000 บาท กับ รายได้เฉลี่ย มากกว่า 50,001 บาทขึ้นไป และ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท กับ รายได้เฉลี่ย 40,001 - 50,000 บาท กับ รายได้เฉลี่ยมากกว่า 50,001 บาทขึ้นไป และ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 - 40,000 บาท กับ รายได้เฉลี่ย 40,001 - 50,000 บาท กับ รายได้เฉลี่ยมากกว่า 50,001 บาทขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด

H₀: ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด

H₁: ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบด้วยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณเป็นขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) โดยพิจารณาจากค่าความคงทนของการยอมรับ (Tolerance) มีค่าไม่น้อยกว่า 10 ค่าปัจจัยการขยายตัวของความแปรปรวน (VIF) มีค่าที่น้อยกว่า 10 สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึง ของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด

ส่วนประสมทางการตลาด	B	Std. Error	Std. Error	t	Sig.	ผลการทดสอบ
(Constant)	1.525	.209		7.311	.001	
ด้านผลิตภัณฑ์	.037	.015	.100	2.424	.016*	มี
ด้านราคา	.143	.027	.225	5.209	.001*	มี
ด้านช่องทางการจัด	.121	.027	.199	4.473	.001*	มี
ด้านการส่งเสริมการตลาด	.016	.025	.027	.651	.516	ไม่มี
ด้านบุคคล	.156	.028	.236	5.493	.001*	มี
ด้านกระบวนการ	.138	.026	.218	5.217	.001*	มี
ด้านลักษณะทางกายภาพ	.035	.025	.060	1.416	.158	ไม่มี

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2-tailed)

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านบุคคล และด้านกระบวนการ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด ส่วนด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านลักษณะทางกายภาพ ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านลักษณะทางกายภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทิมา เข้มสุข ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านคอมพิวเตอร์ของประชากรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ที่พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ด้านลักษณะทางกายภาพอยู่ในระดับความสำคัญมาก (จันทิมา เข้มสุข, 2560) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา ได้ให้ความสำคัญกับราคางานกลึงเหมาะสมกับคุณภาพการผลิตเป็นอันดับแรก สอดคล้องกับงาน วิจัยของ อิศเรศ แสงนนท์ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องมือตัดของโรงงานอุตสาหกรรมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในนิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออกของประเทศไทย ที่พบว่า ด้านราคาผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ราคาสินค้ามีความเหมาะสมกับคุณภาพ (อิสเรศ แสงนนท์, 2556)

การตัดสินใจใช้บริการโรงกลึง บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด และเมื่อพิจารณาถึงระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด 4 รายการ ประกอบด้วย ด้านการรับรู้ถึงความต้องการ ด้านการค้นหาข้อมูล ด้านการตัดสินใจซื้อ ด้านการประเมินทางเลือก และอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก 1 รายการ คือ ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ ตามลำดับ ตามลำดับ (สมควรเพิ่มผลการวิจัย และงานวิจัยที่สอดคล้อง ได้ปรับแก้ไขตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำแล้วค่ะ..ตัวอักษรสีเขียวค่ะ) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ สุนทรวาณิชยกิจ ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องจักรกลมือสองของกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมในประเทศไทย กรณีศึกษาบริษัท ABC จำกัด พบว่า การตัดสินใจซื้อส่วนใหญ่จะตัดสินใจซื้อด้วยตนเองตามความสะดวกและราคาถูก (ประสิทธิ์ สุนทรวาณิชยกิจ, 2562) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทิมา เข้มสุข ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านคอมพิวเตอร์ของประชากร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า เปรียบเทียบราคากับร้านอื่นจะมีราคาที่ถูกลงกว่า และมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ (จันทิมา เข้มสุข, 2560) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศเรศ แสงนนท์ ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องมือตัดของโรงงานอุตสาหกรรมผู้ผลิต ชิ้นส่วนยานยนต์ในนิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออกของประเทศไทย พบว่า ให้ความสำคัญกับการส่งมอบที่ตรงเวลา (อิสเรศ แสงนนท์, 2556)

ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ปรากฏผลดังนี้ ด้านเพศ การตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด มีค่า Sig. เท่ากับ 0.094 และ 0.080 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านอายุ การตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด จำแนกตามอายุ มีค่า Sig. เท่ากับ .001 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี กับ ปริญญาตรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศเรศ แสงนนท์ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องมือตัดของโรงงานอุตสาหกรรมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในนิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออกของประเทศไทยที่พบว่าพนักงานของโรงงานผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ที่มี อายุและ ระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีการตัดสินใจซื้อเครื่องมือตัดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (อิสเรศ แสงนนท์, 2556) ด้านอาชีพ บุคคลที่เป็นนักเรียน/นักศึกษา กับ อาชีพพนักงานเอกชน

กับ อาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับ อาชีพธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ และชีพรับจ้าง กับอาชีพพนักงานเอกชน กับอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และอาชีพพนักงานเอกชน กับอาชีพอื่น ๆ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท กับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 40,001 - 50,000 บาท กับรายได้เฉลี่ย มากกว่า 50,001 บาทขึ้นไป และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท กับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 40,001 - 50,000 บาท กับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 50,001 บาทขึ้นไป และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 - 40,000 บาท กับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 40,001 - 50,000 บาท กับรายได้เฉลี่ย มากกว่า 50,001 บาทขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านบุคคล และด้านกระบวนการ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด ส่วนด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านลักษณะทางกายภาพ ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรพจน์ ทรัพย์สงวนบุญ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ่อมบำรุงเครื่องจักรแปรรูปโลหะของผู้ประกอบการในประเทศไทย ที่พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์และด้านราคาส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการซ่อมบำรุงเครื่องจักรแปรรูปโลหะ (วัชรพจน์ ทรัพย์สงวนบุญ, 2565) ด้านบุคคล มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ สุนทรวานิชย์กิจ ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องจักรกลมือสองของกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมในประเทศไทย กรณีศึกษาบริษัท ABC จำกัด ที่พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการด้านบุคลากรส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องจักรกลมือสองของกลุ่มลูกค้าโรงงานอุตสาหกรรม ในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ประสิทธิ์ สุนทรวานิชย์กิจ, 2562) ด้านการส่งเสริมการตลาดและด้านลักษณะทางกายภาพไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของ บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ สุนทรวานิชย์กิจ ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องจักรกลมือสองของกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมในประเทศไทย กรณีศึกษาบริษัท ABC จำกัด ที่พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ด้านส่งเสริมการตลาดและด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องจักรกลมือสองของกลุ่มลูกค้าโรงงานอุตสาหกรรมในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ประสิทธิ์ สุนทรวานิชย์กิจ, 2562)

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยเรื่องนี้ พบองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎี 7P (Marketing Mix) เป็นกรอบในการวิเคราะห์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงกลึง แบ่งออกเป็น 7 ด้านสำคัญที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจของลูกค้า ดังนี้

ภาพที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงกลึง 7 ด้าน

Product: คุณภาพของบริการ เช่น ความแม่นยำในการกลึงและการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย) เป็นปัจจัยหลักที่ลูกค้าพิจารณาก่อนการตัดสินใจใช้บริการ

Price: ราคาที่เหมาะสมและแข่งขันได้ในตลาดเป็นตัวแปรสำคัญในการดึงดูดลูกค้าโดยลูกค้า จะคำนึงถึงความคุ้มค่าระหว่างราคาและคุณภาพที่ได้รับ

Place: ความสะดวกในการเข้าถึงบริการ เช่น การเลือกโรงกลึงที่มีทำเลที่ตั้งสะดวก/มีช่องทางการติดต่อที่หลากหลาย

Promotion: โปรโมชั่นหรือข้อเสนอพิเศษช่วยเพิ่มแรงจูงใจให้ลูกค้าใช้บริการ เช่น การให้ส่วนลดกรณีสั่งซื้อจำนวนมาก

People: บุคลากรมีทักษะและประสบการณ์ รวมถึงการให้บริการที่ดี เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของลูกค้า

Process: กระบวนการการให้บริการที่มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว ช่วยสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า

Physical Evidence: หลักฐานทางกายภาพมีความชัดเจน เช่น เครื่องมือทันสมัยหรือสถานที่สะอาดและเป็นระเบียบ ช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับลูกค้า

การบูรณาการแนวคิด การใช้ทฤษฎี 7P ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงกลึงทำให้สามารถสังเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วนและรอบด้าน ทั้งในด้านคุณภาพ บริการ ราคาและการให้บริการที่ดีแก่ลูกค้า ซึ่งส่งผลต่อการเลือกใช้บริการในระยะยาว โดยคำนึงถึงทั้งความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้าเป็นหลัก

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านลักษณะทางกายภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก การตัดสินใจใช้บริการโรงกลึง บริษัท วินเทรโดโปร จำกัด มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด และเมื่อพิจารณาถึงระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด 4 รายการ ประกอบด้วย ด้านการรับรู้ถึงความต้องการ ด้านการค้นหาข้อมูล ด้านการตัดสินใจซื้อ ด้านการประเมินทางเลือก และอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก 1 รายการ คือ ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของบริษัท วินเทรโดโปร จำกัด จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ด้านเพศ มีการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของบริษัท วินเทรโดโปร จำกัด มีค่า Sig. เท่ากับ 0.094 และ 0.080 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านอายุ การตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของบริษัท วินเทรโด โปร จำกัด จำแนกตามอายุ มีค่า Sig เท่ากับ .001 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี กับ ปริญญาตรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของบริษัท วินเทรโดโปร จำกัด ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านบุคคล และด้านกระบวนการ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของบริษัท วินเทรโดโปร จำกัด ส่วนด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านลักษณะทางกายภาพ ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการผลิตชิ้นงานกลึงของบริษัท วินเทรโดโปร จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการตัดสินใจใช้บริการโรงกลึง ได้แก่ ความเชื่อมั่นในคุณภาพของงานกลึง (Product) และความสามารถในการให้บริการที่ตรงตามความต้องการของลูกค้า (People, Process) ซึ่งมักจะเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงที่สุดในการเลือกใช้บริการ จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ด้านผลิตภัณฑ์: เลือกใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพสำหรับใช้ในการผลิตชิ้นงานที่มีความหลากหลาย จัดทำรูปลักษณะชิ้นงานกลึงตามแบบที่ลูกค้าต้องการ เก็บรายละเอียดให้เรียบร้อยก่อนส่งมอบ 2) ด้านราคา: กำหนดราคางานกลึงให้เหมาะสมกับคุณภาพและแบบงานที่ลูกค้าสั่งผลิต มีการเสนอราคางานให้ลูกค้ารับทราบก่อนการผลิต 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย: เลือกทำเลที่ตั้งสะดวกต่อการคมนาคม มีช่องทางการติดต่อสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่จอดรถ ห้องรับรองเพียงพอและเหมาะสม 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด: จัดกิจกรรมส่งเสริมการขายเพื่อสร้างแรงจูงใจในการตัดสินใจใช้บริการโดยเฉพาะลูกค้ารายใหม่ รวมทั้งเสนอส่วนลดพิเศษสำหรับลูกค้าประจำ บริการจัดส่งสินค้าโดยไม่คิดมูลค่า 5) ด้านบุคคล: จัดพนักงานให้เหมาะสมต่อการให้บริการที่รวดเร็ว เป็นมิตรและสร้างความประทับใจ 6) ด้านกระบวนการ: จัดระบบการให้บริการที่มีความรวดเร็ว ถูกต้องตามมาตรฐาน 7) ด้านลักษณะทางกายภาพ: จัดสถานที่ให้บริการให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสมและเพียงพอต่อผู้ใช้บริการ 8) ข้อเสนอแนะสำหรับครั้งต่อไป ควรศึกษาคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการโรงกลึงเพื่อจะได้ทราบข้อมูลของลูกค้าสำหรับนำไปปรับปรุงพัฒนาธุรกิจโรงกลึงให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรม โรงงานอุตสาหกรรม. (2559). รายงานประจำปี 2559. ศูนย์ข้อมูลข่าวสารกรมโรงงานอุตสาหกรรม. เรียกใช้เมื่อ 19 ธันวาคม 2566 จาก http://reg3.diw.go.th/diw_info/
- กฤษฎี ขนะชัย. (2561). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางสกัดจากใบบัวบก ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. เรียกใช้เมื่อ 19 มกราคม 2566 จาก <http://dspace.bu.ac.th/handle/123456789/3773>

- จันทิมา เข้มสุข. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านคอมพิวเตอร์ของประชากร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- จิตพิสุทธ์ หงษ์ขจร. (2560). ส่วนประสมทางการตลาด 7Ps ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน จังหวัดระนอง. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสิทธิ์ สุนทรวาณิชย์กิจ. (2562). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องจักรกลมือสองของกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมในประเทศไทย กรณีศึกษา บริษัท ABC จำกัด. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.
- วรวิมล รยาสกุล. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อตัวเครื่องบินผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย. ใน วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรพจน์ ทรัพย์สงวนบุญ. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ่อมบำรุงเครื่องจักรแปรรูปโลหะของผู้ประกอบการในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ศูนย์วิจัยกิจการไทย. (2559). แนวโน้มเศรษฐกิจไทย ปี 2559. เรียกใช้เมื่อ 12 มกราคม 2567 จาก <https://www.kasikornresearch.com/th/pages/index.aspx>
- สถาบันยานยนต์ กระทรวงอุตสาหกรรม. (2559). แผนแม่บทอุตสาหกรรมยานยนต์ ปี พ.ศ. 2555-2559. เรียกใช้เมื่อ 12 มกราคม 2567 จาก https://www.thaiauto.or.th/2012/th/about-us/download/Master_Plan_Final_2555-2559.pdf
- อิศเรศ แสงนนท์. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องมือตัดของโรงงานอุตสาหกรรมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในนิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออกของประเทศไทย. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

การศึกษาวิธีปฏิบัติทางวาทกรรมและอุดมการณ์ความหลากหลายทางเพศ
ในการนำเสนอข่าวภาษาอังกฤษของสื่อบันเทิงออนไลน์ต่างประเทศ*

A STUDY OF DISCOURSE PRACTICES AND IDEOLOGIES OF GENDER DIVERSITY IN
THE ENGLISH-LANGUAGE NEWS COVERAGE OF INTERNATIONAL
ONLINE ENTERTAINMENT MEDIA

บุษบา แผงสาเคน

Boosaba Fangsaken

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปทุมธานี ประเทศไทย

Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University Under the Royal Patronage, Pathum Thani, Thailand

Corresponding author E-mail: boosaba.pang@vru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีปฏิบัติทางวาทกรรมและอุดมการณ์ความหลากหลายทางเพศในการนำเสนอข่าวภาษาอังกฤษของสื่อบันเทิงออนไลน์ต่างประเทศ งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกข้อมูลทางภาษาแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้ภาษาอังกฤษจากพาดหัวข่าวของสื่อบันเทิงออนไลน์ต่างประเทศที่มีการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศจำนวน 9 แหล่ง ได้แก่ TMZ, People, Variety, CNN, Mashable, E-online, Bet.com, Maxim และ The Hollywood reporter โดยได้กำหนดระยะเวลาการจัดเก็บข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2559 - 2563 ผลการศึกษาพบว่า วิธีปฏิบัติทางวาทกรรมของสื่อบันเทิงออนไลน์ต่างประเทศ ประกอบด้วย องค์ประกอบของการสื่อสาร มีดังนี้ ตัวบทหรือลักษณะการใช้ภาษาอังกฤษจากพาดหัวข่าวถูกสร้างโดยสื่อบันเทิงออนไลน์ต่างประเทศ ซึ่งมีรูปแบบการสื่อสารข้อมูล โดยการกระจายข้อมูลข่าวสารในวงกว้าง จากนั้นสื่อสารไปยังผู้รับสาร ซึ่งหมายถึง บุคคลทุกเพศทุกวัยที่อ่านข่าวสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต สื่อบันเทิงออนไลน์ต่างประเทศมีจุดมุ่งหมายในการสื่อสารไปยังผู้รับสาร 2 ด้าน ประกอบด้วย ความต้องการนำเสนอตัวตนของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ และความต้องการนำเสนอความคิดของสังคมที่มีต่อกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ อุดมการณ์ความคิดและความเชื่อของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศต่างมีความภาคภูมิใจในตัวตนของตนเอง และกลุ่มบุคคลที่มีเพศวิถีเดียวกันแต่ในขณะเดียวกัน กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศยังต้องการเรียกร้องสิทธิเพื่อความเสมอภาคทางเพศต่อไป เนื่องจากลักษณะการใช้ภาษาของพาดหัวข่าวสะท้อนมุมมองทางสังคมบางส่วนที่ยังคงมีการละเมิดสิทธิ และความเหลื่อมล้ำทางเพศ

คำสำคัญ: วิธีปฏิบัติทางวาทกรรม, อุดมการณ์, ความหลากหลายทางเพศ, ข่าวภาษาอังกฤษ, สื่อบันเทิงออนไลน์ต่างประเทศ

* Received February 6, 2025; Revised February 23, 2025; Accepted February 25, 2025

Abstract

This research article aimed to study the discourse practices and ideologies of gender diversity in the English-language news coverage of international online entertainment media. It employed a qualitative research approach. The researcher used purposive sampling for linguistic data selection, where the linguistic data were specifically collected through the headlines of nine online entertainment media that report on gender-diverse groups: TMZ, People, Variety, CNN, Mashable, E-Online, Bet.com, Maxim, and The Hollywood Reporter. The data collection period was specified between 2016 and 2020. The results showed that the discourse practices of international online entertainment media comprised the following components of communication. The media construct texts or linguistic features in the headlines to disseminate information widely and reach a diverse audience. Then, communication is directed to the recipients, referring to individuals of all genders and ages who read news via the Internet. International online entertainment media aimed to communicate with the audience with two objectives: To represent the identities of gender-diverse groups and to reflect societal attitudes toward these groups. The ideologies and beliefs of gender-diverse groups emphasized pride in their identities and solidarity among those with similar sexual orientations. However, these groups continued to advocate for gender equality because the texts in news headlines often reflected societal perspectives that still perpetuated violations of rights and gender inequality.

Keywords: Discourse Practices, Ideologies, LGBTQ+ Identity, English-Language News, International Online Entertainment Media

บทนำ

ปัจจุบันหัวข้อที่มักถูกนำเสนอเกี่ยวกับเพศในสื่อต่าง ๆ ได้แก่ เพศภาวะ และความหลากหลายของเพศวิถี นอกจากนี้ รุจน์ โกมลบุตร ยังได้กล่าวอีกว่า สื่อเรื่องเพศมีเพิ่มมากขึ้นหลังช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ โดยเนื้อหาที่มักกล่าวถึงเรื่องเพศ ได้แก่ คอลัมน์ตอบปัญหาเพศ บทความเกี่ยวกับสุขภาวะทางเพศ (รุจน์ โกมลบุตร, 2548) รวมทั้งมีการศึกษาวิจัยด้านการใช้ภาษาของสื่อที่มีอิทธิพลต่อเพศและความเท่าเทียมกันทางเพศของกลุ่ม LGBT โดย Tavits, M. & Perez, E. O. พบว่า การเลือกใช้ภาษาในสื่อเป็นสิ่งที่มีความอิทธิพลต่อประเด็นความเท่าเทียมกันทางเพศ จึงสามารถกล่าวได้ว่า สื่อมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตประจำวันของคนในยุคปัจจุบัน และมีผลกระทบโดยตรงต่อผู้รับสาร เนื่องจากการนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อแนวคิด และวิถีปฏิบัติของคนในสังคม (Tavits, M. & Perez, E. O., 2019) ตามที่ พริศรา แซ่ก้วย ได้กล่าวว่า สื่อได้ส่งข้อมูลข่าวสารผ่านความรู้ ค่านิยม ความคิด ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับเพศ ซึ่งถูกประกอบสร้าง ถ่ายทอด และผลิตผ่านรูปแบบวาทกรรม ระบบภาษา และระบบสัญลักษณ์ซึ่งมีอิทธิพลต่อกระบวนการคิด ความรู้ ความเชื่อ ความหมาย และการปฏิบัติของคนในสังคม (พริศรา แซ่ก้วย, 2547) ปัจจุบันการนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศต่างมีเนื้อหา ในแง่บวกมากกว่าในอดีต แต่ในบางมุมมองก็ยังคงมีเนื้อหาที่แอบแฝงด้วยการตีตราในทางลบ สื่อสาธารณะมักใช้ภาษาในการนำเสนอความหลากหลายทางเพศว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความเปราะบางทางเพศและมีความบกพร่องทางจิต การใช้ภาษาของสื่อเป็นสิ่งที่สะท้อนมุมมองแง่ลบต่อกลุ่มบุคคลดังกล่าวจนกลายเป็นวาทกรรม (Discourse) หลักของสังคม (บุษบา แผงสาเคน, 2565)

นอกจากนี้ พิมพวัลย์ บุญมงคล และคณะ พบว่า ระบบความคิด ความเชื่อเรื่องเพศภาวะและเพศวิถีถูกแฝงอยู่ในสื่ออย่างแยบยล ซึ่งมีเนื้อหาที่ยังคงมีการตอกย้ำ ผลิตซ้ำ ความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับเพศภาวะ และเพศวิถี ซึ่งยังคงมีการนำเสนอข้อมูลที่ยังขาดการคำนึงถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรม การเคารพซึ่งสิทธิเสรีภาพและความหลากหลายทางเพศของมนุษย์ ซึ่งอาจเป็นการชี้นำความคิดของคนในสังคมในทางที่ผิด (พิมพวัลย์ บุญมงคล และคณะ, 2551) รวมทั้ง สุไลพร ชลวิไล และพิมพวัลย์ บุญมงคล ได้กล่าวว่า วาทกรรมเรื่องเพศยังคงถูกครอบงำด้วยบริบทของสังคม เนื่องจากปัจจัยทางสังคมได้กำหนดบรรทัดฐานและแนวปฏิบัติไว้ อันเป็นผลจากผู้นำประเทศพยายามเข้ามาควบคุมและวางแนวปฏิบัติเรื่องเพศผ่านกลไกทางสังคม เช่น การใช้เหตุผลทางการแพทย์ และหลักการทางจิตวิทยาอธิบายและผลิตค่านิยมในเรื่องเพศ ร่วมกับหลักศีลธรรม กฎเกณฑ์ทางศาสนา และหลักกฎหมายต่าง ๆ (สุไลพร ชลวิไล และพิมพวัลย์ บุญมงคล, 2551)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจทำการวิจัยเรื่อง เรื่อง การศึกษาวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมและอุดมการณ์ความหลากหลายทางเพศในการนำเสนอข่าวภาษาอังกฤษของสื่อบันเทิงออนไลน์ต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมนี้จะเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจกระบวนการสร้างตัวบทและอุดมการณ์ความคิดที่แฝงอยู่ในพาดหัวข่าวได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ จะเป็นช่องทางหนึ่งในการสะท้อนแง่มุมของสังคมในปัจจุบันที่มีต่อกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศและเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ ในการคำนึงถึงการเลือกใช้ภาษาในการนำเสนอข่าวภาษาอังกฤษที่เหมาะสมต่อกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมการสร้างทัศนคติที่ดีต่อกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศและนำไปสู่การให้สิทธิความเสมอภาคทางเพศแก่มนุษย์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมและอุดมการณ์ความหลากหลายทางเพศในการนำเสนอข่าว ภาษาอังกฤษของสื่อบันเทิงออนไลน์ต่างประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative)

ประชากรและข้อมูลสำคัญ

ได้คัดเลือกข้อมูลทางภาษาโดยใช้วิธีการแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ข้อมูลทางภาษาที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การใช้ภาษาอังกฤษจากพาดหัวข่าวของสื่อบันเทิงออนไลน์ของต่างประเทศที่มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยกำหนดระยะเวลาการจัดเก็บข้อมูลทางภาษาในช่วง 5 ปี ย้อนหลัง คือ ปี พ.ศ. 2559 - 2563 นอกจากนี้ ได้ใช้วิธีการคัดเลือกข้อมูลทางภาษาจากการใช้คำสำคัญในการสืบค้นข้อมูล และการนับค่าความถี่ของพาดหัวข่าวที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่พบมากที่สุด โดยคำสำคัญที่ใช้ในการสืบค้นข้อมูลทางภาษา ได้แก่ ความหลากหลายทางเพศ (LGBTIQ) หญิงรักหญิง (lesbian) ชายรักชาย (gay) บุคคลรักสองเพศ (bisexual) บุคคลข้ามเพศ (transgender) บุคคลสองเพศ (intersex) และไม่นิยมเพศ (queer)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ MS-Excel และ MS-Word เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความเชื่อมั่น นอกจากนี้ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยข้างต้น ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาและสังคม จำนวน 3 ท่าน เพื่อความเที่ยงตรงของผลการวิจัยในครั้งนี้ โดยผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยมีค่าความน่าเชื่อถือ 50% ขึ้นไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ได้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยพิจารณาการเก็บข้อมูลจากการอ่าน และวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาอังกฤษจากพาดหัวข่าวของสื่อออนไลน์ต่างประเทศ ที่มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยพิจารณาจากการนับค่าความถี่ ของพาดหัวข่าวที่พบมากที่สุด โดยได้คัดเลือกแหล่งสื่อออนไลน์ที่ได้รับความนิยมและเป็นสื่อออนไลน์ที่รวบรวมข่าวในวงการบันเทิงต่างประเทศ จำนวน 9 แหล่ง ได้แก่ TMZ, People, Variety, CNN, Mashable, E-online, Bet.com, Maxim และ The Hollywood Reporter

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์วิธีปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse practice) ได้ประยุกต์ใช้ กรอบแนวคิดการวิเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสารตามทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสารของ Hymes, D. โดยทฤษฎีข้างต้นจะแสดงให้เห็นว่าตัวบทเหล่านี้ถูกประกอบสร้างโดยใคร สื่อสารไปยังใคร ในสถานการณ์ใด ผ่านสื่ออะไร มีวัตถุประสงค์อย่างไร มีวิธีการปฏิบัติสัมพันธ์ และการตีความตัวบทอย่างไร ผลการวิเคราะห์วิธีปฏิบัติทางวาทกรรมนี้จะเป็พื้นฐานในการทำ ความเข้าใจความคิด ความหมายแฝงและอุดมการณ์ที่ซ่อนอยู่ในตัวบท (Hymes, D., 1974)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า วิธีปฏิบัติทางวาทกรรมและอุดมการณ์ความหลากหลายทางเพศในการนำเสนอข่าวภาษาอังกฤษของสื่อออนไลน์ต่างประเทศ วิธีปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practices) สามารถสรุปผลองค์ประกอบของการสื่อสาร มีทั้งหมด 8 องค์ประกอบ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ฉาก (Setting/Scene) หมายถึง เวลาและสถานที่ซึ่งเป็นสภาวะแวดล้อมของเหตุการณ์การสื่อสาร ซึ่งเหตุการณ์ในการสื่อสารในครั้งนี้ คือ พื้นที่พาดหัวข่าวของสื่อออนไลน์ต่างประเทศ มีจำนวนทั้งสิ้น 9 แหล่ง ได้แก่ TMZ, People, Variety, CNN, Mashable, E-online, Bet.com, Maxim และ The Hollywood Reporter โดยสื่อออนไลน์ต่างประเทศ ทั้ง 9 แหล่ง ได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในวงการบันเทิงต่างประเทศบนพื้นที่อินเทอร์เน็ตโดยพาดหัวข่าวที่พบต่างนำเสนอภาพ และสะท้อนมุมมองหลายประเด็น ได้แก่ การใช้คำกล่าวอ้างถึงในการนำเสนอต่อกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ การเปิดเผยตัวตน การเรียกร้องสิทธิของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ และการสะท้อนความรู้สึกหรือพฤติกรรมของคนในสังคมที่มีต่อกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศทั้งแง่บวกและแง่ลบ

2. ผู้ร่วมเหตุการณ์ (Participants) หมายถึง ผู้ส่งสาร และผู้รับสาร โดยผู้ร่วมเหตุการณ์ของวาทกรรม การนำเสนอข่าวภาษาอังกฤษของสื่อออนไลน์ต่างประเทศ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ผู้ส่งสาร และผู้รับสาร

- 2.1 ผู้ส่งสาร คือ สื่อออนไลน์ต่างประเทศ ทั้งหมด 9 แหล่ง ได้แก่ TMZ, People, Variety, CNN, Mashable, E-online, Bet.com, Maxim และ The Hollywood Reporter ลักษณะสำคัญของผู้ส่งสาร คือ การสร้างวาทกรรมภาษาอังกฤษในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งมีทั้งมุมมองแง่บวกและแง่ลบ นอกจากนี้ การส่งสารในครั้งนี้ พาดหัวข่าวมีการเปิดเผยชื่ออ้างอิงถึงกลุ่มบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการบันเทิง ดังนั้น การส่งสารในครั้งนี้ จึงเป็นการเปิดเผยข้อมูลเพื่อเผยแพร่ข่าวสารสาธารณะในวงกว้างไม่ใช่การสื่อสารในกลุ่มปิด หรือเฉพาะกลุ่มเท่านั้น

- 2.2 ผู้รับสาร หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ และกลุ่มบุคคลทั่วไปที่รับชมข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต รวมทั้ง การกล่าวถึงวงการทีวีและภาพยนตร์ โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผู้รับสาร

ประเภทของผู้รับสาร	วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม	ตัวอย่างประโยค
1. กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ	การใช้คำกล่าวอ้างถึงผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ จำนวน 7 กลุ่ม ได้แก่ LGBTQ, lesbian, gay, bisexual, transgender, intersex และ queer การใช้คำที่กล่าวอ้างถึงเพื่อระบุเพศวิถี หรือรสนิยมทางเพศ	-“The <u>LGBTQ</u> musicians you need to be listening.....” -“....He's 'happy' for Costar Izzy Wouters after she came out as <u>lesbian</u> ...” -“Logan Paul says he's 'going <u>gay</u> ' for a month.....”
2. กลุ่มบุคคลทั่วไป	สื่อบันเทิงออนไลน์กล่าวถึงชื่อนักแสดง นักร้อง นักการเมือง และผู้มีชื่อเสียง สะท้อนแง่มุมการสนับสนุน ช่วยเหลือ และยอมรับตัวตนของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ	-“Taylor Swift <u>donates</u> \$113,000 to Tennessee LGBTQ rights organization” -“Miley Cyrus is ' <u>so proud of</u> my baby brother' Lil Nas X after he comes out as <u>gay</u> ”
3. วงการทีวีและภาพยนตร์	วงการทีวี และภาพยนตร์นำเสนอในแง่บวก โดยสะท้อนให้เห็นว่าปัจจุบันสื่อทีวี และภาพยนตร์เปิดรับกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมากยิ่งขึ้น และยังแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศมีบทบาทที่สำคัญในทีวีและภาพยนตร์มากขึ้น	-“Broadcast TV <u>increases LGBTQ</u> regulars and lesbian representation, study finds” -“Paramount network <u>reveals LGBTQ+</u> centered Christmas movie dashing in December....”

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า สื่อบันเทิงออนไลน์ต่างประเทศมีการสื่อสารไปยังผู้รับสาร 3 ประเภท ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ กลุ่มบุคคลทั่วไป และวงการทีวีและภาพยนตร์ ซึ่งสื่อบันเทิงออนไลน์ต่างประเทศมีการใช้คำที่กล่าวอ้างถึงกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศเพื่อใช้ในการเรียกขาน ระบุ เพศวิถี หรือรสนิยมทางเพศ ส่วนผู้รับสารกลุ่มบุคคลทั่วไป สื่อสะท้อนแง่มุมกลุ่มบุคคลทั่วไปถือเป็นกลุ่มผู้ที่ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และยอมรับตัวตนของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ รวมทั้ง กลุ่มวงการทีวีและภาพยนตร์ สื่อสะท้อนให้เห็นว่าในปัจจุบันสื่อทีวี และภาพยนตร์เปิดรับและยอมรับตัวตนกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมากยิ่งขึ้น และกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมีบทบาทในทีวีและภาพยนตร์มากขึ้น ซึ่งแตกต่างจากในอดีตยังไม่เปิดรับความหลากหลายทางเพศ

3. จุดมุ่งหมาย (Ends) หมายถึง เป้าหมายที่ผู้ร่วมเหตุการณ์ในการสื่อสารต้องการ หรือคาดหวังจะได้รับจากการสื่อสารนั้น ๆ จุดมุ่งหมายในการสื่อสารของสื่อบันเทิงออนไลน์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 จุดมุ่งหมายของสื่อบันเทิงออนไลน์ที่ต้องการนำเสนอตัวตนของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ เนื้อหาพาดหัวข่าวที่พบประกอบด้วย การเปิดเผยตัวตนต่อสังคม และการเรียกร้องสิทธิ โดยมีรายละเอียดแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จุดมุ่งหมายของสื่อบันเทิงออนไลน์ที่ต้องการนำเสนอตัวตนของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

จุดมุ่งหมาย	วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม	ตัวอย่างประโยค
1. การเปิดเผยตัวตนต่อสังคม	สื่อบันเทิงออนไลน์มีจุดมุ่งหมายในการนำเสนอตัวตนของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศนั้นมีความกล้าหาญ และความภาคภูมิใจต่อการเปิดเผยเพศวิถีที่แท้จริงของตนเอง	-“Jay-Z <u>reveals</u> his mom <u>is a lesbian</u> on 4:44 song "smile” -“Hairspray's Nikki Blonsky <u>comes out as gay</u> ”

ตารางที่ 2 จุดมุ่งหมายของสื่อออนไลน์ที่ต้องการนำเสนอตัวตนของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ (ต่อ)

จุดมุ่งหมาย	วิธีปฏิบัติทางวาทกรรม	ตัวอย่างประโยค
2. การเรียกร้องสิทธิของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ	สื่อออนไลน์มีจุดมุ่งหมายในนำเสนอตัวตน และอุดมการณ์ทางความคิดของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศที่ต้องการเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียมทางเพศของมนุษย์และต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิของตนเอง เช่น การเรียกร้องสิทธิทางกฎหมายความเท่าเทียมกันทางเพศ การเรียกร้องสิทธิการเกณฑ์ทหาร	-“Country star <u>calls out</u> fan for anti-LGBTQ comment” -“Laverne Cox <u>speaks out</u> on supreme court ruling....”

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า จุดมุ่งหมายของสื่อออนไลน์ที่ต้องการนำเสนอตัวตนของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ มี 2 ด้าน ประกอบด้วย การเปิดเผยตัวตนต่อสังคม และการเรียกร้องสิทธิของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ จากข้อมูลทางภาษา พบว่า สื่อออนไลน์มีจุดมุ่งหมายในการนำเสนอตัวตนของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศนั้นมีความกล้าหาญ และความภาคภูมิใจต่อการเปิดเผยเพศวิถีของตนเอง ในขณะที่จุดมุ่งหมายที่ 2 สื่อออนไลน์สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศยังต้องการเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียมทางเพศของมนุษย์และต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิของตนเองที่พึงจะมีในสังคม

ส่วนที่ 2 จุดมุ่งหมายของสื่อออนไลน์ที่ต้องการนำเสนอความคิดของสังคมที่มีต่อกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยพาดหัวข่าวที่พบมีทั้งมุมมองด้านบวก และมุมมองด้านลบ มีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จุดมุ่งหมายของสื่อออนไลน์ที่ต้องการนำเสนอความคิดของสังคมที่มีต่อกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

จุดมุ่งหมาย	วิธีปฏิบัติทางวาทกรรม	ตัวอย่างประโยค
1. มุมมองด้านบวก	มุมมองของคนในวงการบันเทิงมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ เช่น การบริจาคเงิน และสร้างกองทุนช่วยเหลือกลุ่มความหลากหลายทางเพศ การส่งเสริมและสนับสนุนการต่อต้านการหมิ่นประมาทเกย์ และเลสเบี้ยน (GLAAD)	-“Variety’s Claudia Eller <u>accepts</u> national lesbian and gay journalists association honor” -“Ryan Russell getting <u>support</u> across NFL since coming out as bisexual..”
2. มุมมองด้านลบ	ใช้กลุ่มคำที่มีความหมายในแง่ลบ เช่น การห้าม หยุด ยกเลิก เป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการกระทำในการต่อต้านไม่ยอมรับกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ และมีความไม่เท่าเทียมทางเพศ	-“China <u>bans</u> gay content online” -“Andy Cohen says he <u>can’t give plasma</u> because he’s gay...” -“Wendy Williams apologizes for saying gay men should “ <u>stop wearing our skirts and our heels</u> ”

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า จุดมุ่งหมายของสื่อออนไลน์ที่ต้องการนำเสนอความคิดของสังคมที่มีต่อกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมีทั้งมุมมองด้านบวกและมุมมองด้านลบ มุมมองด้านบวกสื่อออนไลน์นำเสนอมุมมองของคนในวงการบันเทิงมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยให้การช่วยเหลือ และสนับสนุนให้กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมีจุดยืนในสังคม ในขณะที่ มุมมองด้านลบสื่อออนไลน์มีการใช้กลุ่มคำที่มีความหมายในแง่ลบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการกระทำในการต่อต้าน แบ่งแยก และไม่ยอมรับกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

4. การลำดับวัจนกรรม (Act sequence) หมายถึง การเรียงลำดับวัจนกรรมในการสื่อสาร จากการศึกษาพบว่า การใช้วัจนกรรมพาดหัวข่าวมีลักษณะการเรียงลำดับวัจนกรรม ดังนี้ การระบุชื่อบุคคล (who) การระบุการกระทำ (what) การระบุเวลา (when) การระบุสถานที่ (where) และการระบุเหตุและผล (why) โดยมีรายละเอียดแสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การลำดับวัจนกรรม

การลำดับวัจนกรรม	วิธีปฏิบัติทางวาทกรรม	ตัวอย่างประโยค
1. การระบุชื่อบุคคล (who)	การเขียนพาดหัวข่าวโดยการขึ้นต้นประโยคด้วยชื่อบุคคล เพื่อระบุผู้กระทำกิจกรรมนั้น ๆ	- “ <u>Britney Spears</u> wishes her LGBTQ+ fans happy pride month: ‘I love you so much..’”
2. การระบุการกระทำ (what)	ใช้คำกริยาการกระทำของประธานเพื่อบรรยายประเด็นสำคัญของประโยค	- “Tyler Oakley <u>launches</u> LGBTQ event series on YouTube for pride month”
3. การระบุเวลา (when)	การระบุช่วงเวลาของเหตุการณ์ ในประโยคเพื่อขยายใจความและบอกรายละเอียดเกี่ยวกับช่วงเวลาที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์	- “President Trump shows no sign of making <u>June LGBTQ month</u> ”
4. การระบุสถานที่ (where)	การระบุสถานที่ของเหตุการณ์ ในประโยคเพื่อขยายใจความและบอกรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์	- “Colorado makes history with first openly gay governor <u>in U.S.</u> ” - “Meet the first openly bisexual contestant <u>in Miss USA...</u> ”
5. การบอกเหตุและผล (why)	การระบุเหตุและผลของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อขยายใจความ เช่น ประเทศฟิลิปปินส์เรียกร้องการปกป้องสิทธิของกลุ่ม LGBTQ เนื่องจากกลุ่มหญิงข้ามเพศถูกห้ามไม่ให้เข้าห้องน้ำผู้หญิง	- “The Philippines is calling for LGBTQ protection after transgender woman <u>is denied entry into female restroom</u> ”

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า การใช้วัจนกรรมพาดหัวข่าวของสื่อออนไลน์ต่างประเทศ มีลักษณะการเรียงลำดับวัจนกรรม ดังนี้ การระบุชื่อบุคคล (who) เพื่อระบุผู้กระทำ การระบุการกระทำ (what) เพื่อบรรยายให้เห็นถึงการกระทำหลักของประโยค โดยส่วนใหญ่จะใช้กลุ่มคำกริยาในการระบุการกระทำของประธาน การระบุเวลา (when) เพื่อขยายใจความ และบอกรายละเอียดเกี่ยวกับช่วงเวลาที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ การระบุสถานที่ (where) เพื่อขยายใจความ และบอกรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ และการบอกเหตุและผล (why) เพื่อขยายใจความ บอกรายละเอียด และเหตุและผลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

5. น้ำเสียง (Tone) หมายถึง น้ำเสียง ท่าทาง อารมณ์ ความเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ โดยมีรายละเอียดแสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 น้ำเสียง

น้ำเสียง	วิธีปฏิบัติทางวาทกรรม	ตัวอย่างประโยค
1. การพาดหัวข่าวที่เป็นทางการ	การใช้กลุ่มคำกริยาช่วยกลุ่ม modal verb ซึ่งมีความสุภาพ และการเลือกใช้คำศัพท์ที่มีความเป็นทางการ ทำให้ข้อความที่น่าเสนอนั้นมีความหมายในเชิงแนะนำอย่างสุภาพ และทำให้น้ำเสียงในประโยคไม่รุนแรง	- “Lucas Grabeel says he <u>wouldn't</u> play gay 'high school musical' role now...” - “Wendy Williams <u>apologizes</u> for saying gay men <u>should</u> 'stop wearing our skirts and our heels'”

ตารางที่ 5 น้ำเสียง (ต่อ)

น้ำเสียง	วิธีปฏิบัติทางวาทกรรม	ตัวอย่างประโยค
2. พาดหัวข่าวที่ไม่เป็นทางการ	มีการใช้คำย่อ “trans” ซึ่งย่อมาจากคำว่า “transgender” และการใช้คำศัพท์ที่มีความหมายหยาบคาย คือ คำว่า “freaky” หมายถึง เลว ซึ่งเป็นคำเลียดของคำว่า “fucking” ใช้ในการเรียกกลุ่มบุคคลที่ไม่ต้องการระบุเพศ และกลุ่มสนับสนุนสิทธิสตรี	-“'Juno' Star Elliot Page comes out as <u>trans</u> ...” -“How ‘ <u>freaky</u> ’ evokes queer and feminist power....”

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า สื่อบนเทงออนไลน์มีรูปแบบการสื่อสารเกี่ยวกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยการใช้ภาษาที่มีความเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ เช่น พาดหัวข่าวที่เป็นทางการจะมีการใช้กลุ่มคำกริยาช่วยกลุ่ม modal verb (would และ should) ซึ่งถือเป็นกลุ่มคำกริยาช่วยที่ทำให้ข้อความ ที่นำเสนอมีความหมายในเชิงแนะนำอย่างสุภาพ และทำให้เนื้อหาของประโยคไม่รุนแรง ในขณะที่พาดหัวข่าวที่มีการใช้ภาษาไม่เป็นทางการจะมีการใช้คำย่อ และการใช้คำศัพท์ที่มีความหมายไม่สุภาพ หยาบคาย เพื่อกระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกของผู้รับสาร

6. เครื่องมือ (Instrumentalities) หมายถึง การเลือกใช้ภาษามีลักษณะอย่างไร มีลักษณะภาษาพูด หรือภาษาเขียน ลักษณะการใช้ภาษาที่เป็นทางการ หรือไม่เป็นทางการ โดยมีรายละเอียดแสดงดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 เครื่องมือ

เครื่องมือ	วิธีปฏิบัติทางวาทกรรม	ตัวอย่างประโยค
1. มีการใช้มูลบทในการเขียนพาดหัวข่าวเพื่อกล่าวถึงข้อความที่มีความหมายนัยและเจตนาแอบแฝง	มีการใช้มูลบทเพื่อบอกช่วงเวลาในอดีต และปัจจุบันของสื่อต่างประเทศ รวมทั้ง การใช้กลุ่มคำศัพท์แสดงปริมาณ และคำศัพท์ระบุช่วงเวลาก่อน และหลังเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นบทบาทของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศจากอดีตจนถึงปัจจุบัน	-“There are <u>more LGBTQ characters</u> on broadcast TV than ever” -“Valkyrie is <u>now the first LGBTQ Marvel movie</u> superhero, but she's been bi forever”
2. การใช้รูปประโยคกรรมสะทอนให้เห็นว่าบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศเป็นผู้ถูกระทำ ส่วนสังคม เป็นผู้กระทำ แสดงการต่อต้านและไม่ยอมรับกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ	การใช้รูปประโยคกรรมสะทอนให้เห็นว่าบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศเป็นผู้ถูกระทำ ส่วนสังคม เป็นผู้กระทำ แสดงการต่อต้านและไม่ยอมรับกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ	-“This Malaysian film about transgender repentance <u>is being slammed</u> for promoting LGBT” -“Miss Staten Island <u>was banned</u> from taking part in the St. Patrick's Day parade after coming out as bisexual”
3. การใช้คำถามวาทศิลป์ (Rhetorical question)	พาดหัวข่าวโดยใช้คำถามประเภท Question word และ Yes-No question เพื่อให้ผู้อ่านติดตาม โดยคำถามส่วนใหญ่มีทั้งแง่บวกและแง่ลบ มุมมองแง่บวก ได้แก่ บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมีบทบาทในสื่อมากยิ่งขึ้น ส่วนมุมมองแง่ลบ ได้แก่ การเหยียดเพศ	-“Elton John has a message for struggling LGBTQ youth: 'be proud of <u>who you are</u> '” -“ <u>Is Sam Smith</u> the first openly gay man to win an Oscar?” -“ <u>Are you a lesbian?</u> Kandi Burruss and Porsha Williams trade Barbs about their sexual past”

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า สื่อบนเว็บออนไลน์มีการเลือกใช้ภาษาในการพาดหัวข่าวที่หลากหลาย ได้แก่ การใช้มูลบทเพื่อกล่าวถึงบทบาทของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในอดีต และปัจจุบัน รวมทั้งการใช้กลุ่มคำศัพท์แสดงปริมาณและคำศัพท์ระบุช่วงเวลา ก่อน และหลังเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นบทบาทของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศจากอดีตจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ มีการใช้รูปประโยคกรรม (Passive voice) สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศเป็นผู้ถูกกระทำในประเด็นต่าง ๆ ในขณะที่สังคมเป็นผู้กระทำแสดงการต่อต้าน และไม่ยอมรับกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งการใช้คำถามวาทศิลป์ โดยใช้ข้อความประเภท Question word และ Yes-No question ในการตั้งคำถาม เพื่อให้ผู้อ่านติดตามโดยคำถามส่วนใหญ่ สะท้อนมุมมองความคิดทั้งแง่บวกและแง่ลบ

7. บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์ และการตีความ (Norm of interaction & interpretation) หมายถึง ข้อตกลงในการสื่อสารและการตีความความหมายระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารที่อยู่ในสังคมและวัฒนธรรมเดียวกัน

7.1 บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์ การสร้างวาทกรรมพาดหัวข่าวมีรูปแบบการสื่อสารแบบการกระจายข้อมูลในวงกว้าง ดังนั้น ผู้รับสาร หมายถึง บุคคลทุกเพศทุกวัยที่อ่านข่าวสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งบุคคลที่ถูกกล่าวถึงในพาดหัวข่าวเป็นที่รู้จักและผู้รับสารทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยตรงจากข้อความ ในพาดหัวข่าว และรูปภาพ ลักษณะการสื่อสารของพาดหัวข่าวจึงเป็นลักษณะการสื่อสารเพียงช่องทางเดียว คือ ผู้ส่งสารเป็นฝ่ายส่งสารไปยังผู้รับสารเพียงฝ่ายเดียว โดยไม่มีการโต้ตอบหรือแสดงความคิดเห็นจากผู้รับสาร

7.2 บรรทัดฐานของการตีความ พาดหัวข่าวสามารถตีความได้ทั้งแง่บวกและแง่ลบ ในแง่บวก พาดหัวข่าวมีการอ้างอิงชื่อนักแสดงนักร้องที่มีชื่อเสียง และกลุ่มคำที่มีความหมายเชิงบวก โดยมีความหมายในเชิงการสนับสนุน และช่วยเหลือกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ในขณะที่มุมมองแง่ลบพาดหัวข่าวมักใช้กลุ่มคำกริยาที่แสดงออกถึงการกระทำในเชิงต่อต้าน เช่น การห้าม หยุด ไม่สามารถ เป็นต้น จากการตีความข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าการใช้คำศัพท์ที่มีความหมายนัยเชิงลบสะท้อนให้เห็นถึงการกระทำที่ยังคงมีการต่อต้าน และมีความไม่เท่าเทียมทางเพศในหลายประเด็น ได้แก่ การต่อต้านไม่ให้กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศเป็นทหาร การต่อต้านการบริจาคเลือด การแบ่งแยกห้องน้ำ เป็นต้น

8. ประเภทของการสื่อสาร (Genre) หมายถึง ประเภทของถ้อยคำที่ใช้ในการสื่อสารหรือปริิณท ซึ่งประเภทของการสื่อสารของพาดหัวข่าวในสื่อบนเว็บออนไลน์ต่างประเทศ เป็นประเภทข้อความที่มีความสั้นกระชับ เพื่อบอกประเด็น และความสำคัญของข่าว

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

วิธีปฏิบัติทางวาทกรรมและอุดมการณ์ความหลากหลายทางเพศในการนำเสนอข่าวภาษาอังกฤษของสื่อบนเว็บออนไลน์ต่างประเทศ ทำให้เห็นองค์ประกอบของการสื่อสาร และเห็นภาพเหตุการณ์การสื่อสารได้อย่างชัดเจนว่าตัวบทต่างแวดล้อมด้วยองค์ประกอบการสื่อสาร ประกอบด้วย ตัวบทถูกสร้างโดยสื่อบนเว็บออนไลน์ต่างประเทศ โดยได้ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารบนพื้นที่อินเทอร์เน็ต ซึ่งมีรูปแบบการสื่อสารแบบการกระจายข้อมูลในวงกว้าง จากนั้นสื่อสารไปยังผู้รับสาร ซึ่งหมายถึงบุคคลทุกเพศทุกวัยที่อ่านข่าวสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งบุคคลที่ถูกกล่าวถึงในพาดหัวข่าวเป็นที่รู้จัก และผู้รับสารทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยตรงจากข้อความ และรูปภาพ ลักษณะการสื่อสารของพาดหัวข่าวจึงเป็นลักษณะการสื่อสารเพียงช่องทางเดียว โดยผู้ส่งสารเป็นฝ่ายส่งสารไปยังผู้รับสารเพียงฝ่ายเดียวโดยไม่มีการโต้ตอบกลับ โดยมีจุดมุ่งหมายในการสื่อสาร 2 ประเด็น คือ ความต้องการนำเสนอตัวตนของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ และความต้องการนำเสนอความคิดของสังคมที่มีต่อกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ จากข้อมูลข้างต้น พบว่า อุดมการณ์ความคิดของกลุ่มบุคคลที่มีความ

หลากหลายทางเพศต่างมีความภาคภูมิใจในตัวตนของตนเอง และกลุ่มบุคคลที่มีเพศวิถีเดียวกัน แต่ในขณะเดียวกัน กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศยังต้องการเรียกร้องสิทธิเพื่อความเสมอภาคทางเพศต่อไป เนื่องจากวาทกรรมพาดหัวข่าวยังพบมุมมองทางสังคมบางส่วนที่มีการละเมิดสิทธิ และความเหลื่อมล้ำทางเพศ จากผลการศึกษาข้างต้น สอดคล้องกับสิ่งที่ Fairclough, N. กล่าวว่า ตัวบท ในวาทกรรมนั้นไม่ได้เกิดขึ้นมาโดด ๆ แต่ถูกล้อมกรอบด้วยวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการการผลิต และกระจายตัวบท (Fairclough, N., 1995) ซึ่งผลการศึกษาด้านการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมต่างสะท้อนให้เห็นถึงความคิด ความเชื่อ และอุดมการณ์ของบุคคลได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ จากข้อมูลข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีระ บุชบกแก้ว ที่ได้ศึกษาเรื่อง กลวิธีทางภาษากับการนำเสนออัตลักษณ์ของตนเอง โดย “กลุ่มเกย์ออนไลน์” (อีระ บุชบกแก้ว, 2553) โดยผลการวิจัยพบว่า แม้ว่ากลุ่มเกย์จะพยายามใช้กลวิธีทางภาษาในการสร้างอัตลักษณ์ด้านบวกของตนต่อสังคม แต่กระบวนการทางภาษาที่กลุ่มเกย์ใช้ยังคงมีความคิดด้านลบที่มีต่อตนเองแฝงอยู่ สะท้อนให้เห็นว่าสังคมนั้นยังคงมีอิทธิพลต่อการสร้างวาทกรรมของกลุ่มเกย์ นอกจากนี้ พื้นที่อินเทอร์เน็ตถือเป็นสื่อที่สามารถสะท้อนภาพและมุมมองเกี่ยวกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศต่อสาธารณชน รวมทั้งวาทกรรมที่ถูกสร้างขึ้นจากสื่อเป็น การสร้างชุดความคิดหรืออุดมการณ์เกี่ยวกับผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศเพื่อให้สังคมได้รับรู้และเข้าใจในตัวตนของตนเอง นอกจากนี้ Hymes, D. ได้กล่าวอีกว่า การศึกษาวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมโดยใช้กรอบการวิเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสารตามทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสารทำให้เห็นองค์ประกอบของการสื่อสาร และเห็นภาพเหตุการณ์การสื่อสารได้อย่างชัดเจน (Hymes, D., 1974) จากผลการศึกษาข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าการถ่ายทอดวาทกรรมด้านเพศผ่านสื่อในปัจจุบัน จึงเป็นเสมือนเครื่องมือในการผลิตและถ่ายทอดอุดมการณ์ ความคิด และค่านิยมต่อสังคม สื่อจึงเป็นผู้ส่งสารที่สำคัญ ในการสร้างการรับรู้ที่ถูกต้องต่อผู้รับสาร เนื่องจากการศึกษางานวิจัยด้านการใช้ภาษาของสื่อที่มีอิทธิพลต่อเพศและความเท่าเทียมกันทางเพศของกลุ่ม LGBT โดย Tavits, M. & Perez, E. O. พบว่า การเลือกใช้ภาษาในสื่อเป็นสิ่งที่มีความอิทธิพลต่อประเด็นความเท่าเทียมกันทางเพศ เช่น การใช้คำศัพท์ และคำสรรพนาม ในการระบุเพศควรมีการเลือกใช้กลุ่มคำที่มีความหมายเป็นกลาง ไม่มีการแบ่งแยก (Tavits, M. & Perez, E. O., 2019) รวมทั้ง จากงานวิจัยของ Ayoub, P. M. เรื่อง สื่อช่วยเปลี่ยนแปลงมุมมองทัศนคติของสาธารณชนที่มีต่อหญิงรักหญิง (lesbian) ชายรักชาย (gay) ได้อย่างไร ผลการศึกษาพบว่า บทบาทการแสดงละครของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ และตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่เป็นชายรักชาย (gay) ที่ปรากฏในข่าวโทรทัศน์ และภาพยนตร์ สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติของสาธารณชนที่มีต่อเรื่องเพศได้ (Ayoub, P. M., 2018) จากความสำคัญข้างต้น สื่อจึงควรเป็นสื่อกลางในการปรับเปลี่ยนทัศนคติเรื่องเพศ และการยอมรับในความหลากหลายทางเพศมากยิ่งขึ้น โดยเริ่มต้นจากการเลือกใช้ภาษาในการสื่อสารที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อกับกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ทั้งนี้ เพื่อไม่ก่อให้เกิดการชี้นำสังคมในการตีตรา และลดถอนความเสมอภาคของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมและอุดมการณ์ความหลากหลายทางเพศในการนำเสนอข่าวภาษาอังกฤษของสื่อบันเทิงออนไลน์ต่างประเทศ ทำให้เห็นองค์ประกอบของการสื่อสาร และเห็นภาพเหตุการณ์การสื่อสารได้อย่างชัดเจนว่าตัวบทต่างแวดล้อมด้วยองค์ประกอบการสื่อสาร โดยได้ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารบนพื้นที่อินเทอร์เน็ต มีรูปแบบการสื่อสารแบบการกระจายข้อมูลในวงกว้างไปยังผู้รับสารทุกเพศทุกวัยที่อ่านข่าวสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต และผู้รับสารทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยตรงจากข้อความ และรูปภาพ ซึ่งเป็นลักษณะการสื่อสารเพียงช่องทางเดียว โดยผู้ส่งสารเป็นฝ่ายส่งสารไปยังผู้รับสารเพียงฝ่ายเดียวโดยไม่มีการโต้ตอบกลับ โดยมีจุดมุ่งหมาย 2 ประเด็น คือ ความต้องการนำเสนอตัวตนของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศและ

ความต้องการนำเสนอความคิดของสังคมที่มีต่อกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ส่วนอุดมการณ์ความคิดของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศต่างมีความภาคภูมิใจในตัวตนของตนเอง และกลุ่มบุคคลที่มีเพศวิถีเดียวกัน กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศยังต้องการเรียกร้องสิทธิเพื่อความเสมอภาคทางเพศเนื่องจากลักษณะการใช้ภาษาในพาดหัวข่าวยังพบมุมมองทางสังคมบางส่วนที่ยังคงมีการละเมิดสิทธิ และความไม่เท่าเทียมทางเพศ จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรมีการศึกษาหาทฤษฎีในการนำเสนอข่าวภาษาอังกฤษในสื่อสิ่งพิมพ์ต่างประเทศ โดยการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural practice) ร่วมด้วย ทั้งนี้เพื่อทำความเข้าใจอัตลักษณ์ความหลากหลายทางเพศในมุมมองที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น 2) สื่อควรเป็นกลางในการปรับเปลี่ยนทัศนคติเรื่องเพศ และการยอมรับในความหลากหลายทางเพศมากยิ่งขึ้น โดยเริ่มต้นจากการเลือกใช้ภาษาในการสื่อสารที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ เพื่อไม่ก่อให้เกิดการชี้นำสังคมในการตีตรา และลดรอนสิทธิความเสมอภาคของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

เอกสารอ้างอิง

- ธีระ บุชบกแก้ว. (2553). กลวิธีทางภาษากับการนำเสนออัตลักษณ์ของตนเองโดยกลุ่ม “เกย์ออนไลน์”. ใน วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุษบา แฝงสาเคน. (2565). การศึกษากลวิธีทางภาษาและอุดมการณ์ความหลากหลายทางเพศในการนำเสนอข่าวภาษาอังกฤษของสื่อบันเทิงออนไลน์ต่างประเทศ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 17(2), 89-102.
- พริศรา แซ่ก้วย. (2547). เพศวิถี: วันวาน วันนี้ และวันพรุ่ง ที่จะไม่เหมือนเดิม. เชียงใหม่: ศูนย์สตรีนิยม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมูลนิธิรีออกกี้เฟลเลอร์.
- พิมพ์วัลย์ บุญมงคล และคณะ. (2551). เพศวิถีในสื่อนิยม: บริบทเสี่ยงและเสริมต่อสุขภาวะทางเพศ. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสร้างสุขภาวะ (สส.).
- รุจน์ โกมลบุตร. (2548). การบรรยายเนื้อหาเรื่องเพศ (Sexuality) และเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย (Safe sex) ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ในการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องเพศภาวะ เพศวิถีในประเทศไทย - ลาว. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุไลพร ชลวิไล และพิมพ์วัลย์ บุญมงคล. (2551). ภาษาเพศในสังคมไทย: อำนาจ สิทธิ และสุขภาวะทางเพศ. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้านเพศสภาวะเพศวิถีและสุขภาพ.
- Ayoub, P. M. (2018). How the Media Has Helped Change Public Views About Lesbian and Gay People. Retrieved January 1, 2021, from <https://scholars.org/contribution/how-media-has-helped-change-public-views-about-lesbian-and-gay-people>
- Fairclough, N. (1995). Critical discourse analysis: the critical study of language. New York: Longman.
- Hymes, D. (1974). Dell Hymes and the Ethnography of Communication. Retrieved January 15, 2021, from https://www.researchgate.net/publication/41373609_Dell_Hymes_and_the_Ethnography_of_Communication
- Tavits, M. & Perez, E. O. (2019). Language influences mass opinion toward gender and LGBT equality. Proceedings of the National Academy of Sciences, 116(34), 16781-16786.

**การส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี***
**PROMOTING THE ROLE OF TEAMWORK AMONG STUDENTS IN THE EDUCATIONAL
ADMINISTRATION PROGRAM, FACULTY OF
EDUCATION, BANGKOKTHONBURI UNIVERSITY**

นิษฐวดี จิรโรจน์ภิญโญ*, รัตนมณี รัตนปกรณ

Nitwadee Jirarotepinyo*, Ratmanee Rattanapakorn

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Education, Bangkokthonburi University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: nid2009btu@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา และ 2) เปรียบเทียบการส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ปีการศึกษา 2567 จำนวน 250 คน กลุ่มตัวอย่าง กำหนดโดยใช้ตารางเทียบหากลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน และการสุ่มแบบชั้นตามสัดส่วน ได้จำนวน 152 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามออนไลน์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ f-test ผลการวิจัยพบว่า 1) การส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ อันดับแรก ด้านการร่วมมือ - รับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการทำงานที่เกิดขึ้น รองลงมา ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง - สนับสนุนให้เพื่อน ๆ ในสาขาศึกษาค้นคว้า ผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านความคิดสร้างสรรค์ - เปิดโอกาสให้สมาชิกในทีมร่วมมือกันทำงานด้วยวิธีที่หลากหลาย และอันดับสุดท้าย ด้านการติดต่อสื่อสาร - รับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะในการทำงาน และด้านการประสานงาน - จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และ 2) การเปรียบเทียบการส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ไม่ต่างกัน

คำสำคัญ: การส่งเสริม, บทบาทการทำงานเป็นทีม, นักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา

* Received February 10, 2025; Revised February 23, 2025; Accepted February 25, 2025

Abstract

The objective of this article research were: 1) To promote teamwork of Educational Administration students, and 2) To compare the promotion of teamwork roles of Educational Administration students, Faculty of Education, Bangkokthonburi University. This research is a survey research. The population and sample were Educational Administration students, Faculty of Education, Bangkokthonburi University, academic year 2024, totaling 250 people. The sample group was determined using the Krejci and Morgan comparison table and proportional stratified random sampling, totaling 152 people. The research instrument was an online questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and f-test. The research results found that 1) The promotion of teamwork roles of students in the Educational Administration Program, Faculty of Education, Bangkokthonburi University, overall and in each aspect was at the highest level, The average values are arranged from highest to lowest as follows: First, cooperation - listening to problems and suggestions for work that occur. Second, continuous improvement - encouraging friends in the same field to prioritize student quality, and creativity - giving team members a chance to work together in a variety of ways. Finally, communication - listening to problems and suggestions for work, and coordination - organizing activities to build good relationships. 2) Comparison of promotion of teamwork roles of students in the Educational Administration Program, Faculty of Education, Bangkokthonburi University, classified by work experience and size of educational institution, found that students in the Educational Administration Program, Faculty of Education, Bangkokthonburi University, with different work experience and size of educational institution, had no different. Affect the promotion of teamwork roles of students in the Educational Administration Program, Faculty of Education, Bangkokthonburi University.

Keywords: Promotion, Teamwork Role, Educational Administration Students

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 8 กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เน้นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เห็นได้จากการครอบคลุมทั้งการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงาน การเข้ามามีบทบาทในการให้ความร่วมมือเพื่อมุ่งพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และการประสานงานระหว่างกลุ่มงานต่าง ๆ ซึ่งการมีส่วนร่วมจะต้องเกิดขึ้นภายในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับทั้งส่วนกลาง เขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน โดยมีเป้าหมายการพัฒนาคน และถือว่ามนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่าและสำคัญในการสร้างความเจริญก้าวหน้าเพื่อบรรลุตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งได้ยึดหลักการทำงานร่วมกันเป็นทีม เน้นให้บุคลากรเห็นคุณค่าและความสำคัญของกระบวนการการทำงานเป็นทีมให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งวางไว้ การศึกษาจึงเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างคน สร้างคุณภาพชีวิต สร้างสังคม และสร้างชาติ ที่ช่วยให้คนได้รับการพัฒนา และดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น รู้จักการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ ประเทศไทยได้มีการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ รวมถึงสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการ เพื่อให้คนไทยยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถนำประเทศก้าวข้ามไปยังประเทศที่ได้รับการพัฒนาแล้ว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การทำงานเป็นทีมเป็นพื้นฐานที่สำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการขององค์กรต่าง ๆ โดยความสำเร็จจำเป็นต้องมีการวางแผนไว้ให้ครอบคลุมกับกระบวนการทำงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพต่อการบริหารจัดการและพัฒนาศักยภาพของการทำงานเป็นทีมร่วมกันหากคนในทีมมีความสามัคคีซึ่งกันและกันย่อมเกิดผลดีมีความสุขในการทำงาน และความพึงพอใจต่อการทำงานซึ่งกันและกัน (พัสวีย์ พิลาสุวรรณ, 2562) ถึงแม้ว่าบุคคลในองค์กรมีความแตกต่างระหว่างบุคคล แต่ศักยภาพที่หลากหลายทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์การทำงานซึ่ง จำเป็น อย่างมาก ต่อการทำงานเป็นทีม และสามารถนำมาซึ่งความสำเร็จในองค์กร (รุ่งรัชดา พิธีธรรมานวัตร, 2560) ไพโรจน์ บาลัน กล่าวว่า การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจในการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นปัจจัยหลักของผู้บริหารควรให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากการทำงานต้องพึ่งพาความร่วมมือ การประสานงานจากฝ่ายต่าง ๆ ให้ขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงการส่งเสริมการสื่อสารเชิงบวกที่เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การทำงานเป็นทีมบรรลุตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้และทำให้คนในทีมมีความเข้าใจ เกิดความชัดเจนในประเด็นที่จะต้องทำงานร่วมกัน และเกิดความราบรื่นในการปฏิบัติงาน (ไพโรจน์ บาลัน, 2561) จากเหตุผลดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อการทำงานเป็นทีมเป็นอย่างมาก ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำทีมบริหารให้รู้จักการทำงานเป็นทีมได้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ สิ่งเหล่านี้จะสามารถขับเคลื่อนและเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาก้าวเข้าสู่การบริหารการศึกษาได้อย่างเป็นมืออาชีพ และเป็นที่ยอมรับต่อสังคม

มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แห่งหนึ่งในประเทศไทย ได้ตั้งอยู่ที่เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร และผ่านการอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) เปิดสอนทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก โดยมีปรัชญา “สร้างปัญญา พัฒนาคน ฝึกฝนคุณธรรม” ในส่วนของสาขาวิชาการบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร เปิดสอนให้นักศึกษาที่จะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต โดยมีความสำคัญ ดังนี้ เป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง มีความรู้ สมรรถนะด้านมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน และด้านมาตรฐานการปฏิบัติตน เป็นผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาที่เป็นผู้นำและมีภาวะผู้นำ มีคุณธรรมจริยธรรม ปรับตัวได้ทันกับความเปลี่ยนแปลง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพของตนอย่างแน่วแน่อยู่เสมอ จะนำพาการศึกษาไปสู่ความสำเร็จเนื่องด้วยผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหารการศึกษา เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศให้ก้าวหน้า และพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจโลก สังคม ซึ่งต้องการผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาระดับผู้นำที่มีคุณลักษณะ ค่านิยม คุณภาพและธรรมาภิบาล สมกับการได้ยอมรับว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง จึงต้องสามารถประยุกต์ใช้หลักการ แนวคิด ทฤษฎีได้และประสบการณ์อย่างเหมาะสม ทั้งในองค์การทางการศึกษาของรัฐและเอกชน เพื่อให้การศึกษา และสถานศึกษาเป็นองค์กรที่เข้มแข็งในการจัดการศึกษา และมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพของคนตามที่พึงประสงค์ของประเทศ หลักสูตรนี้มีโครงสร้างสาระความรู้และสมรรถนะที่จะพัฒนามหาบัณฑิตไปในแนวทางนั้นเพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานอุดมศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานอื่น ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และสามารถบูรณาการองค์ความรู้ด้านการบริหารการศึกษาโดยสร้างหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตอบสนองยุทธศาสตร์และความต้องการที่หลากหลายของประเทศ และในการประกอบวิชาชีพการบริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพที่มีหน้าที่ดำเนินการตามนโยบายของภาครัฐ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งเน้นให้พัฒนาการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

จากความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวไว้ข้างต้นนั้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการเป็นแนวทางการปรับปรุง พัฒนา บทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และผู้ที่สนใจได้นำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลประกอบแนวทางในการวางแผนพัฒนาบทบาทการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ปีการศึกษา 2567 จำนวน 250 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ปีการศึกษา 2567 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) และการสุ่มแบบชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Sampling) โดยได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการทำวิจัย จำนวน 152 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้วิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเห็นของนักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ต่อการส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี สอดคล้องกับองค์ประกอบการวิจัย

3.2 สร้างแบบสอบถามพร้อมพิจารณาขอบเขตของเนื้อหาที่ทำการศึกษา กรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์การวิจัย

3.3 นำโครงสร้างแบบสอบถาม เสนอต่อ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย มาปรับปรุงพัฒนาเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย

3.4 ปรับปรุงแก้ไขและนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบภาษาและความถูกต้องทางวิชาการ และความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

(Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ ประกอบไปด้วย ด้านการบริหารการศึกษา 1 ท่าน ด้านการวัดและประเมินผล 1 ท่าน ด้านการนิเทศ 1 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกณฑ์ค่าความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ .67 - 1.00

3.5 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงและแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

3.6 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

4.2 ผู้วิจัยส่ง Link หรือ Qrcode แบบสอบถามออนไลน์ (Google Forms) จำนวน 152 ฉบับไปยังนักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567 กำหนดวันในการส่งแบบสอบถามคืน

4.3 ผู้วิจัยได้รับการตอบกลับของแบบสอบถามออนไลน์ (Google Forms) ทั้งหมด 152 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4.4 ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ตามความมุ่งหมายและสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้าต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางการศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) ความถี่ (Frequency) 2) ร้อยละ (Percentage) 3) ค่าเฉลี่ย (Mean = $\bar{X}$) 4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.) และ 5) การทดสอบค่า t-test/F-test

ผลการวิจัย

1. การส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม (n = 152)

การส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการติดต่อสื่อสาร	4.53	.502	มากที่สุด
2. ด้านการร่วมมือ	4.58	.527	มากที่สุด
3. ด้านการประสานงาน	4.53	.554	มากที่สุด
4. ด้านความคิดสร้างสรรค์	4.56	.568	มากที่สุด
5. ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	4.57	.527	มากที่สุด
รวม	4.56	.503	มากที่สุด

การส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ อันดับแรก คือ ด้านการร่วมมือ รองลงมา คือ ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และด้านความคิดสร้างสรรค์ และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการประสานงาน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปการศึกษาได้ ดังนี้

1.1 ด้านการร่วมมือ

พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ปฏิบัติงานร่วมกันโดยมุ่งเน้นประโยชน์ต่อส่วนรวม รองลงมา คือ ช่วยงานกันอย่างเต็มที่โดยไม่คำนึงว่าจะอยู่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในและนอกสถานศึกษา และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงานและเข้าร่วมกิจกรรมด้วยกันได้อย่างพร้อมเพรียง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ร่วมมือกันในการจัดทำแผนการทำงาน

1.2 ด้านการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง

พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สนับสนุนให้เพื่อน ๆ ในสาขาวิชายึดคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมา คือ ส่งเสริมและกระตุ้นให้มีการนำความรู้ได้จากการอบรมหรือศึกษาดูงานนำมาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรมากที่สุด และนำผลการประเมินตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน และดำเนินการทบทวนผลงานอย่างสม่ำเสมอทั้งในระหว่างและหลังการปฏิบัติงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ส่งเสริมให้ทีมงานปรับกระบวนการในการดำเนินงานให้ทันสมัยต่อเหตุการณ์และเกิดประสิทธิภาพ ลดเวลาในการปฏิบัติงาน

1.3 ด้านการความคิดสร้างสรรค์

พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เปิดโอกาสให้สมาชิกในทีมร่วมมือกันทำงานด้วยวิธีที่หลากหลาย น่าสนใจ เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ รองลงมา คือ ร่วมกันปลูกฝังและสร้างวัฒนธรรมในการปฏิบัติงานโดยให้เห็นคุณค่าของความคิดสร้างสรรค์ และร่วมกันแก้ไขปัญหาย่างสร้างสรรค์ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีความคิดยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน

1.4 ด้านการติดต่อสื่อสาร

พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ รับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะในการทำงานของผู้ร่วมงานที่เกิดขึ้น รองลงมา คือ ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และมีการเปิดเผยข้อมูลข้อเท็จจริงให้แก่เพื่อนอย่างตรงไปตรงมา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ อาจารย์ใช้คำพูดในเชิงชักชวน เกี่ยกล่อม โน้มน้าวใจให้นักศึกษานับถือศรัทธา มีความคิดเห็นคล้อยตาม ยอมรับ และปฏิบัติตามในสิ่งที่เห็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

1.5 ด้านการประสานงาน

พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันของเพื่อนในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ รองลงมา คือ มีการสร้างขวัญกำลังใจที่ดีต่อเพื่อน ๆ และมีการประสานงาน และวางแผนงานกันในทีมให้เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการประสานงานที่หลากหลายวิธี สะดวก รวดเร็ว และเหมาะสม

2. ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา

2.1 จำแนกประสบการณ์ในการทำงาน

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน (n = 152)

การส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาคณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี	ประสบการณ์ในการทำงาน				t	Sig
	ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการติดต่อสื่อสาร	4.50	.529	4.60	.419	1.160	.283
2. ด้านการร่วมมือ	4.56	.583	4.64	.419	.684	.409
3. ด้านการประสานงาน	4.5	.588	4.55	.457	.125	.724
4. ด้านความคิดสร้างสรรค์	4.54	.613	4.64	.427	.977	.325
5. ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	4.55	.562	4.64	.419	.934	.335
โดยภาพรวม	4.53	.545	4.61	.373	.794	.374

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ประกอบด้วย ต่ำกว่า 10 ปี และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ไม่ต่างกัน

2.2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา (n = 152)

การส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของ นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี	ขนาดของสถานศึกษา						F	Sig
	เล็ก		กลาง		ใหญ่			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการติดต่อ สื่อสาร	4.49	.519	4.58	.425	4.49	.603	.602	.549
2. ด้านการร่วมมือ	4.51	.629	4.62	.444	4.58	.563	.526	.592
3. ด้านการประสานงาน	4.44	.586	4.60	.462	4.49	.657	1.303	.275
4. ด้านความคิดสร้างสรรค์	4.51	.582	4.64	.473	4.47	.689	1.412	.247
5. ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	4.47	.602	4.65	.413	4.54	.614	1.633	.199
โดยภาพรวม	4.48	.544	4.62	.410	4.51	.601	1.121	.329

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ประกอบด้วย ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ที่มีขนาดของสถานศึกษา ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ไม่ต่างกัน

อภิปรายผล

1. การส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเพราะผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าการบริหารแบบทีมงานมีเป้าหมายเดียวกัน เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน การประสานงาน การติดต่อสื่อสารที่เข้าใจง่าย ชัดเจน ตรงประเด็น และมีการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่ความสำเร็จของงาน โดยอาศัย ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้ร่วมทีมอย่างหลากหลาย การทำงานเป็นทีมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก ตั้งแต่สังคมระดับเล็กไปจนถึงใหญ่ สอดคล้องกับ Romig, D. ได้กล่าวเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกในทีมงานให้มีการรับฟังและเข้าใจซึ่งกันและกัน ปัญหาของงานปฏิบัติที่เกิดขึ้นและสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันเวลาที่ ด้วยการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของทีมโดยมีการประสานงานและวางแผนในการปฏิบัติงานที่เหมาะสม ในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบของแต่ละบุคคลในทีมงาน เพื่อที่จะได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพ และมีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างนวัตกรรมการทำงานโดยมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการคิดใหม่ ๆ ต่อปัญหาที่เกิดขึ้นสู่การนำไปปฏิบัติได้จริง รวมทั้งการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อลดระยะเวลาในการทำงาน และเป็นการปรับปรุงคุณภาพการออกแบบงานใหม่ที่สร้างสรรค์ให้มีความเหมาะสมมากขึ้น (Romig, D., 1996) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อริศรา อุ่มสิน ได้ศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัยพบว่า การทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีมาก (อริศรา อุ่มสิน, 2560) เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ซึ่งผู้วิจัยขอนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 ด้านการติดต่อสื่อสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ รับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะในการทำงานของผู้ร่วมงานที่เกิดขึ้น รองลงมา คือ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และมีการเปิดเผยข้อมูลข้อเท็จจริงให้แก่เพื่อนอย่างตรงไปตรงมา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ อาจารย์ใช้คำพูดในเชิงชักชวน เกลี้ยกล่อม โน้มน้าวใจให้นักศึกษานับถือศรัทธา มีความคิดเห็นคล้อยตาม ยอมรับ และปฏิบัติตามในสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม สอดคล้องกับ พิชชาภา เกาะตัน ได้ให้ความหมายของการติดต่อสื่อสารว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการงานให้เกิดมนุษยสัมพันธ์ ต้องอาศัยศิลปะในการถ่ายทอดข้อความ และการคาดคะเนความต้องการ ความรู้สึก อารมณ์ของสมาชิกในทีมเพื่อใช้ในการถ่ายทอดข้อมูล โดยสังเกตได้จากคำพูด กิริยาท่าทาง สีหน้า แววตา ภาษาเขียน และสัญลักษณ์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการสื่อสาร และส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมอย่างมาก เนื่องจากการสื่อสารที่ไม่ดีอาจทำให้ความหมายเกิดความคลาดเคลื่อนและมีความเข้าใจไม่ตรงกัน นำไปสู่ความขัดแย้ง และความล้มเหลวในการทำงานเป็นทีมได้ (พิชชาภา เกาะตัน, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับ Don, Y. & Arumugam, R. ได้กล่าวว่า ทักษะการสื่อสาร หมายถึง การพูดคุย สื่อสาร แบ่งปันข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อเพื่อนร่วมทีมโดยเริ่มจากหัวหน้าทีมที่เป็นคนประสานและคอยกระตุ้นให้คนในทีมกล้าที่จะแบ่งปันความคิด ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน โดยหลีกเลี่ยงภาวะกดดันต่อสมาชิกในทีม (Don, Y. & Arumugam, R., 2019)

1.2 ด้านการร่วมมือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ปฏิบัติงานร่วมกันโดยมุ่งเน้นประโยชน์ต่อส่วนรวม รองลงมา คือ ช่วยงานกันอย่างเต็มที่โดยไม่คำนึงว่าจะอยู่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทั้งในและนอกสถานศึกษา และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงานและเข้าร่วมกิจกรรมด้วยกันได้อย่างพร้อมเพรียง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ร่วมมือกันในการจัดทำแผนการทำงาน สอดคล้องกับ Romig, D. ได้กล่าวว่า การร่วมมือ เป็นการทำงานร่วมกันและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

การแก้ไขปัญหาจากการดำเนินงาน การร่วมมือช่วยให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของทีมที่วางไว้ นอกจากนี้ การร่วมมือของทีมนับได้ว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของทีม ซึ่งจะมีการแบ่งกันข้อมูลข่าวสารเพื่อการตัดสินใจของสมาชิก (Romig, D., 1996)

1.3 ด้านการประสานงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันของเพื่อนในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา รองลงมา คือ มีการสร้างขวัญกำลังใจที่ดีต่อเพื่อน ๆ และมีการประสานงาน และวางแผนงานกันในทีมให้เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการประสานงานที่หลากหลายวิธี สะดวก รวดเร็ว และเหมาะสม สอดคล้องกับ พัสวិพัญญ์ ศิลาสุวรรณ ได้ให้ความหมายของการประสานงานไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางการดำเนินงานตามแผนงานที่ชัดเจน สอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้ ส่งเสริมให้การประสานการทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการพึ่งพาอาศัยในกันอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัย สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และการประสานงานที่ดีนั้นจะต้องประสานงานกับสมาชิกในทีมหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งอย่างต่อเนื่อง คอยซักถามความคืบหน้าเป็นระยะ ๆ เพื่อที่จะได้ทราบความคืบหน้าของงาน (พัสวิพัญญ์ ศิลาสุวรรณ, 2562)

1.4 ด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เปิดโอกาสให้สมาชิกในทีมร่วมมือกันทำงานด้วยวิธีที่หลากหลาย น่าสนใจ เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ รองลงมา คือ ร่วมกันปลูกฝังและสร้างวัฒนธรรมในการปฏิบัติงานโดยให้เห็นคุณค่าของความคิดสร้างสรรค์ และร่วมกันแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีความคิดยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Guilford, J. P. ได้กล่าวว่า การมีความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะบุคคล โดยการคิดนอกกรอบ ริเริ่มสิ่งใหม่ขึ้นมา และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้นอกจากนี้ ความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ (Guilford, J. P., 1967) และสอดคล้องกับ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ว่า การมีความคิดสร้างสรรค์ คือ การที่สมาชิกในทีมมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมา หรือสร้างนวัตกรรมมาใช้ในการแก้ไขปัญหา และพัฒนางานที่มีอยู่ให้ดีขึ้นจากเดิม อีกทั้งสามารถนำไปใช้ได้จริงเพื่อลดระยะเวลาในการปฏิบัติงาน (พิมลพรรณ เพชรสมบัติ, 2564)

1.5 ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สนับสนุนให้เพื่อน ๆ ในสาขาวิชายึดคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมา คือ ส่งเสริมและกระตุ้นให้มีการนำความรู้ได้จากการอบรมหรือศึกษาดูงานนำมาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรมากที่สุด และนำผลการประเมินตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน และดำเนินการทบทวนผลงานอย่างสม่ำเสมอทั้งในระหว่างและหลังการปฏิบัติงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ส่งเสริมให้ทีมงานปรับกระบวนการในการดำเนินงานให้ทันสมัยต่อเหตุการณ์และเกิดประสิทธิภาพ ลดเวลาในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ Pineda-Báez, C., et al. ได้กล่าวถึงการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง คือ “การเปลี่ยนแปลงที่ดี (Good Change) หรือ การปรับปรุง (Improvement)” เน้นการปรับปรุงอย่างมีคุณภาพที่ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงใหม่ทั้งหมด แต่เป็นการปรับปรุง เพื่อให้ทำงานได้ง่ายขึ้นและสะดวกขึ้น ปรับปรุงทีละเล็กทีละน้อย โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคน เพื่อพัฒนากระบวนการ ทำงานที่มีอยู่เดิมให้ดียิ่งขึ้น หัวใจสำคัญอยู่ที่ต้องมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด (Continuous Improvement) (Pineda-Báez, C. et al., 2023) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัสวิพัญญ์ ศิลาสุวรรณ และพิมลพรรณ เพชรสมบัติ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี คือ การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาควรสังเกตพฤติกรรม และเรียนรู้ลักษณะนิสัยบุคคลของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อการเลือกปัญหาและ ดำเนินการแก้ไข ปัญหาให้ชัดเจน ตรงประเด็น และต่อเนื่อง (พัสวิพัญญ์ ศิลาสุวรรณ และพิมลพรรณ เพชรสมบัติ, 2563)

2. การเปรียบเทียบการส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา สรุปผลการอภิปรายได้ ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบระดับมุมมองของครูต่อการส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน มุมมองของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ที่มีต่อการส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ไม่ต่างกัน อาจเนื่องมาจากการเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีแนวทางการบริหารและประสบการณ์ในการบริหารที่แตกต่างกัน ตลอดจนกระทั่งการตัดสินใจที่ส่งผลในการให้ความสำคัญในการวางแผนการบริหารแบบทีมงาน ให้เกิดกระบวนการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพ มีความมุ่งมั่น เชื่อถือ และยึดหยุ่นตามสถานการณ์ รวมทั้งการติดตามตรวจสอบการทำงานเป็นทีมของสมาชิก สอดคล้องกับ คำกล่าวของ Vesisenaho, M. ว่าการกระทำร่วมกันเป็นกลุ่ม ประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญ 3 อย่าง คือ กิจกรรม การกระทำร่วมกัน และความรู้สึก ทำให้บุคคลต่าง ๆ ภายในกลุ่มสามัคคีกัน ใกล้ชิด และช่วยกันตัดสินใจในการทำงาน มีการติดต่อสื่อสารกัน สนับสนุนการทำงานจนประสบความสำเร็จในเป้าหมายร่วมกัน สมาชิกภายในกลุ่มมีแนวโน้มในการร่วมมือซึ่งกันและกัน (Vesisenaho, M., 2023) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผ่องอำไพ สระเพชร ได้ศึกษา การบริหารการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ตามความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ผ่องอำไพ สระเพชร, 2560)

2.2 การเปรียบเทียบระดับมุมมองของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ต่อการส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ขนาดของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน มุมมองของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ที่มีต่อการส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ไม่ต่างกัน อาจเนื่องมาจากการรับรู้ของแต่ละสถานศึกษาส่งผลให้การรับรู้และการตัดสินใจแตกต่างกัน สอดคล้องกับวิจัยของ มนต์ฤทัย สุวะนาม ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศของสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน (มนต์ฤทัย สุวะนาม, 2560)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า การส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และการเปรียบเทียบการส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ไม่ต่างกัน ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังนี้ 1) ด้านการร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่าข้อที่สูงที่สุด คือ ปฏิบัติงานร่วมกันโดยมุ่งเน้นประโยชน์ต่อส่วนรวม ดังนั้น จึงควรร่วมมือกันในการจัดทำแผนการทำงาน 2) ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยพบว่า

ข้อที่สูงที่สุด คือ ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้ทีมงานปรับกระบวนการในการดำเนินงานให้ทันสมัยต่อเหตุการณ์และเกิดประสิทธิภาพ และลดเวลาในการปฏิบัติงาน 3) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่าข้อที่สูงที่สุด คือ เปิดโอกาสให้สมาชิกในทีมร่วมมือกันทำงานด้วยวิธีที่หลากหลาย น่าสนใจ เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ ดังนั้น จึงควรมีความคิดยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน 4) ด้านการติดต่อสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่าข้อที่สูงที่สุด คือ รับฟังปัญหา และข้อเสนอแนะในการทำงานของผู้ร่วมงานที่เกิดขึ้น ดังนั้น อาจารย์ควรใช้คำพูดในเชิงชักชวน เกื้อหนุน โน้มน้าวใจให้นักศึกษานับถือศรัทธา มีความคิดเห็นคล้อยตาม ยอมรับ และปฏิบัติตามในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และ 5) ด้านการประสานงาน ผลการวิจัยพบว่าข้อที่สูงที่สุด คือ มีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันของเพื่อนในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ดังนั้น จึงควรมีการประสานงานที่หลากหลายวิธี สะดวก รวดเร็ว และเหมาะสม และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ 1) ควรศึกษาเรื่องปัจจัยในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และ 2) ควรศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการส่งเสริมบทบาทการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2561 - 2579. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ผ่องอำไพ สระเพ็ชร. (2560). การบริหารการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พัสวิพิชญ์ ศิลาสุวรรณ. (2562). การทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พัสวิพิชญ์ ศิลาสุวรรณ และพิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2563). การทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, 12(1), 122-123.
- พิชชาภา เกาะตัน. (2563). ผลกระทบของการทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการรับรู้การสนับสนุน จากองค์การที่ส่งผลต่อความผูกพัน และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท โตโยต้านครธน จำกัด. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2564). ผู้บริหารกับการทำงานเป็นทีม. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 4(1), 1-7.
- ไพโรจน์ บาลัน. (2561). ทักษะการบริหารทีม. กรุงเทพมหานคร: แอคทีฟพริ้นท์.
- มนต์ฤทัย สุวะนาม. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศของสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของบุคลากร ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- รุ่งรัชดา พิธรรมานวัตร. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพของพนักงานและเจ้าหน้าที่สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเขต 13 กรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- อริศรา อุ่มสิน. (2560). การศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological test*. (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Don, Y. & Arumugam, R. (2019). School Management and Leadership: teamwork in school. *Multidisciplinary Journal of Instruction (MDJI)*, 1(2), 14-36.
- Guilford, J. P. (1967). Creativity: Yesterday, today, and tomorrow. *The Journal of Creative Behavior*, 1(1), 3-14.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities". *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Pineda-Báez, C. et al. (2023). The Role of Teamwork in the Development of Teacher Leadership: A Cross- Cultural Analysis from Colombia, Mexico, and Spain. *Teacher Leadership in International Contexts* (pp. 109-141). Cham: Springer International Publishing.
- Romig, D. (1996). *Breakthrough Teamwork: Out Standing Result Using Structured Teamwork*. Chicago: Irwin.
- Vesisenaho, M. (2023). Pre-and In-Service Teachers' Teamwork Behaviour in Integrated Teacher Training. *Journal of Teacher Education and Educators*, 12(1), 95-121.

การพัฒนามาตรการทางกฎหมายในการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในภาคเอกชน*

DEVELOPMENT OF LEGAL MEASURES FOR THE PROMOTION AND PROTECTION OF ELDERLY EMPLOYMENT IN THE PRIVATE SECTOR

รวดี สุทธิศาสตร์

Rawadee Sutisart

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ขอนแก่น ประเทศไทย

Faculty of Law, Khon Kaen University, Khon Kaen, Thailand

Corresponding author E-mail: rawadee.law.kku@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสถานภาพการทำงานของลูกจ้างสูงอายุที่ทำงานในภาคเอกชน และเสนอมาตรการทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมการจ้างงานของลูกจ้างสูงอายุ ในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น พื้นที่จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้สูงอายุที่มีโอกาสในการทำงาน อายุตั้งแต่ 60 - 79 ปี จำนวน 10 คน 2) นายจ้างสถานประกอบการกิจการขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กจำนวน 10 คน 3) นักวิชาการที่เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติงานในกฎหมายแรงงาน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ สายปฏิบัติหน้าที่ในกระทรวงแรงงาน เจ้าหน้าที่สายปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มนักวิชาการ ที่เชี่ยวชาญด้านกฎหมายแรงงาน ผู้พิพากษา จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์โดยมีโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการใช้เครื่องมือดังกล่าวมาวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า สถานภาพการทำงานของลูกจ้างสูงอายุที่ทำงานในภาคเอกชนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 ถึงปี พ.ศ. 2566 มีสัดส่วนร้อยละลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่ในปี พ.ศ. 2565 มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น โดยลูกจ้างสูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 60 - 71 ปี ภายหลังเกษียณอายุเมื่ออายุครบ 55 ปี ลูกจ้างสูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานทำให้ไม่มีรายได้ในการดำรงชีพและต้องอาศัยอยู่ลำพังไม่มีบุคคลดูแล ทั้งที่ลูกจ้างสูงอายุมีสุขภาพที่แข็งแรง และสามารถทำงานได้ ควรมีมาตรการทางกฎหมายส่งเสริมให้จ้างงานลูกจ้างสูงอายุมากขึ้น จึงเสนอกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำสำหรับลูกจ้างสูงอายุโดยคำนึงถึงทักษะค่าจ้างระดับพอประทังชีพทักษะค่าจ้างที่ยุติธรรมและความสามารถในการจ่ายของนายจ้าง

คำสำคัญ: การพัฒนามาตรการทางกฎหมาย, การจ้างแรงงาน, ผู้สูงอายุ, ภาคเอกชน

Abstract

This study aims to examine the employment status of older workers in the private sector and propose legal measures to promote their employment at both the national and local levels, with a particular focus on Khon Kaen Province. Utilizing a qualitative research approach, the study involves key informants categorized into three groups: 1) 10 older individuals aged 60 to 79 with

* Received February 9, 2025; Revised February 23, 2025; Accepted February 25, 2025

employment opportunities, 2) 10 employers from large, medium, and small enterprises, and 3) 10 experts in labor law practices, including government officials from the Ministry of Labor, local administrative officers, labor law academics, and judges, totaling 30 participants. The research employs structured questionnaires and interviews as data collection instruments. Data were gathered through questionnaires, in-depth interviews, and focus group discussions, and subsequently analyzed using content analysis. The findings reveal a continuous decline in the proportion of older workers in the private sector from 2017 to 2023, except for an increase observed in 2022. The majority of older workers are female, aged between 60 and 71 years. Following retirement at 55, most older workers remain unemployed, lacking sufficient income and often living alone without caregivers, despite being in good health and capable of working. To address this issue, the study proposes legal measures to encourage the employment of older workers, including the establishment of a minimum wage based on the Subsistence Wage Theory, the Just Wage Theory, and employers' financial capacity.

Keywords: Legal Measure Development, Employment, Older Workers, Private Sector

บทนำ

ปัจจุบันโครงสร้างประชากรเปลี่ยนแปลง ทำให้ผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นประกอบกับประชากรในประเทศไทยมีการแต่งงานช้าหรือมีบุตรน้อยลง ส่วนผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากมีเทคโนโลยีสำหรับการรักษาพยาบาลที่ทันสมัยจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับการขาดแคลนแรงงานเพราะการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยสถิติของการทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2563 ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า มีจำนวนผู้สูงอายุที่ทำงาน 4.70 ล้านคน เป็นอัตราร้อยละ 36.9 จากจำนวนผู้สูงอายุทั้งสิ้น 12.75 ล้านคน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) และจำนวนผู้สูงอายุ 60 ปี ขึ้นไปจะมีจำนวน 13.5 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 20 ของประชากรในปี 2566 ซึ่งเป็นภาวะสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Complete Aged Society) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566)

สำนักงานสถิติแห่งชาติได้จัดทำข้อมูลการทำงานของลูกจ้างสูงอายุในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2563 มีอัตราร้อยละ 36.89 ของผู้สูงอายุทั้งหมด ส่วนใหญ่ประเภทของงานที่ลูกจ้างสูงอายุทำเป็นผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือด้านเกษตรและประมง ร้อยละ 58.8 ส่วนอาชีพที่ลูกจ้างสูงอายุน้อยที่สุด คือ ผู้ประกอบอาชีพงานพื้นฐานร้อยละ 7.0 (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2563) ซึ่งมีลูกจ้างสูงอายุบางส่วนที่สุขภาพแข็งแรงและสามารถทำงานได้ ประกอบกับลูกจ้างสูงอายุทำงานแบบเดินทางไปทำงานเช้ากลับเย็น และบางส่วนนายจ้างจัดที่พักอาศัยและอาหารให้ลูกจ้างสูงอายุ แม้แผนยุทธศาสตร์ของคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 1 ได้กำหนดให้เสริมสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำโดยสนับสนุนให้ผู้สูงอายุวัยต้น (อายุ 60 ถึง 69 ปี) มีงานทำและมีรายได้ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้สูงอายุ และมีการสนับสนุนมาตรการจูงใจทางภาษีผู้ประกอบการให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุมากขึ้น แต่ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองเกี่ยวกับการจ้างแรงงานของลูกจ้างสูงอายุที่มีความสามารถในการทำงานไว้อย่างใด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2566)

ดังนั้น จึงส่งผลให้ลูกจ้างสูงอายุกลายเป็นผู้ด้อยโอกาสในทางสังคมขาดรายได้ที่เพียงพอตามมาตรฐานการครองชีพ เพราะไม่สามารถเข้าถึงสิทธิในการทำงานบางประเภทได้อันเนื่องจากข้อจำกัดทางด้านอายุและด้านสภาพร่างกาย ทำให้นายจ้างเลือกจ้างลูกจ้างที่เป็นวัยหนุ่มสาวมากกว่า จึงทำให้เกิดปัญหาในการพิจารณาว่า

ลูกจ้างสูงอายุที่ทำงานบางประเภทไม่สามารถเข้าถึงสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานหรือเกิดภาวะการว่างงานจำนวนมาก ผลการศึกษาที่ได้จะเสนอมาตรการทางกฎหมายและนโยบายทางสังคมในการคุ้มครองการจ้างงานของลูกจ้างสูงอายุเพื่อรองรับกับสังคมผู้สูงอายุที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานเพิ่มมากขึ้น

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่จะศึกษา เรื่อง การพัฒนามาตรการทางกฎหมายในการจ้างแรงงานผู้สูงอายุโดยกำหนดขอบเขตในภาคเอกชนในประเทศไทย รวมถึงเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมให้นายจ้างมีการจ้างงานลูกจ้างสูงอายุที่เหมาะสมกับจังหวัดขอนแก่นและประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการทำงาน of ลูกจ้างสูงอายุในภาคเอกชน
2. เสนอแนวทางในการพัฒนามาตรการทางกฎหมายในการจ้างงานลูกจ้างสูงอายุได้อย่างเหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูล (Key Informant) 3 กลุ่ม ที่สำคัญจากฝ่ายลูกจ้าง นายจ้าง และภาครัฐเพื่อให้ทราบข้อมูลจาก 3 ภาคส่วนของไตรภาคี ได้แก่ 1) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโอกาสในการทำงาน อายุตั้งแต่ 60 - 79 ปี จำนวน 10 คน เนื่องจากลูกจ้างกลุ่มนี้ยังแข็งแรงและมีความสามารถทำงานได้ 2) กลุ่มนายจ้างสถานประกอบการขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กที่ครอบคลุมทุกขนาดของสถานประกอบการ จำนวน 10 คน 3) กลุ่มนักวิชาการที่เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติงานในกฎหมายแรงงาน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐสายปฏิบัติหน้าที่ในกระทรวงแรงงาน เจ้าหน้าที่สายปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มนักวิชาการที่เชี่ยวชาญด้านกฎหมายแรงงาน ผู้พิพากษา จำนวน 10 คน ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น รวมกลุ่มตัวอย่าง 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์ (Interview) ได้แก่ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ตามแนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guideline) ได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญแต่ละด้านตรวจสอบ ได้แก่ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิ 60 - 79 ปี 2) หน่วยงานภาคเอกชน 3) หน่วยงานภาครัฐเพื่อนำไปให้กลุ่มเป้าหมายที่ 1 เกี่ยวกับสภาพการทำงานรวมถึงค่าจ้าง กลุ่มเป้าหมายที่ 2 เกี่ยวกับการจ้างงานลูกจ้างสูงอายุ สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ 3 กลุ่มนักวิชาการที่เชี่ยวชาญด้านกฎหมายแรงงานผู้วิจัยได้ขอเข้าพบและนัดหมายและดำเนินการสัมภาษณ์ประเด็นวิธีการส่งเสริมการจ้างงานลูกจ้างสูงอายุ ในกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ด้วยการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) และ 2) ในขั้นตอนที่สองดำเนินการจัดประชุมระดมความคิดเห็น (Focus Group) โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับลูกจ้างสูงอายุ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐสายปฏิบัติหน้าที่ในกระทรวงแรงงาน อดีตผู้พิพากษา อัยการ นักวิชาการเชี่ยวชาญด้านกฎหมายแรงงาน นายจ้าง ลูกจ้างสูงอายุและบุคคลทั่วไปที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดประชุมระดมความคิดเห็นกับกลุ่มเป้าหมาย และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือเป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Document Research) เช่น หนังสือ ตำรา งานวิจัย บทความ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ระดมความคิดเห็นกับกลุ่มเป้าหมายและการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ในโปรแกรมสำเร็จรูปในเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

สถานภาพการทำงานของผู้สูงอายุในภาคเอกชน คำนิยามของ “สถานภาพการทำงาน” ที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะการทำงานของผู้สูงอายุเพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุนั้นได้นิยามคำว่า “สถานภาพการทำงาน” หมายถึง สถานะของบุคคลที่ทำงานในสถานที่ที่ทำงานหรือธุรกิจแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ ประเภทแรก นายจ้าง หมายถึง ผู้ประกอบธุรกิจของตนเองเพื่อหวังผลกำไรหรือส่วนแบ่ง ประเภทที่สอง การประกอบธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง หมายถึง ผู้ประกอบธุรกิจของตนเองโดยลำพังผู้เดียวหรืออาจมีบุคคลอื่นมาร่วมกิจการด้วย เพื่อหวังผลกำไรหรือส่วนแบ่ง และไม่ได้จ้างลูกจ้างแต่อาจมีสมาชิกในครัวเรือนหรือผู้ฝึกงานมาช่วยทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้าง ประเภทที่สาม ผู้ที่ช่วยธุรกิจของครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง ประเภทที่สี่ ลูกจ้างทำงานโดยได้รับค่าจ้างตอบแทนเป็นรายเดือน รายสัปดาห์ รายวัน หรือรายชิ้นหรือเหมาจ่ายซึ่งอาจได้รับเป็นเงินหรือสิ่งของก็ได้ โดยรวมลูกจ้างรัฐบาล ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจและลูกจ้างเอกชน ประเภทที่ห้า กลุ่มคนที่มาร่วมกันทำงานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพึ่งตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งมุ่งศึกษาเฉพาะสถานภาพการทำงานของผู้สูงอายุในภาคเอกชน ได้แก่ 1) การทำงานของผู้สูงอายุในภาคเอกชน ในปี พ.ศ. 2560 และปี พ.ศ. 2561 อยู่ในช่วงร้อยละ 12.2 ซึ่งในปี พ.ศ. 2562 ถึงปี พ.ศ. 2564 มีแนวโน้มลดลงประมาณร้อยละ 11 ส่วนปี พ.ศ. 2565 และ ปี พ.ศ. 2566 ได้มีอัตราที่เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 12.8 และ 12.3 ของแรงงานสูงอายุทั้งหมด เนื่องจากกระทรวงแรงงานมีมาตรการส่งเสริมการจ้างงานโดยดำเนินโครงการบันทึกความเข้าใจกับภาคเอกชน (MOU) ว่าด้วยความร่วมมือด้านส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีมาตรการจูงใจนายจ้างโดยการตราพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 639) พ.ศ. 2560 ที่ยกเว้นภาษีเงินได้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลสำหรับนายจ้างที่จ้างผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ทำงานทำให้อัตราจ้างงานผู้สูงอายุเข้าสู่ตลาดแรงงานเอกชนเพิ่มขึ้น 2) ค่าจ้างขั้นต่ำสำหรับผู้สูงอายุ ไม่มีการบัญญัติคุ้มครองค่าจ้างขั้นต่ำสำหรับการจ้างงานผู้สูงอายุในคุ้มครองแรงงาน มีเพียงกฎหมายกำหนดที่กำหนดเพียงหลักการกว้าง ๆ ให้คณะกรรมการค่าจ้างอาจกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่ใช้กับผู้สูงอายุบางกลุ่มหรือบางประเภทเป็นการเฉพาะตามมาตรา 87 วรรคสามแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ค่าจ้างขั้นต่ำสำหรับผู้สูงอายุต้องเพียงพอต่อการนำไปใช้ในการดำรงชีพได้โดยพิจารณาตามทฤษฎีค่าจ้างระดับพอประทังชีพ (Subsistence Theory) ที่เพียงพอต่อค่าอาหาร ที่พักอาศัย ดูแลครอบครัว ลูกจ้างได้รวมถึงเก็บออมเพื่อนำไปใช้ในยามที่จำเป็น และทฤษฎีค่าจ้างที่ยุติธรรม (The Just Price Wage) ที่ค่าจ้างที่เป็นธรรมครอบคลุมปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับชีวิตที่เหมาะสมขั้นต่ำของผู้สูงอายุและครอบครัวของผู้สูงอายุ ซึ่งค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุต้องคำนึงถึงค่ารักษาพยาบาลรวมถึง การอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมในการดำรงชีพตามวัยและสุขภาพร่างกายด้วย นอกจากนี้ ต้องคำนึงถึงความสามารถในการจ่ายค่าจ้างของนายจ้าง เพราะกรณีค่าจ้างสูงมากทำให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างไม่ได้ ต้องเลิกจ้างลูกจ้างทำให้ลูกจ้างไม่มีงานทำซึ่งเป็นผลเสียแก่ลูกจ้าง ดังนั้น ค่าจ้างขั้นต่ำสำหรับผู้สูงอายุจึงต้องมีอัตราที่เหมาะสมที่ลูกจ้างสามารถดำรงชีพได้และนายจ้างสามารถดำเนินการได้ 3) การส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ ปัจจุบันมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 4 ฉบับ ได้แก่ 1) พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 118/1 ไม่มีเกณฑ์กำหนดการเกษียณอายุของผู้สูงอายุ มีเพียงให้นายจ้างและผู้สูงอายุตกลงเกษียณอายุกันได้ หรือกรณีลูกจ้างที่ทำงานมีอายุเกิน 60 ปี และได้ตกลงกำหนดการเกษียณอายุไว้แสดงเจตนาเกษียณอายุต่อนายจ้างได้ 2) พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2494 มาตรา 19 ที่กำหนดให้ข้าราชการซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ แล้วเป็นอันพ้นจากเวลาราชการ เมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ข้าราชการผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์อันทำให้เกิดสิทธิรับสิทธิประโยชน์บำนาญ 3) พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 77 ทวิ ที่ให้ผู้ประกันตนที่

จ่ายเงินสมทบไม่น้อยกว่า 180 เดือน ให้มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพเมื่ออายุครบ 55 ปีบริบูรณ์ ผู้ประกอบการจึงนำอายุที่กำหนดเกณฑ์ได้รับบำนาญของลูกจ้างมากำหนดอายุเกษียณของลูกจ้างภายในสถานประกอบการซึ่งกฎหมายฉบับนี้ไม่ได้กำหนดเกณฑ์เกษียณอายุของลูกจ้างภาคเอกชนไว้แต่อย่างใด และ 4) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 กำหนดนิยามผู้สูงอายุให้หมายถึง บุคคลอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ต้องการคุ้มครองผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพให้มีสิทธิได้รับสวัสดิการสิ่งอำนวยความสะดวกแก่การยังชีพอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรีและได้รับความช่วยเหลือจากรัฐที่เหมาะสม เมื่อพิจารณาเนื้อหากฎหมายฉบับนี้เพียงมาตรา 11 3) ที่ลูกจ้างควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม โดยการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุในด้านนี้เน้นที่การคุ้มครองและส่งเสริมให้ข้อมูล ค่าปรึกษา ข้าราชการตลาดแรงงาน การจัดหางาน รับสมัครงาน บริการข้อมูลทางอาชีพ ตำแหน่งว่างงาน การอบรมและฝึกอาชีพ โดยมีศูนย์กลางข้อมูลทางอาชีพและตำแหน่งงานสำหรับผู้สูงอายุเป็นการเฉพาะ แต่ยังไม่มีความหมายในการส่งเสริมการจ้างงานและคุ้มครองการทำงานของลูกจ้างสูงอายุไว้เป็นการเฉพาะ มีเพียงมาตรการในทางภาษีอากรที่จูงใจนายจ้างที่จ้างลูกจ้างสูงอายุ ทั้งนี้ รัฐบาลได้มีนโยบายที่ได้ส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุโดยตราพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 639) พ.ศ. 2560 ที่กำหนดให้มีการยกเว้นภาษีเงินได้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งรับผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปทำงานสำหรับเงินได้เป็นจำนวนร้อยละ 10 ของรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจ้างลูกจ้างสูงอายุ ในส่วนที่ไม่เกินร้อยละ 10 ของลูกจ้างในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้น ซึ่งรายจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจ้างผู้สูงอายุในแต่ละเดือนต้องไม่เกิน 15,000 บาท ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายในบางประเทศที่ให้ความสำคัญในการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุไว้โดยเฉพาะ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ที่มีกฎหมายและนโยบายให้นายจ้างจ้างงานลูกจ้างสูงอายุมากขึ้นเพื่อตอบสนองกับสถานการณ์ของจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น กล่าวคือ กฎหมายว่าด้วยรักษาความมั่นคงด้านการจ้างงาน ค.ศ. 1971 (The Act on Stabilization of Employment of Elderly Persons, 1971) มาตรา 8 วางหลักว่า นายจ้างกำหนดให้มีการเกษียณอายุการทำงานของลูกจ้าง หรือการเกษียณอายุภาคบังคับโดยลูกจ้างต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 60 ปี เว้นแต่ ลูกจ้างที่ทำงานกระทรวงแรงงานและเป็นงานที่ยากสำหรับลูกจ้างสูงอายุ และนายจ้างต้องให้หลักประกันการทำงานของลูกจ้างอายุโดยการจ้างงานใหม่ (Re-Employment) จนกระทั่งอายุ 65 ปี นอกจากนี้ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการรักษาความมั่นคงด้านการจ้างงานที่ 53 โดยให้มีผลบังคับในเดือนเมษายน พ.ศ. 2564 เพื่อประกันโอกาสในการทำงานของผู้สูงอายุไม่เกิน 70 ปี โดยใช้บังคับกับนายจ้างที่กำหนดเกษียณอายุภาคบังคับ 65 ปี หรือมากกว่า 65 ปี และการกำหนดเกษียณอายุต่ำกว่า 70 ปี ยังใช้บังคับกับนายจ้างที่มีมาตรการระบบการจ้างงานต่อเนื่องไม่เกิน 65 ปี เว้นแต่นายจ้างที่มีระบบการจ้างงานต่อเนื่องอายุ 70 ปีขึ้นไป ตามมาตรา 10 - 2 ของการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการรักษาความมั่นคงด้านการจ้างงานที่ 53 อย่างไรก็ตาม การประกันโอกาสในการทำงานของผู้สูงอายุดังกล่าว ได้กำหนดให้สถานประกอบการมีการขยายการเกษียณอายุการทำงานของลูกจ้างจาก 65 ปี จนถึง 70 ปี โดยมีมาตรการให้ลูกจ้างที่เกษียณอายุร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมช่วยเหลือสังคมที่ดำเนินการโดยบริษัทและกิจกรรมที่ช่วยเหลือสังคมที่ดำเนินการโดยองค์กรที่ได้รับทุนจากบริษัท ทั้งนี้ รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้การสนับสนุนที่จำเป็นแก่นายจ้าง ลูกจ้าง และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตามพฤติการณ์เพื่อมุ่งที่จะส่งเสริมมาตรการที่จำเป็นเพื่อรักษาโอกาสในการทำงานและโอกาสการจ้างงานลูกจ้างสูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพโดยการใช้อนุมาตรการต่าง ๆ เช่น การปรับปรุงระบบสำหรับการจัดหางานและการฝึกอบรมวิชาชีพที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวกในการจ้างงานลูกจ้างสูงอายุ ทั้งนี้ ข้อมูลจากการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทยในปีพ.ศ. 2564 ในการสำรวจความต้องการทำงานของผู้สูงอายุทั้งผู้ที่ทำงานและไม่ทำงาน ผู้สูงอายุที่ต้องการทำงานและกำลังหางานมีเพียงร้อยละ 0.8 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุวัยต้น (อายุ 60 ถึง 69 ปี) ร้อยละ 85.1 โดยสัดส่วนผู้สูงอายุที่กำลังหางานทำลดลงตามวัยที่สูงขึ้น กล่าวคือ ผู้สูงอายุวัยกลาง (อายุ 70 ถึง 79 ปี) มีร้อยละ 13.6 และ

ผู้สูงอายุวัยปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป) มีเพียงร้อยละ 1.3 สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นลูกจ้างในจังหวัดขอนแก่น เป็นลูกจ้างเพศชายอายุ 61 ปี อาศัยอยู่กับภรรยาและบุตร ตำแหน่งช่างไฟฟ้า มีหน้าที่ควบคุมเครื่องจักรในโรงงาน ซึ่งโดยข้อบังคับของสถานประกอบการกิจการแห่งหนึ่งในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นให้ลูกจ้างเกษียณอายุ 55 ปีบริบูรณ์ ขณะที่ทำงานในสถานประกอบการได้รับเงินเดือน ๆ ละ 72,320 บาท ทำงานตำแหน่งนี้ในสถานประกอบการเดิม 10 ปีโดยบริษัทมีการเพิ่มเงินเดือนให้แก่ลูกจ้างทุกปี เมื่อลูกจ้างสูงอายุเกษียณก็ไม่ได้หางานทำใหม่หรือทำงานอื่น ซึ่งลูกจ้างต้องการที่จะทำงานในตลาดแรงงานและพร้อมที่จะฝึกทักษะการทำงานส่วนจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลฝ่ายนายจ้างพบว่า ไม่ต้องการจ้างงานลูกจ้างสูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ต้องการจ้างลูกจ้างสูงอายุน้อยลง เนื่องจากลูกจ้างสูงอายุทำงานไม่คล่องแคล่วเหมือนกับลูกจ้างทั่วไป อีกทั้งนายจ้างต้องจ่ายค่าจ้างเท่ากับลูกจ้างทั่วไปซึ่งส่วนใหญ่ นายจ้างจะจ้างงานลูกจ้างสูงอายุเฉพาะงานที่ขาดแคลนแรงงานและอาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะ เช่น ลูกจ้างในโรงงานเหวอน ลูกจ้างซ่อมรถยนต์ ลูกจ้างควบคุมและซ่อมเครื่องจักร จึงควรมีการส่งเสริมให้มีการจ้างงานลูกจ้างสูงอายุโดยมีมาตรการจูงใจนายจ้างให้มีความต้องการจ้างงานลูกจ้างสูงอายุมากขึ้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการทำงานของลูกจ้างสูงอายุทั้งยังชดเชยการขาดแคลนแรงงานของตลาดแรงงาน ซึ่งข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมประมาณการณ์ว่าความต้องการแรงงานในภาพรวมของประเทศไทยในระยะยาว ในปี พ.ศ. 2558 ถึงปี พ.ศ. 2565 พบว่า ผลผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้นตามแนวโน้มปกติเหมือน 10 ปีที่ผ่านมา ตลาดแรงงานต้องการแรงงานมาสนับสนุนภาคอุตสาหกรรมให้เติบโตได้ตามเป้าหมายและการขยายตัวในทางเศรษฐกิจมากกว่าอุปทานแรงงานค่อนข้างมาก ทำให้เกิดภาวะการขาดแคลนแรงงานโดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมและบริการที่คาดว่าจะมีความต้องการแรงงานโดยรวมในปี พ.ศ. 2565 คาดว่าสูงถึง 48.9 ล้านคน ซึ่งมีอุปทานแรงงาน 42.5 ล้านคน นอกจากนี้ รายงานแผนพัฒนาประชากรเพื่อการพัฒนาประเทศระยะยาว พ.ศ. 2565 ถึงปี พ.ศ. 2580 ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ระบุว่า โครงสร้างประชากรวัยแรงงานจะลดลงกว่า 3 ล้านคนในทุก 10 ปี ในขณะที่ความต้องการแรงงานจะยังคงเพิ่มขึ้น กรณีอุตสาหกรรมยังไม่มีมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมากโดยจะปรับเพิ่มจาก 37.55 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2560 เป็น 44.71 ล้านคนในปี พ.ศ. 2580 ทั้งนี้ โครงสร้างสังคมผู้สูงอายุจะทำให้สถานภาพทางการคลังของรัฐต้องเผชิญกับความเสี่ยงด้านรายรับในการจัดเก็บภาษีจากประชากรวัยทำงานที่ลดลง แต่รายจ่ายที่รัฐจะต้องจ่ายเกี่ยวกับผู้สูงอายุไม่ว่าจะเป็นเงินต้องจ่ายหลังเกษียณ ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ ทำให้งบประมาณรายจ่ายภาครัฐด้านสวัสดิการต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 6% ต่อปี (CAGR 2014 - 2024) สะท้อนจากปี พ.ศ. 2566 ที่รัฐต้องจ่ายเบี้ยยังชีพระยะยาวของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นตามจำนวนผู้สูงอายุ 9.3 หมื่นล้านบาท เพิ่มขึ้น 6% จากปีก่อน และคาดว่าปี พ.ศ. 2572 เมื่อไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Complete Aged Society) รายจ่ายส่วนนี้อาจไม่ต่ำกว่า 1.6 แสนล้านบาท ส่วนรายจ่ายด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น 4% ซึ่งในปี พ.ศ. 2557 งบประมาณส่วนนี้ของรัฐ 2.4 แสนล้านบาท ปรับเพิ่ม 3.5 แสนล้านบาทในปี พ.ศ. 2566 โดยการส่งเสริมการจ้างงานให้ลูกจ้างสูงอายุทำงานมีรายได้ที่พึงพาตัวเองได้ยามเกษียณทำให้ลดภาระค่าใช้จ่ายของคลังให้น้อยลงได้

แนวทางในการพัฒนามาตรการทางกฎหมายในการจ้างงานลูกจ้างสูงอายุได้อย่างเหมาะสม สำหรับการพัฒนากับผู้สูงอายุของประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศที่มีผู้สูงอายุมากที่สุดในโลกโดยข้อมูลของสหประชาชาติ อัตราส่วนประชากรสูงอายุของญี่ปุ่นมากที่สุดในโลก ซึ่งมีจำนวนประชากรทั้งหมด 124.4 ล้านคน มีอัตราส่วนผู้ที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป 36.2 ล้านคน คิดเป็น 29.1% และประเทศญี่ปุ่นมีระบบกฎหมายเป็นลายลักษณ์อักษร (Civil Law) เหมือนกับประเทศไทย ประเทศไทยจึงได้นำหลักการเปิดโอกาสให้ลูกจ้างสามารถเกษียณจากตำแหน่งเดิมได้และสามารถทำสัญญาจ้างกับนายจ้างเดิมหรือนายจ้างใหม่ทำงานในตำแหน่งใหม่ที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญมากขึ้นได้ โดยการขยายอายุการทำงานเป็นการสอดคล้องกับการกำหนดขยายอายุการทำงานของลูกจ้างสูงอายุของประเทศญี่ปุ่นที่มีการกำหนดขยายอายุการทำงานของ

ลูกจ้างเป็น 65 ปี เพื่อเป็นการขยายโอกาสในการทำงานของลูกจ้างสูงอายุที่มีแนวโน้มมีอายุมากขึ้นตามทฤษฎีจ้างลูกจ้างใหม่ทดแทนลูกจ้างเดิม (Insider - Outsider Theory) เพื่อชดเชยการขาดแรงงานและเกิดความคุ้มค่าแก่ฝ่ายนายจ้างที่เพิ่มค่าจ้างในการจ้างลูกจ้างเดิมที่มีความเชี่ยวชาญและมีทักษะฝีมือในการทำงานคุ้มค่ากว่าต้องจ่ายค่าฝึกทักษะฝีมือให้แก่ลูกจ้างใหม่ที่เข้ามาทำงาน รวมทั้งเสนอการจ้างงานใหม่ให้กับลูกจ้างในสถานประกอบการเดิมกรณีที่มีคุณสมบัติครบตามกฎหมายกำหนด เพื่อคุ้มครองการจ้างงานของลูกจ้างสูงอายุที่มีอัตราการเพิ่มสูงขึ้น จึงเป็นปัญหาสำคัญที่ประเทศไทยควรแก้ไขให้มีมาตรการจูงใจนายจ้างให้มีการจ้างงานลูกจ้างสูงอายุมากขึ้นเพื่อช่วยภาครัฐให้จัดเก็บภาษีได้ ไม่เป็นภาระของสังคม และมีมาตรการคุ้มครองประเภทงานที่ลูกจ้างสูงอายุสามารถทำได้ นอกจากนี้ ควรคุ้มครองประเภทของงานที่ลูกจ้างสูงอายุทำตามแนวความคิดการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization) ที่เรียกว่า Active Aging หรือ พหุพลังประกอบด้วย 3 ด้านสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การได้มีโอกาสทำกิจกรรมที่หลากหลายและการมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในสังคม การมีสุขภาพที่ดี (Health) ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ รวมถึง มีความมั่นคง (Security) ที่เป็นหลักประกันแก่ผู้สูงอายุด้านรายได้ ที่อยู่อาศัยและผู้ดูแล และแนวคิดอริโกในการใช้ชีวิตให้มีคุณค่าของของลูกจ้างสูงอายุโดยต้องรู้สิ่งที่ตนชอบในการทำงานและทำให้เกิดความสุข ไม่เกิดอันตรายต่อสุขภาพ กฎหมายจึงควรกำหนดประเภทของงานที่ห้ามลูกจ้างสูงอายุทำงานประเภท 3 D (งานยาก งานสกปรกและงานอันตราย) ได้แก่ งานเกษตรกรรม ประมง ก่อสร้าง การจัดการของเสีย การผลิต รวมถึงงานกิจกรรมอื่น ๆ ที่ต้องใช้แรงงานมาก อย่างไรก็ตาม นโยบายทางสังคมที่มีความชัดเจนและเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต้องเกิดการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น โดยเริ่มจากจังหวัดที่ศูนย์กลางของแต่ละภูมิภาค เพื่อนำลูกจ้างสูงอายุฝึกทักษะอาชีพที่จำเป็นในแต่ละจังหวัดเพื่อชดเชยแรงงานที่ขาดแคลนตาม ทฤษฎีการชดเชยแรงงาน ซึ่งข้อมูลจังหวัดขอนแก่นที่รายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลอุปสงค์และอุปทานแรงงานจังหวัดขอนแก่น ปีพ.ศ. 2564 พบว่า จากการเก็บตัวอย่างสถานประกอบการในจังหวัดขอนแก่นจำนวนทั้งสิ้น 233 แห่ง ทั้งหมด 15 ประเภทอุตสาหกรรม ประมาณร้อยละ 13.3 ของกลุ่มตัวอย่างระบุถึงความต้องการแรงงานและการขาดแคลนแรงงานประมาณร้อยละ 12.8 ของสถานประกอบการกลุ่มตัวอย่าง ระบุถึงความต้องการแรงงาน ที่จะเกิดขึ้นภายใน 1 ปี โดยเฉพาะในประเภทอุตสาหกรรมการผลิตกิจกรรมเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่ม ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารรวมถึงการจัดการน้ำ การจัดการน้ำเสียและของเสีย และกิจกรรมการเงินการประกันภัย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

สถานภาพการทำงานของลูกจ้างสูงอายุในภาคเอกชน สถานะของบุคคลที่ทำงานในสถานที่ที่ทำงานหรือธุรกิจ แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) นายจ้าง 2) การประกอบธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง 3) ผู้ที่ช่วยธุรกิจของครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง 4) ลูกจ้างทำงานโดยได้รับค่าจ้างตอบแทนเป็นรายเดือน รายสัปดาห์ รายวัน หรือรายขึ้นหรือเหมาจ่ายซึ่งอาจได้รับเป็นเงินหรือสิ่งของก็ได้ โดยรวมลูกจ้างรัฐบาล ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจและลูกจ้างเอกชน 5) กลุ่มคนที่มาร่วมกันทำงานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพึ่งตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งมุ่งศึกษาเฉพาะสถานภาพการทำงานของลูกจ้างผู้สูงอายุในภาคเอกชน สถานภาพการทำงานของลูกจ้างสูงอายุในภาคเอกชน การจ้างงานลูกจ้างสูงอายุได้รับความสนใจมากขึ้นสอดคล้องกับ สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ที่กล่าวว่า การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ในปี พ.ศ. 2566 ประกอบกับการวิจัยว่า ตลาดแรงงานขาดแคลนแรงงานวัยหนุ่มสาวในปี พ.ศ. 2565 ประมาณ 6 ล้านคน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565) จึงพบปัญหาที่ไม่มีบทบาทบุญดีเกี่ยวกับกฎหมายการคุ้มครองการทำงานของลูกจ้างสูงอายุและมาตรการในการส่งเสริมการจ้างงานลูกจ้างสูงอายุ สอดคล้องกับวิจัยของ เณิมพล แจ่มจันทร์ และสุรศักดิ์ จรัสสิทธิ์ ที่พบว่า ลูกจ้างภาคเอกชน มีสัดส่วนสูงเป็นอันดับ 3

ของสถานภาพการทำงานของผู้สูงอายุทั้งหมด แต่กลับพบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2547 ถึงปี พ.ศ. 2562 มีการจ้างงานผู้สูงอายุลดลงจากประมาณร้อยละ 12 - 13 เหลือประมาณร้อยละ 9 ของแรงงานสูงอายุทั้งหมด ดังนั้นมาตรการทางกฎหมายและมาตรการจูงใจนายจ้างให้มีการเพิ่มการจ้างงานผู้สูงอายุจึงเป็นปัญหาสำคัญที่ควรมีการกำหนดให้ชัดเจน รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (เฉลิมพล แจ่มจันทร์ และจรัสสิทธิ์ สุภรณ์, 2563)

แนวทางเสนอมาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุในภาคเอกชน เป็นมาตรการสำคัญที่ควรส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุเพื่อทดแทนแรงงานที่ขาดแคลนตามโครงสร้างของประชากรลดการพึ่งพิงรายได้จากรัฐและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีชีวิตอย่างมีคุณค่าตามแนวคิดพลพลัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์มนัส คีตและสุกัญญา เอ็มอัมธรรม ที่ศึกษาารูปแบบการจ้างงานผู้สูงอายุด้วยกันรองรับสังคมผู้สูงอายุด้วย PEST Analysis พบว่า การทำให้เกิดประสิทธิภาพในการจ้างงานผู้สูงอายุจะต้องร่วมจ้างงานผู้ประกอบการทุกฝ่ายโดยภาครัฐต้องมีเสถียรภาพในการดำเนินการบริหารพร้อมทั้งต้องมีมาตรการช่วยเหลือครัวเรือนในเรื่องค่าใช้จ่ายเนื่องจากค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสูงขึ้นเรื่อย ๆ อาจส่งผลให้อัตราการจ้างงานผู้สูงอายุลดลง (พงษ์มนัส คีต และสุกัญญา เอ็มอัมธรรม, 2564) นอกจากนี้ จำเป็นต้องมีกฎหมายในการคุ้มครองค่าจ้างขั้นต่ำของผู้สูงอายุไว้โดยเฉพาะ เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีหลักเกณฑ์ที่กำหนดคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะมีเพียงหลักการกว้าง ๆ ตามมาตรา 87 วรรคสามแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 การคุ้มครองค่าตอบแทนของลูกจ้างสูงอายุมีไม่เพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุวรัตน์ ฐิตินันต์กุล และกุหลาบ ปุริสาร ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองลูกจ้างสูงอายุ พบว่า ยังไม่มีการกำหนดความหมายของคำว่า “ผู้สูงอายุ” ไว้ในกฎหมายแรงงานของไทย และยังไม่มีการกำหนดประเภทของงานและค่าตอบแทนที่เหมาะสมสำหรับการจ้างงานลูกจ้างสูงอายุ จึงควรกำหนดค่าตอบแทนสำหรับลูกจ้างสูงอายุเป็นชั่วโมงอย่างน้อย 55 รวมถึงกำหนดประเภทของงานที่ห้ามลูกจ้างสูงอายุทำเกี่ยวกับงานอันตราย งานเกี่ยวกับเครื่องจักร งานเกี่ยวกับ รถยก ลิฟต์ และงานเกี่ยวกับเครื่องปั้นโลหะ ดังนั้น กฎหมายในการคุ้มครองค่าจ้างขั้นต่ำและการกำหนดประเภทของงานที่ห้ามลูกจ้างสูงอายุทำเพื่อให้ทำงานเหมาะสมกับสภาพร่างกายของผู้สูงอายุจึงควรมีรองรับในการจัดการแรงงานสูงอายุ (ยุวรัตน์ ฐิตินันต์กุล และกุหลาบ ปุริสาร, 2566) นอกจากนี้ ปัญหาจากที่นายจ้างไม่ต้องการจ้างงานลูกจ้างสูงอายุ เนื่องจากบังคับบัญชายากกว่าลูกจ้างวัยหนุ่มสาวและสภาพร่างกายที่ไม่แข็งแรง ทำให้ได้แรงงานไม่เต็มที่กับที่นายจ้างจ่ายค่าตอบแทน ซึ่งมีเพียงนโยบายภาครัฐที่ขอความร่วมมือจากภาคเอกชน แต่ไม่มีกฎหมายอย่างเป็นทางการส่งเสริมการจ้างงานลูกจ้างสูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราพร สุทนต์กิตระ ที่ศึกษา อุปสรรคในการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุอายุต่อลูกจ้างสูงอายุในการจ้างแรงงาน พบว่า มีปัญหาในการไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมในการเข้าสมัครงานของผู้สูงอายุ ปัญหาในการพัฒนาตนเองหรือเลื่อนตำแหน่งที่เหมาะสมของผู้สูงอายุ เพื่อคุ้มครองลูกจ้างสูงอายุในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มาตรการส่งเสริมการจ้างงานและคุ้มครองในการทำงานของผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นในการพัฒนากฎหมายเพื่อรองรับจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นตามโครงสร้างของสังคม (จิราพร สุทนต์กิตระ, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิศาสตราจารย์ ดร.เนตร สาระพงษ์ โดยการขยายอายุการทำงานเป็นการสอดคล้องกับการกำหนดขยายอายุการทำงานของผู้สูงอายุของประเทศญี่ปุ่นที่มีการกำหนดขยายอายุการทำงานของผู้สูงอายุเป็น 65 ปี เพื่อเป็นการขยายโอกาสในการทำงานของผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มมีอายุมากขึ้น กับอายุบำนาญของรัฐ (The State Pension Age) ที่มีการเพิ่มอายุเกษียณของผู้สูงอายุตามจำนวนผู้สูงอายุที่มากขึ้น เพื่อความเสมอภาคด้านอายุในการทำงานและรองรับจำนวนผู้สูงอายุ ตามทฤษฎีจ้างลูกจ้างใหม่ทดแทนลูกจ้างเดิม (Insider – Outsider Theory) เพื่อชดเชยการขาดแรงงานและเกิดความคุ้มค่าแก่ฝ่ายนายจ้างที่เพิ่มค่าจ้างในการจ้างลูกจ้างเดิมที่มีความเชี่ยวชาญและมีทักษะฝีมือในการทำงานคุ้มค่ากว่าต้องจ่ายค่าฝึกทักษะฝีมือให้แก่ลูกจ้างใหม่ที่เข้ามาทำงาน รวมทั้งเสนอการจ้างงานใหม่ให้กับลูกจ้างในสถานประกอบการเดิมกรณีที่มีคุณสมบัติครบตามกฎหมายกำหนด เพื่อคุ้มครอง

การจ้างงานของลูกจ้างสูงอายุที่มีอัตราการเพิ่มสูงขึ้น จึงเป็นปัญหาสำคัญที่ประเทศไทยควรแก้ไขให้มีมาตรการจูงใจนายจ้างให้มีการจ้างงานลูกจ้างสูงอายุมากขึ้นเพื่อช่วยภาครัฐให้จัดเก็บภาษีได้ ไม่เป็นภาระของสังคม และมีมาตรการคุ้มครองประเภทงานที่ลูกจ้างสูงอายุสามารถทำได้สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรีเนตร สารพงษ์ นอกจากนี้ ควรคุ้มครองประเภทของงานที่ลูกจ้างสูงอายุทำตามแนวคิดการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization) ที่เรียกว่า Active Aging หรือ พดพพลัง ประกอบด้วย 3 ด้านสำคัญ ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การได้มีโอกาสทำกิจกรรมที่หลากหลายและการมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในสังคม การมีสุขภาพที่ดี (Health) ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ รวมถึง มีความมั่นคง (Security) (ตรีเนตร สารพงษ์, 2566) ที่เป็นหลักประกันแก่ผู้สูงอายุด้านรายได้ ที่อยู่อาศัย และผู้ดูแล และแนวคิดอีกในการใช้ชีวิตให้มีคุณค่าของของลูกจ้างสูงอายุโดยต้องรู้สิ่งที่ตนชอบในการทำงานและทำให้เกิดความสุข ไม่เกิดอันตรายต่อสุขภาพ กฎหมายจึงควรกำหนดประเภทของงานที่ห้ามลูกจ้างสูงอายุทำงาน ประเภท 3 D (งานยาก งานสกปรกและงานอันตราย) ได้แก่ งานเกษตรกรรม ประมง ก่อสร้าง การจัดการของเสีย การผลิต รวมถึงงานกิจกรรมอื่น ๆ ที่ต้องใช้แรงงานมาก (ตรีเนตร สารพงษ์, 2566) อย่างไรก็ตาม นโยบายทางสังคมที่มีความชัดเจนและเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต้องเกิดการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น โดยเริ่มจากจังหวัดที่ศูนย์กลางของแต่ละภูมิภาค เพื่อนำลูกจ้างสูงอายุฝึกทักษะอาชีพที่จำเป็นในแต่ละจังหวัดเพื่อชดเชยแรงงานที่ขาดแคลนตามทฤษฎีการชดเชยแรงงาน ซึ่งข้อมูลจังหวัดขอนแก่นที่รายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลอุปสงค์และอุปทานแรงงานจังหวัดขอนแก่น ปี พ.ศ. 2564 พบว่า จากการเก็บตัวอย่างสถานประกอบการในจังหวัดขอนแก่น จำนวนทั้งสิ้น 233 แห่ง ทั้งหมด 15 ประเภทอุตสาหกรรม ประมาณร้อยละ 13.3 ของกลุ่มตัวอย่างระบุถึงความต้องการแรงงานและการขาดแคลนแรงงาน ประมาณร้อยละ 12.8 ของสถานประกอบการกลุ่มตัวอย่าง ระบุถึงความต้องการแรงงาน ที่จะเกิดขึ้นภายใน 1 ปี โดยเฉพาะในประเภทอุตสาหกรรมการผลิตกิจกรรมเกี่ยวกับบ่อสังหาริมทรัพย์ ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารรวมถึงการจัดหาน้ำ การจัดการน้ำเสียและของเสีย และกิจกรรมการเงินการประกันภัย

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า สถานภาพการทำงานของลูกจ้างสูงอายุในภาคเอกชน ระหว่างปีพ.ศ. 2560 ถึงปีพ.ศ. 2566 มีแนวโน้มลดลง และเพิ่มขึ้นในปีพ.ศ. 2565 เนื่องจากการขาดแคลนแรงงานวัยหนุ่มสาวในตลาดแรงงานจึงมีการจ้างลูกจ้างสูงอายุเข้าสู่ตลาดแรงงานทดแทนแรงงานที่ขาดแคลน นอกจากนี้ ภาครัฐได้ดำเนินการทำข้อตกลงความร่วมมือกับภาคเอกชนภายหลังช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) อย่างจริงจัง ทำให้ตลาดแรงงานภาคเอกชนมีจำนวนสัดส่วนลูกจ้างสูงอายุทำงานมากขึ้น และเสนอแนวทางในการพัฒนามาตรการทางกฎหมายในการจ้างงานลูกจ้างสูงอายุได้อย่างเหมาะสม ยังไม่มีบทบัญญัติในการคุ้มครองค่าจ้างและการทำงานของลูกจ้างสูงอายุไว้ในระบบกฎหมายแรงงาน มีเพียงมาตรการจูงใจในทางภาษีที่นายจ้างจ้างลูกจ้างสูงอายุทำงานสามารถใช้ลดหย่อนภาษีนิติบุคคลได้ จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) กำหนดหลักการในการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำสำหรับลูกจ้างสูงอายุโดยเฉพาะในมาตรา 87/1 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 2) กำหนดประเภทของงานที่ห้ามไม่ให้ผู้สูงอายุทำโดยเป็นงานประเภท 3 D ในหมวดคุ้มครองลูกจ้างสูงอายุของพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 3) เมื่อลูกจ้างใช้สิทธิเกษียณอายุไม่ว่ากับนายจ้างคนใด นายจ้างที่จ้างงานต่อหลังจากลูกจ้างเกษียณอายุไม่ต้องจ่ายค่าชดเชยให้แก่ลูกจ้างอีก ส่วนมาตรการทางนโยบาย ในช่วงระยะต้นรัฐบาลควรต้องมียุทธศาสตร์กระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำงานให้เกิดรูปธรรมและเกิดประสิทธิภาพได้อย่างรวดเร็วตามแนวคิดการกระจายอำนาจ โดยออกนโยบายให้แต่ละจังหวัดมีการส่งเสริมการจ้างงานลูกจ้างสูงอายุทำงานร่วมกับกระทรวงแรงงาน สืบสวนแรงงานที่ขาดแคลน ในแต่ละท้องถิ่น เพื่อนำมาฝึกทักษะในสาขาอาชีพที่

ขาดแคลนให้แก่ลูกจ้างสูงอายุในการทำงานทดแทนแรงงานที่ขาดแคลน 3) ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ในการกำหนดคุ้มครองการจ้างงานลูกจ้างสูงอายุในการกำหนดหลักเกณฑ์ค่าจ้างขั้นต่ำ กำหนดประเภทของงานให้ลูกจ้างสูงอายุทำที่ไม่เป็นงานหนัก งานสกปรกและงานที่อันตราย รวมถึงเมื่อลูกจ้างเกษียณอายุที่อาจเกิดจากสัญญาหรือข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง หรือลูกจ้างแสดงเจตนาขอเกษียณอายุตาม มาตรา 118 วรวรรคสองแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งการเกษียณกฎหมายให้ถือเป็น การเลิกจ้างด้วยเหตุของอายุของลูกจ้าง ซึ่งลูกจ้างจะมีสิทธิได้รับค่าชดเชยจากการเกษียณตามมาตรา 118 แล้ว เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นายจ้างจ้างงานลูกจ้างต่อหลังจากลูกจ้างเกษียณอายุแล้ว ให้ลูกจ้างใช้สิทธิเกษียณอายุได้ เพียงครั้งเดียวไม่ว่ากับนายจ้างคนใด ฉะนั้น เมื่อนายจ้างจ้างงานลูกจ้างต่อ นายจ้างจึงไม่ต้องจ่ายค่าชดเชย 4) ควรมีการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในระยะเริ่มต้นของการส่งเสริมการจ้างงานลูกจ้างสูงอายุ โดยให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสำรวจแรงงานที่ขาดแคลน และร่วมมือกับกระทรวงแรงงาน ที่มีนโยบายใน การฝึกทักษะสาขาอาชีพที่ขาดแคลนให้แก่ผู้สูงอายุในแต่ละท้องถิ่น เพื่อนำแรงงานผู้สูงอายุมาชดเชยแรงงานที่ขาด แคลนในตลาดแรงงานตามทฤษฎีการชดเชยแรงงาน

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากโครงการพัฒนานักวิจัยใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และขอขอบพระคุณ ลูกจ้างสูงอายุ นายจ้าง นักวิชาการที่เชี่ยวชาญด้านกฎหมายแรงงาน อาจารย์ที่ดูแลโครงการนักวิจัยใหม่ทุกท่านที่ ทำให้วิจัยนี้สำเร็จลุล่วง

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2563). การทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย 2563. เรียกใช้เมื่อ 29 มีนาคม 2567 จาก <https://www.dop.go.th/th/know/1/832>
- จิราพร สุทันกิตระ. (2563). การคุ้มครองแรงงานสูงอายุจากการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุอายุในการจ้างงาน. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เฉลิมพล แจ่มจันทร์ และจรัสสิริ สุธรรต. (2563). โครงการ: สถานการณ์และแนวโน้มสภาพการทำงานของผู้สูงอายุไทย: การวิเคราะห์จากข้อมูลการสำรวจระดับประเทศ. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ตรีเนตร สารพงษ์. (5 ธันวาคม 2566). มาตรการจูงใจนายจ้างให้มีการจ้างงานลูกจ้างสูงอายุในภาคเอกชน. (นางสาวรวดี สุทธิศาสตร์, ผู้สัมภาษณ์)
- พงษ์มนัส ดือด และสุกัญญา เอ็มอัมธรรม. (2564). การวิเคราะห์แนวทางส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุในประเทศไทย: ความหลังและความฝัน. วารสารสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย, 3(พิเศษ), 172-192.
- ยุวรัตน์ จิตินิรันดร์กุล และกุหลาบ บุริสาร. (2566). การคุ้มครองแรงงานผู้สูงอายุ: มาตรการทางกฎหมายและนโยบายภาครัฐ. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 13(3), 80-90.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). สรุปผลที่สำคัญ การทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2563. เรียกใช้เมื่อ 5 ตุลาคม 2566 จาก https://www.dop.go.th/download/knowledge/th1617593062-832_0.pdf
- _____. (2565). การทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย. เรียกใช้เมื่อ 30 มีนาคม 2566 จาก https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/survey_detail/cj
- _____. (2566). สรุปผลที่สำคัญ การทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2566. เรียกใช้เมื่อ 5 ตุลาคม 2566 จาก https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2024/20240328112409_39023.pdf

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาประชากรเพื่อการพัฒนาประเทศระยะยาว (พ.ศ. 2565 - พ.ศ. 2580). เรียกใช้เมื่อ 7 สิงหาคม 2566 จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=13502

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ-ราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ อาทิ วิทยาศาสตร์สุขภาพ หรือ การพยาบาล

ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double Blind Peer – Reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน **วารสารมีกำหนดออกปีละ 12 ฉบับ (รายเดือน) ดังต่อไปนี้**

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม	ฉบับที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์	ฉบับที่ 3 เดือนมีนาคม
ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน	ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม	ฉบับที่ 6 เดือนมิถุนายน
ฉบับที่ 7 เดือนกรกฎาคม	ฉบับที่ 8 เดือนสิงหาคม	ฉบับที่ 9 เดือนกันยายน
ฉบับที่ 10 เดือนตุลาคม	ฉบับที่ 11 เดือนพฤศจิกายน	ฉบับที่ 12 เดือนธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

1) **บทความวิจัย (Research Article)** เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ สหวิทยาการอื่น ๆ

2) **บทความวิชาการ (Academic Article)** เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 – 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 300 คำต่อบทคัดย่อ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3 – 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจาก หัวข้อใหญ่ 1 Tab และ หัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ควรเว้นระยะพิมพ์ 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student Centred Learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 5) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 6) องค์กรความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับเข้าใจง่าย
- 7) สรุป (Conclusion) และขอเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและขอเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป
- 8) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น วารสาร ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์ และรายการอ้างอิงจะต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการอ้างอิง/1 บทความ ทั้งนี้วารสารขอปฏิเสธการอ้างอิงหรือข้อมูลการอ้างอิงที่อยู่ในรูปแบบออนไลน์ หรือเว็บไซต์ (URL) เนื่องจากไม่สามารถระบุฐานข้อมูลชัดเจน เพื่อสามารถสืบค้นภายหลังได้

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด – ปิด แล้วระบุชื่อ – นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่าง “....โดยการส่งเสริมการประกอบวิชาชีพชุมชนโรงเรียน ซึ่งเป็นนวัตกรรมต้นแบบครบวงจรทั้งการเรียนรู้การผลิต (พอเจตน์ ธรรมศิริขวัญ, 2563) ทั้งนี้เพื่อค้นหาข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล จนนำไปสู่การจัดการปัญหาของตนเองได้....” เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย เว้นวรรคหนึ่งครั้งแล้วตามด้วยอ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตัวอย่าง เช่น “ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแก่มนุษย์และเทวดาผู้ประกอบ เป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพศาลในภคะทั้งหลาย ต่อกาลไม่นานนัก” (อง.จตุกก. 21/31/37) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นต้น

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ, 2560)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมชื่อผู้แต่งทั้งสองราย แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ และเชมณัฐ อินทรสุวรรณ, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ศุศราภรณ์ แต่งตั้งลำ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปัจจุบันมากที่สุด

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลและอักษรย่อของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Kemp, S., 2020)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลและอักษรย่อของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Levinson, D. & Ember, M., 1996)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Davis, S. N. et al., 2020)

กรณีการอ้างอิงผู้แต่งคนเดียวกัน เผยแพร่ปีเดียวกัน แต่ผลงานต่างกัน ให้กำหนดลำดับของเอกสารอ้างอิงโดยใช้ตัวอักษรอิงตามลักษณะภาษาของเอกสารอ้างอิง ต่อท้ายปีที่เผยแพร่แทน เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ, 2560 ก) (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ, 2560 ข) (Kemp, S., 2020 A) (Kemp, S., 2020 B) เป็นต้น

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์ หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระมหาสุทิตย์ อาภากร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่ย่าง).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระสุกิจ สุกจินโธ. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย ใน ปิตร ว่องวีระ. ทฤษฎี และวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม. (หน้า 112). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

จิตวุฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม, (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่ย่าง). สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์ หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทาจอพันธ์. (2537). หม้อคอควย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมืองฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, / เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

สมบุรณ์ ตาสนธิ. (2560). กระบวนการและขั้นตอนบรรลุนิยาสัจ 4 ของพระอริยบุคคล. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตร
ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นายมนัส ภาคภูมิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. ใน
รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

วรพล ไม้สน (พลังวัชร). (5 พ.ย. 2559). หลักการ วิธีการ เป้าหมาย ในการปรึกษาทางโหราศาสตร์. (นางณัฐณัช
แก้วผลึก, ผู้สัมภาษณ์)

(9) กฎหมาย, ระเบียบ, พระราชบัญญัติ หรือ ประกาศ ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).// ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ ตอนที่/ หน้า/ (วัน เดือน ปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1
พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือ
กิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ
และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ
97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก 2500. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุต.โต). (2551). การแพทย์ยุคใหม่ในพุทธทัศน์. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร:
สหธรรมิก.

ธิดาวุฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจรสังคมศาสตร์ปริทรรศน์,
3(1), 25-31.

สมบุรณ์ ตาสนธิ. (2560). กระบวนการและขั้นตอนบรรลุนิยาสัจ 4 ของพระอริยบุคคล. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตร
ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1
พฤษภาคม 2562).

Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (3rd ed.). NY: Harper & Collins.

Muniyandi, M. et al. (2015). Health literacy on tuberculosis amongst vulnerable segment of population: Special reference to Saharia tribe in central India. The Indian journal of medical research, 141(5), 640-647.

Kiarash, A. (2007). Human Dignity in Islamic Bioethics. The Iranian Journal of Allergy, 6(5), 25-28.

5. การส่งบทความเข้าระบบ Thaijo เพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสารมหาวิทยาลัยนครพนมได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/JMND> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง E-mail: tak.punyada@gmail.com

6. รูปแบบการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารมหาวิทยาลัยนครพนม

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Ver. 2019 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล .PDF .JPG .GIF หรือ .bmp บทความที่มีโมเดล รูปร่าง แผนภูมิ ต้องทำการจัดกลุ่มวัตถุให้เป็นกลุ่มเดียวกันให้เรียบร้อย เพื่อป้องกันความผิดพลาด หรือคลาดเคลื่อนของเนื้อหา ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตารางและเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารมหาวิทยาลัยนครพนม หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการ หรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับลิงค์วารสาร ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารฯ

โครงร่าง/รูปแบบ ต้นฉบับบทความวิจัย

บทความวิจัย : Research article (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)
ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt) (ไม่ระบุคำนำหน้า, ยศ, ตำแหน่งทางวิชาการ)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt) (หลักสูตร/คณะ, มหาวิทยาลัย, จังหวัด, ประเทศ)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

*Corresponding author E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt)...ระบุประเภทของวิจัย, วัตถุประสงค์ของการวิจัย, ประชากรกลุ่มตัวอย่าง, เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย, การเก็บรวบรวมข้อมูล, สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล, ผลการวิจัยที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะ.....ผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด) 300 คำ.....

คำสำคัญ: 3 – 5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt) มีเนื้อความตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

Keywords: 3 – 5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

...(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างอิงนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีรองรับ).....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างอิงงานวิจัยหรือทฤษฎีรองรับ).....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

4. สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1. (16 pt).....

2. (16 pt).....

3. (16 pt).....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย, ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง, การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ, การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล.....

ผลการวิจัย (18 pt)

(16.pt).....ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ.....
.....
.....
.....
.....

ภาพที่ 1 ชื่อภาพ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตารางที่ 1 ชื่อตาราง

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผล (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่สอดคล้อง.....
กับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด.....

.....

.....

.....

.....

.....

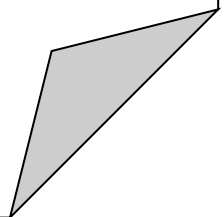
.....

.....

.....

.....

.....

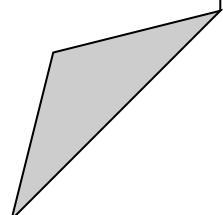

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

(16 pt).....ระบอบองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สาระห่อออกมาในรูปแบบ.....
โมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

สรุปและข้อเสนอแนะ (18 pt)

(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดได้ใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการ.....
วิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

(16 pt) ตัวอย่าง ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของ
ผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง

เอกสารอ้างอิง (18 pt) (ต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการ)

(16 pt)

โครงร่าง/รูปแบบ ต้นฉบับบทความวิชาการ

บทความวิชาการ : Academic article (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt) (ไม่ระบุคำนำหน้า, ยศ, ตำแหน่งทางวิชาการ)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt) (หลักสูตร/คณะ, มหาวิทยาลัย, จังหวัด, ประเทศ)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

*Corresponding author E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3 – 5 คำ

Abstract (18 pt)

...(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....

.....

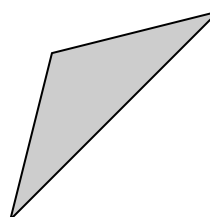
.....

.....

Keywords: 3 – 5 words

บทนำ (18 pt)

.....(16 pt).....

เนื้อหา (18 pt)

.....(16 pt).....

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt) (ต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

